

S. A. KINBERGS
DAGBOK

ANTECKNINGAR FRÅN SEMINARIE-
OCH LÄRARÅR I GÖTEBORG
1864—1868

REDIGERADE OCH KOMMENTERADE

AV

OLOF EM. OLSSON

FÖRENINGEN FÖR
SVENSK UNDERVISNINGSHISTORIA

ÅRSBÖCKER I SVENSK UNDERVISNINGSHISTORIA
BOKSERIE GRUNDAD AV B. RUD. HALL OCH UTGIVEN AV
FÖRENINGEN FÖR SVENSK UNDERVISNINGSHISTORIA
ÅRG. XLI 1961
VOL. 105 UNDER REDAKTION AV ALBERT WIBERG

S. A. KINBERGS DAGBOK

ANTECKNINGAR FRÅN SEMINARIE-
OCH LÄRARÅR I GÖTEBORG

1864—1868

REDIGERADE OCH KOMMENTERADE

AV

OLOF EM. OLSSON

*Arbetet utgivet med anslag från
Långmanska kulturfonden
Magnus Bergvalls stiftelse
Federationen Sveriges allmänna folkskolläraryörening*

STOCKHOLM 1961

DAGBOKEN OCH DESS FÖRFATTARE

Sven Andersson Kinberg är författare till den här föreliggande dagboken. Han var född i Ruds Knutsgård i Grimmareds församling i Marks härad av Västergötland den 29 augusti 1844. Om hans föräldrar och syskon lämnas upplysning i särskild kommentar s. 459. Sin skolgång begynte Kinberg hemma i Grimmared för skolläraren och klockaren C. P. Landin, om vilken han, då han under seminarietiden besöker Grimmareds skola, säger, att denne "är säkerligen något flitigare, men lika okunnig nu som på den tiden, då jag gick i skola för honom". Kanske var det bristande förtroende för denne lärares undervisning, som föranledde Kinbergs föräldrar att låta gossen efter en tid fortsätta sin skolgång i Istorp, där han som lärare fick den av honom så högt värderade Henrik Johnsson. Troligen var det samme lärare, som kom att inverka på Kinbergs val av levnadsbana. På den tiden var det nämligen rätt vanligt att för studier intresserade elever genom prästens och lärarens förmedling bereddes tillfälle att en tid efter slutad skolgång verka som vikarierande skollärare i hembygden. Så var också fallet med Kinberg. Av dagboken framgår, att han vikarierade som skollärare i såväl Grimmareds skogsbygd som i Gunnarsjö. Denna tidiga lärarverksamhet synes ha inriktat Kinbergs tankar på att taga skollärareexamen, och den 28 augusti 1863 inskrevs han vid Göteborgs folkskoleseminarium. Om Kinbergs första läsår vid seminariet vet vi högst obetydligt, enär dagboken börjar först den 1 augusti 1864. Av vad han skriver framgår dock, att han under detta år bodde hos en familj Börjesson i Haga och att han som rumskamrater hade seminarieeleverna K. G. Gunnesson och K. A. Fagander, vilka blev hans vänner för livet och ofta framskymtar i dagboken. Hos vem han under resten av sin göteborgstid bor framgår inte av dagboken, emedan värdinnan endast nämnes under titeln "madam". Han berättar dock, att bostaden är belägen i stadsdelen Haga och att han som rumskamrat har en studerande vid Göteborgs högre elementarläroverk vid namn Arvin.

I dagboken skildrar Kinberg sitt liv hemma i Grimmared och i Göteborg under den tid han är seminarieelev, och sedan fortsätter dagboken med en skildring av de mödor han har att utstå, då han som ung lärare verkar vid Göteborgs folkskolor. Han tar också läsaren med på en utfärd till familjen i Levene och till hans gode vän Fagander i Värö. Redan under hans seminarietid får vi följa honom till skolläraren och filosofen Emanuel Hvalgren i Skällinge, en nog så intressant utflykt.

Kinbergs skildringar från Grimmared förmedlar till oss mycket, som kan vara av intresse rörande de människor, vilka då levde i denna bygd, och de förhållanden, som då härskade där. Kinberg har säkerligen genom sin dagbok skänkt den nutida hembygdsforskningen i Grimmared ett värdefullt bidrag. Av de gestalter vi här möter är medlemmarna av hans egen familj och familjen i Långhult de mest framträdande. Hur fångslande men på samma gång vemodig är icke Johannas i Långhult och Kinbergs kärleks-saga.

En mera ingående skildring av livet på Göteborgs seminarium under 1860-talet än den Kinberg lämnar i sin dagbok står väl knappast att uppbringa. Dag för dag får vi följa hans upplevelser i fråga om undervisning, lärare och kamrater. Närmare data om de personer han där möter följer i kommentaren s. 462 o. ff.

Den 7 och 8 juni 1866 avlägger Kinberg avgångsexamen vid seminariet och är redo att träda ut i livet som examinerad lärare. Genom rektor Lefflers förmedling blir han av dåvarande inspektorn vid Göteborgs folkskolor, Johan Wallin, antagen till vikarierande lärare i Göteborg, och redan den 16 juli börjar han sin tjänstgöring. Han blir till en början placerad i Gamlestadens skolhus, 1 à 1 ½ timmes väg från bostaden i Haga. Hittills har han varit vid god hälsa, men den långa skolvägen och den utpräglade sparsamhet i livsförseln, som Kinberg praktiserar, ger näring åt en sjukdom, till vilken man kan förmoda att han länge burit fröet. Då han den 29 oktober är på väg till skolan, får han en lungblödning. Den efterföljes av flera, och hans hälsa blir allt svagare. Han förflyttas den 1 april 1867 till en skola i Masthuggsbergen (Skolhuset å Vite Knut), och därmed är den långa skolvägen eliminerad. Oförtrutet för han sin dagbok vidare och låter läsaren blicka in i skolornas dåtida organisation, dess ledning och dess lärarkår. I

kommentaren s. 467 o. ff. lämnas närmare data om skolstyrelseledamöter, inspektörer och lärarkamrater, som Kinberg kommer i beröring med och mer eller mindre ingående skildrar i dagboken. Ett aktstycke, som ger en så åskådlig bild av livet vid Göteborgs folkskolor under 1860-talet som den föreliggande dagboken gör, har ännu ej påträffats. Kinbergs syn på Göteborgs folkskolor och dess ledning präglas av en viss pessimism, och läsaren kan nog tycka, att han ibland ser väl dystert på de personer, som vid denna tid har den allt annat än avundsvärda uppgiften att organisera Göteborgs folkskoleväsen. Man får emellertid i det sammanhanget inte glömma de dåliga ekonomiska förhållanden, under vilka han och lärarkåren i övrigt under denna tid levde, samt den så gott som oavbrutna försämringen av hans hälsa och de dödsaningar, som följde härav.

Vid utgången av mars månad år 1868 är Kinbergs krafter så slut, att han nödgas ta tjänstledighet. Sin mor hade han mist våren 1864, och våren 1868 slutar också hans far sina dagar. Hemmet går på auktion, och han känner sig ensam och dödssjuk. Den 4 juni följer han äntligen läkarens råd och söker att vid havskusten finna bot för sitt bröst. Han och hans gode vän Emanuel Larsson tar en droska ned till hamnen och går ombord på båten till Marstrand, som för dem till Stillingsön. Därifrån når de i segelbåt Ljungskile. Kinberg sitter uppe i ett vindsrum i en fiskarstuga. Sina dagboksanteckningar vill han fortsätta, så länge han orkar. Det är nu den 9 juni. Han griper pennan, och med darrande hand skriver han ned sina anteckningar för den 4 och 5 juni, mer orkar han inte för ögonblicket. Han lägger pennan och fattar den inte mera. Dagboken har sagt oss allt vad den har att säga oss.

Där dagboken slutar, har kyrkboken i Ljungs församling något att förtälja. Den meddelar oss, att Kinberg slutade sina dagar på Kaptensbostället i Ljung tisdagen den 16 juni 1868, således jämt en vecka efter det att han gjort de sista anteckningarna i dagboken. Uppgiften bekräftas av Domkyrkoförsamlingens dödsbok, som därjämte meddelar att dödsorsaken var lungshot samt att han avled i en ålder av 23 år 9 månader och 17 dagar. Jordfästningen förrätades av komministern J. W. Thuresson i Ljung, och på Ljungs gamla kyrkogård fick Kinberg sitt vilorum. Ingen minnessten talar om för oss, var på kyrkogården han vilar.

Den unge lärarens bortgång väckte säkerligen förstämning både bland ledning och kamrater vid Göteborgs folkskolor. I dessa skolors årsberättelse för år 1868 kan läsas följande: "Under årets lopp hafva ur Folkskolans tjänst utträdt: Genom döden: läraren i Masthuggets gosseskola S. A. Kinberg, hvilken efter att hafva omkring ett år tjänstgjort som vikarierande lärare, i början af året uppfördes på ordinarie stat och vid sig fästade stora förhoppningar, såväl på grund af de icke vanliga naturliga anlagen, som på grund af den personliga karakterens upphöjdhet."

Om vad som hände närmast efter Kinbergs död finns inga upplysningar. Det troliga är, att hans vän Emanuel Larsson stannade hos honom tills allt var slut och även övervarv begravningen. Säkerligen har också han tagit med Kinbergs kvarlåtenskap till Göteborg och sedan tillställt syskonen, vad dessa skulle ha. Dagboken synes han ha lämnat Kinbergs vän K. G. Gunnesson, vilken som lärare vid Göteborgs folkskolor kunde tänkas äga förståelse för detta aktstycke. Så vitt man kan förstå, var dagboken sedan i många år i Gunnessons ägo, och en kortare eller längre tid efter hans död, som inträffade år 1926, överlämnades den, jämte en del annan Gunnesson tillhörig skriftlig kvarlåtenskap, av hans fosterdotter Berta Lindblad, sånglärarinna vid Göteborgs folkskolor och numera avliden, till Göteborgs skolförening. Då undertecknad sommaren 1951 flyttade Skolföreningens bibliotek från dess gamla hemvist i Östra Hagaskolan till lärarkårens då nya lokaler vid Aschebergsgatan, påträffades de gunnessonska handlingarna och bland dem Kinbergs dagbok. Sedan Skolföreningens styrelse förklarat sig intet ha att erinra mot att dagboken blev publicerad och Föreningen för Svensk undervisningshistoria genom fil. dr Albert Wiberg förklarat sig vilja låta boken ingå i sin skriftserie och bidrag till tryckningen beviljats av Federationen Sveriges allmänna folkskolläraryörening, Längmanska kulturfonden och Magnus Bergvalls stiftelse, överlämnas nu dagboken jämte kommentar till föreningens medlemmar och andra intresserade. Till de institutioner, som genom anslag eller på annat sätt möjliggjort dagbokens tryckning, frambär undertecknad ett varmt tack.

Göteborg i december 1961.

Olof Em. Olsson

D A G B O K

1 8 6 4

1 aug.—31 dec. 1864

AUGUSTI

Vi skulle vinna oberäkneligen mycket deraf, om vi använde en kort stund hvarje dag till studerandet af våra egna böjelser och öden och således egnade behörig uppmärksamhet på oss sjelfva.

1. Jag har ännu aldrig sett någon dagbok och jag har således ingen annans exempel, utan blott egna idéer, att följa, vid mina dagboksanteckningar. I dag har jag läst någorlunda träget; varit i sjön (L. W.)¹ och badat; besökt min syster.

2. I dag har jag upprättat dagboken, hwilket skulle varit i går, men kunde ej medhinnas. Läst något, men ej förmått att fullgöra hwad schemat fordrar. Jag har upprättat schema hvarefter jag skulle läsa under ferierna, och det är den, som ej har blifvit följd. Ordningensreglerna äro således ännu icke mycket utbildade. Besökt min syster, och således mitt fordna hem också.

3. Warit i sjön (L. W.) och badat; varit uti skogen efter korna. Denna skog har jag förut varit uti väl öfver tusende gånger under min barndom och derifrån hemtadt kreaturen. Hvarje sten, hvarje klippa ja hvarje föremål, som möter ögat, tyckes hafva något att berätta från barndomsdagarne. Skrivit 4 sidor 4:o på min biografi.

4. I dag har jag varit på besök i Grimmares folkskola, hvilken står på en mycket låg ståndpunkt. Lokalen är i kyrkan. Skolhuset står under bygnad. Skolläraren, klockaren C. P. Landin² är troligen något flitigare, men lika okunnig, nu, som den tiden då jag gick i skola hos honom. Han viste icke (i dag) hwad skilnad der var

¹ I närheten av Kinbergs hem låg sjöarna Stora Wärsjön och Lilla Wärsjön, vilka erbjödo badplatser. I dagboken förkortas de S. W. och L. W.

² Beträffande i dagboken nämnda personer hänvisas till kommentaren s. 459 o. ff.

mellan komma och punkt; han begagnade vid läsningen inga näsljud; barnen gjorde under läsningen ingen skilnad emellan i och j icke heller mellan z och s. Kunskaperna klena hos barn och lärare. Uppllysningen har ej gjort inträde ännu. Skolläraren blef genom fönstret varse en af skolstyrelseledamöterna, hvilken han var uti och fick till att gå in och höra på en stund.

I eftermiddag har jag haft besök af en småskollärare från Stamnare³, som hette Olsson och hvilken tänker sig till Seminarium. Han ville af mig hafva reda på hvad och hvilka böcker der läsas på Seminarium, hvilket han äfven fick. — Jemn sysselsättning.

5. Ruskigt väder. Skrifvit 7 sidor på min Autobiografi. Träget, träget arbetat.

6. Warit i Sjön (L. W.) och badat. Skrifvit 10 sidor på min biografi, dagens förnämsta arbete.

I eftermiddag har jag varit påhelsad af min gamle älskade lärare, Henrik Johnsson, skollärare i Istorp.⁴ Han var hos mig till långt inpå aftonen. Han såg något på min biografi. Jag läste en liten resebeskrivning (från G till W)⁵ för honom. När han gick så följde jag honom (åt trullakullslior). Han gaf sig deröfver att han ej var frisk. Han börjar att blifva gammal. Han är redan 42 år. Då vi skildes åt, tog han ett sådant varmt afsked med mig. Den dystra tanken uppstod hos mig då jag vände mig ifrån honom, måntro vi träffas mera här på jorden.

7. s. I dag har jag varit i kyrkan (Grimmareds) och hört på presten (J. B. Skog). Han var mycket, ja oändeligen lat. Han talade om på hvad sätt vi blifva rättfärdige inför Gud. Han talade om andans fattigdom samt om oxa- och bockablod, uti hvilket man skall strö aska, för att få det riktigt i ordning m. m. som jag icke kan så noga minnas, ehuru han icke sade något, som var nytt. Nej visst icke, det var gammalt och välbekant så mycket han

³ Stamnare = Stamnared, en ort belägen c:a en halv mil SV om Grimmared.

⁴ Istorp, beläget c:a 9 km NNO om Grimmared. Kinberg hade medan han var elev i folkskolan en tid gått i skola i Istorp och haft Henrik Jonsson till lärare. Troligen ansågo föräldrarna, att han där kunde få en bättre undervisning än i Grimmared. Under skoltiden i Istorp var han också inackorderad där.

⁵ Från Göteborg till Varberg.

sade och sagt många gånger förut. Åhörarne ville sofva, och det kunde jag anse vara ganska oskyldigt när han predikade så dåligt så att han icke med sitt tal höll dem vakna. Han trätte på dem derföre, att de sofvo, men jag kan undra med hvilket förvridet bibelställe han skulle viljat bevisat, att han såsom prest är skyldig till, eller hafver makt till att tvinga åhörarne till att emottaga det Guds ord, som han hade att framställa.

8. Gjort biografien färdig. Skrifvit vers. Läsit. Regnit väder.

9. Helsat på min syster, och dertill förspildt mycken tid, hvilken väl kunde bättre användts, men hvilken uppoffring gör icke familjesyskonkärleken.

10. Hösten nalkas i det att de ljufva solstrålarne, som utmärka den blida sommaren, börja blifva allt sällsyntare och alltmera främmande för oss naturbarn, som liksom den öfriga naturen förändras och föräldras med hvarje årstid, som framkommer utur naturens sköte. — Badat (L. W.).

11. Huru skön är icke en månljus och stjerneklar Augustiaf-ton, eller en sådan, som nu erbjuder sig åt hvaroch en, som vill på aftonstunden gå ut, för att efter dagens mödor, deltaga uti den fria naturens, ljufviga och stilla skymningsslummer.

12. Jag har just nu hemkommit från ett besök, som jag gjort på ett torp ("Jonassa"), som ligger närmast intill mitt fordna hem d. v. s. mitt uppfödelsehem. Jag minnes huru ofta jag såsom litet barn sprang olofligt ifrån mina föräldrar och till detta torp, för att der i sällskap med en jemnårig (Johannes) tillbringa ofta hela dagen. Johannes var nu icke hemma i dag, men hans moder, hvilken jag i min barndom alltid kallade "Jonassa"mamma, hon, den gamla gumman, hon var hemma och jag satt och talade vid henne omkring ett par timmar. Skrifvit vers.

13. Jag har varit in i skogen i en sjö (S. W.) och badat, och det var så kallt, så jag kan knappt beskrifvat och det var icke att undra på, ty först låg eller satt jag på en klippa och läste tyska, till dess jag blef så varm, att jag knappt förmådde att gå till sjön, och när jag nu kom dit så kröp jag helt och hållen, samt tillika naken, ned i det kylande elementet, så, att jag blef våt öfver hela kroppen som en orre. Wackert, vackert väder om dagarna.

14. s. Jag har varit i kyrkan (Grim.) och presten (Asklund) han predikade så, att det gick an åt mig. Men klockaren deremot,

han var icke till min belåtenhet. Hans son (Frans) en liten dverg, han sjöng värre än en afgrundsande blåser i sitt valthorn. Det är riktigt besynnerligt, att man kan tjena Gud dermed, att man på det mest förfärliga och hedniska sätt gapar och sjunger då man är i Guds hus. Men Gud måtte vara en underlig Gud, och presten måtte vara en besynnerlig prest, eftersom de icke afskaffa en sådan oanständig sång i det huset der Gud skall dyrkas och hvarest allting måste skickeliga tillgå, så vidt det icke skall synas förnuftsvidrigt.

15. Jag har varit med min fader en liten stund och dikat. Besök av C. F. L. Levijn. Ingenting märkvärdigt för dagen.

16. En stormig eftermiddag. Det är märkvärdigt att se huru stormen äfven på landet injagar en viss förskräckelse. De gamla mossbelupna träden skaka sina emot skyarna upphöjda kronor med en viss ängslan, under det, att de liksom hvarje ögonblick äro hotade med en förfärlig undergång. De ännu oafmejade åkerfälten gunga för vinden, så att de på ett visst afstånd likna den oroliga oceanen. Blommorna vissna och luta sina modlösa hufvuden emot jorden. Djuren söka sig en fristad i den hemska skogen. Men hvart de komma och hvar de söka lugn, är dock icke lugn att finna, ty stormen är lik lifsstormarna på hjertats haf, som framtränga till de mest fördolda och hemliga ställen och med sina skakningar genomtränga och oroa de mest lugna och fredliga hjertan.

17. Warit på Unnebo⁶ och besökt herrskapet Levijn. Det skall till nästa vecka flytta till Borås. Carl skall in på Teknologiska institutet. Herr Levijn är f. d. Sergeant vid Elfsborgs regemente. Efter hvad jag här kunde finna, jemte det, som af mig förut är uppmärksammat ibland andra dylika tjänstemän, så kunde och kan jag draga den slutsatsen, att ibland den lägre militär-corpsen finnes ringa eller icke alls någon bildning.

18. *Widskepelse*. Ett fruntimmer (m.s) har för mig i dag berättat följande: För några år sedan hände det, att ett fruntimmer blef, under det att hon var sysselsatt med att rödja på kyrkogården, illa sjuk. Ordsaken till sjukdomen var troligen den, att hon träffade på något af ett benrangel, hvilket låg ibland den sten och kalk o. dyligt, som hon skulle bortrödja. Sjukdomen fortfor

⁶ Unnebo låg strax väster om södra delen av sjön Fävren.

en längre tid och kunde icke afhjelpas fastän patienten sjelf var en qvacksalfvare. Den person, som berättar detta, träffade en dag patientens dotter och rådde henne till att för sjukdomens afhjelpande försöka följande botmedel, som hon hade hört skulle vara serdeles bra: hon (patientens dotter) skulle gå åstad och låna tre stenar, de två på en åker, på hvilken växte lin, samt den tredje på en hampåker. Dessa stenar skulle hon lägga i elden till dess att de blefvo varma, och sedan skulle de släppas i ett vattenkär, hvilket skulle hållas öfver den sjuka, sedan skulle stenarna hembäras. Den sjuka blef frisk och den mest antagliga orsaken för tillfrisknandet var naturligtvis det der besynnerliga botmedlet.

Widare berättade hon, att hon sjelf försökt detta botmedel för avhjelpandet af en svår sjukdom, som hon för icke ett års tid sedan var hemsökt utaf. Men hon gick något annorledes tillväga, emedan hon af en käring efterfrågade noggrannare huru man skulle göra, och denna käring hade varit 10-tal mil borta och besökt en s. k. klok gumma och af denna hade hon fått den noggrannaste underrättelse om hela förfarandet. Föreskriften lyder sålunda: man skall gå på ett hampland (åker, som är besädd med hamp) och låna fyra stenar, en för hvarje väderstreck, och sedan skall man förfara på samma sätt som förut sades. Hon (berättaren af detta) gjorde så, och hon blef frisk och hon trodde verkligen sjelf, att detta botmedlet var i betydlig mån verksamt för hennes helsas återställande. Sedan hon blef någorlunda frisk, så hembar hon stenarne sjelf, och sedan tyckte hon isynnerhet att hon bättrade sig. Allt enligt hennes egna berättelse.

19. Ingenting märkvärdigt för dagen. Jag läser icke flitigt. Läroböckerna läser jag alls icke uti. Badat (L. W.)

20. Det är någonting, som i detta lifvet ofta, ja, så vidt man har helsa, dagligen förekommer, och detta är att man, då man om morgnarne har legat så länge man vill eller får, stiger upp. Den första sysselsättningen efter uppstigandet är vanligtvis den, att man kläder på sig. Och allt detta har jag gjort i dag. Jag har både stigit upp och dragit på mina kläder och detta är det mest anmärkningsvärda, som jag har att anteckna för denna Augustidagen. I eftermiddag har jag varit åstad och plockat och ätit björnbär.

21. Warit på visit hos klockaren C. P. Landin. Han skulle gå åt

en likpredikan och jag följde honom ett långt stycke på vägen. Under vår promenad upplyste jag för honom några ordsaker hvar-före presterna äro så ringa aktade ibland de bättre folkklasserna. Jag är nu liksom något rädd, att jag var allt för fri i mina ytt-randen — men det är så godt att få vara uppriktig.

När jag kom hem, så var der en bonde (Berndt Johansson i Lerpå) hemma, som var gången till mig, för att språka med mig. Äfven var han kommen, för att till mig framställa en fråga, hvilken jag dock ej kunde besvara. Frågan var denna: "Hvad var det för en klarhet Mose ansigte hade?" — Han bjöd mig helsa på sig i eftermiddag, hvilket jag skall göra.

I eftermiddag har jag varit på besök hos Berndt i Lerpå.⁷ Det är mycket roligt och trefligt att få göra besök hos en hederlig bonde; en sådan, som Berndt i Lerpå är.

22. Här har varit auktion på Unnebo i dag. Det har varit rätt roligt att se på huru bondgummorna, yngre och äldre, större och smärre i procession, grupper och släptåg begifvit sig ut, för att duffsa af till auktionen. Jag vågade icke att begifva mig dit, ehuru det skulle varit mycket roligt, ty der hade till äfventyrs varit till-fälle att gjort många trefliga iakttagelser. — Badat (L. W.)

23. Detta är sista dagen som jag är hemma på dessa sommar-ferier. Jag har mycket att uträtta och många omsorger för resans skull. Badat (L. W.). Jag hade mycket att skrifva men ingen tid.

På aftonen var jag hos B. Olsson på Slätter,⁸ och då var jag med det samma och tog afsked med min syster och hennes son, en fem-årig gosse. Han låg så sent på aftonen och grät derföre, att jag skulle resa.

24. Jag har icke legat mer än 1 ½ timma på hela natten, eme-dan jag har haft så mycket att uträtta. Klockan 3 på morgonen skulle vi resa och vi reste kl. ½ 4. Nu tog jag afsked med min broder. Min fader följde med mig till Warberg. Sist jag reste hem-

⁷ Lerpå, på kartan Lerpe, ett stället beläget i Grimmares by strax intill Grimmares kyrka.

⁸ Slätter var namnet på det jämnare område, som ligger vid stora vägen mellan nedfartsvägen från Långhult och den väg som från stora vägen leder upp till Grimmares kyrka. På Slätter hade handlanden Börje Olsson sin affär och där låg också Ruds Knutsgård (senare benämnd Snickaregården), där Kinberg och hans syskon var födda.

ifrån, då tog jag äfven afsked med min moder, men nu är hon icke mera till, derföre var det serdeles betänkligt för mig att resa denna gång. Kl. 8 voro vi i Warberg och sedan jag hade fått min koffert till skeppsbron, så gick jag upp i staden en liten stund. Jag var inne i stadens bokhandel och ville köpt en bok, men den fanns der naturligtvis icke. Sedan frågade jag efter två till, men allt förgäfves. Så grep jag då till och frågade efter "Axel" af Teg-nér och den fanns. Bokhandlaren sjelf han stod och talade vid en liten besynnerlig herre, som han kallade för Rektor. De talades vid om skolor och om tidningar, hvilka alla Rektorn hade än ett än ett annat fel emot. Han tyckte ingenting vara till pass åt sig. Han (Rektorn) bad bokhandlaren, att om så skulle hända, att han sänder honom en bok, att han (bokhandl.) då är god och förlägger henne åt sig. Slutligen gaf bokhandlaren rektorn några gamla tid-ningar (Warbergstidningen) och detta gjorde han troligen för att blifva af med honom. Men han var icke så lätt att blifva af med. — När jag nu hann ned till ångbåtsbron, så kom fartyget Ellida, och nu begaf man sig ombord. — Nu var klockan 10 och nu bör-jade fartyget att avlägsna sig från landet. Det blåste och regnade under hela resan, så att det var nästan så svårt det kunde vara att vara ute och resa. Böljorna slog tvärt öfver däck. Här fick man för intet riktigt allvarsamma duschbad ibland. Här var mycket folk ombord. En mamsell Hallman från Uddevalla jemte hennes broder. En hop af frivilliga, som kommo från Danmark,⁹ eller kanhända från Tyskland, emedan de sade sig hafva varit fångna. De voro icke ledsna. — Jag talade vid en, som var schweizare från Aargau. Han hade varit i Sverige i två år. Han talade bra svenska. Tvenne kamrater var här ombord, samt två som skulle söka in-träde på Seminarium. — En L. J. Johansson från Lösseback, som skulle söka in på Elementarläroverket.¹⁰ Här hade ombord varit många trefliga observationer att gjort om här hade varit måttligt svårt väder. — Kl. 3 voro vi i Göteborg. Det var icke ledsamt att

⁹ Här syftas på Preussen—Österrikes krig med Danmark 1864, varvid Danmark förlorade Holstein, Lauenburg och större delen av Slesvig. Många svenskar deltog som frivilliga i detta krig.

¹⁰ Göteborgs högre elementarläroverk, vars nya byggnad vid Hvit-feldtsplatsen då varit i bruk ett par år.

åter se den stora staden. En kamrat Karlén hjälpte mig (med) min koffert till mitt rum och därför tog han ingen betalning. Sedan skref jag bref och sände hem med en bonde. — Af honom (bonden) fick jag veta att E. G. L-n var i staden och så var jag ute vid 7-tiden en lång stund för att träffa honom, men det låt sig icke göra. Sedan gick jag hem för att njuta en väl behöflig hvila.

25. Warit på biblioteket och läst tidningar. Warit i Stigbergsliden hos Levijn med bref. Der drack jag kaffe. Warit i Boniers bokhandel och köpt "Grannarne" av Blanche.¹¹ Sist har jag varit och besökt Bexell och det var temligen trefligt. Kl. 8 var der kolpotörssammanträde på ynglingaföreningen och der var jag med och nu såg jag att kolpotörerna äro i allmänhet ingenting annat än dumma, olärda och fanatiska personer, hvilka hafva en eller annan skruf lös i sitt av andeligt och verldsligt högmod öfversvallande hufvud. Regnit väder.

26. Gjort ett besök på den döfstumma skolan på Nya hvarvet,¹² som är beläget omkring en half mil från Göteborg. Jag hade aldrig förr varit i någon sådan skola. Högst märkvärdigt att betrakta. Träffat E. G. L-n, Gunnesson m. fl. av mina kamrater. Besökt mitt förra värdfolk.

27. Kl. 9 f. m. hade vi upprop på Seminarium. Här återsåg man nu med glädje lärare och kamrater. O, huru fort försvinner icke den ena tiden efter den andra. Det tyckes mig, som vore det blott några dagar, några korta dagar, hvilka alla förflutit såsom en dröm, sedan jag tog afsked med mina kamrater. Arvin har kommit i dag. Jag mötte honom vid ångbåtsbron. Der såg jag en studerande — hvilkens namn jag vill förtiga — som kom till staden nu. Han såg i sin dumt högfärdiga ställning lika fräck och skamlös ut nu som vanligt. — Jag såg även doktor Törnblom, hvilken var på resa från sitt hem till Stockholm. En bondegosse, som var från hans hemort och som skulle söka inträde på Göteborgs elementarläroverk, helsade på honom och han helsade så vänligt och godt på honom. Det syntes tydligt att Törnblom var en lärd och sannt bildad människa. Warit på biblioteket och lånat

¹¹ Författare till "Grannarne" var ej Blanche utan Fredrika Bremer.

¹² Vid Nya Varvet fanns vid denna tid en skola för dövstumma barn. Som lärare tjänstgjorde här Kinbergs gode vän Södergren.

första bandet af J. H. Kellgrens samlade skrifter. Jag har aldrig läst hans skrifter förr. Jag har nu redan läst hans biografi, hvilken fanns i början av första bandet.

28. Warit i kyrkan och hört pastor Hallén. Han predikade mycket bra efter gammal metod. Det är dock ganska betänkligt att gå i kyrkan i Göteborg, emedan der är så förfärligt trångt, så att man kan blifva rentaf fördärfvad i trängseln, men se så får man förglömma det svåra, som ligger i denna trängsel, och komma i håg att detta ändå leder till ett godt slut. På eftermiddagen har jag varit ute på en liten promenad och det var alls icke roligt. Jag var på Brandtdala och Lorensberg, men usch hvad der var mycket eländigt och obildat folk.

29. *Min 20 födelsedag!* På morgonen var jag vid jernbanestationen för att få se Magister C. P. Wikner, men det slog felt, emedan jag kom för sent. Jag träffade L-n, som skulle visat mig honom. Denna tidiga morgonresan var dock icke utan nytta. Jag fick se den bekante bokhållerireformatoren: Professor Bromander, äfven såg jag en fru och en *mamsell*, hvilken jag dock betraktade alldeles för litet, emedan jag ej viste att se på henne medan tid var. Men — tänk, jag kan ju möjligtvis en gång blifva presenterad för henne, men när blifver det? På eftermiddagen har jag haft besök af Fagander, Gunnesson och L-n. Wi lefde rätt lustigt en liten stund. L-n berättade, att då han var på Dagsholm och genomgick landtbruksskolan, var der en af hans kamrater, som var mycket liten till växten, men för att vid landtbruksskolan erhålla tillbörligt anseende och till afhjelpandet af olägenheten hade han af presten i församlingen erhållit skriftligt intyg derpå, att han egde utmärktare egenskaper, som i allo uppfyllde hvad som fattades i växten, och dessa egenskaper voro i det presterliga intyget uttryckte med de ord, att der i honom fanns *ruter* och *ruff*. — Vidare följde jag med L-n, då han gick, och vi gingo till Arvidsons bokhandel och der köpte jag en portfölj samt Diktarterna af Brodén och Den nye skolmästaren. Under det vi gingo derifrån talade vi om några av Sveriges största skalder, om hvilkas lefnadsätt L-n för mig berättade. Så sade han, att Tegnér drack gerna samt älskade mycket det feminina könet. — En liten motion.

30. På morgonen läste jag Kramérs samvetsfrågor. Vid 10-tiden gick jag ut för att gå till Seminarium och der få veta när vi skola

börja att läsa. Nu träffade jag en examinerad skollärare Blomberg, som skall på detta seminariet för att förbättra sina betyg. Han omtalade för mig, att han till personen kände skalden Braun samt den ännu lefvande skalden Kullberg. Braun, sade han, förde ett mycket oanständigt lefverne med dryckenskap och qvinnor. — Ingenting gjort.

31. Mitt dagliga arbete dessa dagarna är att ingenting göra. Orsaken dertill är den, att det kan ej blifva någon reda med någon läsning innan man fått börjat med sin vanliga lexläsning på Seminarium. Jag gör dock någonting, ty jag har varit ute och gått en stund på dagen. Och då var jag och besåg badanstalterna i Göteborg. Då såg jag äfven huru eller på hvad sätt de utaf sten bränna eller tillreda cement. Det tillgår på det sätt: att de upp-mura denna stenart liksom en ugn och sedan underhålla de i denna ugn en stark hetta 5 à 6 dagar och sedan afsläcker elden och stenen uttages, hvarefter den uti ett dertill utsett hus begjutes med vatten då den sönderfaller och blifver nästan såsom kalk. Jag har äfven varit ned vid ångbåtsbron och betraktat det der rådande menniskohvimlet. Jag har varit på lånbiblioteket och lånat andra bandet af Kellgrens samlade skrifter.

Här är mycket vackert väder om dagarna, men dock något varmt för den, som är lat. Solen skiner på Hagakyrkan samt på alla andra pyramidformiga eller mot höjden lyftade gestalter. Det ryker utur skorstenarne. På gatan vandrar menniskor af och an och bland dem äfven en sotare. Några små barn, gossar och flickor, leka ned på gården. Aftonen nalkas då man får gå till hvila och i den ljufliga sömnen bortglömma dagens äfventyr.

S E P T E M B E R

1. På förmiddagen har jag varit inne i mitt rum och sysselsatt mig med läsning. Vid 4-tiden gick jag till Seminarium för att höra på huru andra klassens elever tenterade. De tenterades i svensk historia och de kunde mycket dåligt. Sedan gick jag hem i sällskap med Gunnesson och nu tillbragte vi en stund på mitt rum, hvarefter jag i sällskap med honom begaf mig till Fagander, som bor der, hvarest jag, han och Gunnesson bodde förliden termin. Fagander var så lustig, så att vi skrattade åt honom så mycket vi förmådde. När jag nu kom hem, så berättade "Madam" att der hade varit en "stor lång" person och frågat efter mig. Han hade varit der tvenne gånger, men förgäfves. Personen var min gode vän Södergren, och jag blef så ledsen deröfver, att jag icke skulle hafva varit hemma vid hans besök, så, att jag icke hade lust till någonting den aftonen. Ja, jag blef mycket ledsen, ty han hade äfven sagt, att han icke hade tid till att söka mig mer, men antingen det var blott i dag han icke hade tid att söka mig eller det var meningen framdeles, det vet jag icke.

2. Vid 1-tiden var jag på Seminarium för att få reda på om vi i dag skulle gå åt trädgårdsskötsel samt när läsningen skulle börjas. Vi fingo ingen trädgårdsskötsel. Vid 3-tiden var jag i en af stadens småskolor, hvarest var något öfver 200 barn samt fem (5) lärarinnor. Orsaken hvarföre jag besökte denna skola var: "för ro skull."

3. *Hvad äro drömmar?* Jo, en falsk verklighet; en föreställning utan grund; ett saligt åtnjutande af det, som icke finnes till. — Jag drömde i natt att jag var i mitt hem och att jag skulle resa derifrån och hit, och jag tyckte, att jag tog afsked med min moder. Men huru falsk var icke denna dröm! Min moder är död för mer än fem månader. Och jag har för mer än åtta dagar sedan tagit afsked från det älskade hemmet. Alltså, när jag vaknade så var jag bedragen, emedan den tyckta verkligheten var försvunnen. Men huru ljuf var dock icke denna dröm! Ack! Återför du ännu en gång, ja mången gång min älskade moder i mina armar, ty blott du förmår det!!!

På f. m. voro vi på Seminarium, för att hjälpa till att flytta hvarjehanda saker såsom böcker och dyligt till den nya seminarie-lokalen,¹ som är belägen på Drottninggatan N:o 30 och är den s. k. Mejerbergska skolan.

På middagen eller eftermiddagen har jag haft besök af L-n. Det har varit mycket treffligt. Sedan har jag varit på biblioteket och lånt första häftet af Tegnér's samlade skrifter. Sedan har jag varit inne i staden i Arvidssons bokhandel och köpt en bok. Mycket vackert väder om dagarna. Slut med denna förberedelseveckan.

4 s. Jag steg upp mycket tidigt i dag emot hvad jag plår göra och läste. Vid half niotiden gick jag till Fagander för att få se på ett par böcker, som han hade köpt. Sedan gingo vi båda åt kyrkan och hörde pastor Sellman, som predikade i Tyska kyrkan. Han predikade mycket bra efter gammalt sätt. Här såg jag Södergren, men jag kunde icke få tala vid honom. Sedan gick jag från kyrkan till Börjesons (der hvarest jag bodde förliden termin) och spisade middag. Derefter gick jag hem, emedan L-n skulle komma till mig kl. 2. Han kom. Han hade med sig en roman "Hemmet" af F. Bremer, som jag fick låna. Han hade med sig ett bref, skrivet af mag. Wikner, som jag läste. Han hade med sig en bok, uti hvilken stod Pehr Thomassons porträtt, hvilket jag förut icke hade sett, m. m. Jag har i dag läsit något i en bok "Englavisheten" af Em. Svedenborg. Emot aftonen var jag, L-n och Johansson uppe och besågo Skansen Kronan. Sedan följde jag dem ett stycke på deras hemväg. I skymningen var jag ute på promenad. Huru herrligt är det icke att vara ute i stadshvilet en vacker sommar-afton. Hvilka saliga tankar, känslor och föreställningar genomföra icke min själ under denna promenad. Jag tänkte på — jag såg i andanom — men falskt?

5. I dag har denna skoltermins läsning med allvar börjadt. På f. m. skulle vi först läst svenska språket, men det blef ingenting

¹ Från höstterminens början 1862 hade seminariet varit inrymt i "jordvåningen" i Göteborgs högre elementarläroverk vid Hvitfeldtsplatsen. Från hösten 1864 kom seminariet till fastigheten Drottninggatan 70, där också Mejerbergska privatskolan vid denna tid var inrymd. Att Kinberg i dagboken skriver Drottninggatan 30 får förklaras med att han inte vid nedskrivningen klart erinrade sig den nya adressen.

deraf. Sedan hade vi katekes samt vidare bibelförklaring, som hölls av läraren i detta ämnet Pastor Hallén. Han gjorde först en inledning till katekesförklaringen och talade då isynnerhet om den H. skrifts värde och anseende. Men huru besynnerlig är icke bibeltolkningen för oss naturmänniskor! Han sade naturligtvis att bibeln är ingifven af Gud, så att der icke finnes så mycket som, enligt hans uttryck, ett "och", hvilket icke är af den Helige ande ingifvet för att upptecknas. Han sade äfven, att bibeln är den "aldra tydligaste bok", som finnes. Han talade vidare om de tio budordens utgifvande, och dessa bud sade han, att vi städse böra ihågkomma, hvartill vi ock hafva en naturlig anledning, då vi betrakta våra tio fingrar. Ty han sade, att Gud hafver icke för ro skull må tro skapat precis tio fingrar, utan det är af *en andelig ordsak* enligt hans uttryck. — Han kom således icke ihåg, att fingrarnas antal redan var bestämdt innan Mose skref de tio budorden. Naturvetenskap hafver vi haft för mag. Pettersson. Öberg hade en lista, hvilken de skulle skriva på, som för mag. Lind ville läsa privat i svenska språket, men den tecknade jag icke på, emedan jag kommer ihåg, att han förliden termin tillnarrade sig 4 Rmt af oss hvardera och läste icke något för oss, och då försäkrade jag, att jag icke oftare skrifer på sådana tjuftve-listor. Gått bra för mig på skolan. Jag har varit i Arvidssons bokhandel och i stället för Svedenborgs "Englavishet", som jag i Lördags köpte, bytat mig till Christendomen af N. Lilja. I afton har jag börjat att läsa F. Bremers roman *Hemmet*. Jag har förr aldrig läsit något af denna författarinna. Temligen treffligt lif. Arvins öde är i dag afgjordt, och han är blifven qvarsittare i 6:te nedre.

6. På f. m. hade vi lektion för Lind. Han är lika oanständig nu, som vanligt. På ef. t. m. hafva vi haft katekes för Hallén. Till lokal under katekeslektionen begagnades Fattighuskyrkan. Han (presten) sade ibland mycket annat besynnerligt, att om det är någon — (skotten gå — elden är lös)² som forskrifver sig till satan, så kan han dock få syndernas förlåtelse. Wennerberg följde från skolan med mig hem. Han lofvade mig att jag skulle få låna några böcker af honom. Han berättade, att Wieselgren skulle hafva gifvit följande yttrande om rökare, snusare och tobakstuggare:

² Vid eldsvåda avlossades bl. a. skott för att kalla brandmanskap.

”Den, som röker, han luktar som ett svin. Den, som snusar, han ser ut som ett svin, och den, som tuggar, han är ett svin.” Det är dock icke så säkert att *han* hafver sagt detta. Jag och Wennerberg öfverenskommo, att vi skulle båda två i stillhet arbeta på att motverka mag. Linds oartiga beteende mot lärjungarna vid Seminarium. — Just nu när jag satt och skref i dagboken, så sköt det till tecken derå, att elden var lös. Jag blef så illa upprörd i mina känslor, emedan jag fruktade, att det kunde vara nära här jag bodde. Förtiden termin hände det, att det brände nära derintill, som jag bodde, så att jag med mina kamrater och öfriga husets innevånare måste skaffa våra saker utur huset, ehuru det icke brände. Jag har derföre försökt huru svårt det är när elden är lös i grannskapet. Nu var eldsvådan ute i Masthugget. Det sades, att det var en skuta, som det hade eld uti. Det är högst märkvärdigt att se, hvilken rörelse det blifver ibland människorna vid sådana här tillfällen. I dag har det regnat oupphörligt.

7. Det har gått temligen bra för mig på skolan. Jag försofde mig i dag, så att jag hade nära kommit för sent till skolan. Jag klädde mig på 5 minuter. Nu är klockan snart 11, nu måste jag lägga mig, fastän jag icke är sömnig; ty annars kan jag försofva mig igen. Ingenting märkvärdigt för dagen.

8. På eftermiddagen katekisation af Hallén (Fattighuskyrkan). Han sade, att smaksinnet är genom syndafallet förderfvat, och det är således ordsaken till frosseriet ibland människorna, det förderfvade smaksinnet nämligen. Han sade att romaner äro mycket skadliga. Och de böra aldrig få finnas i något sockenbibliotek enligt hans förklaring eller åsigt.

9. Wi hafva varit uti en trädgård i dag för att få undervisning i trädgårdsskötsel. Lärarn i detta ämne Herr Liepe är tysk till börd och han är riktigt en lustig person. Wi gräfvde upp jorden på ett ställe i hans trädgård, hvarest skulle odlas vexter eller någonting hvad det kunde blifva. Här regnar så oerhördt. Från och med i Söndags har det regnat hvarenda dag. Det är mycket svårt för landtboarne när det regnar d. v. s. så oupphörligt. Stadsboarne deremot, de hafva knappt någon skada af det myckna regnandet, ty i stället för dammrock kan sprätten begagna regnrock och i stället för parasoll kan damen begagna paraply, och på sådant sätt blir regnet för stadsboarne blott en välkommen anledning till

kostymförändring, en med deras ostadiga lynnen harmonierande harpoton, som utsjunges under en annan för lyxen icke främmande drägt.

10. Jag har gjort bön på skolan i dag. Bön göra vi i tur, hvar sin dag. Jag har varit i Judekyrkan,³ men jag kom så sent, så att predikan var redan börjad, och det var alldeles detsamma, ty pres-ten predikade på Tyska, så att jag förstod knappt ett ord af det, som han sade. Jag har fått bud hemifrån i dag. Bref fick jag som min broder hade skrifvit. Det var det första bref, som han skrifvit. Olaus berättade att Anders i Melltorp hade kört ihjäl sig. Sömnig och trött.

11. s. Då jag i dag uppsteg, tittade solen så vänligt in på mitt lilla rum. Ett nytt lif syntes erbjuda sig åt mig på denna hvilodag. Klockljudet, hvilket jag annars vist icke älskar, framträngde dock på denna morgonstund till mina öron med en sådan besynnerlig skönhet, så att jag knappt kunde förklara det hemliga, som låg i denna ovanliga företeelse. Ännu en gång och åter en gång ljud klockljudet för mina öron, och så begifver jag mig åt Herrans tempel (Göteborgs domkyrka), som till följd af en reparation icke varit begagnat under tre månader, och derföre blifver det en tillfredsställd nyfikenhet att få gå dit. Men det är icke blott en nyfikenhet, utan det är för mig en verklig åstundan, ett uppriktigt begär efter att få gå i kyrkan i dag; ordsaken är den, att efter en tids hvila uppträder i dag återigen Göteborgs — Sveriges vältaligaste predikant för att tala trösten ord till alla människor. Jag går ut, jag inträder i kyrkan; orgeln börjar att uppstämna sina ljuf-liga toner, hvilka dock ganska ringa sysselsätta mina tankar och glädja mig i jemförelse med den härliga förtjusning, som ligger i åtanken på den snart uppträdande predikanten, som hafver salighet under sina vingar. Snart uppträder predikanten, den väntade predikanten, och nu är just den älskade stund inne, hvars åtanka hafver för mig gjort denna dagen så skön, och denna predikant är ingen annan än den bekante talaren *P. Wieselgren*. Denne gråhåriga mannen uppträdde, och jag fick till min stora glädje höra honom predika äfven i dag. Detta är den enda prest, som jag har verklig lust att höra, också är han den bästa prest, som jag någon-

³ Synagogan i Göteborg, belägen vid Stora Nygatan och invigd 1855.

sin hört och troligen som jag får höra. — Sedan promenerade jag en stund i sällskap med Wennerberg och var så på Gustaf Adolfs torg och hörde på musiken. — L-n har varit hos mig hela eftermiddagen och vi hafva haft temligen treffligt. Jag följde med honom, då han gick, och vi gingo en lång stund och språkade om hvarjehanda. När jag då i min stilla ensamhet gick hem, tittade den oskuldsfulla månen så vänligt ned på mig.

12. Nu heter det att vara ståndaktig. Öberg har nu en lång tid gått omkring och haft dem, som vilja läsa privat, att skriva på en lista. Jag har förut icke skrivit, men nu i dag talade mag. Lind sjelf om förhållandet och sade, att han äfven förliden termin läste med oss, men att han då insatte timmarne på schemat, hvilket var en klar lögn. Emellertid var det nu en hel del, som tvärt emot sin vilja tecknade sig att vara med för att vara säkra för den förargelse, som torde vara öfrig för den, som, såsom ordspråket lyder, icke mutar hunden. Magisterns åsigt med undervisningen är ingenting annat än att tillnarra sig pengar af oss fattige Seminarister. Öberg, hans (mag.) saks gynnare ville i dag med pock inskrifvit mitt namn på den der tjuvlistan, men jag sade honom, att det gör jag sjelf när jag vill nemligen. — Hvad det är påkostande att icke skulla våga att säga ut sin mening och tala sanning! Emellertid är jag ännu ståndaktig, och jag hoppas kunna vara det. I dag marknadsafton. I morgon marknadslof.

13. Marknad i Göteborg i dag. Efter att först på morgonen hafva skrivit ett par brev och sedan läst Geografi allt intill midnatten till dess, att jag fick pluggat hufvudet fullt med namn på Tyska floder och berg, begaf jag mig ut för att, som det heter, betrakta marknaden. Här företedde sig ett lefvande skådespel. Än ser man en hop bönder, hvilka på sina kuriösa åktyg med en viss stolthet framfara längs vägarne, under det att rösten harmonierar med gisslet, allt till hästens, oxens eller kons påskyndande fortkomst, hvars mål är kommandet till staden eller avlägsnandet derifrån. Än ser man en arbetare, hvilken i dag hafver lämnat verldsomsorgerna åt sig sjelf och i en glättig stund på denna fridag smakat på glömskans gudadryck. (Romantiskt.) Än ser man en korpulent Herre gå och röka cigarr, hvilken dock honom omedvetet hafver slocknat liksom kärleken slocknar, då fantasiens dragningskraft förvandlas i en fränstötande verklighet. Än ser man

några små nära halfvuxna damer gå efterhörande dagens kurs på pepparkakorna. Än ser man en stor sidensdam eller krinolindam eller lyxdam eller med ett ord en människa af det feminina könet, om man får lof att så enkelt uttrycka sig som med ordet människa, hvilken pratar om priset på några äpplen och päron, hvilka hon dock icke kan mer än tala om förrän hennes piga eller slafvinna kommer och betalar och med vördnad öfverlemnar den köpta varan till hennes höghet, som då på ett för mig till tyckandes, för hennes höghet förunderligt och med andra människor likartadt sätt gör ett hiskligt slut på den utsökta läckerheten. Än ser man några herrar, studenter eller hvad det kan vara för några, hvilka hafva lornjett för ett av sina begärandes ögon, hvilket gör att de vända sin näsa upp emot himmelen och ganska ofta mot vester, liksom de väntade regn. Närmare emot aftonen är det ännu märkvärdigare att betrakta folkhvimlet. Nu tåga de af hemåt, hvarochen på sitt sätt bärande på de varuting, som de hafva köpt som en följd deraf att de hafva varit marknadspekulanter. Än ser man en fru — madam — bärande på en stor korg, uti hvilken troligen bland annat förvaras marknadsgåfva till barnen. Än ser man en sprätt, som har lastat fickorna med äpplen, plommon, bakelser och karameller etc. Denne hafver ännu icke fått sig någon konkret korg att förvara sina läckerheter uti. Än ser man en liten ganska honett dam, som hafver köpt ett par kängor eller någonting dyligt, hvilka eller hvilket hon med en alldeles egen fintlighet hafver gömt under sitt mosaiska täckelse, men hvilka dock liksom Mose ansigte titta fram och förråda den bedrövliga hemligheten, att hon sjelv skall vara nog gemen att hemscaffa sina på marknaden tillagda förnödenheter. — Emellertid så kan jag säga det, att folket hvimlar i en vild oordning till och från, och jag vet icke hvarken hvarifrån det kommer eller hvart det far, och det kan göra detsamma. Nu vill jag blott tänka på mig sjelf och hvad jag slutligen har gjort på denna dag.

En irrfärd. I skymningen begåfvo vi, jag och Arvin, oss ut för att göra en liten promenad. Wi öfverenskomma nu därom, att vi på denna afton skulle bestå vår kropp med en njutning, sådan den gerna ville hafvat. Den skulle bestå deruti, att vi skulle gå åstad och dricka kaffe på något privat ställe d. v. s. icke på något värds- hus, ty sådana ställen ville vi icke besöka. Wi gingo emellertid till

ett ställe, hvarest vi trodde oss veta vara kaffe att få, men vi förrirrade oss, ty vi träffade i stället för ett kaffehus in i en vanlig salubod, och der fanns icke sådant, som vi ville hafva det. Än vidare ett försök, och så träffade vi i stället för en kaffegumma en herre, hvilken dock var nog artig att säga oss, hvarest den sökta drycken fanns. Nu klarnade det. Wi kommo till stället och voro vid trappan, men så hördes der ett sådant förfärligt fruntimmersskri, så att vi icke vågade att stiga längre fram, utan vi sade, det måtte icke vara här; vi hafva troligen förrirrat oss. Nu gingo vi derifrån för att söka ett annat kaffehus. Efter några större och mindre irringar och förrirringar lyckades det, och vi funno det vi sökte. Med förnöjda hjertan och ljusa idéer begåfvo vi oss derifrån, under det vi prisade kaffets förträffliga existens. Nu skulle vi gått hem, men så i glädjen öfver den timade lyckan kommo vi att göra en irrfärd bort till ett par kamrater, G. (Gunnesson) o. F. (Fagander). Jag har köpt en fingerring och en rakkniv i dag. I dag har jag fått ett porträtt av Gunnesson, hvarföre han bör hafva betalning om jag icke lefver tills jag kan gifva honom ett igen.

14. I dag har det varit till att plugga och läsa efter vanligheten. Mycket vackert väder i dag, och i afton är det nästan vackrare, ty den så kallade kärlekens sol lyser med en alldeles förunderlig glans. Jag håller nu på med att upprätta en katalog öfver eleverna, som äro vid Seminarium.

15. Upp steg jag tidigt — denna morgon — Ty Muspels söner — De röda flögo — Wida kring. — Långt innan jag — Från sömnen vaknad — upp till att se. — Ut gick jag — att elden skåda — Men då jag — till stället hann — då var huset — det stora stolta — mest förtärdt. På denna dagen ha vi gjort, ingenting som har varit stort. Jag säger, ja, det säger jag. — Wi läste först på denna dag — En liten stund — Historia — Och sedan bibelkunskap bra — Se'n rast, se'n lästes språket opp — Se'n ritades mång konstig kropp — se'n fick vi rast, den förra lik — Och katekes det fick vi se'n — Och sedan vist pedagogik — Katekesen lästes för Hallén.

16. Wi hafva ingen läsning på skolan på eftermiddagarna på Fredagar. Jag har i eftermiddag läst Geografi mycket tråget. Vid 6-tiden var jag i domkyrkan och hörde på veckopredikan samt sedan på prestvigningen, som derefter verkställdes. En dylik akt

har jag sett en gång förr. Presteden är mycket svår samt även något besynnerlig. — Det erkännes att det ibland är imponerande att vara i Herrens hus. — Jag har i dag utläst andra afdelningen av Bremers roman "Hemmet", och nu får jag icke tid att läsa mer, utan jag måste sluta tvärt på en gång. I efterm. var här eld lös uti Masthugget. Det är riktigt vådligt att bo i trähus, ty man vet icke huru länge man är säker. I afton blåser det mycket, men annars vackert väder. — P. S. Wi ha varit i trädgårdsskötsel. Och den bestod deruti, att vi voro på Willinska skolan och besågo de vexterna, som vi utsådde som frön förliden vår. — Det har kommit för mig, att jag skulle skriva ett bref till en viss person, när jag tror mig vara skicklig dertill samt får veta hans adress.

17. Eldsvådor det hör till ordningen för dagen. Detta är tredje dagen årad, på vilken elden varit lös. Midt i natten vid 1-tiden väcktes jag af trumpeters hemska toner. Jag steg upp, klädde mig och gick och fick då snart se att elden var på Stigbergsliden. På ett vist afstånd såg det riktigt ut som när man på landet i skogs-trakterna bränner svedjor. Fem hus uppbrändes. Jag hemkom vid tretiden och då lade jag mig att sofva. Jag har äfven i dag fått veta, att det i går natt skall hafva varit eld uti det huset, som jag bor uti, fastän den så hastigt har blifvit släckt, så att vi, som bo uppe i tredje våningen, ej fått höra deraf. Emellertid så är man icke någon stund säker för eldsvådor och dess hemska budbärare, som äro larmskott, klämtning, trummors och trumpeters brummande. — Jag var hos Svensson i Haga för att hämta en tidning, och då kom jag i tillfälle att se någonting storartadt. Der voro nämligen en hel mängd af Folkskolans barn samlade till gevärsöfning. De voro emellan 40 och 50. Det var mycket roligt att se och betrakta desse spåde vapendragare.⁴

18. s. Sedan jag fick stigit upp, hvilket blef sent, klädt mig och spiset m. m., tog jag min psalmbok i fickan och begaf mig ut för att gå till kyrkan och höra på Domprosten Wieselgren. Wieselgren predikade så väldigt öfver 4:e Budet, så att jag aldrig nog kan prisa honom derföre. Wieselgren är utan tvifvel Sveriges störste

⁴ Man levde i skarpskytterörelsens dagar. Även pojkar i folkskolan skulle övas i gevärsöfning. Man använde trägevär, som i regel var förfärdigade i Willinska skolans slöjdavdelning.

predikant. Efter att hafva varit i kyrkan gick jag hem en stund, och sedan gick jag åt aftonsången för att höra com. Johansson. Honom har jag hört en gång förr i en ottesång, och det var den första söndagen, som jag tillbringade i Göteborg. Han var således den förste prest, som jag hört i Göteborg. Efter aftonsångsgudstjensten gick jag ut och promenerade en stund, och sedan gick jag på teater. Jag hade varit på teater två gånger förut. (Den 12 och 16 Februari 1864). Nu spelades "Löjen och Tårar", hvilket var rätt bra samt mycket lärorikt. Om så är att man vill, så kan man af ett teaterstycke lära mycket godt, om stycket är bra nemligen. Der ser man huru dygden, länge föraktad, dock slutligen bliver erkänd. Der ser man huru den orättvise och missdådaren en gång varder uppenbarad och får då skörda sina gerningars frukt. Ja, med ett ord, man kan lära mycket om man besöker teatern i en sådan afsigt. — Jag vill icke gå på teater ofta, emedan jag icke hafver råd dertill och icke någon serdeles lust heller.

19. Efter att hafva haft en fridag, hvilket man kan räkna söndagen för, så får man återigen på måndagsmorgonen börja sin gamla visa, nemligen att gå till skolan och börja sin vanliga läsning. I dag ha vi haft gymnastik för första gången på denna termin. Wackert väder på eftermiddagen.

20. På f. m. hände ingenting anmärkningsvärdt. På ef. m. hade vi katekes och dervid föreföll mycket, som var temligen besynnerligt, men det får vara. — Beslutsamheten måste jag strängt tilllämpa på mig själf, på det att jag må blifva en ordentlig och duglig människa!!!

21. Ingenting ovanligt har händt i dag, och jag har således ingenting att anteckna.

22. Mellan klockan 9—10 hade vi Bibelkunskap för pastor Hallén. Han uttryckte sig en gång sålunda: "Wi ha många nya sjukdomar i vår tid, och dessa äro en följd af ovärdiga nattvardsgångar." I eftermiddag har jag till L-n hemburit Bremers roman "Hemmet", och jag hade icke läst mer än två afdelningar. Jag har nu annat att göra än att läsa romaner och dyligt, ty skolan fordrar lexor och lexorna fordra tid, och på det sättet utmäter jag tidsförrådet för närvarande.

23. Dagar komma och dagar gå — och det är inte att undra på — Och allt vad man nu om dagen gör — Och allt hvad

nyttigt vårt öra hör — Det är ju endast en repetition af det, som ofta förut är sagt — och nu sägs om med ett ord tillagt — som sjunges om med en annan ton. — Ingen nyhet förspörjes här — Dagens nyhet är blott besvär — som trycker människans till jorden ner då hon vill lyfta sig upp mot höjden — Och njuta lugnet, friden, fröjden — För fröjd och dyligt hon falskhet ser.

24. Nu hafver denna vecka tilländalupit, och ingen olycka hafver händt mig, ingen sorg hafver nått mig, ingen tryckande motgång hafver gått mig tillmötes, icke hafver heller något löje af ovanlig beskaffenhet öfverhopat mig, utan jag hafver stilla framleft hvarenda dag af denna regniga veckan. Nu är det afton och nattens mörker hafver öfverhöljt oss. Gatorna upplysas af gas och vårt lärum upplyses af ett enkelt talgljus, men den stora rymden är dock mörk, ödslig, dyster och hemsk. Sabbaten tillstundar, då man får en väl behöflig hvila både till kropp och själ, ifall man vill begagna den. Jag har läst temligen träget hela veckan. Jag har i dag talat med en kamrat, som sade sig hafva en bok utaf Svedenborg, hvilken jag möjligtvis kan få låna. Han berättade hvarjehanda utur densamma.

25 s. Det första af någon vikt, som jag gjorde i dag var, att jag efter vanligheten gick till kyrkan för att afhöra högmessan. Med glädje gick jag åt kyrkan, emedan W-n skulle predika. Under en orolig väntan åhörde jag psalmernas afsjungande samt altartjensten, tröstande mig med det, att detta hvardagsbuller snart tystnade och den ljufliga predikans toner komme då att ljuda i mina öron. Men huru bedrog jag mig icke! Då det sjungdes på sista versen så kastade jag ständigt mina blickar uppåt predikstolen, på det, att jag skulle se då den store talaren uppträdde, ja, jag såg honom redan i fantasien. Men huru mörkt blef det icke då jag fick se att jag var bedragen! Jag fick se en vanlig, icke älskad predikant uppstiga. Jag hade gerna varit sinnad att gå ut. W-n hade blifvit sjuk. Det var orsaken till att jag och tusen andra blef bedragen. — Jag har på eftermiddagen varit ned hos Olsson, som bor hos Alm. Han (Alm) undervisade mig något i orgelspelning och jag försökte att spela. Det första försöket af det slaget. Emot aftonen var jag ute för att promenera. Ingen människa kan omtala, inga ord kunna uttrycka, ingen penna kan teckna det

himmel, som herrskar i denna stad på en vacker söndagseftermiddag.

26. Wi ha ibland annat haft Grammatik på skolan i dag. Jag har varit något besynnerlig till lynnet i dag. Jag har lifvat med seminaristerna, så det kan ingen tro. Wi ha haft Bibelförklaring för H-n. Han sade bland annat, att "menniskorna voro före det så kallade syndafallet icke hemsökta af hunger och törst" — liksom de varit englar och ingen mat behöft! Jag har för mig sjelf lofvat att hämnas en viss oförrätt — måtte tillfälle dertill yppa sig på en behaglig tid! Det är just icke någon hämnd utan blott en tillrättavisning, som är väl behöflig.

27. Wi ha föreläsningar i pedagogik, hvilka äro mycket svåra. L-n var hos mig på aftonen. Han sade sig ha fått plats här i staden. I afton måste vi tända gas på skolan.⁵ Nu räcker det således till att vara der både natt och dag. Wackert väder.

28. Wi ha så mycket att läsa, så att man får snart sitta uppe natten igenom, om man skall hinna att lära sig sina lexor någorlunda. I dag åt jag frukost kl. 6 f. m. och sedan spisade jag icke förrän kl. 7 ef. t. m. med undantag av några stycken äpplen, som jag åt på efterm. Lånat en bok, hvilken innehåller berättelser om Em. Svedenborg, men jag hinner icke att läsa den för närvarande.

29. På eftermiddagen ha vi haft katekes för Hallén. Han sade, att sanna trogna finna en tröst uti andra trognas lidande, emedan det finnes ett vist bestämdt mått af lidande, som skall utstås, och då när somliga lida mycket, så veta de andre, att de med anledning deraf slippa undan med mindre lidande. Silfver och guld sade han vara skapat, derföre att vi skulle kunna göra oss någon föreställning om himmelrikets herrlighet. Himmelrikets grannlåt liknas, som vi veta, vid guld, silfver, perlor och ädelstenar. Han sade äfven huru stort Det nya Jerusalem eller himmelriket är. Det är nemligen så stort som Sverige, men har dock icke skandinavisk, utan mera, som han uttryckte sig, Belgisk form, emedan det är i kvadrat och således fyrkantigt. Han sade så: "Om man tager ett stort stycke som Sverige i fyrkant, så får man en grundval till det nya Jerusalem." Han åberopade Bengel till bevis för sina besynner-

⁵ Göteborg var den första svenska staden, som hade gasbelysning. I december 1846 tändes de första gaslyktorna.

liga påstående. Han sade äfven att denna staden (eller himmelriket) är lika hög som vid och bred. Han är således kubikformig. De saliga hedningarne, hvilka han sade vara många, de, sade han, skola komma att bo på den *nya* jorden. — Hedningarna få således godt utrymme i jemförelse med de andre salige, hvilka enligt beskrifningen komma att bo mycket trångt. — Jag är icke frisk. Hufvudvärk.

30. Nu hafver denna månad tilländalupit, och med detsamma hafver jag och vi alle kommit litet men dock något närmare vårt mål. Huru dyrbar är icke tiden! Den flyr och kommer aldrig åter. Måtte man kunna rätt begagna den tid man åtnjuter till sitt eget och sin nästas, ja, till alla människors bästa. O, måtte kunskaperna frodas! Måtte vetenskapen göra nya upptäckter! Måtte upplysningen gå framåt! Måtte allt det lif hafver närma sig fullkomligheten. Måtte vi blifva sanna människor!

OCTOBER

1. I dag ha vi haft lov ifrån skolan, eftersom här är den förste October, då vanligtvis en stor del av städernas innevånare få ombyta platser och lefnadsställen, i det att de flytta från ett gammalt ställe till ett nytt, om än det händer, att de flytta från ett nytt hus till ett gammalt. Emellertid har det varit flyttningsdag, och icke så få hafva de varit, som i dag hafva bytat platser. Efter att hafva stigit upp och klädt mig samt fullgjort den öfriga toilettens fordringar, begaf jag mig ut för att besöka G-n (Gunnesson) samt för att se mig omkring. Min önskan gick i fullbordan — jag träffade den jag sökte, och jag fick tillfredsställdt min önskan att se mig omkring, ty härtill yppades ett förträffligt (tillfälle) då jag efter en och annan omkringirring stod midt på Kungstorget, omgifven af tusende bönder, bondgummor, hästar, madamner, fruar, pigor, mamseller, rofvor och kålrötter m. m. sådant. Sedan

besökte jag F-r (Fagander) samt Gustafson och Blomqvist. Wi disputerade lifligt en stund. Vid fyratiden var jag i Haga efter min tidning. Der var församlade omkring 80 st. av folkskolans gossar, hvilka öfvade sig i gevärsexercis. Det var lustigt att se dessa små krigare med sina afdelningschefer af kamraterna samt med sina fanbärare i midten af samlingen, hur fermt de utförde sina krigiska öfningar. Sedan var jag hos Gustafson igen. På aftonen var jag på ynglingaföreningen för att höra på den vidt bekante predikanten Högrell, hvilken der skulle hålla tal. Troligen är han bättre till att predika än till att hålla tal. — Nu är jag färdig att lägga mig, dagen är således slut, och det utan att jag hafver gjort någonting till nytta.

2. s. På f. m. var jag i Domkyrkan och hörde på den vidt bekante missionären och predikanten Doktor Fjellstedt. Han är en väldig predikant, men jag kan dock icke tillerkänna honom ett så stort värde som Wieselgren. Från domkyrkan befaf jag mig ut för att träffa en god vän (S-gren). Jag gick nemligen till trakten af Tyska kyrkan i den afsigten att träffa honom der då han gick utur kyrkan, hvarest jag förmodade att han skulle vara. Det slog in, jag träffade honom. Wi gjorde en promenad i sällskap först ned till ångbåtsbron och sedan nästan dit, hvarest jag bor, och sedan följde jag honom till midt för Tyska kyrkan igen. Det var mycket roligt att träffa honom. Han kommer snart att flytta åt staden och då träffar jag honom oftare. Sedan emot aftonen var jag och besökte G-n (Gunnesson) samt sedan F-r (Fagander). Hos F-r träffade jag en kamrat, som berättade huru präktig Held och Corvins världshistoria är, hvilken han hade subskriberat på.

3. Efter att hafva fortsatt lästimmarna i skolan utan någon serdeles anmärkningsvärd omständighet helsade jag på eftermiddagen på L-n. Sedan befaf jag mig åstad att gå till Willinska skolan, hvarest skulle vara Skolläraremöte, hvilket hålles der första helgfria måndagen i hvarje månad. Der var äfven verklig skolläremöte. Efter att hafva gått ute på gården och väntat en stund i afvaktan på att det vanliga disputationsrummet (en skolsal) skulle öppnas, blefvo vi af Herr Wikander inbjudna åt ett annat rum, hvarest öfverläggningarna för tillfället skulle hållas med anledning af en af medlemmarnas sjuklighet. (P. Nyström). Wikander förde oss genom korridorer, dörrar och omgångar, eller hvad man skall kalla

allt sådant der, och slutligen öppnade han en dörr till ett vanligt boningsrum, hvarest han bad oss vara så goda och sitta ned. Rummet var mycket vackert. Wi tog plats dels på stolar dels i en stor sittsoffa, som i verkligheten företedde sig i detta rum. I rummet innanför voro skolläraryrarna församlade. Båda rummen voro dock så godt som ett, emedan dörren var uppe. Wi sutto emellertid i all stillhet och afvaktade början av mötets öfverläggningar. Men nu inträffar någonting, som mera ådrog sig vår uppmärksamhet än väntan på det, som komma skulle. Här inträdde nemligen några damer, hvilka man artigt nog hedrar med det hederliga namnet skolläraryrinnor. Dessa blefvo nu, så snart det blef ljusst i rummet, föremål för mina spanande blickar. Men snart nog var jag dock förnöjd af att se på skolläraryrinnorna, ehuru deras antal ständigt förökade sig, så att de slutligen voro många. Emellertid så började snart föredraget, och det blef mycket mer intresserande än att se på lärarinnorna, hvilka vist icke voro serdeles inbjudande hvarken till utseende eller annars, tror jag. Föredraget hölls av Fredholm, som nu nyligen jämte Rodhe återkommit från en pedagogisk resa i Tyskland och Schweiz.¹ Föredragets ämne var: "Bildning". Mötets öfverläggning var antagandet av stadgar för föreningen. Holmberg var ordförande. Han är en utmärkt talare. Jag har förut en gång varit på skolläraremöte. Det var förliden hösttermin. — Emellertid så har jag ingenting läsit i mina läroböcker i qväll, men det blir dock väl ändå, tror jag.

4. Jag har fått bref från Levijn i dag. Han var mycket ordhällig, ty han hade lofvat att skriva i September månad, hvilket han också gjorde. — Södergren var på skolan på eft.m. och besökte oss. Jag följde honom till elfven. Katekesförhör mellan 1/2 4—5 för Hallén. Han berättade att Jesus var först timmerman eller ar-

¹ I redogörelsen för Göteborgs folkskolor för år 1864 meddelas bl. a. följande: "Under innevarande år hafva Lärarne B. C. Rodhe, J. M. Fridholm och Lärarinnan Matilda Elisabet Hedberg på statens bekostnad besökt Danmark, Tyskland och Schweiz, för att taga kännedom om folkskolorna uti dessa länder. Så vidt dömas kan af de bemödanden, de, efter sin återkomst till fäderneslandet och inträdet i sina skolor, ådagalagt, vill det synas, som om deras i utlandet inhämtade erfarenhet skulle fördelaktigt inverka på sättet för undervisningens meddelande uti de åt dem anförtrödda skolor."

betade som sådan hos sin fader, men blef sedermera sjelf föreståndare för yrket, så att han emottog och utförde beställningar å arbete, som till yrket hörde. Han sade äfven att hans arbete var för det mesta att göra "plogar o. harfvar samt äfven bänkar att sitta på, men isynnerhet åkerbruksredskap". Han sade äfven att han var mycket billig med afseende på arbetslönen samt begärde icke mer än han skulle hafva. — Här har varit en riktigt märkvärdig eftermiddag, ty Prinsen² och Prinsessan af Wales hafva rest igenom staden. De kommo från Stockholm med bantåget kl. ½ 7 eft.m. En sådan mängd af menniskor, som hade framträngt till de offentliga platserna för att möjligtvis få se de konglige, kan ingen begripa, icke en gång den, som var medlem af denna åskådaremassa. Emellertid kan man med säkerhet antaga, att menniskomassan uppgick till flera tusende. — Jag var äfven en åskådare, ehuru jag vist icke fick se det Engelska herrskapet, men Prins Oskar³ af Sverige honom såg jag, och det kunde vara tillräckligt. Ett så vackert ångfartyg som det, hvilket skulle hemta Engländarne, har jag aldrig sett förr. Wid ångbåtsbron var lika mycket folk, som der var vid banstationen. Jag blef alldeles nöjd av seendet, ehuru jag inte kan säga, att jag såg någonting serdeles märkvärdigt. Det märkvärdigaste var att betrakta den stora folkmassan, som hade uppfyllt både gator och gränder.

5. Wi ha varit på Barackskolan⁴ och haft sångöfning, emedan der är större lokal än på Seminarium. Der hade jag aldrig förr varit. I afton hafva vi bildat en förening, bestående af 10 à 12 kamrater, som skola sammanträda en gång hvarje vecka för att hålla före-

² Sedermera Edvard VII, Englands konung 1901—10.

³ Senare Oskar II.

⁴ Här åsyftas säkerligen Nya Arbets- och Försörjningshuset vid Drottningtorget, som våren 1856 togs i bruk för stadens fattighjon. Tidigare hade hjonen bl. a. varit inhysta i Holtermanska baracken eller Gamla baracken, som var namnet på huset Smedjegatan 3. Nya Arbets- och Försörjningshuset kom ofta att gå under namnet Nya baracken. Här hyrde folkskolestyrelsen en större sal, där en växelundervisningsskola var inrymd. Det är troligen denna sal, som ovan åsyftas. När fattigvården 1888 fick nya byggnader vid Gibraltar i Landala, kom byggnaden vid Drottningtorget att kallas Gamla baracka eller sammandraget Gamla bracka. Namnet Bracka följde även med till den nya byggnaden i Landala.

drag och disputationsöfverläggningar. Wi hafva oändeligen mycket att läsa.

6. Wi hafva bland annat haft Bibelkunskap och Katekes, och dervid har förefallit mycket besynnerligt, men dock knappt aneckningsvärdt. Spelat schack med Wennerberg. Förliden termin spelade jag med Södergren en enda gång, den första. Lånt böcker af W-rg. 6 teaterpjäser.

7. Efter att hafva läst den vanliga morgontimmen, voro vi ute på Stampen i trädgårdsskötsel. Sedan hade vi räkning för mag. Lind, och han var så förfärligt vresig så att det kan ingen tro. Han kallade seminaristerna *kräk* och liknade dem vid hästar, hvilket allt var mycket oförskämt af en lärare, men han är också en lärare efter den dyra tiden. Kl. 12 var jag hos Södergren, som hade skickat bud att jag skulle komma till honom. Orsaken till att jag skulle till honom var den, att pastor Sellman, hos hvilken han är lärare, skulle hafva en lärare till, och denna plats blef jag nu tillbjuden, men jag afsade mig den, ehuru jag gerna skulle viljat antagit den, men jag ansåg mig icke kunna hafva någon fördel deraf. Jag hade då således äran att tala vid en prest, som var en frimurare tillika. Sedan gick jag ut åt Stigbergsliden till Levijn med ett bref, och der var jag en lång stund, och hvarest jag äfven drack kaffe. Fru Levijn skulle resa till Borås och hon bad mig komma till sig om en vecka, då jag kunde få underrättelse från Levijn, som är i Borås. Sedan var jag hos Alm, hvarest jag äfven drack kaffe samt spelade något på hans harmonika. Sedan var jag i staden och träffade en bonde, som jag fick ett bref af, som var hemifrån. Sedan har jag skrivit bref hem samt varit i staden hos bonden med dem. Sedan hafver jag läst.

8. Dagen hafver bortflutit såsom en dröm, och nyheterna, som hafva passerat äro icke till i verkligheten. En seminarist Th-r är skald — klen skald eller vad man skall kalla det. Hos honom såg jag i jåns Runebergs dramatiska dikt "Kan ej". Och desse äro dagens nyheter, som jag hafver att anteckna. I morgon är söndag, och då kan jag ju få tid till att betrakta världen och de deruti lefvande varelserna, nemligen en del af hvardera.

9. s. Det första jag i dag gjorde, som var af någon vigt, var att jag var i högmessan, som hölls af W-n. Sedan satt jag inne och

skref ett bref, hvarefter jag var på postkontoret med detsamma. Sedan satt jag och läste.

10. Det jag på skolan har blifvit efterfrågad, har jag kunnat svara på, alltså temligt treffligt. Wi hade bibelförklaring och då hittade presten på att vi skulle förklara några eller något vers hvardera. Jag fick läsa och förklara 24 versen af Joh. Ev. 5 Kapitel. Det gick smått.

11. Då jag gick åt skolan på morgonen, så sköt och klämtade det till tecken af eldsvåda, hvilket dock lär hafva varit en falskhet alltsammans. Brandkarlarne fingo dock besvär. — Det första vi läste i dag var räkning, och under denna lexsion liknade mag. Lind oss vid gamla hedningar, hvilket jag tyckte vara ganska högtidligt, fastän han icke menade något vackert dermed. Det sista vi i dag läste var pedagogik mellan kl. 5—6. När läsningen var slutad omtalade mag. Leffler, att han till oss fått 10 inträdeskort till kemiska föreläsningar, som skulle hållas av mag. Evert på Lilla Börsalen.⁵ 6 af korten skulle repetitionsklassens elever hafva och 4 fingo andre klassens elever, och af dessa gaf han ett åt Gustafsson och ett åt Nyblom. De andra två lemnade han åt Ekman, och dem skulle vi sjelfva, som varit i klassen en termin förut, öfverenskomma om hvem som skulle hafva dem. Wi beslöto att detta skulle afgöras genom röstning. Af 6 röster som avlades fick jag 5, nemligen (av) Ekman, Fredzell, Wallström, Fahlström och Fagander. Jag fick således det ena af de två. Törngren blef mycket arg, derföre att han ej erhöill rösterna. I morgon få vi öfvervara första föreläsningen. Det sades att det var på lektor Blomstrands föranstaltande, som vi hade fått dessa frikort, hvilka annars sades kosta 3 Rmt. Äfven Blomquist (erhöill ett kort).

12. Mellan kl. 7 och ½ 9 var den första av de i går omtalade föreläsningarne. Wi begåfvo oss ifrån vår skola, hvarest lexsionerna slutade kl. 6, till lilla Börsen, hvarest föreläsningarna skulle hållas. Ingen af oss hade varit der förut. Wi sågo emellertid en förfärlig massa af damer tåga uppför trapporna, och vi, utan den ringaste fruktan, följde deras exempel. Wi fingo vår plats på en lektare,

⁵ Lilla Börsalen låg som namnet framgår i den 1844—49 uppförda byggnaden Börsen vid Gustav Adolfs torg. I Lilla Börsalen hade Göteborgs stadsfullmäktige sitt första sammanträde den 5 januari 1863.

och det var en temligen bra plats det. Wi sutto och väntade en stund, hvarunder vi betrakta den menniskomassa, som var der nere i första raden för att uttrycka sig på teaterspråket. Snart kom han som skulle tala till oss och nu blef allting tyst. Nu spetsade hvarochen sina öron för att höra och förstå. Nu höll han ett långt inledningstal, uti hvilket han nämnde Aristoteles samt serdeles framhöll Baco. Sedan visade han kemiska sammansättningar och kemiska upplösningar. Allt detta var intressant och jag tyckte mig vara en lycklig ost, som var värdig att vara med och höra på ett sådant der storverk.

13. Katekesförhör. Presten omtalade för oss de dödas uppståndelse. Han sade, att de rättfärdige få samma kroppar, som de hade här på jorden, men förklarade samt mycket ljusa och äfven lätta, ja, så lätta, att de äro "lättare än foglar". De orättfärdige deremot, de få mörka och förhärdade kroppar. Han sade äfven, att de, som blifva salige, icke hafva den aldra minsta medömkan öfver dem eller med dem, som blifva fördömde. — Här af kan man nu se, enligt denna förklaring, att den religiösa liknöjdheten skall uppenbara sig äfven på den yttersta dagen. Är icke det förskräckligt, att desse här utkorade individerna icke allenast här på jorden och här i lifvet äro fräcka, liknöjda och skamlösa i det att de i sjelfva verket mest se på sitt eget bästa, utan de äfven i evigheten skola med stoisk liknöjdhet skåda sina medbröders olyckliga ställning, ja, kanhända äfven med förakt glädjas eller i djevulsk triumf fröjdas öfver sina medbröders olycksaliga tillstånd. Det hade varit mycket vackrare att de hade skildrats såsom medlidsamma varelser, i synnerhet sedan de fått aflagt syndaskräppligheten och iklätt sig idel rättfärdighet och salighet. Men si känslolösheten lär komma att gå i svang äfven i andra verlden. — På aftonen har jag varit på Bloms sal och hört på ett andligt föredrag, hållet af den bekante Ahnfeldt. Han var en utmärkt sångare och dertill spelade han Guitare.⁶

14. Nyheterna, som denna dagen hafver haft med sig finnas icke i det konkreta eller i verkligheten, men väl i den fantasiverld, som existerar för ett pluggande läshufvud. Jag har således nu ingenting att beskrifva. Men se huru vackert här är ute i afton.

⁶ Guitare = Gitarr.

Månen lyser så att aftonen har det aldra mest romantiska utseende. Ack, hvad den gamle jordvännen är vacker att skåda, då den icke gömmer sig bakom några grymma molnstoder. Tänk den som kunde göra en rundresa omkring jorden på samma sätt som han, fastän dock icke så långt från densamma. Den sköna månen, tänk vad han är vittne till många nattliga gerningar, som äro och hafva varit både utaf det sämre och bättre slaget. Framför allt måtte han veta, bestämdt veta, om någon vet det, hvad kärlek är. Tänk om han kunde vittna om allt det, som hafver skett, då han hafver varit den regerande fursten. Emellertid framlöper han nu så stilla på himlahvalvets jernbana, och jag är inte det minsta rädd, att han gör sig besvär med att titta in till mig och se efter hvad jag skriver i min dagbok. Nej, han börjar redan att gömma sig bakom takåsen, och snart nog skall jag betala honom, ty jag skall gå åstad och lägga mig och sedan icke vidare se efter hvar han blir af. Han skall få sköta sig sjelf hela natten ända till dess morgonrådnaden uppgår för mina ögon, och aftonrådnaden förkunnar den gamle gestens återkomst.

15. Förmiddagen förgick på samma sätt som dylika förmiddagar brukar förgå. På eftermiddagen var jag ute i Stigbergsliden till herr Levijns, hvarest jag drack kaffe. Månen skiner så klart, så att jag skrifver denna teckning just i månsken. Ja, månen ljuser så klart, så att Arvin skall läsa aftonbönen och jag tänker lägga mig — allt i månsken.

16. s. Nu får jag låta bli att skriva för långa kapitel, utan hellre måttliga på det att papperet må räcka till och icke taga slut i förtid. — Jag har varit i kyrkan och hört W-n, och nu blef jag icke bedragen utan jag fick verkligen höra honom, hvilket var ganska hugneligt. Södergren har besökt mig och det har varit trefligt. Ware härmed nog sagt och skrifvit för denna hvilodag.

17. Efter att en lång tid hafva varit vackert, vackert väder hafver det i dag börjat drypa från himmelens silkestapet några små reningsdroppar till alla rengörarens utomordentliga behag och sinnliga förnöjelse och välfägnad.

18. Fördubblad upplysning. Wi måste i dag på morgonqvisten oaktadt det var riktigt dag likväl tända gas på skolan, emedan där var så utomordentligt mörkt och dimmigt att man icke kunde knappt nog se att räkna fingrarne på sin sidokamrat.

19. Jag har oändeligen brått med att läsa, ty vi ha många och långa lexor, och sedan hvarjehande diverse krams, som icke så noga kan uppräknas, men som exempel, i går qväll lärde jag mig *mensa*. I dag och i kväll har jag varit trägen uti Thomason Kronolänsman samt Wallenbergs skrifter. Huru länge det går an att läsa sådant där hvarjehanda, det vet jag nicht.

20. Bön och sång. En halftimma lång. Allmän historia. Bibelns gloria. Allt uti en hast. Se'n två timmars rast. — Sedan var det grammatik, samt ritfigurer i kubik. — Så blef det rast halfannan timma, Och se'n igen en Guds ords strimma. — I Fattighuset. Wid skymningsljuset. Wi hade strängan katekitik, Och sedan blef det pedagogik.

21. Först voro vi på skolan till kl. 9. Sedan skulle vi hafva trädgårdsskötsel, och vi skulle möta vår ärade "Gärtner" ute i Majorna i en trädgård, men si vi fingo, som ordspråket lyder, vägen för besväret, ty der kom ingen trädgårdsmästare. Wi hade alltså gått omkring en halfmils väg för ro skull. I Majorna der ser ut såsom det vore en förstuga till — jag vet väl hvad. Först när man nalkas den trakten, får man känna en alldeles egen lukt, som kallas sjömanslukt, sedan blir vägen så ojemn, smutsig och krokig, så att man vist icke kan inbilla sig att man är stadd på någon god väg. Dernäst får man se en hop sjömän, matrosar, båtskrokar, käringar och fiskdigra herrar m. m. sådant, hvars beskrifning knappt är möjlig, men hvars afmålning skulle vara dess lättare, om man bara hade litet svart krita, blandad med en viss materia såsom t. ex. riddare Finkes frukostsup eller något dyligt.

22. Wanliga omständigheter. På aftonen hade vi sammanträde för att bilda en förening. Wi voro fem, nemligen Ekman, Wennerberg, Fagander, Tholander och jag. Jag blef vald till ordförande, Ekman till sekreterare.

23. s. I dag har jag varit i Karl Johans kyrka för första gången, och den var så grann, så att jag vet knappt om jag skall tro att Jerusalems tempel var vackrare, åtminstone tror jag icke, att der var vackrare predikostol. — I afton har Södergren varit hos mig några timmar. Det var långt ifrån ledsamt. Han berättade för mig om en idé, som han hade, hvilken var rätt besynnerlig.

24. Ingen anmärkningsvärd händelse har timat på denna dag. I afton har jag läst träget i "Hans våghals", hvilken är mycket

trefflig. Flyttningsdag i dag — således en stor människomarknad i det hela, fast jag ingenting förändrande har märkt i dag lika litet som andra dagar.

25. Elden var lös i afton ute på Lindholmen, och vi voro uppe på Skansen Kronan för att se huru det såg ut äfvensom för att se var det var. Detta är det märkvärdigaste, som händt hafver mig i dag.

26. Warit på kemisk föreläsning å lilla Börssalen. Mag. Ewert sade, att en kemisk kraft hafver verkat på och i jordens första danning. I dag hafver jag läst "Herdegossen" eller doktor Fjellstedts biografi. Jag väntar dagligen på bref och pengar, ty jag äger icke två Rmt nu, och jag måste till alla förnödenheter anlita kassan.

27. Kristendomsläraren Hallén tilltalade mig i dag mycket försmädande, derföre att jag satt på ett sådant sätt så att jag icke visa tillräcklig vördnad för det förehafvande (för honom?). Jag satt nemligen och hvilade med ryggen mot den bakförstående bänken. Jag blef mycket förtörnad på honom, emedan hans tillrättavising var högst oordentlig, och derföre så när han gick, så följde jag med honom och talade vidare med honom om mitt brottsliga uppförande. Jag sade till honom, att om jag hade vetat att det var synd att sitta så, som jag gjorde, så skulle jag icke suttit så. Äfven bad jag honom, att om jag skulle oftare med anledning af min ringa bildning göra mig förtjent af tillrättavising, att han då är god och enskilt säger mig till, så skall jag genast efterkomma hans befallningar. — Min kärlek till presterna kallnar med hvarje dag.

28. På eftermiddagen hafva vi haft ett sammanträde oss emellan hos Fagander. Han höll föredrag, och vi hade riktigt treffligt en stund. Södergren var hos mig, men jag kunde icke få tala med honom, emedan jag då skulle gå till vårt möte. Wennerberg har varit hemma hos mig. Dervid han fick se de fleste af mina poemer. Här börjar nu att blifva vinter i det att det blåser mycket kall nordanvind, hvilket har till följd, att varochen otålig person får förse sin i synd stadda kropp med nya, varma klädespersedlar.

29. Ingenting märkvärdigt på förmiddagen. På aftonen kl. 7 var jag på lilla Börssalen och afhöorde en föreläsning, som hölls af en Dansk privat seminariilärare L. Kofod. Han höll föreläsning i den nordiska mythologien. Han talade Danska. Han sade, att det ingen Svensk, Norsk eller Dansk mythologi gives utan en nordisk.

Widare (att) mythologi är ett folks älsta kultur (dess konst är eller har varit ringa). Theologi dess tro, Filosofi dess första tänkning och dess poesi. Det syntes som att han ville visa, att nordiska mythologien är lika god som den Grekiska och Hebreiska (Bibliska). Hvilket den äfven kan vara. Han visade tillochmed, att den nordiska mythologien är bättre och värderikare, åtminstone i somliga afseenden, än den Grekiska. — Det var emellertid ganska treffligt att höra på hans lifliga föredrag och skulle varit ännu treffligare om man hade tillräckligt förstätt Danska språket.

30. s. I dag har jag varit i kyrkan och hört den verldsbekante predikanten Doct. Fjellstedt. Han är en väldig folkpredikant. Det är ett riktigt syndastraff att vara i kyrkan, då han predikar, ty folket trängs så att man icke vet huru länge man får vara i denna verden. Emellertid är det i ett afseende ganska förträffligt, ty här är icke sällsynt, att en dam, hvilken skulle se sig förnärmad om en vanlig människa tittade på henne, kommer ganska nära, ja nära nog i beröring med ganska simpla personer. Mig hände det i dag, att jag nära nog fick en temligt hygglig dam riktigt i famnen, nemligen om jag emottagit henne på det sättet, då hon var mig som närmast. Äfven en kyss kunde jag gärna fått, ty der var icke mer än några tum emellan apparaterna derför, men jag är dock på min ära alldeles, ja, riktigt fullkomligt obefläckad och tillika rätt hjerteligen glad, att jag kom lyckligt utur kyrkan. Sedan på eftermiddagen var jag och besökte W-g. Sedan var jag hos F-r ett par timmar på aftonen, och der hade jag temligen treffligt. Sedan har jag sysselsatt mig med att tänka på saker, som aldrig ha skett eller ske. Nu har jag druckit the, hvilket jag fått till skänks, och nu skall jag sitta uppe en stund och läsa medan det svalnar.

31. Jag sofde till klockan half 7 i dag, och när jag vaknade så skyndade jag mig upp och begaf mig till skolan, sedan jag fick tagit på mig nemligen. På f. m. fick jag bref från B. Olsson och der var 10 Rl i det, och det kunde väl behövas, ty jag lånade 5 Rl af mag. Leffler i Lördags, och nu fick jag således återbetala dem. Wi hade Bibelförklaring kl. 10—11, och den är nästan alltid lika och alltid besynnerlig nemligen katolsk. Presten hoppades, att der icke fanns någon utaf oss, som betviflade Kristi Gudom. Huruvida detta hopp var en sanning eller icke, det torde icke vara godt att afgöra. Sedan hade vi gymnastik, och den gör riktigt godt

vid oss syndare, men tänk vad godt litet gymnastik skulle göra för ett parti lata, katolska prester. På efterm. hade vi Svensk historia, och om Gustaf Adolf, jag fick en fråga, och jag kunde den mycket bra. Det var fredsvillkoren i Knered, som jag förkunnade. Jag har hela denna termin kunnat historia temligen bra. — Och nu får jag sluta anteckningarna för denna månad med en jettestor önskan att hafva uppnått nästa månads slut. Hermed är inseglet satt på denne månad.

NOVEMBER

1. På aftonen hade jag besök av S-n, och så följde jag honom. Så kommo vi att hafva den äran att få se Prins Oskar, som kom till staden kl. 6 och nu kl. $\frac{1}{2}$ 8 sades det att han skulle resa till theatern.

2. Då jag kl. half 4 skulle gå till skolan, så träffade jag E. Höglund, och han sade mig att L-n var på sjukhuset¹ samt att jag skulle gå till honom. Jag gick genast, men när jag kom till porten, så stod der en tafla som kungjorde att besök endast fick ske kl. 11—12. På aftonen var jag jämte Nyblom uti Bronanders kontor och besågo den samling af fornsaker, som der finnes. Der var en ganska rik samling. Der var äfven en rock, som Nyblom sade skulle hafva varit Bellmans. Om det var sanning vet jag ej.

3. Pastor H-n berättade i dag för oss hvad sabbathens helighållande innebär. Han sade, att de många eldsvådorna här i staden äro en följd af sabbathens ohelgande. Han sade, att i England helgas

¹ Här åsyftas det 1855 fullbordade Sahlgrenska sjukhuset, beläget vid Vallgraven och Grönsakstorget. När sjukhuset vid sekelskiftet flyttades till Änggården, användes den gamla sjukhusbyggnaden för olika sociala ändamål och kallades Sociala huset.

sabbathen, och därför är der en allmän välmåga. Han sade, att danskarnas närvarande olyckliga tillstånd är en följd af sabbathens ohelgande. Han berättade vidare, att det var för några år sedan att en handlare här i staden brukade att köpa och sälja på söndagen, och då förutsade (således profeterade) han (presten), att der snart skulle blifva eldsvåda. Det hände äfven så, och handlaren kunde blott med möda rädda sitt lif, och det, sade han, var mycket säkert att det icke var mordbrand. (Måntro elden var kommen från himmelen? Eller från presten? Eftersom den var ett syndastraff.) Kl. 11 begaf jag mig åstad för att gå till Sahlgrenska sjukhuset och der besöka L-n (E. G. Larsson). Jag gick. När jag kom in på gården, frågade jag ett fruntimmer, huru jag skulle komma dit jag ville, och då var der ett annat fruntimmer, som sade sig skulle åt samma rum. Hon visade mig således vägen. Men han fanns icke på det rummet (N. 1), som mig sagt var. Jag frågade på N. 2. Der sades han icke vara. Men strax kom der en efter mig och sade, att han var der. Jag inträdde nu i ett stort, ljust, rent och varmt men dock ganska hemskt rum. Utefter rummets tvenne sidor voro sängar placerade, och på somliga av dessa lågo sjuka, och somliga voro tomma. Till höger om L-n stod en säng, och på den låg en yngling, kanske ett par år yngre än L-n. Huru rörande var det icke att se dessa — dessa båda sjuka! Båda i blomman af sin ungdom, men dock här liggande svaga och hjälplösa. Ungdomen hade liksom öfvergifvit dem, krafterna hade vikit, glädjen hade flytt. Kindens blommor hade öfvergifvit dem, och en skimrande men dock ganska älskvärd blekhet hade öfverhöljt deras ungdomliga ansigten. Här såg jag hvad menniskan är, då helsan öfvergifver henne. Här syntes vår egen svaghet och förgänglighet. Tänk! Hvad äro vi, hvad göre vi, hvad skole vi till sistone varda?

4. 50:de årsdagen efter Norges förening med Sverige. Först gick jag ut en stund och såg mig omkring. Sedan skulle jag gått åt kyrkan, men det blef omöjligt, ty nästan hela platsen utanför blef full med folk. Sådant var förhållandet i alla kyrkorna. Kl. mellan 11—12 var jag på sjukhuset hos L-n. Sedan gick jag för att se mig vidare omkring. Nu kommo skarpskyttarna och uppställdes sig på Trädtorget² och sedan gingo de i marsch till Gustaf

² Skall vara Trädtorget. Därmed menades nuvarande Lilla torget, som

Adolfs torg, hvarest de skulle göra parad. Efter dem kommo Artilleristerna och derefter Husarerna. Allt under musik. Gustaf Adolfs torg jemte alla deromkring liggande gator voro alldeles fulla med menniskor. (Troligen har här aldrig förr varit en sådan folkvandring i Göteborg). Efter en stunds förlopp var äfven detta öfver, och nu aftågade de krigiska skarorna hvar och en på sitt håll. Sedan gick jag hem och satte mig att läsa. Sedan skref jag några versar. Kl. 5 gick jag ut för att gå till Heden att der se fyrverkeriet, som skulle afbrännas kl. 6. Det var ganska storartadt. Hela Heden, Alléen samt landsvägen voro fulla med menniskor. Wid de första raketernas uppsändande blefvo hästarna rädda, så att både hästar och vagnar stjelpte i dikena. Detta fyrverkeri var det första som jag sett på. Sedan så småningom, alltefter som utrymmet tillät det, begaf jag mig åt staden. Nu ställde jag mig på Hamngatan för att höra på sångerna, som skulle afsjungas vid statyen å torget. Sedan var jag och besåg den ljusa utsirningen vid Residenset. Museet var öppet för allmenheten från kl. 7—9, men dit var det icke möjligt att komma, men det var roligt att se på huru de trängdes. Och nu begaf jag mig trött och hungrig hemåt. De flesta våningar i staden voro eklärerade, så att det hela hade ett ganska romantiskt utseende. Detta var en ganska märkvärdig fest och skall troligen komma att länge lefva i Svenska folkets minne. Hela dagen var vackert väder fastän något kallt, men på aftonen blef det snö. — Sedan jag var hemkommen på aftonen satte jag mig till att äta mig mätt af lite bröd samt något tillet, och detta var det bästa och mest välsmakande, som jag hade af hela denna stora och dyrbara fest. Besökt L-n.

5. Wädret kallt och vinterligt. Jag var åstad och köpte mig en Allmän historia. På aftonen hade vi ett sammanträde, hvilket var mycket treffligt. Besökt L-n.

6. s. Jag var icke i högmessan i dag, hvilket jag sedan ångrade då jag fick veta, att W-n predikat. Kl. 6 var jag i Missionsbönen, som hölls av Dr. Fjellstedt. Sedan gick jag till Gustaf Adolfs torg för att beskåda illumineringen, som var anbragt omkring statyen.

under många år bar detta namn därför att där salufördes trävaror av skilda slag, inte minst lindomemöbler. Ibland kallades det av denna anledning Möbeltorget.

Dr Fjellstedt kom äfven dit och besåg grannlåten. Han var en mycket liten person. Besökt L-n.

7. Wanlig läsning på skolan. Besökt L-n. På aftonen var jag på ett skolläremöte, hvilket var mycket treffligt. Sedan gick jag i sällskap med S-gren till Gustaf Adolfs torg, hvarest jag afhörde tvenne saluter af 21 skott hvardera. Jag hade aldrig förr varit närvarande, när de skjutit med kanoner. Det var ganska roligt att vara närvarande.

8. I dag har knappt någonting passerat, som är värdt att skrifva upp, utan att jag skulle till minnes teckna att vi ha haft katekes och kateketen (H-n) sade, att 3:je artikeln i Lindblomska katekesen är ett riktigt "sammelsurium". Han sade vidare, att den katekesen har tillkommit på det sättet att Erkebiskop Lindblom, då han skulle utarbete en katekes, gaf detta uppdrag till flera stycken af sina ämbetsbröder, och att en på det sättet fick det ena stycket och en annan det andra att skrifva förklaring öfver. Den som då har fått uppdrag att skrifva öfver 3:je artikeln har varit klen i kunskaperna och vetat litet. Dumma hafva de varit allihop, ty der finns knappt något eller åtminstone litet, som är förnuftigt. Besökt L-son.

9. I afton har jag varit på Börsen och afhört vår 3:je föreläsning i Kemi, som hålles af lektor Ewert. Innan föreläsningen börjades sutto vi och betraktade folket (vi sitta på Läktaren) och i synnerhet damerna. Jag såg två (jag har aldrig sett maken förr), som hade benat håret vid sidan (venstra), liksom karlarna för närvarande bruka det. Fruntimren härma karlarna så mycket de kunna, ja, jag tror att de önska, att de kunde vara både karl och fruntimmer!

10. Kl. ½ 6 steg jag upp. Strax derefter gick jag till skolan. Det är nästan litet tråkigt detta här läseriet. Jag är icke riktigt väl till mods, och det är min egen skuld det. Besökt L-n. Lämnat honom en roman att läsa uti.

11. I dag hade vi icke läsning mer än till kl. 10 f. m. Efter kl. 10 gick jag till en Bokauktion, som var på auktionskammaren. Jag köpte der tre postillor för en sammanräknad (kostnad) af 75 öre. Arvin fick den ena. På eft.m. var jag på auktionen igen och köpte några småskrifter. S-gren köpte Palmers pedagogik för

1 Rmt (kostar 5) och den ville jag haft, men jag kunde icke bjuda, när han bjöd. Besökt L-son.

12. På aftonen hade vi en sammankomst och den var ganska treflig, och detta är det enda märkvärdiga, som jag har att anmärka på denna genom dimma och moln för oss så tråkig blivna dagen. Besökt L-n.

13. s. När jag fick stigit upp, hvilket icke blef så serdeles tidigt, och klädt mig samt läsit en liten stund, så gick jag i kyrkan. Dit kom jag, men huruvida detta var i en lycklig stund, det vill jag knappt numera tänka på, hvilket dock af följande kan ådagaläggas. Efter att med möda hafva kommit omkr. 15 fot in i kyrkan, blef jag liksom af ett trollslag på ett besynnerligt sätt fästad på den plats, jag var på, och det blef mig omöjligt att af min egen (kraft) röra mig eller vika till den högra sidan eller till den venstra. Der stod jag, hängde eller svajade mellan menniskor på ett sådant sätt, som icke kan beskrivas, eftersom jag icke vet med hvilket namn jag det benämna skulle. Emellertid kom jag derifrån, och därför är jag icke litet glad, och troligen skall jag komma att icke glömma denna predikan så snart, ty jag blef så trött och så fördärfvad i min rygg, att jag deraf kommer att kanske länge hafva en med en egen tanke vidfogad känning. — På eftermiddagen har jag sysselsatt mig med skrifning. Sedan var jag och såg till L-n. Kl. $\frac{1}{2}$ 5 skulle Söder-n komma till mig. Han kom äfven. Han hade med sig 3:je delen af A. Blanchs skrifter (En skådespelares öden), uti hvilken han för mig läste 99 sidor. Den var alldeles utmärkt bra. Der vidrördes detaljer, hvilka ledde mina tankar till min egen verklighet, och de hade den verkan, att tårarne under läsningen mer än en gång tillrade utför mina kinder. På f. m. var jag i kyrkan, och der rördes jag inte det minsta, oaktadt jag åhörde en mycket sträng bot- och straffpredikan, och skulle icke om jag hört aldrig så många dylika rörts det minsta, om jag än hade sjelf velat det, deremot rördes jag nu, knappt sjelf viljande, till tårar, då jag hörde läsas en romantisk — förnuftigromantisk — berättelse. Jag kan med skalden utropa: "Skönt är allt hvad snillrikt är!" Det som är snillrikt är äfven förnuftigt, och det som är förnuftigt gör en god verkan på menniskosjälen, då deremot det oförnuftiga förhärdar sjelfva menniskan och förer hennes förnuft bakom ljuset, att hon hvarken ser eller känner den verld, den tid,

det förhållande, som hon står och lefver uti, utan blir liksom en död medvetlös varelse, som icke allenast står i vägen för sig sjelf och sin egen lycksalighet utan äfven för andras.

14. Wi hade Bibelförklaring (vi ha bibelförklaring hvarje morgon, men detta är något ännu mer, och som hålles af presten) i dag, och presten sade bland annat besynnerligt, att om Kristus icke hade lidit och dött för oss, så skulle vi icke fått hvarken mat eller dryck, men derföre att han hungrade, få vi mat, och derföre att han törstade, få vi drick. Den presten är rent af Katolsk eller vad man skall kalla en sådan religiositet, som behärskar honom. Det är rent förfärligt, att man skall hafva sådana personer till lärare, hvilka nästan intet annat omtala än orimligheter och dyligt.

15. På eftermiddagen katekes. Jag kan med skäl säga att presten framkommer med den ena orimligheten efter den andra, så att jag riktigt undrar om han icke snart blifver förklarad i sin Fanatism. Det är emellertid besynnerligt, att man skall slösa tid på sådana der presterliga, dumma, oförnuftiga saker, hvilka alls icke medföra den aldri minsta nytta, utan, som jag tror hellre (äro) skadliga, ty de väcka icke (hos) menniskan idéer för det sköna, höga, naturliga eller med ett ord icke för det sannt menskliga. Besökt L-n.

16. Jag har läst några skaldestycken af W. von Braun, det första jag läst utaf den författaren. På aftonen ha vi haft vår 4:e föreläsning i kemi, som hålles på Börsen af lektor Ewert. Han sade bland annat, att det har varit en tid, då det blott har varit ett växtrike. Det är ganska trefligt att vara på sådana der bildande föreläsningar. Man kan lära mycket, ja, tillochmed mycket mer än som hörer till föreläsningen, ty man kan lära så mycket af att se dessa här så kallade bildade åhörarne. Herrliga förmåner!

17. Jag har i dag tecknat på en subskriptionslista till "Natur-sånger" af J. Berglund, som utkomma nästa år om subskribenterna blifva många nog. Här har snögat litet grand i dag. Det är så trefligt när det här börjar att synas snö på taken. Vintern är just vår tid. Nu sitter jag och studerar allmän historia. Herrliga ämne i många afseende. Det var sannt, det hade jag nära nog glömt af, jag skulle teckna mig till minnes, att jag i afton har suttit och sett efter att vi hafva icke mer än fyra veckor igen på denna termin. — Besökt L-son.

18. Det enda viktiga är det, att jag i eft.m. har läst mycket träget i allmänna historien. På aftonen var jag hos Gunnesson.

19. Det är ingalunda nödigt och ännu mindre nyttigt, att medan man går i en skola läsa hvarjehanda såsom romaner och dyligt. Det upptar tiden, och man lär sig egentligen ingenting, som hör till det som fordras uti den skola, hvilken man bevisar. Det är derföre allra bäst att man alls icke bryr sig om några andra böcker än sina läroböcker, och dem bör man med allvar läsa och grundligt lära, ty dermed lägger man just den grund på vilken man sedan skall bygga sina praktiska och utbildade kunskaper. — I eft.m. har jag hos en kamrat sett och äfven något läst dem, W. Brauns Dikter, 1 o. 2 delarne. Jag hade förr aldrig sett hans skrifter. I afton hafva vi hos mig haft sammanträde.

20. s. På f. m. var jag i Domkyrkan och hörde Pastor Forsberg från Uddevalla, som aflade profpredikan till stadskommister. Han predikade tämligen bra. Klockan 4 besökte jag L-n. Sedan skyndade jag mig åt aftonsången i Haga, som började kl. 4 och hölls af Wieselgren. Ack, hvad jag blef glad att jag ännu en gång fick höra honom, hvilket man är osäker om hvarje gång man hafver hört honom. Jag hörde honom nu emellertid med stort nöje. Han förklarade liknelsen om noten, som kastades i havet och den om ogräset, i korthet nemligen och i förberedelsen och sedan (i) aftonsångstexten Uppb. B. 20: 11—15. Han var mycket sträng och framhöll serdeles och serskilt gerningarne. Han talade om lifsens bok och sade att uti den äro icke våra gerningar skrivna, ty uti den handlas blott om nåd. Men uti böckerna der stå våra gerningar och derefter skola vi dömda varda. Han tilltalade i stränga ordalag dem, som på söndagen hålla sina värdshus öppna, äfven icke mindre mördare, mordbrännare och tjuvar. Gudstjänsten räckte från 4 till öfver 6. Han är en alldeles öoverträffelig predikant, det måste erkännas. Ack, att hans lif ännu kunde utsträckas till decennier — för att icke önska orimligheter. Kl. $\frac{1}{2}$ 6 skulle Södergren komma till mig, men som nu jag var i kyrkan utöfver denna tiden, så var jag icke hemma. Han hade derföre gått till kyrkan och stod der vid en grind och såg efter mig, och märkvärdigt nog hade jag just anat detta, hvarföre jag såg efter honom. Han följde mig nu hem och fortsatte för mig läsningen af "En skådespelares lefnadsöden" af Blanche. Han var hos mig till kl.

nära 9. Sedan följde jag honom ända hem, och vi gingo på en gata nära där vi skulle skiljas till och från väl 10 à 12 gånger och språkade så förtroligt och anspråkslöst. Söndagen lofvade han att komma igen. — Nu gick jag hem. Usch, hvad det var mörkt och ödsligt. Jag kom nu, när jag gick hem, ihåg, att jag i dag då jag kom utur högmessan mötte en mängd människor, af hvilka två på en bår buro en död karl, som hade drunknat eller dränkt sig. Hemska minne! Förskräckliga händelse!

21. Kl. 10—11 hade vi bibelförklaring af Hallén. Han talade bland annat om hvad ondt Djefvulen gör i verlden. Han sade, att många eldsvådor äro anstiftade af djefvulen, och om han inte gör det sjelf så får han sig alltid någon handtlangare. (Det syntes tydligt, att gudsmannen trodde och tror att djefvulen omedelbart åstadkommer mordbrand). Han sade, att många olyckor på sjön äro en följd af djefvulens tillställningar. Han sade äfven att här blåser många sidovindar, hvilka äfven djefvulen har föranstaltat. Han kom nu icke ihåg, att Gud allena hafver makt över både naturen och med ett ord allt.

22. Mycket kallt väder i dag. Wi hafva haft geometri och jag var framme på taflan och ritade och räknade och jag kunde någorlunda hjälpligt. På eft.m. hafva vi varit uti fattighuskyrkan och haft katekesförhör. Det är alldeles förträffligt hvad vi redan på Seminarium få en försmak af skollärarens njutningsfulla lif. Wi skola hålla hus i en kyrka, och det om natten till, under våra katekesförhör och så få gå minst $\frac{1}{4}$ mil för att komma till kyrkan. Ypperliga förmåner. Talt med S-n. Besökt L-son.

23. På eftermiddagen var jag på Börsen på vår 5:te föreläsning i kemi. Besökt L-n. Ingenting annat märkvärdigt för dagen.

24. Det var så tråkigt och svårt att stiga upp i dag, så att jag nära nog hade blivit liggande och icke gått i skolan. — Nu börjar terminen att blifva lång och följaktligen tiden tråkig, men jag vet, man väntar nog ett slut, när det är så när. Jag har fått bref från min gamle fader i dag. Han önskar att jag skall komma hem till jul, och det skall jag äfven. Jag har nu skrivit ett bref till honom.

25. Det mest märkvärdiga är det, att här är ovanligt kallt i dag. Jag har läst allmän historia hela eftermiddagen och aftonen, och det vill knappt hjälpa ändå. Besökt L-n.

26. Då jag uppsteg i dag, såg jag att en stor händelse under

natten tilldragit sig, och det var den, att det hade kommit en ganska stor portion snö hit ned till oss. Det var alltså blifvit vinter medan jag sofde. Jag begaf mig dock i förtid af till skolan, men dessförinnan härklädde jag mig mot vintern, i det jag försåg mig med ett par stora vantar på händerna. Med största djerfhet ilade jag nu af till skolan icke tänkande på annat än att jag var väl skyddad mot vintern.

27. s. Kl. 10 gick jag åt Domkyrkan. Der skulle profpredikan till stadskommunister afläggas af Hörberg, som var från Småland. Han predikade efter hvad jag tyckte mycket bra, så att jag tviflar om någon bättre kan komma och försöka sig. I kyrkan var mycket trångt, så att man trängdes på alla sidor utaf flera personer, men till all lycka hade försynen beredt det så, att jag på den ena sidan om mig hade en bänk. Derifrån trängdes jag således icke, och vid den andra, motsatta sidan, hvilken således var i den största faran, der hade en lycklig händelse fogat det så att en, ja, tillochmed två mamseller der fått sin plats, och jag ansåg derföre naturligtvis det för att vara en den mest behagliga erfarenhet jag kunde göra i det då eller när jag blef trängd litet grand. — Är icke templet en förgård till himlen? Jo, visserligen. Wore det icke i annat, så skulle det varit tillfyllest deruti, att människorna utan afseende på rang och kön komma der i den aldra närmaste ställning till hvarandra för det tillfället och den stunden. En utmärkt vacker sång låt höra sig såsom en följd deraf, att kyrkoårets nyårsdag firades. — När jag kom utur kyrkan, så snögade det temligen bra. Jag stannade dock litet och såg mig om. Snart kom min vän Södergren, och så följde jag med honom och vi gingo till Gustaf Adolfs torg för att höra på den musik, som der hvarje Söndag presenteras för allmänheten. Sedan skildes jag från honom och begaf mig då hem. Medan jag satt och spisade, fick jag af madam ett äpple och ett päron, som voro växta i Torpa, och just denna gåfva återkallade hos mig ett gammalt minne — ja — och nu sitter jag och tänker på huru Eva föll i synd derföre att hon åt äpplen, hvartill hon icke egde rättighet. — Det snögar ute. S-gren skulle kommit till mig i afton, men han kom till mig mycket sent i går qväll och sade att han icke kunde komma. Detsamma sade han ock i dag, men Söndag kommer han. — Besökt L-n kl. 4. Han är nu angripen af Reumatisk värk. — Sedan gick jag åt

Hagakyrkan i aftonsången, som hölls af Doct. Wieselgren. Han fortsatte förra aftonsångens betraktelse i jmförelse med dagens aftonsångstext. Sedan fortsatte han budens förklaring frånochmed det 4 t. o. m. 8. Wid 4 budet framhöll han strängt föräldrars och barns pligter emot hvarandra med afseende på gerningarna. För att visa huru djupt menniskan genom lasten kan falla, så visade han fram ett förfärligt exempel, som han sade skulle icke för länge sedan hafva hendt. Han sade, att det är icke nog med att en fader icke sörjer, derför att hans barn icke ha något att äta, utan då det dör och får en svepning, så går han och tager denna och går bort att derför skaffa underhåll för sin syndiga last. Förfärliga sanningar att höra! — Jag blef mycket trött af att stå, men så fick jag sitta en stund af S-gren. — Ifrån kyrkan gick jag hem. Wi hafva temligt bra slädföre ute nu.

28. Nu är det slut med vintern, som vi i går gladda oss öfver. Jag tycker mig icke äga den kraft till att läsa, som jag ville. Jag har talat med en skollärare Lagerlund i efter.m. Han var språksam och treflig.

29. På morgonen hade vi räkning. Det var mycket trefligt. På eft.m. katekes för Hallén. Han talade för oss mycket om vidskepelse och trolldom. Han sade, att här finns människor, som kunna trolla. De kunna hemställa tjufgods och dyligt. De kunna få möbler såsom t. ex. ett bord till att flytta efter deras vilja (omedelbart förstås). Och för att riktigt bevisa och öfverbevisa oss derom att trolldom finns, sade han, att han sjelf försökt det. Han band nemligen en bok i ett band, och så höll han i bandet, och då rörde boken sig efter hans vilja, allteftersom han sade han skulle vända sig. — Det är en riktigt besynnerlig prest, det måste erkännas. Han är både vidskeplig och mer. — Sett till L-n.

30. Kl. $\frac{3}{4}$ till 7 gick jag efter vanligheten till skolan och var der till kl. 1. Sedan hade vi Gymnastik till kl. 2. Sedan gick jag hem. Då satte jag mig att spisa litet smörgås och så köpte jag mig en kopp kaffe. Sedan gick jag till stället, der som L-n bodde för att hämta några böcker åt honom, och med detsamma gick jag till skolan. Der hade vi skönskrifning en timme och sedan var der sång, men under den timmen läste jag geografi. Sedan gick jag till Börsen, hvarest vi hade föreläsning i kemi. Detta var nu den 6:te och sista föreläsningen i det ämnet. Den afslutades med en fram-

ställning af kemins stora nytta och inverkan och förhållande till industrien. Dervid framställdes serskilt nyttan af svafvelsyran och sodan såsom serdeles inverkan eller dessa ämnen framställdes såsom en väsentlig orsak till ett lands välstånd. — Jag kanske icke så mycket lärt på dessa föreläsningar, men jag skattar mig dock lycklig derföre att jag varit värdig att afhöra offentliga föreläsningar. — Wi hafva i dag fått veta, att vi få lof den 14 Decem-ber. Nu är det slut med denna månad. Kl. öfver 11 när detta skrives.

DECEMBER

1. Presten sade oss, att bibeln är den felfriaste och den fullkomligaste af alla böcker, emedan den är alldeles felfri. Widare att den är den klaraste af alla böcker. — Allt detta är besynnerligt och obegripligt för oss verdens barn. Han sade äfven att den gamla Psalmboken var mycket bättre än den nya, hvilken innehåller många ganska stora fel. Ingenting tycker han duga utan att det är uråldrigt. Ett besynnerligt tycke. — Warit hos L-n.

2. Tidigt gick jag till skolan i dag. Sedan bönen var förrättad (och) innan vi börjat att läsa kom Lektor Blomstrand till skolan. Han hade 50 biljetter, som skänktes till Seminarium. Dessa biljetter voro till föreläsningar, som skola hållas på Solennitetssalen¹ af Kofod. Jag var en bland de lycklige, som fick en biljett, ehuru jag knappt väntade någon, emedan jag nu hade varit på de kemiska föreläsningarne, som slutade i onsdags. I morgon är den första af dessa föreläsningar, som skola hållas Onsdag och Lördag. S-gren har varit hos mig en stund i afton. Fult väder.

¹ Solennitetssalen var troligen detsamma som högre elementarlärover-kets samlingssal. Denna kallades i äldre tider solennitetssal.

3. Kl. 4 hade vi vårt vanliga veckosammanträde, på vilket jag höll föredrag. Till ämne hade jag Joseph Lancaster. Sedan gick jag till Solennitetssalen för att afhöra Löjtnant L. Kofods föreläsningar. Han skall i sina föreläsningar framställa Oehlschläger såsom nordisk skald. Han gjorde först en inledning, såsom om hvarest Oehlschläger var född o. s. v. Sedan kom han till honom såsom författare. Han sade, att han (Oehl.) i sin barndom försökte handel, men som det icke ville gå, så började han att studera. Men det gick icke serdeles bra för honom, ty han läste så mycket romaner. Sedan läste han upp åtskilliga stycken på vers af Oehlschläger. Han sade bland annat — det var i sitt sammanhang — att den älskare, som icke kan till sin dam skriva vers, han älskar icke. — Han är emellertid en alldeles utmärkt talare. Och om han blott talade svenska, så att man kunde förstå allt, så vore det alldeles ypperligt. Man öfvar sig i Danskan med det samma.

4. s. Kl. 10 gick jag åt högmessan, som hölls af adjunkten vid Clara församling i Stockholm B. G. Wadström. Han extemporerade temligen bra. Han var temligen bra i sin predikan. Han var den siste af profpresterna. Jag skulle önska att Hörberg finge platsen. — Det var så mycket folk i kyrkan, att det hade nära nog varit omöjligt att komma in. Sedan gick jag hem och spisade middag samt läste derefter en stund. Sedan gick jag åt aftonsången i Haga-kyrkan, som hölls af Wieselgren. Han frågade om vi behöfva gå till Japan för att finna hedningar. Om vi icke hafva hedningar i vårt eget land? Jo, vi hafva åtminstone en hedning, och denne är personen sjelf. Ty den som sätter sitt hopp eller gör till sin Gud Köttets begärelse, ögonens begärelse och ett högfärdigt lefverne, den är en hedning, och sådana finnas ju i vårt land, i denna stad. Han sade, att det är såsom Pontoppidan sade, att der Gud har en kyrka der har Satan äfven ett kapell. — Der var mycket litet folk i kyrkan, så jag har (ej) förr sett Wieselgren hafva så litet åhörare. Orsaken var den, att här var så förfärligt svårt väder. Regn och storm (så) att man kan frukta för att gå utom dörren. Jag sitter nu i mitt lilla rum i ro och frid.

5. Grammatik det var det första, Som i dag oss före var. Sedan räknetal de största, som magistern till oss har. Räknades. Ett, tu, tre, ville han på taflan se.

Den, som då har räknat rätt, Blir så modig som en sprätt.
Men sedan fick vi annat veta, Ty Ibibelen förklarad blef,
eller vad det der kan heta, det om det Johannes skref.
Tala vidt och tala bredt. Hata kristna. Titta snedt.
Se'n en timmes rast vi fingo. Då en del af oss bortgingo
Till att köpa limpor små. Dem magen till present kan få.

Sedan hade vi naturlära, sedan gymnastik och derefter 1 ½ timmes rast och sedan Svensk historia. Wi hade Karl den 12 i lexa. — Ett förfärligt regnigt och svårt väder.

6. Besökt L-n. Kl. 4 hade vi geometri. Det var den löjeligaste timma, jag tror jag har upplefvat vid Seminarium. — Katekesförhör. Presten sade, att skilnaden på Kristi och martyrnas lidande var det, att hans kropp var syndfri och var derföre fin-känsligare än martyrnas. — Besynnerliga omständigheter.

7. Under den första lextionstimman i dag, fick jag af mag. Lind ett bref, som var från B. Olsson, och det innehöll 20 Rdr mt. Jag började att titta med stora ögon, då han sade, att han hade bref till mig. Jag fick en fråga, men så slapp jag undan den. Jag har haft förfärligt ondt i hufvudet, så att jag väl behöfde att ligga. Jag fick pengar, och det var väl behöfligt, ty jag hade öfver 12 Rmt skuld. På eftermiddagen spatserade jag och var derunder i Trädgårdsföreningen och såg mig omkring. Kl. 7 gick jag till Solennitetssalen, hvarest Löjtnant Kofod höll sin andra föreläsning. Innan föreläsningen började gjordes följande observationer: Jag satt ibland intet annat än sådana spolingar, som gå vid Elementarläroverket. De kallade i sin högfärd oss seminarister "åsnor". Till mig sade de dock ingenting, men si jag var seminarist ändå (och) jag var föremål för deras allmänna omdöme. — Doct. Wieselgren med fru och Dotter voro på föreläsningen. Innan föreläsningen började uppstämde en sång av elementarsångarna. Föreläsningen började med en repetition af den föregående föreläsningen. Sedan uppläste han åtskilliga stycken utur Oehlenschlägers dramatiska arbeten. Sist lästes utur Oehl. nordiska dikter, som äfven voro mytologiska t. ex. huru Thor for ut på fiske efter midgårdssormen. — Oehlenschläger fick icke börja att studera såsom barn. Först kom han i handel. Sedan studerade han. Sedan kom han till teatern. Sedan studerade han igen.

8. Jag åt icke frukost i dag förrän efter kl. 2. I dag hafva vi haft allmän historia och ritning för sista gången under denna termin. Leffler berättade följande för oss. Det var en som i Uppsala skulle taga graden, och han var mycket hemma i historien. Men så blef han af Professorn frågad på mera sammanhängande och berättande (text), och han kuggade sig, emedan han bäst kunde namn och årtal, men han erhöll dock berömligt, hvilket han ej trodde, hvarföre han läste på historia ett år och reste sedan till Uppsala och begärde att få tentera. Då frågade honom Professorn, hvilket regemente som stod längst till höger i slaget vid Lützen. Det viste han icke. Då sade Professorn: "Det vet icke jag heller." Så fick han veta, att han hade redan berömligt. — Warit hos Wennerberg och sett på hans myntsamling. Han hade öfver 90 silfvermynt samt 2 à 300 kopparmynt samt flera minnespenningar. Jag fick 5 r.mynt af honom. Besökt L-n.

9. Besökt L-n. Haft besök af S-gren. Ingenting af värde att uppteckna.

10. Wanlig läsning på skolan. Sammanträde hos mig kl. ½ 3. Sedan på Seminarium. Sedan vår 3:je föreläsning å Solennitetssalen. Kofod sade, att ändamålet med hans föreläsningar var att väcka Beundran, Högaktning och Kärlek för och till Oehlenschläger.

11. s. Jag gick i kyrkan för att höra Wieselgren. Innan jag gick åt kyrkan, var jag hos Gunnesson. Hos honom såg jag en bra bok, nemligen "Nordbon under Hednatiden" af Holmberg. Kl. 4 var jag hos L-n. Han är nu mycket svag. Han blir knappt frisk igen. Kl. ½ 5 kom S-gren till mig, hvilket han förut hade lofvat. Han fortsatte och utläste Blanchés "Bilder ur verkligheten" III. Sedan följde jag honom hem till hans dörr.

12. Leffler sade till oss i dag, att vi få stipendier på onsdag. Presten sade i dag, att det finns ingenting, som i egentlig mening är sanning utom Guds ord (bibeln), och allt hvad som deremot strider det är lögn. Geologien m. fl. vetenskaper äro alltså i den gudsmannens ögon en klar lögn. — Jag var mycket rädd för den sista af dagens lextionstimmar, svensk historia, men det gick temligen bra för mig. Besökt L-n.

13. Gjort af läsningen på skolan i dag. När jag i efter.m. skulle gå till katekesförhöret, träffade jag mag. Lind. Och jag följde med honom långt in i staden, och han var serdeles språksam och trefflig.

Han frågade efter af mig många omständigheter. Han frågade om och när jag skall resa hem, om mina föräldrar lefva, om jag har syskon, hvem jag bor jemte, om jag läser hvad böcker som helst, om jag är Schartauan m. m. Jag gick i sällskap med honom tills klockan slagit en qvart, half skulle jag vara i fattighuset. Jag hade aldrig förr på halfannat år, talat vid mag. Kl. $\frac{1}{2}$ 4 hade vi förhör för presten. Han höll för oss ett, som han kallade det, julförhör. Följande märkvärdigheter yttrade den vise presten derunder. Hade jungfru Maria frågat ängelen, då hon blef hafvande, huru hon skulle undkomma stenandet, hvilket var hennes rätt enligt lagen? Nej, det hade hon glömt af. Hade hon för någon om talat sitt tillstånd? Nej. Deraf kan man se, att det var en trons hemlighet. Då Joseph och Maria gingo till Belehem, gingo de 13 mil om dagen. Joseph och Maria hade ingen piga och ingen dräng med sig. Om det icke är utan ett halmstrå, så är det för tron af stort värde. Maria födde utan plågor. — Hvem kan neka att presten är vis, som visste och bestämt visste allt detta. — W-berg (Wennerberg) besökt mig, även S-n. Besökt L-n.

14. Stipendiernas utdelning på skolan i dag. Jag som mina öfriga kamrater fick 80 Rmt. Jag är mycket glad att denna terminen har slut. Det vore godt att hafva öfversträfvat ett år till vid Seminarium! Kl. 7 Löjtnant Kofods föreläsning. Han sade att Oehlenschläger har tillsammans skrivit 26 nordiska tragedier. Besökt L-n. Warit på biblioteket och lånat B. Franklins skrifter.

15. Warit på Museum. Der stod en målare och afkopierade Karl XII. Jag betraktade sedan hvarjehanda, som der förekommer, i synnerhet taflorna och fornsakerna. En tafla, Emilie Högqvist, betraktade jag serskilt mycket. Skön. Wid betraktandet af fornsakerna var jag i sällskap med mag. Lind, och han gaf några upplysningar. Detta är denna sysslolösa dagens alla märkvärdigheter.

16. Warit på en bokauktion och köpt 8 st. böcker för tillsammans 2.15 Rmt. Det är ingalunda omöjligt att på en auktion hafva tillfälle att göra sina små observationer. Sedan har jag varit hos Gun-n och Thorsson. Jag föll der nästan på den tanken att resa hem i morgon, men det gör jag dock icke, ty jag vill blandt annat taga reelt afsked med mina goda vänner. Nu sitter Arvin och läser högt i en af de böcker, som jag i dag köpt. Hon heter "Resentryck utur min dagbok ur en resa mellan Genève och Neapel".

Hon är skriven mycket, ja, mycket romantiskt. I går läste jag något och i dag resten af B. Franklins utvalda skrifter samt hans autobiografi.

17. Först på morgonen gick jag ut på torget och såg mig omkring samt köpte mig litet småsaker, som jag behöfde. Sedan gick jag till bokauktionen och der köpte jag icke mer än en liten bok. Det är blott förargeligt att gå på bokauktioner, ty det är bestämt mycket trefligare att köpa böcker i bokhandelen. På bokauktioner får man dock begagna sig af en sällan egd frihet, i det att man eger att bjuda öfver hvem man helst vill, för hvilket aldrig kan blifva något åtal. På aftonen var jag på boklådan och köpte "Nordens gudar" af Oehlenschläger. Den kostade 1,85 Rmt. — Jag var hos L-n kl. $\frac{1}{2}$ 12, och af honom fick jag veta, att det var en väntad bonde hitkommen. Med honom bref hemifrån. På sjukhuset hade i det rum som L-n var uti två stycken dödt sedan sist jag var hos honom. — Kl. 7 föreläsning. Detta var den femte. Han deklamerade nu utur "Helge" af Oehlenschläger. Han sade att Oehlenschläger är så stor, därför att han är nordisk, ty, sade han, vi skola hålla oss vid vårt Birka och vid våra märkvärdigheter och icke ligga ute i södren bland nis och nais samt icke begagna drufvor till julklappar. Han sade att han kommer att uppskjuta de öfriga föreläsningarna till efter nyår. Tagit afsked med S-gren.

18. s. Tidigt gick jag i kyrkan. Der afhörde jag först skriftermålet, som hölls af Mag. Uddgren. Högmessan hölls af Doct. Fjellstedt. Sedan gick jag till nattvarden. Derefter var jag hemma tills kl. 4. Då gick jag till Sahlgrenska sjukhuset för att taga afsked med E. G. Larsson, som nu har varit der sedan den 24 oktober. Medan jag var der kom Gro — — — Hag — m till honom. — Jag tröstade honom vid skilsmessan dermed att jag bedt Arvin, och han har lofvat det, att se till honom medan jag är borta. Från L-n gick jag till Fagander och tog afsked med honom. Efter att derefter hafva varit hemma gick jag och tog afsked med Thorsson och Gunnesson. — Man lefver med sina vänner en tid bortåt, njuter sorglöst och tänker på ingenting. Snart nog får man skiljas, och då — hvem kan då tolka de känslor, (som) gripa, liksom krampaktigt gripa uti oss och göra en besynnerlig verkan i vårt inre. De, Thorsson och Gunnesson, utgå nu som examinerade skollärare. Tänk vad mycket jag får sträfva innan jag hinner deras nu

hunna mål — om jag någonsin hinner det! Hvem känner sina dagar på förhand? Sedan följde Gunnesson mig hem, och så togo vi afsked med hvarandra. Hvem vet för huru lång tid.

19. Kl. $\frac{1}{2}$ 4 steg jag upp, och nu är jag redan färdig till att gå. Vädret är stilla och vackert. Arvin skall följa mig. Jag lemna nu Göteborg för detta år och det vore godt, om jag lefver, att till nästa år få lemna det. Jag är nu klar till min resa, som skall ske till fots. (Detta, som är en fortsättning, skrifer jag den 20 och i Grimmared på mitt gamla hem.) Kl. 5 f. m. gingo vi från Göteborg. Arvin följde mig. Med lätta steg ilade vi genom Göteborgs alléer och genom de så kallade Galgkrogarne, och snart voro vi i Mölndal. Ännu var det natt, till följe hvaraf Mölndals fabrikers oräkneliga fönster i den nattliga dysterheten syntes som om de sjelfva varit lysande, hvilket dock blott var en följd af deras inre ljus, fabrikernas nemligen. Snart sågo vi äfven Mölndal bakom oss, och efter att en eller annan gång hafva kastat våra blickar tillbaka för (att) förnöja vår nyfikenhet med åskådandet af de i den ibland bergen liggande Mölndals by till oräkneligt antal lysande föremål, hvilka alla för (oss), som befunno oss på ett måttligt afstånd, syntes såsom snart sagt sådana facklor, som med himmelsk skönhet lysa i romaner. Arvin skulle följt mig till klockan blef sju, men som det då icke ännu var dag, så utsträcktes tiden till $\frac{1}{2}$ 8, men då kommo vi snart så nära Flabeck, att han följde mig dit. Der drucko vi kaffe samt vilade $\frac{1}{2}$ timme. Sedan skiljdes vi åt. Nu var klockan $\frac{1}{4}$ över 8. Jag fortsatte nu ensam vägen, som jag hade för mig. Jag hade tänkt att gå en mil på andra sidan Kongsbacka på dagen. Snart, kl. $\frac{3}{4}$ till 11, var jag i Kongsbacka. Der var, sedan jag var der sist, som var i januari, uppfört en kyrka af trä, och hvad ännu mer var, ett torn, stort som jag vet icke hvad — det var icke större än jag tror att jag skulle kunnat lyftat det. Äfven måste jag anmärka, att jag tyckte mig förstå, att den vidt bekante stadens innevanare behärskas af icke så ringa vandalism, hvilket jag sluter deraf, att då jag sist reste derigenom, då såg jag omkring två tjog unga, lefvande träd planterade på stadens stortorg, men nu voro dessa borttryckta och det troligen i sina halfva dagar. Men de hafva under sommaren byggt kyrka. Kanske hafva de flyttat dem undan blott för en tid på det att de icke skulle störas i sin torgerliga fredsamhet, och om så är

så komma de nog igen, och finns der då Vandalism i staden? Från Kongsbacka fortsatte jag min spatsertur. Jag gick icke, ty det hade varit för simpelt, utan jag spatserade. Jag nalkades Åsa gästgifvaregård, och jag gick derförbi. Under vägen mellan Kongsbacka och Åsa mutade jag magen med en 2 skillings limpa, som jag haft med mig från Göteborg, och på andra sidan Åsa fick han en dylik present, som äfven var den sista jag hade att bjuda på. Nog var detta ringa gåfvor åt en hvardagsgäst, men de voro af 1:ma qvalite, ty de voro, som sagdt är, från Göteborg. Nu skulle jag lånt hus, men när jag hade gått så långt, så tyckte jag, att jag kunde gå till Backa gästgifvaregård. Det gjorde jag också. Dit hann jag kl. $\frac{3}{4}$ till 5. Nu hade jag gått mellan Flabeck och Backa utan att hvila det minsta med undantag deraf att jag med en liten gosse hade fått åka $\frac{1}{4}$ väg. Nu var jag i Backa och nu hade jag gått nära om icke fullt 6 mil. War icke detta ett Herkulesverk?! Inkommen på gästgifvaregården begärde jag skjuts efter en häst till Åhsbro, som var en mil långt, hvilken jag efter en half timmas väntan erhö. Denna halftimma tillbringade jag på gästgifvaregården, och hvilka erfarenheter jag under denna timma gjorde, det kan icke beskrivas. Gästgifvaren, en mycket hyggelig karl, stod vid disken och mätte upp brännvin i både trä- och glaskärl. De för sina älskare tjugande safterna, som mättes i glas, voro till följd af sina beståndsdelar, än röda, än gula, än grå, ja, jag tror nästan att jag under den tiden såg i glasen alla regnbågens färger uppstiga, hvilket jag dock icke rätteligen kom ihåg förrän nu. Snart var skjutsen färdig, och nu fick (jag) till min glädje lemna gästgifvaregården och uppstiga i en bondkärra, hvilken icke var af bästa sort, hvilket som var bäst vet jag knappt. Den mest verkliga erfarenhet, som jag har gjort, var den, att mina fötter värkte så, att jag inte kunde sitta still, och det slapp jag på kärran också. Sedan åkte jag till Åhsbro, och hvad märkvärdigt jag derom vet, jemte det, att det var första gången som jag någonsin åkade gästgifvareskjuts, är, att det var svarta natten. När jag nu kom till Åhsbro, så skulle jag börja att gå igen för att till fots tillryggalägga den milen, som jag hade igen. I början var det väl svårt, men snart nog vande jag mig vid att gå igen, och sedan gick det temligen bra. Men usch så mörkt och ödsligt som det var att vandra ensam i mörka natten och så trött som jag var, hvilket

icke var underligt, då man vet, att detta var på den 7:e milen jag nu framskred så varligt. Ändteligen nalkades jag mitt hem, men der var mörkt i fönstren, måntro de redan lagt sig? Ja, de hade lagt sig, och jag bankade nu så försiktigt. Min pappa kom och öppnade. Förleden jul kom min Moder mig tillmötes, kom och öppnade för mig. Ack, nu är hon icke mera till! Det är en förfärlig tanke — det är ett minne, som går till — som går till hjertat! Han, min fader, kände mig icke, hvilket icke kunde vara att undra på, då han kom upp halfvaken midt i mörkret. Nu steg min broder upp och gjorde mig hvarjehanda tjänster. Johanna, som besynnerligt nog var der för tillfället, steg upp och koka kaffe, hvarefter jag, sedan jag först fick badat fötterna i iskallt vatten, gick till sängs och det uti en kammare, uti hvilken icke fanns eld- rum. Kl. 5 f. m. gick jag från Göteborg och kl. $\frac{1}{2}$ 9 på eft. m. var jag hemma, och kl. 10 var jag färdig att sofva. Jag har aldrig förr på en enda dag tillryggalagt så lång väg.

20. Kl. $\frac{1}{2}$ 6 på morgonen fick jag kaffe. Då var jag redan vaken. Nu steg jag upp och var frisk, sund och icke trött efter resan. På ef. m. har min syster varit hemma, och jag har nu talat med henne. Hon var kry. Att teckna något om huru jag för öfrigt fann det hemma, det vill jag icke, ty det tror jag mig bäst veta utan skriftelig anteckning. Jag har fått mina böcker, hvilka jag förut sändt hem. Jag har läst nära 100 sidor i "Nordens Gudar", Oehl. Nu få anteckningarna vara för i dag.

21. I dag har jag besökt min syster och således också mitt födelsehem. Der fann jag icke nu någon glädje, hvarföre jag icke länge stannade kvar der. För resten af dagen hafver jag hållit hus ute i min kammare, emedan de hafva tvättat stugan, och, som hvar och en vet, är det icke rådligt att vara tillstädes. Då förhåller det sig ungefär som den af B. Franklin i Amerika brukliga hudvaskningen. Jag satt i kammaren med två rockar, två halsschalar och handskar på mig. Likväl skref jag vers en stund. Men huru eller om det kan vara möjligt att skriva vers i sådan köld, det vet jag icke.

22. Jag satt inne och läste hela dagen. I skymningen besökte mig mor på Långhult en liten stund. Jag har läst något svensk historia, 3 akter i "Smädeskrifvaren" samt för resten Oehlen-schlägers "Nordens Gudar". Detta är dagens arbete.

23. I dag har jag läst 5:te akten af "Smädeskrifvaren" samt uti "Nordens Gudar". Mycket kallt väder är här i dag, men mycket vackert för resten.

24. Denne dagen! Julafton åter en gång upplefvad och det i mitt älskade hem, men dock icke — icke med den glädje som förr. Huru annorledes är det icke nu! Huru förskräckligt! — Jag steg upp i dag som vanligt och i vanlig tid. Då dagen randades såg jag en skön syn, den vackraste man om vintern kan skåda. Från höjden hade sig nedgjutit en ymnig dagg, men den var icke nu såsom den är då den nedböjer de späda blommorna, nej, nu hade den öfverhöljt de döda gräsen och de dödslika träden med sina tårar, och äfven dessa tårar buro eller inneburo någonting dödligt (men dock icke mindre kärt och älskvärt). O, huru härligt är icke rimfrostet att skåda. Snart frambröto solstrålarne, och dessa förgyllde nu de hvita bergens hjässor med en himmelsk purpurglans, sådan den flammar på kärlekens läppar, i den stund då de täfla mellan lifvets sorg och dödens glädjelo. Rimfrostet bortsmälte för solen, liksom kärleken (den moderl.) bortsmälter, då den återgår till sitt eviga ursprung. Solen uppflammade och det var ljus liksom då själen får lemna förgängelsen och träda inför den eviga kärleken, som är dess lifselement. — Denne dagen var såsom andra dagar, med några undantag blott. Aftonen kom. Som vanligt tvättade man sig och skiftade lenty o. s. v. Sedan bredde man efter gammal sed halm på golfvet, hvilket jag gjorde, och hvilket jag gjorde så mycket hellre som jag kom ihåg att jag gjorde så äfven förleden Julafton, och då lefde min mor. Wi spisade middag — men hvilka tankar, hvilka känslor, som härunder försiggingo hos mig! Måntro de kunna beskrivas? *Du* som har egt en moder och egt en sådan som du saknar, du känner det utan några beskrifningar, och för eder, som icke ännu hafven förlorat denna klenod här på jorden, för eder är det omöjligt att beskriva. — Jag har i dag läst "Hyrkuskens berättelser" af A. Blanche, som jag lånat af Wennerberg och lofvat att icke läsa förrän i dag. Jag har hållit ord. Det har varit mitt dagsarbete. Någon gång har jag verkligen förnjöts så, att jag nödgats skratta. Men detta har blott synt så. På djupet af hjertat har dock legat tårar, fastän munnen hafver synt le. Det är verkligen så, att der i hjertat kan ligga sorg, fastän ansigtet synes bära glädjens prägel. Huru betänklig är

icke denna julafton för mig! Förleden Julafton kommer jag ihåg, att min moder icke ville till följd deraf att hon icke var frisk, hvilket hon sällan var, gått med till bordet, men gjorde det ändå, på det att vi skulle åtminstone denna gång få spisa tillsammans på denna glädjens högtidsdagsafton. Hvem kunde då tro, att det var den sista? Det var godt att icke kunna det. Detta var och är såsom verklighet tillräckligt utan att hafva behöft föregås af profetiska aningar, hvilka icke kunde varit annat (än) hemska, hjertslitande mördare! — Min fader har nu så ondt i bröstet, att han, så snart han fick spiset middag, gick till sängs. Förfärliga tankar genomkorsa ständigt min olyckliga hjerna. Men gifve dock Gud, att det icke måtte vara ännu sorgeligare och ännu förfärligare en annan Jul, om så är att (jag) i den allsmäktiges rådslut har funnits förunnad tid för en längre eller så lång fortsatt lefnad. Tänk om min moder nu hade lefvat! Huru trefligt, huru förnöjsamt skulle det då varit! Men tänk — jag otacksamme hade då kanske icke känt, icke varit medveten af, icke värderat min lycka, min stora egendom, utan kanske lagt ännu någon ytterligare börda, ännu någon sorg på det ömma modershjertat. Detta hjerta, som så mången gång till tacksamhet för all möda, för all kärlek, för all välvilja, för alla omsorger blir belastadt med otacksamhet men som dock aldrig kan öfvergifva att vårda, att beskydda, att älska. O, olycklig den som har mist en vän, men trefaldt olycklig den, som har mist en älskad moder, som aldrig varit aktad för det hon var, förrän hon icke mera var! O och Ack!

25. Icke så vackert väder i dag som i går. Jag har icke varit i kyrkan i dag. Jag (har) suttit inne hela dagen. Jag har skrivit en stund, och för resten har jag ingenting gjort. I skymningen tillrade (jag), som det heter, nötter med min bror. Sedan (var) jag ute och gick på vägen en liten stund. Och sedan tillrade jag nötter med min gamle fader. — Tiden är fasligt lång och enformig. Det vore dock godt att icke upplefva någon sorgligare Juldag i mitt lif, fastän denne just icke varit af det trefligaste slaget. Ingen människa har varit inne här i dag och på vägen har varit mycket ödsligt med undantag af kyrkfolket, som passerade här förbi i sin tid. Och nu har dagen blifvit Afton, som är mörk och kall. — Och nu hafver jag uppskrifvit — Så mycket som jag skriva

skall. — Ty jag ej mycket har att skriva — Då jag sitter inne still. — Och ännu mindre kan det blifva — Om jag litet skriva vill. —

26. Jag har i dag varit i kyrkan. Men tänk, huru sorgeligt var det icke att träda inom denna kyrkogårdsmur. Till höger då jag inträdde der höjde sig en graf, och der ligger, eftersom min bror har sagt mig, der ligger min moder, och jag tycker mig förutse att — jag kan för tårar icke skriva. — Asklund predikade. Jag talade med Arvins syster.

27. Jag har besökt min syster och äfven således mitt gamla hem. Jag har varit på Slätter hos B. Olsson. Medan jag var der sågo vi en brudståt åka till Kongsäter. (Petter i Längen och Anna Britta på Lidre.) Jag träffade Erik i Melltorp på Slätter. Sedan gick jag hem. På efterm. var min svåger (Henrik) inom hemma. Min fader gaf honom brännvin. Han helsade icke på mig. Det är rent af förfärligt att tänka på sådana människor. Jag har nu några dagar hållit på att skriva en afhandling om äktenskapet. Detta har nästan uteslutande varit mitt arbete under 2, 3 dagar. Men nu har jag det färdigt. Dock icke renskrifvit. Jag tycker icke just, att jag har så serdeles roligt om dagarna. Men jag får väl nöjas med mig sjelf. Förledet år hade jag allt mycket roligare om Julen, och hvem skall annat begära, än att det skall vara enformigare nu.

28. Kl. 10 gick jag till Grimmares by till Lerpå för att besöka Berndt och språka med honom en stund. Der var jag då till omkring 3 eft.m. Det stället har alltid varit mig kärt. Jag kommer i håg förr, huru gerna jag ville gå dit. Det var i synnerhet kärt, så länge Johan Berndt lefde, han dog för två år sen. Han hade troligen blifvit en bra (karl), emedan han var så läraktig. Men han dog bort. Han var några år yngre än jag. — Jag kommer äfven i håg, att jag för ett par år sedan var i Lerpå några dagar och arbetade, hvilket jag med nöje gjorde, emedan jag tyckte det var roligt. Berndt är jemte min fader min förmyndare. Sedan gick jag hem. På aftonen har jag läst Svensk historia, dels skrivit. Jag har börjat att skriva ett teaterstycke, som skall heta "Den Ambulatoriska kärleken". Det är idel dumheten dylik skrifning, men si det mesta man gör här i lifvet är dumheter, och derfore kan man lika väl vara dum i det ena som det andra. Eller hvarför icke?

29. Hvad jag på denna dag har gjort,
 det har sig ej till spisen sport.
 Ty jag vid bordet suttit har,
 och der jag ännu sitter kvar.
 Jag tycker ute är svårt väder,
 men jag dock läser Oehlenschläger.
 Och det jag inne göra kan,
 vid bordet till, åh ja minsann.
 Jag läsit ock om en Theater,
 ett styckestort som Heklas krater.
 Och sådan läsning den är fin,
 i synnerhet när herr Jolin.
 Är den som tänkt och skrifvit har.
 Den pjesen är förträffligt rar.

Tidigt innan jag steg upp, jag steg väl upp men var icke uppe innan, fick jag bref från Lars Johan² i Gunnarsjö. Det var blott om att han ville hafva den boken, som Emanuel hade sänt till honom och som jag icke ännu sänt till honom. På aftonen har jag suttit och språkat med min fader och icke tagit mig för det aldra minsta, emedan jag tänker, att det är så gott att hvila medan man möjligtvis kan få. Jag har väl läst något Svensk historia men ganska litet. Nu har jag ingenting mer att skrifva, nej, icke ett enda ord. Tiden går. I dag fjorton dagar hafva vi redan börjat att läsa.

30. Här är ett ovanligt svårt väder i dag. Det regnar och blåser, så att man vågar knappt att gå utom dörren. Jag sofde mycket i natt samt drömde mycket. Drömmen är någonting förunderligt, ty man tycker sig tala, tänka samt företaga många handlingar. Men huru är detta allt möjligt. Men ännu ett under, nemligen att man kan sedan man blir vaken komma ihåg hvad man har drömt. Jag drömde i natt ibland annat att jag var i Göteborg samt att jag talade vid Fagander. Jag drömde äfven att vår kristendoms lärare Hallén hade fått Comministerkallet i Göteborg, men att icke alla voro därmed nöjda, utan att klagomål voro att förvänta. Mycket annat drömde jag, som jag icke vet hvad det hade

² Lars Johan, bror till Emanuel Larsson. Se kommentar s. 475.

att betyda, emedan jag icke förstod hvad det egentligen var, ehuru jag kommer ihåg mycket. Strax efter middagstiden fick jag bref från Göteborg från Arvin. Och detta innehöll bland annat, att Hallén hade till stadskomminister i Göteborg erhållit det största röstantalet (606). Han var dock den sämste presten af de 4 profvande. Inuti Arvins bref var ett från Larsson, skrifvet julafton. Han är bättre nu. Ett var der ifrån Fagander. Gunnesson skulle skrifvit, men han hade icke fått tid att skrifva, hvarför Fagander hade skrifvit. Fagander skref att Gunnesson fått bra betyg. Det hade äfven de andra ock fått, skref han. Det är mycket roligt att få bref från goda vänner. Det vore godt att vara i Göteborg igen. Thorsson och Gunnesson hade 40 Rl i stipendium hvardera skref Fagander. — Usch, hvad här är svårt väder.

31. Nyårsafton. Den sista dagen på året. Nu hafver detta året flytt sin kos. Tack vare åren, ty de tillhöra något, som man kallar tid, och de fly derföre, fly såsom tiden — de äro tiden. Jag är skyldig att tacka Gud derföre, att jag under detta år, hela året igenom, njutit en god helsa och icke varit hemsökt af några olyckor för egen person. Det har dock af de 20 åren, som jag upplefvat, varit det sorgeligaste för mig, och måtte det för hela mitt lif hafva varit det sorgeligaste. Nu är det upplefvadt, och hvem vet om man får upplefva något år mer, och om man det får, hvad kan icke hända, hvad kan icke ske. Det är en lycka, ja, en obeskriflig lycka att icke på förhand känna sitt öde. Wårt lif är en ström, som framfar såsom en sådan och försvinner bakom ett stort klippblock, som kallas — — — och utgjuter sig i evighetens omäteliga haf. Tiden far fram såsom en vindfläkt och den försvinner såsom en sådan, försvinner i ett mörker eller ljus, som ingen känner, ingen förrän han blifver med denna vindfläkt bort-sopad af denna jorden. Hvad är ett år? Jo det är en större eller mindre del af en menniskas lifstid. Det är icke sällan en hel lifstid, det är någon gång en 50-, 60-, 70- eller 80-del deraf. Den må nu vara mer eller mindre, den flyr dock och huru snart flyr den icke! Jag önskar nu att jag måtte, om jag får lefva, åter upplefva en Nyårsafton, och det utan för mycken sorg och besvärlighet. Man får dock icke tänka sig den tid, som frammentill är utan till det bästa huru det än sen må blifva. — Hur mår L-n, A-n och S-n samt alla andra goda vänner? Sitter jag hemma på detta vis nästa

Nyårsafton, om jag lefver? Är jag lyckligare eller olyckligare då än nu? — Har jag under detta år lefvat som jag bort, som mitt samvete, förnuft, skriften och goda människor sagt mig? — Min syster hafver varit hemma i dag en stund. I afton har jag lekt med min bror och J-a. Dragit keffel med dem.

Detta är det första år, för hvilket jag fört dagbok (började i Augusti).

Amen! Amen! !

1865

1 jan.—31 dec. 1865

JANUARI

*”Det är endast det redliga arbetet,
som ger oss rätt till mödans lön.”*

1. s. Jag steg upp ganska tidigt i dag, derföre att jag skulle gå till ottesången. Jag var äfven i ottesången. Sedan var jag hemma en stund, och så kom Landin till mig. Han berättade bland mycket annat följande: ”Det var dagarna efter (det) Anders i Melltorp hade kört ihjel sig, var jag, sade han, i Långare (hos den dödes fader), och Börje sörjde förfärligt och sade, att han sjelf skulle nu bättra sig samt sluta med handelen, ty det ser ut som om han hade serskilt förtjent att olyckor skulle drabba honom. Detta var inne. När L. var gången, så kallade B. på honom och frågade honom angående en auktion L. hade hållit. Der blev ju litet öfver, sade han. Ja, svarade L. Det vore, sade B., bra om jag kunde komma åt det då, eller tro N. får icke det som blef. Jo, det tror jag, sade L. Ja, då vore det bra, ty han är skyldig mig, och jag har annars tänkt att lagsöka honom.” Här ser man ett drag af de rikes karakter. Jag följde L., han skulle gå in i skogen till ett torp, ett långt stycke. Det var roligt att språka med honom. Sedan gick jag till Långhult på visit en stund. Der var jag till kl. 8:ta på aftonen. Jag hade icke varit der förr, sedan jag kom hem denna gång. Sedan gick jag hem och lade mig att sofva. Johanna reste bort. Gick jag dit derföre? Det är emellertid oförklarligt, skulle jag tro.

2. Kl. 11 f. m. gick jag till min syster. Der var jag ett par timmar. Kl. 3 var jag hos klockaren Landin på visit en stund. Sedan gick jag hem. På aftonen när jag kom derifrån, fick jag bref från Johannes Christiansson i Tolycke. Sedan på aftonen var jag ute en lång stund. Min fader och hans piga berättade mig i afton en lek, som i deras barndom varit bruklig. Den tillgick så, att då de voro en mängd ungdom och företogo denna lek, så sade den som först — och sedan de andra på samma sätt — började: ”Jag skänker dig *en* svart kollig (utan horn) höna, sedan ”jag skänker dig

två gäss och en svart kollig höna” — sedan fortsattes med att tillägga och upprepa detsamma till dess att antalet uppgick till 12 — vidare: jag skänker dig *tre* svin, två gäss och en svart kollig höna — för hvarje gång de nu sade orätt, skulle pant erläggas — vidare: jag skänker dig *fyra* getter, tre svin, två gäss och en svart kollig höna. Vidare: jag skänker dig *fem* får, fyra getter, tre svin o. s. v. En so (sugga) med sex grisar, fem får, fyra getter o. s. v. Vidare: En stor man och så (kär!) derpå, en man med sju års säa (utsäde) eller blott: jag skänker dig en man med sju års säd, en so med sex grisar, fem får, fyra getter o. s. v. till den svartkolliga hönan. Vidare: Jag skänker dig *åtta* par gångare (hästar) grå med förgylta salar (sadlar) uppå, uppsvansade bak likasom jak (jag) eller det sednare: med uppsvansade rumpor och vallknuter (konstgjorda knutar för grannlåts skull) på, en man med sju års säa o. s. v. Vidare: Nio särkalösa (utan lintyg) möer (fruntimmer), åtta par gångare grå med förgyllda salar uppå o. s. v. Tio par otamda stutar (oxar, som ej lärt draga), nio särkalösa möer o. s. v. Ellefva ringande, klingande klockor, tio par otamda stutar o. s. v. med uppräknandet af alltsammans intill den svartkolliga hönan. Samt slutligen: jag sänder dig tolf kyrkogårdar med tolf kyrkor på hvarje kyrkogård samt tolf altare i hvarje kyrka och tolf prester vid hvarje altare och tolf kappor på hvarje prest samt tolf bälten på hvarje kappa samt ellefva ringande klingande klockor, tio par otamda stutar, nio särkalösa möer, åtta par gångare grå med förgyllda salar uppå, uppsvansade bak likasom jak, en man med sju års säa, en so med sex grisar, fem får, fyra getter, tre svin, två gäss och en svart kollig höna. Sedan uppräknade hvarochen detta sålunda, och den som sade orätt fick som det hette lägga pant.

3. Jag väntade på Johannes i Tolycke hela dagen till kl. $\frac{1}{2}$ 2, och då ansåg jag icke att han i dag kom till mig efter löfte, derföre gick jag ut till Slätter, men så kom pappa dit och sade, att han var kommen, och då skyndade jag mig hem. Sedan sutto vi och språkade till kl. 8:ta på aftonen, då han gick — han var tvungen för omständigheters skull att gå hem — och jag följde honom till Stackekärr, och sedan vände han om med mig ett litet stycke (till der vägen går fram till Stacke qvarn) då vi skildes åt och jag gick hem. Han skall nu snart resa till Köpenhamn att söka läkare för en svår sjukdom (tandfistel?). Öfvermorgon skall

jag gå till honom om här blott blir godt väder. Detta är dagens märkvärdigheter.

4. Det mest förfärliga väder man kan tänka sig. Dock har jag varit på Slätter både hos Börje och hos min syster. Hos henne var jag länge. När qvällen kom satte de sig omkring spisen att spinna. Jag kom då ihåg huru många hundra gånger jag suttit der och spunnit. Ack, vad jag då var lycklig!

5. Kl. 9 f. m. gick jag för att besöka min gode vän ungdomsvän Johannes i Tolycke. Han hade lofvat, att han skulle möta mig, och det gjorde han äfven. Sedan var jag hos honom till vid 1-tiden, då han följde mig till ”Karslycke lid”. Då vände vi om och gingo åt ”Ruds kulle” och sågo efter harspar. Sedan följdes vi åt vidare, och han följde med mig ända till Rud. Der vände vi och jag följde honom till ”Karslycke lid”. Der mötte vi Erik i Melltorp, och så hade jag honom i sällskap hem. — Jag var då jag läste för presten hos Johannes i Tolycke ganska ofta, hvarföre jag tycker det vara roligt att förnya en god bekantskap. Strax efter skymningen blefvo vi bjudna till Långhult på visit. Jag gick dit kl. 8, och der var någorlunda trefligt. Jag tillrade nötter en stund med flickorna. Kl. $\frac{1}{2}$ 2 ungefär gingo vi derifrån. Ensam gick jag och min bror derifrån.

6. Ingen Gudstjenst vid Grimmares kyrka i dag. B. Olsson hade lofvat att komma till mig i dag, och det gjorde han också. Johannes Tobiasson har besökt mig i dag, och jag har äfven varit hos honom en liten stund. Jag har fått en bok, Göteborgs beskrifning af 1739, af honom. I skymningen kom mor i Långhult ned och tog afsked med mig. Det var serdeles svårt tyckte jag, när jag skildes ifrån henne. Jag såg icke — jag visste knappt var jag var. Men hvarföre var det så svårt? Jo, jag kom ihåg då jag förliden jul tog afsked med henne. Då lefde min moder, och kanske är nu till en annan jul mor på Långhult icke mera till — förfärliga tankar. Sedan kom min syster, och jag följde henne nästan till hennes och mitt fordna hem. Och hurudant det var att skiljas från henne det kan icke med ord beskrivas — hvilka förskräckeliga tankar. — Ack låt mig inte tänka derpå! Jag är olycklig och öfvergifven. Jag vill icke tänka. Icke minnas. Jag vill minnas! Sednare på aftonen hade jag besök af Johannes, B-a o. J-a på

L-hult, hvilka skulle taga afsked med mig innan jag reste. Jag låg och sofde mellan kl. 10 o. 11.

7. Kl. 1 f. m. var jag med min bror, som skulle skjutsa mig, färdig att afresa från mitt hem. Månen ljuste oss, och stjernorna tittade ner på vår verkligen ödsliga väg. Men efter att hafva rest nära två mil, gömde sig månen i ett tjockt moln, och sedan voro vi liksom ensamma på resan, ty det syntes såsom hade vi varit de enda, som under natten voro vakna och i rörelse. Efter att hava rest något öfver 2 mil mötte vi Diligensen, och detta var vårt första möte på resan. Vid Rysta bro betade vi en $\frac{3}{4}$. Sedan fortsatte vi vår resa förbi Åsa gästgifvaregård. Snart voro vi i Torpa. Dit skjutsade mig August förlidet år, då jag reste till G. Nu skulle han skjutsa mig en halfmil till. Snart var den tillryggalagd. Och nu vände August om (detta var i Gresilla?), och jag skulle nu fortsätta resan till Göteborg till fots. Efter att hafva gått en half mil var jag i Kongsbacka. Det var mycket kallt med natten och det tror jag ännu värre med dagen. Eljest var vädret rent, friskt och bra. Efter icke så ringa möda nalkades jag ändteligen Mölndal, och nu började det att snöga. Snöingen blef så allvarlig, att de redan körde med släde i Galgkrogarne, när jag hann dit. Vägen emellan Mölndal och Göteborg var så lång, att jag knappt var säker på om icke ett af ställena hade sedan före jul behagat att flytta på sig. Det första jag hörde från staden var kyrkklockornas hemska ljud, hvilket nådde mina öron långt innan jag fick se staden. Jag tog vägen över Hagaheden och sydvest om Hagakyrkan till vestra Haga, hvarest jag hade mitt rum. När jag var på Hagaheden slog klockan 3, en tid på hvilken jag redan då jag var hemma trodde mig kunna vara i Göteborg. Jag gick upp till mitt rum. Arvin var icke inne men kom just medan jag höll på att taga af mig ytterkläderna. Nu fingo vi kaffe och sedan språkade vi och inhämtade nyheter och dyligt af hvarandra. Vid 7-tiden gingo vi ut för att se om der möjligtvis kunde vara föreläsning på Solennitetssalen. Der var så, och vi gingo dit och fingo först då veta, att det var Kofod, som nu skulle hålla sin sista föreläsning. (Han hade hållit en medan jag var borta). Han, Kofod, framhöll nu Oehlen-schlägers diktning såsom icke allenast med Svenskan och Norskan förenad såsom fornnordisk utan äfven såsom nordisk för närvarande. Han uppläste några strofer, tagna här och der i Oehl.

skrifter. Han sade, att Oehl. år 1829 varit i Sverige och der af dess eller genom dess störste skald (Tegnér) emottagit dikt(ar)kronan. Han sade att Tegnér i sin tid var verldens störste skald. Han nämnde att Oehl. 1833 varit i Norge och äfven der blifvit hyllad såsom Nordisk skald. Han sade att hos profeterna och öfverallt i bibeln är fullt af Poesi. Och han sade: Att vara skald kan ingen utan att vara dertill kallad af Gud, vara verssmed och skrifva versar öfver hvarjehande vid åtskilliga tillfällen, det är ingen konst, men att vara skald är något mer. Skalden kan uppsamla alla de strålar, som vi icke kunna se eller fatta och så sammansmälter han dessa, hvarefter de från honom utgå åter och liksom falla på oss i en förnyad, klarare glans, med en större kraft och styrka. Kofod tog nu afsked med sina åhörare, och detta gjorde han i serdeles varma ordalag, hvarunder han äfven omnämnde sitt lands tillstånd. Han nämnde sitt land, sitt folk, tyskar. — Och han nämnde Norrmän (men) ej Svenskar. Han sade sig att ännu en gång, om tillfälle erbjöde sig, uppträda för denna "Ärade församling". På föreläsningen träffade (jag) flera av mina kamrater såsom Wennerberg, Larsén samt min favorit Södergren. Honom talade jag med en liten stund efter föreläsningens slut. Han gjorde mig följande förslag, som jag emottog utan invändning: "Den första afton som här blifver stjerneklart då skola vi gå ut och spatsera i sällskap, medan vi talas vid. Jag har så mycket att säga." Det är roligt att träffa sina gamla vänner efter att icke sett (dem) på tre veckor. På föreläsningen såg jag vår älskade lärare Seminarieföreståndaren S. A. Leffler. Jag blef riktigt varm, då jag fick se honom, emedan jag kom ihåg att vi inom åtta dagar skola kanske hafva undergått tentamen för uppflyttning åt högre klass. I afton har jag läst Handelstidningens nummer för dagen och nu är jag färdig att lägga mig och njuta af en väl behöflig hvila och sömn. Wintersnön är redan borta.

8. s. Jag sofde i dag till ljusa dagen. Jag steg upp och gick i kyrkan, Hagakyrkan. Det var icke så lätt för mig att stå i kyrkan i dag, emedan jag var ännu trött efter resan. Det var ganska roligt att se sig vara i kyrkan i Göteborg igen. — Sedan satt jag och såg på mina böcker och öfriga saker. Jag har under förlidet år erhållit 23 bref. — Kl. 4 gick jag till Sahlgrenska sjukhuset att besöka L-n. Han stod nu ute i korridoren, när jag kom.

Han är snart frisk. Nu var jag hos honom öfver en timma. När jag nu kom hem, så mötte jag på gatan Fagander, som skulle besöka mig. Han blef nu hos mig hela aftonen. Han hade med sig en bok "Tro och otro" af Axel Krook, som jag fick låna af honom. Wi sutto och samspråkade under aftonen om hvarjehanda saker och ting. Fagander omtalade, att då de af våra kamrater, som vid denna termins slut skulle aflägga examen för betyg, hade aflagt examen i praktiken, skulle Biskopen hafva sagt, att han icke deri kunde gifva dem betyg. Tänk, när vi en gång skola taga betyg, hvad det kommer att blifva svårt. Men hvem behöfver tänka på en tid, som ligger så långt bort, ja, så långt, att man icke vet om den någonsin uppnås.

9. I dag har jag varit en räkenskapsmenniska, som öfversett och redogjort för förra årets debet och credit. Kl. 11 var jag hos Larsson. Kl. ½ 6 kom Södergren till mig, och vi skulle nu gå ut och spatsera. Kl. nära 7 gingo vi ut. Först gingo vi till stationen. Der träffade jag tre kamrater. Sedan spatserade vi i Alléen. Han berättade för mig: "Då jag var liten, var jag mörkrädd. Men vet du huru jag då gjorde, när jag om natten var ute och gick? Jo, då läste jag psalmer." Mycket annat trefligt berättade han. Han är mycket uppriktig och innerligt god. Wi voro båda på en bokauktion den 17/12 64, och då köpte han en bok, som jag förut sagt att jag skulle köpa, men jag bjöd nu icke på den, hvarföre han fick den. Nu i afton sade han, att då han den aftonen kom hem var han så ledsen, att han höll på att gråta. "Hvarför?" frågade jag. "Jo", sade han, "ty när du gick derifrån, så tog du ett så kallt afsked med mig, så att jag trodde att du var ond på mig derföre att jag köpte boken, och så tänkte jag: har jag nu köpt boken med hans (min) vänskap så — — — — "Dömen icke så varden I icke dömda."

10. Besökt L-n. För resten har jag suttit inne hela dagen. Fagander varit hos mig. Han berättade att Gunnesson fått förslaget i Karup. På (eftermiddagen) har jag haft besök af S-n. Jag har icke varit frisk i dag. Jag hade sådan tandvärk i natt, att jag måste stiga upp. Den har hållit på hela dagen. Jag har ej haft någon tandvärk förr.

11. Warit i Arvidssons bokhandel. Besökt L-n. Haft besök af J. Hellqvist och E. Höglund. Besökt Gustafsson. På aftonen var

jag hos Fagander, och der lekte vi och hade roligt en stund. Sedan gick jag till stationen, och der träffade jag så många kamrater, som kommo med banan, att det kan icke nämnas. I afton läser jag hvarjehanda. I morgon!

12. I dag kl. 10 hade vi upprop på skolan. Af seminarieföreståndaren önskades vi välkomna med den önskan att vi måtte nu som förra terminen vara ett exempel på värdigt och ordentligt uppförande. "Gud välsigne er", så slutade han sitt tal till oss. Jag med 11 andra kamrater anmälde mig till tentamen för att uppkomma i tredje klassen. Kl. 4 ef.t.m. började redan tentamen för oss. Det var i katekes, biblisk historia och bibelkunskap som vi nu under tvenne timmar tenerades uti af vår kristendoms lärare, pastor Hallén. Jag redde mig temligen bra. T-n (Törngren) sade att jag jämte L-n (Löfman) var bäst. Det gick verkligen bättre än jag det förmodat hade. I början af förliden vårtermin, då jag sökte att komma åt andra klass, gick det äfven mycket bra för mig i katekes. Sådant beror af en lycka. Men i morgon! — Nu är kl. snart 12.

13. I dag hafva vi haft fortsättning på vår tentamen. Först hade vi grammatik för mag. Lind. Han var mycket maklig, d. v. s. icke svår. Sedan hade vi Leffler i Svensk historia samt Geografi. Han lät sig vara mycket sträng. Jag redade mig temligen efter hvad jag kan tycka, då jag jemför mig med mina kamrater. Sist, kl. 12—1, hade vi naturlära för mag. Pettersson. I det ämnet gick det troligen icke så bra för somliga. Huruvida jag får flyttning eller ej, det kan icke vara godt att veta. Leffler sade, att den som icke kan i historia i ordning, den kommer ej upp. I afton, äfven i går afton var han hos mig, har S-n varit hos mig och det tillochmed två gånger. Han gaf mig en liten minnespenning, ty han hade två, som var Engelsk. Mulet, tråkigt väder. Besökt L-n.

14. Tentamen i Svensk historia, ehuru vi skulle haft, efter hvad vi voro lofvade, allmän. Jag fick icke utan så kallade slängfrågor. För Lind skrefvo vi efter diktamen, för att dermed pröfvas i rättstafning. Sedan var jag ute och gick och var derunder hemma hos Pettersson, och vi gingo snart till skolan, hvarunder vi i förbi-gående voro och besågo den vid Spannmålgatan nyligen uppbyggda Katolska kyrkan.

Den trefliga tentamenstimman. Kl. 12—1 fortsatte vi den i går

vid samma tid började tentamen för mag. Pettersson uti naturlära. Han frågade t. ex. hvarföre eller huru blifver — rätteligen hvad som är orsaken till blodets värma? En (W-g) svarade: "Dess cirkulation." "Är det orsaken", anmärkte läraren, "då måste följaktligen en spinnrock blifva varm, då man sätter den i rörelse. Gör den det?" Nej. Läraren: "Vad är orsaken att en kakelugn blifver varm?" Dertill är eldningen en orsak. Läraren: "Hvarpå beror dess större eller mindre värma?" På vedens större eller mindre mängd. Läraren: "Nå, hvad är nu orsaken dertill att blodet blifver varmt?" Orsaken är den att någonting förtäres. Läraren: "Kan det vara så? Om jag (lär.) äter upp någonting, så förtäres det visserligen, men måntro att jag dertill blifver varm?" Nej. En annan gång frågade han: "Hvarföre blifver icke vattnet på bottnen af en sjö kallare än +4°?" En (P-n), svarade: "Nej, emedan jorden är glödande innuti, och dertill uppvärmer den vattnet." Läraren: "Icke går vattnet ända ned till det som är glödande?" Nej. Läraren: "Hvarföre kan en människa simma på vattnet?" Dertill att hon är lättare än vattnet. Läraren: "Men om man afhögge hufvudet, huru ginge det då?" Svarar själf: "Jo, det skulle sjunka, tvärt." En annan gång frågade han: "Om Centrifugalkraften (jordens) finge öfvervigt, huru ginge det då med jorden?" Då svarade en (P-n) under det att en i tysthet anmärkte, att då finge vi tentera allmän historia i månen, och en annan anmärkte kanske på Sirius! "Jo, då skulle jorden fara ut i rymden." Läraren frågade då: "Hvartåt komme den då att fara? Komme den måntro att fara rätt uppåt eller hvart?" "Nej", svarade (P-n), "den komme att fara litet på sned." O. s. v.

15. s. Kl. 10 gick jag i kyrkan, Garnisonskyrkan, hvarest Theologie kandidaten och Bataljonspredikanten Ekman predikade. Det är ganska storartadt att gå i den der kyrkan. Redan innan man hinner fram ser man, då man ännu är på ett betydligt afstånd, en skiltvakt gående af och an utanför templets heliga murar, och då man får passerat förbi denne och inträdt på den gård, på hvilken man först egentligen kan, då man är på densamma, säga sig vara inom kyrkans gebit, ser man här till höger och vänster den ena pyramidformiga gestalten utmed den andra, alla bildade af ingenting mindre än kanonkolor. Kyrkan är troligen, jemte det hon utgör krigsfolkets och många andras andliga för-

rådskammare, äfven ett slags utvärtes eller lekamlig arsenal, som förvarar de timliga försvarsvapnen med deras materialier, hvilket man tycker sig veta, då man tydligt ser, att hon utgör aldra minst två våningar och blott en, den understa, hvilken är ganska låg och tarfvelig, begagnas till lokal för ordets förkunnande och åhörande. På östra väggen innuti kyrkan hänger en gammal målad tafla, som föreställer Jesu nedtagande af korset. Frammanför altaret är en läktare. Wid nedre, d. v. s. midt emot predikstolen, ändan är ett orgelverk, som står på en några trappsteg förhöjd plan, hvilket toner ganska tydligt påminna om ålderdomens svaghet och bräcklighet, men som dock visa prof på skröplighetens nitiska ihärdighet. Sådan är i korta drag skildrad Garnisonskyrkan i Göteborg. Denna kyrka, uti hvilken Karl X med sina församlade landsmän höll hus 1660. — Kl. 4 var jag hos L-n. Han är nu temligen rask. Kl. 6 gick jag, oaktadt mörker och smuts, uti Domkyrkan, hvarest hölls bön af domprosten Doct. P. Wieselgren. Jag hade icke hört honom förr på det nya året, hvarföre det var serdeles roligt och högtidligt att höra honom. En märkvärdighet från denna kyrkogång kan jag anföra och det är, att psalmerna afsjüngas fram i koret af en kör af unga flickor, en märkvärdighet hvars like jag aldrig förr bevittnat. Wieselgren framställde med anledning af dagens evangelium, bröllopet i Kana, några saker och omständigheter angående dryckenskap samt om äktenskap. Han sade, att den egentliga vigselakten på Kanabröllopets tid bestod deri att de drucko af samma bägare. — Han är en ovanlig predikant. Han har i sina föredrag alltid någonting nytt att framställa, som man aldrig förr har kunnat ana. Orden flöda från hans mun såsom regndroppar ur ett åskmoln. Hans värtalighet är stor! — Jag gick ut och spatserade med S-n en stund sedan jag var kommen utur kyrkan. — Nu är jag färdig att lägga mig, och så är det slut med denna hvilodagen.

16. Fortsättning af tentamen. För mag, Lind kl. $\frac{1}{2}$ 12— $\frac{1}{2}$ 2. Räkning och Geometri och så fingo vi då äfven reda på felen i våra diktamensskrifningar. Jag hade skrifvit ordet landtmanna-insigter i två ord, hvilket var det enda fel, som jag begått. Min och W-gs, som hade ett komma för mycket, skrifningar voro de felfriaste. — Hvarföre hafva icke fruntimren fått skägg? Dertill att de icke kunde tiga, medan de rakade sig. — Tenterat allmän

historia kl. 4 för mag. Leffler. Huruvida jag eller vi få flyttning eller ej, det är ännu oafgjort. Orsaken dertill är den, att några kunna icke Svensk historia, och de få den ena nådedagen efter den andra för att kunna bättra sig. Af mag. Lind erhöj jag i dag icke någon fråga hvarken i räkning eller geometri, fastän det var ett tentamenstillfälle. — Jag hade under förliden natt en dröm. Den var både ljuflig och den var det icke. Jag drömde att min moder lefde. Ja, jag visste under drömmen icke, att hon icke lefde. Ack, att hon ändå hade lefvat. Då hade jag varit trefallt lycklig. Men hade jag då satt värde derpå? Äger jag icke i denna stund för-måner, för hvilka jag en gång skulle vilja uppoffra — mig sjelf för att återfå dem? Vet jag att värdera dem?

17. I dag har (jag) egentligen ingenting erfarit, som jag tycker vara värdt att uppteckna, med undantag deraf att jag läst några små berättelser af Björnstjerne Björnson på originalspråket, och jag har förr aldrig läst hvarken den författaren eller det språket.

18. I dag hafva vi afgjort vår långsamma tentamen. Jag jemte alla de andra som tenterade kom upp. Wi voro 12. Detta har således varit en ganska märkvärdig dag för mig. Tänk, när eller om den dagen randas, då jag härnäst får lyckligt aflagt en examen. Det blir när jag skall aflägga den för afgangsbetyg från detta Seminarium. Tänk, hvad mycket kan icke inträffa innan den dagen. Tänk, hvad mycket inträffar icke! Måtte jag kunna så arbeta, att jag får en värdig lön därför. — Jag har skrivit till Gunneson i dag. — Jag var på sjukhuset att besöka L-n, men han var redan derifrån. Jag har sedan dess träffat honom. Jag har varit på Läsbiblioteket och lånat 1 bandet af Shakespeares skrifter, som innehåller en Midsommarnattsdröm, Koriolanus och Hamlet. Jag har redan denna afton, jemte det att jag läst Karl XII i Ekelunds större sammandrag, läst andra akten i Hamlet.

19. Jag satt fördjupad i min andäktiga enslighet och läste. Efter att hafva intill midnatten läst i mina läroböcker hade jag funnit en spis för min själ i Hamlet. Men snart som jag så satt nästan omedveten om min verkliga tillvaro, började trumman eller trummor att höras och derefter hördes ett par skott, hvilket allt blott tillkännagaf att eld var lös. Detta uppväckte dock mig så mycket, att jag gick att se på kl. och nu var kl. nära 2. Nu

gick jag ut och gick, oaktadt det snöiga yrvädet, upp på skansen Kronan för att se elden. Sedan jag då kom in satte jag mig att fullborda genomläsningen af Hamlet, hvarefter jag då kl. var 3 lade mig att sofva. — Nu sofde jag till kl. var nära 8. Kl. 9 gick jag åt en folkskola i Haga för att afhöra undervisningens gång och deraf hämta kunskaper. Läraren, herr Bonnevier, syntes vara en skicklig lärare. Han sade till sina lärjungar, att hufvudreglen för all innanläsning är att läsa sagta, med iakttagande af tecknen, och det i synnerhet vid läsningen af Guds ord. Hans skolbarn syntes vara temligen beskedliga. — L-n har varit hemma hos mig i dag. Då jag på aftonen, då jag gick från skolan spatserade i sällskap med W-g, gjorde han mig det förslag, att vi skulle i en framtid oss emellan underhålla en korrespondens, hvartill jag naturligtvis på det förbindligaste var beredvillig. Och så gjorde han äfven det egendomliga förslaget, hvilket jag äfven tacksamt mottog, att vi aldrig skola i våra bref oss emellan utsätta några kommata utan blott punkt, fråge- och utropstecken. Jag fick af honom låna Blanchés "Bilder" 2 bandet, hvilket jag nu läser så fort jag hinner.

20. På morgon(en) var jag i den i går besökta folkskolan. Dit kom inspektorn (Wallin) för stadens folkskolor. Han är så arg och vresig, så att det synes som det blefve mörkt i hvar vrå af skolan, då han kommer dit. Der var en liten gosse, (som) på ett så utmärkt klart och redigt sätt berätta (om) Simson — de läste biblisk historia — att jag rent af föll i förundran. Dagens förnämsta arbete har varit att jag genomläst "Prestmannens anteckningar" af A. Blanche. Kl. 4—6 hade vi lektion för mag. Lind. Innan lektionen började, talade jag med en person, som sökt inträde denna termin och som är 43 år gammal och korporal vid Bohusläns regemente och skall der kvarstå i minst 2 år. Han hade fått en oemotståndelig lust till att läsa, ehuru han sade att alla menniskor afrådt honom derifrån. — Fått bud o. bref hemifrån. L-n besökt mig.

21. Jag satt inne hela dagen till kl. 3 eft.m. Sedan gick jag till skolan. Wi hade räkning för Lind och pedagogik för Leffler. Jag har skrivit flera bref i dag och bland dem ett till min gamle lärare Jonsson. Jag frågade A-n i dag: "Hvarför är Zirknetsersjön märkvärdig?" "Jo", svarade han, "för sitt vatten." "Är en sjö märkvärdig, därför att den har vatten?" "Nej, det är för vattnets

egenskaper." Det var en egenskap hos vattnet, den att torka bort. Detta sades för ro skull förstås.

22. s. Warit i Domkyrkan och hört på den gamle öfverträfflige predikanten Wieselgren. Ps. N:o 454: 5 m. f. spelades af Seldener med sådan inlagd känsla, att det var alldeles märkvärdigt. — Jag har utläst "En midsommarnattsdröm" ur Shakespeares skrifter. Börjat att läsa uti "Jesu lära" af Ignell. Jag har aldrig förr läst något af Ignells skrifter. Jag har fått bref från Borås från Levijn i dag. Detta är allt det märkvärdiga.

23. I dag kl. ½ 8 hade vi katekesförhör för pastor Hallén i Willinska skolan. Han var nu som vanligt mycket sträng. Det är icke nådigt att lefvande och i kroppslig gestalt som man är stå inför en prest, hvars ord äro som pikar från Gehenna och hvars ögon skina som engläögon från Hades i den mörka höstnatten. Kl. 9 gingo vi till Prins Oskars folkskola, hvarest vi under denna termin skola gå för att inhämta praktiska kunskaper. Då jag inträdde der, stod läraren, herr Fridholm, och började på att låta barnen läsa innantill. Nu läste de hvar sin vers innantill, sedan stafvades några versar i korus, och det efter en tysk metod, emedan Fridholm förlidet år var på en resa på statens bekostnad i Tyskland. Korusstafningen var ett slags sjungande och alls icke läsande. Det var någonting nytt, infördt från Tyskland, ehuru jag för några år sedan, då jag vikarierade i G-s (Grimmareds) skogsbygd, hörde folket der omtala, att der för länge sedan varit en byskolmästare, som lärt barnen att stafva på samma sätt. Folket der stafvade för mig för att låta mig höra, och det var precis lika med detta i dag hörda. — Sedan lästes innantill och de läste, sedan läraren förut uppläst det, "Wårt Land" af Runeberg. En gosse uppläste hela stycket och det mycket bra. De tre första versarna afsjüngos äfven under tiden. Sedan undervisade vi de små gossarna i räkning. På aftonen hafva vi haft Svensk historia. L-n och hans broder John, som nu hemtar honom här, hafva varit här i afton.

24. På morgonen var L-n här och tog afsked. Kl. 10 voro vi på Seminarium o. vi examinerades i geografi. Jag var äfven framme och examinerades på Tysklands floder äfvensom på Rysslands. "Det var bra Kinberg", sade L-r, när jag slutade. Sedan voro vi på Prins Oskars skola och läste med barnen. Kl. ½ 4 hade vi katekes för vår ortodoxe kristendomslärare, och detta var i Fattighuskyr-

kan. Han sade bland annat, att de salige de skämmas icke för sina synder, såsom David t. ex. han skäms icke nu för sitt horeri. Han sade, att de osalige skulle icke om det än vore möjligt vilja komma in åt himmelriket. Han är en utmärkt fantastisk person. Der var mycket kallt i kyrkan, men han sökte på bästa sätt att värma oss derigenom att han med den ifrigaste vältalighet för oss framställde helvetet med dess eld, svafvel, gråt och tandagnisslan. Han liksom förde oss på branten af helvetets Riesengebirge och lät oss derifrån kasta våra blickar ned i det svindlande djupet, eller som han uttryckte sig, se ner i det "nedersta helvetet". Hade här icke varit så kallt som det var, vet Gud huru det med oss hade gått. Han talar dock icke om helvetet jemt, utan stundom ser det nog ut, som om de onda andarna öfvergåfvo honom, och han blir af himmelens salighet så hänförd, i synnerhet då han tänker på de gamle, rike och härlige judiske patriarkerna, att han omtalar och beskriver för oss både förste, andre och tredje himmelen. De himlarna som äro högre upp, dem få icke vi veta någonting om, ty det är just icke för seminarister att få höra någonting om hurudant der högst uppe är, än mycket mindre få vi veta hvad de göra der, ehuru han vet det ganska väl.

25. Jag har nästan icke annat gjort i dag än gått.¹ Jag har varit på Willinska skolan, på Seminarium tre gånger, på Prins Oskars, på gymnastik. Här har nu varit slädföre ett par dagar, hvarföre här har varit ett sådant åkande, så att dess like knappt "förr varit hafver", åtminstone icke i år.

26. Arbete i dag som vanligt med att gå än hit och än dit. Kl. ½ 4 katekesförhör. När jag kom ifrån kyrkan, kom S-n till Seminarium och bad mig efter lektionens slut att gå till sig. Jag gjorde så. Kl. 6 gick jag till honom och var der till kl. ½ 10. Detta var således ett besök i ett presthus. Presten och prestinnan eller frun och deras barn de voro borta. S-n hade mycket roligt att visa

¹ När Kinberg här klagat över att han under dagen fått gå mycket, får man kanske förstå honom. Willinska skolan låg vid Stampgatan ungefär mitt emot nya Ullevi. (Alldeles intill låg också Fattighuskyrkan, numera kallad Mariakyrkan.) Seminariet låg vid Drottninggatan, där denna ansluter till Stora Nygatan, och Prins Oskars skola var belägen vid Kaserntorget, mitt emot den tomt där den gamla artillerikasernen en gång låg och där telegrafverkets stora byggnad nu ligger.

mig. Han hade en fornsamling bestående af mynt samt pilar m. m. Han viste mig böcker och tidningar. Wi spisade qvällsmat och drucko the, och detta var naturligtvis det för smaksinnet mest angenäma. Han (S-n) visade mig prestens frimuraretecken eller hvad man skall kalla det. Det var ett bredt, svart sidenband med en nyckel i ändarna, som voro sammanknutna, samt med ett kors på den ena sidan. Detta var 8:e gradens insignier. Han visade mig ock ett 3 gradens tecken. Jag har förr aldrig sett något tillhörande frimureriets hemligheter. Att vidare skildra hvad märkvärdigt jag här såg eller hörde det har jag icke tid att beskrifva. S-n följde mig nästan hem. Jag var mycket rädd att porten skulle vara stängd, men det var den icke.

Nu har denna vinterdagen — Flugit bort som vårdagssnö,
Och på vinter anletsdragen — Läses endast frusen mö.
— Det vill säga, kall i hjertat — Röd på kinden — Kölden smärtat.
Nordanvinden hafver qvinnans hy så skön
gjort att smink ej gifver lön.
Den den brukar — Han nu dukar
under och förgås för vintern.

27. Jag stod utanför och hörde Halléns tal till andre klassens elever. Han sade, att för människans synders skull, som bor på den förbannade jorden, suckar allting. Solen suckar derföre, att hon skall lysa dem om dagen, månen suckar derföre, att han skall lysa dem om natten, Stjernorna sucka, Träden sucka derföre, att de skola bära frukt till människorna, vattnet suckar. Hvarje pust, som kreaturen göra, så är den en suck för den syndiga människans räkning. — Wi (repetitionsklassen) hafva af Hallén i dag fått i uppdrag, att för att lära oss att fråga alternativt öfver första stycket på 3 hufvudstycket, skrifva aldra minst 50 frågor. — Snögat i eftermiddag. Warit ett utmärkt skridskoföre, hvarför Wallgrafven hvimlat af herrar och af damer.

28. I dag har det varit det mest förfärliga väder som man kan tänka sig. Det har snögat, yrt och blåst. På skolan har jag varit. Fröklén berättade för mig i eftermiddag, att Hallén berättade för dem en gång i 2:a klass om Jesu barndom, att Han fick arbeta strängt för att kunna underhålla sig och sin moder, samt att Han derföre arbetade långt in på nätterna samt arbetade sig mycket svett. Då hans kjortel gick sönder, då gick han till sin mo-

der och bad henne att böta densamma. — Det är icke litet förunderligt, att en prest i våra dagar kan hafva en sådan reda på Jesu barndom. Nu är kl. 12 och nu skall jag snart lägga mig.

29. s. Kl. 10 gick jag till Hagakyrkan och hörde på den bekante predikanten Doct. Fjellstedt. Kl. 6 var jag i Domkyrkan, hvarest han då höll aftonbön. — Mycket präktigt slädföre, hvarför här är ett förfärligt åkande. Jag sitter nu ensam och är ingalunda glad, men ned under mig, d. v. s. i andra våningen, der äro de mycket glada, hvilket jag kan veta deraf att de öfverrösta hvarandra på bästa sätt uti att sjunga kärlekshymner under det att de dansa och leka troligen på alla möjliga sätt. Detta är dagens märkvärdigheter. — Jag vet icke huru är fatt med mig, jag är så modlös och omgifves af sådana dystra tankemoln. Mina tankar föras ständigt på mitt hem, och de äro alls icke angenäma. Jag vill icke skrifva mer.

30. Warit på Willinska skolan och haft Bibelkunskap för Hallén. Han frågade en (Blomq.): "Kan B. säga mig något om Esters bok?" "Ja", svarade B, "han var en gunstling hos Ahasverus." "Hvilken han?" frågade presten. "Ester", svarade B. "War Ester en han eller hon?" frågade presten. "En han", svarade B. — Jag har i dag fått bref från Joh-s Christiansson på Tolycke, som nu är på Serafimerlasarettet i Stockholm för att undergå en operation. Detta var det första bref jag erhållit från Stockholm någonsin.

31. Jag hade en sådan tandvärk i natt, att jag fick icke sofva i ro. Den har äfven fortfarit med samma kraft i dag. Jag har aldrig förr haft tandvärk. Wi hafva haft katekes, och derefter kunde vara mycket att anteckna, men det får vara med alltsammans. Det vore godt att här vore den 31 maj!

FEBRUARI

1. Jag har haft sådan tandvärk, att jag icke fått sofva under förliden natt. Både i förliden och i den förra natten var här eld lös. Jag kommer ingenting mera ihåg, som är anteckningsvärdt. Jag har i dag för förste gången sett V. Rydberg.

2. Jag (har) varit på skolan i dag som vanligt, ehuru jag haft tandvärk. Något annat af vigt har jag ej att anteckna. Jag har subskriberat på Familjjournalen.

3. *Tusende år sedan Nordens förste apostel, Ansgarius, dog.* Denna dag har blifvit firad såsom ett minne af honom. Kl. 10 gick jag åt Domkyrkan, hvarest Doct. Wieselgren skulle predika. Han hade till text och betraktelse: "En dag är för Herran såsom tusende år och tusende år såsom en dag". Med vanlig vältalighet framställde han detta sitt ämne. Han betraktade dessa förflutna tusen åren såsom en dag och benämnde då Ansgarii verkningstid såsom förste timman af denna tusenåriga dagen. Sigfridstimman var den andra och den tredje var Erik IX och den bredvid honom stående Henriks. När dess timmar voro öfver, då var äfven hedendom(en) öfver i Norden. Han berättade om Ansgarii dröm, hvarunder han vände sig till de i koret sittande barnen och talade till dem. Han sade att kristendomen först fästade sig i Nordens sydligare länder såsom i Westergötland genom Sigfrid. Han sade derföre, att vi Westgötar haft förfäder, som på visst sätt hulptit till att borttränga hedendomen från den Norra delen af vårt land. I Sigfrids tid offrades det ännu menniskor till Oden i Uppsala. Han talade äfven om hvilket fysiskt starkt och hvilket välmående folk här fanns i Norden före kristendomens inkomst. Men han framvisade äfven kristendomens nytta och företräde. Han talade ock om hvad en Luther hade gjort för kristendomen. Han sade att Sigfrids dödsdag inträffar den 15 samt Luthers den 18 dennes. Allt framställdes med den mest klingande vältalighet. Från predikstolen uppläste han Sv. psalmerna, före predikan N:o 114 och efter 118. Psalmerna som sjöngos voro N:o 1: 7. Sedan sjöngs Hosianna från lektaren af ett fruntimmer, fru Björklund. Detta var den

vackraste menniskoröst jag i min tid har hört. Efter Hosianna sjöngs N:o 124: 4 och efter predikans slut N:o 102: 4. När jag gick utur Domkyrkan gick jag åt Kristine kyrka, hvarest Sellman predikade kl. 12. Hans predikan bestod uti en historisk skildring af Ansgarii öden m. m. dyligt. Dock temligen väl lyckadt uti utförandet. Sedan gick jag hem, och det var tid till det. — Kl. 6 var jag på lilla Börssalen, hvarest Göteborgs Kongl. Vetenskaps- och Witterhetssamhälle hade sitt årssammanträde. Ordförande var H. H. Biskop G. D. Björck. Sekreterare var Doct. Dickson. Sedan sekreteraren uppläst årsberättelsen, hvaruti redogjordes för sällskapets verksamhet, hvilken hade bestått bland annat uti att genom sällskapets försorg i Bohuslän funnen Runsten blifvit tolkad af en dansk professor Stephens, hvarföre han af sällskapet erhållit premier, samt uti för allmänheten hållna föreläsningar, hvilka försakat sällskapet utgifter, hölls ett föredrag af Björck, hvarefter han öfverlemnade ordförandeskapet till Rektorn Heurlin. Sällskapet hade en kassa af 2000 Rmt, hvilka skola användas till föreläsningars bestridande, men hvad som kan sparas af kassan skall vara en början till en grundfond för bildandet af en Akademi i Göteborg. Sekreteraren redogjorde dessutom för de från sällskapet under året afgångne, som var utaf 100 Svenska medlemmar blott en, J. P. Bexell, öfver hvilken sekreteraren uppläste en ganska smickrande biografi. 4 utom Sverige varande ledamöter hade afgått. I stället för Bexell hade landshöfdingen Ehrensvärd blifvit invald. Björck gjorde en historisk skildring öfver tidsförhållandena med afseende på kristendomen ifrån omkring 4 till 8 århundradet, hvarigenom han visade Ansgarii uppdragande såsom en planta för en stor oodlad trädgård. Det var ganska trefligt.

4. I dag har jag icke varit i skolan, emedan jag icke varit just frisk. Jag har icke förr sedan jag kom hit varit från skolan någon dag, hvarken till följd af sjukdom eller annars. När jag nu icke varit i skolan, icke varit ute, huru skall jag då hafva något att anteckna, hvad kan jag hafva att beskrifva? — Ingenting. Det blir hela alltet. Här är nu en märkvärdig tid, en förunderlig tid, en besynnerlig tid, en nymodig tid, en egen tid, en orolig tid, en svag tid, en obestämd, en förunderlig tid, en obeskriplig tid — och tillika lär det vara omåttligt kallt för de stackars menniskorna, som nödgas att gå utom dörren. Dessa här februaridagarna äro

rigtigt svenska med afseende på deras egna substans, ty de äro så "kalla", men de äro äfven stormiga, och det är naturligtvis litet obehag deruti, i synnerhet så länge de vara, och sedan de förgått, då kommer man dem knappt mera ihåg, efter hvad erfarenheten gifver vid handen, om gamla märken stå såsom man säger eller uttrycker sig, då man vill vara riktigt, alldeles fullkomligt originell — men det gör emellertid detsamma, allt kommer ju på ett ut hurudant det är ute, när man sitter inne, ty när känner den, som inne sitter, hvad den som ute går får lida. — Derföre sak samma med väderlekskonversationen. — I morgon är det sabbath dag — Då jag följer egen lag — Hvarthelst den än mig drifver. Det är troligt, att det nu är helsosammast att gå åstad och lägga sig och sofva.

5. s. Jag var inne hela dagen till kl. $\frac{1}{2}$ 4, då jag gick bort till F-r (Fagander), och så var jag då en stund inne till Börjessons. Sedan gick jag åt Domkyrkan och hörde på Fjellstedt. Jag var på skolläktaren, och det var ganska trefligt att vara så högt uppe. Jag har icke förr varit på någon läktare i Domkyrkan. Härifrån var en förträfflig utsikt.

6. I dag har ingenting af vigt passerat. — Dåligt humör.

7. Om man icke, då vi hafva kristendom för H-n (Hallén), i sina svar nämner antingen djefvulen eller helvetet, om det är någon möjlighet att få med sig dessa klingande ord, så är man icke hemma i sin salighetsläras hemligheter. Presten sade, att om man läser romaner, då blifver man galen. Man får icke läsa annat än så kalladt Guds ord. — Jag har varit i Rodhes folkskola i dag. Der var mycket trefligt. Han berättade biblisk historia för barnen. Der var god disciplin i hans skola. Han var dock icke sträng, d. v. s. han röt icke. Alla skollärare, som äro för barbariskt stränga, morska och hårda, de hafva alltid olydiga barn. Jag är icke vid godt mod, hvarföre jag icke finner lifvet och deruti förefallande omständigheter serdeles roande. Det är svårt att icke vara nöjd med sig sjelf.

8. Kl. $\frac{1}{2}$ 8 hade vi katekes för Hallén. Nu skola vi ändteligen lära oss tredje artiklen på det sätt att han sagta genomgår den och vi uppskrifva då så godt som möjligt hans definitioner. Tredje artiklen är för oss menniskor, oss naturbarn, ett verkligt, ja, ett direkt syndastraff, ty det är lika svårt att lära den, som att om

sommartiden gå på skridsko på Medelhafvet, hvilket resultat blefve att man försvunne i ett ändlöst och ohyggligt djup, på samma sätt som man till förstånd och förnuft försvinner i tredje artiklen. Emellertid, Gud hjelpe den, som skall genomgå alla den tredje artiklens grader, innan han kan blifva salig. — Det är bättre att jag har varit på Prins Oskars folkskola och läst Geometri med gossarna. — Gud gifve, om så är att man här skall få betyg en gång, att den dagen randades, då jag får lemna detta Seminarium, så kärt det än i vissa fall kan vara. — E-én (Elmén) och hans uppförande skall icke glömmas. Jag har varit mycket arg i dag och mycket ledsen, men "lät ej modet falla", sjunger vi ju i psalmen. Jag vill ej gifva efter!

9. Presten frågade: "Hvilket är störst synd, antingen att stjäla 2 öre eller 10000 Rrd?" "Det är lika stor synd", svarades. "Nej", sade då presten, "det är större synd att taga 2 öre än att taga 10000 Rrd". Detta låter besynnerligt, men det är nog sanning, när presten har sagt det.

10. Förfärligt kallt. Suttit inne hela eft.m. Räknat algebra.

11. På morgonen hade vi Lind. Wi hafva icke nu på länge haft honom, emedan hans hustru dog den 3. Han var modfälld och förändrad. Kl. 9 hade (vi) Leffler. Han föreläste och berättade för oss om Svensk pedagogisk historia. Han berättade, att då han var vid Göteborgs gymnasium, han inskrefs der 1835, så var den seden ännu allmän, att de större eller rättare äldre eleverna agade de yngre. Professor Ek afskaffade detta i Göteborg. Han berättade (om) flera olyckor, som tilldrogo (sig) i anledning af detta vid skolorna brukliga sjelfsvåld. Så berättade han att en, en af de skickligaste gossarna på gymnasium, medelst en cirkel (passare) stack en annan gosse i benet, så att det blef derigenom styft och är det ännu. Han är nu häradshöfding. — Sådana äro sjelfsvåldets följder. — Han berättade om att biskop Wingård, då han var i Göteborg, gjorde i presternas befordran särdeles afseende på ålder, och var det då någon som blef missnöjd om eller derföre att han blef förbigången, den han fick då till nöjes lunka omkring på adjunktkärran. — Han berättade att en, som nu är Lector i Luleå, slog en gosse derföre att denne hade kastat sin skinnmössa i kakelugnen, och derföre blef han illa och oförskämt utmålad i Aftonbladet, hvilket var orätt, då han eljest var af hjertat god, ja,

så god, att han icke kunde vara ond. Med anledning af detta exempel sade Leffler, att vi få vara beredda på att med tålmod blifva orätt bemötta. Han förmanade oss äfven att vi, då vi en gång komma att söka plats, icke skola begagna oss af några konster eller blifva missnöjda om vi någon gång skulle blifva förbigångna, ty utan tvifvel, om så är, så är det så, att vi få något bättre i stället. Och om vi med ränkor skaffa oss en plats, den blir oss till ingen nytta eller välsignelse. På aftonen kl. $\frac{1}{2}$ 8 gingo jag och F-r till gymnastiksalen, hvarest skarpskytterekryterna exercera, för att vara med dem och exercera, hvilket vi äfven fingo. Jag hade aldrig förr haft gevär i hand för att dermed exercera. Det var ganska roligt och gick temligt bra till att ej förr hafva försökt krigskonsten(s) skolämnena. Wi gjorde i armen, för fot och skyldra gevär.

12. s. Kl. $\frac{1}{2}$ 9 var jag åstad och exercerade. Wi skola exercera söndag morgon samt onsdags afton. Kl. 10 var jag i Domkyrkan och hörde på H. H. Biskopen Björck. Jag (har) icke hört honom predika mer än en gång förr sedan jag kom till Göteborg. Han predikar ock mycket sällan. Besök af Hell-t och Elam. Kl. 6 gick jag i Domkyrkan att höra Domprosten Wieselgren. Han uppläste såsom text Dom.bokens 9 Capitel. Här sade han, att den första liknelsen i skriften förekommer. Han framställde sitt tal nu nästan mer än vanligt, ehuru det är vanligt, i en ganska hög stil och med förunderlig vältalighet. Han framdrog bl. a. den vanliga fabeln om gräshoppan och myran. Han bestraffade lyx och superi m. m. Han är en älskvärd predikant. Från kyrkan följde S-n med mig hem. Han var hos mig till kl. 10, ehuru han då han gick och då fick veta hvad klockan var, sade, att han trodde att den icke var mer än 8. Så går tiden, när man icke är ensam, eller när den icke är ledsam.

13. Bibelkunskap kl. $\frac{1}{2}$ 8 för Hallén. Katekisation kl. 11. Gymnastik kl. 1. Svensk historia kl. 4. Detta är dagsarbetet. — Jag har i dag fått bref från Stockholm, från J. E. Christiansson. Han har nu genomgått sin operation den 27/1 och är väl temligen bra. Emellertid var det oändeligt roligt att få bref från honom. Jag gick i dag, då jag gick till skolan, och tänkte på honom och tänkte, kanske han är icke mera till, kanske han är död.

14. Ingenting ovanligt eller anmärkningsvärt har i dag tilldragit sig.

15. S-n (Södergren) varit här på aftonen. Han läste för oss i Runebergs dikter. Sedan följde jag honom hem till trappan som man säger.

16. Presten sade i dag, att om man blir arg, så skall man läsa Fader vår fyra à fem gånger medan vreden går öfver. Kl. $\frac{1}{2}$ 8 var jag åstad och exercerade. Geväret var bra tungt.

17. Jag låg i min ljuftva sömn, och denna förljuftvades än ytterligare genom den mest ljuftva och älskeliga dröm. Jag drömde att min moder låg sjuk på sin säng, och jag stod jemte sängen och smekte henne, och sedan tyckte jag, att jag såg henne sitta vid sin spinnrock. Att hon icke mera ligger sjuk på sin säng eller sitter arbetande, det kunde jag under drömmen icke besinna, men jag vaknade fort nog utur denna ljuftva dröm, ja, blott en dröm och ingen verklighet. Men huru ljuft, huru skönt var det dock icke att tycka sig se en moder! Men hvarföre skulle jag se henne i drömmen just denna natt? Det händer ju så sällan, så sällan att jag är så lycklig. Kanske var det derföre, att jag har börjat att exercera, ty då jag sade mig hafva lust för krigstjenst, då blef alltid min moder ledsen och sade, att hon aldrig ville se mig i krigstjenst. Kanske påminner, eller, kanske är drömmen en ny påminnelse om dessa hennes ord. På skolan har jag varit i dag. Jag var nu uppe och katekiserade. Det var öfver de hotelser, som äro fästade vid Guds bud, som jag katekiserade. Mina kamrater E-n, L-m, W-g, L-m, T-n sade att jag redade mig bra. Detta var första gången som jag varit uppe för presten. Presten leder dessa katekisationer.

18. I dag har jag fått bref hemifrån och från E. G. Larsson. Haft lektioner på skolan i dag. Haft sammanträde hos Fagander.

19. s. På morgonen var jag åstad och exercerade. Wi gjorde nu i handen, skyldra och hvila gevär. — Kl. 10 var jag i högmessa i Domkyrkan. Den hölls af Doct. Wieselgren. Sedan har jag läst samt skrivvit bref. Kl. 6 var jag i aftonbönen, som äfven hölls af Wieselgren. Han var den ende af stadens prester, som i dag gjort 2 tjenster, ehuru han troligen är den svagaste och äldste af alla. Flera hafva ingen tjenst gjort. Starkt norrsken i afton. Ej glad. Ej sorgsen.

20. Om måndag börjar den gamla dansen, som förra veckan man dansat ut. Ty hvad blir skillnad på spjut och lansen, när lansen fiffigt man kallar spjut? Att gå till skolan och höras lexor, det gör man åter fast det är gjort, så oupphörligt att slitna pjexor, man får på vägen, som sprungits fort. Nu lunkas sagta, nu gås så stilla, man tycker riktigt si så och här. Till skolan går det, men det är illa, ty der finns endast och blott besvär.

Ej har i dag något märkvärdigt händt, ty om en dörr har stannat på glänt, behöfver man det knappt uppskrifva. Men nog om presten, som Eden har stängt, jag väl kunde säga mycket befängdt, om endast jag älskade skrifva. Jag vill dock säga att presten förklarar, och för oss syndare rakt uppenbarat Adam och Eva och deras natur, fiskar och fåglar och dylika djur, samt deras tillstånd när djefvulen fick narrat dem himmelens beläte qvitt.

21. Warit på Barackskolan 2 timmar. Der drifves wexelundervisningsmetod. Warit i Fattighuskyrkan och haft katekes. Der förklarades 6:te budet af vår värdige pastor och själasörjare. Han sade att det är förvändt äktenskap, om der är för stor skillnad i stånden emellan kontrahenterna och att det aldrig kan blifva lyckligt äktenskap. Är det alltid så? — Sedan pedagogik för Leffler. Af honom hade jag fråga. Kallt väder. Precist vinter är det nu förstås.

22. Kl. $\frac{1}{2}$ 8 var jag på Willinska skolan. Der var det katekesförhör för presten. Sedan gick jag till Seminarium. Der var det pedagogik för Leffler. Kl. 10—12 var jag på Barackskolan för Leffler. Kl. 12 på Seminarium för Pettersson. Kl. 1 gymnastik. Vi

fingo nu exercera för vår "korporal" Kant, en kamrat. Skrifning och sång på eft.m. Slut på dagen.

23. Katekesförhör. Presten frågade vid förklaringen af 7:e budet om här finns många lurendrejare? Ja. Skall man köpa gods, som man vet är oförtulladt? Nej. Men, frågade han, om man nu har köpt oförtulladt gods och icke vetat det eller om man blir omvänd, huru skall man då göra? Härpå kunde ej svaras. Jo, sade presten, som fick svara sjelf, då skall man köpa en tullkarta motsvarande den summa, som borde hafva blifvit erlagdt i tull och bränna upp. — Huru förunderlig är icke sådan kristendomsundervisning.

24. Lektion för Lind i afton. Han var förfärligt stygg emot dem, som skulle examineras. Han är i sjelfa verket och i alla fall en ganska dålig lärare.

25. Jag hade i denna natt en sådan öfver all tanka besynnerlig dröm, att jag icke vet huru det kunde vara en möjlighet att så besynnerligt tycka. — Jag har i dag läst Liljas Katekes. Jag läser Brauns Dikter, första och andra bandet. Nu håller vintern på att gå sin väg. Ingenting märkvärdigt har inträffat.

26. s. Kl. $\frac{1}{2}$ 8 gick jag till gymnastiksalen att exercera. Der var så roligt. Der var en yngling, en skarpskytt, som hade ett sådant förtjusande utseende. Det är besynnerligt att somliga menniskor skola hafva fått ett så förtjusande, intagande, älskvärdt utseende. Är det dåraktigt att tjusas af en menniskas utseende? Detta är en fråga, som kan gifva troligen både ja och nej till svar. Emellertid är det dock visst, att menniskors utseende har på menniskor en magnetisk verkan, ja, en öfvernaturlig, en gudomlig verkan. Men hvarför eller huru hafva somliga menniskor fått en sådan gåfva af Skaparen, en sådan gudagåfva? Hafva dessa fått för mycket, eller hafva andra icke fått sin rätt? Jag kan aldrig härpå gifva något svar. Men ett svar kan jag dock gifva och det är, att man kan blifva tjusad af en verkligt skön ynglings skönhet! Ja, hvarför skulle man icke äfven hafva lof härtill? Der ligger ju redan en skönhet i ordet yngling. Tänk, hvad skall det icke då vara, när med ungdomen är förenad en verklig, en onämnbär skönhet! Det är sannt, menniskan är det förnämsta af alla skapade varelser, och det må så vara, ty hon är väl ofta beklaglig till både utseende o. gerningar, en varelse egande en gudalighet

både till ande, själ och kropp. — Wi marscherade och gingo i språngmarsch, och vi kopplade gevär och vi gjorde färdigt gevär. Jag stod i andra ledet, och i första, midt emot mig, stod den sköne ynglingen — tänk för mig hvilken lycka. Jag verkligen njöt af att se honom. Men åter måste jag fråga, hvad är orsaken till att den ena människans utseende skall så mycket mer än den andras behaga? Är det blott till följd af brist på sann menniskokärlek? Låt vara att det är så. — Det är dock icke så, säger jag. — Warit i kyrkan. För resten har jag suttit inne.

27. Wi läsa och vi springa och vi göra Gud vet icke namn på allt. Jag har fått bref från Gunnesson i dag. Han fick den sökta platsen.

28. På skolan (Barack) hade vi "katekisation" i grammatik för Leffler, och sedan undervisade han oss litet, och detta var den bästa grammatiklektionen, som jag haft sedan jag kom till Göteborg. Kl. 3 skulle vi vara i kyrkan för att först under en timme höra på huru presten förklarade på akterna för några barn, som han läser kristendom med. Dessa barn voro en hop flickor, mamseller förstås, och de voro icke så små en del, men detta var icke mycket, men så många fruar och i synnerhet mamseller, som der eljest var och hörde på, det var något mer. Dessa voro, mamsellerna, borta på läktaren, och när vi började vår lektion, så vinkade presten till dem att de skulle gå sin väg. — Jag har i afton köpt Ekelunds större sammandrag.

M A R S

1. På öfningsskolan har jag varit i dag. Jag examinerade eller undervisade några gossar i geografi, och just under det kom seminarieinspektorn Lektor Fagerberg dit. Han och Leffler stodo äfven och hörde på mig en liten stund. Jag låt ej att jag såg dem, utan jag undervisade mina gossar och bevärdigade ej herrarna med en

blick en gång. — Nu är klockan snart 1 på natten, nu skall jag snart nog lägga mig.

2. Ingenting att anteckna.

3. På eftermiddagen hade vi lektion för Lind. Han förde och lät föra ett förfärligt skoj. Sedan gick jag med Wen-g hem, och vi spelade Schack en stund. När jag då kl. 9 gick hem, så mötte (jag) S-n. Han hade varit hemma och sökt mig. Nu följde han mig ett stycke och jag honom sedan.

4. I dag hafva vi haft lof från skolan tillfölje deraf att skol-lokalen skulle städas riktigt grundligt. Jag har suttit inne och läst hela dagen. Detta är dagens märkvärdigheter.

5. Kl. 10 gick jag i Domkyrkan, hvarest Doct. Fjellstedt predikade. Sedan har jag suttit inne och läst. Haft besök af Joh. Hellqvist samt Elam Höglund. Nu är jag sömnig och färdig att lägga mig.

6. Wi hafva haft våra välsignade lektioner för dagen allt efter vanligheten. Kl. 5 efter lektionens slut gick jag att undervisa såsom biträde åt mag. Leffler på Handtverksskolan, som är i 2:dra våningen, öfver seminariet således. Der språkade jag med Leffler. Han sade först till mig, (att) Gunnesson får platsen i Halland. Sedan frågade (han) hvar jag är ifrån. Om jag vill dit en gång och blifva skollärare. Jag kan söka längst upp eller längst ned åt landet om jag vill, sade han. Sedan språkade vi om hvarjehanda. Wi talade om Em. Hvalgren m. m. Leffler är så treflig att språka med. — Sedan frågade han mig, om jag kan räkna intresse. Och så fick jag hjälpa honom att räkna ut intresset på en revers. Allt var roligt, trefligt, trefligt.

7. Kl. ½ 1 gick jag i sällskap med Larsén och W-berg till Hisingen för att der bese en så kallad rutschbana eller slädbana. Den bestod af en mycket hög träställning. Öfverst var ett litet hus, sedan var deruppifrån lagt plank nedåt och derpå is, och på detta åkade man nu. Der var icke mycket folk i dag. Der var icke mer än två damer, och de voro icke Svenska, ty de talade Engelska. Derifrån gingo vi till Fattighuskyrkan, hvarest vi hade katekes. När presten efter katekisationens slut gör en tillämpning deraf på våra hjertan, så ville det snart sagt en qvick hand till för att kunna skrifva helvetet, det brinnande helvetet, nedersta helvetet så ofta som han säger det. — Godt väder.

8. Wanliga omständigheter. Godt väder. Trefligt för öfrigt. Ingenting nytt under solen men mycket gammalt, som omtuggas.

9. Katekes. Presten sade, att människan blef skapad efter en rådplägning inom Gudomsväsendet. Man har skäl att antaga att fallet skedde en veckas tid efter människans skapelse. Han sade äfven, då han talade om englarna, att öfver allt finnes englar, och därför finnes det englar bort på Seminarium, fastän de som äro der icke äro af de förnämste eller af de högre graderna. — Här har snögat, och därför när vi voro på skolan (vi hade ledigt) mellan kl. 2— $\frac{1}{2}$ 4, så kastade vi snöboll, först oss emellan, men snart nog kom der en mängd mejerbergister, skolgossar tillhörande en privat skola i samma gård som Seminarium, och nu började de att kasta på oss, men det blev nog. Wi rent af nedgjorde dem med snöbollskastning, oaktadt de voro fler än vi. Klockan 5, när vi kommo dit igen, då var der några stycken, och dem drefvo vi ut på gatan och kastade snö till dess de bådo om pardon. Detta var det första snökrig som jag varit med om i Göteborg. — Jag har varit och exerceerat i eft.m. Nu är jag mycket trött.

10. Jag var uppe på skolan i dag och katekiserade om Kristi ankomst till domen. Härigenom kom man att tala om helvetet, och nu gjorde presten några anmärkningar och upplysningar, hvilka verkligen bragte mig i förundran, då jag jemför dem med hans vanliga af eld, svafvel och helvete uppfyllda tillämpningar af Guds ord på våra hjertan. Han sade, att i helvetet finnas många afdelningar, hvarföre det är somliga, som hafva nästan icke någon plåga der. Han sade, att det är en ort eller ett ställe, hvarest människan är ifrån hon är död till domsdagen.

11. Haft mycket trefligt i dag. Fråga af Lind i Geomt. Kunde svara. Repetition i Allmän historia, gamla tiden. Fick flera frågor. Kunde svara. Leffler tillbjöd mig en skolplats upp vid Strömstad med mycket goda villkor, men jag sade, att jag vill helst hålla på att läsa medan jag är åtet. Och han såg gerna, att jag icke antog den utan höll på att läsa. — Telegram i Handelstidningen att Leffler är utnämnd till Seminarieföreståndare. — Haft bref hemifrån.

12. s. Kl. $\frac{1}{2}$ 8—9 var jag åstad och exerceerade. Det var icke så ledsamt, ehuru jag ibland stod och tänkte på annat, så att jag fick temligen bråttom för att hinna med. — Den 26 Febr. — —

Brink? — Kl. 10 var jag i Garnisonskyrkan och hörde på Bat.pr. Ekman. Kl. 4 kom Södergren till mig, och han var hos mig till kl. 9. Wi spelade Schack det mesta af tiden. Han hade Schackspel med sig. För resten pratade vi bort tiden. Schack är ett ganska trefligt spel, men det är ej så lätt att lära.

13. På Willinska skolan för presten. ”Små bitar äro ock bra.” På aftonen var jag på handtverksskolan och räknade med gossarne der såsom biträde åt Leffler. Det ditkom tre herrar, som tillhörde styrelsen, och de gingo der och hörde på vår undervisning. Det duger icke att vara blyg.

14. Kl. 3 voro vi i kyrkan. Presten talade nu om de onda englarna för oss. Han sade att de utgöra ett ordnadt rike samt att de äro af många olika stånd, således högre och lägre. De uppehålla sig i synnerhet der Guds ord förkunnas. — Jag är frisk och vid godt humör.

15. Då vi kl. 9—10 hade pedagogik, så stod jag och hade till skrifbord min språklära till följd af att der är så trångt att vi icke kunna få sitta alla, då när som vi äro med på klassens lektioner. Då sade Leffler, som gick på golfvet och satt skiftesvis: ”Sätt dig här!” (på katedern). Alltför blygsam att efterkomma denna inbjudning, stod jag kvar der jag var. Men då sade han, troligen inseende min blygsamhet: ”Var så god, ställ dig här vid katedern och skrif. Du kan ej skrifva som du står.” Jag gjorde nu som jag blef bjuden och stod nu således bredvid min lärare. — På öfningsskolan hafva vi haft grammatik. Gevärsexercis i stället för gymnastik.

16. Wackert väder i dag. Jag har i dag icke varit hemma från kl. 7 f. m. till 8 eft. Vi hade diskussion i afton på skolan. Ämnet var: Hvilken har varit Sveriges störste konung? Pluraliteten sade Karl 12. Så sade naturligtvis äfven jag som hade väckt frågan. — Jag är sömnig, jag är trött.

17. Sv. språket på eftermiddagen. Jag var framme och undervisade. Detta var första gången som jag varit uppe och examinerat i det ämnet. Det vore godt att den siste på Seminariet vore öfvergången. — På aftonen var jag hos Johansson en stund. Wi spelade räf. Ett dyligt spel hade jag ej sett förr.

18. Wi sluppo till allas vår glädje denna eftermiddags lektioner. Jag jemte Larsén var hos W-g. Jag lärde Larsén att spela

schack. Han hade aldrig spelat förr. Wi spelade två slag. Sedan spelade jag ett slag med W-g och jag vann. — Här inträffar, som lyckligt är, just inga märkvärdigheter nu om dagarna. — Förfärligt kallt väder i dag. Lånat en bok, "Orleanska jungfrun" af Schiller, af W-g.

19. s. Kl. 10 i Domkyrkan och hörde Fjellstedt. Hans predikan gick i synnerhet ut på att bevisa, att här finns en ond ande, som vi kalla djefvulen. Sedan gick jag för att höra på musiken, men som denna icke kom förrän kl. 1, så gick jag i sällskap med Larsén och betraktade folkhvimlet, som existerade på Östra Hamngatan. Solen sken, och tillfölje deraf hade en förfärlig mängd af människor hopat sig på nämnda gata för att låta solen skina på sina till färger och moder utan tal och mått utstofferade kroppar. Detta var en, om icke just skön, dock ganska treflig tafla att skåda. Här såg man ibland massan äfven en mängd af unga damer eller med andra ord — med mera fina och vanliga ord — en hop af det täcka könet. Men var ligger täckheten? Jag kan verkligen säga, att damerna tillhörande de bättre klasserna äro i allmänhet ganska fula i denna eljest för alla sina skönheter berömda staden.

20. Jag var på handtverksskolan och undervisade dervarande gossar. Under tiden kom Leffler till mig och visade mig en tafla, på hvilken stod med utmärkt skön stil skrifvet de föreskrifter, som skolans elever hade att rätta sig efter. Detta var dock en gammal instruktion från 1849. Den som då förestod skolan och som således hade gifvit föreskrifterna var en professor Palmstedt och som icke hade varit för god att tillåta sig — oaktadt stilens grannlåt — så stora fel i både interpunktering och satsens ställningar i denna korta uppsats, att det väckte Leffler till så stor förundran, att han meddelade denna åt mig, sin lärjunge. — Träffat Levijn.

21. Ingenting anteckningsvärt. Bref från Gunnesson.

22. Jag har talat med Leffler för Gunnessons räkning. Han sade mig jag kan resa till honom till sommaren, och så kan jag, sade han, med detsamma resa till Köpenhamn.

23. Ej ett enda minne jag,
teckna kan för denna dag.

24. Wi hafva haft lof på eftermiddagen. Jag har suttit inne och läst och spelat schack.

25. Klockan 10 gick jag (till) kyrkan och hörde Fjellstedt. Sedan gick jag till Gustaf Adolfs torg och hörde på musiken. Sedan gick jag hem. På eft.m. var S-n hos mig. — Hela vårt lif är som en — — — skymning. Fjellstedt bad för en sjuk, som jag trodde var Wieselgren, men det lärar varit Thomander!¹

26. s. Warit i Garnisonskyrkan, hvarest Regementspastor Kindberg predikade. Han försöker att vara vältalig i sina predikningar men misslyckas alldeles. — Haft besök af två gymnasister från Skara hvilka ville tala med Arvin, emedan de ärna sig hit till hösten. Besök af Hellqvist och Höglund. Wennerberg varit här i afton. Jag har ingenting uträttat desse dagarna, ej läst lexorna en gång.

27. Förfärligt kallt. — En seminarist, Bach, som var sjuk, är under förliden natt död på Sahlgrenska sjukhuset. — Kl. 5—8 var jag på Handtverksskolan. Den slutade med i afton och skall här-efter förenas med slöjdskolan. — Sedan gick jag en stund i sällskap med Wennerberg, och strax när jag var skild ifrån honom mötte jag mag. Leffler, som då vände om och följde med mig ett långt stycke.

28. Jag har tandvärk i eftermiddag. Jag är mycket ledsen. Hvarföre? Jag vet det ej.

29. Jag fick ej sofva förliden natt för tandvärks skull. I dag har jag varit sjuk och på eftermiddagen temligt allvarligt sjuk. Haft bref hemifrån från H. Johnsson, L-n tillika. När jag lade mig drack jag 2 koppar the, och det tror jag gjorde mig mycket gott. Usch, vad det är svårt att vara sjuk! — Arvin hämtade mina saker hos Olaus inne i stan.

30. När jag vaknade i dag sken solen så förtjusande mildt in genom fönsteret. Jag steg upp och kände mig nästan frisk. Jag har varit på skolan i dag, men jag är ej fullkomligt frisk. Presten talade om "antikrist" i dag. Han sade, att det är många som tro

¹ Kinberg syftar här på Johan Henrik Thomander, som vid denna tid var biskop i Lund och avled 1865. Då Thomander utnämndes till biskop, var han domprost i Göteborg, där han bl. a. deltog i förberedelserna för inrättandet av en för hela denna stad gemensam folkskolestyrelse. Domprost i Göteborg blev efter Thomander den store nykterhetskämpen Peter Wieselgren, som Kinberg så ofta med beundran nämner i sin dagbok.

att han redan är född. Man vet ej, sade han, antingen han kommer att uppträda i Frankrike eller Italien. — Jag har i går och i dag läst något i "Ett hämndens offer" af Schwartz. Denna bok har jag ej läst förr.

31. Wanlig verksamhet i skolan. På aftonen var jag åstad och hjälpte W-rg att flytta sin bokhylla. Telegram i Handelstidningen att förslaget om civiläktenskapets införande blifvit i Turin antaget. — Nu hafver denna månad liksom alla andra före honom förgått och icke lemnat annat spår efter sig än ett eller annat minne, som hafver fäst sig (i) människans hjerta. Men när jag talar om minne. Hvilket minne hafver jag kvar från förra årets Marsmånad? Der finns känslor hos hvarje människa. Men hurudana äro dessa känslor? De äro så olika och af så många slag, som det gifves menskliga varelser. Men det gifves äfven sådana känslor, som jag tror vara gemensamma för nästan alla människor. Äro dessa goda? Förljufva dessa människans lif?

APRIL

1. I dag har jag varit inne alltjemt, det oräknadt att jag vid middagstiden var på sjukhuset och såg till en dervarande kamrat. — Jag har läst ut "Ett hämndens offer" samt börjat "Pastorsadjunkten" af Onkel Adam. För resten har jag dels varit en räkningsmänniska och dels sett om något, som hört till de såkallade lexorna. — Man kan säga att det i dag varit den första sommar-dagen, icke derföre att solen skint, hvilket ej varit händelsen, utan derföre att nattfrostn under förliden natt ej infann sig, och följaktligen har man i dag haft mildt väder och således sommar. — Wi hafva haft lof i dag, derföre att 1:ste April är en allmän flytt-ningsdag, och det har varit verklig glädjande i synnerhet för oss, som sluppit att gå ut och således ej lupit fara att drunkna i smutsen.

2. s. Vår väntan är icke förgäfvad! Kl. 10 gick jag med särdeles lätta steg i kyrkan. Hvarföre med särdeles lätta? Jo, ty nu skulle Wieselgren, den älskade predikaren, tala för oss, och just derföre var det så roligt att gå i kyrkan. Ack vad kyrkan är någonting högtidligt när han uppträder som predikant. — I dag hade han till betraktelse "Glädjen är ett lätt sagdt men svårligen begripligt ord." 1:o. Den lekamliga glädjen, som vi hafva gemensamt med djuren. 2:o. Själens glädje, som vi hafva gemensamt med hedningarne. 3:o. Andens glädje. — Han bestraffade allvarligt barnbaler och dylika nöjen, hvilka föräldrar bereda sina barn redan i deras spädate år. Anledningen dertill var troligt den på dagen tillställda barnrepresentationen. Han talade om hedningarnas glädje såsom bättre än många kristnas glädje, hvarvid han berättade om Athenarnes glädje, då en man bland dem uppfunnit en proposition¹ (1 B. 47) samt huru de i sin glädje offrade. Ack, vad det var roligt att se honom på predikstolen! Templet blifver då ett Guds hus i ordets egentliga bemärkelse. Han berättade om en af våra skalder, att han en gång tyckte att huvudet gick sönder, och sedan blef han (en) af våra "största skalder". Detta var i många fall en glädjens dag. Sedan jag kom ur kyrkan och efter att då hafva hört på musiken, har jag ej varit ute utan suttit inne allt-jemt och ensam. — En hel massa af snö har kommit hit ned i natt.

3. Det märkvärdigaste som i dag har inträffat är, att jag sett en lifslevande Chines. — Leffler är sjuk, tillfölje hvaraf vi haft L-d på eftermiddagen. Innanläsning samt räkning, hufvudräkning. För första gången var jag nu framme och gaf exempel i hufvudräkning. Blott ett kort exempel. Jag kuggade dock hela nedersta klassen. "Det var bra", sade Lind, när det var gjort, och sen var jag fri.

4. Solsken och vackert väder är en af dagens mest iögonfallande sanningar. Jag (har) varit till sjukhuset. Sett till F-lén.

5. Regn och mulet väder. Jag har lånat Fredmans epistlar af H-tén (Hultén) och redan läst i dem något. Detta är dagens märkvärdigheter, hvilka alltså icke äro många.

6. Här har varit halfmarknad i dag. — Det var så obeskrifligt romantiskt när vi gjorde bön på skolan i afton. Det var i skym-

¹ Pytagoras' sats.

ning och det såg så skumt ut, ja, det var riktigt dramatiskt. Nu är det amen med denna dagen. Spelat schack. Detta är alla märkvärdigheter som i dag i denna boken skrifna blifva.

7. Se här ett exempel på en utaf mag. Linds lektioner — något af en dylik förstås. — T. ex. karafin — det är ett ord — ja ha — det är ej svenskt — boutellje också, pott det är det enda svenska, det är verkligen svenskt — derutaf kommer potta — ja naturligtvis — leran det är det, som först varit begagnadt af alla folk — man finner ju kruckor, som äro mycket äldre än jorden — Det är ju beqvämt — man har i Amerika funnit träd mycket äldre än jorden — ja naturligtvis — på vilken dag skapades träden, Lindström — ja så är — naturligtvis — ja nu är dessa här stafningsreglorna — stamord står här — naturligtvis — nog kunde man hitta på något annat — någon annan beskrifning på stamord — ja hvarföre icke — men det går ju ann — det är ju mycket bra som här står — alstra — huru långt räcker stammen här? — ja, naturligtvis till och med r. — är l en vokal eller konsonant? — — Det är ju så dumt med dessa stafningsreglor — så dumt — morla, modist — vet ni hvaraf dessa ord äro — de komma från latinet, således främmande ord — ja, naturligtvis — — vet ni hvad man gjorde en gång — jo man hittade på att göra ett tröskverk, som en ox ensam skulle trampa, men vet ni hur det gick — jo han (oxen) kunde icke lära sig att trampa det — de hängde allt möjligt godt framför honom, men det gick icke ändå — — men alla dessa här undantagen de måste läras utantill — arla och särla regn — hvad är det för något — ja det ha ni lärt i biblen naturligtvis — särla och arla det är gamla svenska ord naturligtvis — ja jag vet ej utan i få'n lära detta utantill, stjerna, spjerna o. s. v. — det är icke för barn naturligtvis — odåga — ja ha — det är ett ord — det är slägt med — låt mig se — det går genom nästan alla tonarter — jag tycker icke omm'et ty det är så sammanblandat i den här Lundgren, slägt och stam, ä och å ljud. Tänger t. ex. Här är ä långt — förstår ni det — jag kan ju säga täääänger — javisst — ja det förstår sig — naturligtvis — men hvad som blir af stor vigt för er är att lära huru j ljudet tecknas t. ex. gerna, ljuf, ihjel — ihjel det kommer af Hel = helvete — och jord — ja naturligtvis — detta här begges det är mycket svårt, ty der finns ingenting, som kan understödja minnet — läras måste det —

det förstår sig — qvinna med q — mycket lätt att lära — huru heter qvinna på bondspråket?

Dessa förestående anteckningar äro verkliga. Jag upptecknade dem under lektionen.

8. Många svåra lexor, men det dock gått temligen bra. Det är ju "meget" bra som dansken "sir". Wackert väder. Så är det jemt.

9. s. Jag steg upp och klädde mig och gick i kyrkan, och detta var ju ingenting besynnerligt eller hur? Wieselgren predikade. Han är en gammal hedersman ibland svenska presterskapet, såvida man skall räkna honom till detta stånd. Han är egentligen något för god till att räknas till presteståndet — men det är ju att tacka Gud för att der äfven ibland dem finns praktexemplar. Från kyrkan kan den märkvärdigheten anföras, att der begagnades icke mer än en psalm, 157: 1—14 utom den välsignade N:o 24: 1, som varenda Guds sabbath skall sjungas och omsjungas, hvilken är en lika tråkig som orimlig sed och det är icke allenast med denna versen det så förhåller sig, utan med nästan hela altartjenssten, hvilken ju äfven är en dylik evighetsomsägning, och hvad kan mera utrötta eller förslappa menniskan än ett oupphörligt enahanda. — Warit och hört på musiken. Der var mycket, mycket folk. S-n varit hos mig hela eftermiddagen. — Mycket vackert väder o. tillika godt. Månen tittar så vackert in till mig.

10. Haft både Svensk och Allmän historia på eftermiddagen. Det gick öfver all förmodan — hade jag nära sagt — bra. Innan Leffler kom hittade vi på ett slags lek, att vi gåfvo hvarandra frågor, hvilket kom att blifva mycket lustigt, så fick man höra frågor t. ex. Huru många innevånare var der i den första stad på jorden? Hvilken var den förste konung på jorden. Hvad hette Salomons första gemål? Hvad heter din Far? Hvilken är den förargerligaste fogel? Hvad tänkte Noack då han gick ur arken? etc. etc. Det var rätt lustigt och det kunde, om man så ville, vara mycket nyttigt. Frågorna skulle af den tillfrågade besvaras.

11. Suttit inne för det mesta i dag. På begäran skrifvit ett bref till Baron (afskrifvit det blott.) Kl. ½ 2 var jag och såg på Gibsons jordfästning,² som skedde i Domkyrkan af Doct. Wiesel-

² William Gibson den äldre avled den 7 april 1865 och det är dennes jordfästning Kinberg bevittnade. Gibsönerna var framstående köpmän och

gren. Kyrkan var proppfull med menniskor. — Menniskan lever till en tid, men då rätt som det är, så oförtänt som en falllets lucka, jorden öppnar sig och tager till sig och gömmer så väl den ene som den (andre) och nu heter det blott: huru har du lefvat! — När man tittar ut, så har man af många skäl anledning till att tro, att det som motsvarar Franklins vaskningsprocess, om något motsvarande får sägas finnas här i gamla världen, just nu i dessa dagar existerar, ja tillochmed jag har haft en släng med af denna högtidlighet, ty jag fick verkligen i jäns begifva mig ut, medan här skulle skuras och fönsterna dels sköljas och dels borttagas. Detta är sådant som inträffar när som solen börjar att skina på sommarmanér.

12. Jag har suttit inne för det mesta i dag, dock har jag varit ute något. Jag har varit på Spannmålgatan och besett den under byggnad eller rättare inredning varande katolska kyrkan.³ Jag öppnade den åt gatan varande dörren, och der stod då en person, som troligen var deras prest, och af den fick jag lof att gå in. I ett hörn af kyrkan stod på ett besynnerligt sätt predikstolen och i ett motsatt hörn stod en qvinnobild med ett barn på armen. Kyrkan såg ut till att blifva mycket vacker. Wid det att jag gick ut ur kyrkan, såg jag till vänster i förmaket, om jag kan kalla det så, en sal, hvarest, efter hvad jag tror, de katolske förnärvarande hålla sin Gudstjenst. Der stodo bänkar att sitta på, och innanför dessa var ett litet mörkt kabinet, hvarest jag såg en tafla, föreställande Jesus, törnekrönt, och framför denna stod ett krusifix. Något mer hann jag ej uppmärksamma, emedan den person, som släppt in mig, kom, och jag måste skynda (ut). — Jag har varit på sjukhuset och sett till Fröcklén. Han skall gå ut i morgon, sade han. Mitt nästa dagsarbete har varit att läsa i "Japhet eller hittebarnet" af kaptén Marryat.

industriidkare och deras namn är framför allt knutet till Jonsereds fabriker, som grundades 1833. Fabrikena utgöres av textilfabriker, mekanisk verkstad och gjuteri.

³ Katolska kyrkan eller S:t Josephs kyrka invigdes i juni månad 1865. Den var belägen vid Spannmålgatan med adressnumret 18. Tidigare hade katolikerna på samma plats haft en enklare gudstjänstlokal. Sedan ett par decennier tillbaka ligger Katolska kyrkan vid Heden nära Gamla Ullevi. De på ordlekar begivna göteborgarna kalla den inte sällan "hedendomen".

13. Jag drömde i natt att jag var hemma och att jag gick i sällskap med min moder. Wi gingo arm i arm med varandra. Och jag kunde ej under sömnen se annat än att detta var verklighet. Huru ljuft ändå att få drömma om det älskligaste man äger! Men hvarför skall drömmen bedraga? Hvarför kunde icke själen för en stund slita sig lös från detta lifvet, jordiska lifvet, och för en stund alldeles verkligt komma i förbindelse med de hädangångna. — I dag ett år sedan, efter dagen räknat, då lefde min moder och var frisk och glad enligt de minas utsago — jag fick icke vara hos henne när hon gick bort att icke mer återkomma — men innan dagens slut var hon icke mera räknad till de lefvandes antal! Det var Skärthorsdag förlidet år, som den förfärliga posten kom, den förskräckliga händelse inträffade, som för alltid gjorde mig moderlös. Tänk om jag, då jag förliden Skärthorsdags qväll satt och spelade domino, hade vetat hvad som passerade hemma. Måntro jag hade icke velat i ett ögonblick med ljusets hastighet skyndat hem till min moders dödssäng. Men jag jag satt i min sorglöshet och kände icke en gång, efter hvad jag nu kan minnas, den minsta oro eller hade någon aning af hvad, hvilka för hela mitt lif viktiga ögonblick som förgingo. — Men om någonting kunde beveka oss, är sådant med basunröst ropa(de) varningar att städse komma ihåg att Gud är närvarande, att döden är i annalkande — du är i denna stund kanske moder-faderlös! Men ack min moder! min moder! Dig som jag aldrig fick så mycket som sagt tack till, innan du gick dit jag om en längre eller kortare tid följer dig! Ack moder! Dig som jag icke fick här på jorden bedit om förlåtelse för allt det onda jag mot dig gjort! Ack! Förlåter du mig der du nu är! Kanske ser du dagligen ned till mig och sörjer öfver mig att jag icke ännu är en tacksam son! Ack, om jag kunde med den förlorade sonen säga, jag vill stå upp! Jag (vill) hvarje stund ihågkomma de förmaningar du gaf. Jag vill . . . Men du är borta! Ack, jag olycklige, otacksamme son, som kanske aldrig gjorde sin moder någon glädje, åtminstone ej den jag sjelf förmodat att i en framtid kunna göra — var icke det en anledning till företagandet (af) mina studier att jag dermed skulle glädja mina föräldrar och i synnerhet min mor? Jo, det var så. Men kan jag nu mer glädja min mor? Kanhända jag dagligen tillfogar henne sorger. Jag vill tänka på min vandell! — Från kl. 10— $\frac{1}{2}$ 1 var jag

jemte mina kamrater på Museum. Der betraktade jag i synnerhet tafvelsamlingen samt en dervarande stor Runsten. — Ett besynnerligt företag eller löfte. Jag Wennerberg och Arvin ingingo ett förbund på mitt framställda förslag, att icke skratta och le så sällan som möjligt. Jag gjorde då förslag att för ernäendet af detta mål stifta en orden, och dess hederstecken, bestående af en aflång gråpappersremsa, som jag för tillfället tillgrep, sattes vi i besittning af, efter att alla tre hafva på en gång fattat i den för tillfället i min hand varande linialen och aflagt vårt löfte, som dock ej var förbundet med någon den minsta ed. Ordenstecknets inskrift blef: Namnet (egarens), noli nideri samt Pred. B. 7: 4. — — Detta var naturligtvis mycket barnsligt, men om man skulle uppfylla det frivilliga löftet, torde det någon gång blifva svårt nog. Detta var naturligtvis min första orden, och dess värde synes väl icke så stort. — Jag har i dag läst ut "Japhet eller Hittebarnet" af kapten Marryat. — Den var rätt bra och treflig. I afton har jag varit ute och spatserat en god stund. — — Tänk! Tänk! Ack! Ack! Ack!

14. Jag gick i kyrkan. Der var så ovanligt mycket folk, att trängseln var alldeles oförliknelig. Wieselgrens ljungande stämma talade till våra hjertan. Ämnet var: "Jesu sju ord på korset eller vår Frälsares egen långfredagspredikan." Wid det andra ordets förklarande omtalade han hvad värtalighet är. Den består icke, sade han, uti att framlägga sina tankar i många vackra ord, utan det består uti att framsäga ord, som icke allenast ljuda i öronen, utan, som gå in på hjertat och verka der kraft och lif — — — såsom Jesu ord till sin moder "qvinna se din son", då ett svärd gick igenom hennes själ, och Hans ord till lärjungen: "Se din moder", hvilket gjorde att lärjungen tog henne till sig. Detta ville han säga, det var värtalighet. — Jag har i all stillhet och ensamhet suttit inne och läst hela dagen, utom att jag nu var ute en timmas tid för att hämta frisk luft och motion. Mitt hjerta är såsom en sönderbråkad rö, som drifs hit och dit af vädret och hafver ingen ro. Min själ sörjer.

15. Påskafton och ingenting mindre. Jag har varit i kyrkan i dag o. begått Herrens nattvard. I afton, eller rättare hela dagen för resten har jag suttit inne, läst och gjort hvarjehanda. Jag har ej varit ute så att jag sett några påskeldar.

16. s. I högmessan var jag. Då predikade biskopen Björck. Se-

dan efter att hafva hört på musiken gick jag hem och var hemma tills kl. 6. Då gick jag i aftonbönen, som hölls af Wieselgren. Han uppläste såsom text Eph. 5: 18—20, och föremålet för hans värtalighet var i synnerhet den glädje, trefnad, ja, salighet, som sången i den husliga kretsen medförer. Att psalmers och sångers sjungande med lätthet kan existera i hvarje hus är icke en omöjlighet utan en lätthet, då en arbetare kan — såsom han uttryckte sig — för en dags träget arbete förskaffa sig en husorgel — ett psalmodikon. Men, sade han, innan de unga, barnen, stämma upp och sjunga dessa sköna psalmerna, så böra föräldrarna uppläsa och förklara dem, hvarigenom de komma att göra ett dubbelt intryck på hjertat. Huru denna förklaring skall tillgå, det visade han derigenom, att han uppläste och förklarade några psalmversar ur psalmerna N:o 108, 109 och 112. — Tänk vad förliden Påskdag var förfärlig. Min rysligaste dag!

17. Kl. 10 gick jag i kyrkan att höra min älsklingspredikant, Wieselgren. Sedan var jag inne, tills dess jag gick i aftonsången, som hölls af Johansson. Wieselgren uppläste styckevis men hela 1 Kor. 15 kapitel, och här förklarade han nu och i synnerhet talade han om de dödas uppståndelse. Somliga uttryck i detta kapitel sade han, att aposteln lånat från de hedniska författarna t. ex. 33 versen, som han sade var fullkomligt afskrifven. — Efter aftons. gick jag ute och spatserade mycket länge i sällskap med W-g. Mycket vackert väder.

18. Denna dagens förnämsta sysselsättning har bestått uti att bestyra om en bokauktion, som vi skulle hålla. Den var endast för oss seminarister. Wi hade öfver 200 exemplar, som vi sålde. Jag låt sälja några böcker, som jag ej ville ha. Jag var skrifvare på vår auktion.

19. I dag har ej (något) märkvärdigt sig tilldragit.

20. I dag hafva vi börjat den gamla "trallen" som man säger. Nu är det detsamma oupphörliga läsandet. Wi hafva i dag haft besök af byråchefen Bruhn, hvilken är förordnad att inspektera rikets seminarier. På morgonen hade vi Allmän historia. Det gick uti det ämnet rätt bra för oss. Jag hade fråga tre gånger och kunde bra, oaktadt jag ej läst på under lofvet. Sedan, efter 10 hade vi grammatik, välläsning och ritning, hvilket allt han afhörde och besåg. Äfven var Lektor Fagerberg der en stund såsom seminarii

inspektör betraktad samt inspektören för Göteborgs folkskolor, Wallin, samt en prest Hegardt. På eftermiddagen hafva vi varit i kyrkan, hvarest äfven Bruhn samt Leffler och Hegardt varit med oss. Slutligen hafva vi haft pedagogik, hvilken äfven Bruhn åhörde. Måtro detta har varit en så att säga instiftelse för den återstående delen af terminen, som har "dagat" som man säger. Emellertid har väl icke solen ofta gått upp för att lysa många sådana af storartade besök öfverflödande dagar för ett stackars Göteborgskt Seminarium som den, hvilken i dag varit hafver. I morgon lär det bli samma storartade verklighet, till att börja med åtminstone. — Fröcklén var hos mig i eft.m. med 15 häften af Held o. Corvins verldshistoria, som jag af honom erhåller till låns under denna termin.

21. Äfven i dag har Herr Bruhn varit på Seminariet. Det har varit vanlig läsning. Mycket gott och vackert väder. Läsit ut en roman, "Gyltas grotta" af Herman Bjursten. Nu, d. v. s. i afton, har jag läst litet Geografi. Detta är dagens märkvärdigheter, hvilka visst icke äro att förundra sig öfver, åtminstone tycker jag så.

22. På morgonen hade vi geografi. Jag var framme och examinerades på Nordamerikas förenta stater. Det gick rätt bra. På middagen tog byråchefen Bruhn afsked från Seminarium, hvilket skedde i varma och för oss temligen tillfredsställande ordalag. Jag har fått så ondt i ett par tår, liktornar, att jag går så farligt uselt så det kan icke någon, utan den det fått se, tro, men jag hoppas väl att mina gånglemmar skola snart blifva bra igen.

23. s. Denna dagen har varit både lång och tråkig, emedan jag haft så ont i en tå, att jag icke kunnat taga på mig stöflar och följaktligen ej kunnat gå ut. Inne har jag suttit och ensam har jag varit. Detta är den andra söndagen sedan jag kom till Göteborg, på hvilken jag ej varit i kyrkan, och det är ingalunda roligt att vara ifrån kyrkan och det ännu mindre i dag, då Wieselgrens nattvardsbarn konfirmerades, hvilken akt skulle varit roligt att afhördt, men jag får vara der jag är och ej komma vidare.

24. Ej kunnat gå ut det minsta och följaktligen har jag icke varit på skolan. Jag har läst ganska flitigt hela dagen. På eftermiddagen kommo icke mindre än 4 kamrater till för att se hvad det var med mig. Först kom F-r o. T-gren och sedan W-g och Frök-n. Jag förklarade nu för dem den fullt giltiga orsaken till

mitt frånvarande. På aftonen kommo här 2 gymnasister att besöka Arvin. De sågo så mäktiga "morska" ut, och det skall ingen undra på, ty den ene af dem var skäggig som en "Ryss", hade en käpp, som hade tillhört en gammal prest, hade en hatt, stor som en gaspanna samt hette B-stjerna och var således ingenting mindre än adelsman d. v. s. en icke vanlig människa utan en ovanlig, emedan han var litet mer än andra människor till namnet åtminstone och kanske äfven till modet. — Tänk vad jag måtte numera vara lycklig, der har en person, uti hvilkens ådror flöt adeligt blod, varit inom mitt rums anspråkslösa o. civila väggar. Jag må undra om han icke gjorde något adeligt intryck på min oadeliga människa!

25. Suttit inne i dag ock tills på eftermiddagen då jag gick i sällskap med Arvin upp på Skansen Kronan. Jag har haft bud hemifrån samt fått litet pengar från B. Ols. (Börje Olsson), ehuru det icke var många utan alldeles otillräckligt. Jag har varit inne i staden, men jag hade svårt vid att gå. — I dag skall ett telegram hafva anländt, som underrättat om tronföljarens i Ryssland död.

26. Skrifvit bref hem samt för resten läst temligen träget. Jag har varit borta hos Fagander. Det är icke just så särdeles angenämt att sitta inne dag efter dag. Krafter aftaga, själskrafterna förslappas, hyn blifver blek och oansenlig, med ett ord, lifvet är icke sådant det kunde vara. Men hvad vill man göra, då man ej är helbregda. Då får man minsann lita åt att nöja sig med sig sjelf eller hvilket man vill. Wi äro egentligen några svaga varelser vi människor. Eller är det icke så måntro?

27. I dag har jag ändteligen varit på skolan igen. Det var ganska roligt att komma dit nu efter att hafva varit derifrån hela tre dagar. Kl. 9—11 voro vi hos trädgårdsmästaren Liepe, som bor på Nya kyrkogården. — En sorgelig dag i dag! Ett telegram från Amerika har underrättat om att Presidenten Abraham Lincoln den 14 dennes blef mördad medelst ett skott på en theater. NordAmerikanska flaggan har derföre i dag svajat på half stång utanför Amerikanska Konsulens hus. Flaggan är hvit och röd samt en hvit plan med 31 blåa stjernor. Tänk, den 9 dennes föll Richmond och nu den 14 blir den utmärkte Lincoln mördad. Handels-Tid. undföll det yttrandet, att historien kan ej uppvisa något dyligt dåd. — Wi hade disputation på skolan i qväll. Frågan var:

”Bör en skollärare begagna spirituosa eller ej?” Wi blefvo eniga derom, att han bör alls icke begagna den, ej i något fall.

28. Läst N:o 16 o. 17 af Söndags-Nisse. Den tidskriften har jag aldrig läst eller sett förr. På gymnastiken hade vi i dag Bajonettkäftning, d. v. s. vi öfvade oss med de aldra första grunderna deruti. Wi ha haft lof i eftermiddag, hvilket kom oss mycket väl till pass. Fått bref från Gunnesson.

29. Wi hade redan fått lof till måndagen den 1 Maj, men så ville Biskopen i sin välmening att vi icke skulle hafva lof, och följakteligen blef det då som han ville. Men så finge vi af Leff. i stället lof i dag eft.m. Jag har suttit inne och läst Svensk historia hela dagen. Här har varit rätt kallt nu ett par dagar, ehuru solen skint, så att vädret varit vackert. I afton har jag läst tidningen H. o. S, der såg man bland annat utdrag ur Stockholms tidning, deltagande och klagan öfver A. Lincolns död, hvilken dock icke med flaggning eller dyligt blifvit firad i Stockholm till följd deraf, att den dagen var en namnsdag för någon af de konglige (Theresia). Man läste äfven ett telegram, som sade, att 30 poemer af Karl XV äro under tryckning.

30. s. Kl. ½ 9 gick jag i kyrkan, emedan jag innan högmessan skulle höra på skriftermålet för Domkyrkoförsamlingens Nattvardsbarn. Det hölls af Wieselgren. Han tog berättelsen om den rike ynglingen till ämne och gjorde så en tillämpning af 4, 5, 6, 7, 8 buden. När jag såg den gamle oförliknelige läraren ibland dessa 337 barnen, så kom det mig att tänka på Nattvardsbarnen af Tegnér. Tänk, om han sett något likt med detta. Högmessan hölls af stadskomministern, kyrkoherden Johansson, som nu tog afsked från Göteborg efter att hafva, som han sade, blifvit född och döpt der och sedan som prest tienstgjort der i 26 år. Han hade ingången i Joh. 23: 8. Han tog ett vackert, allvarligt afsked. Han höll efter predikan tal till barnen, hvilket var särdeles strängt. Der var ovanligt högtidligt i kyrkan i dag. Hvarföre? Ja, det är icke att fråga hvarföre, ty det säger sig sjelf. Nu sitter jag inne i afton. Kommit hagel, varit kallt.

M A J

1. Kl. 8—9 hade vi Hallén. Han genomgick nu slutet af 5:e hufvudstycket. Wi hafva nu ordagrant uppskrifvit hans utläggning af katekesen från och med 3:dje artikeln till slut. Sedan hade vi Svensk historia och sedan hade vi katekisation, då jag var uppe och katekiserade på 5:e hufvudstycket. I eft.m. hafva vi haft L-nd nära 2 timmar. Sedan har jag varit på ett skolläremöte, hvilket efter vanligheten hölls i Willinska skolan. Rodhe höll föredrag, hvilket ämne lydde: ”Skollärarens tålmod.” Der var en hel mängd af skollärare och ännu fler lärarinnor tror jag. Af de talande var efter mitt tycke, hvilket äfven i verkligheten lärar vara så, Holmberg säkrast. Här har varit förste Maj i dag. Denne dagen har dock ej för mig varit någon glädje i större mått än hvilken annan dag som helst derföre, men det är ju prisvärdt att den icke heller varit sorgligare än andra. Tiden är sig (lik), men tiden förändrar sig; den ena dagen är lik den andra utom det att inträffade händelser hafva ett mer eller mindre välgörande inflytande (än) på den ene och än på den andre. Denna dagen är min enda lefvande systers födelsedag, derföre om icke i något annat afseende, är (den) värd sin särskilda hägkomst.

2. I dag hafva vi icke mycket haft på skolan. Jag har varit vid Skeppsbron, hvarest ligger ett litet krigsfartyg från Karlskrona. — Werlden är underlig — aldrig, eller mycket sällan rättvis — kom ihåg detta du! Jag sofde i dag till klockan var nära 8, och derföre har jag knappt varit mer än halfvaken på hela dagen.

3. I dag hafva vi på Seminarium haft besök af statsrådet F. F. Carlson. Må tro det är något hett nu med Seminarium. Det är ju icke mer än några dagar sedan expedt.sekreteraren m. m. Bruhn var här och ordentligt inspekterade det. Emellertid så har Carlson varit här i dag, och efter som detta var det första statsråd som jag sett, så vill jag beskrifva det ett litet grann. Hr Carlson var han som en annan menniska. En till växten liten karl i svarta, civila kläder, med svart hatt, ”fadermördare” samt glasögon på nä-

san. Han afhörde några lektioner på förm., nemligen till kl. 10. Han besåg första klassens ritböcker (andra kl. var icke der då (det rummet då) och då vi kl. 9 kommo dit, frågade Leff. oss om vi hade våra ritböcker der, hvilket ingen hade mer än jag. Jag gick då efter min ritbok, och den kom nu således i händerna på — ett statsråd. Tänk hvilken ära för mig och min ritbok. Emellertid såg han på den icke så litet (jag har ritat längst af de der nu varande eleverna) och i eftermiddag då jag var på skolan var det ett par kamrater, ja tillochmed tre tror jag om icke fler, som sade, att statsrådet hade sagt om min ritning att det var bra. Detta sades till Leff. förstås. Summa: jag har sett ett statsråd, statsrådet har sett min ritbok, jag har ritat i ritboken, statsrådet sade att jag ritat bra (såvida mina ärade kamrater hört riktigt, hvilket jag nog tror att de hade, ty vi höra i allmänhet väl vi seminarister), statsrådet blef troligen glad, derföre att jag ritar, ritboken blef glad att den kom ifrån statsrådet och till mig, och jag blef glad att jag fick igen min ritbok. Ha, ha, ha. — Jag har talat med Leff i dag. Han sade, att det ej är säkert, att vi få betyg till nästa termin, men om vi blifva här öfver nästa vårtermin, så lofvade han oss stora stipendier (100 Rdl). Jag hoppas dock att vi skola få betyg. Det har "pjuskat" och regnat litet i dag, hvarföre här varit särdeles trefligt.

4. Det har nyligen förekommit en artikel i tidningarna "Sammhället sjukt", hvars sanning ej kan bestridas, ty det är sjukt i hvar enda vrå. Äfven undervisningsanstalter, lärare och lärjungar, ställningar och förhållande derstädes, allt är "sjukt". Så ser man (jag ser alls icke på min person, ty jag har aldrig sökt efter att vara framstående och aldrig varit tillbakasatt) hurusom en lärare gynnar en lärjunge och föraktar, nedsätter och försmädar en annan, hvilkens rättigheter, kunskaper och anspråk ingalunda äro mindre än den förras. Man ser hurusom han öfverskyler en lärjunges svagheter på allt möjligt sätt och deremot icke allenast blottar i all sin verklighet de, som finnes hos en annan, utan tillochmed ofta ganska nedrigt söker efter sådana. — Detta är en lärares sämsta egenskaper, — det är partiskhet. — Men tänk nu hvilka följderna detta förhållande måtte hafva för en (menniskas) framtid. Måntro der kan icke ibland dessa, som blifva tillbakasatta och förbigångna, finnas personer med hederskänsla, personer med höga själar, med

republikanskt sinne, hvilkas individualitet blifver genom detta förhållande försämrade och sjuk i stället för odlad och förbättrad. — Måntro desse här framstående varelserna icke en gång, så uppblåsta de ännu äro, dock göra som paddan? Å ömse sidor har man att emotse följderna, som om de skulle blifva goda eller om icke goda dock icke onda, ingalunda kunna tillerkänna läraren någon förtjänst såsom lärare och uppfostrare. Nej! — Hvad du gör, du, som är lärare, så var icke partisk. Älska *alla* dina lärjungar med broderlighet och mildhet.

5. På efterm. hade vi Lind i 3 timmar i ett drag. Först hade vi kvadratrotutdragning, och sedan läste han för oss utur Idun "Kung Karl den unge hjelte etc" samt ett stycke till. Derjämte höll han förmaningsföreläsningar för oss, nyttiga för vår i framtiden blifvande ekonomiska ställning. Så har denna dagen slut.

6. På morgonen hade (vi i) geografi Tyskland, Nederländerna och Schweiz. Det gick mycket raskt, så att Leff. sade: "Nu kan ni detta så att ni kunden taga studentexamen, om ni endast hade haft läst några fler städer." På eft. m. hade vi allmän historia. Jag fick många frågor och kunde bra.

7. s. Warit i Domkyrkan. Wieselgren predikade. Han framställde till ämne: Hvarföre vår apostoliska församling icke insatt syndernas förlåtelse i 1 eller 2 artikeln utan i 3. Så lydde ämnet, ungefär förstås. Han omnämde i sin predikan Henrik IV samt Lincolns mord, dock utan att nämna deras namn förstås. — Han talade om att somliga lära, att för att få syndernas förlåtelse behöfver man blott bekänna dem, men om detta vore nog, sade han, då skulle Neapels röfvare, som komma och anfälla den resande, under det de säga sitt namn samt huru många de mördat etc. vara färdiga blott för sin bekännelses skull att ingå i Guds rike. Det vore just några vackra att sända till himmelen tyckte han. — För resten har jag suttit inne hela dagen. Carl Levijn har besökt mig i eft.m.

8. Någoting besynnerligt har ej inträffat i dag. På eft.m. Svensk historia. Jag kunde temligt. De flesta kunde mycket skralt. Telegram i H. T. att Booth, Lincolns mördare, har blifvit skjuten i Maryland.

9. I dag var jag hemma till midda'n, utom det att jag var ute och spatserade en stund. Sedan gick jag till skolan, hvarest vi på

eft.m. hade Hallén, som hela lektionen uppehöll sig med att tala om fröjden i himmelen. — — —

10. Mönstringsdag! Kl. 4 steg jag upp i dag, emedan vi skulle kl. $\frac{1}{2}$ 6 f. m. vara vid härvarande cellfängelse, hvarest vi skulle undergå läkarebesigtning samt mönstring. Wi, d. v. s. studerande, fingo vänta till sist, och vi kommo således icke för läkaren förrän kl. $\frac{1}{2}$ 10. Detta var ett tråkigt väntande. — Under tiden vi gingo der och väntade, fick jag se ett verkligt prof på människans uselhet, i det att 3:ne hopplänkade, två fruntimmer o. en karl, personer fördes ifrån fängelset. Tänk, hurudan kan inte människan blifva, då hon missbrukar sin frihet! — Kl. $\frac{1}{2}$ 10 gick jag hem, hvarest jag var till kl. 11. Sedan gick jag dit igen. Under tiden hade mönstringen börjat, hvarföre jag icke fick höra Landshöfdingen Ehrensvärds tal till beväringssynglingarna. Det gjorde mig också detsamma vill jag tro. Wi blefvo icke mönstrade innan kl. 3 eft.m. Af dessa som mönstrade här, fingo efter vanligheten blott 100 exercera här i Göteborg vid artilleriet, resten skulle till Backamo. Nu alldenstund vi voro sist voro vi icke litet rädda att vi ej skulle få plats här, emedan många naturligtvis ville stanna här i Göteborg. Många voro de planer, som korsade våra hjernor, hvad utväg vi skulle taga om vi icke fingo stanna här, ty till Backamo ville vi ej för något dags pris. Och sedan gingo vi, tre utaf oss, och tänkte: tänk, hvad olyckliga vi äro, om vi nu komma dit vi icke vilja, då vi egentligen ej behöft kommit någonstädes, alldenstund vi ej blifvit kallade. Jag har ej blifvit kallad och hade således ej varit i juridiskt hänseende pligtig att exercera. — Men emellertid så blefvo vi mönstrade, men fingo ej då genast veta hvart vi skulle komma, innan det blev då der kunde ske jemkning. När det då var slut med mönstringen, så hade de åtta artilleriplatser lediga, och vi voro elfva, som ville stanna. Då var det en som blef kasserad, och två afgingo frivilligt till Halmstad. Alltså fingo vi stanna här enligt vår önskan. Härför måste vi tacka Landshöfdingens för oss seminarister, som han sade, och studerande särskilda omtanka. — Frisk är jag, och jag förebar ej någon sjukdom. Wid mätningen befanns jag vara 5 fot och 5 tum lång. Wisseligen en ringa längd. — Wi seminarister, som voro här, voro: jag, Elmén, Törngren, Fridén, Ysberg (afgick till Halmstad), Hellberg (kasserad) och Hagstedt (kasserad). — Der var en hel massa af stadens gentle-

män, som betalade sina modiga 100 Rdl, och blefvo alltså dermed fri(a). Deras antal var så stort, att der blef väl några tusen Rdl inkomst. Beväringssynglingarne utgjordes till stor del af råa o. usla människor, supare, svärjare och skojare etc. — Emellertid så fingo vi ändteligen gå vår väg, och då följde jag med S-n (Södergren) öfver Göta elf till Hisingen, hvarest han hämtade en rock, och sedan gingo vi in i staden, hvarest vi nu skulle gått åstad och tagit oss en kopp kaffe såsom ett minne af mönstringsdagen och såsom en tillfredsställelse för vår ropande mage, men nu skulle han emellertid först gå hem och jag följde med honom, och då sade han, att vi der kunde få kaffe, hvarföre det icke blef någon kaffehusgång af. Nu gick jag åstad och köpte semlor och skorpor och så vankades der kaffe hos honom, och så gjorde vi oss en glad stund med kaffe och skorpor, och detta får nu i ekonomiskt hänseende vara denna märkvärdiga dagens "minnesbeta". — Denna dagen har jag ofta för många år sedan talat om såsom något utomordentligt märkvärdigt, och visserligen är den märkvärdig — den första och den sista — den enda af sitt slag i mitt lif.

11. I dag har man varit på skolan igen. Wi hafva äfven varit på trädgårdsskötsel hos Herr Liepe, som deruti är vår lärare. På eft.m. hafva vi haft presten. Han yttrade tillfälligtvis, att offer som presterna upptaga t. ex., det är ej någon allmosa utan deras välförtjenta lön. — Det regnar så smått nu.

12. På morgonen kyrkohistoria för Leff., på eftermiddagen räkning för Lind. Han kan ej just så mycket i räkning, och vi (få) ingenting lära deruti af honom heller. Här plaskar och regnar. Bref hemifrån och från L-n.

13. I dagens post (Gborgs) har man läst ett tal af Blanche angående representationen, som var både qvickt och allvarsamt. — Öfver Lincoln skall uppresas ett monument, hvartill frivilliga bidrag skola insamlas. Ingen får bidraga med större summa än 1 dollar. Ett under i penningens tid, men som dock visar det sannas, det godas, det ädlas värde. Jag har fått bref i dag ifrån S-n, ett bref, hvars innehåll var tillräckligt men då så ringa, att jag ej förr sett dess like. Wi ha haft våra vanliga lektioner i dag. Wädret är mycket gott. Den ena veckan flyr. En annan igenkommer — så går vår tid.

14. s. Kl. 9 gick jag till lilla Bommen, hvarest jag skulle möta

S-n, hvilket jag äfven gjorde. Kl. 10 gick jag i Hagakyrkan att höra Wieselgren. Han förklarade de orden i dagens text: att den H. A. skall straffa för synd, för rättfärdighet och för dom. Tro- ligen, sade han, hafva dessa orden för mången till en början varit svåra att förstå, och huru skall man då lära att förstå dem, hvar skall man finna deras förklaring? Jo, följ Luthers regel: Skriften förklarar sig bäst sjelf. Han sade: att om man gör sig väl hemma- stadd med skriften, får man i den der den bästa förklaring på densamma. Han bevisade detta med exempel då han sade: "Då en aldrig så olärd får nycklen till ett Kongl. palats och kommer in i detsamma, nog kan han bättre beskrifva det än den der lärde, som står utanför med sina dyrkar och arbetar på att komma in, men ej kommer." Den synd d. H. A. skall straffa för är den: att alla människor äro syndare och måste känna detta; rättfärdigheten; deras egen, hvilken gäller intet. Han slutade sin predikan med de orden: "Hvarföre viljen I död, I af Israels hus?" — Kl. 2 gick jag ut för att gå till S-n, som är på Hisingen på Ramberget på sin herres landställe. Jag for öfver Göta elf. Det blåste förfärligt. S-n mötte mig bort på vägen efter löfte. Nu gingo vi och besågo lilla Ramberget med alla dess planteringar, som pastor Sell-n dit- bragt såsom en försköning för sitt landställe. Ganska täckt var alltsammans utomhus, inomhus var obeskrifligt förstås. Nu började det att regna, och då begäfvos vi oss in. Sedan vi då fingo druckit kaffe, gingo vi upp på ett "litet" rum, som var för detta S-n. Men innan vi gingo dit, besågo vi alla de öfriga rummen i undra våning(en). (Det är ett envåningshus). Här framskymtade mer än på ett ställe både grannlåt o. lyx, hvilken dock efter mitt sätt att bedöma syntes vara ganska tillgjord. Emellertid såg man divan- bord o. soffor af förträfflig beskaffenhet, speglar i alla dimensio- ner etc. etc. Snart stannade vi inför ett skåp, som man kunde kalla bokskåp, emedan det mest innehöll böcker, dock var det icke fullt med böcker, ty utom dess betydliga tomrum egde det såsom innevänare tvenne exemplar ypperliga koraller samt en uppstoppad "anka". Emellertid stannade vi framför skåpet och medtogo oss från detsamma, då vi lemnade det, en bok som vi medtogo oss till S-n's rum. Denna bok var Sehlstedts dikter. Denna läste vi nu uti hela eftermiddagen. Den var rätt lustig här och der men utan nå- got egentligt värde. — På S-n's rum låg ett bref, som skulle till

Hr Sell-n, hvars utanskrift var följande: "Christine församlings aflöningskomminister, Göteborg." Det var till nämnda församlings komminister det. Emot aftonen skulle jag ändtligen bege mig hem. Jag blef bjuden på the men stannade ej. — Pastorn och frun voro i staden. — S-n följde mig nu till färjan, och nu for jag öfver Göta elf och kom sålunda till Göteborg igen.

Och nu är det qväll, och jag sitter säll och skrifer.

Litet och smått, och det då så godt, just blifver.

15. I dag har vi varit först för presten. Han är arg, sträng och sjelfkär som en svartrandig tjur. — På ef.m. hafva vi haft Svensk historia. Mer märkvärdigt har jag ej att förkunna.

16. Kl. 9 gick jag ut till Liepes trädgård, hvarest vi hade träd- gårdsskötsel. Derifrån gick jag snart. Sedan var jag hos Hr Bonne- vier, som ville tala med mig. Jag skall sköta hans skola en dag. Kl. $\frac{1}{2}$ 4 hade vi katekes. Nu voro icke de der, som skola gå ut från Sem. denna termin, emedan de nu dessa sista dagarna få vara hemma och läsa på, som man säger, och derföre fingo vi nu gå upp och katekiserade den vanliga halftimmen. Jag gick upp först. Fjerde bönen skulle genomgås, och jag genomgick den utan att få någon anmärkning eller tillrättavisning, hvilket minsann är nå- gonting ganska sällsynt. När jag fick genomgått denna bönen så fick en annan gå fram.

17. Mycket vackert väder. Något anmärkningsvärdt har ej inträffat i dag.

18. På katekisationen i eft.m. talade presten som vanligt om så kallade omvända och oomvända människor. Han sade att de oom- vända äro blott i vägen här på jorden. De äro i vägen för de så kallade troende, hela jorden är deras. De oomvända äro, sade han, tjuvar. Maten, som de äta, stjäla de, kläderna stjäla de, sina sys- lor stjäla de, allt alltsammans stjäla (de), de skulle intet hafva, ty alltsammans är de "trognas". Är detta öfverensstämmande med Kristi lära? Han talade om antikrist och det stora affallet, som sker före hans tillkommelse, och dervid utbrast han: "och det vore godt den tiden komme snart, att det måtte blifva slut med de ogudaktiga då de trogna få öfverhanden." Är sådant kristligt?

Det är då alls icke filosofiskt, så mycket han än förbannar filosofien. — Nu regnar det temligen raskt. Här är mycket vackert i Göteborg nu. Alléerna grönska, träden spricka ut, hela den här synliga fria naturen framgår med raska steg till det målet att snart kunna visa sig i sin fulla prydnad, i sin hela skönhet och härlighet. Wi menniskor blott, vi äro sämre än den öfriga naturen i det stycket, att om vi skola pryda oss så är det ej naturligt, ej på det sätt oss enligt naturen anstår, ej för att pryda skaparens Herbarium utan blott af fåfänga, egennytt, högfärd och dylika slipp-riga orsaker. — Då jag i middags gick till skolan såg jag Wieselgren. Han gick på trottoaren midtför Tyska kyrkan och talade med en simpel gosse, och då gossen skildes ifrån honom klappade han honom på axeln samt lyftade så allvarsamt på sin doktorshatt, när gossen till afsked lyfte sin mjöliga mössa.

19. Haft besök af S-n. Jag följde honom till färjan. Sedan gick jag till Seminarium, hvarest Lind skulle aflägga prof¹ såsom sökande till lärare vid Seminarium. Han aflade prof nästan i alla ämnen. Han redade sig ”så der”. I Svensk historia var det olyckligast alldenstund han sade, att Gustaf Adolf stupade i slaget vid *Leipzig* emot *Tilly*. Biskopen gjorde honom minst tvenne gånger uppmärksam på om han kunde mena som han sade. Det blef dock intet annat resultat med Gustaf Adolfs död än att det var vid *Leipzig* emot *Tilly*. I geografi kuggade han sig just icke, men han visade mycken osäkerhet. Han talade om floderna, som utfalla i Östersjön. När han då var på Torne elf, då fortsatte han ej nedåt utan gick nu ned till Motala ström och fortsatte sedan till Torneå.

¹ Att Johan Lind skulle avlägga prov för lärartjänst vid seminariet sammanhängande med den omorganisation av seminarierna, som enl. kungl. brev av den 22/4 1864 skulle äga rum. Enl. detta brev skulle lärarna vid seminariet utgöras av en föreståndare, tre huvudlärare samt lärare i musik, teckning, gymnastik och trädgårdsskötsel. Om vid något seminarium så skulle visa sig nödvändigt kunde ytterligare en huvudlärare förordnas. Föreståndaren skulle utses av kungl. maj:t, övriga lärare av domkapitlet. Det kungl. brevet kompletterades med ett reglemente för seminarierna 1/12 1865. I reglementet var namnet föreståndare utbytt mot rektor och huvudlärare mot adjunkt. De som tidigare innehåft tjänster vid seminariet, och dit hörde Johan Lind, var inte självskrivna till de inrättade tjänsterna utan fingo söka dessa samt avlägga prov.

Detta förfarande syntes grunda sig på osäkerhet. Han skulle tala om Sveriges landvinningar under Wasaätten. Detta gick mycket oredigt till. De freder han omtalade redogjorde han ej för utan högst ofullständigt. Biskopen, 4 lektorer och flera andra voro närvarande. Det var naturligtvis för Domkapitlet profvet skulle afläggas. Bland de närvarande var prosten Lam-g (Lamberg). Denne är stor och olustig som en dricktunna under de första juldagarna. Då han skulle gå var han rätt lustig att se. Först tog han en af de många på harmonikan liggande hattarna, denne såg han noga på men bortlade den snart, sedan tog han en annan och besåg, och denne tyckte han troligen liknade sin, hvarföre han tog den på hufvudet, men ödet ville att denne icke var hans, hvilket tydligt syntes derpå, att den föll ned öfver öronen på den stora prosten.

20. Vanliga lektioner på förmiddagen. På eftermiddagen aflades prof till lärare vid Seminarium af studeranden Berglund. Han redade sig temligen bra i alla ämnen. Han var allt mycket bättre än Lind. I räkning gick det just icke så bra. I kristendom gick det mycket bra. — Jag har dessa dagar läst ”Studentminnen” af Ahnfelt (I). Mycket treflig och lärorik. — Jag måste återgå till profvet. Det betydligare fel han begick var som sagdt är uti räkning, eljest var det knappt anmärkningsvärdt, såsom att han sade Linköpings riksdag i stället för Söderköpings samt Erkebiskop i stället för biskop. Såsom prof i Svenska befalldes han af biskopen att på taflan uppskrifva en sats med många fel, samt sedan taga fram någon till att rätta den. Han skref då: Kugnörelse. Ala de pärsoner, som hava nogot värke på Underteknads verkstad, skola afhämtas före nästa Montag. Detta rättades nu och derunder gick han då igenom något satslära rätt bra.

21. s. Kl. 10 gick jag i Domkyrkan att höra Sveriges störste predikant. Han framställde till ämne: De som tro på Jesum Kristus kunna en gång, ja, kunna snart blifva förskingrade — 1:o genom falsk lära. Han talade om vantron och den döda tron. Han talade om Guds vrede och sade, att Gud visserligen kan blifva vred och derföre straffa, eller du, som tror att Han det icke kan, se på en domare, der kommer fram för honom en missdådare, en mördare men han är nu så kärleksfull denne domaren att han förhåller sig så mot denne mördare som en moder, då hennes barn kommer emot henne. — Skulle du erkänna en sådan domare? Skulle du icke

förakta honom? Han talade om de, som göra sin egen styrka och kraft till sin Gud, i det de gå fram och söka med rätt och orätt sätta sig i besittning af detta jordiska för att blifva rika och mäktiga — men det går icke, deras Gud hjälper dem icke och hvad göra de nu — jo de taga lifvet af sig — de blifva själfmördare. Han slutade sin predikan dermed att han sade, att han nu genomgått dess första del och den andra den ville han i afton kl. 6 genomgå — och alldenstund det icke förut blifvit kungjordt tillfölje deraf, att den, som skall uppträda ville först pröfva sina krafter, så bad han nu de närvarande, att de måtte tillsäga sina vänner samt ock dem, som gå här utanföre, halta och blinda och alla, att de komma, på det att han måtte få åhörare samt, att de, som icke hafva några platser, nu måtte få det. — Jag träffade S-n. Honom följde jag till färjan. Af honom fick jag 6 stycken utaf Karl XII:s dalar, hvilka han köpt åt mig för den ringa summan af 6 öre. — Kl. 6 gick jag i aftonbönen, hvilken äfven hölls af Wieselgren. Nu genomgick han högmessopredikans andra del, som var: ”De som tro på Jesum Kristum kunna en gång, ja, kunna snart blifva förskingrade 2:o genom fint verkvasende eller det grofva syndalefvernet.” Nu genomgick han första hufvudstycket (i dag genomgick han de öfriga) och framhöll vid det andra i synnerhet svordomar och Guds namns missbruk. Han sade, att inget land på jorden är så nedsänkt i svordomar som Sverige, hvarföre ock utländningen säger, att det blifvit kalladt Sverige för det myckna svärjandets skull. Han bad derföre hvarochen att i all ödmjukhet söka att förmå svärjaren att öfvergifva sina svordomar. Wid sjunde budet framhöll han i synnerhet spelets förfärliga följder. Dess följd är icke sällan själfmord. Härpå anförde han exempel och sade, att det var en spelare, som sade huru mycket han spelar bort, så har han dock alltid en skilling banko på fickan att köpa sig ett rep för att hänga sig uti. Här har jag honom, sade han då. Wid 3je budet framhöll han i synnerhet lättjans följder att detta är icke sällan orsaken att denna dagen blir, som de gamla kallade den, en syndadag. Lättjans förderflighet framhöll han, och härvid sade han de gamle sade: ”Att göra intet är att lära sig att göra illa.” — Det är ett under att Wieselgren kan — han är ju 65 år gammal — uthärda att på en sådan varm dag göra tvenne predikningar. Det finns ingen prest i staden, hvarken ung eller gammal,

som gjort tvenne predikningar i dag. Här ser man hvad det uppriktiga nitet är och vad det gör. — Då jag gick ur kyrkan, gjorde W-g mig det förslaget, att vi skulle gå ut till Örgryte, hvilket jag antog i anseende dertill att jag aldrig förr varit vid denna landtstadskyrka. En sådan kyrkogård som Örgryte(s) det finns ej. Öfverallt full med familjgrafvar och vid dessa grafvårdar af alla möjliga slag. Sjelfva kyrkans läge är utomordentligt skönt. Den ligger vid den såkallade Danska vägen vid en bergslutning, och på den ena sidan i en djup dal framsorlar i många krökningar (en bäck), med ett ord sagt, der är verkligen så romantiskt att det kan knappt beskrivas — alls icke af mig. Wi gingo också ett stycke bortom kyrkan och besågo det dervarande Dicksonska palatset. Här framlyste ett sådant öfverflöd och en sådan lyx, att det var verkligen sorgligt att se detta herrlighets ställe. — Sedan gingo vi hem hvar till sitt. Ett ovanligt vackert och godt väder.

22. På förmiddagen var jag ned vid ångbåtsbron och besåg folklifvet der. Ett stort ångfartyg, Argo, inkom från England medan jag var der. Ett fartyg, lastadt med kaffe, aflastades under det jag var der. Många 100, ja, kanske 1000-tals kaffesäcker, aflastades här. Tänk, hvad pengar här drages ur riket blott för kaffe, hvilket uteslutande är en lyxvara. Ja, kanske millioner Rdl utgå hvarje år ur Sverige blott för kaffe. Hvilken hushållning! — Här har varit förfärligt varmt i dag.

23. Jag har varit ute och sett på huru artilleristerna exercera. Haft lektion för Hallén. För resten suttit inne och läst hela dagen.

24. Wi hafva haft lektion för H. i dag. Alla lärarne äro arga som svin. Jag (har) för resten suttit och läst dels Svensk historia och dels i Sämunds edda, hvilken jag lånt på biblioteket. Wöluspá afskrifver jag. Jag har varit borta hos Fröcklén. Sent på eft.m. gick jag i sällskap med Arvin ut att köpa mig en mössa, hvilket jag också gjorde. Sedan gingo vi utåt Alléen. Jag träffade Thorsson under det jag var ute. Han var här såsom resande. Här är fortfarande varmt. 25° inne i rummen i staden samt 35° ute i solen. (C)

25. *Kristi himmelsfärdsdag.* Kl. 10 gick jag i kyrkan att höra Wieselgren. Det första talade han om tillförlitligheten af dagens text, hvilkens äkthet har blifvit betviflad alldenstund den icke finnes i ett par af de äldste handskrifterna. I den handskriften,

som finnes i vårt land, och hvilken han sade vara den äldsta hvilkens ålder är bestämd, i den finnes den. Den handskriften som vi hafva är af Ulfilas, som blef biskop 348. Den är skriven på svart med inbrända silfverbokstäfver och förvaras i silfverskrin i Uppsala — Wieselgren sa det så. Den har, sade han, en gång sedan den kom hit genom lättsinne blifvit bortförd och måste dyrt återköpas. Han förklarade den betydelse Hagakyrkans altartafla (hade), hvilken han sade vara en afbild efter de äldsta Grekiska. Han sade: Det är en af de enklaste altartaflor, men den vittnar dock tydligt genom sitt symbol om den uppfarne Kristus. — Efter gudstjensten konfirmerades de barn, som vid den förra konfirmationen icke egt tillräckliga kunskaper. Till ämne härför framställde han: den som förargar en af dessa små som tro på mig etc. — Det är ett under att den gamle mannen kan uthärda att tala så mycket under en sådan het dag som i dag är. Han var också något svagare i dag än vanligt, och det är alls inget under. Nu var det sista gången jag hörde honom under denna termin och kanske för alltid. Men måtte det icke så vara! Mätte han ännu många år glädja sina älska(de) lärjungar! Mätte han länge blifva hos oss! Jag träffade S-n. Honom följde jag långt. Jag hörde på musiken, men ej mycket. Sedan gick jag hem och nu sitter jag ensam inne. Sedan var jag borta hos ett par kamrater en stund.

26. Kl. 9 fm. skulle theoretisk afgangsexamen afläggas på Seminarium af de elever, som denna termin skola taga "betyg". Examinens öfveruppsyningsman kan man säga (var) endast biskopen Björck. — En liten ljustgrå karl med stor mage och glasögon. — Kristendom var det ämne som först förekom, och denna examen gick efter mitt bedömande mycket bra, alldenstund de obehindradt svarade på alla framställda frågor. I de andra ämnena gick det icke så raskt alldeles, men dock alldeles klanderlöst. De, som anmält sig för examen äro: Karlén, Larsén, Elmén, M. Lindgren, A. Lindgren, Ahlström, Andersson, Lindblom, Pettersson, Ekman, Tholander och Löfström. När examen var slut sade bispén, att stadgan föreskrifver, att den som vid den theoretiska examen icke får betyget godkändt, den får icke aflägga praktiskt prof och, tillade han, icke kan den, som blott en kort stund hör på, bedöma kunskaperna, men på Hr seminarieföreståndarens och de andra lärarnas närmare egande kännedom af edert kunskapsmått tror jag väl, att

detta betyget kan eder tilldelas d. v. s. godkändt, hvarföre i då fån aflägga praktiskt prof. Detta var ju ett ganska tillfredsställande omdöme för både lärare och lärjungar. Gud bevara oss för biskopar! — När examen var slut vid ett tiden följde jag med Larsén utåt Masthugget, och vi besågo då den i masthuggsbergen under byggnad varande kyrkan.² Nu bjöd L-n (Larsén) mig med sig hem, hvilket jag äfven gjorde. Han bodde hos sina föräldrar högt uppe i 3je våningen i ett litet men ganska snyggt och vackert rum. Hans moder och en liten syster voro inne, då vi inträdde. Detta var en af de trefligaste om icke den trefligaste visit jag gjort sedan jag kom till Göteborg. Larsén musicerade för mig på en liten harmonika, som hans fader, hans fader är orgelbyggare, gjort. Sefingo vi kaffe, och derefter visade Larsén mig allt vad inträssant han kunde. Så visade han mig ett bokstafspel samt ett annat spel, som man kanske kunde kalla egenskapsspel, och han icke allenast visade mig dessa, utan han förklarade för mig äfven dess användning), hvilket var nödvändigt, alldenstund jag aldrig förr sett dylika. Sedan betraktade vi de tjoftals taflor, hvarmed väggarna i deras lilla rum voro beklädda. Hans bibliotek betraktades också samt hans tidskrifter m. m. Larsén gick nu med till staden igen, och vi skildes nu åt i Gamla alléen för att icke mera träffas under dessa dagarna och troligen icke på något eller kanske några år. I eftermiddag har jag haft något att ombestyras för morgondagen, ehuru just icke mycket.

27. *En märkvärdig dag.* Kl. ½ 7 skulle alla de, som vid mönstringen blefvo approberade till artillerister, samlas vid Rådhuset, hvilket äfven skedde så naturligtvis. Först fingo vi nu, sedan vi väntat en timma, gå upp i en sal på Rådhuset, hvarest vi blefvo uppropade och delade i afdelningar. Derifrån bar det nu af till Tyggården vid Garnisonskyrkan, hvarest vi skulle iklädas den slafveri betecknande klädnaden. Här fingo vi nu på ett ställe en kaport, en rock, ganska skral, 2 par byxor och sedan på ett annat ställe i ett annat rum fingo vi det öfriga till beklädnaden hörande, som bestod uti en sabel, en sabelrem, en kopparkruka, en rem att

² Här syftas på den i närheten av Stigbergsliden liggande Johanneskyrkan.

fastbinda krukan med, en svart skinnväska — jag kommer för tillfället ej ihåg hvad den kallas — en mössa och en kask, stor och luden som allt ondt, samt en kvarter bred halsduk af läder. Nu fingo vi gå ut på en backe och ikläda oss detta, hvilket vi gjorde med tillhjälp af en konstapel. Sedan vi nu alla voro färdiga, blefvo vi uppställda på två led, och nu sade de oss en gång huru det går till att skyldra samt helsa. Efter att nu hafva stått uppställda en stund kom der en gammal, svart, tjock och lat officer, som på bröstet bar en stor meteor. Denne skulle vi nu skyldra för. Han talade nu några ord till oss, hvilka jag icke fick riktig(t) reda på och det gjorde detsamma, ty det var om aktning, ödmjukhet, lyd- nad och dyligt. Denne gick nu sin väg igen, och ära vare hans ben, som förde bort honom. Nu skulle vi aflägga *Eden*, den första ed med sådan början och sådant slut jag i mitt lif aflagt. Wi skulle stå och i den venstra handen hålla sablen och den högra skulle vi hålla upp två fingrar af såsom vid helsning. Eden den började och slutade som andra vid domstolar etc. förekommande eder, och sedan inuti innehöll den en hel hop af saker, dels sådana för hvars hållande ingen ed någonsin behöfdes, dels sådana som icke alla verldens eder sammanlagda skulle kunna (få) vissa republikanskt sinnade menniskor att hålla. Jag läste icke eden med. Inföll jag med i de andras sorl någon gång, då var det negativt. — Jag är icke krigisk, ty det strider mot kärleken, jag är icke slafvisk, ty till slaf är ingen menniska skapad, jag är icke konungsk, ty jag erkänner icke mer än en "konung" och "storfurste" och den räknas hvarken till den 1 eller den 15, ty Han kan icke mätas med jordiska tal, emedan Hans residens icke ligger vid någon jordisk strand. Nu sedan eden var aflagd kom ett nytt kapitel, om det var ett Kaifi, Herodi eller ett ännu värre, det vet jag icke, och det gör alldeles detsamma i alla fall, ty ett satans kapitel var det "alligevel" som Norsken sier. Detta kapitel, som jag har kommit att kalla det, bestod uti uppläsandet af (en) hop af krigsartiklarne eller närmare grundtexten: en del af krigsartiklarne. Detta här innehöll ingenting annat än en hop skyldigheter samt hvaruti 1, 2, 3 och 4:e gradens bestraffningar bestodo. Här ordades vidt och bredt om den "ovillkorliga lydningen", som manskapet är skyldigt varochen af öfverhetspersonerna. När dessa hjertslitande ljud hade alla försvunnit, och den, som uttalade dem icke mer talade, fingo vi lof att gå

vår väg och nu bar det af hemåt. Kl. $\frac{1}{2}$ 5 skulle vi åter uppställas på Tyggården. Nu sysselsatte vi oss med att helsa, en fördömlig sysselsättning, och detta räckte både länge och väl. Den som skall lära oss är en gammal konstapel, som i dag var "halffull". Wi gjorde äfven höger, venster och helt om, och detta var hela vår sysselsättning ända till kl. öfver 7. Rysligt tråkigt men ingalunda svårt. Det vore ändteligen godt att det vore den sista af dessa dagar, exercisdagar nemligen.

28. s. Kl. $\frac{1}{2}$ 6 f. m. skulle vi vara uppställda vid Gamle port. Det dugde att vakna så tidigt på morgonen, då man lade sig öfverhopad med en hel dags erfarenheter och kunskaper i detta nya värf. Emellertid var jag der i tillräckligt god tid, men icke så få hade den oturen att komma för sent. Nu fingo vi afmarschera till Heden. Nu var det att hålla på med vändningar och marscheringar ända till kl. 9, då vi fingo lof att slippa för dagen. Jag har suttit inne utom en liten stund, då jag var hos F-r civiltklädd.

29. I dag har det varit till att lära sig att marschera etc. etc., saker som jag och de flesta i vår servis kunnat åratat innan vi kommo till artilleriet. Det har gått mycket raskt och det är visst icke svårt, icke heller kan jag just säga att det är ledsamt, åtminstone har jag ej i dag varit ledsen. Wi hafva i dag börjat kl. $\frac{1}{2}$ 6—10 och sedan kl. 3—8. En ganska vacker tid.

30. Wi fingo lof från exercisen kl. 8 i dag till följd af mycket regn. Nu skyndade jag mig hem och klädde om mig, och sedan gick jag, kl. 9, till examen på Seminarium och der var jag under Halléns och Lefflers lektioner till kl. 11. Sedan gick jag hem, emedan jag behöfde att få frukost. Jag fick frågor både af presten och Leff. och kunde svara. H-n talte med mig och sade, att han exercerade när han var student samt frågade hvad vi tyckte om'et. Kl. 3 gingo vi ut att ex. igen. Nu fingo vi gå till Drottningtorget, men snart fingo vi äfven gå derifrån. Nu blefvo vi inhyrda i ett ridstall, och här voro vi nu till kl. $\frac{1}{2}$ 8 och gjorde "gevär ut", "gevär in", "skyldra gevär" etc. Här har regnat förfärligt hela dagen. Det är icke så ledsamt, ehuru jag ej finner något nöje uti att deltaga i raststunder(nas) uppträden, hvilka naturligtvis skola vara det mest lustiga och lifliga. — De utgående eleverna från Seminarium hafva i dag fått sina betyg. Tre af dem, Larsén, Elmén, Pettersson, hade fått berömligt i kristendom — för öfrigt hade de

fått temligen bra betyg. Wid betygsutdelningen lär det nu som vanligt gått mycket orätt till. Nog härom!

31. Det är intet annat än exercis, som jag just dessa dagar erfar. Kl. 3 vid uppställningen blefvo 6 st. af vår servis kommanderade på handräckning, som var att hemta tälten från Tyggården till 11 batteriets stall. Detta räckte till omkring $\frac{1}{2}$ 6, och vi gjorde egentligen ingenting. Nu hafva vi fått kanonerna till oss på Heden och ställt dem i ordning. Här har varit en förfärlig storm i dag. Man har knappt förmått att stå på sina artillerifötter. Emellertid så går tiden, och det är just icke så svårt. Nu är denna månad ändteligen slut.

JUNI

1. På morgonen började vi att exercera med kanoner. Vår konstapel hade ödet tilldelat en sådan glömska, att han rent glömt af reglementet, hvarföre han alls icke visste hvad vi skulle göra, och det var icke nog dermed, utan det blef ännu till utseendet för oss olyckligare, alldenstund han icke kunde reda (sig) oaktadt han läste i reglementet och nu blef han af kapten det förbjuden hvarföre allt hopp syntes vara ute. En af löjtnanterna, Hedlund, kom äfven för att hjälpa oss, och han var så mycket bättre än konstapeln, att han, då han läste i reglementet, begrep hur det skulle med kanonexercisen tillgå, men innan han fick läst styckena innantill, tror jag knappt att han visste mer än vi. Emellertid så gick det något bättre i eftermiddag, men man har så litet att göra att det är riktigt tråkigt. — Vår chef är kapten, Lindberg, det öfriga befälet är Löjtnanterna Treffenberg och Hedlund och sedan är det sergeanter och konstaplar. — Kl. $\frac{1}{2}$ 11 var jag och T-n hos Leff. efter vårt stipendium. Han hade ett ofantligt stort bibliotek. Här har varit kallt i dag.

2. Kanonexercis i dag. Den är just icke svår. Jag reder mig

mycket lätt då jag skall verkställa tempona. Wid 7-tiden (i) ef.m. slog det larm i staden, och då fingo vi genast marschera till Gamle port och der stå uppställda till dess kaptenen kom med order, då det blef höger och venster om marsch.

3. Vår välsignade exercis fortfar på ett och samma sätt nu som förut. De hafva minsann icke mycket hvarken nytt eller roligt att bjuda på. På eftermiddagen voro vi ej på Heden tillföljef af regnigt väder, utan vi voro i en artilleristernas gymnastiksal och exerc. der med sablar. Underofficerare äro tror jag, och hela verlden tror så, det sämsta folk jorden bär. De äro lastfulla, hederslösa, ogudaktiga, obildade, okunniga och oförmögna till allt, som finnes något godt uti — undantag härifrån torde finnas. De äga blott en förmåga, och denna är: att svärja, att bespotta, att förakta, förtala och att skymfa alla menniskor. Härtill hafva de en sådan förmåga att den icke på menskligt tungomål kan uttryckas, ty att kalla den djefvusk eller helvetisk det uttrycker blott otillräckligt och skugglikt verkligheten. Sådan är min föreställning om underofficerare och äfven (om) de flesta andra krigsmän, både manskap och officerare, kunna samma attributer tilläggas utan att löpa fara att hafva talat illa om dem.

4. s. Kl. $\frac{1}{2}$ 6 ställdes vi upp på vanligt ställe, och nu fingo vi exercera till kl. 9. Sedan fingo vi gå hem för att taga på oss kasken, och så skulle vi kl. $\frac{1}{2}$ 10 uppställas igen för att gå i kyrkan. Detta var den besynnerligaste kyrkogång i min tid. Wi voro i Garnisonkyrkan och Ekman predikade. Wi fingo sitta. När nu predikan var slut och man hann hem, då var det ingalunda oäfvvet att få sig litet frukost. Hela eftermiddagen satt jag inne. Jag har haft besök af E. H-nd o. J. Hell-st.

5. *Anannudag Pingst.* Kl. $\frac{1}{2}$ 6 uppställdes vi som vanligt och marscherade så till Heden, hvarest vi uppehöllo oss till kl. 9. Nu fingo vi gå hem. Men dess förinnan nådde mitt öra den ingalunda trefliga underrättelsen att jag skall med på vakt till nästa vaktombyte, hvilket sker i dag kl. 2. I morgon f. m. hafva vi lof från exercisen, emedan en mönstring skall verkställas, och af detta lof har således ödet icke velat gifva mig hvarken någon nytta eller glädje. Jag har nu en stund, fastän det är helgdag, varit i håll med att skura min sabel m. m. som skall vara blankt. De som under förliden natt varit på vakt, och hvilka vi skola aflösa, hade under

natten druckit upp för 2 Rmt till mans — oförskämt. Kl. 2 uppställdes vi, 9 stycken, vid Gamle port för att sedan gå till Heden och tienstgöra såsom vakt. Jag var nu på vakt från kl. 2—4 samt 8—10 på detta dygnet. Detta var icke roligt det kan man lita på. Mot aftonen ställdes der i ordning för dans, och nu på den sednaste vakttiden fick jag i uppdrag att afhålla folkmassan från att intränga på de dansande. Detta var väl ett förträffligt uppdrag?! Emellertid när min vakttid var slut, gick jag in i tältet och lade mig för att slippa att höra på det förfärliga väsendet, musiken, dansen och hela skräpet. Jag hade ett förträffligt tillfälle att skåda folk- och soldatlifvet i hela sin hemskhet.

6. Wakten fortsattes naturligtvis. Från kl. 2—4 f. m. 8—10 dets. samt från 2—½ 4 stod jag. Med natten sof jag litet, churu det ej var någon särdeles reda dermed. Spirituosa köpte de sig, som voro på vakt, men jag och en till voro icke med derom. Jag kunde aldrig föreställt mig i min fantasi ett sådant lif, som jag nu i verkligheten upplefvat. Så förfärligt som dessa här göteborgarna svärja, det kan icke beskrivas. Jag har detta dygnet varit som om jag varit i en annan verld. Emellertid är jag obeskrifligt glad, att dagen är slut.

7. I dag hafva vi mest sysselsatt oss med kanonexercis. På eftermiddagen har det varit det trefligaste jag upplefvat under hela exercisen. Wi hafva gjort alla slags afbröstningar, och sedan hafva en del blifvit skjutna och de öfverblifna hafva då på bästa sätt fått ersätta förlusten. Detta har varit bra roligt. För resten svärjer och "skäller" vår Sergeant Kinnvall lika bra och raskt. På aftonen kommenderade för första gången kaptenen sjelf oss. Detta räckte blott några minuter och var under marsch. Fått bref från Gunnesson, i förrgår bref (från) L-n (Larsson).

8. Wi hafva i dag gjort en hel hop slag af uppbröstningar, hvilket allt gått ganska bra. Ibland händer det — det föreställes så — att en eller annan blir skjutna, ja ända till hälften af (det) tienstgörande manskapet kan bortskjutas och ändå resten eller de öfverblifne reda sig. Jag har i dag blifvit skjutna två gånger. Hela eftermiddagen har jag vid andra kanon varit kanonbefälhavare. Nu börjar det att blifva litet trefligare, än hvad det från början var. Här har varit mycket varmt.

9. I dag hafva vi fått skjuta verkligt. Wi hafva med hvarje

kanon afskjutit 15 skott, således något mer än hvar sitt. För hvarje skott har der vexlats nummer, så att hvaroch en har vid ett skotts afskjutande varit på hvarje plats. Jag är verkligen mer än glad, att det lider så nära sitt slut med exercisen som det gör.

10. I dag kan jag nästan säga att vi slutat, churu vi i morgon skola på kyrkoparad, hvilken är den sista svårigheten för denna gången. På morgonen exercerade vi som vanligt och på eftermiddagen dito till kl. 6, då uppvisning skulle ske. Uppvisningen skedde för öfversten Berg¹ och med honom voro öfverstelöjtnant Mörner samt tvenne löjtnanter. När vi hade i deras åsyn genomgått alla tempo både vid kanon och i marscher, så utpustade öfversten några ord till oss, af hvilka jag dock ej hörde ett enda. Öfversten var en tjock, rysligt ful man. Sedan fingo vi marschera till tälten, och der tog kaptenen afsked med oss. Han tackade för (att) vi varit ordentliga. Han slutade så: tack för denna gång. Gud vare med er! Huru det än är, är dock icke sällan slutet af hvarje svårighet ganska vackert. I afton skulle bevärningen hafva dans, hvilket kapten tillkännagaf. Den kommer att räcka till kl. 12. De hafva sammanlagt 50 öre per person. Jag är glad att det är slut, och önskar ingalunda att vara på Heden, när jag ej är tvungen.

11. s. I dag kl. ½ 10 skulle vi, högra flyglen blott, uppställas på vanligt ställe för att sedan gå i kyrkan. Så har äfven skett. Wi hafva varit i kyrkan. En af mina exerciskamrater stod under det psalmen 24: 1 sjöngs och dels liksom förundrade sig öfver hvad de sjungde och dels betraktade den på taflan upphängda psalmen. Slutligen frågade han mig, som satt rätt bakom honom, hvad det var för en psalm som sjungdes, och jag sade honom då att det var N:o 24, och då frågade han efter versen, och äfven den sade jag. Denne, som frågade detta, var en studerande vid härvarande Chalmerska slöjdskola. Han hafver äfven efter hvad han sjelf säger tagit studentexamen. Att en student i våra dagar visade en sådan okunnighet är alldeles orimligt. Om han nu icke brukat att gå i kyrkan, så att han deraf lärt sig att den der versen sjunges utan att dertill upphänges nummer, så kunde man dock fordra, att han ändå skulle så mycket följt med sin tid att han vetat detta. Emel-

¹ Karl Nikolaus Berg var chef för Kongl. Göta Artilleriregemente 1860—1870.

lertid var förhållandet verkligen sådant jag har beskrifvit det. — På eftermiddagen har pastor Mjöberg suttit här ganska länge. Han sade att han och Leff. varit gymnasiekamrater. — Jag var ute och gick i alléen en liten stund, men det var just icke särdeles roligt, och därför gick jag hem igen i "rappet". Sven och Elam Höglund hafva varit hos mig i ef.t.m. ganska länge. Elam har varit här två gånger i dag. Nu kommer jag icke snart att upplefva någon söndag i Göteborg och hvem vet om nånsin någon. Det är dock nu godt att med helsa hafva upplefvat dessa man här tillbragt. Här har varit temligen vackert väder i dag. Afton är det nu.

12. *Utryckningsdag.* I dag på morgonen lemnade vi alla våra kronopersedlar, och sedan fingo vi vår aflöning, som bestod uti 10,42 Rmt. Detta var gjort kl. $\frac{1}{2}$ 10 och sedan gingo vi åstad och drucko ett glas vin, och detta var den första spirituosa jag smakat) under exercisen. På artillerigården var S-n och tog afsked med mig. Jag och Arvin hafva nu sedermera varit åstad och köpt oss kläde till var sin rock. Jag har köpt mig en Dansk historia samt Schartaus större katekes såsom premium till min bokhylla. Nu skall jag emellertid nedlägga dagboken, och anteckningarna för denna dagen, (men) skall jag, om Gud vill, fortsätta i mitt hem i morgon. Kl. 4 skulle ångfartyget afgå från Göteborg och kl. $\frac{1}{2}$ 5 gick det. Här blåste temligen bra men det böljade ändå icke mycket, så att det var riktigt treffligt att vara på sjön. En ganska stor mängd af passagerare var der ombord och några stycken som jag dels kände dels var bekant med. En seminarist, Elmén, Arvin samt gossarna Höglund voro ombord. Jag var bort på akterdäck en stund, der voro damerna och gentlemännen. Här såg jag, att för att vara gentleman fordras det att man har en temligen bra rock samt en käpp med en hästhof eller ett ormhufvud på ändan, att par fina handskar samt framför allt ett par glasögon att hänga på näsan stundtals eller då man egentligen icke har någonting att se efter. Till Warberg hunno vi klockan 9. Der uppkörde jag Höglundarnas saker och väntade en timme på dem, och sedan hade vi sällskap hem under natten. I W-berg tog jag afsked med Arvin. Wi drucko der tillsammans en butelj Bajerskt öhl. Detta var vår afskedsdryck. Här (var) någorlunda treffligt att resa under natten, ehuru det var temligen kallt. — Tänk, nu har jag varit i Göteborg 5 månader och 5 dagar, det är ju riktigt märkvärdigt att en så betydlig tid

kan så liksom en dröm försvinna. Men det är ju att tacka Gud för att man kan säga sig under en sådan tidrymd haft helsa och mått godt äfven i andra afseenden. Huru märkvärdigt är det icke, nu är man skild från vänner och bekanta i Göteborg och kommer hem till sitt gamla hem och skall der naturligtvis äfven träffa vänner och bekanta från forna tider. — August mötte mig i W. (Warberg). När jag kom midt för mitt fordna, mitt födelsehem, huru besynnerligt såg icke der ut. Min svåger har sålt större delen af ladugården för att bygga en bättre förstås, och nu (var) denna gamla så väl bekanta ladugård icke mera till, nu var den borta. Emellertid så kom jag hem kl. $\frac{1}{2}$ 3 på morgonen, och när jag kom hem såg jag att min gamle fader var redan uppe och ute i gårdet. Sedan jag fick lyftadt in mina saker, gick jag ut till min fader, och sedan gick jag åstad och lade mig att sofva, och efter att hafva sofvit 2 $\frac{1}{2}$ timma steg jag frisk och sund upp igen.

13. Kl. $\frac{1}{2}$ 6 steg jag upp. Denna dagen har varit så lång som en vecka i Göteborg. Skall hela sommarloftet blifva så långt i förhållande, då blir det i sanning förfärligt. Skolläraren Johnsson har i eftermiddag varit hos mig. — Jag har gått ute i gårdet och sett mig litet omkring. Det vore godt att jag kunde med någon nyttig sysselsättning tillbringa tiden, att den icke måtte blifva dels alltför lång och dels dåligt använd. Jag har varit åstad och badat (L. W.) för första gången i år. Wattnet var förfärligt kallt. — Detta har i sanning varit en lång dag.

14. I dag sofde jag till kl. 9. Jag skulle naturligtvis taga igen det jag sofvit för litet förut. När jag nu fick stigit upp samt hyfsadt mig och spisat, begaf jag mig åstad att besöka Grimmares folkskola, hvilken sköttes af en flicka, skolläraren Johnssons dotter. Skola(n) flyttade åt skolhuset i går. Skolhuset är mycket litet. Skolsalen är i förhållande störst, och den rymmer endast 48 barn, oaktadt längder, som finnas i skolan, utvisade, att i församlingen finnas 159 barn i skolålderen. Skolan står på en bedröflig ståndpunkt, alldenstund läraren icke kan vara i jemn verksamhet sjelf utan endast större delen af tiden blott gå och se på barnen. Skolhuset ligger nära alldeles invid kyrkan. När jag gick ifrån skola(n) gick jag in på kyrkogården och gick bort till min moders graf. Här stannade jag några ögonblick. Hvad jag tänkte dessa ögonblick det vet jag lika litet som jag vet hvad jag tänkte då jag

föddes. Jag såg efter en blomma på grafven, men der fanns ingen. Jag tog då ett annat växande blad på denna kulle, och så gick jag derifrån. Tänk, om det ändå stode i vår magt att till lif kalla de döde, hvilken uppoffring skulle vi icke då gerna göra för denna sak, men en omöjlighet är och förblifver detta. De döde, de äro borta, och vi som ännu lefva vi nalkas för hvarje ögonblick det målet, som de hafva hunnit. Tänk om vi detta betänkte. Ack, att vi kunde betänka, att vi dö måste, att vi måtte någon gång ihåggomma, att vi skola nedbäddas i jorden och det, som utmärker vår plats, blir en liten jordhög, hvilken snart af ett yngre slägte nedtrampas och jemnas med jorden, och ingen, ingen kommer mera ihåg oss. I forna dagar restes runstenar åt de dödas minne, men huru går det nu i allmänhet? Ja, den bortgångne tänkes icke (icke alltid eller av alla) mera på hvarken af son eller dotter, och hans hviloplats blifver icke så mycket som med en gråsten med några inristade runor ihåggkommen. Skall jag måntro göra så ock? Skall jag vara lika otacksam och glömsk?

15. Efter vanliga lagen — jag glömde gårdagen. I dagboken skrifva. Och det får nu blifva. I stället just nu — jag skrifver uhu. — I dag kom E. G. Larsson till mig, och vi hafva nu på bästa sätt sökt att roa oss sjelfva. Wi hafva varit uppe i Långhults verkliga romantiskt sköna trädhagar och der sökt att förnöja oss af den vilda men sköna naturen. För resten hafva vi språkat hvarjehanda hela tiden. (Detta är skrifvet den 16).

16. Larsson har varit hos mig till i dag. Wi hafva "förlidet" tiden med hvad bäst hafver smakat. Wi hafva läst, spelat psalmodikon, sjungt och språkat om många saker också. Wid middags-tiden togo vi oss för att gå till Grimmares kyrka, vid hvilken han aldrig varit och därför ville dit och se sig omkring. När vi gingo från kyrkan togo vi vägen hemåt genom Böttegårdens ägor eller "Röfva", såsom det allmänt kallas. I berget (Rätjer) nära Böttegården finnes en grotta, en spricka i berget, uti hvilken man ganska långt kan intränga, hvilken vi nu besökte och besågo så mycket (som) möjligt. Wi skulle kunnat tagit den bättre i betraktande i fall vi haft ljus med oss, men som vi det icke hade, så kunde vi icke mycket se oss omkring, der är visst icke mycket att se efter heller, fastän jag tror att jag inträngde så långt som det är en möjlighet att intränga. Kl. 3 ef.m. gick L-n och jag följde

nu honom åt Ruds gärde. Der sutto vi nu och språkade en god stund, och sedan skildes vi åt. Så har denna dagen förflutit.

17. Jag var hela f. m. med H. Johnsson i Grimmares folkskola. Der går det sakta till. I detta skolhus finnes en i sanning besynnerlig kated(er). Den är tillsvängd af den från kyrkan borttagna gamla predikstolen.² Således en ganska respektab(el) och vördnadsbjudande kateder. På ef.m. har jag som först varit på Långhult och der språkat med allesammans men i synnerhet med mor sjelf. Der på Långhult berättade de en mordhistoria från Skällinge af följande innehåll: En yngling, "Johns Larsa" son i Attarp hade en fästmö, och ingen visste ordet af — icke *han* heller — förrän hon hade en annan friare, och med denne blef det allvar i en hast, så att efter tre veckor — berättelsen lydde så — blef det ljusning af med denne sednare älskaren, och den första söndagen det ljustes då gick denna märckvärdiga fästmön till sin förra fästman i den afsigten — det sades så — att hålla honom från kyrkan att han icke skulle få höra huru det stod till, och hon låt nu ingenting utan (var) som förr. Rygtet skulle emellertid hafva spridit sig och han fått veta förhållandet, hvarpå han då begaf sig till sin älskarinna en afton. Han skulle hafva talat med henne och sedan skulle hon hafva varit inne och af en (piga?) lånt 5 Rmt, emedan hon lærer varit skyldig honom. Han hafver nu efter sitt fängslande och sin bekännelse erkänt att hon satt i knäet på honom och de sutto på en sten, och hon skall då hafva klagat öfver att hon var så oändeligt ledsen, att hon hellre ville vara död än lefva, och i detsamma upptog han då en knif och skar henne i halsen och sargade henne på många andra ställen, så att hon sedermera befanns död. Detta var ju alldeles för förfärligt till att vara en verklig sanning; det är ju så att man knappt sett någon roman framställa någon diktad mordhistoria, som kunnat mäta sig med denna. Här vore ju ett förträffligt stoff till en roman.

18. s. I dag just när jag steg upp kom min syster hit för att besöka mig kan jag tro. Hon har inte talt vid mig förr sedan jag

² Vid sidan av den "nya" predikstolen i Grimmares kyrka är uppsatt en tavla, som meddelar att denna predikstol år 1862 skänktes kyrkan av Börje Olsson på Slätter, samme Börje Olsson, vilken Kinberg kallar sin "björn".

kom hem, och jag har nu varit hemma nära en vecka. Sedan gick jag i kyrkan och hörde pastor Skog. Jag satte mig på läktaren, hvarest jag icke varit sedan jag första gången reste till Göteborg, alltså icke på nära två år. Tänk, hvad har icke händt, hvad har jag icke öfverfarit sedan dess! Strax efter jag var kommen från kyrkan kom min syster hem till mig, och jag följde nu med henne hem till hennes och mitt gamla hem. Hon var ensam hemma. Nu var jag hos henne ett par tre timmar, och sedan gick jag åter hem. När jag nu kom hem var der ingen hemma, hvarföre jag genast gick ut och tänkte att gå upp åt Långhults gårde att der se mig omkring. Jag kom dock att gå in derstädes och nu satt jag nästan till qvällen och i ett enskilt rum talade med mor. Bland mycket annat som vi talade om och som hon berättade, berättade hon en särskild omständighet eller händelse, som, om den vore sanning, för mig vor(e) af den mest ledsamma beskaffenhet. Jag tror den dock icke, detta är den trösten, som jag hafver. Jag måste dock komma den ihåg och eftersöka om den möjligen kan vara verklighet. — Wi gingo sedan ut i gårdet och sågo oss omkring en liten stund.

19. I dag har jag så att säga suttit inne hela dagen. Mitt förnämsta arbete har varit att jag genomläst en novell, "Far och dotter", af Fr. Bremer. Jag har äfven varit åstad och badat (S. W.). Huru märkvärdigt är icke, då man betraktar eller besinnar det, en människas, ja, hvarje människas lif. Wi gå här såsom andra gengångare. Än äro vi ledsna och tycka oss nedtryckta af en eller annan jordisk besvärlighet, än äro vi glada, och äro vi det, så veta vi troligen icke hvad vi äro glada för. Men mycket gifves, som icke just kan innefattas i de båda begreppen sorg och glädje. Ibland allt annat som finnes hos människan är ett "något", och detta det finnes hos hvarje människa, det finnes hos barnet i lindan, och det *bör* finnas hos den gråhåriga, som ligger på dödsbädden. Detta "något" är namnlöst, ty ho kan rätt benämna eller beskrifva det. Det hafver, det säges så, och det är en obestriddlig sanning, sin uppkomst hos Gud och dess rätta mål är Gud. Det är dock icke sällan ganska besynnerligt, ganska märkvärdigt. Huru förmår det icke att omstörta riken, att förändra verldsdelar, att föra hela folk till ett och samma mål. Huru regerar det icke hvarje enskild människa i hela hennes lif i alla hennes företag och åt-

göranden. Af en fattig intet egande, förmår det göra en allt egande, af den mäktige, förmår det göra en fattig. Det kan upphöja den oansenlige, och den högt ansedde kan låta af detsamma draga sig ned i stoftet. Den svage gifver det jättkrafte, och den starke gör det vanmäktig. Af den lastfulle ogudaktige gör det en fridens och stillhetens förebild, och af den stilla fridsamme gör det en rasande Ägir, en listens träl, en mördare. Det rör sig i menniskan, det oroar henne, det gifver henne icke frid. Det drifver henne mot ett mål, som hon sjelf icke känner, det talar ett obegripligt språk, hvilket hon ofta alls icke vill höra, men kan icke, förmår icke låta bli. Det förnöjer och det bedröfvar henne, det uppväcker ljuftva och behagliga, otillfredsställande och sårande känslor. Det framkallar lifvets alla ljusa sidor och det neddrager detsamma till alla misstankars hemvist, ja, ända till Hel. Det har dock alltid räknats för att utgöra "menniskors och gudars fröjd".

20. I dag steg jag upp temligen tidigt, ty jag skulle gå bort. Jag skulle gå till Skällinge, som är beläget omkring en mil härifrån. Hvarföre skulle jag gå dit? Jo, hela ändamålet med min resa var den, att jag skulle gå åstad att om möjligt få lära personligt känna Skandinaviens lärdeste skollärare, Herr E. Hvalgren, men min önskan fick en ganska dålig utgång, ty jag träffade honom icke. Emellertid så gick jag hemifrån kl. 6. När jag anlände dit, träffade jag några 8 à 10 små barn utanför skolhuset, som sade att H. var i Norslinge samt att de nu undervisades i skolhuset af en lärarinna. — Jag gick nu i kyrkan, ty der var husförhör, som hölls af en viss Walerius, och detta skulle jag besöka med detsamma. När jag suttit i kyrkan en stund och hört på huru barnen och äfven de gamle läste, hvilket allt gick någorlunda, gick jag åter till skolhuset, som ligger nära vid kyrkan, igen, men ännu fastän kl. var omkring 10, var icke någon lärarinna kommen. Då gick jag åt kyrkan igen och afhördet nu förhöret. Ämnet hvarom han särdeles handlade var om sanningen. När förhöret var slut, gick jag åter till skolhuset, och nu träffade jag lärarinnan. Nu var kl. 1. Lärarinnan var en ung flicka om 20 år vid namn Albertina Söderberg. Efter att af henne fått noga reda på hvar H. var begaf jag mig på hemvägen, densamma som jag kommit dit på nemligen förbi Wik, Egared m. fl. ställen. Så gick jag in i Grimmares skola, när jag hann dit. När jag kom hem hade jag bref samt

Illustrerad Tidning, 1861, från Larsson. — Det var väl ledsamt att jag skulle gå förgäfvades denna gång, men det kan ju ingen "länsman hjälpa". Jag får väl göra om resan en annan gång om jag får tid. Då lär det lyckas bättre. Då jag gick förbi Wik, kom jag så lefvande ihåg huru ofta jag förr i världen varit der. Jag har slägt der — men nu kunde jag icke helsa på der, ehuru jag mer än gerna velat. Min Gudmor är hemma der. När jag passerade Egared kom jag ihåg, att jag och min moder voro der en gång för många år se'n på visit.

21. I dag har jag suttit inne utom det att jag varit med och ansat brännrot en stund. Jag har läst i Illustrerad Tidning, och detta har varit mitt förnämsta dagsarbete. Här är ganska godt väder i dag, nästan för godt. Jag har äfven skrivit ett bref jemte tvenne bihang till detsamma till Gunnesson. Nu skall jag följa med L-n(s) bröder, som komma ur staden, till L-n. Här lider emot aftonen. I skymningen hunno vi till Gunnarsjö. Larsson mötte oss vid N-bygget. Nu sutto vi och språkade en stund innan vi lade oss att sofva. Jag talte vid hans förträffliga moder strax efter jag var ankommen. Jag hade icke hvilat öfver någon natt i detta rum, ett litet rum i andra våningen, på en 3 års tid. För(e) nämnda tid var jag i G-ö och vikarierade i folkskolan derstädes, och då bodde jag på detta rum och hade der mycket roligt.

22. Ganska tidigt vaknade jag i dag, hvarföre jag också varit sömning hela dagen. Wi, jag och Larsson, hafva läst hvarjehanda och i synnerhet gamla Larssons bref. Wi voro en liten stund ute och rodde på en liten närliggande sjö. Nog var detta roligt. — Wi hafva mest sysselsatt oss med samspråkande. På eft.m. gick jag derifrån och L-n följde mig till K. (Kungsäters) prestgård, hvarest han vände åter mot hemmet. Sedan "knallade" jag så smått ut åt vägen och anlände sålunda emot aftonen till hemmet, hvarest allting var såsom vanligt eller såsom i går. — En hemlig längtan närrer jag i mitt bröst. Är den hemlig? Ja, visserligen, den är nästan mer än hemlig, eller hur? Det skulle vara — jag känner det — en glädje, en tillfredsställelse, om denna längtan snart funne det längtade. — Här är godt, här är skönt och vackert väder, men dock ganska torrt. — Äfven jag lider af en torkande värma, och hvad kan det vara eller hvarföre? Detta är frågor, som jag aldrig kan besvara.

23. I dag är det midsommarafton naturligtvis. Nu tvättas här i hvarje vrå. Mot aftonen hembäres en mängd björkeqvistar, hvilka skola här och der, öfverallt i den landtliga kojans utspridas och fastsättas i tak och väggar såsom en grannlåt förstås. Jag ser äfven att de bort vid en hytta hafva upprest ett majträd såsom det heter. I dag har jag läst Illustrerad Tidning, och detta har varit mitt arbete. Badat (i L. W.) Warit på L-lt. Det talas om att verlden skall, Söndag åtta dagar, förgås. Härom mer en annan gång, ty nu har jag ej stadga att skriva, och hvarföre?

24. Midsommardagen naturligtvis. Jag har ej varit i kyrkan i dag utan suttit hemma hela långa dagen, utom det att jag en liten stund jemte min bror var på L-lt. På eftermiddagen har jag och min bror varit i Långhults gärde ganska länge och sett oss omkring. Min syster har besökt mig i dag, och det var ganska nytt. Här är märkvärdigt, ja, i sanning märkvärdigt. Nu är jag hvarken glad eller ledsen, utan riktigt vid likgiltigt humör. Tänk, om (man) lefver nästa midsommar, då är man väl icke hvad man nu är, då kanske man har öfverfarit mycket, som man icke nu kan tänka sig. Det vore dock godt, att, om man skall lefva, man finge hafva helsa.

25. s. Kl. 9 gick jag i kyrkan. Här skulle pastor Asklund predika. Men man fick höra mycket, innan man fick höra predikan. En sådan kyrkosång! Det är alldeles förfärligt att höra. Den ene öfverröstar den andre på aldra värsta sätt, under det förfärligaste drillande skräl man kan tänka sig. Det är naturligtvis till stor del klockarnas skull att kyrkosången är så förfärligt usel, ty dessa skulle icke någonsin taga sig friheten att vika ifrån noggrannheten i sången, hvarigenom det icke skulle bli möjligt för desse här gaphalsarna att så der gå på. Predikan var rätt bra. Ett uttryck föreföll mig dock ganska besynnerligt, och detta var: Han sade: "De som stå på venstra sidan (i domen) de skulle då gerna stå hos dem på den högra ett stycke högre upp i luftkretsen." — Skall man då vara här och der i luftkretsen mäntro? — När jag var hemkommen från kyrkan kommo till mig Johannes i T-ke och L-n. Dessa stannade en liten stund, och sedan följde jag dem upp åt Ruds gärde, och sedan vi då hade legat der en ganska god stund, så gingo vi varochen mot sitt hem. Kl. 4 är jag åter hemma och skriver detta. Sedan har jag varit ute i L-lts hage, och flickorna

B. o. J. hafva sedermera varit här nere ganska länge, och sedan när de gingo, följde vi dem, och är så detta dagens märkvärdigheter.

26. I dag gick jag till Slätter för att talt med min "Björn", men så när jag kom derutemot så vände jag om igen och gick fram till min syster, och der var (jag) ganska länge. Sedan gick jag hem. Pastor Skog med sin fru har rest här (förbi) i dag. Han höll här midt för och betade, men jag gick icke ut och talade vid honom. Strax efter han var rest kom det ett körtyg till, som stannade här midt för, och en mamsell steg ur och gick in, men jag satt så tyst och obemärkt i min kammare. Denna var efter egen utsaga en mamsell från Kongsäter, således m. Hjelmström. Hvad skola sådana gå in här för? Det är något pack. — Jag är vid ett sådant besynnerligt mod, att jag ej kan begripa mig sjelf. Icke är jag glad, och vet jag just (icke) hvarför jag skulle kunna vara ledsen, men jag får emellertid vara sådan jag är. Eller hur? — På eftermiddagen har jag och min bror varit åstad och badat (L. W.).

27. I dag kl. ½ 10 gick jag ut för att gå till Berndt i Lerpå, som nu är flyttad till Sjöryd. — Jag gick så "smått" der bort åt markerna. När jag kom ett stycke bort i gårdet, gick jag der upp på en hög kulle, hvarest jag trodde, att jag skulle funnit någon ätthög, men spår af en dylik kunde der icke förspörjas, hvarför jag då begaf mig fram till gården. Då jag kom i porten gick Berndt öfver gården och skulle gå åt deras torfmåse. Nu följde jag med honom dit. Han skulle gå dit och hjälpa sin hustru och tvenne andra fruntimmer att "rösa torf". Då jag kom till måsen i sällskap med honom och fick helsat på fruntimren, så började jag på att hjälpa dem med arbetet och fortsatte dermed till dess att det var gjort, då jag i sällskap med dem samteliga begaf mig hem till deras nya hem. Efter att nu hafva varit ute och sett mig omkring en stund i det förträffligt vackra gårdet gick jag in och bjöds på mat och kaffe. Sjöryd är ett säteri och har ett obskrifligt vackert läge. I fonden af en större mot nordost gående dalkjusa ligger det med sina många omvexlingar af höjder, slätter och dalar sluttande mot en insjö, hvilken på ena sidan omgifves af jättehöga berg och (på) en annan af de skönaste med vackra träd beväxta kullar med åkrar och ängar erbjudande betraktaren den mest hänförande för-tjusning. Detta är skönt, men ännu skönare kan man få skåda, om man uppstiger på de berg, som ligga söder om stället. Då är

väl Sjöryd, hvilket man då liksom har under sina fötter, knappt mäktigt att draga betraktarens blickar till sig — men hvarföre detta? Jo, ett skönare, ett obeskrifligt skönt skådespel erbjudes här af den lefvande, ja, man kunde här säga den gudomliga naturen, åt den uppmärksamme betraktande. Här framträngar ögat öfver en förut beskrifven insjö för att liksom förlora sig i de klotformiga bergen med sina hundraåriga inneånare och sedan med ökad glädje återfinna sig och ånyo kasta sig (öfver) en bländ(ande) yta med krusiga vågor och sedan verkligt försvinna omedvetet antingen i den grönskande fonden eller i den blåa rymden. Sådan är utsigten vid detta af 4 småbönder bebodda säteri. — Nära fram vid gården står en ofantligt stor ek, som utan tvifvel varit med om så mycket i verlden, att hon haft den äran att blifva adlad eller åtminstone beviljad säterifrihet. Säteriet tillhör någon adelig familj och är endast såldt på förpantning men kan ej igenlösas, emedan penningebeloppet skall räntas af egaren, ifall han gör anspråk på säteriet, af tidslängde(n) sedan förpantningen skedde följder således att säteriet aldrig blir igenlöst. — Åter var jag med Berndt och besåg nästan hela gårdet, och slutligen gick jag hem. — Jag känner mig så förunderligt glad, så lycklig. Det är ju förunderligt huru i ögonen fallande det trefliga samtal(et), den vackra omgifningen verkar på människans känsla, på hennes inre hela menniska. Huru lycklig kunde man icke vara, om man gjorde sig lycklig. Tänk hvad resor, hvad omvexlingar skulle verka fördelaktigt på menniskan! Sent på eft.m. erhållit bref från S. Arvin.

28. Jag har varit på Slätter hos min syster en ganska god stund. Resten af dagen har jag användt till läsning. — Min syster berättade en märkvärdig händelse för mig, som dock var så nedrig att den ej här kan billigtvis vinna inträde. Den rörde den rika Långarefamiljen, ur hvilken(s) (lif) finnes verkligheter, som romanen ännu icke förmått att fantisera sig till ännu. Det måste i sanning vara svårt för hvaroch en menniska, som t. ex. genom giftermålsaffärer får en förmögen(het), hvarvid finns fästad liksom en förbannelse, hvilket verkligen är händelsen med Långares rikedom. Wackert väder i dag. Wi väntar regn. Br. från L-n.

29. Jag har en stund af dagen varit på Långhult. Jag var uppe på loftet hos en "vävesa", flera kommo nog dit då, och här fick jag kaffe. Efter att hafva varit der ett par timmar gick (jag) hem

och spisade middag. Sedan var jag med och "rösade" vårt bränn-torf till på efm. Br. (Britta) på L-lt var här nere en god stund. Min syster och hennes äldste son, Johan, hafva varit här i e. m. Gossen är fyllda 6 år och han läser nu någorlunda innantill. — Jag skrifver stundtals på ett poem, Enkan, om det blir fullbordat vet jag ej. Skrifvit till Larsson.

30. På f. m. var jag åstad och badade (L. W.), och det var ganska godt. På e. m. var jag på Slätter hos B. Olsson, min "björn". Han var mycket artig och god. Han bjöd på en kopp kaffe. Här läste jag Tidningar, i Warbergs två nummer samt flera nummer af Handelstidningen, nemligen från och med den 15 juni tillochmed den 27. Det var ganska roligt att få se tidningar. Jag har ej sett några förr sedan jag kom hem, men nu bad jag mig lof att få gå till Slätter och läsa, hvilket jag äfven fick. Såsom märkvärdiga nyheter förekommo: om den förfärlige presten från Silbodal, om rannsaking samt telegram om att han var dömd att halshuggas. Göteborgs Domkyrkokomminister, Dock, var död. En artikel förekom der, som var af D:r Wieselgren, angående representationsfrågan. Denna läste jag mer än en gång. Den var ganska märklig, ehuru det blott var en del, slutet, av sjelfva artiklen som här anfördes utur en af Sth tidningar. H. T. berömde artiklen af den vördnadsvärde författaren. Den var för representationen naturligtvis. — Nu hafver denna månad, som blifvit börjad i Göteborg och slutad i mitt lilla hem, förflutit, och en ny öppnar sina, såsom det synes, begge armar för mig. — "Wårt lif är en våg, som röres en tid."

JULI

1. Mulen framstod denna dagen för våra blickar, och huru skulle den sett ut för att varit oss kärare, än den nu med allt sitt moln var. Det skulle regnat, kunde man säga. Regn blef det ock såsom en följd af molnet; ett länge väntadt, ett väl behöfligt, ett uppfriskande regn. — På f. m. var jag hos min syster en stund. Sedan har jag hela dagen suttit inne i min lilla kammare och läst och skrifvit. En gång ijäns skref jag sålunda:

"Det finnes ett hjerta, som ömmar för allt,
 Det finns öfver rymden den höga.
 Det värmer som solen, det är aldrig kallt,
 Det strålar som Allfaders öga.
 Det kännes så mildt som en vestanvindsfläkt,
 Som susar så sakta i natten.
 Det är som en blomma, hvars törst blifvit släckt,
 Af daggperlors glimrande vatten.
 Det liknar en perla i urbergens rot,
 En dag vid den okända polen.
 En väg uti öknen för vandrarens fot,
 Ett moln för den brännande solen.
 Dess gräns är som ytan på spegelklart haf,
 Som rummet i verldsrymden vida.
 Dess stränghet är såsom den grönskande staf,
 som står bredvid lagbudens sida."

— — — — —
 — — — — —

Nu är naturen så lifaktig, så skön. Allt synes anda(s) idel lif. Hvad finnes, som kan så uppfriska oss såsom regnet uppfriskar naturen. — Det finnes, men det är icke materielt. Det kommer ofvanifrån. "Dess första färg har ingen sett."

2. s. Der var ett tryckfel i almanackan, hvarföre det sades att här skulle komma att blifva någonting besynnerligt. Det sades tillochmed att jorden skulle förgås. — Härvarande komminister

Skog har tjenstledighet, till följd hvaraf vi hafva haft messofall i dag, hvilket äfven lärer bli vår lott till söndag också. På f. m. var jag jemte min bror åstad och badade (i S. W.) och för resten var jag inne tills kl. omkring 7 e. m. På e. m. från omkring 12 till inemot 3 var J-a (Johanna) här hos mig. Sådana besök äro naturligtvis kära. Sedan var jag också alldeles ensam några timmar, ty allesammans gingo ut ifrån mig. Omkring 7-tiden, som sagdt är, då gingo vi, jag och min bror, ut åt L-ts gärde i sällskap med samteliga flickorna. Här gingo och sutto vi nu till svarta natten. Wi lekte hvarjehande lekar såsom "undra", gömma ringen, "änkeleken" m. fl., hvaruti äfven jag deltog. Det är ju ganska oskyldigt att så der tillbringa ett par tre timmar af en Söndagsef. m. då man hela dagen för öfrigt suttit inne och arbetat kan man säga. Detta har jag skrivit den 3, ty den 2 kom jag ej in så tidigt på qvällen att det medhanns. Äfven har (jag) fått bref från Elmén i dag, hvaruti var 5 Rmt, som han fick låna af mig i Göteborg, och som han skulle sända till mig så snart han kom hem.

3. En stund har jag varit hos min syster. Jag har flera timmar af dagen varit ute och "hackat potäter" såsom det heter. Jag läser för närvarande "Resentryck", anteckningar af en resande innefattande resan från Genève till Neapel samt Neapels omgifningar och alla möjliga, hade jag nära sagt, märkvärdigheter. — Jag har skrivit bref till Arvin. Ett ganska långt bref. Här har varit mulet i dag hela dagen, men dock ej kommit något regn. De mulna dagarna hafva ock sina sköna sidor kan man säga, ty efter en lång tid af oupphörlig "tork" är det nog vackert att se en mulen himmel. Så tycker jag!

4. "Så går en dag än från vår tid." Så kan, så bör man vid hvarje stundande afton tänka och säga, ty det är en osvikelig sanning. Tänk om rätt hvarje stund (vi) betänkte, huru dyrbar tiden är, hvad litet vi hinna uträtta, om vi icke taga den i akt. Tänk om vi kunde märka på att hvarje dag, som flyr till ända, är ett steg mot förr eller senare inträffande förintelse! — I dag har jag suttit inne i min kammare och med den aldri största flit använt hvarje stund. Läst hela dagen. Läst dels i en helsolära, dels i en resebeskrifning och dels tyska. Ingen menniska har jag talat med ännu, (ingen) främmande, och nu är solen redan borta. Mycket godt och vackert väder.

5. Så fort jag hade stigit upp, gick jag åt sjön att bada (S. W.). Sedan har jag suttit inne och läst mycket träget i jemförelse med hvad jag förut har läst. Jag har för det mesta läst tyska. Wid 6-tiden (på) e. m. gick jag till L-lt för att uppfylla ett löfte — och der var jag omkring $\frac{1}{4}$ tim. Mor var ute i enghagen och vaktade kreaturen, och så gick jag till henne och blef till qvällen. Med henne språkade jag om hvarjehanda saker och ting. — Sedan voro flickorna B. (Britta) o. J. (Johanna) här nere ganska länge. Fruntimmer är något "tyg".

6. Jag har icke gjort annat i dag än läst litet utom det att jag var på Slätter och läste tidningar. Der var just ingenting märkligt. På aftonen följde jag B. (Britta) o. J. (Johanna), som gingo här förbi och hade följt sin syster och ville väl nu sjelfva hafva följe kan jag tro.

7. I dag har jag nästan hela dagen hjälp(t) till att köra in brännorf. Då jag en gång satt ned vid torfbacken, den är i gärdet, så kom Larsson till mig. Han var ute på resa och skulle följa med sin bror åt Warberg. Han blef nu hos mig en god stund, och vi talade om saker och ting. Ibland annat berättade han om huru han varit åt och studerat qvinnornas dygd men funnit den ganska klen, så att han måste fly för att bevara sin oskuld. Detta tror jag i allo, ty jag tror fullt och fast skaldens ord: "Blygsel mer än dygd bevarar sköna qvinnor." Huru svaga äro de icke. Det behöfves sannerligen icke mycket studium för att göra denna erfarenheten. Jag tror verkligen, att om männen i allmänhet voro lika svaga för sina känslor och böjelser som qvinnorna, så skulle sedlighet(en) vara ännu sämre än den är. Qvinnan är ett svagt ting för sig sjelf betraktad, svag för sina känslor, böjelser, begärelser och nycker m. m. sådant. Hon kan icke så lätt behärska sig som mannen. Hon kan icke taga på sig hans allvar. Hon kan icke känna sig så oberoende i mannens — detta i allmänhet talat — närvaro som han i hennes och hvarföre — jo, ty hon eger icke mannens allvar och hon eger icke det mått eller kanske den pröfvande förståndsblick, som säger: hitintill skall du komma men icke vidare, om eller såvida du icke vill vara en våldsverkare på den moraliska lagen — sedelagen. — Hvarföre vill nu vår tid sätta qvinnan så högt? Är det derföre, att hon verkligen är af större värde än mannen — jag anser dem lika goda och qvinnan ingalunda bättre — lika goda

—; eller är det derföre att ett nu sofvande slägte hafver ringaktadt henne d. v. s. satt henne icke så högt som mannen och hon nu i det stället skall med lånta vingar lyftas mot höjden, mot den höjd hon alls icke känner; eller är det derföre att det slägtet, som blott sjunger om henne, som vill hafva henne lefvande till himla icke för rof hållande att sjelf störta till afgrunden — kanske under det den håller på med att biträda med någon "sköns" luftresa och då olyckligen få(r) denna med sig i djupet; och under denna ljufva tanke har samma åsigt och talar med ord från ett liknande hjerta som drinkarens, hvilken kallar det som berusar honom, det som gör honom så olycklig, kallar det för en gudadryck. Wissarligen ser och vet skalden, att detta, som tillfredsställde hans njutningsbegär och möjligen kan förskaffa honom ett ögonblicks lycka, nog ser och vet han, säger jag, att detta icke är någon gudadryck; men han gör så, att då han ser en sak, såsom då man ser svart i hvitt ljus en stund så kan han äfven en annan gång och ofta på samma gång göra likaledes med en annan, men hans hjerta hans inre det talar sanning, men denna vill han icke låta gå öfver de samma läppar som så mycket bedrägligt smicker har nedsudlat. — Qvinnan och mannen äro lika goda. — Att jag har förfärligt usla pennor, det är icke svårt att se.

8. Här har stormat förfärligt i dag. Äfven i mitt bröst har varit ett stormande, och jag vet icke hvad som här uppväckt dessa oroliga stormar. Jag har icke förmått att arbeta med något allvar i dag, utan jag har gått och tänkt än hit och än dit, och mina tankar hafva knappt stannat någonstädes. Helst hafva de dock hvilat öfver ett romantiskt stoff, som jag i går afton gick och uppdiktade, alldeles helt och hållet uppdiktade. Jag hafver icke förmått att afhålla mig från försöket att börja utan hafver skrivit $\frac{1}{2}$ ark på denna berättelse, ehuru jag tror att jag aldrig kommer att fullborda den. Men jag förmår emellertid icke att låta bli. Tänk om man hade varit så lycklig i sitt lif ändå, att man från barndomen fått lära någonting, då kunde man blifvit en lycklig medlem af samhället. Hvad blir man nu? Hvad kan vara orsaken, att jag aldrig kan förmå att kasta ifrån mig tankarna på romantiska ämnen? Jag vet att min ställning och mina kunskaper aldrig kunna göra mig till författare utom snart sagdt underverk — jag vet detta, men ändå förmår jag icke att kasta bort dessa tankar —

jag kan icke heller förhindra dem att framkomma, och de framkomma i oräknelig mängd.

9. s. Äfven i dag hafva vi haft messofall och jag har således icke varit i kyrkan. Hela dagen ända till kl. 5 e. m. satt jag inne, utom det jag gick ut i vårt lilla gårde och såg mig omkring. Då kom till mig B. (Britta) på L-lt, och då gingo vi, jag, min bror och min fader, med dit, och der sutto vi nu och språkade och drucko kaffe, och sedan gick jag då det led emot aftonen i sällskap med Johannes och B. (Britta) o. J. (Johanna) ut i deras vackra gårde och sågo oss omkring en stund. Stundom satte vi oss ned, och de sjöngo någon vacker folkvisa. Huru skönt är det icke att höra dessa förtjusande toner från folkets hjertan ute i den fria naturen! Men det led emot aftonen, och jag liksom de måste gå hem. De följde mig ett stycke på min hemväg, som är några 100 alnar, och sedan skildes jag ifrån dem och gick hem, spisade min qvällsmat och lade mig sedan att sofva.

10. Aftonen nalkas med en mulen himmel efter en stormig dag. Badat (S. W.). Suttit inne och läst samt skrivit på en liten berättelse, "Den gamle gårdsdrängen", som jag började att skriva för några dagar sedan. Jag skrifer ungefär $\frac{1}{2}$ ark om dagen. Detta är dagens alla händelser. Mycket sent träffade jag af en händelse J-a.

11. Alls ingenting märkvärdigt har tilldragit sig, och som jag icke går ut det minsta har jag ingenting att anteckna. Fantisera och skriva hvarjehanda det kunde jag väl mer än gerna, men hvad nytta kan det vara till? Det blott förstör allt papper och all tid. — Jag har skrivit litet i dag, och jag har hackat potäter, och jag har läst, och detta allt är ju något.

12. Äfven i dag har jag suttit såsom en flitig arbetare vid mitt bord i min lilla kammare. Vid middagstiden blef jag helt plötsligt överraskad af att jag på en gång erhöll — tvenne bref. Det ena från Gunnesson och det andra från Göteborg från min vän S-n (Södergren). I det från Göteborg såg jag bland annat den nyheten att vår sånglärare vid Seminarium, Österberg, en gammal styckjunkare, var död. Inga andra just märkvärdiga underrättelser erhöll jag genom något af brefven. Gunnesson säger sig att komma till mig med villkor att jag förut skulle skriva till honom, hvilket är omöjligt, då det endast är tre dagar till dess han skall resa och

han(s) bref till mig var daterat den 4. — På eftermiddagen har jag en ganska god stund haft besök af J-a (Johanna). — Det är alltid roligt att hafva besök af vänner och bekanta, åtminstone tycker jag esomoftast, nej, alltid så. — Wädret har varit vackert, ehuru här är något oroligt så att säga. Tanken är visst att här skall komma regn, men det har så svårt vid att blifva en verklighet. Härmed har denna sida (i dagboken) jemte dagen m. m. verkligen slut, och det är så godt det. Det kan icke bättre vara.

13. Denna dagen har försvunnit — Utan att jag en gång hunnit —
Den betrakta som sig bordt —
Jag har läsit, jag har skrifvit — Detta dagens arbet' blifvit —
Intet annat har jag gjort.

— Dagen har förflutit såsom ett moln, det af wädret framdrifves och stannar — ja, hvar? Aftonen kom efter dagens slit, kan man säga. Om aftnarna går jag alltid nära nog ut och spatserar en stund, hvilket kan vara väl behöfligt, då man hela dagen suttit inne. Jag träffade J-a (Johanna) och vi språkade om hvarjehanda eller rätteligen ingenting en god stund. Sedan gick jag in och lade mig att sofva, och hvad var naturligare.

14. I dag möttes våra blickar då vi kastade dem ut genom fönstren af en mulen himmel och af ett länge väntat och välgörande regn. Nästan hela dagen har det regnat, d. v. s. blott stundtals. Jag har läst och skrifvit litet i dag — (J-a) varit här blott några minuter.

15. Redan på morgonen började jag att skrifva, ty jag tänkte att hunnit få min berättelse färdig, men till följd af att jag icke varit trägen har detta icke skett. På f. m. var jag upp vi(d) L-lt efter kreaturen och så var jag inne på L-lt en stund. Jag blef bjuden på ett glas vin af J-a. Sedan, då jag var kommen hem gick jag till min syster, hvarest jag var flera timmar, och hvilket gjorde att jag icke fick min berättelse färdig. — Hon, min syster, var mycket ledsen. Hade trät' med sin man. Lefva icke alltid väl. Han är en stygg och försmädelig människa. Det borde varit insett i tid. Jag tröstade henne det bästa jag kunde. Hon är väl inte alltid som hon borde hon heller. Det är icke godt att vara snäll, då man har det som ondt är att göra med. Ordspråket säger: "Har man fått skam (saten) i båten, så får man föra honom i land." Det är sant.

Så får man. Det är ingen annan utväg. — När jag kommit hem skref jag en stund och skulle ännu hunnit att fått min skrifning färdig, men så skulle jag drifva kreaturen åt skogen, och så gick jag på bjudning åter in på L-lt. Der blef jag nu alldeles för länge. Jag fick kaffe af Anna Britta. Jag gick derifrån och hem. Nu sitter jag hemma. Denna veckan har förflutit som en ström. Den har varit en dröm och alls icke annat.

16. s. På f. m. skref jag min berättelse full, samt väntade mycket på Gunnesson, som skulle kommit till mig men kom icke. Om det var min eller hans skull det är icke då särdeles godt att precis afgöra. Jag tror dock, att han har skulden mer än jag eller hur? — Kl. 12 gick jag i kyrkan. Dit kom jag något för tidigt. Då gick jag bort på kyrkogården och talte vid klockaren. Der satt han och talade vid några fruntimmer. Af dessa var det en gammal gumma (Torstens Maria), som jag kände. Henne helsade jag (på) och tackade för sist. Hon tycktes blifva mycket glad, att jag helsade på henne. — Hon tyckte att jag hade vuxit mycket. "Han har", sade hon, "sedan jag klädde honom första gången (när jag skulle döpas) vuxit något". Detta sade hon, gjorde denna gamla kärigen. Du var grann, tyckte hon, alla tyckte om dig. Jag gick i kyrkan på läktaren. Der var ännu ingen menniska inne, ehuru jag ingick på samma gång som presten. Kyrkosången är temligen skral. Presten, O. E. Asklund, predikade rätt bra. På läktaren är en förträfflig utsigt. Också besåg jag folket och det med kraft. Efter Gudstjensten var så mycken uppläsning, att jag måste gå ut. — Det är en sed bland folket att de, då en kunglig kungörelse läses, skola stiga upp. Huru onaturligt är icke detta! — Jag gick hem och var på hemvägen i sällskap med mor på Långhult. På e. m. var min syster hos mig en liten stund. Henne följde jag mot hennes hem. Dessförinnan var A-a (Anna) o. J-a på L-lt inne en stund. Emot aftonen var jag och August uppe i Långhults hage en stund. Mitt hjerta var mycket oroligt på aftonen. Hvarföre? Mor på L-lt var ute och gick mycket sent. — Jag lade mig att sofva och sofde godt.

17. Jag har badat (L. W.). Sedan var jag ned och talade med klockaren en stund, och derefter var han hemma hos mig en stund. — Wid 3 tiden var jag på L-lt $\frac{1}{4}$ timma omkring. — (Johanna) varit här innan. Ej talt vid mig. Såg — syntes undvika? — — —

Här har i dag som i går varit alldeles förfärligt varmt. På morgonen var det åska med blixn o. regn. Jag har varit vid ett alldeles besynnerligt humör i dag. Jag har knappt känt sådant förr — jag har det icke. — Jag har förr varit uti en viss kärlek till någon — kanhända — jag vet ej om det verkligen varit någon verklig kärlek eller hvad (det varit), och denna känsla, jag må kalla det så, det kan sedan hafva varit hvad som helst, hafver nu kommit uti ett upprört tillstånd. Den sväfvar uti en ovisshet, kastande sig än hit och än dit. Den tror sig vara bedragen, ty den hafver icke mött det allvar och den uppriktighet, som den fordrar eller, som den en gång för länge sedan — för två år sedan — fann. Den väntar nu blott det tillfället, som gifver en bestämd förklaring — antingen sådan eller sådan — blott fri, ärlig och uppriktig. Der finnes hos människan en känsla, som går fram trots både förnufvets och förståndets röster, en känsla, som ej kan beskrivas, som ej helt och hållet kan dödas. — Nu är det natt, o. då finner man möjligen hvila. Jag har skrivit ett bref. Det blir ej (troligen) afsändt.

18. Kl. omkring 4 f. m., innan jag ännu vaknat, kom Larsson till mig. Han kom från Göteborg och hade ankommit till Warberg i går qväll och således gått hela natten. — Jag steg upp och nu språkade vi om saker och ting. Sedan läste vi min nyligen färdiggjorda berättelse, och derefter gingo vi att bada (L. W.). Omkring kl. 11 kommo vi från badningen, och då vi nu hunno till Långhult blefvo vi inbjudna der och der dracks nu kaffe m. m., hvar efter vi gingo ut åt gårdet och sedan åter in igen. Kl. var öfver två innan vi gingo derifrån. Wi hade nu språkat i synnerhet med Johannes alldeles tillräckligt. Flickorna språkade vi icke mycket vid. De betraktade oss nog, blygsamt förstås, men vi voro icke nyfikna just efter någon beundran. — Jag hade antagit en annan karaktär i förhållande till någon, hvilken karaktär jag skall bibehålla och se hvad den gör för verkan. — Det var nu ganska roligt att höra underrättelser från Göteborg. Detta lär vara sig likt utom det att der lefves mera lustigt och "gallet" nu än under den tid som jag är der. — Det var emellertid ganska roligt att träffa Larsson. I går var jag illa till mods; i dag är det deremot bra. Huru det blifver härefteråt, det får man se, höra och känna. — Vid 4 tiden (på) e. m. gick Larsson, då jag

följde honom upp åt Ruds gårde. Under denna tid som jag följde honom, berättade han ofantligt mycket angående kärleksäfventyr med afseende på både sig sjelf och andra. Jag sade honom — — — obetydligt dock. — Här har varit en alldeles förfärlig värma i dag. — När vi voro på Långhult hade min syster varit hemma och sökt oss samt lämnat några stickelbär till oss. — Biskop Thomander är †, och L-n hade en G:s post, hvaruti det stod att i hela Lunds stift skulle (i kyrkorna förstas) sägas tacksägelse.

19. Lika varmt i dag som i går. Jag har läst litet i dag. Vid middagstiden kom B. Olsson åkande, och han sade mig att jag hade bref hos honom. Jag följde med honom för att få det, men så var det redan skickat med en, som icke gått mig förbi ännu, hvarföre jag icke fått det. Det var sändt med Schånberg, en gammal krigsman, som varit med i krig. Han kom till mig och han språkade med mig en stund och sade, att han, då han nu nyligen varit efter sitt halfårs "underhåll" — 12 Rmt — mött öfversten, som lofvat honom så mycket till; och så sade han att han äfven en gång (skulle få) så mycket till, som det nu är så att hela summan skall då när allt detta blir färdigt blifva 72 Rmt. "Nu", tillade den gamle, "sörjer jag för ingenting". "Långare", sade han, "har nu lagsökt mig för 190 Rmt, och det blir allt väl, bara han vill lysa auktion och sälja kreaturen och likt, ty huru kan jag ränta så många pengar, men jag sörjer intet." Det är märkvärdigt med de der gamle, som varit med i krig, de äro alltid så modiga, oförskräckta o. sorglösa. Detta är något att sätta värde hos varje människa. Men tänk hvad liten pension de der gamle hafva ändå. De kunde hafva mycket mer om de visste att fordra det. Om sådant skulle presterna, som gifva dem sina bevis, ständigt upplysa dem, men de äro utan människokärlek i allmänhet och se mest på sitt eget bästa i sjelfva verket. — Sent på eftermiddagen var jag på Långhult. Jag språkade med mor sjelf, ej just med någon annan. Jag viste henne, hon frågade, om indelningarna i Schartaus "Utkast till nattvardsförhör". Då jag gick var det nästan qvällen. J-a gick då efter vatten, men jag sade ej ett ord till henne.

20. Kl. ½ 5 steg jag upp och gick ut att "slå". Jag har hållit på med detta arbete hela dagen. Det är icke ledsamt arbete detta här men ganska sträfvigt, i synnerhet för mig nu som icke är van vid att arbeta. Jag har fått blåsor i den ena handen till följd

af otålighet med anledning af ovanan. Äfven förlidet år hjälpte jag min fader med slåttern. — För två år sedan då var jag borta och slog temligen mycket, såsom i "Prestgården" — — — — (dock) mest på Långhult, hvarest jag var många dagar, dels slog och dels "ansade" hö. Denna nu omtalade slåttertiden var ganska märkvärdig. — (Johanna) helsade på mig, hvarföre? (Jag var ute sent i qv.).

21. Äfven i dag har jag hållit på att slå hela dagen. Här är mycket varmt. På middagsrasten skref jag ett bref till Fagander. August har kört åt staden W. (Warberg) i afton, och pigan har följt med. Det är ganska helsosamt att så der ett par dagar arbeta, men man svettas grufveligt.

22. Hållit på med slätter. Jag steg upp kl. emellan 3 o. 4. Wi hafva slagit ifrån oss för i år. Britta på Långhult har rakat i dag. De hafva äfven slagit ifrån sig i dag. Här har varit lika varmt i dag som de andra dagarna. På middagen fick jag af Levijn ett bref från Carl Levijn och så skref jag genast några rader. Jag måtte nu undra om jag till nästa år om jag lefver kommer att vara med och slå eller hvar jag då är. Wi veta ganska litet om vår tid! Det kan icke bestridas. — Tänk för 2 år se'n, när vi då slog, då lefde min mor. Hur förändrat är icke allting nu i jemförelse med hvad det då var. Wi slog ifrån oss innan solen gått ned. Strax innan vi hade gjort ifrån oss gick mitt "lieorf" sönder. Detta gjorde jag sjelf för några år sedan. Måntro jag någonsin kommer att göra mig något mer, eller detta var det första och det sista. Jag måste snart hafva talt vid — (Johanna) för att afgöra en sak! Wårt lif är ändå besynnerligt! Det är konstigt!

23. s. Äfven i dag hafva vi haft messofall. På morgon(en) kl. 6 steg jag upp och sedan då en stund fick gått gick jag jemte min bror att bada (L. W.) Det blåste temligt mycket, men vattnet var för öfrigt godt. I S. W. var folk och badade både när vi gingo åstad och när vi gingo hem. Emot middagen voro vi på Långhult, jag och min bror. Der voro vi ganska länge. Johannes har varit hos oss i dag en stund. Sent, vid 6-tiden voro 3ne af flickorna nere litet, men de gingo snart. En af dem skulle — —. Sedan gick jag jemte August till Tobiasa för att träffa Johannes, men han var icke hemma, hvarföre vi genast gingo hem igen. Det regnade riktigt med kraft på eftermiddagen, sent emot aftonen. — (Johanna)

gick hem i skymningen. Jag var då ute. Några likgiltiga ord vexlades. Sedan, det sista på dagen, lade jag mig att sofva.

24. På morgonen har jag läst tidningar, H. T. I N:o 160 förekom en artikel angående representationsförslaget af Domprosten Wieselgren. Han är en märkvärdig personlighet. En fridens och frihetens apostel. Det var mycket roligt att få se tidningar. Vid 9 tiden var J-a här enligt — men blef icke efter — löfte. Sedan middagen hafva vi "ansat" hö. 3 små lass hafva vi kört in och jag har hulpt till.

25. Först skref jag en stund. Sedan hafva vi tagit det sista, två lass (af) höet. Sedan vi fingo in höet gingo vi åstad och badade (S. W.) och när jag då gick hem var jag framme på Långhults gård, hvarest de voro i(färd) med att häfva hö. Der har jag varit och häfvit hö några gånger. Jag kommer än ihåg hvad jag en gång jag var der, jag tror det var vid ett sådant tillfälle, tänkte och tillika önskade. — Mycket mer än jag då tänkte har redan gått i fullbordan, men jag kan äfven säga att en del icke ännu gått i fullbordan och *kanske* gör det aldrig! Man kan aldrig tänka sig framtidens förhållanden, sådana de verkligen äro eller blifva. Det gör också detsamma.

26. På morgonen kom Larsson och skulle resa till Göteborg. Han var hos mig en god stund och sedan följde jag honom till på Wägaryd "lid". Jag sände två bref med L-n. Ett till Elmén och ett till S-n. När jag följt L-n och gick hem, fick jag åka med Svenssons Anders från Slätter och hem. Sedan jag spiset middag gick jag till Långhult, åt gärde(t) nämligen, hvarest de voro o. ansade hö. Jag tog nu och hjälpte dem. Detta var afgjort kl. omkring 5. Sedan gingo vi åt sjön (L. W.) jag och Johannes och badade. Wi redo åt skogen på hvarsin häst, som skulle der släppas. Sedan vi då kommit ned — flickorna voro i S. W. och badade — så satt jag en lång stund och språkade med Johannes. Det är icke ledsamt att vara med ibland arbetsfolk, men der mycket sådant är tillsammans, der blifver ogudaktigt och oanständigt väsen, hvarföre det blifver allt utom trefligt.

27. Jag har i dag mest sysselsatt mig med att läsa psykologi. Jag har varit upp i L-lts hage, hvarest de laka. Sent på e. m. var mor Kerstin ner hos mig för första gången sedan jag kom hem. Jag läste för henne Wieselgrens förklaring öfver de 10 budorden,

tillochmed det fjerde läste jag. Resten skall läsas en annan gång. Hon var hos mig till mycket sent på aftonen o. när hon gick följde jag henne uppåt hagen. Hon berättade bland annat om Johannes förhållande till en viss enka. Om denna hafver förut i dag en historia blifvit mig förkunnad. Sedan jag hade spiset qvällsmat gingo vi, jag och min bror, åt L-lts hage till dem, som der skulle vara uppe öfver natten. Dessa voro Britta och Johanna. Der blefvo vi nu till ljusa dagen. En gång drucko vi kaffe. Johanna blef sjuk, hon hade förkylt sig, (så) att hon slutligen gick fram. Strax innan dagningen började det att regna. Här är ljusa dagen när detta skrives, d. v. s. den följande. — (Johanna) blifvit sänd några versar på sin födelsedag i morgon.

28. På morgonen var jag åstad och hjälpte till att sko vårt sto. Jag har varit hos min syster i dag. Jag har halfsofvit hela dagen och helsofvit understundom till följd af att jag ej sofvit något med natten.

29. Suttit inne och läst hvarjehanda. På aftonen, då jag efter vanligheten var ute och hämtade frisk luft, träffade jag B. o. J. som hade varit åstad och "nattflytt" kreaturen. Dem språkade jag nu (med) en god stund. Detta är dagens alla anteckningsvärda märkvärdigheter.

30. s. Hela natten, tror jag, har jag varit besvärad af de mest olikartade och besynnerlige drömmar. Minst ett par gånger har jag blifvit väckt utur sömnen af regnets plaskande. Kl. 9 gick jag i kyrkan. Pastor Asklund predikade. Han predikade om "de trognas umgängelse i himmelen". Predikan var kort, men så hade han en nästan lika lång tillämpning, uti hvilken han framställde sina tankar ganska strängt. Han talade om döpelsen och nattvarden och mycket om föräldrarnas pligter mot barnen. Han klagade bland annat (öfver att) "kristendomsundervisningen omfattas kallt i våra dagar af både höga o. låga". "Helldre", sade han, "meddelas barnen en hop verldsliga kunskaper." Hvad tjenar det i det hela till att anföra hvad han sade? I kyrkan satt jag på läktaren. Der har man en sådan förträfflig utsigt öfver hela kyrkan och således allt folket. — På eftermiddagen kom B. o. J. från L-lt hit, och de bjödo oss med sig upp till sitt. Der blefvo vi bjudna på vin och kaffe. Detta var Johanna som bjöd alldenstund hennes födelse skulle firas. Efter att hafva varit der ett par timmar gick jag hem.

B., J-a o. Joh. följde med, och jag läste för dem så länge jag såg. J. ville gå till M (Melltorp), men de följde icke med. När jag skulle lägga mig kom min syster "uppifrån", och så följde jag henne alldeles till hennes hem.

31. Jag har sträfvat och läst litet i dag. Jag har varit hos min syster en god stund. Der spisade jag nya potäter. — Hos B. Olsson hade varit röfvere i natt. De hade tagit ut ett fönster och gått in och tagit skåpet på väggen, hvaruti han hade åtminstone handelspengarna. Han vaknade medan de voro der, det var kl. omkring 12, men när de förstodo det, blefvo tre stenar samt åtskilliga vedträn inkastade genom fönstret, hvarföre han fick vara god och blifva inne till dess att de finga väl aflägsnat sig. — Den som har mycket af denna verldens gods, han är utsatt för många farligheter. Derföre låtom oss icke församla skatter der, hvarest tjufvar gräfva och stjäla. — Förliden juli månad var af annan beskaffenhet än denna. Möjligen roligare.

AUGUSTI

1. I dag har jag suttit inne och läsit hela dagen. Det har stormat med kraft. Regnat understundom. Blixt och åska på e. m. J-a varit här en god stund. I morgon afton så — — — —. — Huru annorledes är icke denna förste Augusti än förlidet års! Hvad utvisar en viss anteckning för förlidet år för denna dagen? Detsamma som för i morgon kan jag säga — men hvad för i morgon då? Det blir en obesvarad fråga. — Det var den 1 Augusti förlidet år, som jag började att skriva dagbok. Jag har således nu fört dag(bok) jemt ett år. Det var i går ett år nemligen. — Jag har skrivit ett bref till Johannes på Långhult i dag.

2. Studerat träget hela dagen. Warit åstad och badat (L. W.). Wattnet var mycket kallt. Det var som om det hade varit lättare att simma nu, än när vattnet är varmare. Här har stormat några dagar. Nu är (det) lugnt. Det har nu börjat att mörkna. En för-

färlig åska med blix och tjocka, snart afflytande moln efter skymningen. Derefter blef vestra "himmeln" till en del klar, och månen framträdde på fästet som en ljusens engel, talande till den förskräckta naturen. Oändeligt skönt! Herrligt! — (Johanna) kom ej. Naturligt(vis).

3. Läst temligt. Warit hos min syster en stund. Fått bref från Arvin och Fagander. Sven på Långhult var här en stund. Han talade om — det kom sig så — att det gifves hemliga konster, såsom att framvisa tjuftar, att med blotta ord stämna blod och "verk" (vatten). Detta sednare sade han sig veta eller kunna, d. v. s. han vet hvad ord de begagna. Han har en gång, sade han, sett ett utdrag utur (en) "Svartekonstbok" och deri hade han sett det och han tillade: här finns mer med hemliga konster och hexerier ibland folk än man förmodar. Jag tror ock att det verkligen förhåller sig så, att här råder mera vidskepelse ibland det lägre folket än man förmodar. — Ganska vackert väder i dag. Gick ute mycket sent och i all ensamhet betraktade nattens skönhet.

4. På f. m. var här mycket vackert och godt, men på e. m. har man haft åska med regn. — Henrik, min svåger, har varit här och betalt ränta till mig och min bror för vårt arf. — Warit inne hela dagen.

5. Kl. 9 gick jag i kyrkan, hvarest nattvardsgång skulle hållas. Jag begick nattvarden. Skriftermålet hölls af en af mig förr aldrig hörd prestman, Schiller. Det var i mitt tycke en slarf. Han extemporerade, men utan ordning och sammanhang. En stund talade han om friden, hvarvid han sade: Om denna frid säger Jesus — "kan du hålla dig vaken under skriftermålet, då du tänker dig fram till Herrans bord?" — det var någon som sofde eller som han förmodade sofva — min frid gifver jag eder etc. Den, som icke har förmåga att tala med anda och lif, med allvar och kraft, den borde aldrig bjuda till att extemporera, ty huru torra ännu hans skrifvna tankar kunna vara, så kunna de dock blifva sammanhängande på det sätt nemligen att han icke kommer af sig och behöfver stå och vänta på infall för nya ords framställande. Att vara talare är en Gudagåfva, och den som icke har fått den bör tacka Gud för hvad han har fått men aldrig inbilla sig ega det han icke eger. — När jag gick hem från kyrkan mötte jag Joh:s på Långhult. Han skulle resa till Kongsbacka till sina släktingar. När

jag hemkom från kyrkan satte jag mig att — jag hade nära sagt — att fundera. Oroliga tankar hvälfde sig i mitt bröst. Derefter vid 3 tiden kom — (Johanna) till mig och var hos mig en stund och var något annorledes än förr. Djerfvere kunde jag säga. — — — Sent på aftonen var jag ute. Jag träffade då — (Johanna). Talade om förflutna tider.

6. s. På morgonen satt jag inne och läste. Vid 8 tiden kom H. (Henrik), min svåger, in i kammaren till mig. Jag har knappt talt med honom på 2 à 3 år någon gång. Nu satt han och talade vid mig en stund. Han ville lånt 10 Rmt af mig, men jag tröstade honom med att jag ej hade några pengar. — Kl. 10 gick jag efter öfverenskommelse ut att träffa — (Johanna), och vi språkade om saker och ting så att kl. var 2 när jag kom in. — — — Jag frågade: hafver du någonsin? mig? Jag fick ej svar men — — —. Hafva famntag, säger Predikaren, hafver sin tid. — Som jag nu sitter och skrifver kommer August in till mig, och han berättar — — — hvad? En motsats till egen erfarenhet, om det är en sanning. Hvarföre skall man icke tro det ondt är, säger ett gammalt ordspråk. Jag skall dock vara — allvarlig. — På e. m. gingo vi, jag och August, till Långhult (för) att vara der en stund för ro skull. Jag satt inne en god stund och talade vid Sven. Han berättade bland annat några drag ur en persons ("Rörängens") ungdomshistoria. Han låg i strid med dåvarande presten (J. V. Svensson) — båda lefva ännu. En gång vid K. G. (Karl Gustafs kyrka) hade han sadlat hästen åt presten, och så sände han en liten pojke fram till kyrkan med hästen. Presten satte sig på utan att göra några observationer. Nu var spefoglen tillstädes och sade till presten: "Det var bra, hade bara pastorn haft betset i svansen." Han hade nämligen vid sadlingen lagt sadlen bakframpå, och därför tog han sig anledning till detta yttrande. Han berättade mycket mer, men hvartill tjenar detta. Derefter, vid 6 tiden, gingo vi tillsammans med flickorna B. (Britta), J. (Johanna) och An. (Anna) ut på gårdet en stund, och sedan gingo vi hem till vårt och der voro vi till qvällen, hvilken ju icke var så långt borta. — Man brukar en lek på landet, som kallas att "gömma ringen". Den tillgår på det sätt, att en person tager en ring o. med denna går omkring hos alla personerna och gömmer den och lemnar den verkligen hos någon. Nu skola alla gissa, hvem som har ringen. Den

som nu gissar orätt skall lägga "pant". När ringen nu är gömd några gånger och man hafver så mycken pant, att det lönar sig, så skall panten återlösas, hvilket tillgår sålunda. En person tager panten och säger: "Jag sveder och bränner, hvem panten han känner?" Den som känns (vid) panten säger då att det är hans och nu kan (han) återlösa den. En domare är tillsatt, som dömer hvad som skall göras för att återfå panten. Den vanligaste domen är att man (skall) kyssa den och den. När detta är gjort, så är det slut med leken. Vi gjorde denna lek, och det vankades således kyssar ifall man hade velat hafva sådana, men de blefvo väl — som A. (Anna) sade — icke rigtiga, åtminstone få. Anna var förfärligt rolig; hon var så löjlig, att vi skrattade allesammans åt henne. — Emellertid hafver äfven en afton kommit efter denna dag, denna kanhända något märkvärdiga dag.

7. Läst mycket träget. Warit hos min syster en stund. Godt väder på f. m., regn på e. m. Jag och min syster sutto och talade om den lyckliga tid, då vi voro hemma båda. Huru vi då fingo arbeta och hvad trägna vi voro. Vi hade en moder, som lärde oss huru man skall taga sig fram i verlden med arbete, ärligt arbete. Hon lärde oss att arbeta. Hon var sträng, men alls icke för sträng. — Tänk, hvad hafva icke tiderna förändrat sig! Huru annorledes är det icke nu än förr! Förhållanden hafva framträdt och känslor hafva uppkommit, om hvilka en (i) barndom(en) aldrig kunde drömma. Hvilka besynnerliga varelser äro icke vi — fast nej, vi äro alls icke besynnerliga, utan vi (äro) blott, såsom hela den öfriga naturen, vi äro beroende af naturlagarna. Dessa äro gemensamma för hela naturorganismen, och dessa måste tillämpas på hvarje del af denna stora organism såsom dess relativitet fordrar. Vi äro icke fria, vi äro icke sjelfständiga; om vi säga att vi detta äro, då bedraga vi oss sjelfva. Vi sträfva till den medvetna friheten, men under hela sträfvandet måste dock vårt eget jag icke allenast sträfva att ensamt finna och begripa sig sjelft, hvilket vore omöjligt utan något annat, något mera, något högre, och följaktligen stå vi i gemenskap med det som är omkring oss och det till följd af det, som är inom oss — af oss sjelfva, och tvertom. Det är således hvarken onaturligt eller orätt att vissa objekter på ett eller annat sätt blifva för oss föremål särskilt. Ja, det är emellertid besynnerligt, hela vårt varande nemligen.

8. I dag har jag läst träget. Jag har bland annat läst ut en roman "Familiemediamanten" af M. Aycord. Jag har läst på den öfver 8 dagar, en stund om dagen. Den var på Danska och öfver 580 sidor. Temligt bra. Här har vasat och regnat nästan hela dagen. Min bror är sjuk. Träffat — (Johanna) blott kort.

9. Läst efter vanligheten. Skrifvit några rader i största hast till L-n (Larsson). Warit åstad och badat (S. W.). Något har blifvit sagt om L-n. En osanning. Huru godt är här icke om dylika!

10. Läst litet naturligtvis. Warit på Långhult en stund. Mor och Johanna äro redan återkomna från Kongsbacka. Nu hade jag icke varit på L-lt någon "söckendag" på länge. En stund på aftonen var jag ute och spatserade eller rörde på mig eller hämtade frisk luft, hvilket man vill säga. Träffat — (Johanna). Jag tänkte att "det" var orätt, och det är så äfven kanhända. Jag tänkte att det var skadligt, möjligen äfven det; men jag ser att det från flera sidor betraktadt är hvarken orätt eller skadligt — "det" nemligen; men dock i alla fall ej önskeligt skett.

11. Warit åstad och badat (L. W.) samt med detsamma varit med min bror efter vårt sto långt bort i skogen. Warit på Slätter och äfven helsat på min syster, fast blott ett ögonblick. För resten har jag läst Svensk historia m. m. Sent på aftonen var jag ute och hjälpte mor på L-lt att få rätt på deras får, jag fann dem.

12. Warit hemma och inne hela dagen. Läst samt färdigskrifvit en liten berättelse "Omständigheter göra att man blir kär", som har afseende på något för tillfället härstädes timande. Jag har läst den lilla berättelsen för min far och bror just nu. Nu har dagen, ja, hela veckan flytt. De minnen som kvarstå efter denna vecka äro icke många och icke synnerligt vexlande. Något torde dock finnas, som är outplånligt! Tänk, vad en vecka är ett stort steg på vår evighets väg, då man besinnar att hvarje ögonblick är, med afseende på vårt lekamliga varande, ett förintelseögonblick för oss.

13. s. På f. m. var jag dels inne, dels gick jag ute och spatserade alldeles ensam samt satt ute i skuggan af en ek och läste "Axel". Kl. 12 gick jag, som annat folk, till kyrkan. Mycket för tidigt kom jag dit. På läktaren satt jag och betraktade, hvad som kunde bli föremål för min betraktelse. Här blef slutligen efter pastor A. (Asklunds) ankomst både sång och predikan och det som kändes må man tro. Efter gudstjenstens slut lästes bland annat en guds-

nådelig bön för hennes högstsalighet hertiginnan af Östergötland, som "lyckligen nedkommit" d. v. s. till oss menniskor, syndare, stackare och bedröfvelige undersåtar med en "prins".¹ När bönen var läsen skulle man uppstå och instämma i afsjungandet af psalmen 272. Tvenne verser sjöngos o. sedan förrättades altartjensten, hvarefter den 3:je och sista versen till prinsens ära afsjöngs. Således blef en hel psalm sjungen samt efter gudstjensten altartjenst förrättad, allt till den nykomne herrskarens ära, allt till prinsens ära. Tänk om den der förträfflige lille doge ändå medan alla dessa böner, sånger och tacksägelser i hvarje vrå utpustas för honom, hvad han väl då skulle blifva obegripligt salig. — Hvad är en hertiginna mer än en annan qvinna? Hvad är hennes son mer än ett annat hjälplöst nyfödt barn? Skillnaden är den, att dessa samteliga får staten, folket underhålla, då deremot andra varelsor får sörja, arbeta för sig sjelf — det är kanske därför att de skola bedjas och sjungas (för); folket skall bedja till Gud och till honom uppstämman sånger med helig önskan att få hafva dessa här välsignade varelsorna att underhålla — kungar, drottningar, herrtigar, herrtiginnor, prinsar och prinsessor nemligen. Huru länge skall ett sådant förhållande vara? Huru snart skall frihetens mål hinnas? Huru snart skall dessa vidskeplighetens, ja, vanvettighetens moln skingras och de ljusstrålar glimta fram, uti hvilkas ljus hvarje menniska kan se att hon är menniska och så äro alla andra hennes medbröder — bördsvärde finnes icke, det som bestämmer värdet och företrädet är *endast* det sanna, goda, sköna och fromma; Wisheten och heligheten skall intaga vidskepelsen(s) och slöheten(s) plats. — När jag gick ifrån kyrkan träffade jag Arvins syster, Johanna, som var här vid kyrkan. Henne helsade jag nu från A. (Arvin). Hon var inne hemma en stund. På e. m. vid 6 tiden gick jag och Aug. till Långhult. Der voro vi en stund och der vankades kaffe, och sedan vi tagit afsked gingo vi med Anna och Britta ut att "flytta" kreaturen, och sedan promenerade vi ut midt för vårt. Der kom Johan till mig och sade, att hans mamma, min syster, ville ha talt vid mig. Då gick jag med honom till min syster. Der var jag till ganska sent, ty det var i skymningen jag gick dit. När

¹ Den nyfödde prinsen var målarprinsen Eugen, som föddes på Drottningholms slott den 1 augusti 1865.

jag gick hem träffade jag J-a, jag tog ifatt henne, som sade sig hafva varit i Melltorp. Wi voro i sällskap hem och jag följde med ändå längre, och gick sedan hem och lade mig att sofva, men kunde icke somna på länge, länge. Jag talade en stund med Aug. och anförtrodde honom något — — —.

14. Läst litet. Fått bref från Larsson samt äfven Familj. (6), allt från Göteborg. Warit på Slätter och läst tidningar m. m. I H. T. för den 7 augusti stod att nästkommande läsår vid Seminarium har på Domkapitlets framställan blifvit förkortadt från 36 till 33 veckor samt att början skall ske den 2 oktober.² Wi skola således börja *Måndagen den 2 oktober*. Det är ganska vackert att hafva lof från början af juni till oktober. — På middagen var J-a här, och länge särskilt hos mig. Hon sade sig i morgon skola gå bort. Sent på e. m. var jag på Långhult, och de voro ute i sitt arbete utom mor och Br. (Britta). Der vankades Thé och semla, något som man icke ofta bjudes på måtro.

15. Warit inne och hemma. Läst, skrifvit, badat (L. W.). Mejadt och räfsat. Mor på L-lt varit här lite grand. Hon sade, att hon i morgon skulle gå till Melltorp för att — — —. Någon skulle kommit men ljög. Det kan ju bli förargligt. Jag hörde i ett tal, som Wieselgren höll för oss på Seminarium, hvarom är på (ett) ställe skrifvet, nämnas om Hjernes valspråk, och då jag nu för första gången fått se det tryckt i Familjjournalen 6, så må det här införas. "Wänner äro tjuvar, som stjåla vår tid, och äro värre än andra tjuvar, emedan de icke kunna återställa hvad de borttagit." — Är det till någon nytta att läsa romaner eller noveller? En fråga, som jag kanske aldrig kan besvara. — Denna fråga gjorde jag med anledning deraf, att jag just nu suttit och läst några noveller i Familjjournalen. — Hvarför skola vi lefva? Hvad är vårt lif? Ack, hvad jag är olycklig som icke fått blifva en menniska, som kunnat få lära mig något här i verlden!

² Från hösten 1865 behövde seminariet ökat lokalutrymme bl. a. beroende på att klassrum behövdes för en seminariets övningsskola. De nya lokalerna kunde dock inte få disponeras tidigare än den 1 oktober, d. v. s. man måste avvakta laga fardag. Konsistorium bestämde därför att läsåret skulle börja den 2 oktober, som var en måndag, och utverkade därjämte kungl. maj:ts nådiga medgivande att förkorta detta läsår från 36 till 33 veckor.

Heliga känslor de finnas i själen,
 Rena de strömma från världarnas Gud.
 Vördiga hoppet hos fattigdomstrålen,
 finnes — och detta det kommer från Gud.
 Hvad gör det man mister för ringa man är,
 Hvad gör det man blifver bedragen?
 Hvad gör det oss trycker båd nöd och besvär,
 Hvad gör det med sorg man blir slagen?
 Hvad gör det vi vandra osynliga här,
 Hvad gör det vårt namn blott en stackare är?
 Hvad gör det oss svika de heliga löften,
 Hvad gör att de se uppå snödhetens gull?
 Hvad gör att ringaktas de ärliga syften,
 Hvad gör att vi glömmas för fattigdoms skull?
 Hvad gör det vi synas så ringa för världen,
 Wi framgå ju ändå på evighetsfärden.

16. Läst något. Skrifvit "Den lilla dufvan". Warit vid ett alldeles förut af mig okänt humör, ingalunda godt eller tillfredsställande men dock i alla fall icke så farligt svårt. Har jag kanske känt något af hvad kärlek vill säga? Här i närheten, i Långar, har i dag varit ett storartadt bröllop. Warit på Långhult sent på eftermiddagen. Talade blott med mor o. ingen annan.

17. Det bankade på dörren i natt vid 1 eller 2 tiden, hvilket gjorde att jag vaknade. Det var en "ellekullsboe", som uppe på vägen hade hittat en fruntimmershatt, och denna ville han lämna in. Den var utan tvivel förlorad af bröllopsfolket. Jag vaknade emellertid och kunde icke somna sedan, emedan jag kom att ligga och tänka. Efter en stund steg jag upp, gick ut och flyttade kreaturen och gick en lång stund och såg mig omkring och betraktade nattens eller morgonens skönhet, i synnerhet morgonrodnaden, hvilken jemte månens, stjernornas och molnens (gång) bildade en stor herrlighet för mitt öga. Jag gick in då en stund (för)flutit, men kunde ännu icke se att arbeta, utan gick åter ut. Sedan jag kunde se, så satte jag mig att skriva. Jag skref "Morgonrodnaden", ett halft ark. Efter en vacker morgon blef hela dagen ända till e. m. en regndag. Wid middagstiden gick jag till Sjöryd till Berndt, och der var jag till kl. 5 e. m. Det var temligt roligt att

göra en liten titt dit. Jag var på Slätter och sökte min syster. Hon var ej hemma. Sent på e. m. gick jag till Långhult, ty jag hade lofvadt mor, att jag skulle gå dit. I skymningen gick jag derifrån. J-a följde mig då, och vi gingo bort i hagen en lång stund.

18. I dag har jag icke gjort just någonting. Marknad i Warberg. Min syster har varit här en god stund och då språkade jag med henne. Det var på e. m. hon var här. På f. m. var — (Johanna) här hos mig en god stund. På e. m. har jag varit ute och mejadt af säd. Sent var jag på L-lt. Mor var alldeles ensam inne. Hon bjöd på thé. Längre var jag uppe, och sent var jag ute och såg mig omkring.

19. Jag steg i dag upp när jag vaknade, och det var just icke så tidigt. Sedan läste jag en stund och så gick jag till Slätter till B. O. (Börje Olsson), och detta är det tråkigaste jag gör, ty för lanthandlare, sådana som här i orten äro, bevare mig i tid och evighet! Derifrån gick jag in till min syster en stund, och sedan jag kommit hem, följde jag med att hjälpa min far och bror att sko vårt sto, och sedan gick jag att bada. (S. W.) När jag då gick hem var jag inne på L-lt en liten stund. Min pappa berättade någonting, men det trodde han ej vara sanning, och det var (det) icke heller.

20. s. Messofall, hvarföre jag suttit inne hela dagen utan att en gång kunna efter en hel veckas arbete få gå till templet och höra något för själen upplyftande. Sådant gifves dock i alla fall knappast här. På morgonen någon gång skulle enligt löfte och överenskommelse — (Johanna) kommit hit till mig men kom icke, hvarföre jag blef rätt ledsen för att icke säga förargad. På middagen voro B. (Britta) och J. (Johanna) inne hos mig kanhända 10 minuter, de skulle då gå till M. (Melltorp). Här regnar nästan jemt och är således särdeles tråkigt. Inne skall man sitta, ty man har just ingenstans att gå, åtminstone ingenstans som är roligt, och Söndagarna äro då verkligen tråkiga, när man ej får gå i kyrkan. Icke kan man hafva lust att hela dagen sitta och plugga och läsa, då detta är hela veckans egentliga arbete. Sent var jag på L-lt en stund.

21. Jag hade för länge sedan beslutat att i dag gå till skrädaren i Germundstorp, hvilken skulle sy åt mig. Oaktadt här var

ganska mulet gick jag dock, ty det är alltid så roligt att få göra så som man har tänk(t) och slippa att skjuta upp. Jag gick $\frac{1}{2}$ 8 tror jag och ifrån Rud och till Stockenäs fick jag Nils i Gårdavik i sällskap. Han hade mycket att säga. Det är roligt att tala med gamla äkta odalbönder. Han är en sådan. Det blef ganska mycket regn. Jag gick fram i Tolycke för att helsa på Johannes en stund, men han var ute på jagt. Då gick jag tills jag kom till Kongsäter prestegård, hvarest jag gick fram att helsa på gossarna. Jag träffade först Elam. Wi stodo i den s. k. stora farstun till dess det blef städat på deras i en flygelbyggnad varande rum. Wi gingo dit, och der voro vi en god stund. I deras, gossarnes, bokhylla var bland annat en hel mängd häften af Läsning för folket. Jag tänkte då jag såg dessa: måntro dessa icke tillhöra någon af församlingarna, men ändå ligga så här. Snart blef jag af gossarne bjuden att gå in och spisa frukost. Jag ursäktade mig alldenstund jag var så våt och så smutsig, men så kom prostinnan och då var det naturligtvis till att tiga och gå och tacka för bjudningen. Wi spisade bröd, smör, kött och mjölk. Inne i salen var ingen mer än jag och gossarne samt mamsell F. Hon språkade med mig och frågade mig, om jag kom ihåg då vi voro hos pastor Skog. Klockan var något öfver 11 då jag gick derifrån till skraddaren, hvilken jag träffade och hos hvilken jag bjöds på kaffe. Wid hemgåendet gick jag in i Kongsäters skolhus och skulle der se mig omkring. Der var något öfver 40 barn. Läraren var C. J. Hansson. Han bjöd mig på kaffe samt på en gök, om jag velat haft en sådan. Denne tog han dock gerna sjelf. Det är ömkansvärdt att se en skollärare begagna brännvin, att se honom handtera brännvinsflaskan. I hans skola skrefvo barnen vid mitt besök derstädes, en del läste, en del läste på tabeller. Sång öfvades. Räkning sade han äfven drefs. Andra ämnen lära icke förekomma, emedan der icke finns några vidare materialier. Geometri sade han öfvades. En karta öfver Sverige fanns, men geografi lästes icke, så sade han sjelf. Skolläraren är en supare! — Nu gick jag åter fram i prestgården och träffade gossarne, hvilka följde mig ut åt gårdshusens gårde, hvarest vi sutto en god stund, och de omtalade hvarjehanda, i synnerhet bröllopet i L-. I salen i prestgården har jag ej varit inne sedan några år, då jag en Söndags e. m. var i sällskap med pastor S. Då bjöds på kaffe. Då var prosten och Söderström med.

Nu är prosten svag. — Nu är jag ändteligen hemma. Warit på L-lt en stund. Mor och B. (Britta) inne. Der bjöds på kaffe.

22. Jag steg tidigt upp och skref ett litet bref till Fagander, och sedan gingo vi ut att taga af säd. Jag har mejadt mycket i dag, men så har det regnat en stund och vi hafva blifvit sinkade. Warit hos min syster och är så detta dagens händelser hitintill. Jag har tänkt att följa med min bror till Warberg i afton. Sedan det var nermörkt gick jag att följa med till W.

23. Natten var obeskrifveligt skön. Wid östra horisonten syntes stiga några djupa moln. Hela hvalfvet var överströdt af stjernor, hvilka lyste från det blåa hvalfvet med hela sin klarhet. Slutligen såg man Orion framkomma från öster. I vester syntes några lätta moln, från hvilka utgick den ena ljungelden skönare än den andra. Det syntes som om stjernorna hade ---ningar, ty de flögo hit och dit i rymden: det var meteoror. Det hela var emellertid oändeligt skönt. Natten flöt bort, och dagen kom från öster, förebådad av en icke stark men strimmig morgonrodnad. Snart hade man staden i sin åsyn, och sedan var det icke längre roligt. Kl. något öfver 6 f. m. kommo vi in i staden. Min bror hade ett lass att sälja, hvarföre han höll en god stund på torget, och så länge han ej sålt detta kunde jag ej uträtta mina ärenden, alldenstund han skulle taga vara på mina saker. Derföre gick jag nu några timmar och såg mig omkring. Jag var uppe vid väderqvarnen och såg ut öfver Kategats yta; jag såg hvarest W.boarna hade sin ———. Jag hade ej sett den förr, så ofta jag än varit i W. — Jag gick der en stund och tänkte, då jag betraktade staden och folket, (att) här skulle jag snart dö. En hel mängd af badgäster syntes der. Ack! de stackars damerna, hvad de se lidande ut! Jag uträttade mina ärenden, och för dessas uträttande var jag inne i några handelsbodas, i manufakturhandel, hos en guldsmed, hos en garfvare och jag tror hos en bagare, och denne var bäst af alla, ty der fick (jag) några små kakor och ringar, sådane min mage ville hafva. — Jag träffade min bror J. B. (Johan Berndt) i staden. Han arbetar der såsom timmerman. Han bjöd på ett glas öhl. — Icke får jag förglömma att jag var inne i bokhandelen och köpte der några ark papper samt dagens tidning för att vara modern. Icke innan kl. var nära 12 fick jag vända W. ryggen, och med en särdeles ljuflig känsla gjorde jag

detta, ty jag har aldrig trivits i W. och vore väl omöjligt att jag skulle göra det. De äro så förfärligt morska och högfärdiga och dumma i småstäderna, så att man troligen måste vara eller skola vara eller blifva sådan för att kunna lefva i en sådan stad. Jag vände mig som sagdt ifrån W. och hade endast druckit ett glas öhl der, hvarföre jag var både hungrig och törstig. — Jag hade i W. besynnerligt nog efter hvad jag tyckte träffat en f. d. Seminarist Engvall, och honom träffade jag äfven på hemvägen. Engvall är under sommaren hos sin bror, som är skollärare i Torpa. Det var således icke så underligt, att jag träffade honom. Det var ändå roligt att träffa en Seminarist, fastän jag var mindre bekant med honom, alldenstund han blott varit Seminarist en termin. Han sade sig nu skola resa hem och hade beslutat att ej bry sig om att blifva skollärare, alldenstund han ej hade någon lust att läsa utan fann det för svårt samt tillika kände sig sjuk, sedan han stog sig på läsningen. — Utan några vidare äfventyr var jag hemma igen kl. $\frac{1}{2}$ 4 e. m. Glad var jag, att jag åter var lyckligen hemma. Sedan jag hade sett om både kropp och kläder, gick jag åt sjön (L. W.) att bada och gjorde detta ganska godt. När jag gick hem träffade jag mor på L-lt. Sent på e. m. kom H. Johnsson till mig och var hos mig en god stund. Han berättade att han varit inne hos och talat vid skolläraren Hvalgren, och sade han, att han (Hval.) var icke så god att komma i tal med, men sedan mycket intressant. Må tro det är gott att få lägga sig att sofva.

24. I dag har (jag) ej gjort just någonting. Jag har varit med ute på skörden litet. Mor på L-lt har varit här hos mig en liten stund; och är detta dagens alla märkvärdigheter. — Men jag kommer ihåg, att det var på denna Thursdag ett år sedan, som jag reste till Göteborg. Jag var således vid denna tid förlidet år i G.

25. På morgonen var J-a inne här en stund. Ej träffats förr i denna veckan. — Warit med ute på skörden nästan hela dagen. "Röskt" "hör". Kört in något torr säd. Warit å badat (L. W.). Då jag kom och hade badat var jag inne på Långhult några minuter. Der voro de ute utom karlarne samt mor och B. (Britta). Här har varit mycket godt och grant väder i dag. Sent på aftonen gick jag ute och betraktade stjernorna.

26. Icke gjort just någonting med någon reda. Skrifvit till Arvin o. L-n. Läsit litet. Warit hos min syster. Warit på Lång-

hult. Der bjöds på kaffe. Jag var med mor ned i gårdet och såg till något hvete, om det skulle vara torrt. Blåst bra. Mulet på eftermiddagen. Bref från S-n (Södergren).

27. s. Jag steg upp temligt tidigt att skrifva till S-n. Vid 11 tiden gick jag ut och spatserade, då kom J-a (så) att vi träffades. Hon hade sagt, att hon skulle kommit till mig vid 8 tiden i dag, men detta hade ej kunnat blifva, emedan hon hade blifvit ensam (och) ej kommit ifrån. En stund sutto vi i "krokavrå" och språkade först om hvarjehanda, hvarunder jag gjorde förebräelser för möjligen bristande upprigtighet. — Jag framlade nu några af de tankar, som länge hafva varit afsedda att till henne framträda i ord. För öfver två år sedan språkade (vi) obetydligt om och icke hafva dessa tankar eller planer varit döda under tiden, men som nu rygten hafva föranledt mig, att mera antaga en blott och bar falskhet än någon verklig kärlek hos detta objekt, som redan gifvit mig många både lyckliga och olyckliga stunder, så framställde jag nu ånyo — den hade förut ej varit framställd kanhända, men förstädd — en fråga, och att få svar kanske var svårt — kanske en blygsamhet kunde förefinnas — men jag frågade då efter ett "ja" och en hand, och jag fick ett tydligt — "ja". — Denna dagen är således ganska märkvärdig! Kärleken är en besynnerlig ting. Jag har ofta tänkt: att hvad skall man bry sig om sådana der tankar, men det är rentaf omöjligt att komma ifrån dem. Om J-a blifver trogen och jag aldrig får höra några störande rygten så kunde hända Barndomsvänskapen kan möjligen blifva en bestående kärlek. Aldrig har något objekt uppväckt hos mig sådana känslor som just detta och måtte inget göra det, om jag med detta kunde blifva lycklig. Qvinnan är nog trogen, om hon blott är det! Jag har således från denna dag — jag har haft det i två år, åtminstone till hälften, men det har varit en fullkomlig hemlighet — en fästmö. Mycket har jag ännu att säga henne, då tillfälle erbjuder sig, och kanhända hon då ångrar sig och vänder åter. Hvem vet? Qvinnor äro väl icke alltid att lita på om deras nycker störas eller icke tigas med och lemnas åt glömskan. J-a är i mitt tycke en vacker flicka, ett år äldre än jag och ganska älskvärd, ehuru hon icke äger någon mera bildning än den som kan vara vanlig ibland bönder. Egde hon mera bildning, skulle hon måhända vara ännu mera älskvärd. Då jag var barn, ifrån

jag var omkring 7 ända till 15, 16 år fick jag snart sagdt dagligen gå åt skogen för att hemta kreaturen. Under de första af dessa åren, då jag var så der 8, 10 à 12 år, voro alltid jag och Johanna då i sällskap, alldenstund deras kreatur äfven voro i samma skog. Wi hafva således såsom barn varit mycket i sällskap och äro uppvexta tillsammans. Ganska tidigt, ehuru icke vid dessa åren, hade derföre hos mig ett tycke för henne uppstått. — Om hon vore mera stadig och allvarsam, kanhända hon vore mera älskvärd, men man ser nästan icke annat än godt, då der i hjertat finnes ett visst slag af känslor. Hon har ord på sig att vara argstint, o. detta är troligen sant, men derför kan nog hjertat vara godt. Hon är möjlig(en) äfven något lättsinnig (?), men kanske icke mera än jag, och då är det ju ganska väl förlåtligt. — Wid middagstiden gick jag i kyrkan, och der predikade pastor, Com. Skog. Han var mycket sträng. Han hade till ämne: "Syndernas botfärdiga kännande." Ifrån kyrkan skyndade jag hem. Joh. (Johannes) på L-lt var då inne hemma en stund, och sedan han var gången satt jag och skref och gjorde hvad jag kunde en stund tills kl. var öfver 6 e. m., då jag och min bror August gingo till L-lt en stund. Då vi kommo dit, träffade vi utanför B. (Britta) och Joh. (Johannes), och då när vi fingo stått der en stund gingo vi in. Mor låg och hvilade, emedan hon varit i Kong. (Kungssbacka), men snart steg hon upp. A. (Anna) o. J-a voro i kammaren, och snart kommo de in. Emot aftonen skulle jag gå, och då gingo J-a o. A. att mjölka, och J. bad oss, mig och Joh:s, att gå med och "flytta" (kreaturen), och vi gingo emellertid bortåt gårdet, till dess att de gingo (deri) från o. in. Jag tog godnatt med Joh:s och gick, men stannade bort vid hagen, då J-a snart kom och följde mig bort åt hagen, då vi mötte der B. (Britta), som hade varit med Aug. här hemma en stund. Emellertid gingo vi der en liten stund, hvarefter jag skildes ifrån först B. och sedan J-a. Allt med ett godnatt. — Denna dag har således sin ända nått, och jag hafver nu i korta och sanna ord beskrifvit alla dess händelser. Mycket märkvärdigt har inträffat, och hvad förbindelse denna dag möjligen kan hafva med framtiden — må framtiden afgöra det.

28. Enligt i går från predikstolen uppläst kungörelse skulle i dag kl. 8 f. m. skolinspektör Psilander inspektera Grimmares folkskola, hvarföre jag i behörig tid begaf mig dit för att inspektionen

öfvervara. Inspektoren kom på bestämd tid. Han var en ung, rask och ganska vacker karl. Han började med att höra barnen i innanläsning hvilket han sjelf gjorde. Sedan hörde han i räkning, skrifning, katekes och biblisk historia, allt mycket kort och nära nog sagdt ytligt. Jag fattade ej stort förtroende till en sådan inspektion. Huru skall han kunna afgifva den der noggranna under rättelsen, hvarom han talade? Ja, att säga som han tycker men ej säga sanning. Nu förestås skolan af en oexaminerad. Han frågade skolrådet om det ej var besint på att antaga en examinerad lärare, så som Kongl. stadgan föreskrifver, hvilket (de) sade sig ej vilja, då nu skolan skötes till deras fulla belåtenhet. Han sade sig då ej vara emot, att de hade det såsom de hade det. Huru kan inspektorn tillåta sig sådan frihet, då Kongl. förordning föreskrifver att det i hvarje församling skall finnas examinerad lärare. Han sade att ibland de 100 församlingar, som han har att inspektera, är Grimmares den uslaste — och likväl tyckte han, att han kunde lofva dem att slippa examinerad lärare. Han framställde en fråga till församlingsboarne angående sockenbibliotek, hvilken de ej ville höra, och han syntes icke särdeles nitisk för saken. — Hushållningssällskapet härstädes, sade han, bidrager med hälften af hvad församlingarna bidraga till sockenbibliotek, och likväl vilja de ej! Söndagsskolor började han att tala om men gjorde liksom Dumbom, slutade vid början — "det hör egentligen icke hit" såsom han uttryckte sig. Pastor Asklund var äfven närvarande. Han var tyst som en prest. Skolstyrelsen samt en hop föräldrar voro närvarande. Skolstyrelsen och andra bönder, de sade ingenting just, utan då det var fråga om att få en examinerad lärare, då använde de hela sin våltalighet att visa obehöfligheten häraf! Då inspektionen var slut, höll inspekt. ett kort tal till de församlade. Han var alls icke talare, hvad annat han möjligen kunde vara. Asklund talade till mig och sade: "detta är ju Kinberg" samt frågade huru snart jag gjort af på Seminarium. Nu var det helt slut med inspektionen, och, som sagdt, jag fattade ej särdeles förtroende för densamma. — Warit hos min syster en god stund. — På e. m. satt jag och läste, men så blef jag sömnig, och då gick jag ut litet och gick till L-lt. Här voro endast mor och B. (Britta) inne. Jag bjöds på kaffe, och detta vankades i kammaren, och sedan satt jag der och talade vid mor ett par timmar, tror jag. Wi språkade om

hvarjehanda, icke just om något så särdeles. Wi talade något om min ekonomi. Apropos i Lördags var jag der kommer jag ihåg, att mor viste mig ett litet myrten, som hon sade, att hon hade satt till mig.

29. *Min 21 födelsedag.* Hela förmiddagen har jag suttit inne och läst. På e. m. kl. 4 hade jag bjudit min syster att komma hit samt äfven mor på L-lt, och hon skulle taga med sig flickorna, några af dem. De kommo, först min syster och sedan en stund derefter mor på L-lt samt Anna, Britta och Johanna. Jag bjöd på ett glas vin samt kaffe. De voro här "ett godt stund". B. o. J-a voro här längst. Dem följde jag då de gingo. Mor berättade under det hon var här historier ur verkligheten, som verkligen voro värda att anteckna. Hon berättade om att det var i hennes barndom en ung flicka, som hade fått en idé att kläda sig (till) karl och att gå på alla bättre bondställen och fria. Detta spel dref hon länge, men slutligen blef hon upptäckt i synnerhet derigenom att hon begagnade dessa tillfällen till att, då hon gick, stjåla. Hon söp mycket samt tuggade tobak. Hon var vacker och gjorde alltid tur hos flickorna och ställde möte med dem och narrade dem. Håret lät hon klippa, och hade ett horn till hjälp vid ett visst naturbehofs tillfredsställande. Hon skall lefva ännu. — Detta var i sitt slag ett märkvärdigt bedrägeri. Man ser huru långt fruntimmer gå i falskhet! — Detta ville jag endast anteckna för ro skull såsom en märkvärdig sanning. — Emellertid är det min födelsedag i dag: den 21. Jag är således myndig. En märkvärdig dag. Ej på 2 år förut varit hemma min födelsedag! Hvar är jag nästa år? Hvem är jag då i sällskap med? — För två år sedan firade jag på detta sätt denna dag åtta dagar förut, och voro då äfven några från L-lt här, och lefde då min *moder!* Ware nog sagdt om denna dag.

30. Warit hos min syster. Badat (i L. W.), hvarefter jag var inne några minuter på L-lt. Pappa och August varit i Warberg. — Min moders guldring har varit af i några år, nu har jag låtit sätta ihop och öka honom samt skall nu hafva honom såsom till ett kärt minne. — Sent träffat — (Johanna). B. (Britta) kallade på henne o. hon svarade men B. kom ej till oss. Hon sade, att hon i Söndags sagt dem var hon varit; att hon språkat med mig.

31. Jag gick på morgonen till Istorps söderskola, hvarest inspektör Psilander skulle i dag göra besök. Han kom. 62 barn voro

närvarande. Skolan skulle eller kunde vara mycket bättre, om der vore en examinerad lärare. Jag har, som sagdt, ej särdeles förtroende för Psilander, eller kanske han är bra. När inspektionen var slut gick jag genast derifrån. Johnsson följde mig ett litet stycke. I skolan fanns 3 flickor och 2 pojkar, som voro skolbarn derstädes på samma gång som jag (1860). Största orsaken till att jag gick i dag var, att jag ville se till en gammal soldathustru, hos hvilken jag bodde då jag var i skola i Istorp. På annat ställe i min Autobiografi finnes hon, Linds Johanna, omnämnd. Hon är nu hos sin dotter nära vid Unnebo. Hon är mycket svag. 69 år gammal. Hon blef mycket glad deröfver att jag som hon sade "var så gemen att jag ville se till henne". Jag fick kaffe af hennes dotter. Lätt, Johannas man, kom händelsevis dit. Jag gaf henne några ören (50). Huru skönt är det icke att träda in i den fattiges hydda, då der bor fridsamhet o. förnöjsamhet! Huru tillfredsställande för själen är det icke att se till de fattiga i deras nöd. Hjertat blifver så lättat, man blifver så nöjd. Deras böner äro icke ohörda, deras välsignelser kommer ofvanefter. Tänk om på de fattige, de äldre, de sjuke och svage, om vi ännu icke skulle kunna mer än träda in i deras hydda och tala några ord till dem, de äro för dem en skatt och de äro för oss en välsignelse! Glömom aldrig de fattige! De äldre! Våra menskliga pligter, vår Gud.

SEPTEMBER

1. På f. m. regn. På e. m. godt och vackert väder. Jag har läst litet i dag, i synnerhet kristendom. På e. m. har jag varit ute och trafsatt. Jag hade sådana besynnerliga drömmar i natt. Jag drömde om min mor, (dock) föga; och om — något förunderligt! Skall det — som ingalunda vore omöjligt — blifva en verklighet, blifva så? och när? — Sent på aftonen var jag ute och talade då vid — (Johanna).

2. Jag har varit inne och läst för det mesta. Warit ute och ansat säd något. Kl. mellan 3 o. 4 var jag på L-lt. De voro inne allesammans medan jag var der. Det bjöds på kaffe. På aftonen var jag ute litet och (träffade) — (Johanna).

3. s. Här regnade smått hela f. m. Kl. 9 gick jag i kyrkan. Pastor Skog predikade. Han predikade riktigt bra. Der var icke mycket folk i kyrkan. Från kyrkan gick jag direkte hem. J-a hade förut sagt sig skola komma till mig kl. 1, och nu höll hon ord. Hon var nu hos mig till omkring kl. 4. Wi språkade om hvarjehanda (och) ej just om någonting. Då hon gick följde jag henne samt sade, att jag om en timma skulle gå till deras. Detta gjorde jag äfven men träffade jag så henne på gården och sade jag mig nu ej vilja gå in, och hon bad mig då vänta en stund tills hon fick varit inne, hvarefter hon följde mig och det varade en stund. Sedan gick jag hem, och då jag kom hem var min bror J. B. (Johan Berndt) hemma. Jag har fått bref från Gunnesson och Fagander. Gunnesson bjuder mig så hjertans väl att jag skall komma till honom, men nu kan det emellertid ej bli. Jag skref mycket strängt till Gunnesson, sist jag skref till honom, men det oakadt kallar han mig ännu sin sanne vän, han säger att jag är den samme Kinberg nu som förr.

4. Wi hafva ansat och tagit in 3 små lass säd. Här är temligt bra tork, men säden blir ej bra. Frosten har fördärfvat potäterna. Warit hos Tobias. Han gör mina stöflar. Frusit litet på e. m. Warit hos min syster. På aftonen var jag ute och skulle mött — (Johanna), men (hon) kom ej. Så kom det regn, och då gick jag hem. Då jag kom hem, höll någon utan för och var sjelf inne i porten i skjul(et). Der voro äfven B. o. J. August gick då ut, då var ej B. der, men sedan gick jag genast sjelf ut, och då reste genast Herr och — (Johanna) sprang. Jag gick tvärt efter, (men de) väntade ej. — Warit hemsökt af en ryslig, jag vet icke hvad, — — — utan Gud bevar oss från alla passioner. Berndt i Sjöryd har varit här en stund.

5. I dag har jag ej läsit ett ord utan arbetat hela dagen. På morgonen tröskade vi, jag och August, och sedan ansade vi på säd, som vi på e. m. skulle taga in om det höll upp så länge — hela dagen har varit mulet. Efter middagen afmejade jag hvete samt korn, och sedan på e. m. hafva vi kört in 8 lass säd och derefter

trafsatte jag hvetet jag tagit af, och sedan spisade jag qvällsmat och sedan var jag ute och såg på det vackra vädret en stund, och nu sitter jag inne och skrifver dessa rader och gör det vid ljus. Detta är första gången jag haft tändt ljus i höst. Förlidet år hade jag tändt ljus långt innan jag reste, och var jag då länge sedan rest vid denna tiden. Nu är det riktigt roligt, riktigt romantiskt att hafva tändt ljus. Tänk hvad får man icke nu öfverfara, innan man åter kan få gå till sängs vid dagsljus. Tänk hvad får man icke sitta och plugga och läsa vid ljus fram åt jultiden! Nu är jag trött efter dagens arbete och går jag därför snart till sängs.

6. På f. m. har jag afmejadt omkring 12 trafvar korn o. der-efter spisade jag middag. Sedan gick jag att bada (L. W.), och då jag från badet gick hemåt var jag inne på L-lt en stund. Der bjöds på kaffe. En timma var jag der. I kammaren drack jag kaffet, och mor var der. Alla flickorna voro inne. Då jag nu kom hem gick jag till min syster en liten stund, och sitter jag nu hemma och skrifver. Senare på eftermiddagen kom min gamle lärare Johnsson in till mig, och han och jag samtalade nu en god stund till dess att det började att mörkna, då jag i det han gick följde honom upp mot Skoglunds. När jag då gick hem gick jag uppåt L-lts hage, hvarest jag gick och spatserade och tänkte en stund, hvarefter J-a kom till mig. En god stund gingo vi der. Sådana stunder äro vanligtvis icke långa. Jag visade mig till följd af mitt lynne, mina tankar och känslor så allvarsam, tyst och sluten. När jag kom in var kl. $\frac{1}{2}$ 10. Nu skall jag läsa mitt bibelkapitel och sedan lägga mig.

7. I dag har jag läsit litet. Genomögnat theoretiska delen af "Konsten att lefva länge" af Hufeland. Läst katekes (Schartau) och Bibelkännedom (Weland). Sent på e. m. hafva vi kört in lin och hvete. Warit hos min syster några minuter. På aftonen varit ute. Ej hört af någon menniska. Mycket vackert väder i afton. Månljus och stjernklart. — (Johanna) skulle — sjelf sagt så — kommit hit i dag, men kom ej. War ej första gången en sådan osanning tilläts. Osanningar äro icke välkomna, fastän de äro små.

8. Läsit på morgonen. Vid middagstiden gick jag till Slätter till "Tobiasa", och då jag gick förbi Börjes, kallade B. på mig och sade att jag hade bref. Detta var från Arvin. Han hade skrifvit samma dag han fått bref från mig. Han är uppkommen i 6:e

öfre, bor på samma ställe, väntar mig; detta är en del af brefvets innehåll. Han hade vid de 3 kyrkor han predikat i sommar fått 102,50 Rmt i offer. Det var rätt bra och mycket godt för honom. Det var mycket roligt att få bref från honom. — När jag nu gick hem var jag inom hos min syster en god stund. Jag hade med mig Frithjofs saga, och jag läste stycken i densamma för min syster, efter det att jag förut med (några) kort(a) ord skildrat sagans innehåll för att göra det hela för henne mera begripligt. Jag gick hem. Då jag kom hem var J-a der, och hon kom då till mig i min kammare en liten stund. Då hon gick, hon hade varit i Bostra sade hon, följde jag henne nästan hem. Senare på e. m. har jag "repat hör" samt kört in litet säd. Då jag spiset qvällsmat och gick (ute) på gården kommo B. o. J-a, som varit åstad och följt en släkting, och nu följde jag dem, och vi gingo upp i hagen en stund, och sedan gingo vi ned under kullen och plockade äpplen samt sutto der en stund, hvarefter jag gick hem och de gingo fram. Himlen är klar, stjernorna tindra, månen lyser och luften är mild: en skön afton.

9. Kl. 8 f. m. reste jag till Gumundstorp till en skräddare, som har sytt ett par rockar åt mig. Jag åkade och min bror skjutsade mig. Den ena rocken blott var färdig. — På ditresan träffade jag skolläraren Hansson. På hemresan helsade jag på i Tolycke och var der ett par timmar hos min barndomsvän Johannes. Der bjöds på kaffe och mat. Sedan följde han (Joh:s) mig ända upp på Ruds "ässra", och vi talade om hvarjehanda. Wi läste tidningen, då vi voro hemma hos honom. Jag lånade av honom en bok, "Kärlekens lif" af I. M. Lindblad, som jag tänker att läsa igenom innan jag reser, och det skall snart gå, han är blott 400 sidor. Kl. 8 e. m. kom jag hem och efter hemkomsten — det första jag gör är att teckna dessa rader. Sedan på e. m. hafva vi kört in säd, men sedan började det att komma regn, till följd hvaraf vi fingo mycket bråttom. I skymningen var jag ute och såg mig omkring en stund. Jag hörde att L-lts flickor sutto på "kullen" och njöto af aftonens lugn. Jag som sagdt blott hörde dem, jag såg ingen, ty jag var på icke stort men dock något afstånd. Jag har läst 38 sidor redan i boken jag länte i dag, och nu skall jag läsa mitt Bibel kapitel och sedan gå till sängs och i morgon uppstå och på morgonen af Herrens dag sända en tanke, om ej mer, till sabbatens Herre.

10. s. Jag steg upp och läste mitt Bibel kapitel och gick så ut och såg på väder och väderlek. Kl. 9 gick jag till klockarens, dit jag var bjuden. Der fick jag kaffe. Då jag hade varit der en stund, gick jag hem, emedan jag kl. 11 skulle möta — (Johanna). Nu gick jag ut, då jag genast träffade J-a, som hade i sällskap en liten systerdotter. Snart nog kom B. (Britta). Då vi nu en stund fingo gått och plockat bär, så gingo vi in till mitt, hvarest vi voro en god stund. J-a sade, att hon skulle gått hem till mig medan de mina var i kyrkan. Jag skulle icke gått till kyrkan i dag, emedan der var hål på mina stöflar, så att strumporna syntes. Snart fick jag se, tvertemot löfte, J-a gå i kyrkan. Jag skulle som sagdt blifvit hemma. Presten for förbi, och sedan beslutade jag att gå. August sydde då genast ihop mina stöflar, och så gick jag i kyrkan. Der var mycket folk i kyrkan. Sedan Asklund förrättat gudstjensten, så undervisade han i kristendom de barn, hvilka nästa år skola beredas till sin första Nattvardsgång. Dessa skola nu vid de kyrkor han är sitta främst i kyrkan och han efter gudstjensten undervisa dem, på det att de, såsom han sade, måtte till nästa år slippa att gå till honom mer än en gång i veckan, om han kommer att vara pastor här då. Från kyrkan gick jag hem. Det regnade grufveligt. Sent på e. m. var jag hos Tobiassa o. inne hos min syster. Jag blef våt. — — —

11. I dag hafva vi haft skomakare. Jag har så gott som hela dagen suttit och läst i "Kärlekens lif". Det gör sannerligen godt att studera litet af det der lifvet! På middagen var Erik i Melltorp här en stund. Med honom disputerade jag riktigt allvarligt, ty han är en besynnerlig menniska. På e. m. var jag hos min syster en stund. Sent på e. m. var J-a här ett ärende, och i skymningen gick hon, och jag följde henne. Jag är i afton vid ett högst olyckligt själstillstånd.

12. I dag hade jag lofvat min fader att för honom gå till Pletered, ett ställe i Hvalinge socken i Halland. Min fader har omkring 3 veckor varit illa plågad af giktvärk och är nu ständigt sängliggande. I Pletered är en karl (Carl Petter), som gifver ut medikamenter för värk. Kl. 5 f. m. gick jag. Då var ännu icke dag. Kl. var kanhända för fort. Ännu då jag var i Långare syntes stjernorna. Här var mycket vackert och månljust. Jag gick förbi Kuragärde samt sedan i skogstrakterna huru jag kunde. Jag kom

till Pletered, men der fick jag gå och vänta på honom en stund, emedan han, då jag kom, var borta. Han kom och jag fick medicamenter. Der var mycket "grant" inne hos honom. På ett bord låg en stor bibel och utmed (väggen) stod en bössa. På ett annat låg tidningar, "Dagens nyheter" o. s. v. Derifrån gick jag stora körvägen hem. Förbi Stannare kyrka. I Stannare arbetade de på nya skolhus, mycket vackra. Hem kom jag kl. omkring 10. Det är omkring en mil till Pletered, kanske mer. Då jag gick hem, var jag inne hos min syster några minuter. Mycket godt väder nu, men tidigt i dag var det ganska kallt. — I eftermiddag hafva vi kört in ett lass hvete. I skymningen körde August åt staden och jag skulle följa honom upp för Wageryds lid och hjälpa honom att skjuta. Midt i liden mötte vi B. (Britta) och J-a (Johanna), som varit i M. (Melltorp). De följde med upp på liden, hvarefter vi i sällskap gingo hem och jag följde dem hem. Längre sutto vi der hemma vid gården på en sten. Kl. är väl omkring 11 nu.

13. Wi hafva haft skomakare hela veckan tills i dag. Jag har fått gjort ett par stöflar samt ett dito med galoscher. De första galoscher jag någonsin egt. Det har stormat och regnat nästan hela dagen. Jag har genomsett "Konsten att lefva länge", praktiska delen. På e. m. var jag på L-lt en stund. Först satt jag inne och talade vid mor, men sedan blef jag bjuden åt kammaren på kaffe, och sedan var jag der en stund jemte B. o. J-a. Sent på e. m. var skollärare, min gamle lärare, Johnsson inne hos mig en stund, och jag läste för honom och språkade med honom. Då han gick följde jag honom. Han berättade nu för mig, att han börjat att skriva dagbok den 6 dennes, och detta till följd deraf, att jag, då jag förleden Onsdag talade med honom, sade honom, att jag öfver ett år fört dagbok. Han sade tydligt, att det var mitt exempel, som uppmanat honom dertill. "Det skall bli mycket roligt", sade han. Han är min fordne lärare. Jag har lärnt mycket af honom. Han har nu lärnt af mig att föra dagbok. Han bad mig i afton att jag i min dagbok skulle läsa för honom, hvilket jag äfven gjorde. Jag följde honom upp åt Unnebohult och sedan sprang jag hem. Nu fogade jag in kreaturen, och sedan hade jag ej mer för dagen att bestyra. Wid 8 tiden kommo B. o. J-a hit, emedan vår piga lakar i natt. De äro här ännu och blifva här troligen en god stund av natten.

14. Jag var uppe hela natten till klockan $\frac{1}{4}$ (i) 4. Då gingo

L-lts flickor och jag följde dem hem, och sedan jag då kom hem lade jag mig att sofva. August och pigan och J-a (ha) varit vid Walasjön och tvättat. På e. m. har min syster varit här. Jag och August hafva kört in den sista säden, två lass 16 trafvar korn. Jag, Aug. o. J-a lade upp hvete innan kornet kördes in. Warit mycket både godt och grannt. Äfven i kväll blir jag uppe en stund vid lakningen, tror jag. — Jag var uppe till kl. omkring 1. Under tiden gick jag stundtals ut och betraktade stjernorna, hvartill ett ypperligt tillfälle erbjöd sig, alldenstund här var mycket stjernklart. Äfven läste jag ett par små noveller.

15. Warit på Slätter och läst tidningar. Warit åstad och badat (L. W.). Då jag gick att bada träffade jag — (Johanna), äfvensom då jag gick hem samt en gång senare i mitt eget lilla hem. Warit alldeles förträffligt godt och vackert väder. — Wår tid flyr sin kos och vi veta knappt att vi hafva varit till förrän vi icke äro till. Hvad äro vi menniskodjur? Jo, vi äro ett något, som krälar i mullen utan att veta hvartåt höger eller venster är, utan att ens känna oss sjelfva. Detta är värst af allt säges det (neml. att känna sig sjelf). Och hvarföre är det så? Jo, icke derföre att det verkligen är så, ty vi äro närmast vårt eget sjelf och måste såsom ofullkomliga varelser bäst känna det, som är oss närmast, ty eljest kunde vi ju lika bra känna det mest frånvarande, hvilket vore en gudomlighet, hvilket är en omöjlighet; utan derföre att vi se att vi icke kunna känna oss sjelfva och detta se vi just derföre, att vi äro oss sjelfva närmast samt kan se oss sjelfva bättre än något annan, att säga annat är ju orimligt. Då det är med våra själsförmögenheter som vi uppfatta och lära känna andra ting, så är det ju med våra och med samma själsförmögenheter, som vi känna oss sjelfva. Skulle icke det subjektiva bättre känna sin egen subjektivitet än något objekt. Wi känna oss sjelfva, men icke så att vi känna oss fullkomligt. Nej, mycket ofullkomligt känna vi oss sjelfva, och ännu ofullkomligare känna vi allt det, som är utom oss sjelfva.

16. Warit hos min syster en stund. Läsit ut "Kärlekens Lif". Sent på e. m. var jag på L-lt, och der var jag till qvällen. Då jag gick var ingen inne utom mor, de öfriga voro ute och skötte om sitt arbete och sina sysslor. Således har denna veckan utan några vidare äfventyr nått sitt slut. Huru dyrbar är icke för oss hvarje vecka. Huru skola vi en gång svara för huru vi använde tiden?

17. s. Kl. $\frac{1}{2}$ 10 gick jag i kyrkan. På läktaren tog jag plats. Mycket folk var der i kyrkan, särdeles fruntimren voro många. Det är grufveligt hvad qvinnfolken bjuda till att kläda sig grannt och modernt. De vilja vara granna. De vilja se bra ut. De vilja behaga. — Asklund predikade. Han gick upp i tornet och bad dem låta bli att ringa. Predikan, sången, kungörelser m. m., allt tog slut och så fingo vi gå hem igen. På vägen gick jag förbi och hälsade på — (Johanna). Min bror J. B. (Johan Berndt) varit hemma i dag. På e. m. har klockaren varit här en stund, B. o. J-a äfven, men dem talte jag ej vid. Det kom en tjock dimma emot aftonen. Nu får jag icke gå i kyrkan innan jag kommer till Göteborg.

18. I dag steg jag upp och tänkte att användt dagen till att gå till Skällinge, men som jag då satt och spisade frukost kom Johnsson, och jag hade i Onsdags lofvat honom att nästa Onsdag gå med honom åt skolan härstädes, och nu kom han i dag i stället för Onsdag. Jag följde med honom och har varit i skolan hela dagen. Skolan har jag skullat skött. Äfven gjort bön. Barnen kunna icke just mycket, men der finns flera med ganska ljus förstånd. Skolan står mycket lågt, men genom kraftig flit under ett par år tror jag att den skulle kunna hjälpas upp till medelmåttan. Dagen har gått mycket fort. Wi voro inne i prestgården hos Susanna och drucko kaffe. Wi gingo hem och Johnsson var inne hos mig en stund, hvarefter jag följde honom ett stycke, och sedan var det afton, och detta skrifver jag vid ljus.

19. *Besöket hos filosofen.* Kl. omkring 8 f. m. gaf jag mig i dag att gå till Skällinge för att om icke mer, åtminstone få se skolläraren Herr Hvalgren. En tjock dimma öfversløjade hela jorden till långt på dagen. Jag gick förbi Thorsten, Wik, Hult, Egared, Mad och sedan rätt till Skällinge skolhus. Jag inträdde i skolhuset och i skolsalen, hvarest 12 gossar och 3 flickor sutto, läsande biblisk historia. Läraren, *Emanuel Hvalgren*, stod på golvet. Jag bugade mig ordentligt, då jag inträdde. Han besvarade min helsning med en nästan omärklig bugning. Jag gick genast emot honom, och då jag kom honom så nära, räckte han mig sin hand. Jag frågade honom nu, om det tilläts att stanna en stund och höra på, hvilket besvarades med "ja", hvarefter jag gick bort och satte mig på en nära dörren stående bänk. Då barnen fortsatt läsningen en stund, afslutades den, och läraren satte sig och frå-

gade dem. Det var på Israels och Juda rikes fall. Sedan fingo barnen räkna. Några, de mindre, ställdes vid en tafla, der de öfvade sig med hufvudräkning på tafla. En gång (då) han (läraren) var hos dem, sade han, att det var "de små uslingarna", som skulle räkna. En gång sade han: 4 till 89 = 93, "det går ju som en dans, blott man lägger minnet till". Jag satt och hörde på, och ännu hade han icke sagt (ett) ord till mig. Men snart kom han till mig och frågade: "tänker Herrn att bli skollärare?" "Ja", svarade jag. Nu förekomma en hop frågor och svar, som jag ej kan minnas. "Hvad heter — eller hvad är herrns namn om jag får fråga?" frågade han en gång. Och jag frågade en gång: "är detta herr Hvalgren?" "Har Herrn varit vid seminarium?" frågade han. Två år, svarade jag. Att ordagrannt upprepa hans frågor, svar och tal, det skulle jag visserligen gerna vilja, men kan det naturligtvis icke, utan anför jag nu blott innehållet av vårt samtal och det blott till den del, jag det nu i minnet kan sammanfatta. Men må jag först visa Herr Hvalgrens personliga utseende. Han är liten till växten, ungefärligen så lång som jag. Klen kroppsbyggnad samt mager. Något ovalt, välbildadt ansigte. Långt, svartbrunt skägg samt mustascher, mörkt, mjukt, tunt hår. Ej bred eller hög panna samt låga tinningar. Wacker, medelmåttigt stor näsa. Bruna, djupt liggande ögon. (Mistadt en framtand till venster upp i munnen). — Han var allvarsam. Talade gerna om hvad som helst, då han kom dertill. Läste med hög och stark röst, samt såg ofta upp på den han läste för men gestikulerade icke. Deklamerade bra. Äfven det med mycket hög, stark röst. Talade allvarligt, nästan strängt, till skolbarnen. Tog långa steg, då han gick. Midt under det han talade, gick han ofta några steg bort i rummet. Sågs le mera sällan. Skrattade icke. — Klädd för tillfället sålunda: stöflar, grå klädesbyxor, svart väst, nattekappa och en mycket stor, hvit halsduk, hvit undertröja, en något spräcklig rock, ljusblå klädesmössa. — Skollärekallet är tråkigt. "Nu det väl något går an, ty nu hafva de ändå 5, 600 Rdrs lön med allt", sade han. Han frågade mig, om jag musicerade äfven. Nej, icke alls, sade jag. "Det är rätt", sade han. "Den som har hufvud för musik har icke läshufvud och tvertom". "Det är få, som kunna bli skickliga i flera saker", sade han. Han sade att han skulle vilja hafva sig en från Seminarium till att vikariera några månader "men icke någon klockaresjäl".

Han talade om Göteborgs skollärare och frågade hvilken som är säkrast af dem, om icke Holmberg är det. Han frågade om det är verkligt, att de äro så beroende af sina förmän. Göteborgarna, såväl som stadsbor i allmenhet kan jag tro, kallade han "ränstensherrarne och snusherrarne". — Wi talade om Seminariet. "Hvad läsen i på Seminarium?" frågade han. Härpå svarade jag icke, emedan jag icke visste hvad jag skulle svara, och hvilket han väl insåg i det han tillade: "det är väl vanliga ämnen?" Så frågade han efter hvad böcker vi läste. Då sade jag, att i Svensk historia läste vi Ekelunds större. "Den är för stor", sade han. Han tyckte att vi voro många vid Seminarium och undrade på hvar alla skulle blifva af. Sjelf sade han sig hafva varit på Seminarium i tre månader, men lärde der ingenting. Han sade, att han hållit skola sedan 1847. "Bort med Seminarierna", sade han, "och låt skollärarna studera, taga studenten och genomgå akademien och sedan hafva blott ett Seminarium, der de särskilt bildas till skollärare." Men så skola de då hafva minst 1000 Rdr i lön. — Skolbarnen borde hafva middag i närheten af skolan på det allmännas bekostnad. Att seminarierna komma bort, det hoppades han icke blifva så långt till. "Bort med seminarierna!" sade han återigen. Många saker talades om, men huru skall jag kunna komma dem ihåg. Stundom var han så lustig vid sitt uppriktiga, oförtäckta tal, att jag var alldeles tvungen att le, så allvarsamt allt ännu var. Wi kommo nu på kapitlet att tala om språkkunskap. Han sade, att man kan icke gerna reda sig i framtiden utan att man kan åtminstone Tyska och Engelska. Han sjelf har läst språk på egen hand, utom att han fick någon undervisning i Tyskan af den numera aflidne pastor Johnsson. "Den ende af det folket som dugde", sade han. Sjelf sade han, att han helst läst filosofi samt språk, men han sade äfven att han forskat i allt menskligt vetande. Filosofi älskar han mest. "Det är vetandets blomma". Der finnes sanningen, sade jag, om den finnes. "Sanning finnes der icke", sade han, "men der finnes sannolikhet. Sanningen finnes aldrig." — Skolbarnen hade han nu gifvit rast, och slutligen bjöd han mig in i sitt boningsrum. Wi gingo genom köket. Der var "bråttigt". Wi kommo in i deras hvardagsrum. Först sade han nu, att hans hustru var sjuk. Det var ledsamt, sade jag. Jag har, sade han, 5 flickor, och det är att bedja Gud bevara sig för — för en skollärare. Hustruns sjukdom hade

således sammanhang med hans flickor. Han ursäktade sig, att han icke hade annat att bjuda på än smörgås. Wi spisade smörgås båda. Han bjöd på brännvin. Smakade omärkligt på det sjelf. Maten satte han fram och tog den bort sjelf. En god stund voro vi inne i detta rummet. I det rummet der han hade sina böcker, der var hans hustru, hvarföre vi icke kunde få gå dit och bese hans bibliotek, men detta sade han att jag kunde få en annan gång. Jag frågade honom om Voltaires död, och härom sade han, att det är icke någon tillförlitlig sanning, att han dog i förtviflan. Voltaire var egentligen icke filosof, sade han. Wid det att vi talade om Voltaire, började han äfven tala om Rousseau, som lefde i samma tid. Han dog visst samma år som Voltaire, sade jag, 1778. Det är rätt. Sådant tycker jag om, sade han eller nästan utropade han, med synbar glädje öfver att jag kände Rousseaus dödsår. Rousseau, sade han, var en stor filosof samt tillika autodidakt. Han berättade mycket om Rousseau, såsom att han bytte religion två gånger för att kunna uppehålla sig, att han blef upptagen af ett förnämt fruntimmer, som sedan kom i nöd och hvilket han då försörjde så godt han kunde, att han for landsflyktig, att hans Emil var dömd att brännas. Emil sade Hvalgren sig hafva läst på Franska. "Voltaire störtade kyrkan och Rousseau konungamakten." Plato(n) och Kant, de största filosofer(na). Hvilken som är störst af dem, är ej godt att säga, sade han. Skomakaren Böme (?) sade han hafva varit en stor filosof. Engelsmannen Locke likaså. Han visade mig Kants porträtt, stående på första sidan af hans kriticism. "Han ser något förvirrad ut", sade Hvalgren. Vi talte äfven om många andra saker än filosofi. Wi talte om Börje i L-e (Långare) och hans rikedom. Äfven Hvalgren hade den åsigten och erkände det, att vår tid beherrsкас af penningen. Men han sade också vid ett tillfälle, att alla människor äro högfärdiga. — "Hvarje menniska har sin djefvul, sin skötes synd, som hon särdeles hyllar." Så sade han vid ett tillfälle. Han visade mig en filosofisk tidskrift från Halle. En liten filosofisk bok, tillhörande den Kantska filosofien visades mig. Denna var på Svenska. "Kant var egentligen den förste rationalisten", sade han. Han berättade, att han varit tillbjuden att öfversätta en bok (ifrån Holländska) och att öfversättaren skulle fått hela förtjensten. "Der kunde jag i bästa fall haft 10, 12 tusen Rdr, men, jag skall icke bli rik!" så sade han. Han sade, att en

professor i Uppsala håller nu på med att öfversätta den. — Han visade mig ett "Tal i Skällinge kyrka den 12 Juni 1864, för bildande af en skarpskytteförening, hållet af Emanuel Hvalgren", äfvensom "Tal vid åtskilliga tillfällen af E. Hvalgren". Dessa tal sade han, var allt det han som författare utgifvit från trycket. Dessa köpte jag af honom, ett exemplar af hvardera förstås. — Efter att en stund hafva varit inne, gingo vi åter åt skolsalen, hvarest han läste för mig en del af sitt skarpskyttetal. Sedan deklamerade han stycken utur Tegnér för mig. Icke hela men en del af: Mjeltsjukan, Hjertat, Willan, Den vise, deklamerades. Han sade sig tycka om Tegnér för det djupa, vackra språket. — Hela tiden, väl länge, fingo skolbarnen ha ledighet. Ändteligen gick jag och Hvalgren följde mig då ett stycke på vägen. Han sade då bland annat, att han skulle till Göteborg en gång och köpa sig en högst "onyttig" ting, men han sade sig icke hafva medel dertill. Det han skulle köpa var en sabel, som han skulle hafva ifall han skulle lägga sig till (med) uniform såsom skarpskyttebefälhafvare. Han sade dock, att skarpskytteriföreningarna äro just icke något inträskant för honom, ty han är vän af den eviga freden, men det gifves ingen annan utväg nu, och derföre ville han arbeta på det. Fransmannen Robespierre, den sade han, att han högaktar. Han var en Rousseaus lärjunge. Hela verlden sträfvar till republikansk författning, men hvad kunna ett par 1000 år göra härvid, tyckte han. Det sista han sade, då vi skildes var, att jag var välkommen så ofta jag ville besöka honom samt hvad religion den Franska republiken antog, då den störtade den gamla. Sist sade han: "Håll på och läs! Jag tycker han har gjort en god början." Nu skildes vi åt, och mycket mer skulle jag visserligen haft att anteckna, men det får vara med det här. — Lindhults Psykologi, Afzelii Logik, Svedboms satslära, Zweigbergks räknebok: dessa böcker berömde han såsom de bästa, hvar i sitt slag. — Då jag gick hem, gick jag förbi Wik, der jag har slägt samt min omkring 80-åriga gudmor. Henne träffade jag på gården, hvarföre jag blef inbjuden och fick der mat samt kaffe. Nu hade jag icke varit der på länge, förr var jag der ofta. De tyckte det vara roligt att jag kom der. Jag kom hem. På aftonen var jag ute och träffade dervid B. o. J-a. Jag har slutat denna dag. En af de trefligaste dagar i mitt lif! en af de märkligaste! — Hvalgren, jag får ännu säga

några ord om honom, var i mitt tycke en älskvärd människa. Han sade sina tankar oförtänt! Huru sällan träffar man icke uppriktighet! Mäntro att filosoferna äro det? Jag skulle tro det, att de sanna filosoferna verkligen äro uppriktiga människor, och då skulle man ju ock endast ibland dem finna vänner. Ack! hvad det der öppna fria väsendet är älskvärdt! Hvalgren sade en gång, att den som icke känner filosofien något, den är ingen människa. Jag högaktar Hvalgren såsom en filosof! Det är skada att han skall vara så fattig. Han sade, att presterna ofta hafva anklagat honom, men det gör mig ingenting, sade han. "Det är strunt alltsammans", sade han ofta. Jag skall icke snart — aldrig glömma denna dag, fastän den nu blott står för mig såsom en dröm. Tänk att hafva talat vid en verkelig filosof! Tänk, hvad han var mera älskvärd än människor i allmänhet äro! När skall den dag randas, då jag åter få se honom! Tänk, om jag en gång kunde få kalla mig hans lärjunge, han, som sade att han "ingenting kan" och kan dock så mycket. Han sade en gång, att han ansåg sig icke ens duglig eller skicklig nog till småskollärare. Tänk, om jag finge sitta vid en sådan människas fötter och höra och lära visdomens ord!

20. I dag har jag till större delen suttit inne. Läsit och skrivit. Warit hos min syster några minuter. På f. m. var — (Johanna) här men gick ej in till mig och talade således ej vid mig. På e. m. var jag på L-lt en stund. Der voro de hemma och inne allihop. Warit mycket godt och vackert väder i dag. Detta är denna dagens märkvärdigheter, men må jag teckna något minne från gårdagen. Hvalgren sade om latinets, att om en människa skulle lära det, behöfde den läsa det och intet annat i all sin tid.

21. Jag har varit hemma hela dagen och gjort nästan ingenting. På f. m. kom J-a hit till mig. Hon skulle följa med sin far och bror till W. (Warberg). En god stund var hon här hos mig innan hon gick. Söndag sade hon sig komma igen. Jag har icke haft lust till att läsa i dag, och derföre har jag gjort ingenting så godt. — Lef så, att du kan svara inför dig sjelf. Döden är själens födelse af kroppen. Såvida själen är odödlig. Mycket godt, grannt och vackert väder hafva vi om dagarna och detta är också allt det goda som vi äga, ty världens väsende har icke hvarken något godt, vackert eller grannt att bjuda på, utan allt idel skröplighet och Gammaltestamentisk jemmer.

22. Läsit litet. Skrifvit ett bref till Arvin. Warit hos min syster och der talt vid skraddaren till att sy (mig) kalsånger. Något mulet väder. Dag efter dag flyr och vi förintas med denna dagarnas flykt. Om man vore flitig, flitig, då kunde man bli lärd eller man kunde lära sig mycket.

23. Läsit ett grand. Haft bud efter Warbergstidning för dagen. Warit hos min syster. Warit åstad och badat. (L. W.) Wattnet var temligt godt. Funnit en smultronblomma i dag, hvilket väl må såsom märkvärdigt antecknas. I afton har här gått en hop ungdom, som på ett torp (Låbeck) lärer skola hafva lekstuga i afton. Skojat, ropat, sjungt, hvisslat och dylikt har varit handlingar hvarigenom de låtit sig höra innan de ännu hunnit till sjelfva försoffelsekulan. Huru skall folket lära att höra med öronen och se med ögonen, att det måtte uppfylla pligten, dygdigt vara och lyckligt blifva.

24. s. Pastor Skog har behagat göra messofall vid vår kyrka i dag, till följd hvaraf man icke kunnat gå i kyrkan. Hemma har jag också varit hela dagen. På f. m. satt jag inne och läste utom det jag stundtals gick ut och hämtade frisk luft. Wid middags-tiden var jag med min fader i Långhults hage, hvarest jag plockade björnbär till honom. När jag då gick in fick jag se J-a, som kom för att träffa mig. Hon gick nu in i min kammare, hvarest hon var till vid 5 tiden (på) e. m. Nu var det snart qvällen, och jag har ingenting vidare att anteckna för denna sabbathsdag. — Nästa söndag får jag väl gå till hvila i Göteborg, om helsan är med.

25. Warit inne hela dagen. Läsning har varit förnämsta arbetet. Wid middagstiden var "Sång-Britta" inne här en stund. Hon är en gammal 60 årig bondgumma. Jag spela på psalmodikon för henne, hvilket hon bad mig. Hon var en vän och i många år en grannhustru till min mor, hvarföre jag gerna ser och talar med henne. — Alla våra dagar fly(g)a såsom ett väder bort, och få af dem lemna ett minne efter sig.

26. Husförhör för vår Grimmaresrote i kyrkan med början kl. 9 f. m. Jag gick dit i behörig tid och var der till slut. Det räckte från kl. 9 f. m. till omkring 3 e. m. Det är ju en rätt vacker tid. Förhöret hölls af pastor O. E. Asklund. Han beklagade sig med skäl öfver att det stod förfärligt illa till i denna församling med allt andeligt. Omkring 20 personer blefvo uteslutna från

H. H. Nattvard till dess att de få varit hos pastor. Dåligt lästes i allmänhet. Jag var ej framme o. läste och brydde mig ej om att svara på några af hans allmänna frågor. Han, Asklund, sade vid ett tillfälle, att männen äro mera böjda för kallhet, hårdhet och kärlekslöshet än qvinnorna. Är det godt att säga? Ja, det kanske är så. — En skön dag med afseende på väderlek och en hänförande afton. Stjernornas glans och månens silfverskimmer och qvällens ljufliga stillhet och hjertats känslor tillsammans i en jordisk lycksalighet!

27. Äfven i dag har jag varit på husförhör. Det var Långareds rotes förhör i dag. Tänk vad filosofi skulle vara annat än sådan här kringskuren, pluggad och insyltad kristendom. Jag har fått bref i dag, hvilket jag skall hafva (med) till Arvin. Det är från hans syster. I går talte jag vid henne.

28. Så snart jag kommit väl upp, såg jag mor på L-lt gå här, och jag gick och bad henne gå in, men hon fick ej tid utan bad mig gå dit i dag. Från 1/2 11—12 var jag också der. Jag och mor sutto i kammaren och talade om hvarjehanda likgiltiga saker. J-a gaf oss der kaffe. Strax derefter var J-a nere en stund, men Anna kom efter henne. — Warit hos min syster. Sent kom mor på L-lt till mig såsom hon lofvat, och först läste jag (— — —) för henne och sedan talades vi vid. Hon berättade något för mig strax jag var hemkommen, detta talade jag nu om och yttrade derom min tanke. Det har sagts att jag skullat haft B. (Britta), och detta sade jag henne (mor) vara en ren osanning. Detta sade jag för att rättfärdiga B. Mor frågte mig nu något om — (Johanna). Härom sade jag intet. Hon sade, att det hade inte varit henne till förargelse om jag haft tal med någon af dem. Sent gick — (Johanna) m. fl. till M. (Melltorp) att klyfta. — (Johanna) följde jag nära till Lulla, några steg såleds.

29. På f. m. var jag på Slätter hos B. Olsson, min björn, men fick ej uträtt(adt) utan uppsköts detta till kl. 5 e. m. Wid middagstiden gick jag till Sjöryd och der var jag omkring ett par timmar. Då jag var hemkommen, inkom här ett fruntimmer och helsade: "Frid vare detta huset!" Sedan när hon pratat en hop om tron och flyendet till Kristus nedföll hon på knä på golfvet och skulle, som hon sade, bedja. Hon läste då Fader vår. Nu tog jag och tala vid henne några ord ganska allvarligt, nästan strängt, då tystnade hon,

syntes blifva något stilla samt aflägsnade sig snart. — Detta var vansinnighet. — Vid 5 tiden gick jag åter till S. (Slätter), och när jag då fick väntat till qvällen fick jag utträttadt och fick då endast de penningar han var skyldig och som jag skulle haft i Augusti. Han var, björnen, mycket god samt bjöd på vin. Nu är kl. 12. Nu skall jag lägga mig.

30. Dagens hela arbete har varit att nedpacka sakerna, som skola med på resan. Vid middagstiden var jag hos min syster en stund. Vid 5 tiden var jag på Långhult för att taga afsked. Endast mor, B. o. J-a voro tillstädes. När jag derifrån kom hem, var min syster hemma och väntade mig för att taga afsked. Hon var en liten stund, hvarefter jag följde henne och vi gingo fram och åter på vägen en stund, hvarefter vi gingo till min hage och satte oss en stund. Med tårar skildes jag från henne, och hon sade, då jag var långt från henne: glöm icke mig! När jag nu gick hem och kom till Lulla, mötte jag August och B. o. J-a, som skulle möta mig. Flickorna skulle taga afsked med mig, och mor hade sagt, att hon skulle äfven komma, men hon var icke med. En god stund voro flickorna i min kammare, och sedan följde vi, jag och August, dem uppåt hagen, hvarest vi gingo en stund åter och fram till dess att vi ändteligen skildes och jag bad godnatt och farväl. B. gick nu in och Aug. gick hem, men J-a följde mig, och vi dels gingo och dels stodo i kalfhagen ganska länge, så att när jag skilts ifrån henne och kom in var kl. $\frac{1}{2}1$, således redan något in på morgondagen. J-a tycktes hafva svårt att skiljas från mig; mer än en gång tillrade en tår utför den blommiga kinden! Jag bad henne om förlåtelse för ett begånget fel. — Hon bad mig skriva till sig, hvilket jag lofvade. Afskedsstunden är en stund med egna känslor.

OCTOBER

1. s. Från kl. $\frac{1}{2}1$ till kl. 3 f. m. var jag sysselsatt med anordningar för resan. Kl. 3 reste vi hemifrån och gynnade af vackert väder anlände vi till Warberg kl. nära 8. Kl. omkring $\frac{1}{2}10$ afgick ångfartyget Ellida från W. till Göteborg. Min bror J. B. (Johan Berndt) träffade jag i staden. Han hjälpte mig (med) sakerna ombord. Jag skildes från August, och med honom sände jag en helsning till — (Johanna). Ingen kamrat eller bekant upptäckte jag ombord. Ingen fanns det heller att upptäcka. Jag var således ensam som en fogel på taket så att säga, till följd hvaraf det icke var just roligt att vara sjöresande. Der var lika många passagerare med (som vanligt). Hurtigt framgick Ellida på elementet. Nidingarna passerades och snart började man att ana och strax derefter se Göteborg. Man återsåg Göteborg! Ångfartyget lade intill, och nu ansträngde man sina ögon för att de skulle genom sin förmåga återgifva oss någon vän och kamrat. Snart varnade jag Larsson och sedermera äfven Fagander. De enda bekanta, som voro närvarande. Jag fick en bärare till mina saker, och så följde L-n och F-r mig hem till mitt rum, detsamma jag bodde i förlidet läsår. Madam var hemma men ej Arvin. Allting var här sig likt. Madam gav mig två koppar kaffe samt dopp dertill. Snart kommo till mig Elam H. samt J. Hellqvist. De gingo emellertid, och jag följde en stund derefter med Fagander ut för att se mig litet omkring. Wi gingo hela alléen i ända. Allt var som förut utom en och annan mindre förändring, som märktes här eller der. Jag tänkte att gått i kyrkan, men dertill kände jag mig för svag eller rätteligen för trött. Fag. följde åter med mig hem och var hos mig en stund och vi talade om hvarjehanda. Wi togo oss en smörgås, och sedan gick han hem. Jag väntade nu på Arvin, men han kom ej, och jag förmådde ej vara uppe till dess att han kom och fick således icke tala med honom i dag. Nu får jag lägga mig i Göteborg! Förliden natt låg jag icke, och det var för min egen och — (Johannas) räkning jag uppoffrade den natten, d. v. s. den förra delen af den. Huru förunderligt blifva (vi) icke förda af om-

ständigheter här i världen! Den ena delen af dagen äro vi på vårt hem och upplefva der på ett eller annat sätt de i sitt slag mest underliga tilldragelser, och den andra delen af samma dag äro vi förda många mil bort från kära vänner och anhöriga till en världstads buller! Wi skiljas från hemmet och från dem som tillhöra det, och vi skiljas från personer utom det (hemmet), som äro för oss något, och detta är likasom ett ögonblicks verk! Wi känna icke själfva hela djupet af dessa skiljsmessostunder! Någon tår faller för oss, och någon hand trycker oss varmt, och det är för oss en ljuflig tillfredsställelse att vara älskad och saknad af någon, då vi resa bort för en tid, kanske för alltid! Hvem vet om sin tid? Kanske aldrig mera! Men hvarför skriva så här?

2. Ganska tidigt steg jag upp, emedan Arvin kallade på mig innan han skulle gå i skolan, derföre att han skulle få tala vid mig. I går talte jag ej vid honom. Kl. 9 gick jag till Seminarium. Här var sig likt. Jag blef af ett annat temperament, så snart jag fick se det bedröfliga Seminarium. I andra våningen N:o 70 på Drottninggatan skola vi nu hålla hus. Jag gick, och ingen af de gamle repetitionsklassens elever syntes till utom blott jag. Wi voro tre, som gingo in på en gång, och jag höll mig så der åt sidan, och då Leff. fick se mig, helsade han så mildt, tog mig i hand samt frågade huru det står till. Wennerberg m. fl. kamrater träffade jag. W. var med mig hem, och sedan gingo vi ut åt Masthuggsbergen och besågo den under byggnad varande kyrkan. Tornet bygga de på nu. De voro aldrig högst uppe på 16 trappafdelningar högt. Sedan var jag åter på Sem. och hjälpte till att flytta Leff. böcker. På e. m. var jag till Börjessons hos Fagander. På aftonen fick jag ändteligen tala med Arvin en stund. Sent var L-n här. Det har kommit till våra öron det bedröfliga ryktet, att vi ingalunda få betyg till Jul, utan skola vi gå här till midsommar, och det gör väl ingenting, vi skola väl då blifva säkra, kan jag tro.

3. L-n (Larsson) varit hos mig. Jag varit på Läsbiblioteket. D:r W. i rättegång i polisrätten.¹ På e. m. var jag på Sem. och af-

¹ Underlöjtnanten vid Hallands infanteribataljon Fritz Emil Wahlström hade uttagit stämning på domprosten Wieselgren och därvid framkommit med en serie beskyllningar, som dock visade sig grundlösa. Se arbetet Göteborgsbilder 1850—1950 av Harald Lignell sid. 95!

hörde 2:dra klassens tentamen. Det gick, kort sagdt, skralt. Jag är just icke så glad. Huru skulle jag det kunna vara!

4. I dag har (jag) ej någonting att anteckna, emedan jag suttit inne nästan hela dagen. Det märkvärdigaste är att vi vid 12 tiden i natt väcktes af larm till följd av eldsvåda. Denna var nära nog intill oss, men dock ej så nära att någon fara för oss förefanns, hvarföre vi, då vi varit uppe på golvet och sett oss omkring, åter gingo till sängs. Skrifvit hem.

5. På f. m. var jag inne. Vid 10 tiden kom Wennerberg till mig, och vi skulle gått att höra på W:s nattvardsundervisning, men så sades det af en liten gosse, att det ej var tillåtet, hvarföre vi gingo ut åt landet en stund. Sydost från Göteborg ligger den så kallade Landtvärnskyrkogården. På den begravas de Landtvärnsynglingar, som 1808 o. 1809 afleda härstädes. Deras antal var troligen icke ringa. Kyrkogården är nu trädbeväxt, och man kan knappt tro att här kan hvila kanske 100 tal af en blomstrand ungdom. Tänk hvad här hvila många, hvilka blefvo begråtna af fäder, syskon och älskade, då det blef bekant att döden hemsökt dem. De blefvo begråtna, men kanske har aldrig någon tår fallit på deras grafvar. Jag har nu trampat den jord med mina fötter, der jag förmodar denna blomstrand från hemmet åt grafven ryckte ungdom sofver. — Wi voro sedan uppe på bergshöjderna i trakten af Örgryte, hvarest var en förträfflig utsigt öfver såväl staden som dess grannskap. F-r (Fagander) varit här. Jag varit in i staden hos O. (Olaus) med bud hem. Förresten suttit inne.

6. Wi voro på skolan på förmiddagen, men der var ej läsning för oss ännu. På middagen var jag på biblioteket och lånte Lidners samlade arbeten och har sedan dess sysselsatt mig med läsande uti desamma. Wieselgren omnämde en gång i en predikan någonting (se den 2 april detta år), som jag alltsedan dess ofta kommit ihåg och alltjemt tänkt att jag väl någon gång skall få tydligare reda derpå. Nu är det, som han talade om, mig klart. Det var om den "Lidnerska knäppen" han talade. — Kl. 5 gick jag i veckopredikan, som hölls i Domkyrkan av Hallén. Detta var det första jag varit i kyrkan under denna termin. Det var riktigt roligt att komma i kyrka här, ty allt är så högtidligt. Der var mycket folk i kyrkan, så mycket att jag måste stå; men jag tror dock knappt, att jag skulle kunnat räkna 10 manspersoner der, tillfölje hvaraf

blir klart, att det var nästan uteslutande fruntimmer, som voro i kyrkan.

7. På f. m. var jag på skolan. Wi skrefvo några kataloger åt Leff. Sedan gingo vi hem. Eleverna äro nu till antalet 115, och af dessa tillhöra 56 första (lägsta) klassen, 37 andra samt 22 tredje. Något öfver 40 voro de inträdessökande. Af dessa hade 6 blifvit kuggade. Af de som tenterat från 1 till 2 klassen blefvo flera kuggade men af dem från 2 till 3:je icke någon. — I dag åtta dagar sedan var jag hemma. Tänk hvad olika är icke förhållandet nu och då. Nu sitter jag inne på mitt rum och har nu i skymningen länge suttit der ensam, fördjupad i tankar.

8. s. Kl. 10 gick jag i Hagakyrkan, hvarest Domprosten Wieselgren skulle predika. Det var en länge efterlängtdad njutning att få höra W. predika. Han framställde såsom ämne den frågan: "Är det så du tackar Herran din Gud för alla Hans välgärningar?" Den fråga(n) framställde han med afseende på de välgärningar vi enligt första, andra och tredje artiklen hafva att tacka för. Wid det som rörde första artiklen framställde han vårt behof af mat, drick och kläder: att vi behöfva detta, huru vi skola förvara och nyttja det samt tacka för det. Han sade eller bad rätteligen, att vi i ungdomen *tänke* på (det) för framtiden och ålderdomen, på det att vi då måtte slippa att sörja för den närvarande och kommande dagen. Då han talte om vårt behof af drick, då vidrörde han drinkaren, hvilken han kallade (ett) lefvande lik, hvars ögas blå färg sitter på kinden och kindens röda i öga(t), hvilken går här med Kains märken i ögon, på panna och tinningar, till dess han slutligen faller och vi slippa att längre plågas af att se honom. Wid talet om kläderna sades, att det tydligen är Guds vilja, att vi skola kläda oss väl, men han varnade äfven för fåfänga samt inskröpte, att vi skola se till att vi kläda vår *själ*. Han omnämde om en hednisk vis, att då staden brann och alla skynda(de) att utur staden rädda sin egendom, kom den vise och hade intet, och då han frågades om han ej hade något att rädda, svarade han, att han hade allt med sig. Wid andra artiklen märktes, att vi skola taga Kristus till visdom, rättfärdighet, helgelse och förlossning. Att taga honom till visdom, det vilja visserligen många, ja alla, men de, som icke vill taga honom helt, kan icke få honom till visdom (eller såsom profet). Man kan icke få Jesu huvud utan att

man äfven skall taga Hans hjerta. — Gå till en vis, begär hans huvud: du behöfver det, hugg af det och haf det i handen, du får se hvad nytta du har deraf! Wid tredje artiklen märktes om, att en ande finns, om än icke vårt förnuft kan begripa den. Detta bevisades som en möjlighet sålunda: Det barnet, hvilket har gjort dig så mycket ondt, för hvilket du har fällt så många tårar, det älskar du ännu och långt mer, hundrade gånger mer än den, som af allt hjerta ville ega din kärlek — huru kan du förklara detta? — Kan icke ditt förnuft begripa det, som sker i naturens rike, huru skall det då begripa det, som sker i nådens rike! — Wieselgren syntes och hördes vara temligen rask och stark nu. Det var en oförliknelig glädje att se och höra honom. För altaret stod en Simonsson. Densamme för hvilken jag läst mig fram till en del. — I kyrkan såg jag S-n (Södergren), och honom träffade jag, då jag kom ut och jag följde med honom till G. A. torg, hvarest vi hörde på musiken en stund, och sedan voro vi ända ute vid elfven, hvar efter jag ändteligen gick hem. Larsson har varit här ett par gånger.

9. I dag hafva vi gjort inträde på Seminarium. Från 11—12 hade vi Leff., som numera kallas rektor. Han höll för oss en pedagogisk föreläsning. Sedan hade vi Lind från 12—i i geometri. Han är sin gamla vana trogen. På e. m. hade vi åter Leff. från 4—5 i pedagogik. När detta var slut gick jag med Fröcklén hem. Dit kom S-n (Södergren). Sedan gick han och följde mig och jag honom, och så gick jag hem. Wennerberg varit hos mig på aftonen. Riktigt kallt.

10. Jag kom till Sem. kl. $\frac{1}{2}$ 10. Då kom Leff. och han sade mig, att vi skulle (varit) der från morgonen. Detta sade jag mig ej vetat. Mellan 1—2 gymnastik. Wi delades i afdelningar med en chef i hvarje afdel. Jag fick andra afdelning(en). På aftonen (har) L-n varit här.

11. Läsning hela f. m. Lof på e. m. då jag suttit inne som en munk och ej gått ut det minsta. F-r (Fagander) varit här en stund. L-n har varit här på aftonen. Jag har druckit en kopp thé i qväll. Det första af den sorten på denna termin. Här är ganska kallt både ute och inne.

12. Då man vid 7 tiden f. m. kastade sina blickar igenom fönstren, såg man en hop snöflingor sväfvä i luften nalkande sig jorden. Haft Hallén första gången under denna termin. Pröfning

i sång. Jag kunde ej utan fick tillhöra första sångklassen. W-g (Wennerberg) berättade, att enligt tidningarna prosten i St. Lundby, J. Thorbjörnsson, afled den 10 kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m. Menniskan lefver och dör.

13. Mellan 1—2 hade vi gevärsexercis, och få vi detta härefter en timme i veckan, kan jag tro. Ritning mellan 4—5. Jag har verkligen ingenting att anteckna för denna dagen, så märkvärdig är den.

14. Från 8—9 Naturlära för Pettersson. Sedan skulle vi haft Leff. 1 timme men fingo lof. Från 1—2 skulle vi haft gymnastik, men (det) blef lof. Warit från 10— $\frac{1}{2}$ 1 på auktionskammaren, hvarest var bokauktion. Der försålde äfven en silfvermyntssamling, som blef ganska dyr. Bref från Gunnesson. På e. m. var jag åter på bokauktion en stund och köpte jag der några små böcker. Jag har varit på biblioteket och lånat Nyboms Samlade Dikter. Jag har nu genomläst Lidners arbeten, de der andades idel skalde-sinne: flygtig sorg, oro. — Jag finner sällan någon poesi, som är så på djupet gående, som jag önskar, som mitt hjerta fordrar.

15. s. Kl. 10 gick jag till Domkyrkan att höra predikan, som skulle hållas af Biskop Björck — ett afsked innan han skall resa till riksdan, vill jag tro. Emellertid gick jag dit, och han predikade ganska bra. Han har en klar, vacker röst och hörs mycket väl och bättre ju närmare man är predikstolen. Der var ganska mycket folk i kyrkan, och trängdes gjorde de och det i synnerhet fruntimren. Från kyrkan gick jag att på Gustaf Adolfs torg höra på musiken. Innan den kom, gick jag och besåg folket, hvilket i stora strömmar flöt hit och dit på gatorna och torget. O himmel! Hvad man får se många ansigten bara på en liten timmas tid! Sedan, kl. var då emot 2, gick jag hem, och har jag sedan icke varit ute, nej, icke det minsta. L-n (Larsson) (har) varit här, och han gaf oss hvar sitt "Förposten". Arv. har varit inne i qväll, och må tro det händer icke ofta att han är inne Söndagsqvällarna. I afton hafva vi bestått oss med hvar sin kopp the, och icke heller det händer så ofta. I dag har vädret varit ganska vackert, men nu, kl. omkring 10, rycker vinden i knutarna och det riktigt ryser i stads-kroppen, och utan tvivel har man att snart nog emotse välsignelse ofvanfrån. Plågade gåshalsar, tillhörande usla menniskor, höras ute på gatorna, blandande sitt ljud med regnstormens tjut. Tänk

hvad äfven stadslifvet är musikaliskt och gladt! Stormen tjuter, regnet smattrar på rutorna — hufvudstupa och i blotta linnet vill jag kasta mig i sömnens armar, att jag må komma från detta bedröfliga slaskväsen.

16. Kl. 9 skulle vi haft lektion, och i den afsigt(en) gick man i behörig tid till ort och ställe, men ditkommen fick man den hugneliga underrättelsen, att vi denna timma fingo lof — lektionen uppsköts således till i evighet, vill jag tro. Kl. 4 skulle vi haft lektion — ja, vi skulle haft! Kl. 5 fingo vi — höra på andra klassens innanläsning. O, Jupiter, hvad det verkade godt på mitt hjerta. — Wi ha det i alla fall bra, grufveligt bra här på Seminarium, och i synnerhet nu sedan de börjat att lofva oss lektioner. Lärda blifva vi och bildade, derpå tvivlar ingen, hvarken menniska eller djur. — När skola undervisningsanstalterna blifva hvad de borde vara? När? — Ej i tiden!

17. I dag hafva vi haft en lektion i Svenska språket och en dito i Räkning, och hafva de, hvar i sitt slag varit de första under denna termin. Hvad skall man tycka? För resten hafva vi haft naturlära, kristendom, sång, gymnastik och pedagogik. Således jemn sysselsättning. — Här är i tredje klassen en seminarist, som kommit från Stockholms seminarium och varit der tre terminer, var vid en elementarskola i S. samt är uppfostrad i S. från sitt 12te år, men ändå kände han ej till hvad den bekante litteratören Blanche var för en, visste det ej och synes ändå vara ganska skicklig! — Pastor Hallén "skällde" ryseligt på filosoferna under sin lektion. Han försmädade dem på det aldri oförskämdaste, han gjorde dem sämre än djur! H. är för öfrigt en nitisk och dugtig lärare.

18. Warit på skolan. Haft Svensk historia för första gången under terminen. W-g gjorde mig i dag ett förslag. Kulet väder. Kl. 3 f. m. väcktes man af eldsignaler. Jag låg, då jag fick höra larmskotten, och drömde, att jag hörde Wieselgren predika eller tala och kom, då jag vaknade ihåg hvad han sade, men har nu glömt af det. — Fått bref hemifrån från min bror August. Det var roligt men otillfredsställande. Min fader är bättre än då jag reste hemifrån.

19. Denna dagen hafva vi ingen lektion innan kl. 11. Då hade vi Geografi och Hr Lind var mycket förargelig, liknade oss vid svin och dylikt. Det är ju hyggligt. Från 12—1 naturlära för

Pettersson. Jag blef af honom anmodad att genomgå, eller, som han sade, hålla en föreläsning öfver hvad han föregående timma genomgått, nemligen djurrikets indelning. Detta gjorde jag. Då det var gjort, sade han: "Kinberg redade sig bra." På e. m. geometri och pedagogik. Jag sade till Leff., att vi kunde ej få reda på det han säger, utan att vi fingo redigt afskrifva det.

20. Först hade vi läsebok. Jag läste i den för första gången men kunde ej läsa till pass. Kl. 4 hade vi Räkning för Pettersson. Det första han började frågade han mig efter reglorna m. m. för Rabatträkning. Jag tillfredsställde fullkomligt hans frågor. Sedan räknade jag ett tal. Kl. 5 hade vi geometri för Lind. Då fick jag jemte Thorell gå fram till taflan, och jag skulle då fråga Th. och vi skulle gå igenom lexan. Jag redade mig fullkomligt bra, hade jag nära sagt. Det gick temligt emellertid. Sedan gjorde jag bön, och så var det slut.

21. Blott 2 timmars lektion samt 1 (timmas) gymnastik på Lördag. Metodik hafva vi haft en timma för Bonnevier, som är lärare vid Seminarij skola. Regnat och stormat förfärligt. Läst ut Nyboms dikter. Börjat att läsa Enbergs Logik. Den första logik jag nånsin läst.

22. s. Jag gick i högmässan i domkyrkan att höra Wieselgren. Sedan han läsit upp de tre Evangelisternas (texter) — den enes lästes från altaret — talade han om kommandet till Jesus dels genom dörren och dels genom taket. Detta kommande genom dörren och taket är lika i förhållande till Jesu profetiska embete, ty de, som äro vid dörren, kunna höra likaväl som den, som är vid hans fötter; men olika med afseende på hans öfverstepresteliga embete, ty den, som ligger vid hans fötter, är honom frän sin sida (betydligt) närmare än de vid dörren stående. De, som ingå genom dörren, hafva tvenne nycklar, genom hvilka de söka hjälpa sig in, Förståndsnycklen och hjertats nyckel. Förståndsnycklen vill begripa allting och hjertats nyckel har sådana ljufva känslor och gör då dessa känner eller då samvetets röst ropar de kraftigaste löften men glömmet löftet genast. Den, som kommer genom taket, är den, som låter det blifva uppror i samvetet men derunder icke faller genom taket ned i förtviflan för Jesu fötter. — Han (W.) förmanade, att icke döfva samvetets röst. Han omnämnde det andeliga tillståndet för ett sekel sedan, hvarvid han ådagalade sitt

gillande af lekmannaverksamheten. — Det är särdeles högtidligt och för själen upplyftande att gå i Domkyrkan, och det i all synnerhet då W. är talare, men äfven eljest kan det vara upplyftande genom den förträffligt vackra orgelmusik, hvarmed Seldener består alla kyrkogångarna. — Jag var vid G. A. torg och hörde på musiken, och när jag då gick hem kom regn, ett icke ovanligt fenomen i dessa dagar. L-n (Larsson) har varit hos mig på e. m., jag var hos Fagander på aftonen.

23. Jag och Fagander hafva öfverenskommet, att vi under denna riksdag skola läsa en tidning och hafva vi då valt "Fäderslandet", hvilken vi i lösnummer skola köpa hvar sin vecka.

24. Ingenting annat märkvärdigt än att vi varit på skolan, och der är nu som vanligt: sorgbedröfveligt. Warit på en bokauktion på auktionskammaren.² Ett par romaner köpte jag. I dag är det flyttningsdag. Tänk hvad många tårar här fällas af många orsaker! — Jag måste anteckna något om en katekeslektion, som vi haft för Hallén. Han talade om de många olika slagen af helvete, som finnas till och som han tydligt visste om, och han gaf oss en tydlig beskrifning på dessa, som till antalet — efter en människas tal — voro 4 (säger fyra). Det första, Hades, deruti äro alla till en början, både saliga och osaliga. Det andra, Scheol, deruti är död och overksamhet, det är motsatsen till detta lifvet. Det tredje är ett helvete, uti hvilket är nästan inga eller alls inga plågor — detta kan man veta af att de, som på yttersta dagen komma att säga: hafva vi icke profeterat i ditt namn etc, icke måtte hafva haft just några plågor. Det fjerde är eldhelvetet, det hvaruti den rike mannen var. Alla dessa helveten upphöra att vara efter den yttersta dagen. — De skola då åt den brinnande sjön, efter som H. sagt förut. Så Hallén. Och här är nu beskrifvet det fullständigaste helvetessystem, som på den rena, sanna och presteliga erfarenhetsgrunden beskrifvas kan, och måtte kannedomen härom komma till många, men tron härfpå till få.

25. Innan jag stigit upp kom L-n (Larsson) att taga afsked.

² Göteborgs auktionskammare var vid denna tid belägen i den byggnad, V. Hamng. 15, som 1826 till 1862 begagnades av Göteborgs högre elementarläroverk, vilket sistnämnda år tog den vid Hvitfeldtsplatsen belägna läroverksbyggnaden i besittning.

Han skulle resa upp till trakten af Lidköping, hvarest han skall hafva sig plats. Han lemnade mig ett bref (en lapp skriven med blyerts), som skulle till ett genus femininum, och detta bref skulle jag lägga i kuvert och fortskaffa. Det var således helt öppet för mina blickar! — Emellertid så gick ej ångfartyget förrän i morgon, hvarföre L-n (Larsson) kom i e. m., och vi hade än en treflig stund tillsammans. — I middags hade vi Sv. hist. för Lind, som deruti är mycket skral. Då der talades om Adils, Helge och Yrsa, så frågade L-d sålunda: "Hvem var sålunda Yrsa moder till?" — Jag vet ej hvad han menade med denna fråga eller hvad svar han ville haft på den, men emellertid svarade jag utan att det minsta tänka på saken: "Hon var moder till sin egen son." Ett allmänt skratt följde. Lind lät som ingenting, och jag tror ej att han ansåg, att jag svarade på spektakel, hvilket jag heller icke gjorde, ty jag svarade blott tanklöst. En stund i afton var jag på en bokauktion, som några studerande höllo. De äro rigtiga skojare en stor del af dem. Det var endast det jag ville säga.

26. (På aftonen var här en dam och frågade efter en studerande). Jag har ingenting att anmärka för i dag, utan att jag, och det i synnerhet i afton, är vid ett sådant oroligt humör.

27. Då jag i e. m. gick till skolan mötte jag S-n (Södergren), som gick för att träffa mig. Han ville hafva sällskap till teatern. Jag gick till skolan, och han, S-n, gick hem dit jag bor efter portnycklen, att jag på aftonen skulle komma in. Kl. 6 skulle vi träffas. Så skedde. Kl. 7 började representationen. Operan hette "Oberon". Stycket var temligt underhållande. Orsaken att jag kom på teatern var, att vårt lands berömdaste sångerska, fru Mikaeli, der uppträdde. Hon hade en förträfflig röst. — Det är en naturgåfva! — Hennes sång var förtjusande — hade jag nära sagt. Af operasällskapets medlemmar, sällskapet är tyskt, sjöngo Fischerachten o. mamsell Holland bra och de andra medelmåttigt. Huru kan jag vara recensent? Publikken var emellertid ganska stor. Jag var naturligtvis på galleriet. Äfven der var många s. k. förnäma personer. Der var, såsom ex. härpå, en kammarjunker (Lagerbjelke), en professor (Schütz), magistrar och dylikt. Men hvartill tjenar att tala härom. Jag tycker emellertid icke riktigt bra om detta här dramatiska, därför att det är så konstlat och tillgjort och troligen ganska litet om ens något öfverensstämmande med den verklighet, som det

föreställer. Då allt var slut, stod jag vid dörrarna och betraktade folket, det förnäma. Det var en scenisk föreställning, fast ingen opera, det i en stor akt och otaliga scener och tablåer. Jag har aldrig förr besökt någon opera. Jag är nu hemma. Jag har emellertid hört stämman från den person, hvilkens ständiga beröm upptagit kanske hundratals tidningsspalter. Hundratal — det är ju förfärligt! Emellertid fick jag, som tusende andra fått, höra henne för pengar — för 75 öre. Således 75 för några modifierade luftdallringar. Örena och luftdallringarna utgörande, såsom nära förbundna enligt naturen, ett helt. Begge lika mycket värda — huru mycket eller hvad?

28. Till all lycka har jag just ingenting märkvärdigt att anteckna. Warit på bokauktion i Majorna.

29. s. Jag gick i Hagakyrkan att höra Wieselgren, men så kom Fjellstedt i stället, hvarföre jag blef bedragen. Han predikade dock bra äfven han, dock ej så bra som W., det är klart. Han är ej så värtalig. Jag var på G. A. torg en stund och besåg folket. På aft. varit hos F. (Fagander) en stund. Skrifvit bref till G-n (Gunnesson). Ute stormar och blåser. I mitt hjerta äfven något stormigt, tror jag.

30. Wi ha haft lektioner från kl. 8—12 samt från 3—6 i dag. Det är ju ganska vackert att de nådige herrarna vilja så gerna hafva oss i skolan. — Wi ha bland annat haft läsebok, och dervid kan jag upplysa, att Herr Seminarieföreståndaren visst icke kan sjelf läsa väl. — Warit vid ett dåligt lynne hela dagen. Ruskigt väder.

31. Lektioner i dag hafva varit: kl. 8—9 Naturlära, 9—10 Katekes, 10—11 praktik (hört på), 11—12 Sång, 12—1 Svenska språket, 1—2 Gymnastik, 4—5 Räkning, 5—6 Pedagogik. Detta är ju förfärligt mycket, och ändå skulle vi haft praktik från 2—3 till, men sjelfva överenskommo vi helt enkelt oss emellan att ej bry oss derom. Då vi i afton hade Pedagogik för Leff., så talade han om, att en hvalfisk strandat här i trakten (Askim). Han var lefvande och mycket stor. Det var ju märkvärdigt. Jag har länge väntat bref hemifrån, och nu var den, med hvilken jag väntade bref, här i staden, men han hade ej något bud alls och det var hans skull. Ganska tråkigt var det. — Gud ske lof att denna månad ändteligen har slut. Ryseligt tråkigt har den understundom

varit. Det vore godt att det vore October igen! Det vore godt att de följande månaderna blefve trefligare! Denna månad har syntts mig lång.

NOVEMBER

”Den mäktige har allt: blott uslingen har hjerta.”

1. Arbete och tråkighet är produkten af dagens verksamhet. Ruskigt, regnigt och bedröfligt väder. På aftonen, då jag gick till sången, talade jag några ord vid Leff. Han är grufligt morsk, så att man måste sannerligen vara oförskräckt, om man skall våga tala med honom. Det vackert det!

2. Just ingenting ur skolan eller lifvet att anteckna. Ur naturen deremot kan den omständigheten anföras, att det regnar understundom ganska oförskämt i förhållande till damerna betraktadt.

3. Så har man varit på skolan ett par stunder, och så har man gjort hvarjehanda, och så har man spiset litet och så har man läst tidningar, och så har dagen naturligtvis gått sin kos. På aftonen var S-n (Södergren) här en liten stund. Jag följde honom, och vi gingo ute en stund och språkade.

4. *Spetsbergsresan.* Kl. 3 e. m. gick jag ned till ångbåtsbron för att möjligen fara till Lindholmen och se den nu dervarande hval-

¹ ”Den 29 oktober 1865 funno två fiskare en väldig val liggande på grund i Askimsfjorden utanför Backa, en mil väster om Göteborg. Djuret arbetade våldsamt för att komma loss, men de båda männen arbetade lika ivrigt med liar och knivar för att få död på besten. Detta lyckades efter flera timmar.” Museiintendenten A. W. Malm underrättades och reste ut till ”valplatsen” och tog fisken i betraktande. Genom hans försorg blev

fisken.¹ Just i detsamma jag kom ned till bryggan, afgick en ångslup, och jag följde med till Spetsbergen, som var Lindholmen. En ofantlig folkmassa af alla stånd och klasser färdades på floden (i båtar) mellan staden och Lindholmen. För 25 öre fick man komma inom skranket och se Hvalfisken. Det var ett stort djur. Han låg uppdragen på en brygga och låg på sidan. Den fotograferades från flera sidor. Han luktade förfärligt illa, så att de förnäma damerna tyckte visst icke väl om sig. De började att slagta honom emot aftonen. Tvenne slagtare skall göra detta. Det såg riktigt sorglustigt ut det der slagteriet. Sedan jag sett på fisken och tagit i honom etc. så ställde jag mig att se på den tusentaliga folkmassan, och det var intressant skall jag säga. Men då började det att lida emot aftonen, och så kom Hr Hedlund² och sade, att herrskapet nu skulle resa till staden igen, om det ville dit med ångbåtarna, och då var det naturligt att man började att packa sig i väg. Resan kostade 10 öre för tur och 10 dito för retur och 25 dito som sagdt för att få se djuret. Alltså kostade min Spetsbergsresa 45 öre. Jag kallar det en Spetsbergsresa, ty nog var det på Spetsbergen eller ock på Grönland man var, innan man kunde få se en stor hval, en grufveligt stor hval, som i sin lifstid hade lefvat och som efter sin död skördade all äran för sin tillvaro.

5. s. Kl. 10 gick jag i Hagakyrkan, hvarest Wieselgren skulle predika, hvilket äfven skedde. Han framställde såsom betraktelse: ”Jesu Kristi nådesordning”. Och visade dervid först, huru den är densamma, som af profeterna lärdes. Framställde en jmförelse mellan Esaia 11: 2 och de åtta saligheterna. Sedan talade han om att salighetsordningen framgår i Jesu liknelser och apostlarnas erfarenhet (Petrus) samt sist huru den framgått i kristna församlingen. Predikan var mycket lång. Efter predikan framställde han

den med mycken möda forslad till Lindholmens mek. verkstads område, där den blev närmare undersökt. Sedan preparerades den och efter växlande öden hamnade den på Göteborgs museum. Den är nu en av sevärdheterna på Göteborgs naturhistoriska museum. Se vidare C. R. A. Fredberg *Det gamla Göteborg*, sid. 330—331.

² Här syftas på redaktören för Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning mag. S. A. Hedlund, framstående kommunalman och bl. a. verksam vid tillkomsten av Göteborg museum.

en bön till församlingen, att hvarochen skulle se till de barn, hvilka icke af sina föräldrar blifva värdade, förmanade och skickade i skolan, se till dem och gifva dem ett förmaningens ord, att de icke må finnas af menniskor — först i fängelset såsom tjuvar och mordbrännare — dessa barn. På e. m. skulle S-n (Södergren) kommit, men kom ej, hvarför jag gick till F-r (Fagander) en stund.

6. *Gustaf Adolfsdagen*. Kl. 8 e. m. gick man in till G. A. torg att se på illuminationen och höra på den sång der vid statyn skulle sjungas. Kl. 9 kommo sångarne. Det var stadsherrar. Det lugna vädret gjorde, att alla gaslågor, äfven de små, brände klart, till följd hvaraf det hela var ganska högtidligt. Sången var lyckad. Ett lefve för G. A. minne åtföljdes af hurrarop. En ofantlig folkmassa hade infunnit sig. När man skulle derifrån, fick man till en början följa den starkaste strömmen. Då jag gick derifrån träffade jag S-n (Södergren) och honom gaf jag en förebråelse, som kanhända ej riktigt var på sin plats.

7. Kl. 12—1 hade vi uppvisning af krior för Lind. Jag fick beröm för god Svenska i min. På aftonen från 5—6 pedagogik. Leff. ålade de som blefvo frågade att de skulle stiga upp medan de svarade. Stora, vuxna, trettioåriga karlar stå medan de svara på en fråga, är det icke orimligt? Är icke läraren fåfång, högfärdig, dåraktig? Men se vi äro uslingar naturligtvis, och de der herrarna äro gudar i förhållande till oss — förstås! Se på månadens valspråk.

8. Wanlig läsning på Seminarium, hvarest allt går mycket dött till. Bref från Larsson. Kl. 3 gick jag bort till Klädpressargatan med ett bref från L-n till H. Jag lämnade det till en karlsperson, som öppnade den påbankade dörren. Sedan var jag hos Fröcklén en stund, hvarefter jag gick till Seminarium, hvarest skulle varit sång, men som der ej blef någon, så gick jag hem efter att jag först varit i Arvidssons bokhandel efter Familjjournalen samt köpt en Engelsk språklära af May. — Här är fuktigt, tråkigt väder.

9. Kl. 6 e. m. gick jag jemte 6 andra kamrater till Fröcklén, der vi skulle hafva en lektion i Engelsk(a) språket. Wi skola läsa en timme i veckan och betala 12 öre vardera för tim., således 85 öre för timmen. Läraren heter Nordström. Wi läsa May språklära. Wi började med att explicera 3 små stycken, hvilka vi nu skola

kunna nästa gång. Jag tror det skall bli roligt att läsa Engelska, blott man finge tid att läsa på bra.

10. På e. m. hade vi lof, derföre att Gbgs Bibelsällskap på denna dag firar sin årshögtid. Jag var således i kyrkan kl. 5. Wieselgren talte något, men det egentliga talet hölls af prosten vid härvarande Tyska församling, Prehn. I dag har vädret klarnat, och det har börjat blifva kallt. Jag har läst Engelska m. m.

11. Jag och Fagander skulle i dag på skolan berätta ett stycke (Rike Per krämare) ur Svedboms läsebok. Det gick temligt bra. Leff., som skall criticera oss, tiger dock aldrig, hvarföre det är ganska svårt, men jag brydde mig ej om hvad han sade eller rättade, utan medan han pratade som bäst, teg jag, och sedan fortsatte jag min berättelse så som jag hade (ämnadt) utan att ändra ord och dylikt efter hans sväfvande bestämningar. Så hade vi vår respektive skollärare Bonnevier, och han läste för oss ur Rombachs kateketik. Det är visserligen vackert och förunderligt beskedligt, att han vill nedlåta sig att läsa för oss, men likväl är det några af oss, som tyckte det vara helsosamt, om han kunde bestå med andra lektioner, alldenstund vi möjligen sjelfva kunde filosofera i kateketiken — Rombachs förstås. På e. m. vid 3 tiden gick jag till Thorin, och der var jag till kl. öfver 7. Bland annat läste vi en berättelse ur Svenska Familjjournalen. — I afton har jag för första gången i mitt lif druckit choklad. Wi fingo (den) till skänks af madam. Det var rätt godt. — Nu har åter en vecka flytt, och det är sannerligen godt, ty tråkig är tiden vid Seminarium, och det vore i sanning godt, att den veckan vore tilländalupen, den veckan, som vid Sem. är den sista. Det rustar och blåser ute.

12. s. Wädret klart och kallt. Det första, som tog uppmärksamheten i anspråk, var litet snö, eller kanske var det hagel, som låg på taken tidigt på morgonen. — I Domkyrkan var jag och hörde Wieselgren. Han hade till ämne 5:te bönen och talade om förlåtelse. Han framställde sin predikan i dag med en synnerlig, hänförande vältalighet. Det är märkvärdigt hvad han mycket omtalar samvetet och dess röst, förmanande att hörsamma den. Från kyrkan följde jag S-n (Södergren) ett stycke, och sedan gick jag hem. I skymningen var jag ute och tänkte gått ut på en liten spatsertur, men så vände jag om och gick in igen. På aftonen var en skollärare från norra Halland (Melander) inne här en stund.

Han syntes — jag vet hvad jag ville säga. Men emellertid, efter hvad jag förstod, så tänkte han sig minst åt 8:e himmelen en gång — när det blir förstås — ty han berättade, att så mycket, d. v. s. allt, hvad han läst uti romanväg var Thomassons "Skogvakten". Således en Svensk skollärare, som genomgått Seminarium och varit skollärare i 5 år, (hade) studerat svenska och hela romanlitteraturen så mycket, att han läst en 25 öres novell — och det av en händelse förstås! vid ett syndigt tillfälle! Han fick här inne se Svenska Familjjournalen — men ack! med hvilket förakt kastade han icke sin blick öfver den troligen i hans tycke djevulska skriften. — Jag har varit inne alltjemt utom det jag var i kyrkan. Jag har knogat och läst och skrivit och arbetat på bästa sätt — efter dagens beskaffenhet.

13. Så har åter en arbetsdag flytt sin kos. På skolan har jag varit några timmar. Då jag kl. 6 e. m. gick hem mötte jag S-n. Med honom gick jag nu uti alléen en stund, dock icke länge. Då jag mötte honom gick jag och talade med en Seminarist, Samuelsson, som denna termin kommit in vid Sem. och på samma gång upp i 3je klass, derföre att han varit skollär. förut. Han har äfven varit officer. Han sade, att han ej varit i kyrkan sedan han kom till Gb, och att han icke heller kommer dit, medan han är der, hvarföre jag gaf honom en liten skrapa. Man bör besöka templet, åtminstone någon gång.

14. I dag har den underrättelsen kommit till mig, att jag jemte 3 andra kamrater skola under denna och nästa månad tienstgöra i Seminarii folkskola. De utvalda äro Samuelsson, Selvén, jag och Blomqvist. Wi skola nu vara der en månad, och sedan blir det andra 4. Detta blir naturligtvis en den aldri svåraste månad. — Jag har fått bref hemifrån i dag, från August. Min fader, skrifver han, är sjuklig, har hosta och ont i bröstet. Min äldre bror(s), Johan Berndts, äldste son, August, har den 30 September genom döden aflidit. Han var omkring 7 år gammal. Han, den lille, var afundsvärd, som fick dö i sina barnaår och slippa att smaka bitterheten af denna verlds verkligheter. Ack! hvad den är lycklig, som i sin ungdom, barndom dör! Men somliga skola lefva för att smaka på giftet, som till oss i rikt mått flödar ur denna verlds bottenlösa giftkällor. Jag sjelf är en sådan olycklig! Intet annat märkvärdigt fick jag hemifrån. Ack, hvad är vårt lif! En grå

sorgedag, hvars alla verkligheter äro sorgeliga villor, som med sina skrymtaktiga armar räcka oss bedröfvansens malörtsbägare, förgiftande alla sannolikheter i vårt bröst. Wi stå på svindlande höjder öfver afgrunder, som gapa under (oss), vi falla i dem förr eller sednare, allt efter som vi lära att känna lifvets bitterhet. Död! Död! Du jordens enda sanning! Du allas stora mål! Du verklighet!

15. Från kl. 12—1 hade vi Svensk historia för Lind. Dervid kom han att tala om romanläsning och sade, att den är mycket bra, blott man läser goda romaner, historiska. Kärleksromaner, sade han, skall man icke läsa, "ty sådant det kommer väl vår bön förutan", det behöfver man ej läsa sig till. Sådant kan man få svårt nog att reda sig ifrån ändå, sade han. Han frågade en gång, huru länge vi tro, att man kan lefva utan mat. En svarade då 8, 10 dygn. Detta tyckte han vara för mycket tilltaget och sade (att) ett par dygn vore nog. Det är ej svårt att vara utan mat ett par dagar, sade dervid jag. — Jag sjelf åt något smörgås i går mellan 2—3 (den enda måltiden på den dagen) och sedan åt jag ej förrän i dag vid samma tid. Således ett dygn emellan. Detta var ock dagens enda måltid och bestod utaf smörgås och en kopp kaffe. Riktigt kyligt och tillika otrefligt väder. Spatserat omkring $\frac{3}{4}$ timme i sällskap med W-berg.

16. Jag vet ej hvad jag skulle anteckna för i dag, om jag skulle anteckna någonting, och derföre kan jag tiga still, ja, det kan jag.

17. Jag vill endast säga ett par ord om H. H. Leff., magistern, rektorn, seminarieföreståndaren m. m. Jag ville endast säga det, att han börjar allt mera och mera blifva medveten om sin storhet, sin stora värdighet, sin makt, sitt herradöme. Han är för resten en mycket lärd man, och nu börjar han att begripa detta sjelf till alla Seminaristers ömkliga förskräckelse. — Det är dock icke så farligt, som länsmännen ryta till, säger ett gammalt ordspråk, och så säger äfven jag. Det är icke så farligt som herrarna ryta och storma till. — Emellertid torde det böra antecknas, att vi i eftermiddag och i morgon hafva lof, emedan innanfönster skola sättas in på Kongl. Seminariet i Gborg. — På aftonen var jag på läsbiblioteket och läste tidningar, och sedan var jag åstad och läste Engelska. Wi voro i Fröckléns rum medan vi läste. Då jag gick dit äfvensom derifrån träffade jag S-n (Södergren). — I qväll har jag försökt att laga klackarna på mina gamla stöflar. Nu är kl. snart 12.

18. I dag hafva vi haft lof från skolan, och är väl denne den sista nådedagen på denna termin. Kl. 10 skulle vi af godhet och nåd få gå till Museum. Der var just icke särdeles mycket att se på, alldenstund Zoologiska afdelningen var stängd. Jag höll mig mest i tafvelgalleriet och på läsrummet, men så kom der en trasig och smutsig vaktmästare och sade, att vi ej hade lof att vara i läsrummet, och blef det (då) slut med det nöjet. På aftonen var jag hos Fröcklén.

19. s. Jag har förut sagt, att den första söndag, på hvilken icke Wieselgren predikar högmessa, skulle jag gå åt Katolska kyrkan härstädes. Detta hände i dag. Katolska kyrkan ligger på Spannmålg. och heter S:t Josephs kyrka. Kyrkan är mycket vacker. Sången och musiken, i synnerhet sången, var i sanning mycket vackrare och mer upplyftande än i våra kyrkor i allmänhet taget. Sex stycken ljus, mycket långa, brände på altaret. Presten var klädd i messkjorta och hake. Corpojken hade mycket att sköta. Predikan var på Tyska, hvarföre jag icke kan säga, hurudan den i det hela var. Presten extemporerade dock, hvilket få af våra prester förmå. Inom kyrkdörren hängde ett litet kärl, uti hvilket alla katoliker doppade fingrarna vid ingången och utgången åt och utur kyrkan och korsade sig. Somliga voro dock mycket vårdslösa vid utförandet af denna ceremoni. Ett par unga, mycket fina damer såg jag, hvilka mycket liknöjdt utöfvade ceremonien samt iakttago ej heller den brukliga knäböjningen vid ingången i stolarna. De syntes liksom litet blyga för oss åskådare. Männen utförde i allmänhet sina ceremonier oskeneradt. En man såg jag, som hade i sin hand ett radband, och under hela altartjensten, hvilken han troligen lika litet som jag förstod, pluttrade han ständigt med läpparna samt flyttade på sina perlor på bandet. Prestens ofta upprepade knäböjning och kyssning såg mycket fanatiskt ut. Jag vill ej mera skriva härom. — Sedan jag kl. 12 kom hem har jag ensam suttit inne, tills jag kl. 6 gick i aftonbönen i Domkyrkan. Bönen hölls af Wieselgren. Han förklarade 7 Budet och dervid anmärkte han:

1:o Du skall icke stjäla som fader eller moder från ditt barn.

2:o Du skall heller icke som barn stjäla från dina föräldrar.
(Matt. 15: 4, Marci 7: 11).

3:o Du skall icke stjäla som husbonde från dina tjenare.

4:o Du får icke stjäla som bolagsman från bolagsmännen.

5:o Du får ej stjäla fattigskatt från den orkeslöse.

6:o Du skall icke stjäla såsom fattighjon från medfattige.

7:o Du skall icke stjäla såsom öfverhet från undersåtarna.
(2 M 5—9)

8:o Du skall icke stjäla såsom undersåte från öfverheten.
(Rom. 13)

9:o Du skall icke stjäla såsom människa från människa.

Och sist betraktades tjufveriet från sig sjelf och från Gud. En gång utropade han: "Du får icke gå der med cigarren i munnen, om du har en fader eller moder, som lider nöd." De sista ord han talade sades så till känslan, att en allmän rörelse syntes bland folket. Det händer eljest sällan att han talar till känslan, utan blott till förståndet. Han sade huru dumt (det) är att stjäla i den tanken att ingen vet det eller skall få veta det, ty utom det att Gud vet det, så vet man det sjelf, och man förmår icke sjelf att tiga dermed, ty om man än tänker att tiga, är dock den tanken så oviss, snart har den vändt sig, och man bekänner det. Derrföre om man vill undgå att som tjuf blifva brännmärkt bland människor, så får man låta bli att stjäla, ty eljest är det omöjligt, emedan man sjelf är den som först, och om icke först dock någon gång, upptäcker, att man är en tjuf. — Der var mycket folk i kyrkan. Jag fick sitta, hvilket sällan händer. Då jag kom ut ur kyrkan, vändtade jag tills S-n kom, och så gingo vi ut omkring ½ timma, hvar efter jag gick hem.

20. I dag hafva vi, jag, Samuelsson, Blomqvist och Selvén, börjat vår tjenstgöringsmånad i Seminarii folkskola. Endast den som är underlärare, hvilket man är hvar sin vecka, har något att göra. De öfriga skola blott höra på men få aldrig vara frånvarande. De som varit i skolan förliden månad aflade i dag prof, och två af dem, äfven de voro fyra, skola fortfarande en dag i veckan vara i skolan. Från 8—12 var jag i skolan och från 2—4 dito samt (hade) sedan lektion från 4—6. Tiden väl upptagen såleds.

21. Från kl. 8—12 varit i Sem. skola, från 12—1 Svenska spr. och så hade man besynnerligt nog lof från 1—2, d. v. s. man hade lof af nåd, af idel nåd, ty man skulle, om rättfärdigheten skulle uppfyllts, varit på gymnastik den timman. Från 2—4 varit i sko-

lan och från 4—6 lektioner. ”Det går allt öfver oss!” Wi diskuterade en fråga efter lektionernas slut: Hvilket ämne kan näst kristendomen anses vara det viktigaste i folkskolan? Pluraliteten ansåg naturlära. Det var en rätt liflig disputation. Jag har ej varit hemma från $\frac{1}{2}$ 8 på f. m. till 8 e. m.

22. Jag har varit på skolan hela dagen kort sagdt, och det har i det hela varit ganska treffligt. Här är ett tråkigt, smutsigt och i allo uselt väder, hvarföre man har allt skäl att vänta på ren, frisk väderlek.

23. Wanligt allting som företedt sig. Hvad skall man således skriva! Förliden natt hade det regnat så att gatorna voro rentvättade. Litet friskare i dag än vanligt.

24. *Den första toddy(n)*. Ibland oss 4, som tjenstgöra i skolan denna månad, är en Samuelsson, som sökt inträde denna termin och dervid uppkommit i 3je klassen, emedan han förut varit officer vid Kongl. flottan i Stoh. (Stockholm) samt sedan lärare vid Gustafsbergs barnhus. Han har denna vecka varit underlärare i skolan, och nu, då veckan var slut, bjöd han oss medtjenstgörande samt äfven de 4, som tjenstgjorde förliden vecka, på en toddy. Jag är älskare af den absoluta nykterheten, men gick dock med, ty jag tänkte der torde vara något att lära. Der var så ock. Wi sutto i hans rum, som var ganska litet, först en stund och rökade cigarr, men snart öppnades en sidodörr, och vi bjödos in i ett stort, vackert rum, uti hvilket framför en grann sittsoffa stod ett bord, lastadt med två buteljer Cognac, glas, vatten, socker m. m., och vi drucko nu toddy till kl. $\frac{1}{2}$ 10. Detta var kl. 6, då vi började. Åtskilliga vackra sångstycken sjungdes. Det hela var ganska lifvande och intressant. Samuelsson var en värd, som kunde roa sina gäster. Han sjöng några af Bellmans stycken. Många lustiga, fast kanske ibland mindre anständiga berättelser framställdes. Jag drack mycket svaga toddydar, att jag ej skulle blifva rörd. Aftonen gick mycket fort. — — — S. hade bett sig lof från skolan mellan 4—6, och mag. Lind sade till oss, att S. begärde lof, emedan han sade sig hafva så mycket att skriva. Hafven i mycket att skriva? frågade han. Nej, svarades, men då sade jag: då är det troligen pedagogik han skrifer. Detta gaf oss anledning att dricka en gång, den sista portionen, för d. s. (denna så) praktiska pedagogik. Jag uppmanades af Torin att taga ordet, och då föreslog jag denna

skål. Det var rätt lustigt det. Och var detta min första toddy, som dracks i Göteborg.

25. Kl. 10 gick jag till assistansen att lösa en pant åt L-n (Larsson), och denna lade jag sedan i paquet och skulle sändt den till Lidköp.; men när jag då allt fick bråkat med det och slutligt varit och förfrågat mig hos en klarerare, fick jag veta, att ångf. ej går förrän Onsdag. Fått helsningar hemifrån, men ej bref eller annat bud. Jag skref hem, men detta gjorde jag in i staden hos en kamrat, emedan jag ej hade tid att gå hem. Sist har jag varit till Fröcklén, der vi haft disputation.

26. s. Kl. 10 gick jag i kyrkan. Der var mycket, mycket folk och en förfärlig trängsel. Wieselgren predikade. Han talade något om vår nordiska mytologi i sin predikan. Han sade vid ett tillfälle, att våra förfäder voro icke så obildade. Wid 4 tiden gick jag bort till Fagander, hvarest jag var till dess, att jag gick i aftonbönen i Domkyrkan. Bönen hölls äfven den af Wieselgren, och talade han nu nästan detsamma som i högmessan. — Man gör många observationer, märker många egenheter. Werlden och människans lif uti den är i sanning ganska besynnerligt. Tänk om alla tankar vore ord och alla blickar verkligheter! — Emellertid så blef jag inne i kyrkan, tills nästan all gasen var släckt. Der såg då ganska romantiskt ut. Sedan gick jag ute omkring $\frac{1}{2}$ timma i sällskap med S-n (Södergren). Han bad mig gå till sig nästa Söndag, såvida ej W. predikar.

27. Nu är (en) vecka börjad igen, och samma sång, som sjöngs förliden vecka, får nu sjungas igen. Mellan 5—6 hade vi Leff., och han analyserade psalm N:o 47, och aldrig jag hörde efter ett ord, hvad han sade, emedan det ej finnes den ringaste reda uti hans förklaringar och upplösningar, som han kallar det. När han gick på som bäst med sin disposition — så kallar han det — satt jag och tänkte: Tänk hvad detta skulle blifva en nätt episod för en roman. — Det berättas att giftblandaren Lindbäck har hängt sig. — I skolan i dag examinerade jag en liten stund i Svensk historia. Detta var blott tillfälligtvis.

28. Wanliga förhållanden och således egentligen ingenting att anteckna af särdeles värde. Friskt, rent väder.

29. Jag sofde till kl. 8. När jag då vaknade fick (jag) brått att komma i väg till skolan. Der har jag ingenting nytt hört just.

På aftonen var jag hos Samuelsson och äfven (hos) Zackrisson en stund. S. visade mig huru man begagnar Logaritmiska tabeller m. m. Jag gör egentligen ingenting. Ej varit hemma från 8 till 8.

30. Wanligt arbete i skolan i dag. Kl. 4 e. m. hade vi psalm-läsning för Lind. Då jag skulle läsa, gaf han mig en skrapa och bad mig läsa ordentligt samt ej "plattra" på så fort. Jag såg något strängt på honom, och sedan läste jag upp ps 48, och då den var läst och han frågat kamraterna om något var att anmärka, och W. (Wennerberg) svarat: det var bra, sade han: "K. läste verkligen bättre än jag väntat." Han blef liksom flat. Wackert, vackert väder. Månljus och skönt, skönt.

DECEMBER

"Härpå hänger all lagen och profeterna!"

1. Nu hafva två af mina praktiserande veckor flytt sin kos, och den 3je stundar snart, och blifver väl denna den märkvärdigaste för mig, ty jag skall då vara underlärare. Jag emottog i afton nycklen: detta var tecknet! — Wi skulle läst engelska i afton, men herrar Sem. hade beslutat att afstå från läsningen af engelska. Mycket vackert väder.

2. 8—10 lektioner och sedan var jag inne till kl. 5, då jag gick till F-lén (Fröcklén), der vi hade sammanträde och disputation. Frågan, som afhandlades var: Hvilket styrelsesätt är det bästa i en stat? Pluraliteten ansåg Republiken. Det var rätt lifligt med dispyten. Kom några snökorn på f. m. Ganska kallt. Nu är kl. 12.

3. s. Kl. 10 gick jag i Hagakyrkan att höra stadskomminister Hallén. Han tuggade om det för Schartauanerna eviga enahanda. Mycket folk och en ganska tråkig publik, det måste tilläggas. H. pikade de lärare, prester, som bruka vältaligheten och det poetiska i sin framställning, likasom vältaligheten icke skulle vara på sin plats på predikstolen, liksom Guds ord icke skulle vara värdigt den

poetiska framställningen! Hvilken barbarism! Sedan var jag inne till kl. 4, då jag gick till Fag. (Fagander). Derifrån gick jag till S-n (Södergren). Till honom hade jag lofvat att gå kl. 5, såvidt ej Wieselgren gjorde aftonbön. Nu gjorde han det, men likväl gick jag till S-n, ehuru jag tänkt att gå i kyrkan, men Södergren ville ej och så låt jag bli, och blef jag så hos honom till kl. 9. Wi språkade med hvarandra, och jag besåg hans myntsamling (210) samt hans bibliotek. Sedan gick jag hem.

4. *Representationsfrågans framläggningsdag.*

I dag har denna fråga framlagts för att afgöras, men huruvida den är afgjord eller ej, känner man icke här ännu. Widlyftiga telegram hafva visserligen ankommit, och der har man sett att den antagits allmänt bland bondeståndet, i borgareståndet voro 60 röster "för" och 5 emot, såsom ett telegram i H. T. lydde, o. i de andra stånden var det väl mera vacklande. I morgon hoppas man känna utslaget. Detta är likafullt en i många afseenden märkvärdig dag. Mäntro jag upplefver den dag, då jag får i min dagbok anteckna: Sverige är republik!!! — Jag har i dag börjat min tjänstgöringsvecka såsom underlärare i Seminarii folkskola. Jag har ej mycket märkligt öfverfarit i dag, men det blir väl mera innan veckans slut. Jag (har) varit på skolan från 8 f. m. till 6 e. m. Då vi mellan 5—6 läste läsebok, satt jag och tänkte: hade det icke varit på sin plats, att vi haft lof från skolan i dag? Men de äro just icke så liberala! Rent, stilla och vackert väder och tillika mån-ljust: goda tecken i heta tider!

5. Ännu har man sig ej bekant att representationsfrågan är afgjord. War ej afgjord kl. 2 e. m. Spänd väntan efter resultat! — Kl. 8—9 examinerade jag i biblisk historia, 9—10 var det ritning; äfven då fick jag vara verksam. Från 11—12 läste jag naturlära. Detta var i folkskolan. Från 12—1 hade vi kriauppväning för Lind. Från 1—2 var jag i folkskolan och såg till några gossar, som för olydnad(s) skull sutto qvar i skolan öfver middagen. Kl 2—3 innanläsning i Nya testamentet. Från 3—4 räkning, i hvilka båda senare ämne(n) jag äfven fungerade (som) lärare. Från 4—5 hade vi sjelfva räkning och från 5—6 pedagogik. Mellan 10—11 hörde vi på Bon. (Bonneviers) lektion. Således ej någon egentlig hvila mellan 8 f. m. och 6 e. m. Det är ju alldeles förfärligt arbetsamt. Wackert väder.

6. Från 8—9 katekiserade jag, och från 9—10 undervisade jag i räkning (bråk), från 10—11 biblisk historia och från 11—12 naturlära. Från 12—1 hade vi lektion själfva för Lind (sv. hist.), och kl. mellan 1—2 satt jag i skolan och såg till barnen. Från kl. 2—4 räkning. Jag har således fungerat (som) lärare hela dagen, hvarföre jag var ganska trött, då kl. blef fyra och jag fick gå hem. Äfven var jag hungrig, ty jag blott åt en limpa för 4 öre på mid-dagen, och detta var min enda mat tills efter kl. $\frac{1}{2}$ 5 e. m. Jag tror att det går någorlunda raskt för mig i skolan. Denne dagen var troligt en af de sträfvigaste, som förekommer. — Leffler trätte på mig derföre att pojkarne springa för fort, då de komma ut ur skolan, hvarföre jag och Samuelsson sade till Bon. (Bonnevier), att vår enda utväg lär vara att taga hvar sin pojk och följa ett stycke på vägen! — Från riksdagen: Långa tal af adel och prester, dels för, dels emot representationsförslaget.

7. Kl. mellan 8—9 höll jag ett föredrag i bibl. hist. (24, 25, 26 i Åkerbl.) och mellan 9—10 var det ritning och sedan räkning. När bönen var gjord kom mag. Leffler in och var så förfärligt arg derföre, att skolpojkarne sprungo utanför på gatan och förde oljud. Jag började, då det (var) vi 4 som tjenstgöra, som fingo förargelse derför, ty vi skola se efter dem, att försvara mig på bästa sätt, och jag lyckades fullkomligt i att försvara mig själf, hvilket var nödvändigt, ty han tog först åt mig såsom varande för tillfället underlärare. Jag sade, (att) jag är i skolan en half timma innan skolan skall börja, och då är der en 12, 14 pojkar inne, och dem är jag då tvungen att se till, hvarföre jag ej kan svara för pojkarne utom inne samt på gården. Jag kan ej vara mer än på ett ställe, sade jag. Det (är) rätt, det är rätt, sade han, men så kunna de andra se efter dem på gatan då, eller skola de gå såsom herrar. Detta fingo de höra på. — En stund derefter kom han igen och höll en föreläsning för oss allesamman om huru noggrant vi skola se till pojkarne. Jag sade då till honom: Jag har under hela veckan varit på skolan från kl. 8 till kl. 6 och har under tiden sett till pojkarne så mycket jag kunnat. Jag har gjort hvad jag kunnat! — När han då gick, sade jag till honom: Wi skola göra hvad vi kunna. — Mellan 5—6 hade vi pedagogik. Jag fick fråga och svara. Det var rätt K., sade Leff. Telegram från St. (Stockholm) att adeln röstat angående representationsförslaget, och har röst-

ningen utfallit med 361 röster för och 290 mot. Förslaget har således gått igenom bland adeln. — Litet snö på aftonen.

8. I skolan har jag varit i dag. Jag har aflagt prof i Sv. historia samt i geometri. I geografi skulle jag äfven profvat, men det hanns ej med, hvarföre det står igen till nästa vecka. Jag kan nu emellertid säga, att den svåra veckan har slut. Efter den undervisningsskicklighet jag ådagalagt denna vecka, lärers mitt praktiska betyg komma att bestämmas. I dag var jag hemma och spisade middag, och var detta första dagen i veckan jag spiset middag. Mellan 4—6 hade vi lektioner som vanligt, och när de voro slut, sjöngo herrar gapare några sångnummer, något med anledning af orsaker, som följa.

Representationsfrågan är afgjord!

Frågan har i dag blifvit af presteståndet utan votering antagen. Den har alltså gått igenom. Denna dagen är således en ganska märkvärdig dag, en historisk märkvärdig dag! Adeln har nu förlorat sin ärfda rättighet såsom lagstiftande stånd; Presterna hafva förlorat sin fjerdedel i den världsliga lagstiftningsmakten! Hvilket inflytande denna regementsförändring kan hafva är omöjligt att beräkna. — I går afton lär här varit sång m. m. här i G. med anledning deraf, att adeln gifvit efter. I afton har jag emellertid själf varit ute och sett mig omkring. Kl. 8 e. m. gick jag ut. En ofantlig folkmassa uppfyllde gatorna. På Gustaf A. torg samlade sig en (mängd), som dock skingrades genom åsynen af elektriskt ljus vid Slöjdskolan. Täta, oregelbundna hurrarop höjdes af hoparne. Då jag, kl. 9, gick hem, mötte jag vid bazaren en förfärlig massa af pojkar, som tågade framåt v. hamngatan under sång och hurrarop, dock detta utan reda förstås. Allt var dock godt och fredligt. — De flesta husen eller våningarne utefter hamngatorna samt äfven åtskilliga andra voro rikt illuminerade och eklarerade. Det är en skön syn att kasta blickarna utefter hamngatorna, då våningarne å ömse sidor äro som brinnande feé palats. — Det är en egen anblick att betrakta folkklifvet och folksamlingen vid sådana tillfällen. Man hör och ser ganska mycket och deribland rätt inträsanta saker.

9. I dag sofde jag till kl. 50" till 8, hvarföre jag hufvudstupa måste ut och till skolan. Der hade vi 2 timmars lektioner, hvar- efter jag gick hem. Och sedan har jag varit inne till kl. 4, då jag

gick till Fr-n's (Fröckléns). På aftonen har jag suttit inne. — Denna i visst fall svåra och äfven märkvärdiga vecka har nått sitt slut. Ingenting gifves, som ej har ett slut! Allt, hvad som finnes, det måste hafva ett relativt slut, såsom det en relativ början hafver. — Wi stackars Seminarister, vi hafva ingenting upplyftande eller glädjande erfarit med afseende på folkets allmänna jubel! Wi äro arma syndare, som äro utstötta ur samfundet snart sagt. Uslingar äro vi, det är sant, och det är godt att hela verlden vet det.

10. s. Jag gick i Domkyrkan kl. 10. Wieselgren predikade. Till ämne hade han: "Din yttersta dag är ock en yttersta dag." Han förmanade människorna under de fyra olika åldrarne att tänka på sin yttersta dag. Han uppläste och tillämpade härvid Ordspråksbokens 5 kapitel, Wisd. 2 samt Pred. 12. Särdeles varmt talade han till ynglingarna och det tillika med Ordspråksbokens ord i nämnda kapitel. Kl. 4 gick jag efter löfte till S-n (Södergren). Jag betraktade, med hans tillåtelse, en hop saker han hade i sina gömmor, och så läste han för mig ur Andersens sagor. Vid 8 tiden gingo vi inåt staden till Köpmansg., der deras skola är, och så voro vi der en stund, och jag besåg der hans mineralsamlingar m. m. Jag såg äfven en brefsamling, och bland dem var ett, som innehöll: ett grässtrå, en "albrodds"-qvist samt några pepparkorn, men ej ett skrifvet ord.

11. Åter har en arbetsvecka börjat. I skolan der arbetas. Läraren, d. v. s. folkskolans rektor (?) herr Bonnevier, han läser själf somliga timmar, och andra timmar sysselsätter han sig med hvarje-handa såsom att gifva pojkarne stut m. m. — Mag. Lind det är en lustig "ture" till en mag. Liten är han, men när han sätter sig upp på katederbordet och så sitter der framför oss med Wingses allmänna historia i hand, då är han ganska respektabel! Ja, det är han i tysthet sagdt! Leff., han går på med att uttaga hufvud-innehåll utur Glasells läsebok, och dermed bråkar han sin hjerna så, att om han icke hämtade sin prima sort ur en silfverdosa, skulle han aldrig stå godt. Men Gudskelof — tiden går! Bonnevier brukar under sina katekesationer att ofta säga "nä". Mellan kl. 8—9, då det var katekes, räknade jag huru ofta han sade detta här bi-ordet, och ej mindre än åttatio nio (89) gånger upprepade han det under en enda timma, och ändå läste han något under timman samt var ute och talade med en främmande.

12. Mellan 12—1 hade vi krior. Jag visade först. Han (Lind) läste förra gång(en) hälften af min kria, och ändå räckte den $\frac{3}{4}$. Jag hade dock ej några egentliga fel, men jag skref i hans tycke alltför långa meningar och hade alldeles för egna och besynnerliga åsichter och uppgifter. Det var emellertid bra i det hela. Så hade vi eqvationslära för Petterson. Då språkade jag vid honom, (så) att allesamman skrattade. Godt och väl. Bref från L-n (Larsson). Träffat S-n (Södergren). Elden lös i skymningen.

13. Jag sofde så länge, att jag kom något försent till skolan. På skolan var jag till efter kl. 4. Då gick jag hem och spisade frukost. På skolan spisade jag en tvåskillings limp. Här är tråkigt väder. Jag gör ej någonting, utom det att jag sitter på skolan om dagarna. Jag läser ej. På terminens slut väntar jag uppriktigt.

14. Jag har suttit på skolan hela dagen. Läst ett teaterstycke: "Tiggarflickan", samt äfvenledes ett, "Hertiginnan De la Welerie", det senare af L. Bulver. — Måndag skola vi aflägga prof i praktiken på folkskolan, och vi fingo i eftermiddag veta, hvad vi skola hafva för något i hvarje ämne. Så fick jag i katekes: B. slutet af lagen, i bibl. hist.: 11—14 i Nya testamentet i Åkerblom, i Sv. Hist.: Kristendomens införande, samt intill landets utseende i Dahm samt i Geometrien om rätlinia figurer. Detta får man nu bereda sig på till måndag. På aftonen var S-n (Södergren) här en stund.

15. Så är nu den svåra månaden slut! Den har dock i mitt tycke ej varit hvarken så svår eller tråkig eller lång eller besvärlig — nu är den slut! I afton har jag haft att göra med att skrifva kataloger till en bokauktion, som vi skola hålla i morgon. Ej spiset frukost förrän i afton. Nu är kl. $\frac{1}{2}$ 1. Det var sant. Jag talte vid Bon. (Bonnevier) och sade, att vi ej kunna vara på skolan alla timmar, som vi äro fri(a) på den andra skolan, ty vi skola hafva mat, men det har väl aldrig Rektorn tänkt på, då han sagt, huru mycket vi skola vara på skolan. Men vi hafva ej ännu haft föreläsning i konsten att lefva utan mat, sade jag.

16. Jag gick till skolan i dag kl. $\frac{1}{2}$ 8, och så hade man sina 2 timmars lektioner. Efter kl. 10 började jag och Wen-g (Wennerberg) att ordna våra böcker eller rättare de böcker, som skulle säljas. Dermed hade vi att göra till kl. $\frac{1}{2}$ 2. Kl. 3 började auktionen och den varade till kl. nära 7. Omkring 300 n:o såldes. Jag

dels skref och dels ropade, som det heter. Det gick raskt. När allt var slut, gick jag och W-g på ett af bolagsvärdshuset och togo oss en smörgås och ett glas punch. Detta bestod W-g, och det gjorde mig godt, ty det var min frukost. Detta var första gång(en) jag varit inne på något sådant värdshus. Sedan gick jag hem. Dagens arbete har varit mycket ansträngande. I qväll har jag arbetat med läsning och dermed får jag fortsätta ännu en god stund.

17. s. Jag har en lång tid haft ondt i min högra fot, och nu, för att en dag befria honom från stöfvrens trängande, har jag blifvit inne hela dagen ända till kl. 6 e. m., då jag "skuttade" till Domkyrkan, der jag skulle hört Wieselgren men fick höra Fjellstedt. Dertill fick (jag) sedermera veta, att Wieselgren predikat i högmessan i stället för Fjellstedt. Ja, som sagdt, jag blef lurad, och var detta 3 gången, som jag så der blifvit lurad. Det gjorde emellertid ganska godt, att jag kom ut, emedan jag började blifva dåsig och förslappad ända till sjukdom eller billigast sagdt, illamående. Träffade S-n. Han följde mig nästan hem. Der var mycket folk i kyrkan. — Jag har arbetat med läsning hela dagen och får fortsätta dermed till långt på natten.

18. I dag skulle vi aflägga prof för vår praktiske examen, enskilt prof förstås. Första timma(n) hade vi kristendom. Då var rektorn inne och hörde på. Han kunde nu som vanligt ej afhålla sig från att lägga sig i vårt föredrag. Det gick raskt, tror jag emellertid. Sedan hade vi biblisk historia, och så var det slut med förmiddagen. På e. m. hade vi först Svensk historia och sedan innanläsning. Jag berättade om kristendomens införande. På f. m. var hela 3 klassen åhörare och äfven några på e. m. Nu ha vi Geometri igen till i morgon. Der var dels att göra, och dels språkade vi med Bonnevier, så att klockan var $\frac{1}{2}$ 6 innan vi gingo in till Leff. lektion. Han läste nu psalmer. Jag fick äfven läsa, N:o 3: 1, och märkvärdigt, något som sällan händer, hade han ej den minsta anmärkning, utan jag först redogjorde för hvad versslag det var, och sedan läste jag, och allt det der var bra, ganska bra. Efter kl. 6 hade vi sammanträde med föredrag och disputation hos Fröcklén. Jag höll föredrag, och hade jag till ämne: "Om äkten-skapet." Der disputerades om: "Hvartill bör människan använda sitt förnuft?" Då allt var slut sade många af dem, att de tyckte mycket bra om mitt föredrag. Kjellberg sade, att det var bra

framställt, ehuru han ej kunde instämma med mig i afseende på de åsichter jag framlagt. F-lén och F-r (Fagander) tyckte fullkomligt om innehållet. — Egenkärleken! — Fått bref hemifrån kl. 1. Der af fann jag, att mitt senast hem skrifna bref ej kommit fram. Jag skyndade då (att skriva), och inom $\frac{1}{2}$ tim. skref och sände (jag) bref hem. Nu är det afton, långt på natten.

19. Mellan kl. 8—9 skulle vi aflägga prof i Geometri. Detta skedde, och sedan skulle vi sköta skolan, emedan B. (Bonnevier) ville gå bort. Mella(n) 12—1 hade vi Lind, vår sista lästimmer på året. Jag, W-g (Wennerberg) och Kjellberg hade på svarta tavlan skrifvit: Wivat J. Lind! och för detta tackade han oss. Han läste för oss ur Fänrik Ståls sägner under timmen, hvarefter han höll ett litet tal till oss. Hallin, ritläraren, tog afsked med oss tre, tog oss i hand och önskade oss god Jul. På e. m. hade vi lof ifrån skolan — Wi tre, jag, Blomqvist och Selvén, bjödo nu fem kamrater på en toddy, hvilken vi drucko hos Samuelsson. Från kl. 5 till 10 räckte det glada laget, hvarvid glas föreslogos för många saker, och hvarvid äfven små tal förekommo. Ej mindre än 3 gånger tror jag att jag föreslog glas och talte, således nästan lika ofta som alla de andra tillsammans. De andra af värdarna, vi voro ju 3, sade ingenting, och därför fick jag allt efter förmåga föra ordet. Jag föreslog en skål för den gångna timmen och månaden, hvarvid W-g läste upp några versar af mig skrifvna, (en) skål för representationen, och slutligen höll jag ett kort tal, hvarvid jag framställde orsaken till detta lilla nöje, att det ej var därför att vi skulle dricka utan (för) att stadfästa vänskapen. Kl. 10 gick vi derifrån och gingo då ut till Breda vägen, der sångarna på ett ställe uppstämde en serenad för någon af det täcka könet såsom jag förmodar. Sedan gingo vi till Kristiania, men der var till all lycka stängt. — Så der kan en treflig afton beredas och ge en sann trefnad. — Emellertid är examen slut. Fritzell sade mig, att för mig hade det gått bäst. Det var smickrande — förstås. Fröcklén sade att jag var bra, emedan jag ej rättade mig efter Leff. utan fortsatte med det jag arbetat (ut). — Jag kom ej hem i afton förrän kl. öfver 11.

20. I dag lunkade jag till skolan för att få stipendium. 35 Rdr Rmt fick jag. Kl. omkring 11 voro vi klara att gå derifrån. Dessförinnan hade förslag blifvit framställt att sammanskjuta t. ex.

hvar sin riksdaler till mag. Lind till följd deraf, att han lärar vara mycket fattig. Jag tog hand om detta och samlade så in 51,75 Rmt. När vi då gingo från skolan, gingo jag o. Wennerberg och Lundblad till Lind. Han träffades hemma. Der luktade "gökar" starkt då vi kommo. Emellertid tog jag ordet och framlemnade penningarna, hvarvid jag sade, att det är litet, men (att) det gifves tvenne slags gåfver, sådana som äro värderika för sin mängd och andra för sin välmening: denna gåfva kan naturligtvis aldrig få annan betydelse än som ett uttryck af en välmening. Han bjöd oss in, bad oss sitta och lät hämta (in punsch), och vi drucko 3 glas punsch hvardera tillsammans, hvarvid han särskilt tackade oss, som hade gjort insamlingen samt bad oss till de andra fram-bära hans tacksamhet. Han sade sig vara mycket tacksam för vår välvilja. Wi språkade mycket med honom. Bland annat sade jag honom, att Leff. lofvat oss, som få gå vid Sem. en termin för länge, att få 100 Rdr i stipendium för året, men nu, sade jag, fingo vi ej mer än att der var flera, som fingo lika mycket, och en fick mer. Detta var orätt, sade jag. Men emellertid kommer jag ihåg, att Leff. lofvat oss 100, och jag förmodar, att han äfven kommer det ihåg, sade jag. Lind bär allt fram hvad jag sade. Derför blef det sagdt, fast en del var strängt. Lind bor ensam, han har ingen piga en gång. — På e. m. gått och sett mig omkring, varit inne i juvelerarebutiker. — Köpt en paraply. — Ej köpt mycket. Warit hos W-g. Han bjöd kaffe. Södergren varit här i afton. Ett glas punsch. — På måndagen togo jag och Blomq. afsked med Bonnevier. Jag fick då som vanligt (föra ordet). Jag tackade för all den godhet som blifvit oss visad under den förflutna månaden. Han tryckte varmt min hand och önskade att han måtte hafva varit oss gagnelig, önskade oss treflig jul. Barnen stego upp då jag gick. — Här ser ut att bli dåligt väder, emedan det regnar nu.

21. Kl 5 stego vi upp för att begifva oss hvar till sitt hem. Kl. 7 gingo vi, jag, Arvin och Fagander. Dagen började då att synas i öster, och ju längre vi aflägsnade oss från Göteborg, ju lättare tyckte vi oss andas, och ju ljusare blef omkring oss, och snart var det full dag. Några rådande moln färgade här och der den särdeles för dessa dagar vackra horisonten. Kl. 10 voro vi i Flabäck, hvarest vi togo oss kaffe och förresten hvilade en stund.

Förbi Ahlafors gingo vi kl. 11 och Kongsbacka passerades kl. omkring 1. Då jag på afstånd såg Kongsbacka, var det ej underligt, att jag kom ihåg Wallenbergs beskrifning öfver densamma, ty jag såg uti densamma, hvad Wallenberg för 100 år sedan såg der, nemligen att de på stenmurar, gärdsgårdar, staket och dylikt öfverhängt med linne, som varit i tvätt. I bokhandlen var jag inne men köpte ingenting, emedan det jag frågade efter ej fanns der. Kl. 2 $\frac{1}{4}$ hunno vi till Gresilla, en by i Hanhals socken, hvarest min bror redan var före mig och mig tillmötes. Här fingo vi nu lof att stanna öfver natten, hvilket vi äfven gjorde. Ställets värd var en enka, Skantze, en hygglig gumma. Der var en ganska gentilt ställe (och) vi drucko kaffe der och spisade qvällmat. Sedan fingo vi ligga i en kammare, hvarest de eldade för oss. Wi lågo alla tre i en säng. Enkan innehade en viss bildning — mera än man eljest träffar i bondstugorna. Hon hade en dotter, som hette Hanna, tror jag. Denna var temligt hygglig. Då vi spiset qvällmat, gingo vi till sängs. Mycket bra fingo vi ligga. Så somnade vi ifrån dagen, men jag minns honom ännu. Från Göteborg till Gresilla var 3 mil. På ett ställe under vägen var jag inne och begärde vatten. Der bakades bröd. 5 qvinnfolk voro härmed sysselsatta. På golfvet låg utbreddt ett par täcken, och på dem var öfversatt med bröd, och förresten stod brödet på blotta golfvet, täflande med ljungpinnar, stolar och fruntimmersfötter om plats på denna hedersplats. Jag fick emellertid dricka. På ömse sidor om Kongsbacka flyta Nordre och Södre åar. Lygnarens utloppsflod heter Rulls (?) å (Rolfsån). Ganska trefligt hade vi hela dagen, och därför kan man i första rummet säga, att man hade det vackra vädret att tacka. Emot e. m. började det att molna, och på afton(en) hade man litet regn med tjocka. Detta var resan på första dagen, och för den andra går jag snart att redogöra. (Detta skrives hemma den 22.)

22. Wärdfolket hade lofvat oss, att vi skulle bli väckta kl. 3 för att vid 4 tiden kunna fortsätta resan Tre på morgonen lär det regnat, hvarföre vi först 4 blefvo väckta. Wi stego upp, och strax derefter kom enkans dotter in till oss med kaffe. Kl. 5 voro vi färdiga att resa. På dotterens förbön fick en dräng skjutsa mina 2 kamrater en mil. Wi fingo lof, att närhelst vi ville, skulle vi få nattlogi på detta ställe. Wi beta-

lade 83 öre för kaffet, 2 gr. qvällsmat samt natthärberget. Sedan nu en mil var passerad åkade vi på min skjuts skiftesvis 2 och 2, till vi kommo till Backa gästgifvaregård, hvarest vi höllo en timmas tid, togo oss en half toddy och ett glas punsch. Från Backa till Nybro, $\frac{1}{2}$ mil, gick jag, och Fag. och Arv. fingo åka. Wid Nybro skildes vi, och de två togo vägen åt Warberg och jag till Åhsbro och vidare uppåt Mark. Wi höllo ej något grann utan körde jemt sedan Backa passerats. Wi ankommo hem kl. omkring $\frac{1}{2}$ 2 e. m. — Huru skönt är det ej att se de mot höjden sig sträckande bergen, som omgifva de dalar bland hvilka man har att söka den, der man sjelf är född och uppfödd. Bergkullarne omkring min dal äro de vackraste jag ännu funnit — måntro de äro det i sig sjelf? Det vill jag ej, ställande mig på opartiskhetens kateder, påstå. Men allt hvad som är en kärt, det är skönt, och allt hvad skönt är, det är älskvärdt, det är dyrbart, fast det ej kan vägas på det konkretas och ännu mindre på mäcenaternas väg. — I hemmet kan jag säga att allting var sig likt, nu som då jag reste hemifrån. Min far var ej hemma, då jag kom. Han var på L-lt. Han kom dock snart. Han klagar för klen helsa. Men han är dock uppe och kan sysselsätta sig med hvarjehanda till sitt yrke hörande arbeten. Wädret stilla men tjockt och mulet. Jag ligger uti min kammare, som ej har eldrum. Ja, det är godt, (att) allt är som det är.

23. *Pro* — *Julafton*. Dagen lyste in genom fönstret i min lilla kammare, då jag vaknade upp från sömnen. Så steg jag upp, och så fick jag kaffe. På f. m. talte jag vid Sven på L-lt, som bad (mig) göra en liten uträkning åt sig. Wid 11 tiden gick jag till min syster. Hon är för det mesta till sängs, emedan hon för icke fullt åtta dagar sedan blifvit moder åt en liten flicka. Hon var temligen rask till helsan. Der fick jag vin och kaffe. Efter att hafva varit der en stund, gick jag hem. Jag har sedan suttit och läst. På aftonen har man efter gammal sed tvättat sig, och sedan har man bredt halm öfver hela golfvet. Det har jag gjort. I annat fall har man ej firat julafton. Man har ej spizat den der styfva middagen, ej heller fått "doppbrödet" på morgonen. Detta allt blir i morgon. — Här är ganska godt väder. I skymningen stod jag ute på gården och lyddes — den rösten, den egna, den välbekanta! — Mycket med tjocka. Månjust på aftonen. — Hela da-

gen har på vägen tågat folk, bärande knyten, brännvinskärl, påsar och allt möjligt hvad godt är och till högtiden nödigt.

24. s. *Julafton*. Uppsteg något innan dag. I kyrkan kom jag kl. 10. Com. Skog talade för själarna. På läktaren hade jag plats. Derifrån såg folket mycket med seder många, ej sällsynt sporda, dock intressanta att skåda. Många människor för mina ögon såg jag och deribland den, *min* själ kär hafver. Trenne barn i koret till dop framburo(s) på qvinnoarmar, af 12 maskuliner troget långs gången bortåt kyrkan vaktade, och dessa åter hvar vid sin sida hade sitt femininum. Underliga bruk i upplysta tider, underligt att skåda för nutidsögon. Sången, drillande svag, oroade öronen, skar i hjessan och slet i stycken hjertat, det känsliga sköna. Predikan liknade regnet, som jorden insuper vår efter vår, tid efter tid, störde ej men gaf det overksamma, det verkliga ej tänkande hufvudhjertat stundom blommiga smekningar, innehållsrika som "ja" och "nej" på dubbelfrågor. Folkets intryck genom ögat verkande ingenting för gömgåtan själen värdigt att upptagas. — Stegen från templet styrdes i sällskap med — (Johanna). — Bevare oss milde Herre Gud! Mennisko-Björnen med ramarna femklufna och rag-giga kinder prydan, verdens språk talande och Bachus dryck förtärande munnen. Ej inväntande efterkommande genomgicks vägen ensam utan sällskap hem. Qvällen kommer och strax med den den välsignade för magen starka och för munnen välsmakliga middagen. Språkande hit och dit qvällens stund förtog, och emot sängens timmar det sakta skrider — den närmar sig!

25. *Juldag*. Man kom upp i en lycklig stund, och så kom man sig i kläderna, och så gick man till ottesången. Mörkt var här, men jag såg af Galtabo lykta, och derföre gick det bra. När man allt fick väntat, fick man äran att se presten, och slutligt fick man höra honom så stor han var. Hvad han sade, vet icke jag. Mycket folk var i kyrkan, och derföre trätte presten litet, emedan de enligt hans förmodan ditkommit för ro skull. Då jag gick hem, hälsade jag som hastigast på mor på L-lt samt en hop af flickorna. Suttit inne. I skymningen gingo jag och min bror ute och spatserade på vägen en stund. Då höllo vi på att träffat några flickor, men, som sagdt, vi blott höllo på att gjort det.

26. Wid kyrkan har varit messofall, och det har äfven nått oss. Inne har jag suttit hela dagen, och ingenting af vigt har in-

träffat. Jag var och skulle talt med skomakaren, men han träffades inte hemma. I skymningen gingo jag och August ute en ganska god stund. Wi hörde och sågo bland annat en hop fruntimmer, men vi gingo ej så att de af oss träffades. Det stormar och blåser.

27. Så har man ändteligen i dag haft en söckendag, och den som herrlig varit. Solen har glänst på klipporna, (så) att det sett riktigt pittoreskt ut. På f. m. var jag hos skomakaren, och dervid föreföll ingenting vidare märkligt. På e. m. kl. 2 gick jag till L-lt. Alla voro inne, då jag kom, utom karlarne. Äfven de voro sedermera understundom inne. Jag språkade litet med Sven och Johannes samt med mor, och detta var allt. Flickorna voro temligt tysta. Jag bjöds först på punsch och sedan på kaffe. Mor bad mig gå dit i morgon också. — Den ena dagen går efter den andra ser jag, fastän de äro ganska långa och tråkiga understundom. Det är i sanning icke särdeles roligt. Man har just ingenting att göra, och icke har man något trefligt sällskap att tillbringa någon stund tillsammans med. Hvad roligt kan man då hafva? Jo, sitta och läsa i de böcker man har med sig, hvilka icke äro just många, och sedan att gå och titta i förstun och dylikt. Detta allt kan man nog blifva ledsen utaf.

28. Jag tänkte att gå till min syster och gick äfven verkligen dit, men när jag då kom dit var porten stängd, och då gick jag hem igen. — (Johanna) gått här men ej talat vid (henne). — Nu har jag genomläst alla de böcker jag hade med mig hem för att läsa i Jul. Dessa böcker voro och äro: "Fänrik Ståls sägner" af Runeberg (egna), "Witalis samlade Dikter", "En natt i Falkenberg" af Blanche, "Leithers Minne" af I. A. Berg samt "Om Svenska uppfostringsverket" af C. J. L. Almquist (Wennerbergs). I afton har jag läst en del af Domareboken samt hela Ruths bok. Den boken af Almquist, var det första jag läst af honom. Regn och snö och storm och blåst och så aldra sist regn.

29. På f. m. var jag inne. Man såg bröllopsfolk resa här. På e. m. var jag hos min syster en stund. Hon bjöd på punsch och kaffe. I skymningen kom J-a (Johanna) hit och var en stund. Hade naturligtvis ärende. Då hon gick, sade min fader "du skulle väl följt Johanna. Hon är mörkrädd." Då gick jag och följde henne, och en god stund stodo vi och språkade ingenting. Ack,

hvad denna verld är besynnerlig. — Stormigt, regnigt väder. Tänk om man visste, hvad framtiden visar oss!

30. På f. m. skrifvit litet. På e. m. varit hos min syster, och der var jag till qvällen, och sedan gick jag hem. Regnat och stormat alldeles förfärligt. Detta är dagens äfventyr! De äro just icke många.

31. Kl. 10 gick jag i kyrkan. Skog predikade, och det gjorde han temligt. Äfven messade han och det ganska bra. När man då skulle hem från kyrkan, blef man förfärligt våt, och orsaken dertill var, att det regnade, hvilket det oupphörligt höll på med hela året. I skymningen gick jag och August till Långhult för ro skull en stund. Far och mor, Johannes, Johanna och Mina voro i Melltorp och de andre voro hemma, och derfore skulle vi gå dit till dem. Augusta var nere efter oss kan man säga. Wi voro der till kl. ½ 11. Augusta rogade för oss. Qvällen gick ganska fort. — Så har nu detta året nått sitt slut. Ett år — tänk hvilken stor del är icke det af ens lif. Det ena flyr, och ett annat kommer igen för hvar och en, men det blott till en tid! Några år fly, och vår lifstid är förgången såsom ett moln, det bortom horisonten nedsjuncker. Af hvilken betydelse detta år varit för vår framtid — hvem känner det? Jag kan emellertid skatta mig lycklig med afseende på detta årets flykt, ty några sorger eller motgångar af betydighet hafva icke varit mig förelagda. Det vore godt att aldrig skola upplefva något besvärligare. Hvem vet hvad framtidsurnan har i sin botten, hvem vet hvad man skall upplefva nästa år, hvem vet om man åter får upplefva en årets sista dag! En blir den sista, det vet man, och det är allt, hvilken den är, som är den sista, veta vi mindre än litet — intet. — Hvilka minnen kan man hafva från detta flydda år? Älskvärda att minnas eller sådana man helst ville icke tänka på! Troligen skola de aldra flesta, om man får ännu några år här i lifvet, vara ljufva, om man än någon, ja, mången gång, känt sig vara olycklig. Jag kan i det hela lägga en tacksamhets krans på detta flydda årets hufvud och önska, att det kommande och flera kommande (år) måtte lemna lika goda minnen efter sig.

1866

1—8 jan.

1 juni—31 dec.

JANUARI

1. Denna dagen kallas Nyårsdagen, och hvarföre så kan man gissa sig till. Dagens historia är i korthet följande: Kl. $\frac{1}{2}$ 11 gick jag i kyrkan, fastän det regnade ganska bra. Skog predikade om ett "Nytt hjerta", och det var just inte så dumt det. När jag gick från kyrkan, var jag inne till "Tobissa" och drack kaffe. Se'n kom jag hem. I skymningen kom klockaren Landin till mig, och han var här till kl. 9. Mycket treffligt kan jag säga vi haft. Språkat bort den mesta tiden. Jag har läst något för honom ur Fänrik Stål samt En natt i Falkenberg. Det senare roade honom. Han berättade bland annat en historia, som här må finna plats (den var efter pastor L-n). En biskop var i en landtförsamling, och der gick han och förhörde. Då träffade han en gammal krigsman, Mundter, hvilken han kände och hälsade på, men han gaf honom äfven en fråga i det till saligheten hörde, och den var: "Kan du säga på hvilken (hvarfören?) dag vår Herre dog?" Mundter svarade: "Nej, ta mig Fan, om jag det kan. Jag har icke en gång hört att han varit sjuk." — O! du nya år, hvad bär du för hemligheter i ditt sköte, som du för mig skall uppenbara! War för all del icke hård emot mig, du vet jag är fattig och svag! Se på mig mildt ifrån morgon allt intill afton hvarje dag och om natten samt då månen skiner — tänk på mig i kärlek!

2. Hela dagen suttit inne och gjort hvad jag tyckt, att dermed förlida tiden. På f. m. kom (bud) och bad mig gå till Klockarns. I skymningen kom Tobiassa Johannes hit och var en timmas tid. Sedan gick jag och Aug. till klockarens, och der voro vi till kl. 10. Wi fingo kaffe. Han(s) dotter, Olivia, var hemma. Hvad man gjorde der, var att språka. Wi talade hit och dit öfver hela verlden kan man säga. Hvarje jul jag varit hemma, har jag en gång varit hos Landin. I dag har det varit någorlunda rimligt väder.

3. Wid 2 tiden gick jag till Slätter, till min björn. Först var jag inne hos min syster, och sedan gick jag dit. Der var alldeles, mot vanliga förhållandet, ledigt för folk. Jag var der omkring

1 ½ timma. B. Olsson låg, när jag kom. Han steg upp och så bjöds på kaffe samt på "sötkummingsgök", jag drack en sådan, men svag var den. Sedan man språkat en stund, gick jag, och B. (Börje) följde mig ett stycke på vägen, då jag uträttade mitt ärende, som var, att jag vill hafva pengar, tills jag skall resa. Han sade han skall gå hem till mig Trettondedagen om e. m. Då får jag naturligtvis, så mycket jag behöfver. Sedan var jag hos min syster tills kl. nära 8. August var der ock. Barnen rogade för oss, så att vi hade ganska trefligt der hela qvällen. — I qväll är det månljust och alldeles förträffligt vackert väder. I morgon blir också vackert väder! Denna här julen vandrar så småningom från oss. Dagen må vara tråkig eller icke, den går, och en del af tiden med detsamma: och vi med tiden! Nu har man ej mera än tvenne arbetsdagar, och de äro naturligtvis lättjedagar, igen af hela denna långa jättejul. Det har varit en riktig jättejul, ty den har varit så mächtig i det starka: det är i vatten, eller, man kan väl icke gerna säga mächtig i vatten, ty då kunde man tro att den hållit på att drunkna, och det har den visserligen, men det har dock ej varit lifsfara å färde, utan mächtig med vatten d. v. s. den har gifvit oss så mycket af det våta: detta dock till vår yttre menniska. Inomhus har väl varit som vanligt, väl har något trängt sig in genom fönstren, men det har varit alldeles utslitet, då det kunnat, och genom dörrarna der har kommit: ja, der har kommit mycket genom dem: både menniskor och djur, både fasta och flytande ämnen, både . . . — men det var sant: jag borde ha varit åstad och talt med min fästmö en gång med det första — om jag har någon! Jag har tänkt på så många saker denna här julen, så det är alldeles otroligt. Bland annat har jag tänkt, att jag skulle skrifva en liten epistel till månen och tala om för honom hvarjehanda saker, som jag vet reda på och möjligen icke han samt äfven rådfråga honom i några kinkiga förhållanden, som man möjligen med tiden kan komma uti. Jag skall bestämdt skrifva till honom eller också till något af hans syskon deruppe.

4. På f. m. gick jag till Sjöryd till Berndt, min förmyndare. Honom träffade jag ej hemma, och han kom ej medan jag var der, ehuru jag var der flera timmar. Jag språkade emellertid med hans hustru. Jag fick kaffe och mat och kaffe samt ringar och äpplen, då jag gick. När jag då vid tvåtiden kom hem, så gick jag till

Långhult. Der voro de hemma och inne alla. Jag satt der och språkade med dem om hvarjehanda till qvällen, då jag gick. Johanna kokte kaffe och gaf oss. När jag gick, följde mor mig och talade vid mig samt sade någonting för mig, som jag ej behöfver just anteckna. Det var emellertid en liten eller ganska stor lögn, som varit sagd om mig under det jag varit borta. Det var en ren lögn, och därför bedröfvade (mig) den underrättelsen mindre än intet. Hon sade, att det ej varit mycket tal om'et utan blott sagdt och sedan strax tyst igen. Det är nog något förargeligt att blifva beljugen, men i det hela gör det ingenting, nej, mindre än intet. — Ej regnat, men dimma.

5. På f. m. satt jag och skref ett bref till Polstjernan. På e. m. kom mor på Långhult hit, och så i skymningen gick hon, och då bad hon oss med sig, och jag och August följde med och voro der till kl. 11, tror jag. Der språkades om hvarjehanda. Jag läste för dem en predikan, som jag lånt af Arvin. De sade den vara bra. En stund voro vi ute och gingo. Så gingo vi hem, och var detta allt. Men, det var sant, jag skulle säga hvad vi fingo: Win, kaffe, mat, The och se'n litet smått med oss.

6. Messofall och derföre har man ej varit i kyrkan. På f. m. var Tob. Joh:s här en stund. På aftonen bjöd August L-ltsborna hit till sig, emedan hans födelsedag är i dag, 17 år. De voro här till kl. öfver 9. Wi lekte med hvarjehanda jullekar: Nappa gåsen, vända steken, skuro hafre, gömde ringen, bjödo i bröllop, drogo kafvel. Det var trefligt. Då de gingo följde vi dem.

7. Denna dagen kallar man alltid Knutdagen. Kl. 10 lunkade folk i kyrkan, men jag blef hemma och gick till L-lt. J-a (Johanna) mötte mig i hagen. Der var ingen hemma mer än J-a samt Mina. Hallonsaft och kaffe fick jag, och så gick jag jemte följe. På e. m. var jag och tog afsked med min syster. Blott omkring 10 minuter var jag der. Jag tog afsked med henne och det var icke vidare dermed. I skymningen kom mor på L-lt ned och skulle taga afsked med mig. Hon var en stund, och sedan följde jag henne. — Hon frågade mig en gång i somras, om jag talt vid J-a (Johanna). Detta kunde jag ej då svara på. Nu sade jag henne, att jag det gjort samt ej allenast då utan omkring 2 ½ år (sedan). Hon sade, att hon aldrig vetat det. Hon hade frågat henne — (Johanna) om så ej var förhållandet under sommaren, då hon var här — men

nej, visst icke, der skulle andra till, blef svaret. — Jag sade till mor, att det är blott en barnslighet alltsammans, och äfven det att jag för henne sade detta, men jag ville ändå säga hvad som *var*. Hon tackade mig för min uppriktighet. Jag var, såsom hon sade, uppriktigare än hennes eget barn. Jag sade henne detta under löfte att hon ej får säga det för någon. Längre har jag velat haft sagt detta, som nu är gjort. Hon tackade mig, och jag har hennes hela tillåtelse att tala med J-a. Men, sade mor, ni har nu icke träffats i jul. Det är litet. Men hon kommer allt ut nu, sade jag, då ni kommer in. Jag skulle frågat det, sade mor, om ej du ville nu ha tal vid henne. Hon kommer nog, svarade jag. Går det icke an att jag drar henne i kjortelen att hon går? (sade mor). Jag har talt vid henne i dag, att hon nog kommer, sade jag. Så skildes jag ifrån mor i det jag sist sade: Nu är jag glad. Det är jag ock, svarade hon. Då jag fick väntat en stund, kom J-a, och vi gingo sedan ute en liten stund utan att säga just någonting. Jag skildes från henne och kom hem, och kl. var $\frac{1}{4}$ till 8. J-a frågte, om jag bedt mor be henne gå. Nej, (svarade jag). Hon satte sig att läsa, då hon kom, sade J-a. Således kanske Joh. trodde, att moderen ej visste, hvart hon (J-a) gick. Och hon (m.) visste det så väl. — Jag sade till mor, att detta var något man ej borde tänka på eller tala om, utan blott någonting barnsligt, som egentligen ej är värdt att nämnas, ty man vet ju ej hvad framtiden har i sin urna. Allting kan ju så hastigt förändra sig. — B. O. (Börje Olsson) skulle i går kommit till mig med pengar. Han har icke kommit ännu, och derföre får jag inga pengar, och jag får resa ändå, men nu sätter jag mig att skriva en liten epistel till honom, min Björn. — Så går vår tid och våra dagar. Allt flyger bort såsom hade det icke varit. — Nu är denna julen slut. Ingenting af särdeles vigt har inträffat. Men tänk, tänk du arme, som för 2 år sedan, då du efter julhelgen reste hemifrån lemnade du en lefvande mor för — sista gången! Aldrig såg du henne mer! Se! hvad en sådan tid som en förestående termin kan bära i sitt sköte! Tänk dig för!

8. I går qväll lade jag mig vid 9 tiden, och efter ett par timmar steg jag upp för att rusta mig för resan. Kl. 1 var jag färdig att resa, och jag reste då såleds. Wädret var godt. Stilla men mörkt. Wi, min bror skjutsade mig, körde så smått. Wid Sällstorp mötte vi några, som varit på julkalas. Detta var vårt första möte.

Då vi kommo i trakten af Backa, började folk att vara uppe, hvilket vi visste deraf, att det var ljusst i fönstren. Wid Löftabro höllo vi en liten stund. Det hade nu börjat att regna, hvilket det understundom höll på med. I dagningen voro vi i Åsa. Sedan fortsatte vi vägen förbi Torpa till Gresilla, dit vi anlände kl. 9. Nu började det att regna allvarsamt. Der voro vi, eller rättare, der var jag en timma. Jag köpte der kaffe af gumman, som nu var ensam hemma. Hennes dotter var borta. När jag då skulle gå, bjöd gumman mig en smörgås till vägmat till G. Jag tackade, och hon gaf mig en smörgås med 3 slags fint bröd. Jag gick derifrån kl. 10. Det regnade understundom. Då jag gick igenom Kongsbacka, regnade (det) aldri värst. Jag gick oupphörligt och hvilade ej något emellan Gresilla och Göteborg. Det var halfmörkt, då jag var i Mölndal. Emellan Mölndal och Göteborg var så långt, att jag trodde knappt att det var möjligt att gå, tills jag hann målet. Det blef mycket mörkt, och så började det åter att regna, hvarföre det såg ganska bedröfligt ut att skola gå igenom Galgkrogarne. Den första tröst jag fick var då jag midt i Galgkrogarne mötte ett par poliser. Nu, tänkte jag, är det ej farligt, (nu) är jag inom deras gebit, då går jag så pass fort jag hinner. Jag hinner väl målet någon gång. Jag hann alléerna, men hvad dessa nu voro långa. Jag var så "ömfött" och trött, att jag knappt orkade gå ens något. Regna gjorde det. Jag kom dock omsider hem. Madam var ej hemma, men flickan öppnade, och jag kom in i mitt rum, och nu var jag mer än glad. Madam kom hem och jag fick The samt smörgås, hvilket gjorde ganska godt, emedan jag ifrån (det) jag reste hemifrån och tills jag (kom) hit till Göteborg ej förtärt det minsta mer än tvenne koppar kaffe och tvenne skorpor i Gresilla. Jag var nog hungrig under vägen, men jag tänkte, att jag skulle försöka, om man ej kunde göra Göteborgsresan utan mat. Jag var allt bra matt och svag, när jag hann fram. Kl. slog 6, då jag var i alléen, så att jag kom hem kl. omkring $\frac{1}{4}$ till 7. I går emellan 6 och 7, hvar var jag? Huru annorledes. Huru omskiftande är icke ens lif! — Jag kan icke utan undra, hvar jag nästa år vid denna tid skall söka min boning?! Icke skall jag hit. Ja, hvem vet. — Jag kunde i det hela lika gerna varit här som rest hem, ty jag har visst icke haft någon nytta af resan, emedan jag gått så illa åt kläderna, men det är ändå roligt att ha varit hemma. Jag är nu visst icke

ledsen för att jag varit hemma, nej, tvertom, men hade jag nu varit här öfver julen, då kanhända att jag ångrat, att jag ej vart hem, ja, jag är säker (på) att jag skulle gjort det. Jag har ju nu fått helse på min gamle far, min syster, — (Johanna) och flera vänner. De fly hän våra dagar och uppslukas af tiden, likasom regndroppen uppslukas af oceanen. Ingen kan säga hvar den eller den dagen eller andra ligger, sedan den är bortblandad i tidsocceanen.

(Tyvärr har Kinbergs dagboksanteckningar för resten af januari månad samt för månaderna februari, mars, april och maj kommit bort, och utsikten till att de någonsin skola återfinnas är säkerligen ytterst liten. Dagboken fortsätter därför här med juni månad 1866.)

JUNI

*Hvilka lotter vi draga ur Ödets urna,
veta vi ej...!*

1. Kl. 7 f. m. hade vi åter tentamen för Lind i Svensk historia. Jag hade endast ett par frågor, och dem kunde jag. 8—9 Hallén i katekes. Repetition. Jag kunde svara alldeles riktigt. 9—10 H. i biblisk historia. Kunde svara. Leff. sade mig, att jag i morgon skall gå till Wallin.¹ Kl. 12—1 var jag jemte andra kamrater och besåg Malmska hvalen. Det är ett märkvärdigt stycke. De höllo nu på med att stycka sönder den, emedan den lär skola härifrån. Tre (3) man voro för detta ändamål sysselsatta i fiskens inre. Det var riktigt lustig att se, när de gingo ur honom. Malm var närvarande och tala om för oss åtskilliga saker om djuret. Svalget är endast 5 tum i diameter. Han berättade oss fullständigt om huru fisken

¹ Skolinspektören i Göteborg.

får sin föda. Omkring 10 tunnors rymd upptar sjelfva tungan. — Kl. 6— $\frac{1}{2}$ 8 hade vi sång och deri pröfvades vi nu. Jag skulle sjunga en skala i g dur samt sedan några andra konstföningar. Detta gjorde jag ock som det blef. Sedan fick (jag) psalmen 25. Det gick ej. Huruvida jag får något betyg i det ämnet är nog ovisst. Får ej jag, äro vi fler, som ej få. — Ganska varmt.

2. Temligt tidigt steg jag upp och läste. Kl. $\frac{1}{2}$ 9 gick jag till Wallin, men han var ej hemma. Kl. $\frac{1}{2}$ 11 till skolan. Der hade vi Bonnevier i kateketik. Det gick nog bra. Han visade oss efteråt Göteborgs folkskolors journaler. Medan han gjorde detta, gick jag till katedern och såg i boken, han der hade. Der stod de betyg, han gifvit oss vid praktiska examen i måndags. ab var allmännaste betyget. Äfven b. — Jag tror nog jag hade ett a, om jag såg rätt. Kl. 12 Lind i Geografi. Jag hade blott en slängfråga, och den kunde jag. Kl. 3 hade vi Pettersson i Zoologi. Sedan från 4 skulle vi skriva kria för examen. "Min hembygd" blef ämnet. Det gjorde jag snart, skref nemligen. Leff. och Lind sågo sedan på böckerna. Somliga hade mindre fel. I min lära de dock ej funnit något. Leffler sade blott till mig, att jag har en dålig stil. "Ja, det har jag", svarade jag.

3. s. Ej varit i kyrkan. Inne hela f. m. W-g (Wennerberg) var här en stund på middagen. Wi voro hos F-r (Fagander). Sedan var jag hemma, utom att jag var hos Larsson² och halp honom med hans dispositioner. Det har ej blifvit mycket med läsningen. Skrifvit mina dispositioner för examen. — På e. m. började det att regna, men det har ej blifvit något deraf.

4. Tidigt steg jag upp för att läsa pedagogik. Kl. $\frac{1}{2}$ 9 gick jag till Skolinspektören, mag. J. Wallin, för att få reda på om jag får skolan i Gamlestaden. Det blef afgjort genast. *Jag skall tillträda den måndagen den 16 Juli.* Således vet jag nu, hvarest jag skall vara till en början, efter det att jag tagit betyg. Lönevillkor om-talades ej. Dem får jag nog reda på. — Wallin såg beskedlig ut nu, fast han, när man ser honom i skolorna, ser arg ut. Kl. 11—1 hade vi tentamen i pedagogik för Leffler. Det (gick) i allmänhet bra. Jag hade blott ett par frågor i början. De voro dock ganska svåra, men jag redade mig temligt. Från 1— $\frac{1}{2}$ 3 hade vi tentamen

² Det är här fråga om en Kinbergs seminariekamrat Larsson.

i trädgårdsskötsel för Lange. De frågor jag af honom hade, kunde jag redigt. — Sedan gick jag i sällskap med Thorell ut åt Masthuggsbergen och besåg stället der eldsvådan varit i natt. Omkring 20 hus hade nedbrunnit. — Lange sade, att vi ha 30° värme. Här är också förfärligt varmt och kvalmigt. Åskan höres understundom nu. Kl. är nu omkring 4.

5. Kl. 7 f. m. hade vi Lind. Det var tentamen i allmän historia och räckte till kl. 9. Jag hade ett par slängfrågor, och dem kunde jag. Från kl. 9— $\frac{1}{2}$ 12 hade vi tentamen i räkning för Pettersson. Från kl. $\frac{1}{2}$ (12)— $\frac{1}{2}$ 2 hade vi Hallén. Han tog en hufvudrekapitulation i katekes, bibl. historia, bibelkunskap och kyrkohistoria på en gång, så som han kommer att göra på examen. Det gick ganska raskt. Jag hade fråga 2 gånger och kunde. Man måste erkänna att Hallén har undervisningstalang. Han förmår att hålla sig till hufvudpunkter i examen och kan vid undervisningen omkring dessa hufvudpunkter utveckla en vidlöftig, sammanhängande kunskap. Då vi gingo från skolan, sade Hallén till mig: "är du rädd för examen?" "Nej", svarade jag. Det är heller icke farligt, sade H. Bara läs icke nu dessa dagarna, förmanade Hallén. — Nu hade vi i ett drag varit på skolan från 7— $\frac{1}{2}$ 2. Huru pass trött man var kan knappt beskrivas. — Kl. 4 på e. m. hade vi Pettersson igen. Han hade nu sett öfver våra räkningar, hvilka såväl till uppställning som facit lemnats honom skriftligt. Han gick nu först igenom dem. Min fick han först tag i. K. har ej räknat mer än 4 tal, sade han, det var litet. Han sade ej mer, och de voro således rätta de. Men snart blef det annat. Det var de, som ej räknat mer än 2, de, som ej räknat något rätt etc. De flesta hade räknat 3 à 4 tal, men i allmänhet 1 à 2 af dessa orätt, hvaraf följde att en del skola ha ytterligare examen. Dessas antal uppgick (till) vida över hälften af oss allesamman. Jag var dock icke med, fast jag räknat "litet", som han sade. De får ytterligare tentamen i morgon e. m. — Han fortsatte emellertid med tentamen i allmän fysik. Detta gick i allmänhet ganska skralt. Jag hade 2:ne slängfrågor, och den ena kunde jag svara riktigt på. Några frågor ställde han eljest icke till mig och ett par till. Han trodde sig väl känna oss. Detta har varit en af de svåraste dagar jag haft på skolan, och så har den nog varit för oss alla. — På middagen blef jag kallad till andra årets beväringsexercis. Denna börjar onsdagen den 13, då vi

kl. $\frac{1}{2}$ 7 f. m. skola vara vid härvarande rådhus. På aftonen kom Arvin hem, ehuru han har vakt detta dygn. Jag följde honom ända till Heden, hvarest jag var en stund. Sedan spatserade jag hem. Oaktadt här är ganska strängt med tentamina och oaktadt examen tillstundar, läser jag dock ganska litet, att icke säga: icke något alls, hvilket kanske vore sannast. Warmt, vackert.

6. Jag var ensam i natt, emedan A-n (Arvin) hade vakt. Jag har haft tandvärk, så att jag ej fått sofva med någon ro. I dagningen måste jag upp, och sedan låg jag väl men fick (icke) någon ro. Kl. $\frac{1}{2}$ 10 skulle vi samlas hos en fotograf, Bockmann, för att i grupp fotografera oss. Detta skedde. Vi voro 22. Två behagade ej komma. Det var Björklund och Landgren. Kl. 10 skulle vi ha Leffler, men emedan fotograferingen dröjde något, kommo vi $\frac{1}{4}$ för sent. Han, Leff., hade börjat med de 2, som voro der. "Hvarföre kommen i för sent?" frågade han, och jag, som var först inne, måste svara och sade: "Vi ha allesamman varit åstad och porträtterat oss i grupp." Wi fingo nog en liten skrapa, men det blef dervid. Nu körde han med oss en stund. Bad att vi än ytterligare skola läsa på!! Läsa på nu!! Sade att betygen kommer att bestämmas efter hur det går i examen. Ett under, att en förständig människa och en lärare tillika vill för sina lärjungar tala så obetänksamt, så dumt! — Nu var jag inne tills kl. öfver 6. Jag sysselsatte mig med att dels gå i rummet och spatsera och dels ligga. Sedan gick jag till läsbiblioteket,³ och der satt jag och dels läste tidningarna och dels språkade med frun. I H. T. för aftonen stod: "Folkskollärareseminarier. Afgangsexamen kl. 8 f. m. och 4 e. m." Att vi skulle ha examen äfven på e. m. var något, som herr Rektor icke ens behagat säga oss, så att vi det icke vetat. — Wid 8 tiden kom jag hem. Då kom F-r (Fagander), och så sutto vi och togo ett parti schack, och sedan var det afton, och så lade jag mig.

7. *Examensdag.* Kl. $\frac{1}{2}$ 8 skulle vi vara på Seminarium. Kl. 8

³ Biblioteket var grundat av James Dickson och beläget i det av husen i Robert Dicksons stiftelse i Haga, som hade adressen Haga Östergata 5. Detta bibliotek blev Göteborgs folkbibliotek och kunde hösten 1897 inflytta i den byggnad vid Södra Allégatan, där det alltjämt är inrymt. Biblioteket vid Haga Östergata invigdes den 30 dec. 1861 av domprosten Wieselgren.

skulle examen börja. Det framlagda programmet för teoretiska examen var såsom följer: 8—9 kristendom, Hallén, 9— $\frac{3}{4}$ 10 Pedagogik, Leffler, 10—11 $\frac{1}{4}$ Räkning och Naturlära, Petersson, kl. $\frac{1}{4}$ 12— $\frac{1}{2}$ 1 Geometri, Historia och Geografi och Svenska språket, Lind, $\frac{1}{2}$ 1—1 Trädgårdsskötsel, Lange. Den teoretiska examen gick i det hela ganska bra. Halléns timma var dock troligen glanspunkten. Äfven pedagogiken gick ganska bra. För Petersson gick det nog skralast. Lind redade sig temligt, fastän han kuggade sig på Gustaf Adolf. För Lange gick det efter undervisningstiden räknat öfver förmodan. För Hallén hade jag fråga 2 gånger: först om hvad man har att märka vid andra artiklen och om de strider, som varit om Kristi natur, och sedan om saker i 3je artiklen. Allt kunde jag redigt. För Leff. fråga 2 gånger och kunde bra. För Petersson var jag framme vid taflan och visade formlerna för Rabatt. Det gick äfven temligt. I naturlära fråga om värmet. Kunde redigt. För Lind hade jag fråga endast i historien och geometrien och kunde det som frågades. För (öfrigt) gick det äfven raskt för mig. Personerna, som afhöorde examen, voro många och bland dem må nämnas: Seminariets inspektor Herr Lektor Fagerberg, Lektor Blomstrand och Sundström samt prosten Prehn såsom Consistorialis, Rektorn för Skara lärarinneseminarium Herr Klefbäck samt en lärare från detsamma Herr pastor Arfvedsson, Folkskoleinspektören Herr Wallin, Magister Gyllensten och pastor Magnusson m. fl. Kl. $\frac{1}{2}$ 1 var examen slut och vi fingo gå hem. — Kl. 4 e. m. skulle praktiska examen taga sin början. Wi fingo börja med katekes. Jag var den andre i ordningen, som kom fram. Jag fick af Testor Prehn befallning på första budet att genomgå. Det gick temligt, förmodar jag. Det var dock ganska påkostande att stiga fram, då man hade så många herrar omkring sig och utom dem en hop anhöriga till skolbarnen samt en del seminarister ur de andra klasserna. Endast hälften af oss hade kristendom i dag. De andra fingo räkning och geometri. Kl. 7 e. m. var examen för i dag slut. Sedan gingo jag, Wen-g och Samuelsson åstad och togo oss en toddy. Det kunde behövas efter dagens svårigheter, så mycket mer som jag ej (på) hela dagen förtärt mer än en kopp kaffe, som jag drack på e. m. — Så har nu denna dagen, så länge väntad och fruktad, gått.

8. Kl. 9 f. m. skulle vi fortsätta praktiska examen, hvilket

skedde. Läsebok var det första, som kom före. Äfven jag fick fram i det ämnet. Inspektor var der ej då, hvarföre Leff. hade sitt vanliga sätt att aldrig tiga. När jag var framme var han dock särdeles lugn. Der lästes om G. Wasas uppfostran och första äfventyr. Det märkvärdiga härvid var, att jag kom att få läsa om då han blef lemnad till gisslan åt Kristian. Jag hade förut suttit och tänkt, att om jag finge det der, så skulle jag ge herr Bonnevier en "pik" för ro skull. Det gick så — och det var lustigt. Jag skulle förklara hvad gisslan var, d. v. s. hvad ordet betyder. Jag tog exempel. Jag sade: "Om nu t. ex. en lärare här vid denna skolan, ville från en annan skola ha 6 pojkar, men då den läraren ej vågade att lemna dem, emedan han fruktade för att de skulle bli misshandlade, men så den läraren här utlemnade 6 pojkar till den andre läraren, så är det ju tydligt, att han ej vågade göra de pojkar han fått något ondt, ty då finge han icke igen sina pojkar — om ett sådant utbyte skedde, hvad skulle man då kalla de pojkar, som utlämnades härifrån?" Gisslan, blef svaret. — Härmed syftade jag tydligt på Hr B. (Bonnevier), och det torde hafva blifvit ganska allmänt insett. Kamraterna sade, att Lind och Leffler skrattade åt mitt exempel. De förstodo nog piken. Leffler sade, att det var bra förklaradt. Slutligen fingo de, som i går hade katekes, katekiseras, och då de det alla gjort, var det slut. — Till afslutningen infunno sig många personer såsom Wieselgren, Ch. Dickson, Rubenson, en jude prest m. fl. m. fl. Afskedstalet hölls af Domprosten Wieselgren, hvilken först framställde, på inspektors uppmaning som han sade, ett smickra(nde) lof till Rektorn. Sedan framställde han med lysande värtalighet folkskolans stora betydelse och de stora frukter, som den redan visat. Han framställde den först i lekamligt och borgerligt hänseende och sedan i andligt. Han sade att man har folksk. att tacka för att i vårt land icke finnes flera sekter och partier än det verkligen gör. Han sade, att han blott på den lilla stunden han var närvarande vid det det undervisades märkte att ett steg framåt var taget, nemligen i det, att det icke frågades: "Hvad är det?" utan gjordes frågor, som barnens förstånd kunde och skulle vara med om att besvara. Han sade härvid, att det var Schartau, som först (började med) detta frågesätt. Härvid framställde han i liknelse Columbus ägg. Hvad är det som gjort, att t. ex. länsmännen numera äro så humana mot folket? Jo, folkets

upplysning. De som förr utgingo ur skolorna såsom statens tjänare blefvo dess herrar, sade han. Han nämnde äfven hurusom "mäster Erik" blifvit utdömd ur skolorna, emedan vi redan lärt inse, att synden icke sitter i kroppen, utan att det är själen som skall förbättras, och (i) den skall lärarens "ljungeldsblick" intränga. De gamla grekerna trodde, att om man piskade kroppen, skulle det onda utdrivas. Han talte om Plato(n) och den han väntade från Österlanden. Slutligen förmanade han oss särskilt att taga oss tillvara för partier och sekterier. Jag har, slutade han, velat framlägga dess ljusa taflor för er, emedan det kan icke vara godt, om man skulle se allt mörkt framför sig. Några ord talades till barnen, och sedan läste W. "Fader vår" samt välsignelsen, och sedan sjöngs psalm N:o 500:7 och dermed var allt slut. Hvilken glädje det ändå var, att Wieselgren kom att hålla afslutningstalet! För allt det man under dessa 3 åren varit ledsn vid Sem. så är det nu slut. Nu får man icke mer vara der. Ingen vill det heller förmodar jag. Nu gingo vi hem, och dermed var allt slut för i dag. — Kl. 5 gingo jag och W-g till skolan igen. Jag skulle hämta ett par böcker. Genom en inträffad omständighet kom jag att kunna göra den slutsatsen, att jag ej får betyg i sång. Wi (äro) då många, som ej få. Derifrån gingo jag och W-g och Samuelsson ut till Smala vägen⁴ att efterhöra om der skulle kunna serveras en sexa och hvad den skulle kosta. S-n bestod en toddey, och sedan gingo vi derifrån. Då jag kom hem var F-r (Fagander) der, och vi spelade Schack samt drucko Thé, som A-n (Arvin) bjöd på, och så tog denna dag slut.

9. Steg upp. Var inne på morgonen. Gick kl. 11 till skolan, hvarest var årsexamen. Den hörde jag emellertid icke på just. Snart led det till slut. Afslutningstalet hölls af d:r Wieselgren. Hans tal var, om möjligt, ännu mera lysande i dag än i går. Han framställde om folkskolan eller folkets undervisning i den judiska historiens tid, härvid framkom Elias, profeten, som en hela folkets representant. Han framställde folkskolan vid den tid, då hedendom och kristendom täflade om hvilken som skulle gå under. Här presenterades Julianus affällingen. Han, sade han, insåg, att kristendomen (icke) kunde utrotas på mer än ett sätt, endast ett medel fanns,

⁴ Så kallades nuvarande Första Långgatan.

som var det säkra, och han såg och kände det: det var: utrota folkskolan, folkets undervisning. Det fanns sådana skolor då. — Han (W.) ville således liksom visa, att hela folkets och religionens bestånd hvilade på folkskolan! Sedan öfvergick han till att tala om, hvem som först i Sverige insett behovet af hela folkets undervisning. Det var en man, sade han, viljen i höra något om honom? Han studerade i Wittenberg, der redan då den Spenerska kristendomen gjort sig gällande. Han var på väg derifrån till hemmet, då han tog sin väg genom Mecklenburg och detta till fots, ty han var fattig. Der träffade han en dag, då han satte sig ned vid vägen att hvila, en man af folket. Han började tala med honom (för) att få höra, hvilken kunskap folket kunde ha. Denne kände att man en gång om året, vid Påsk, skulle anmäla sig till Nattvarden och då betala sina penningar till presten, men som han nu var fattig hade han ej på många år varit vid Nattvarden. Hvarföre man skulle gå dit visste han ej. Då upp(tändes) för denne svenske mannen ett ljus. Han insåg att kunskap och undervisning borde spridas till hela folket. Han kom hem och blef verksam men blef förföljd, och det så mycket, att han blef insatt på Danviken, der han dog såsom en däre, ehuru jag, sade talaren, aldrig kunnat utforska annat än det var för att rädda honom undan förföljelser som han kom dit. Sedan framställde han ett drag ur en skollärares lif och verksamhet från sin egen första pastorstid. Der var en skollärare, som ej kunde läsa de bibliska namnen, och han ville ej lära sig dem heller, men afsked ville han ha. Detta fick han, och en annan person, som "läste väl" blef tillsatt, och i 30 år verkade han välsignelserikt, tills han 60 år gammal köpte sig ett hemman, som han hade ett par år innan sin död. Då barnen blefvo om hösten inskrifna i denne lärares skola och så till Jul kommo hem, fingo föräldrarna lära af dem. När han dog, hade han uppfostrat hela det då friska släktet. Och då jag, sade talaren, förliden sommar besökte detta ställe, gingo ännu (många) till hans graf och gräto. Gån nu I ut — härvid uppstod talaren — och gören såsom (han) och skörden välsignelse! Talaren nästan qväfdes af gråt, och mångas ögon tårades vid dessa rörande ord. Så slutade detta. — Kl. 4 e. m. samlades vi på Sem. för att få vårt stipendium. Detta blef litet. 35 Rmt fick jag m. fl. Således har jag på året fått 70, men Leff. hade tydligen lofvat 100. — Äreförgäten! — På mid-

dagen lemnades till Hallén, Lind och Bon. (Bonnevier) våra porträtt i svara ramar. Alla uttryckte sin hjertliga tacksamhet. Hallén sade, att han just önskat sig detta, fast han ej velat säga det, men nu var det dubbelt överraskande. Lind önskade, att de stunder, som kanske varit något mulna, aldrig skulle som sådana ihågkommas. Då stipendieutdelningen var försiggjord, lemnades af Samuelsson porträttet till Leff. Jag blef mer än en gång erbjuden att lemna det, men ville ej. — Under några korta men väl valda och i allo lyckade ord framlemnades porträttet. Nu höll Leff. tal till oss. Detta kom att nästan uteslutande röra sig omkring porträttet. Han uttryckte en den största belåtenhet med oss, som nu utgingo. Wi hade, sade han, brutit banan till den ny(a) praktiska dugligheten. De efterkommande skola räkna oss för de första och följa det tradition(ella) från oss. Wi hade gjort att en god anda, en god kamratanda blifvit rådande på Sem. Att andra klassen var nästan lika god, hade han i främsta rummet oss att tacka för. Att första äfven artar sig ganska väl är genom föredöme af oss. Wi hafva varit mönster för "ordning och fromhet". Så uttryckte han sig om oss. Det var icke litet smickrande. Han sade, att han gerna ser, att vi, då vi kunna, besöka Sem. och se dess framåtskridande. Han vill att vi ge honom underrättelser de första åren om hvar vi oss uppehålla och vistas. — Sedan hade han för Selvén bedt om ursäkt för att han var sträng, då vi kommo för sent till pedagogiken. — Så slutade denna dagen.

10. s. Jag steg upp kl. 3 f. m., emedan jag ej fick sofva till följd af tandvärk. Så var jag ute och skulle spatsera. Det blef snart nog. Kl. 10 gick jag i högmessan att höra Wieselgren. Det var ganska hugneligt att ännu en gång få höra honom från predikstolen. Han hade till ämne: Hvad kunna vi lära af förlofningen genom sorgen, och hvad kunna vi sluta till af bröllopet genom glädjen? — Fagander var här i dag och viste sina betyg. De voro mycket goda, så att jag blir troligen efter honom. 27 betyg utom Beröm godkänt i praktiken d. v. s. i undervisningsskicklighet.

11. Arvin skulle resa i dag kl. 8 f. m. Detta skedde ock. Äfven Fagander reste. Jag följde dem till sjön $\frac{1}{2}$ 8, men måste sedan gå, emedan jag skulle till Seminarium $\frac{3}{4}$ 8 att afhämta mitt betyg. Betygen vankades. Jag fick först. När en stund förgått, besåg jag det. Det var till en del öfver förmodan. Jag är ganska väl belåten.

För insigter hade jag följande betyg:

- i Christendom: Berömligt.
 - Svenska språket: Berömligt.
 - Räknekonst: Berömligt.
 - Geometri: Berömligt.
 - Historia o. Geografi: Berömligt.
 - Naturkunnighet: Berömligt.
 - i Pedagogik och Metodik: Med utmärkt beröm godkänt.
- Ingen fick högre betyg i pedagogiken.

För färdigheter:

Wälskrifning: Godkänt.

Sång: Icke Godkänt.

Teckning: Med beröm godkänt.

Gymnastik: Godkänt.

Undervisningsskicklighet: Berömligt.

Flit: Berömligt.

Uppförande: Hedrande.

Att leda en skola i dess helhet: Med beröm godkänt.

Trädgårdsskötsel: Berömligt.

Jag har således 30 betyg utom de praktiska. 20 $\frac{1}{2}$ betyg för insigter. Der var ingen som fick högre, och få som fingo så höga. I färdigheter gingo dock många öfver mig, i synnerhet i wälskrifning, der många hade berömligt. Jag är dock nöjd och kan icke annat vara. Nu har man i handom den papperslapp, för hvilken man 3 år sträfvat. Det var godt att dess innehåll var så fördelaktigt som det var. Att jag i alla Peterssons ämnen skulle få berömligt hade jag ej förmodat. I Linds ämnen var jag visserligen hemma, men jag trodde, att han möjligen kunde hysa agg till mig därför hämnas vid betygsutdelningen. Han har troligen icke vågat det, om han det än velat, hvilket jag har skäl att förmoda. — Rektor höll ett tal till oss. Förmanade oss och bad oss arbeta och gå framåt. Förmanade oss äfven med afseende på det ekonomiska. Bad (oss) att alltid lefva så, att vi hvarje år kunde lägga af en liten skärf för framtiden. Detta dock sedan vi få betalt våra skulder. Bad oss lefva tarfligt och umbära, på det vi må kunna undgå den sig allt mer omkringgripande skuldsättning. — Denna förmaning tyckte jag särdeles om. Jag har alltid lefvat inskränkt,

alltid öfvat mig i konsten att umbära och skall ännu lära mera af denna vetenskap. Den kan nog drifvas längre. Den har nog, äfven den, långt till sitt mål. — Sedan gingo vi till Lektor Fagerberg, Seminarii inspektor, och fingo skrifvit på våra betyg, hvarefter vi, midtför Domkyrkan, togo afsked med hvarandra — somliga kanske för — alltid. De, som nu fingo betyg, voro:

C. A. Fagander	S. A. Kinberg
G. Johansson	O. M. Wennerberg
S. A. Blomqvist	A. Fridzell
A. Selvén	G. Broström
I. A. Dahlén	A. Möller
G. Löfman	A. G. Landgren
A. Björklund	J. Thorin
A. Fröcklén	C. O. Granqvist
J. Johansson	J. H. Thorell
S. W. Kjellberg	W. Samuelsson
A. Törngren	C. A. Gustafsson
A. G. Larsson	A. L. Lindgren.

Då Arvin reste i dag, regnade och åskade det alldeles förfärligt. Har dock sedermera varit ganska godt. Jag har dels suttit inne, dels gått ute och spatserat. Jag känner mig så förunderligt lugn. Ganska lycklig.

12. När jag sofvit så mycket jag ville, steg jag upp. Kl. $\frac{1}{2}$ 10 gick jag till Bockmann och lät porträttera mig. Sedan gick jag till Dahlén. Derefter till jernvägsstationen. Några kamrater reste nu sin väg med banan. Samuelsson träffade jag. Med honom gick jag sedan en stund. Wi gingo in på hotell Kristiania⁵ och togo ett glas öl. Det bestod jag. *Det var första gången jag någonsin varit inne på ett hotell.* Första gången — och jag har varit i Göteborg i 3 år. Kl. 2.20 skulle jag och Samuelsson resa till Jonsered för ro skull. Jag höll dock på att komma för sent. Kl. felade endast 1 à 2 minuter, då jag hann fram. Det gick dock bra. Till Jonsered kommo

⁵ Hotell Kristiania var vid denna tid beläget vid Magasinsgatan 1, där hotell Neptun nu är beläget. Senare flyttade hotell Kristiania till Drottningtorget och namnet blev längre fram Hotell Eggers.

vi kl. 3. Der voro vi till kl. 3.48, såleds icke länge. Wi voro inne och drucko en boutelj öl. Det var allt. Sedan reste vi till G. igen. *Detta var första gången i mitt lif, jag åkt på jernbanan.* Då vi kommo till G. gingo vi till Kr. (Kristiania) och togo oss en toddy, som jag bestod. Sedan skildes jag från S. med löfte att möta honom vid sin afresa i morgon middag. — Sedan gick jag åstad och köpte mig tyg till rock och väst och gick till Dahlén med det. Han skall sy det. Jag var hos en skräddare och lät ta märke. Den skall skära det. Sedan gick jag hem och detta var kl. mellan 7 och 8. Hos Dahlén var jag länge. Der språkade jag ganska lifligt med hans värdinna. — Nu regnar det så vackert.

13. *Inryckningsdag.* Kl. $\frac{1}{2}$ 7 f. m. skulle vi samlas vid Rådhuset för att sedan erhålla kläder och dylikt för 2 årets beväringsskyldighets fullgörande. Kl. 7 fingo vi afmarschera till Tyggården. Der fingo vi kläder, och sedan vi klädt oss blefvo vi uppställda och fingo stå en hel timma, hvarunder vår kapten uppläste en massa af krigsartiklar, ordningsregler, kungörelser etc. Detta tog slut, och vi fingo gå hem. Det regnade hela f. m. — Kl. 12 hade jag lofvat att komma till ångbåtsbron och taga afsked med Samuelsson. Oaktadt det regnade alldeles förfärligt, gick jag dit och träffade honom också mycket riktigt. Jag blef dock genomvåt på resan. Kl. $\frac{1}{4}$ till 5 skulle vi uppställas på artillerigården. Nu höllo vi på till kl. omkring $\frac{1}{2}$ 8. Wi helsade, gjorde vändningar etc. Äfven sade vi: Gud bevar den eller den. Detta tyckte styckjunkaren, att jag icke sade nog i ordning — jag gjorde (det) icke heller — hvarföre jag slutligen fick säga det ensam. Då sade jag det nog. — Att man skall säga: "Gud bevar den eller den", det visar ju att Gud mindre skulle vilja utsträcka sin bevarade nåd öfver officerare. Det är i alla fall ett rätt betecknande uttryck, om man märker på saken. Emellertid säger jag aldrig det ordet, utan att jag blir tvungen. — Vår kapten heter Nyberg. Han lär ha varit i Afrika i Fransk tjenst. Vår styckjunkare (heter) Hallberg och konstapeln Holmström. Tiden går, och det är — målet. Då vi gingo från exercisen träffade jag W-g (Wennerberg), och han bjöd på toddy.

14. Uppställning vid Heumanska huset kl. omkring $\frac{1}{2}$ 6. Sedan till Heden. Der gjorde(s) marscher och vändningar. Wakt började att hållas kl. 10. Vår konstapel blef befälhafvare och tog

derföre 4 man ut till servis. Jag blef bland dem. Alltså fick jag stå på (vakt) första dagen jag hade äran att vara på Heden. Jag fick permission för att gå hem efter min kaport. Kl. 12—2, 10—12 (och) 4—6 postade jag. Kl. 8—9 hade jag permission. Jag var då hemma och läste med en liten gosse, Anders Nilsson, som jag skall undervisa 3 timmar i veckan i geografi m. m. — En sådan natt har jag aldrig skådat maken till — som just denna. Att de — utom jag och två till — söpo sig svinfulla, så att de sällan skötte sin tjänst, det var något, som jag förlidet år såg prof på, men nu kom härtill, att här hitkom fruntimmer, med hvilka bedrefs uppenbar otukt, såsom en kamrat — Johansson — såg. Det är ju skandalöst — det är nedrigt! Sedan kom der en artillerist med ett fruntimmer, en usel flicka på omkr. 15 år, och denna tog vår konstapel in åt officerståltet, och hvad man sedan var vittne till kan ej sättas på papper!!! Huru långt kan icke människan komma under djuren! — Artillerister äro med de uslaste människor jorden bär! — Det var i det hela både nyttigt och bra att denna natt vara på vakt, ty man fick lära känna mycket af städernas uselheter.

15. Dåsigt hela dagen derföre, att jag ej sofvit i natt. Exercisen har bestått i marscher o. d. På middagen sofde jag. Hultén satt då här och läste. På e. m. regn nästan jemt. Fingo derföre ej lof förr. När vi slutat på Heden kl. $\frac{1}{2}$ 8, sade kapten, att om vi skulle få blåsor under fötterna, så skola vi taga håll på dem och sedan belägga dem med talgade linnelappar. På aftonen var jag hos en fotograf och hämtade porträtt.

16. Kanonexercis hela f. m. Icke mer än en rast på hela tiden. Det var må tro icke mycket.

17. s. På vanlig tid uppställning. Exercis till kl. 9. Sedan hem efter kaskarna och sen på kyrkoparad. Kindberg predikade. Det är en sämre prest. När vi stodo på artillerigården kom S-n (Södergren). Han var efter messan hemma hos mig ganska länge. Sedan skref jag bref hem samt till Thorsson. Derefter sofde jag flera timmar.

18. Kanonexercis nästan hela dagen. Tiden går temligt fort. Exercisen är visst icke svår, men der är dock ganska mycket att komma ihåg. I afton slutade vi kl. $\frac{3}{4}$ till 7, således förr än vanligt.

19. Redan kl. 2 var jag uppe och såg på klockan. Kl. $\frac{1}{2}$ 5 steg

jag upp. Det regnade alldeles förfärligt hela förmiddagen. Wi fingo till följd deraf ej gå till Heden utan i stället upp på en artilleristernas gymnastiksal. Der voro (vi) hela förmiddagen och gjorde handgrepp samt vändningar. Det var dödligt tråkigt. På e. m. voro vi på gården till etablissementet och gjorde marscher af hvarjehanda slag.

20. Wi afmarscherade till Heden på morgonen, men under första rasten blef så mycket regn, att vi måste gå derifrån och fingo då gå till "Röda boden". Der höllos vi nu hela f. m. med vändningar och handgrepp. På e. m. voro vi på etablissementets gård och marscherade. En stund voro vi (i) art. matsal till följd af regn. Kl. $\frac{3}{4}$ 7 fingo vi gå hem. Jag gick då med en Johansson, och han bestod en tutti. På middagen var Dahlén hos mig med bref hemifrån. Dagarna gå nog fast de äro långa. På aftonen var jag för andra gången framme och gjorde korum, emedan Törn-gren är på vakt. Det vore nu godt att här blefve uppehållsväder, så att vi fingo vara på Heden, ty der är mycket trefligare, och tiden går der fortare.

21. Nu har man ändteligen haft sådant väder, att man kunnat vara på Heden. Denna dagen har också gått ganska raskt.

22. Kl. $\frac{3}{4}$ 10 hade vi "Brödmönstring". Den bestod däruti, att öfversten kom, och med honom var en kapten, hvilken räknade oss. Det var allt. Då han kom och helsade oss, svarades "Gud be-vare" och då han gick uppstämde hurrarop. Det var väl för dessa omenskligheters skull, nemligen att detta skulle sägas, han kom till oss. På mid. kl. 10 blef jag kommenderad på vakt för andra gången. Nu på middagen har jag permission och är hemma och spisar samt skrifver detta. Nu kommer jag ej hem förrän i morgon middag. Exercis på e. m. och sedan vakt. De lade tillsamman och köpte punsch, brännvin etc. men jag var ej med derom. Jag var uppe till kl. 12. Så länge jag kunde se, läste jag.

23. Natten var skön. Kl. 12 lade jag mig. Mellan 1—2 sofde jag, och det var allt. Så fort jag kunde se, började jag att läsa och fortsatte dermed länge. De fullgjorde ej sin vakt i ordning. Der var stygga fruntimmer, men jag vet ej mer än att jag såg, att der gick sådana. Wid 4 tiden hörde jag göken för första gången i år! På f. m. var det fråga om att sammanlägga en (1) Rmt per man till majstång, spelman och dryckessaker till aftonen. Emellertid

afsade jag mig bestämdt deltagandet i detta förslag. Vid 9-tiden voro de åstad och köpte löf. På eftermiddagen exercerade vi endast till kl. $\frac{1}{2}$ 5, då vi fingo rast och hvarefter de voro ända till kl. $\frac{1}{2}$ 8 sysselsatta med majstången. Slutligen restes den, och på densamma svajade Sveriges, Noriges och Danmarks fanor. Emellertid var jag glad, då vi ändteligen fingo gå hem. Jag och Törngren och Johansson lade icke en gång till till majstången, oakadt de voro högst angelägna om att vi det skulle gjort. Jag har icke tänkt att komma på Heden mera än jag är nödd och tvungen till. Det har varit en mycket stark värma.

24. (s.). *Midsommardag*. I vanlig tid skulle vi ställas upp. Till kl. 9 exercerade vi. Sedan skulle högra flyglen i kyrkan. Jag är nu således fri tills i morgon. Jag var inne hela dagen tills kl. 7, då jag i sällskap (med) Betzén gick ut en stund civilt klädd. Wi gingo ut åt Heden. Der stod Fjellstedt och predikade för den församlade folkmassan. Wi stannade och hörde på. Sedan gingo vi ett stycke utåt, hvarefter jag gick med Betzén hem och lånte af honom Homeros' Odysséen, öfversatt af Johansson. Godt väder.

25. Förmiddagen var förfärligt varm. Vid 8 tiden började det dock att kännas en och annan liten vindfläkt. På e. m. fingo vi exercera på Batteri äfvensom marschera. Det är trefligare. En alldeles förfärligt värma hela dagen.

26. Warmt, varmt på f. m. Först marscherade vi på Batteri, och sedan voro vi vid kanonerna. På e. m. först marsch och sedan vid kanonerna. Wi fingo icke rast förrän kl. $\frac{3}{4}$ 6. Det dugde att stå så länge. — — — — — En rast och sedan kanonexercis till kl. $\frac{1}{2}$ 8. Då korum skulle göras och, som han säger, presten skulle fram, gick icke han, emedan han är på vakt. "Andre Bataljonspredikanten då", sade kapten, och så måste jag fram för 4:de gången och göra korum. — Då vi på morgonen började vid kanonerna, sade kapten, "låt mig nu se, att vi komma före Ryssarna!" Det går ganska raskt nu. Det är visst icke så tråkigt som förlidet år. Om 2 dagar är det slut.

27. Kl. 4 steg jag upp. Uppställning kl. $\frac{3}{4}$ 6. Jag gjorde korum. Först marscherades och sedan kanonexercis. På e. m. marscherade vi först och sedan fingo vi skjuta. Wi fingo 20 skott till hvarje kanon. Således 2 per man. Wi fingo icke rast förrän kl.

$\frac{1}{2}$ 7. Sedan hade vi rast till kl. 7, hvarefter vi bröstdade af och marscherade hem. Ganska varmt. Kanonexercisen är treflig.

28. På f. m. exercis som vanligt. På e. m. skulle vi ha uppvisning och avslutning. Wi afmarscherade till Heden i vanlig tid. Kl. 6 skulle öfversten komma. Wi fingo intill dess för det mesta "på stället hvila". Öfversten kom i sin stora lathet och besåg huru vi som äkta Svenskar behandlade kanonerna. Allt gick raskt. Snart var det gjort, och den late öfversten, Berg, kom och skulle taga afsked eller förlossa oss. Han förklarade att exercisen nu var slut, och att allt gått ganska bra, ja, "till och med mycket bra". Sedan sade han farväl, och dermed var saken fullbordad. Sedan marscherade vi fram midtför kanonerna, hvarefter vår utmärkte kapten, Nyberg, talade till oss och tog afsked med oss; han var lycklig talare, och hans ord gingo till hjertat, fast de icke voro många eller långa. Han uttryckte sin fulla belåtenhet med oss och sade, att om vi skulle behöfvas för fäderneslandet så — — — jag kan ej minnas de ord han sade, ty man blef af hans tal verkligen hänförd. Här har, sade han, varit mycket varmt, och det har ändå icke varit någon, som ej stått ut med sina skyldigheters fullgörande. Så tog han afsked med oss, som han nu kallade kamrater. — Huru tråkigt och äfven mången gång påkostande det än varit, har det dock nu allt slut. Här i verlden når allt, allt sitt slut. Så äfven detta. Det har i det hela taget icke varit så ledsamt just. Kanonexercisen är verkligen treflig. Kl. 7 var allt slut.

29. Kl. $\frac{1}{2}$ 6 f. m. skulle vi vara på Tyggården för att lemna våra kläder och hafva vår aflöning. Kläderna lemnades och pengarna erhöles af kapten. Wi fingo hvardera 10, 59,5 öre Rmt. Wi skänkte hvardera åt konstaplen 50 öre. Kl. 9 voro vi klara derifrån. Då gingo vi, jag, Törngren och Johansson till hotell Kristiania och drucko toddy, punsch och sodavatten, så vi blefvo riktigt mosiga. Derefter gick jag till Sem. till Dahlén, hvarefter jag gick hem. Nu var jag verkligen tung i hufvudet. Också har jag aldrig förr druckit så mycket på en gång förr. När jag kom hem lade jag mig att sofva och sofde till kl. 2. Kl. 3 kom Hultgren till mig. Wi gingo sedan åt Masthugget och sedan hem till honom på Hagaheden. Nu sitter jag hemma, frisk och sund.

30. Jag har gått ute och dels spatserat och dels utträttat hvarje-handa ärenden för hemresan. Kl. 9—10 läste jag för gossen

A. Nilsson. Jag har nu läst med honom 3 timmar i veckan under hela exercisen. Jag var hos hans mor och fick betalning, 25 öre per timma = 2 Rmt. Kl. $\frac{1}{2}$ 4 gick jag till Törngren, och så gingo vi ut och drucko en tutti. Sedan träffade vi Lyberg, Skoll. i Warberg. Så gingo vi till Törngrens igen och drucko öl. L. (Lyberg) proponerade duskål. Carlsson, skoll., kom äfven, och vi spelade kort en stund. Sedan gingo vi ute och stökade. — Så har nu denna månad, denna märkvärdiga månad, verkligen tilländalupit. Dess sorg och bekymmer äro nu gömda och glömda, ty de äro öfver. Godt, godt, godt.

JULI

1. s. Kl. 10 gick jag i Domk. Wieselgren predikade. Han hade till ingång: Si Guds Lamm! Samt till ämne: Tillsägelsen: Si Guds Lamm är dyrbar(t) för vårt förstånd, men dyrbarare för vårt hjerta samt dyrbarast för vårt samvete. Han sade en gång: "Samvetet är ett förstånd, som känner, och en känsla, som förstår." — "Hjertat har felat mest genom öfverdrifter." — Det sades ifrån att Masthuggskyrkan skall nästa Söndag invigas, samt äfven att den kyrkan upplåtes helt och hållet till hvem som helst så, att ingen får der ha bestämda eller egna platser, utan den förstkomne är den som har platsrättighet. Märkvärdigt nog fick jag sitta i kyrkan. Jag tror knappt att det någonsin händt mig förr under det W. predikat. Der var dock icke så litet folk att alla fingo sitta. Då jag gick ur kyrkan, gick jag i sällskap med Wennerberg och spatserade en stund. Sedan hem. Kl. 4 gick jag till Baptistsalen, hvarest en norsk missionär talade. Han var någorlunda bra talare. Der var mycket folk. Sedan gick jag ut till Heden, hvarest Fjellstedt predikade, men som det regnade, blef det kort. Derefter gick jag och spatserade i sällskap med Törngren och Lindblom. Wi voro vid stationen. Drucko tutti, (som bestods) af Törngren. — Det regnar nu kl. $\frac{1}{2}$ 10.

2. Det lär ha regnat hela natten, och ännu regnar (det) kl. 5—6. Det ser således ut som jag skulle få dåligt resväder. Det gör emellertid detsamma hurudant vädret är; det är roligt att få på några dagar vända G. ryggen och komma ut på landet. Derföre, farväl med dig G. så länge. Huru mången gång har (jag) icke önskat, att denna dag skulle vara inne, skulle vara den närvarande. Nu har jag funnit honom, och måntro de, som följa efter honom, blifva bättre än de, som gått förut? — Himmelen är öfverallt mulen och grym. Hvitaktiga molngubbar titta här och der fram genom de svarta molnlederna. Det synes som det skulle ljusna och blifva bättre. Zeus tör väl blifva mera muntert sinnad fram på dagen, då jag kommer att på Ellidas rygg plöja vågornas tegar, sökande andra stränder. Wid 7 tiden blänkte det upp och blef ganska vackert. Kl. 8 afgick ångfartyget. Betzén, Lyberg och Johansson voro nere vid bron. Då vi kommo ut på hafvet fingo vi kännas vid en ganska häftig sjögång. Jag var under tiden och i synnerhet mot slutet af resan mycket illamående, men fick dock icke anfall af uppkastning. Det var den svåraste sjöresa jag varit med om. En olycka hände mig. Min hatt — en för 1,50 — flög i sjön. Jag fick låna en annan af en obekant studerande, Liljebjelke, tills jag kom till Warberg. Der fick jag Augusts mössa, medan jag gick upp i staden och köpte mig en mössa. August lade sig i vagnen, medan jag gick. Sedan fortsatte vi resan hemåt. Kl. var $\frac{1}{2}$ 2 då vi kommo till W. Hade således blifvit mycket hindrade af den starka sjögången. Det var herrligt att få se landet! Det kom en mängd af regn, då vi voro uppmot Marks gräns. Wid 7 tiden voro vi hemma. Det var roligt att återse hemmet. Pappa är hos Henrik och är icke hemkommen ännu. Jag har redan varit ute och besett åkrar och ängar. Allt är lofvande. Nu sitter jag glad och förnöjd i min lilla kammare, der jag upplefvat så många stunder under de mest olika känslor. I skymningen kom pappa hem. Han är mycket frisk och rask. Det var ett nöje att se honom så rask! — Sist gick jag till hvila.

3. Min syster kom till mig i dag vid 6 tiden, eller kanske var det tidigare, innan jag stigit upp. Jag steg upp. Hon var här en god stund, och vi talades vid. Hon är rask. — På morgonen ett par timmar var här ganska godt, men sedan har det hela dagen regnat alldeles otroligt mycket. Här är full flod. Ängar och

äfven åkrar stå som sjöar. Nu, vid 7 tiden (i) e. m. börjar det att klarna, och (det) har upphört att regna. Jag har suttit inne och dels läst och dels gjort ingenting i dag. Nu kan man emotse vackrare dagar, och godt vore det, så att man kunde komma ut.

4. Äfven i dag har det regnat ganska mycket, ehuru icke så mycket som i går. På f. m. var jag hos min björn. Sedan var jag hos min syster en stund. För resten suttit inne och dels läst och dels gjort ingenting. Jag väntar på bättre tider.

5. På f. m. var det rimligt väder, men på e. m. har det understundom regnat. Mycket sent började Thor att åka utför himlbron under ett förfärligt buller, men så stjelpte troligen vagnen och det midt öfver här, ty en förfärlig knall lät höra sig. Nu kör han i vester, och snart är han väl i hafvet, och godt vore, att det vore resan(s) mål, så att man kunde blifva af med honom några veckor! Suttit inne och läst hela dagen. Äfven gjort ingenting.

6. Denna dag har vädret varit något mera rimligt. På f. m. gick jag till Långhult att halsa på. Karlarne voro ej inne, blott några af fruntimren. Der var jag ett par timmar. På e. m. voro båda Johanneserne här nere. Warit inne och läst för resten. Tiden flyr fort hän.

7. I dag har det varit härligt väder. På f. m. satt jag och läste. På e. m. kom min syster och skulle gå uppåt skogstorpen, och jag följde med henne. Det var roligt att komma ut i det fria. Sedermera var jag inne. J-a (Johanna) var nere ett ärende och sade då till mig, att jag kunde gå framåt i afton. Det gjorde jag. (Af några af Kinberg rätt väl överstrukna rader i dagboken synes framgå, att Johanna, i stället för att möta Kinberg gick ut med en väninna.) Det var otacksamt att göra så och kommer att stå henne dyrt. Jag går aldrig mer och väntar för J-s (Johannas) skull.

8. s. På f. m. gick jag och August att bada (i L. W.). Detta var första gången jag badade i år. Jag var ej vid kyrkan. Efter messan kom min gamla gudmor hit och blir till i morgon. På e. m. gick jag och August ut åt L-lts gårde. Gingo först ensamma och sedan träffade vi mor och gingo så i sällskap med henne. Senare mot aftonen voro J-a (Johanna) och B-a (Britta) i "krokavråa" och August o. jag gingo till dem, och vi gingo sedan i sällskap en stund. B-a gick fram och ännu sedan spatserade vi en stund. Slut-

ligt gick jag och Aug., som hade väntat, hem. Så har denna dagen gått. Min björn skulle kommit hit i dag men kom ej, såsom man väl kunde ana. Under det folk var i kyrkan, var jag hos min syster, som var ensam hemma. Jag har nästan hela dagen varit vid det mest olycksaliga humör. Det blir nog bra igen.

9. På f. m. satt jag och läste till en början. Kl. 10 kom J-a (Johanna) hit enligt löfte. Hon blef öfver 2 timmar tror jag. Det är märkvärdigt! Ganska godt väder, vackert. "Faster" i Wik gick i e. m. — Ack hvad här är ljufligt på det fria landet.

Hur herrligt är landet det sköna,
der liljor och blomsterna pråla.
Hur herrligt att gå i det gröna,
då stjernornas kör det bestråla.
Hur herrligt att skåda de lundar,
hvars kronor natursånger sjunga.
Hur herrligt, då aftonen stundar,
då fälten för vindarne gunga!
Hur herrligt att höra och njuta,
de toner, de smäktande sånger.
Hur herrligt att flickan få sluta,
i famnen förnyade gånger.

Nu är det ganska mulet.

10. På f. m. och ända till kl. 2 var jag med i torfmossen och hjälpte till att "rösa" torf. Sedan har jag läst. Kl. 5 gick jag att bada (i L. W.) fastän det blåser ganska mycket. Läst ut en roman: "Herdekriget" af Döring. Dagarne flykta! J-a hade sagt, att hon skulle komma till mig kl. 11. Det gjorde hon ock på det sätt, att hon i e. m. gick till Melltorp och kom så vid sagda tid åter. Wi sutto sedan i "krokavråa" till det började att dagas, då vi gingo hem hvar till sitt, sedan jag först följt henne hem och sett, om nyckeln var utlagd, så att hon kom in. Den var så. Jag gick då att lägga mig att sofva. Kl. var $\frac{1}{2}$ 3, då jag kom hem eller rätteligen in i min kammare. — Det är eget att man skall kunna gå och sitta sådan der en hel natt. Det är passionerna, som leda oss sådana vägar. Men passionen svalnar väl en gång, och då skall man inse, att det varit ganska ändamålslost att gå sådan der. Men kärleken är oöfvervinnelig — kärleken säger jag — ja, kärleken, men

jag tror bestämt, att det är långt mera dumhet än kärlek uti att gå och språka med flickorna, ja, ren dumhet.

11. Hvar och huru jag började denna dag är begripligt af förra dagens anteckningar. Jag hade nog sofvit en god stund i dag, men så kom en skräddare, som ville märka mig till kalsonger, och därför fick jag stiga upp tidigt nog. På f. m. gick jag med att rösa torf. Då jag på middagen kom fram från det arbetet, var Johanna hemma för att sy en krage i en skjorta. En god stund satt hon sedan hos mig. På e. m. gick jag först till min syster och sedan till min björn. Han ville för all del, att jag skulle gifva en uppgift på hvad jag är honom skyldig, men jag sade mig ej kunna detta, emedan jag ej har mina räkenskapsböcker med hemma. Jag lofvade dock att skrifva hvad minnet gaf vid handen, och detta gjorde jag så fort jag kommit hem. På e. m. hade jag tänkt att gå till L-lt, men så blef ej det, emedan jag såg, att det gick främmande dit. På aftonen gick jag upp åt hagen, hvarest J-a och Augusta voro. Der var jag nog en kvart, tror jag.

12. En mulen himmel mötte våra blickar i dag. Att jag icke fick sofva länge i går tog jag igen i dag. Jag steg upp först kl. $\frac{1}{2}$ 9. Vid 10-tiden gick jag till Sjöryd. Berndt var hemma. Wi gingo ut och besågo grödan fastän här regnade ganska mycket. — Jag har alltjemt sagt, då mina tänder ha värkt, att då jag kommer hem, skall Berndt få taga en. Detta skulle jag nu försöka med en (tand), fastän hon ej värkt alltsedan jag kom hem. Hon värkte icke nu heller. Sedan han fått skurit omkring den, tog han och ryckte 4 gånger, utan att det gjorde något. Då tog han af tången, men sedan tog han (i) igen, men då gick tanden sönder och af efter tandköttet. Nu värker hon ganska bra, den delen som är igen begrips. Detta var den första tand jag försökt låta taga ut. Berndt sade mig, att jag ej utan i största nödfall får låta taga tänder, emedan de sitta alldeles oerhörd fast. Kl. $\frac{1}{2}$ 2 gick jag derifrån, och Berndt följde mig ett stycke. Vid 5 tiden gick jag till Slätter. Börje träffade jag till Henriks. Han gick med hem. Då jag suttit der en stund, blef resultatet det, att jag fick gå hem utan att få uträttat något. I morgon kl. 9 f. m. lofvade han, att han skulle komma hem till mig. — Då jag gick hem kom jag i sällskap med Henrik, som skulle gå till pappa. — Sedan gick jag till L-lt en timma. Då jag gick, följde mig mor ut och bad mig dit i morgon,

då de skola ha främmande. På aftonen skulle — (Johanna) gått ut till mig, men hon kom ej. Jag har tandvärk.

13. Ej fått sofva med ro till följd af tandvärk. Steg derföre tidigt upp. Kl. 11 gick jag till skolhuset, hvarest var inspektion af mag. Psilander. Pastor Asklund var med samt en hel hop församlingsboar. Inspektionen varade omkring 2 timmar. Jag gick då det var nära slut. Det var just ingenting att höra på. Församlingsboarna förklarade sig så väl nöjda med lärarinnan. Det är för lönnens skull. Jag helsade på Asklund. Mor i Brinkagården bad mig gå dit, men det kunde jag naturligtvis ej hinna med. Då jag kom hem, var min syster hemma till mitt, och strax jag var kommen, kom Johanna på Långhult och bad mig gå dit till Sven Höglund. Jag gick dit. Det var prostinnan Höglund med Sven samt tvenne små döttrar, en mamsell Hagstedt samt Pastor Asklund. Till en början talade jag med Sven, men sedermera kom jag att tala med pastor A. Han var ganska språksam, då han kom dertill. Wi gingo ut, omkring i gårdet, och satte oss i en tillagad grotta. Der kaffe. Sedan sutto vi på kullen ganska länge allesamman, men slutligen var ingen mer kvar än jag och A-d. Wi sutto och talade om hvarjehanda. Han berättade om huru ofantligt mycket adjunkterna vid G. (Göteborgs) domkyrka ha att göra, sam(t) huru otroligt mycket A-d sjelf har att göra, der han nu är. (Här afbröts anteckningen af aftonen och mors på L-lt ankomst, hvareföre resten skrives i G.). Wi gingo ned på gården, och jag kom dervid att tala om, att man från de närliggande bergen kan se flera kyrkor och deribland Träslöf. Då fick pastorn lust att gå dit. Jag skaffade honom en käpp, och sedan gingo vi. Prostinnan och mamsell Hagstedt följde med. Det var ganska intressant. Sedan gingo vi utför bergen och hem och spisade qvällsmat, hvarefter vi åtskildes och begåfvo oss alla hem. Både pastor A-d och prostinnan frågade, om det var jag, som skulle till Skepplanda. Psilander hade så sagt till följd af en skrivelse från Rektorn. — Då jag kom från L-lt, gick jag till min syster att taga afsked. Hon talade om en märkvärdig sak, hvarigenom jag kom att vidröra en liknande med afseende på mig sjelf, nemligen den närmare bekantskap jag gjort med J-a. Jag blott vidrörde den och fann att den icke sågs illa på. Jag tog afsked, gick hem, satte mig att skrifva. Snart kom mor på L-lt att taga afsked. Hon var hos mig en stund, hvarefter

hon gick, och jag följde henne. Då vi kommo bort i hagen, mötte vi J-a. Då sade mor, nu får J-a taga afsked, och därför skall jag gå. Så gick hon, och jag och Johanna sutto nu på ett gammalt bekant ställe ganska länge. Talade om saker och ting, egentligen ingenting. Det var nog ett godt stycke gånget på nästa dag, då vi skildes. Då vi skildes gaf jag henne mitt porträtt!! — Jag gick hem, kastade mig på sängen och sofde en stund. Steg sedan upp. Reste hemifrån kl. 4. Pappa var med till Henrik. Hos Börje var jag inne och fick pengar. Kl. 8 kommo vi till Warberg. Men det var sant, detta hör till en annan dag.

14. Som sagt, kl. 8 voro vi i W. Kl. 9 kom ångfartyget Ellida, kl. $\frac{1}{2}$ 10 gick det från Warberg. Skönt, stilla väder. Sofde något under resan. Kl. 1 $\frac{1}{4}$ voro vi i G. Resan gick således 1 $\frac{3}{4}$ timma fortare nu, än då jag reste hem. Jag lät köra upp min koffert. Madam var ej hemma. Rummet var måladt och tapetseradt. Jag lade mig att sofva och (sof) till kl. $\frac{1}{2}$ 8. Gick sedan ut, träffade Johansson, fick ett glas porter, var på Brattbergs gård, gick hem, välkomnades af madam, lade mig att sofva. Det är eget att börja en dag i lunden hos en flicka och sluta den här i G. i sitt lilla rum, men huru växlande är icke vårt lif! Nu står jag ensam, vet ej hvilken framtid, som möter mig, känner ej de svårigheter, jag får att bekämpa. Mätte man kunna sköta sitt kall!!

15. s. Steg upp. Gick i kyrkan kl. 10. En Lagerblom predikade. Han var rätt bra. Det var ganska roligt att komma i en kyrka i G. igen. War på Gustaf Adolfs torg och hörde på musiken en stund. Träffade ingen bekant. Kl. $\frac{1}{2}$ 4 gick jag till Börjessons med bref till Fagander. En bonde från Tvååker var der och skulle ha det. Jag blef inbjuden och fick kaffe. War der sedan till kl. $\frac{1}{2}$ 5, då de gingo ut att spatsera och jag gjorde sällskap. Wi gingo Danska vägen till Örgryte, Öfverås och sedan till Gamla kyrkogården. Derefter åt Trädgårdsföreningen. Börjesson betalade för oss alla. Detta var första gången jag någon sommar var i Trädgårdsföreningen. Der gingo vi nu och sågo oss omkring, och der var herrligt. Wi gingo in i buskarna på ett ställe, och så tog madam B. (Börjesson) fram och gaf oss punsch. Sedan gingo vi fram till Schweizeriet och satte oss och drucko sodavatten. De satt omkring vid borden en ofantlig massa folk och tog sig till bästa. Kl. var öfver 9, då vi gingo hem. Det var en ganska treflig eftermiddag.

16. *Den första arbetsdagen i skolans tjenst.* Wid 7 tiden gick jag ut till Gamlestaden. På vägen der nära vid träffade jag skolbarn. Jag kom dit, och förste läraren der, Hr Persson, var i skol-salen, och jag välkomnades af honom. Då man väntat en stund, kom skolrådsledamoten Hr von Holten och öppnade skolan för terminen med ett kort tal. Psalmen N:o 25 sjöngs och bön gjordes af Persson. Af Hr Holten helsades jag välkommen. Sedan började jag att undervisa. Innanläsning hela f. m. och hufvudräkning (på) e. m. Jag hade hela skolan, utom några gossar, som voro med P. ute och gjorde i ordning på gården. En ny skollärarinna har kommit dit denna termin. Äfven hon hade i dag första dagen. Jag presenterades för henne af P. Jag tror hon hette Fagerqvist, och hon är tillika examinerad organist. Kl. 3 var skolan slut för dagen. Det var hvarken roligt eller ledsamt att börja med. Jag hoppas dock att det blir bättre, när man får sin bestämda klass och litet mera i ordning. Jag gick derifrån och hade då sällskap med en skollärare Engberg från Spekeröd. Denne bjöd på ett glas punsch. Jag kom till G. (Göteborg) och gick då till Sem. till Dahlén. Der träffade jag Lind, och han var så ovanligt artig. Sedan gick jag och D. ut och drucko kaffe och öl. Derefter gick jag hem för att spisa middag, men det blef dock ej innan efter kl. 7 e. m. Madam Nilsson kom till mig för att höra om jag ville läsa med hennes gosse fortfarande. — Det är i dag en märklig dag. Tänk! det är första dagen man arbetar såsom skollärare. Huru mången dag får man icke arbeta sig trött i skolan, om man får lefva och ha helsa! Detta är den första dagen — hvilken är den sista! Hvad godt, hvad stort, hvad nyttigt mån man kan komma att uträtta i skolans tjenst under den lifstid man möjligen har för sig?! Jag gick vid middagsrasten ut och satte mig i en liten i trädgården befintlig grotta och skref: *Det första steget.*

Det märkliga steget, det tages i dag

Det första på kallets stig.

Ack! må'n det är möjligt, att det är jag,
Eller en skugga af mig.

Den väntade dagen, som för mig går upp,
Hvar taga hans likar slut?

Försvinna må'n alla blott uti hopp,
Tills allt, allt plånas ut!!!

17. Jag fick ej sofva i natt för tandvärk. Hurudan jag därför funnit dagen vara är icke svårt att inse. Då jag var färdig att gå till skolan, kom Blomqvist till mig, och så hade jag honom i sällskap till Willinska skolan. På f. m. hade jag hela skolan. Sedan verkställde Pers. flyttning från min till hans klass, och då detta var gjort, hade jag blott 10 pojkar igen. Sedan arbetade jag med dessa en timma till kl. 2, hvarefter det skulle bli sång, och då gick jag. Pojkarna äro rysligt okunniga. Det har just ej varit så roligt, ty jag har varit modlös till följd af tandvärk. Jag gick till Badhuset vid lilla Bommen och träffade der nästan alla af stadens skollärare. Hultén gick med mig hem. Jag läste med en pojk, A. Nilsson, en timma. Sedan gick jag till Hultén. Der var jag till nära qvällen.

18. Jag vasade af till skolan på morgonen. På f. m. läste jag med gossarne eller trähufvudena såsom jag hellre ville säga. På e. m. läste vi ej alls. Jag blott gymnastiserade med dem ett par stunder. Deremellan var jag inne (i skolan) och spelade ett parti Schack med P. (Persson). Då han fick höra att jag kunde spela Schack, sände han genast bud efter sitt S.spel, som ej var hemma. Nu skola vi om middagarne taga vårt parti. P. bjöd nu på ett glas öl. P. gick sedan med till staden. Sedan var jag hos Blomqvist. Han bjöd på kaffe. Wi gingo till Dahlén, och der voro vi en god stund. Nu sitter jag och spisar middag. Kl. är 8 e. m.

19. Jag måste stiga upp mellan kl. 12—1 för tändernas skull. Sedan sofde jag väl stundtals ända tills jag skulle gå i skolan. Der går det så der. Det börjar bli trevligare, tror jag. På e. m. gymnastiserade jag med pojkarne. Persson och jag togo ett parti Schack på middagen. Jag blef matt, men det stod honom dyrt. Han sade, att jag var den skickligaste i schack, han träffat i G. P. bjöd mig på kaffe på e. m. Sedan gingo vi till staden. Wi träffade en lärarinna, för hvilken P. presenterade mig. Det var en riktig slammertaska till att gå på och prata. Usch! Jag kom hem. Läst en timma med en gosse. Spisat af den nya grödan: kål, potatis, ärtskidor.

20. På f. m. läste jag som vanligt i skolan. Kl. mellan 1—2 gymnastiserade jag med gossarne. Från 2—3 hade de sång. Von Holten var i skolan i dag. Han sade, att vi få gymnastisera bra mycket, äfven om det skall ske på läsningens bekostnad. På middagen togo jag och P. ett parti Schack, och han, Persson, blef —

matt. Detta var det 3je partiet. Jag var drottningen och ett torn starkare, då han var matt. Då vi gingo åt staden gick han och tänkte på och talte om, att han blef matt. Han är mycket intresserad af schackspelet. På e. m. läst med en gosse. För resten suttit och läst för mig sjelf i Ciceros afhandling om pligterna m. m. Förfärlig åska med regn på e. m. — Nu har jag slutat den första veckan, jag tillbragt i skolans tjenst. Hvad har jag mån under denna vecka uträttat för godt och nyttigt? Kanske ingenting — och en vecka är dock en del af ett år — af hela vårt lif! Har jag vunnit något barns kärlek, har jag vunnit någons förtroende, något anseende; kanske icke (något) af allt detta! Huru olycklig är jag icke då! — Under det jag är i skolan, är jag sinneslugn, men då jag kommer derifrån och sitter hemma i min enslighet, känner jag mig hafva varit oförmögen att uträtta hvad jag bort; Ej varit så mild och kärleksfull, som jag bort. Hvad godt har jag uträttat, är en fråga, som står för mig liksom en gengångare. Detta är, som sagdt, den första veckan, hvilken är den sista? Hvar skall man den upplefva? Hvilka öden ligga mellan dessa två? Huru skall man kunna under dessa veckor, som man möjligen får upplefva, vara sådan som menskligheten har rätt att fordra (af) oss, vara — vara människa?!

21. Lördagarne har jag ledig(a), men så har jag icke heller betalning för den dagen. På f. m. kom Wennerberg till mig. Han var här en stund, och sedan gingo vi till Dahlén, hvarefter vi gingo ut och drucko en tutti, och sedan var jag åstad och köpte tyg till byxor och väst. Jag och W-g gingo ute länge. Kl. 3 kom min lille gosse. Mellan 6—7 kom Södergren till mig. Han var här en bra stund. Han är sin gamla människa. Beskedlig, älskvärd och egen. Honom följde jag till ångbåtsbron. Sedan gick jag hem och lade mig.

22. s. Kl. 7 f. m. kom Kjellberg och bankade på dörren, så att jag vaknade. Han var här till kl. 9, då vi båda gingo till J. Johansson, hvarest vi voro till dess att vi gingo i Johanniskyrka, hvarest var högmessa kl. 11 af Fjellstedt. Det var en liten vacker kyrka. Der var mycket folk. Jag fick sitta en stund. Alla stolplatser äro fria. Då gudstjensten, hvilken varade mycket länge, var slut, gick jag hem. Jag hade svår tandvärk, men då jag kom hem, tog jag en knif och utskar en lös tandbit, hvarföre jag nu har det

hoppet, att de snart skola blifva bättre. Hela dagen för resten har jag suttit inne och läst så mycket jag förmått.

23. I dag gick jag till skolan såsom ordningen fordrar. Derifrån har jag ingenting utom det vanliga att ihågkomma. Sedan jag kom hem, har jag suttit inne alltjemt. Skönt väder. Liknar sig till regn.

24. Vanligt, vanligt: således ingenting nytt. Kl. 2 var jag ledig från skolan, och då vasade jag af till staden. Jag gick till badhuset vid lilla Bommen, hvarest stadens folkskolebarn bada. Jag badade ock. Sedan gick jag derifrån i sällskap med Törngren och Berg. Törngren bjöd på en besk, och dervid proponerade Berg duskål med mig. Nu sitter jag inne. Är tillintetgjord af tandvärk, som natt och dag förföljer mig.

25. Intet nytt från skolan. På e. m. kom Gunnesson hit och blir här några dagar. Tänderna äro temligt goda nu.

26. Wi stego upp, jag och Gunnesson, vid 6 tiden, och så följde G-n med mig till Gamlestaden, och var der hela dagen, så länge skolan varade förstås. På middagen var Persson och examinerade de gossar, som ur småskolorna skola komma till mig. Nu har jag läst med min gosse. Detta är dagens alla händelser. På Aftonen kom Dahlén till mig med ett bref från S-n (Södergren). Det var märkvärdigt derföre, att det var det första på hvilket stod som öfverskrift: "Skolläraren".

27. Jag gick som vanligt till skolan. Nu fick jag barnen ur småskolorna, och de voro 19. 12 hade jag förut, och har nu således 31. I dag var det trefligare än vanligt. P. (Persson) blef sjuk, så att jag måste vara ensam på e. m. Först gymnastiserade jag med dem, och sedan badade (vi). Då jag gick hem, var jag hos judarnas öfversteprest, Wolf, och helsade från P. (Persson), att han ej kunde komma dit och läsa med hans barn. Vid 7-tiden gick jag med G-n (Gunnesson) in åt staden till några flickor, som han var bekant med och som bodde i Åkerbergs hus hos p. S-blom. Der voro (vi) en god stund, och sedan gingo vi ut och spatserade.

28. På morgonen voro vi inne. Sedan vid 10 tiden gingo vi till torget samt gårdagens flickor. Nu på middagen äro vi inne. Kl. 6 skulle S-n (Södergren) kommit, men han kom icke. Kl. 7 gingo vi till de der jungfrurna och skulle så följa med dem till den enas syster, som är piga hos en viss Hagelberg vid S-måls-gatan (Spann-måls-gatan). Wi gingo dit, och der vankades thé med doppe. Detta

var i mer än ett afseende intressant. Hagelbergs dotter, Ann-Charlotta, lärarinna i en privat skola, är mycket poetisk. Hon var nu ej hemma, ty ingen utom pigan var hemma; men der låg dock versar, som hon skulle hafva skrivit. "Alundavisan" och "Marbon" voro titlar på stycken, som skulle vara hennes. Till "Marbon" sågs äfven noter. Det skulle ju kunna blifva en författarinna med tiden. Man får se. — Wi gingo emellertid ut att spatsera och det en bra stund. Det aldra herrligaste väder var här. Stilla och lugnt, månsken och klar himmel, hvar mera ville man önska! Kl. 11 voro vi åter hemma. — Johannas födelsedag i dag.

29. s. På f. m. sutto vi inne, utom att G. (Gunnesson) var i ottes. På midd. gick han ut och kom hem först kl. 7. Kl. 2 kom ett störtregn med stridt hagel. Åskan hördes. Kl. ¼ 8 gick jag ensam ut en stund. Sedermera kom G. (Gunnesson) igen och hade med sig sina bekanta flickor, Nilli C. (Carlsson) o. Hanna S. Med dem gingo vi nu ute en stund. Jag har skrivit och läsit träget hela dagen.

30. Som vanligt jag till skolan gick i dag. På middagen togo jag och P. (Persson) ett parti Schack. Kl. 2 gick jag hem och har sedan suttit inne jemte G-n (Gunnesson). Då jag gick hem, blef jag våt. Våra dagar gå så fort.

31. Gick till skolan. Strax vi börjat skolan kom inspektor, Hr Wallin. Han blef der hela f. m. men var mest hos lärarinnorna. Han är mycket lugn och beskedlig, då man har honom att särskilt göra med. Eljest ser han ryseligt arg ut. Kl. 1—2 var jag med gossarne och de badade. Inspektor var med och såg huru de simde. Kl. 3 gingo jag och P. (Persson) till staden. P. berättade då om sitt förhållande till Gustafsson. Sade äfven att han icke alls umgås med lärarinnorna på stället. Jag är ännu icke vidare bekant med lärarinnorna. — Kolerafall förspörjas här och der. — Nu har denna månad, den första i sitt slag, nått slut!!

AUGUSTI

*Haf tålamod!
War from och god!*

1. Wi stego upp kl. $\frac{1}{2}$ 6. $\frac{1}{2}$ 7 gingo vi. G-n (Gunnesson) följde mig ända till Nyfikneliden.¹ Der togo vi då afsked. Hvem vet när vi mera träffas! Jag var sedan i skolan min tid. Det var roligt. Då jag sedan gick till staden i sällskap med P. (Persson), omtalade han Hr von Holten, hurusom han icke i grunden är någon skolvän, men dock ställer sig såsom sådan. I går e. m. hade han tilltalat P. för det han tyckte, att han om morgonen icke helsat på Hr von H. artigt som vanligt. Det (är) hyggliga herrar, det der! Von H. hade en gång sagt till P., att man på en eller annan vecka kan läsa, hvad man behöfver kunna för att vara skollärare. —!— Det är bra att få lära känna sådana der herrar, som anses vara så stora och så utmärkt bra för skolan! — De äro dock intet i grunden. Länge gingo jag o. P. och språkade, och han berättade för mig huru betryckt han var. — Sedan gick jag att bada. Kom hem, och der låg till mig ett bref från Livijn samt en afskeds-helsning från G-n (Gunnesson).

2. Jag höll på att försofva mig i dag. På e. m. var jag åstad och badade. Håller på att lära mig simma. Går nog. H-n (Hultén) varit här på e. m. Warit på biblioteket.

3. Nu har jag slutat den 3je skolveckan och allt är godt och väl. Jag tycker det vara riktigt roligt i skolan. Då jag kom till skolan i dag, var mag. Lind derute. Han språkade vid mig en stund. Då han var gången, omtalade P. (Persson), att han, L-d, friat i går och fått "ja". Snart fingo vi ock se honom och hans fästmö arm i arm. Det var hett det! Jag var åstad och badade.

¹ Nyfikneliden = nuvarande Änäs väg. Namnet Nyfikneliden skall dena vägbit enl. C. R. A. Fredberg erhållit, enär de resenärer som begagnade sig av detta stråk blevo ivrigt betittade av invånarna i husen på bägge sidor av gatan. Nyfikneliden kallas av Kinberg ibland endast Liden.

Sedan läste jag med min gosse. Kl. 6 gick jag till skollokalen på Otterhällan,² hvarest skolläraren Lindeqvist skulle hålla undervisningsföredrag i Svensk historia. Han tog Folkungaätten till föremål för sin undervisning. Det gick ganska bra. Efteråt skulle han af de andra skollärarna mottaga anmärkningar och så försvara sig. Rodhe började. Han hade många anmärkningar att göra. Somliga befogade. Han var dock mycket försmädlig i sättet att dem framhålla. Sedan opponerade Törngren utan skäl. Derefter Berg — ganska sundt. Sist höll ordföranden en lång föreläsning — ganska dum i det hela. Inspektör var ordförande. Kl. var 9 då vi gingo derifrån.

4. Jag hade lofvat S-n (Södergren), att jag skulle resa till Nya Warfvet till honom i dag. Kl. 9 f. m. gaf jag mig af till fots. Hultén gjorde sällskap ett stycke. Då jag ankom till N. W. träffade jag döfstumma gossar, och då frågade jag genom tecken efter S-n. Han hade lärt mig detta förut. Slutligt fick jag reda på honom ned i trädgården. Wi voro sedan dels inne och dels ute. Der är alldeles otroligt skönt. Detta ställe är utan jemförelse Göteborgs skönaste omgifning. Jag umgicks med de döfstumma och fann häruti ett stort nöje. Wi voro äfven hos de blinda. De äro icke mer än 3. Endast *en* var tillstädes. Den läste för oss. Läste alldeles lika fermt innantill som jag eller någon annan. Det var relief-skrift. Mamsell Koltof var lärare för dem. Dagen gick snart till ända. Kl. 9 reste jag med ångslup derifrån. Det kostade endast 25 öre. Det var herrligt att göra en resa på Göta elf i skymningen.

5. s. Hela dagen ända till kl. 4 satt jag inne. Sedan gick jag till Hultén. Der var jag till kl. $\frac{1}{2}$ 8. Sedan var jag hos Anders, gossen, som jag läser för. Derefter hem. Detta var hela dagens händelser.

6. Börjat en skolvecka igen. Regn nära hela dagen. Persson rekommenderade mig till att undervisa D:r M. Wolffs gossar. Då jag gick från skolan, var jag och talte med honom. Jag skall läsa minst 4 dagar i veckan från kl. 6—8 hvarje dag. Derför skall jag

² Kinberg åsyftar här det skolhus på Otterhällan, som uppfördes år 1863. Byggnaden användes för skolbruk till hösten 1909, då ett nytt skolhus på Otterhällan stod färdigt. Den gamla skolhusbyggnaden är nu borta.

ha 37 ½ öre i timman. Jag började redan i eftermiddag. Gossarne äro 4. Jag satt i ett stort rum. Räknade för det mesta. Det blir nog arbetsamt att så mycket vara upptagen. D:r Wolff är prest vid härvarande Mosaiska församling. Det är således judar jag är kommen i lag med.

7. I skolan. Då jag gick hem, var jag på torget. Träffade der min gamle lärare: skolläraren Johnsson. Då jag varit åstad och läst med judarne, gick Johnsson med mig hem. Då mötte jag Nilli Carlsson, som varit hos mig med bref från Gunnesson.

8. På morgonen har jag skrivit bref hem samt till Gunnesson. Jag har lof från skolan i dag. Kl. 10 gick jag ut till torget. Sände bref med Nilli till G-n. Gick sedan med Johnsson till museum. Träffade S-n (Södergren), och han skulle äfven gå till museum. Der voro vi till kl. ½ 2. Från kl. ½ 3—½ 5 läste jag med Anders och kl. 6—8 var jag till Wolffs. I dag har vädret varit ganska vackert. — Detta var den första Larsmessos marknad jag har varit på i Gbrg. Jag hörde af S-n (Södergren) och såg af Tidn. att biskop Fahlerantz är †.³ — I afton har jag för första gången på detta halfåret tändt ljus. Detta skrives således vid ljus. Härefteråt kommer jag att få begagna ljus hvarje afton, såvida jag skall få läsa något för egen del.

9. Drömmen. Jag drömde i natt att jag talade vid min mor! Ack, min goda mor! I skolan i dag igen. Dag går efter dag. Läst 3 timmar privat sedan. Till Wolffs såg jag åtskilliga exemplar af postmärken från alla jordens länder.

10. Slutat fjerde skolveckan. Allt godt. Ej varit hos judarna i dag. På aftonen var W-g (Wennerberg) här en stund.

11. Hela f. m. satt jag och bråkade med att räkna "Algebra". Det känns på må tro. Vid 4 tiden gick jag ut litet att hämta frisk luft. Kl. 5 gick jag till Börjessons, och Birger och Augusta voro sedan med mig hemma för att se hvar jag bor. Man såg i tidningen för i afton att enkefru, f. d. skollärarinnan Lysell⁴ aflidit d. 9 dennes i en ålder af 102 år 4 månader och 10 dagar.

³ Erik Christian Fahlerantz var biskop i Västerås 1849 till sin död 1866. Han var också skald och har bl. a. författat den satiriska hjältedikten Noachs ark.

⁴ Fru Catarina (Trina) Lysell, 1815—1830 föreståndarinna för Frun-

12. s. Steg upp och satte mig att läsa. War hos H-'n (Hultén) en stund på f. m. Sedan var jag inne igen. Kl. 6 gick jag ut för att gå till Thalias tempel i afton. Der spelades "Polycarpus och Tiburtius" eller "Allt skall bli uträttadt", komedi i 2 akter, samt "Husjegare och hyresvärd", dito i en akt. Ganska bra spelades styckena, dock syntes tillgjordheten alltför väl hos de flesta skådespelarne. De äro allt för litet naturliga, allt för litet hemma i rollerna, och detta beror deraf, att de äro alltför litet människokännare. Efter pi-cernas slut framträdde "Skridskokungen Jackson Haines". Det var egentligen för att se honom, som jag var på theatern. — Han framkom på skridskor på theatern, klädd i vinterdrägt. Då han efter musik gjort en hop konst, lade han sig på benen baklänges och med nacken mot golvet samt sprang så upp och försvann i ett tag! Derefter kom han in, maskerad som gammal gubbe, körd i en släda, ur hvilken han uppsteg och skulle gå, men låtsade ej kunna utan föll oupphörligt. Hans vighet och skicklighet var verkligen beundransvärd. Tre stora medaljer blänkte på hans bröst. — Då jag kom ut, gick jag och spatserade en stund i sällskap med W-g (Wennerberg). Nu är kl. öfver 11.

13. Från skolan intet nytt. På e. m. var jag hos judarne. Gossarne voro ej inne, då jag kom, hvarföre jag fick vänta på dem en stund. Derunder var presten, deras fader, inne och talade vid mig. Han sade, att det är ett tacksamt kall att vara lärare. Detta var med afseende på mig. Nog var det ett vackert ord, sagdt af en Judeprest. — Men tänk då att vara bland Judar, Hebreiska och omskurna Judar!

14. Regn hela dagen. Allt för öfrigt godt. Skrifvit till G. (Gunnesson).

15. Kl. 1 kommo tre lärarinnor åt vår skola. Af dessa var en, mamsell Afzelius, från Stockholm. Kl. mellan 1—2 fingo gossarne sång, och derföre gick jag. Jag slapp således att tala vid det herrskapet! På e. m. var jag hos judarne. Jag satt nu i prestens rum, medan jag läste. Der var en ofantlig boksamling. Eljest ganska enkelt. Presten kom in en gång. Han helsar alltid artigt samt tar mig i hand. O, himmel! — I e. m. har jag för första gången i mitt

timmersföreningens skola, som grundades 1815. Skolan var avsedd för flickor. Hösten 1938 uppgick den i Vasa kommunala flickskola.

lif spisat harstek. Haft ganska vackert väder. Det är märkvärdigt hvad tiden flyr hastigt sin kos. Dag går efter dag!

16. Just ingenting hvarken från skolan eller annorstädes ifrån. Jag arbetar från morgon till kväll, och så är det slut med dagen, och så går med alla dagar.

17. Slutat femte skolveckan. På f. m. var von Holten i skolan en stund. Han ville höra huru mina gossar läste innantill. Det gick naturligtvis skralt. Kl. mellan 2—3 var jag inne i mamsell Fagerqvists skola och hörde på. Flickorna voro rätt bra. På aftonen kom Dahlén hit. Regn hela dagen nära.

18. Satt inne och läste på f. m. Så kommo S-n (Södergren) och Blomqvist till mig. Sedan gick jag med dem ut. War på Seminarium för att träffa Rektorn. Då jag gick hem, mötte jag honom och Bonnevier. Rektor frågade, hvad jag tycker om mig. ”Jag vill se dig någon gång”, sade han, och så gick han.

19. s. Satt inne och läste hela dagen ända till kl. 5 e. m. Då gick (jag) ut till skollärare Johansson, och der var jag länge. Der bjöds på thé, och sedan det var intaget, gingo jag och J-n ut att spatsera en stund. Sedan gick han med mig hem för att få låna familjjournalen. — Jag har nu börjat på att läsa tyska.

20. Jag kan ej säga, att jag har något hvarken nytt eller nyttigt att för dagen anteckna.

21. Från skolan ingenting. Då jag gick hem träffade jag W-g (Wennerberg). Kl. 6 gick jag till Wolffs. Då jag kom i trappan, träffade jag D:r. Jag gick då med åt hans rum, hvarest jag nu är, medan jag läser för gossarne. Der väntade jag på dem. Han, D:r, språkade då med mig. Frågade, om jag kunde tyska o. s. v. Mycket treflig karl. Bjöd på en cigarr o. s. v. Fick nu en femte gosse att läsa med. Han har sex.

22. I skolan har jag sex timmar igenom arbetat med all ifver. Det synes nästan som om arbetet der vore fåfängt. Det skall väl dock bära några frukter, om de än blifva ringa. Warit och läst 2 timmar med judegossarne. Nu är jag så trött, att jag ej vet mig förr varit så trött.

23. Då jag och P. (Persson) gingo ute på middagen i dag, omtalade P., hurusom Hr von H. (Holten) har det i sitt husliga lif. — — — — — För öfrigt ingenting nytt för dagen.

24. Dagarnes förnämsta nyheter äro sjelfmord. I måndags

(har) en 15 årig gosse skjutit sig. I går har en 21 årig yngling hängt sig. Rysligt! — På middagsrasten gingo jag och P. (Persson) ända bort till Hospitalskyrkan.⁵ Der borta träffade vi en af dårarne. Det var förfärligt att höra honom. Han bad, att P. skulle ställa om att dårarne kommo derifrån och till Cellfängelset i G. (Göteborg) eller ock till det i Wenersborg, men den staden har Hallengren bränt upp, tillade han. Detta lär vara sanning. H. (Hallengren) är en possessionat i Gamlestaden. På aftonen fick jag bud med bref hemifrån.

25. På f. m. var jag åstad (och) talte med Leffler några ord. På e. m. var jag på Seminarium, och der träffade jag Granqvist och Fridzell, äfven talte jag med W-g (Wennerberg). Hultén var hos mig i dag och sade mig, att inspektor hade befallt mig att fyra dagar till nästa vecka läsa i Hammarströms skola. Detta får jag naturligtvis göra, ty här är blott att lyda. Spatserat på aftonen.

26. s. Sofde länge. Gick sedan till H-'n (Hultén). Wi gingo ut. Satt sedan hos honom till middagen. W-g (Wennerberg) kom till mig kl. 3. War hos mig till 6. War sedan ute och gick. War åter hos H-'n. Nu är det afton och mycket vackert väder.

27. Då jag gick till skolan i dag, bad mig v. H. (von Holten), att vi ej skulle göra bön innan han kom. Kl. ½ 9 kom han med trenne damer i sällskap. De voro der en liten stund. Förfärlig åska på e. m. Jag blef mycket våt, då jag gick hem. War sedan hos judarne. Der sitter jag i en gungstol i två timmar, och det är riktigt trefligt. — Nu, kl. omkring 9, regnar och åskar det. En förfärlig blix, så kallad kodmon, upplyser horisonten.

28. I dag har jag varit i Hammarströms skola. Det är en högre, högsta, afdelning. Det är mellan 60 o. 70 gossar, alla stora och stygga, rysligt stygga. Jag har derföre haft en mycket ledsam dag. På f. m. slog jag en ganska bra. En fick ett rapp öfver ryggen af rottingen, och när jag då på middagen kom till skolan, kom hans fader, en grym bulvan, och sade sig hafva varit hos doktorn och visat honom samt sade, att jag får stå till ansvars för att jag slagit

⁵ Hospitalskyrkan låg i Gamlestaden i närheten av den skola, där Kinberg tjänstgjorde. Kyrkan byggdes 1832 och användes för gamlestadsbornas räkning ända till S:t Pauli kyrka invigdes 1882. År 1911 revs den gamla kyrkobyggnaden.

honom. Det går nog för sig, svarade jag helt lugnt och beskedligt. Det är tacken man har här i G. (Göteborg)! Blifvit presenterad för en mamsell Hedberg. Badat på e. m. Skrifvit betyg till en pojke. Det första. Inspektor blifvit utnämnd till kyrkoherde.

29. *Min 22 födelsedag.* Gossarne har i dag varit mycket beskedligare än i går. På middagen var jag vid ångbåtsbron och mötte Arvin, som nu anlände till staden. Han är rask, mått godt. Mer är ej att anmärka på denna dag.

30. Gossarne ha varit menskligare i dag än i går. Bli bättre och bättre. Fick pengar, 12 Rmt, af judepresten i afton.

31. Nu har en hel skolmånad blifvit slutad. Den har i det hela varit ganska treflig. Jag har funnit mig väl med de flesta förhållanden. — På f. m. kom inspektor till skolan. Jag hade naturlära och gick dervid genom tvenne lexlags lexor på $\frac{1}{2}$ timma. Sedan var det skönskrifning. Han frågade mig, huru jag drogs med gossarne. Jag sade, att de första dagen voro svåra men hade bättrat sig, så att de nu voro bra beskedliga. Han frågade då, om någon särskilt hade varit stygg. Jag ville ej utmärka någon. 3, 4 stycken fingo stryk af honom för oordentlighet vid skrifningen. En slog han ganska bra. I e. m., sades det, hade hans fader varit hos inspektor och varit oförskämd. Det var kuriöst. Jag tog afsked med gossarne kl. $\frac{1}{2}$ 4, då jag slutade. Kl. 4 skulle vi vara vid badet, hvarest nu skulle ske uppvisning. Nu visade simmarne sin skicklighet. Den var icke så ringa. Det är gott att denna månad har gått sin väg, så väl som den gjort.

SEPTEMBER

1. På f. m. var jag hos Wallin med räkning, för att få pengar för den tid jag varit här i skolan. En stund (frampå) dagen fick jag pengarne, 87,50 Rmt.¹ Detta var det första af skollärare lönen i min tid. Sedan har jag gått hit och dit hela dagen. Köpt mig ett fickur hos Malmsjö för 35 Rmt. På e. m. var jag hos Johansson. Der träffade jag en studerande Thorén. I qväll har jag suttit och uppgjort räkningar.

2. s. Kl. $\frac{1}{2}$ 8 gick jag i Ottesången och hörde Fattighuspredikanten Olsson. Jag fick sitta i kyrkan, alltså gick det nog an att vara der. Sedan var jag inne till på e. m. Då gick jag ut. Kl. 6 gick jag till Pustervikssalen att höra studeranden Thorén, som der uppträdde såsom talare. Han var ganska bra. Sist gjorde Rodhe en bön och den var svår att höra. Jag tycker illa, illa om kolportörerna. Johansson har suttit här en god stund på aftonen.

3. I dag gick jag till Gamlestaden. Träffade v. H. Han sade, det var bra jag kom igen. (!) — På e. m. slutade jag att läsa med Anders Nilsson. Sist var jag hos judarna. D:r W. (Wolff) bjöd på cigarr. Talade vid mig, att jag skall en timma om dagen tala med en tysk, för att lära honom tala Svenska. Detta blir nog kuriöst. Då jag gick, följde mig sjelfva presten, d:r, ut åt dörren med ljuset.

4. I skolan som vanligt. Regn så att jag blef genomvåt, då jag gick hem. Kl. 5 till Wolffs. Första timman skulle jag tala med en tysk herre, för att lära honom tala Svenska. Han var läraktig. Det var trefligt.

5. Godt väder då jag gick till skolan, men svårt, då jag gick derifrån. Kl. 5 gick jag till W. (Wolffs). Först talade jag med den tyske Herrn. Han heter, såsom gossarne sade, Leopold Sander. En rasande storm i afton.

¹ Kinberg hade i lön enl. vad som meddelas i ett av folkskolestyrelsens protokoll 2,50 Rmt om dagen. Då han inte erhöll någon lön för lördagar och söndagar såsom ej varande läsdagar, beräknades lönen för tiden 16/7 — 31/8 efter 35 läsdagar och skulle således utgå 87,50 Rmt.

6. Skolan har inga nyheter med sig. Persson bjöd på middag i dag. Jag presenterades således nu först för hans fru. Warit hos d:r W. Nu skall jag icke dit förrän på Onsdag, emedan deras nyår infaller först till nästa vecka.

7. Arbetat i skolan på vanligt sätt. Kom hem kl. 4. Kl. 6 var jag på Otterhällan, der Larsson höll föredrag i biblisk historia och om Abraham. Det gick temligt bra. Nästa gång skall Wallin sjelf hålla föredrag.

8. Satt inne och läste ända till kl. 4 e. m. Då gick jag inåt staden och köpte Lyths tyska språklära samt en hatt. War hos Johansson. På aftonen var W-g (Wennerberg) här länge, och vi talade om många trefliga saker.

9. s. Kl. ½ 10 gick jag ut för att i sällskap med W-g gå till Örgryte kyrka. Der har jag aldrig varit förr. Före messan jordfästes tvenne lik. Det var så landtligt och högtidligt. Blidberg predikade, och honom tyckte jag mycket bra om. Kyrkan var den minsta jag någonsin varit uti. Uti taket var gammalmodiga målningar såsom helvetet etc. Kyrkans grundmurar hafva förr utgjort ett kloster. På e. m. kom W-g till mig. Bjöd mig på en soirée, men så var den inställd, då vi hunno till stället. Sedan bjöd han på chokolad och åt Trädgårdsföreningen. Der voro vi till kl. nära 10. — Hurudant sjukdomstillståndet för närvarande är här, kan man någorlunda döma af tacksägelse i kyrkorna. I Örgryte sades tacksägelse för 11 personer och i Domkyrkan för 22. Det är dock icke sagdt att alla af dessa dött i koleran.²

10. Från kl. 3—4 ¼ lät jag de flesta gossarne sitta efter, derföre att de icke lärt lexorna ordentligt. Detta var första gången jag låtit dem sitta efter. Skönt väder hela dagen.

11. Ganska kallt på f. m. Fram på dagen regn. Kl. 2 gick jag från Gamlestaden och hem. Sedan lästes hemma.

12. Som vanligt i skolan. På e. m. var jag hos W. o. (Wolffs).

² Den första stora koleraepidemien rasade i Göteborg liksom i stora delar av vårt land 1834. I Göteborg skördade sjukdomen detta år 2.334 personer eller c:a en niondel av stadens befolkning. Farsoten uppträdde sedan åter i staden 1850, 1853, 1855, 1856, 1857, 1859 och 1866. Sista gången den härjade borttrycktes 353 personer.

Först talade jag med Sander en timma, sedan lästes med gossarne. Regn nära hela dagen. Nu är jag trött.

13. Allt är så enahanda, att ingenting gifves att anteckna. Fått bref från Gunnesson och ett porträtt.

14. Till skolan. Då jag gick hem, var jag hos von H. (Holten) efter en paraply och ett bref, som jag skulle lämna till D:r Dickson. Då jag kom ned emot Haga, träffade jag Larsén. Honom följde jag ett stycke ut åt Smala vägen och språkade med honom. — Nu har åter en skolvecka tilländalupit. Så går den ena efter den andra. Hvad mån man uträttar? Litet, litet, ja, så ringa, att man knappt kan märka det. Man får dock hoppas. Hade man icke hoppet, skulle man snart förtvifla, då man arbetar som skollärare.

15. På f. m. gick jag ut. War först hos en friseur och lät klippa mig. Detta var första gången jag varit hos någon hårfriseur. Sedan gick jag för ro skull bort till Sem. Der träffade jag Leff. Med honom gick jag länge ute och talade. Han frågade mig, om jag vill förblifva i staden. Jag sade, att jag kan (icke) länge bli här på de vilkor jag har. Han talade om en plats i Bohuslän nära Kongelf. Sade mig, att jag kan ock snart få skola härstädes. "Jag skall nog stå på din sida", sade han. Sade vidare, att var jag ville söka en gång, kan jag vara säker på att jag utstöter hvem som helst, i synnerhet, då jag har betyg härifrån att jag tjenstgjort i härvarande folkskolor. På middagen var jag på biblioteket och läste det första bandet af A. Fryxell berättelser i Svenska historien. Sedan har jag varit inne, utom det, att jag i skymningen var ute och spatserade i sällskap med Blomq. (Blomqvist). Fått bref från S-n (Södergren) och från Larsson.

16. s. Kl. 10 gick jag till Domkyrk., hvarest Sjöblom predikade. Med anledning af dagens text och den i staden härskande sjukdomen, talade han nästan ej om annat än sjukdomar. Predikade ganska bra. Efter gudstjensten lästes bönen under farsoter. Den har jag förr aldrig hört läsas. Der sades tacksägelse för 41 personer. Detta var "bland andra", såsom han sade. Således icke alla de i församlingen under veckan döde. Här af kan man se, att dödligheten är ganska stor. Träffade S-n (Södergren). Sedan har jag varit inne hela dagen. På e. m. var W-g (Wennerberg) här ganska länge, och vi sutto och språkade om saker och ting. Regn, regn.

17. Det regnade, då jag gick till skolan, och likaledes då jag

gick derifrån. Regn är således ännu dagens Lösen. Warit hos judarne. Sander sade mig att jag kan läras att tala tyska på 2 månader. Bad mig läsa Olderdorfs grammatik..

18. Denna dagen har varit god. Det har icke regnat. Då jag gick från skolan, såg jag, att folk höll på med att berga säd. Men hurudan den kan vara, det kan man lätt föreställa sig. Då jag kom hem, var Livijn hemma före mig med ett bref från sin son.

19. Denna dagens f. m. var skön, men på e. m. blef det åter regn. I skolan som vanligt. Barnen göra mig snart rent af förtviflad. De vilja icke lära något. De göra det icke heller. Jag är ej i stånd till att få dem till att lära ens de 10 buden i Lillkatekesen. Det är ju bedröfligt. Hvad kan vara mera otacksamt.

20. Från skolan ingenting. Sander påstod, att ingen stor man kan vara en god man, och ingen god man är stor. Bevisade detta. Han sade att Påfven, den nuvarande, som han sjelf sett, är mycket vacker. Har blå ögon etc. Han sade, att ett Hebreiskt ordspråk säger: "Ingen borde födas fattig."

21. Regn på f. m., middagen och e. m. Då jag gick hem, var det det svåraste det har varit. Då jag i dag gick till skolan, såg jag, då jag gick förbi von Holtens, att Persson var der med skolbarnen, hvilka afsjöngo några versar på melodien "välkommen, välkommen, du kära" etc med anledning af von Holtens födelsedag. Wersarna hade jag skrivit. Detta var det första af min produktion, som kom till offentlighet. Ett slags offentlighet. Warit på biblioteket och lånat 3 d. af Fryxell.

22. Skön, mycket skön blickade denna dagens morgon mot oss. Mot aftonen började dock det vanliga oerhörda regnandet. Endast på middagen var jag ute en liten tur, eljest har jag suttit inne och läst hela tiden. — Drömmar, drömmar!

23. s. Gick i högmessan i Domkyrkan, hvarest Wieselgren, den oförgätlige, predikade. Det var en glädje att nu åter få höra honom. Han läste först sv. ps. 454, sedan 2 Sam. 24: 18 o. följ. Då talade han i förberedelsen om det närvarande tillståndet bland folket och i landet: den härjande farsoten och den hotande hungersnöden. Sedan förklarade han dagens text ord för ord. Alltid har han något nytt, något eget. Han talade om de oräkneliga verldarne deruppe. Om möjligheten af att Jesus äfven der har liknande verk att utföra, som han här på en kort tid gjorde. Detta

var eget, och hvem, utom vi, som får höra W., skulle få höra så storartade idéer från en prests läppar! — Från kyrkan gick jag hem och satte mig att läsa. — Innan vi gingo i kyrkan, läste Arvin en predikan i Luther och jag en i en annan postilla. — Så har denna helgedag gått.

24. Som vanligt i skolan. Wi fingo bud, att vi skulle möta inspektor i Haga kl. 5 e. m. Så skedde. Då man väntat en stund, kom Herr inspektor. Han ville tala med skollärarna om skolan och schemat och ordningen och dylikt. Alla skolämnena genomgingos, och det afhandlades huruvida de voro lämpligt fördelade mellan de olika afdelningarna. Inspektor påstod, att barnen böra hvarje månadsdag flyttas efter kunskaperna. Ända till kl. ½ 9 räckte dessa samtal. Inspt. berättade, hurusom han hade kommit att fråga en Lärarinna (det var i Redbergslid) efter hvad det var för säd, som stod på den utanför fönstret varande åkern. Detta visste hon ej, emedan hon icke kunde skilja mellan de olika sädeslagen! — I Redbergslid härjar koleran nu häftigt. Så mötte jag i dag en af de gossar, som gå i skola hos mig, och hans broder var död i Lördags och hans fader i dag. En af Ps (Perssons) gossar har dött o. s. v.

25. Då jag gick till skolan, mötte jag von H. (Holten). Han kom och tog mig i hand samt tackade mig för "de snälla versarna" jag skrivit på hans födelsedag. Det är en glädje, sade han, att se sig så omfattad af skollärarne. Äfven lofordade han den förmågan att kunna behandla sitt språk i bunde(n) stil. Detta gjorde han allt naturligtvis blott för syn(s) skull. Jag sade ej ett ord, hvarken till eller ifrån utan teg. — På e. m. har jag läsit. Först läst ut en roman, "Den vansinnige från St. James", sedan läst ut andra bandet, 3je delen af Fryxells berättelser ur Sv. hist. — Äfven i afton det skönaste väder, månljust, stilla och fridfullt.

26. Tjocka dimmor öfvertäckte jorden hela förmiddagen. De skingrade sig och man fick sedan den herrligaste solskensdag. Den har således varit den skönaste dag på en tid af flera veckor.

27. På f. m. kom Inspektor, Wallin, till skolan för andra gången under terminen. Han var der till kl. 12. Dermed var ej vidare. — Då jag gick till skolan mötte jag Lind. Han berättade för mig om en ledig skolläraryrkeplats i Upphärad. Hvarföre gjorde han detta? Eget! — På middagen gingo jag och Persson bort till

Ahlekärr,³ hvarest är en småskola, som sköts af en mamsell Larsson. Denna språkade vi med en stund. Kl. 5 gick jag till Judarna. Första timmen skulle jag tala med Sander. Wi gingo då ut och spatserade. Slutligen satte vi oss vid Bältespännarne.⁴ Wi talte om hvarjehanda. Slutligen komma vi att tala om fruntimmer, på det sätt, att han sade, att det finnas många sköna pigor i G. (Göteborg). Han frågade då, om flickorna äro dygdiga. Det sade jag, att de äro och det i synnerhet på landet. Han tyckte det ej vara bra, om de voro för dygdiga, för hvad skulle då ynglingarne taga sig till. Wara dygdiga äfven de, sade jag. Då sade han, att det funnes icke 10 personer i hela världen, som äro dygdiga eller sådana, att de ogifta äro fria från att hafva haft umgänge med flickor. Jag försäkrade dock, att det finnes många, många, som det äro. Han tyckte det för resten ej vara ondt uti att pläga umgänge med andra könet, ty hela skapelsen är derföre till, att vi skola njuta måttligt deraf. Derföre ansåg han det ej vara något ondt uti att pläga umgänge med en vacker flicka. Denna åsigt bestred jag på det högsta. Det var emellertid roligt att se prof på judiskt sedlighetsbegrepp.

28. Då jag gick till skolan, sade Holten till mig, att vi skulle hålla skola i dag från kl. 2—4, emedan expeditionssekter Bruhn skulle komma dit. — På middagsrasten gick jag till det nära vid liggande därhuset.⁵ Det var en hemsk syn. De flesta lågo, då vi besökte dem. En sade sig hafva avsatt 15 konungar. En sjökaptan berättade vidt och bredt om sina resor, sina pengar, sin forskning efter en komet etc mest om hvartannat. Fruntimren tycktes vara galnare än karlarne det vore. Detsamma hus, som nu är hospital,

³ Ahlekärr är ett område i Gamlestaden beläget i närheten av nuvarande Måns Bryntessonsgatan.

⁴ Bältespännarna är ett konstverk, som restes i parken mellan Trädgårdsföreningen och Stora teatern 1863. Det skapades av konstnären Johan Peter Molin.

⁵ Den hospitalsbyggnad, som Kinberg besåg, var uppförd 1746 och hade haft ett par föregångare, belägna på ungefär samma plats. Den första av dessa hade tillkommit på order av Gustav Vasa och utgjordes av ett gammalt grämunkelkloster. Hospitalet av 1746 var i bruk till i början av 1870-talet, då sinnessjukvården förlades till Hökälla på Hisingen.

har fordome varit ett kloster. — Sedan var jag i mamsell Larssons småskola en stund och hörde på. Det syntes i sanning vara mycket arbetsammare att undervisa sådana små än dem jag har att sköta med. — Kl. $\frac{1}{2}$ 4 kom Bruhn. War inne blott en kvarts timma. Sedan gick han åt flickskolan. Wi slutade, och jag gick genast hem. Kom ej hem förrän kl. öfver 6. Då spisade jag middag.

29. Kl. 9 gick jag till Seminarium. Der blef jag en timma och hörde på en Linds lektion. Han var sin gamla vana trogen. Alldeles den gamle vanlige Lind. Petersson hälsade på mig, såsom på en god vän. Det var med en egen känsla man satt på Seminarium nu. Jag har icke varit der förr under någon lektion sedan jag tog betyg. Derifrån gick jag ut på torget. Der talade jag vid Lange, en min Lärare. Sedan satt jag inne till kl. 6 e. m., då jag i sällskap med W-g (Wennerberg) gick ut och spatserade en stund. Der efter gick jag till biblioteket och lånte 1ta delen af B. J. Hallmans arbeten och har deraf redan läst: "Tillfället gör tjuven". Då jag kom hem, var Hultgren hemma.

30. s. Kl. $\frac{1}{2}$ 10 gick jag i sällskap med W-g till Örgryte kyrka. Der predikade Blidberg. Kl. något öfver 1 kom jag hem. Sedan satte jag mig att läsa. Skref äfven ett testamente. Mot aftonen kom A-n (Arvin) hem. Sedan ha vi läsit Tyska. Herrligt skönt väder, nästan varmt. Så har nu denna dagen, denna månaden flytt hän, och jag står vid dess gräns. Halfva skolterminen är hermed tilländalupen. Huru går icke dag för dag, tid för tid, och vi följa med tiden i denna dess flykt så, att äfven vi snart, liksom dagen, månaden, icke mera äro till. Ack, hvar blifva vi slutligen? Dagarne gå, tiderna förgå och nya komma i stället, äro dem liknande men icke desamma. Ett slägte förgår, ett annat kommer, men icke desamma. Hvar är då det förgångna? Mån, som den förgångna tiden, icke mera till? Detta är en fråga, som vi fråga, och svaret vi få är blott ekot, som återskallar från våra egna frågor. Hvarföre skola vi då fråga? — Mätte man få ha helsa och krafter att arbeta i sitt kall!

OCTOBER

Hoppas!

1. Denna dag har jag haft lof från skolan. Hela dagen har jag suttit inne och läst. På aftonen fick jag bref från S-n (Södergren), som berättar att W-n (Wieselgren) blef illamående (plötsligt) under predikan i Frölunda kyrka i går.

2. Warit i skolan som vanligt. Kom hem klockan 3. Läste sedan ut "De dödas sagor" af C. J. L. Almqvist. Kl. $\frac{1}{2}$ 6 gick jag till Gamla Manegen, hvarest en djurtämjare kl. 6 skulle gifva representation. Den var uppskjuten till kl. $\frac{1}{2}$ 8, hvarföre jag jemte A-n (Arvin) och Fröjer gick och spatserade till den tiden. Representationen varade 1 timma. De hade 5 sibiriska vargar, 4 små lejon, ett stort samt en leopar(d). En mängd konster visade djurtämjarne med dessa djur, såsom att stoppa handen i djurens gap, lägga sitt hufvud i detsamma etc. etc. Det är högst märkvärdigt att se huru tamt det mest vilda djur kan blifva. Djuret har dock icke förnuft. Tänk då huru tam menniskan genom nöden och tvånget kan blifva.

3. I skolan. På e. m. hos judarne. Sander ansåg det ej möjligt att i G. (Göteborg) lefva anständigt med sig och hustru för 2000 Rmt. I Posen behöfde han 4200 Thaler. Det låter stort. Wi gingo ute. Han visade mig hvar han skall bo.

4. Fick ett bref af von H. till Wallin. War der med det kl. $\frac{1}{2}$ 5. Frun bröt och läste det. Hämtade svar kl. $\frac{1}{2}$ 9, sedan jag varit hos judarne. Läsit i "Svenska familjboken" af O. G. Carlén. Den är nog god.

5. Då jag gick från skolan mötte jag Lind, som sade mig, att här nu troligen blir en bra skolläroreplats ledig på Willinska skolan. Kl. 6 gick jag till Otterhällan, hvarest Wallin skulle hålla en lektion. Han framställde om Palestina, dess geografi och historia. Föredraget varade 1 $\frac{1}{2}$ timma, frågandet däremot endast $\frac{1}{2}$ timma. Föredraget tycktes mig vara mycket lärtdt. Så talade han om indirekt och negativ gudsydkans utbredelse. Efteråt blef det en hel

mängd af anmärkningar, i synnerhet af Rodhe. Såsom att föredraget var för långt, att det icke är passan(de) att gå och spatsera, då man håller föredrag, äfven kunskapsfel. Han, Wallin, försvarade sig väl. Kunde dock icke reda sig från allt just så väl. Jag kom hem vid 9 tiden. Då var W-g (Wennerberg) hemma och väntade mig.

6. På f. m. var jag ute en stund och besåg folklifvet. Skref bref hem. Kl. 6 kom S-n (Södergren) hit. Honom följde jag förbi Karl Johans kyrka. Eljest läst hela dagen.

7. s. Under natten väcktes man af eldsignaler. Kl. 11 gick jag i St. Johanniskyrka. Der predikade Wieselgren och det för första gången. Han gjorde äfven altartjensten, och det både före och efter predikan. Det var första gången jag hört honom för altaret. Han omtalade i förberedelsen, hurusom denna kyrka vore fri för alla och således icke blott tillhörde de rike, såsom man kunde tro att de andra kyrkorna göra, derföre att blott den får sitta och ha plats der, som har pengar. Han tackade Gud att han, innan han slutade sina dagar, upplefvat den dag, då äfven de fattiga hade en kyrka. — Han predikade om huru vi hafva skäl att tacka Gud för hans *godhet* och *under*. Fullt der var med människor i den lilla kyrkan. — Kl. 5 kom S-n (Södergren) hit och var en stund. Sedan följde jag honom ända till Klippan. Det ruskar nu och blåser. Sommaren, ja, hösten är förbi, och vintern, den kraftiga tiden, nalkas.

8. Tvenne madamer har i dag varit i skolan för att höra efter lof för deras gossar att vara hemma några dagar. Wid båda 2, det var under rasterna, talade jag om nödvändigheten af att söka att på bästa sätt uppfostrat sina barn. Sade huru litet vi skollärare kunna göra, om icke föräldrarna verksamt hjälpa till. På e. m. var jag på H. T. annonskontor efter ett häfte af Familj(journalen). Det var första gången jag varit på ett dylikt ställe. Sedan var jag hos judarne. Sist har jag läst tyska.

9. Wid f. m. rasten hade man i skolan besök af ordföranden¹ i skolstyrelsen herr D:r Dickson samt en skolornas revisor gr.h. (grosshand.) Colliander. Dessa skulle till Hospitalet i ärenden och

¹ Ordf. i Göteborgs allmänna folkskolestyrelse var från dess tillkomst 1858 t. o. m. 1866 Biskop G. D. Björck. Dr Charles Dickson var 1866 v. ordf. samt ordförande åren 1867—1871.

behagade så titta in till oss ovärdiga tjenare i mensklighetens tjänst: i deras ögon ansedda såsom uslingar, de der mindre än intet värda äro. Det är ock mycket riktigt ansedt, om man så vill.

10. Ganska kallt i förliden natt, det kändes på morgonen. — Drömmar, hvad äro de? Jag tror att jag i drömmen hela denna natt var hemma. — Då jag gick från skolan i dag, hade jag ett par lärarinnor i sällskap. Hos Judarna blef jag presenterad för Sanders fru. På aftonen W-g (Wennerberg) här med ett Schackspel, som jag af honom lånat.

11. Det vintrar sig mer och mer. Denne dagen är den kallaste man haft i höst. — Ack hvad vårt lif är eländigt! Skollärares lott är visst icke afundsvärd, åtminstone icke stadsskollärares. Han står under alla, skall krypa för alla, rädas för alla och vara allas slaf. Får aldrig handla efter eget förnuft, utan i allt rätta sig efter höga vederbörande: de der honom med förakt anse. Inspektor, skolstyrelse, kursschema, schema, barnens föräldrar och anhöriga, alla befalla öfver honom, och han är den, som skall lyda alla och på allt hvad de säga och befalla endast svara: mjuka tjenare! Sådan är vår lott härstädes, nemligen då man ser på rätta förhållandet. Men vill man tillstoppa kanalerna för sina andliga sinnen, för frihet, mensklighet och — Gud, då kan det vara rätt bra att vara lärare i G. (Göteborg). Är man lärare blott för att få mot morgon, middag och afton en stund helgad åt Bacchus, då eller då få en finare klädning än den eller den arbetaren, eller för att få det nöjet höra berättas en historia — skändlig för djuren — om de förnämjas lefnadssätt etc, är man lärare blott för sådant, säger jag, då kan det nog vara bra att vara lärare här, lika bra här som annorstädes, ty hvad helst man än gör af det döda, så är det dödt. Skulle man deremot ha en gnista af den eviga kärleken i sin barm, skulle man någon gång tänka på hvad ordet frihet har att innebära, skulle man höja sig ett steg — eller vilja det — från det plumpt materiella, då längtar man sannerligen härifrån såsom foglen från Norden då löfven gulna och nordanvinden skakar de ännu icke nakna trädskronorna.

12. För olydnad och bofstrecks skull nödgades jag i går att på en pojke begagna rotting. Jag slog honom då på händerna, ett ställe, som ej kan skada. I dag kom hans far — full? — och var mycket oförskämd, slog i katedern, lofvade mig stryk etc. Detta

är roligt, uppmuntrande, tacksamt. — Lånat en bok, "Menniskan" af Zimmerman af P. (Persson). Börjat att läsa densamma. Mycket kallt på morgonen till följd af nattfrost.

13. Troligen har här varit godt väder i dag ute, jag vet det dock icke, emedan jag ej varit ute det ringaste. Läsit hela dagen. Äfven har jag skrifvit ett "Äreminne öfver Fjolner". — Jag väntar alldeles förfärligt på bref hemifrån. Det är ledsamt att icke på så långa tider ha den minsta underrättelse från hemmet.

14. s. Kl. 11 gick jag i St Johannis kyrka, hvarest Wieselgren predika. Han började med att uppläsa Psalmen N:o 173. Denna läste han med sådan kraft och känsla, att mångens ögon tårades dervid. I predikan förklarade han liknelserna om "Skatten" och "Perlan". I förbigående talade han om en liknelse af en hedning, som bad sina barn gräfva i en åker, emedan de der slutligen skulle finna en skatt, men då de trodde, att deras arbete hade varit förgäfves, sade han dem, att skatten var just den mera frukt, som de fingo af åkern derigenom att de arbetat den. — En annan händelse: En far hade lättsinniga barn. Gaf dem derföre icke den skatt han hade till dem utan nedgräfdde den i sin åker och gaf ett bref, som skulle öppnas af hans sons sons son, och då skulle denne få skatten. Om han då gick och köpte den åkern, som hans fader egt och hvaruti skatten låg, för att få skatten, icke kan man säga, att han gjorde den, som egde åkern, orätt, ty skatten var ju hans, arfvingens. Slutligen kom han att tala om lagen och lagstiftning, hvarvid han sade, att inga lagar kunna stiftas till att förekomma brotten. De lagar som ha sådant ändamål äro grymma. Endast kristendomen kan förekomma brotten. Kyrkan var fullpackad med menniskor. — På eftermiddagen kom W-g (Wennerberg) till mig, och vi spelade schack. Kl. $\frac{1}{2}$ 7 gafs eldsignaler. Det var en lust att se, hvilken rörelse det blef bland folket. Snart återkommo dock de hvitklädde, emedan det ej lär ha varit annat än fyrverkeri utåt Majorna till. Då W-g gick, följde jag honom. En mängd af menniskor ströfvade ute i alléerna, oaktadt kl. redan var half till 11.

15. Åter börjat en skolvecka. Persson berättade för mig i dag, att han drömt om mig under natten, och drömt att han hört mig predika. Allt gick bra utom att läsa psalmversar. Det hade jag ej kunnat. — Wi spelade schack på middagen. Han blef matt. Dervid kom han att säga det Lind sagt honom, att jag var filosof. Kl. 5

gick jag att språka med juden Sander. Han och hans fru sutto vid kaffebordet, då jag kom. Jag blef bjuden på kaffe. Det var i sanning första gången jag druckit kaffe eller rättare suttit till bords med judar. Han hade det mycket fint och pråktigt i sina rum. Då jag gick, följde han mig med ljus utför en hel trappgång. Sedan till Wolffs.

16. Ingenting af vigt kan sägas ha inträffat för denna dagen, utom det att här börjat bli ganska kallt.

17. I skolan vanligt tråkande. Då jag gick hem, kom jag i sällskap med den pratsamma mamsell Wistrand.² Fruntimrens munvighet är en bild af evigheten. — Då jag kom till Sander, sade han, att han måste sluta med talöfningarne, emedan han har så mycket att göra.

18. Intet nytt från skolan. På eftermiddagen var jag hos Wallin. Sedan hos judarne. Jag satt en lång stund och språkade med d:r Wolff. Han frågade hur gammal jag var, sade dervid, att jag var "allvarsam". — Fått bref från Larsson.

19. Alldenstund A-n (Arvin) hade lof från skolan i dag, följde han med mig till Gamlestaden, att se hvar jag om dagarna är. Då jag i e. m. gick hem, mötte jag Lind. Han talade vid mig om att han ville ha sin äldste son, Magnus, i skolan hos mig. Det är ju högst besynnerligt, så ödet fogar det. För en tid sedan var Lind min lärare och har varit det i 3 år, och skulle jag nu blifva lärare för hans barn. Han sade, att han blott vill att han, gossen, skall vänja sig vid att gå i skola samt att få kärlek för densamma. Han, L., skall nog kom(ma) i håg mig, tyckte han! — War inne i mamsell Wistrands (Wickstrands) skola i Redbergslid för att få höra på ljudmetoden. Hon hade nu en annan klass barn, som ej kunde läsa på detta sätt, men hade dock några af sina, så att jag fick höra ljudningen ändå. Jag kan dock ingenting säga derom, ty det var för litet jag fick höra. Jag skall en annan gång söka få bättre reda derpå.

20. Då jag haft ro i dag från det vanliga arbetet, så har jag för det mesta varit inne. På f. m. var jag dock ute en stund. War på

² "Den pratsamma mamsellen" hette Amalia Wickstrand och tjänstgjorde i ett litet skolhus vid Nyfikeliden (Ånäsvägen), en väg som Kinberg hade att passera då han gick till och från skolhuset i Gamlestaden.

Seminarium. Talade blott vid några kamrater samt Petersson, som frågade, hvar jag är. — Förleden Söndag gingo jag och W-g (Wennerberg) och talade om Almqvist, undrande på om han ännu kunde lefva eller hvar han kunde vara. I afton såg man i H. T. följande telegram: "Stockholm den 20 oktober. Carl Jonas Ludvig Almqvist afled i slutet af Sept. i Bremen, der han bott ett år under namnet professor Westermann. I Amerika hette han professor Gustavi." — Så är nu han, jättesnillet, icke mera. Hvarföre skulle icke Svenska jorden få sluta honom i sin famn!

21. s. Kl. 9 gick jag i kyrkan för att höra skriftermålet, som hölls af bataljonspredikanten Ekman. Högmessan hölls af Wieselgren. Han talade om Jone profetens tecken, huru det ännu sker och måste ske i hvarje människas hjerta, hvilken tror på Jesum. — Han talade om huru msk (människan) vill sjelf lyfta sig upp till himlen i eget hår, huru hon vill med det band hon har vid sitt hjerta lyfta sig upp. I ett sammanhang härmed tog han den djerfva bilden: såsam bandet afskäres på det nyfödda barnet. — Han är oförlikelig i sina djerfva bilder. Efter messans slut gick jag till Nattvarden, som utdelades af Hallén och Sjöblom. På e. m. var W-g (Wennerberg) hos mig en stund. Han hade med sig "Dagens Nyheter", hvarest förekom en lefnadsteckning öfver Almqvist. Han var född 1793 och dog den 26 september.

22. Då jag mötte Lind i dag, rekommenderade han sin Magnus. Jag är då nu lärare för Linds son! Persson sade, att Lind hade sagt det skollärare Hvalgren skulle vara prestvigd i Halmstad. Är detta sanning? I morgon får jag nog veta det af Lind. Warit hos judarne. Räknat algebra med Emil. Apropos så heta de judegossar, rabbinens söner, som jag läser för: Emil, Felix, Leonard, Theofil och Ludvig.

23. Då jag träffade Lind i dag, fick jag veta, att det ej var Hvalgren, som var prestvigd, utan en annan. Det kunde jag nog tro. Ganska godt väder. — Drömde i natt om min mor, Gudmor m. m. — Väntar mycket på underrättelse hemifrån.

24. Som man ser af daton, är här flyttningsdag i dag. Tänk hvad många människor ha icke nu till sin sorg eller glädje ändrat hemvist. Ganska kallt, men för öfrigt trefligt väder.

25. Från skolan intet nytt. Wi fortfara ännu att på middagsrasten taga vårt parti Schack. Persson börjar snart att uppgifvas,

tror jag, för matthets skull. Warit hos Judarna. Presten bjöd på cigarr både i går och i dag.

26. På e. m. gick jag till Seminarium och var der i två timmar. Hörde först på Lange och sedan på Leff. i pedagogik. Han gick på som vanligt med storm. Jag satt nu lugn. Jag talade några ord vid rektorn.

27. Kl. 7 steg jag upp. Satte mig genast att räkna algebra, och dermed höll jag på oupphörligt ända till kl. 7 e. m. Det är ganska svårt att reda sig dermed på egen hand. Kl. $\frac{1}{2}$ 8 kom S-n (Södergren) hit, och då han gick följde jag honom ett godt stycke förbi Karl Johans kyrka. Wädret är mycket godt. Det var sant, S-n skall vara med på mitt Bröllop. — Jag är riktigt ledsen att jag ej får brev hemifrån.

28. s. Gick i Hagakyrkan. Wieselgren predikade i dag om: Försonings- och försonlighetslärans inbördes sammanhang. Wisade huru försonlighetsläran är intet utan försoningsläran, som är roten och försonligheten blott en af de många frukter, som finnas på grenarna till det träd, hvars rot är försoningsläran. Han sade hurusom katolska lära(n) i afseende på försoning och försonlighet är den som mera närmar sig till förnuftet än den protestantiska. Wisade dock hurusom den misstager sig. — Kom ock att åter, tredje söndagen å rad, tala om lagstiftningen. Wisade tillbörligheten af dödsstraffets afskaffande. Hans predikan var särdeles fängslande.

29. Då jag gick till skolan i dag och var hunnen utåt Redbergslid, fick jag plötsligt och utan det minsta medvetande om orsaken munnen full af blod. Jag blef genast något rädd, troende att de möjligen kunde vara blodstörtning eller att någon ådra var sprungen. Jag saktade gången samt var mycket varsam. En del blod stelnade ned i halsen, och denna hosta(de) (jag) sedermera efter hand upp, och sedan har jag intet förmärkt. Kände ej det minsta illamående hvarken förr eller sedan. Jag talade så litet som möjligt de första timmarna. Nu förmärkes ingenting. Har varit borta och undervisat i qväll ock. — Tänk hvad snart ens tid kunde vara af! Jag tänkte just i dag, att min dödsstund kunde möjligen nu vara inne. Man vet mer än litet om sin tid, det kunde snart vara slut med oss. Man skall dock i alla fall en gång dö, antingen det blir några år förr eller senare, gör det väl i det hela just det-

samma. Man kanhända blir icke förbättrad med åren till inträde i den andra världen. Det bör man dock se till att man gör!

30. I skolan fryser jag alldeles förfärligt. Derföre sade jag till P. (Persson) i dag, att innanfönstren böra komma in och sedan skall der eldas. Han skall spara på veden, emedan han fått en viss mängd till sig och skolan. För att veden är knapp, skall man frysa i skolan. Jag sade helt enkelt, att om man ej får ved hvad man behöfver, skall jag säga till vederbörande. Han tyckte visst icke om, att jag var så djerf. — Jag känner mig icke riktigt frisk i bröstet.

31. På f. m. sattes in innanfönster i skolan, till följd hvaraf vi fingo läsa huru vi kunde. På e. m. fingo vi lof. Kl. 1 kom jag hem. Kl. $\frac{1}{2}$ 3 gick jag åt Törngrens skola. Der var jag till kl. 4. Han gick på, han som jag, och icke annorledes. Åter har en månad af vårt lif flytt sin kos. Tänk, huru stor del är icke det af ens tid. Om man nu antager, att man får 60 år, så är en månad $\frac{1}{720}$ delen af hela lifvet. Huru fort täljer man icke dessa delarna. Huru snart blir icke täljaren lika stor med nämnaren, och då — då är det (ett) helt tal. Bråket är reducerat, och man är icke mer! Om vi då endast hafva räknat rätt, när vi räknat ut, då hafva vi utan tvifvel lön för vår möda, eljest få vi intet. Det enda vi ha att göra är att räkna om igen, men detta vet man är icke möjligt — ingen har gjort det: alltså stå vi i sådant fall som onyttiga tjenare. Men hurudan blir väl täljaren i detta bråk, hvars nämnare är af evighet eller af naturen gifven! En sammansättning af idel fel och misstag. Huru skola vi reda oss, huru försvara oss! Det är dödligt att tänka derpå, ty vi äro dårar!

NOVEMBER

*Vi veta intet om den tid,
som ligger framför oss!*

1. Vid 5-tiden vaknade jag till följd af invärtes blödning. Jag steg sedan upp, och blödningen afstannade. Gick till skolan. Nu börjar vi ej förrän kl. 9. Jag tycker mig ha ganska ondt i bröstet.

2. Från skolan fick jag gå redan kl. 1, emedan P. (Persson) skulle gifva gossarne lof kl. 2, till följd deraf att han i afton skall in och hålla föredrag. Jag går ej dit. Till att höra föredraget nemligen. Då jag var hemkommen kom en Classon hit, som skall bo här en månads tid. Wi ha redan suttit och språkat om saker och ting. Han har varit sjöman i 5 års tid. — En tjock dimma har hela dagen omgifvit jorden, åtminstone den del af henne, som jag sett. — Men som jag drömde i natt! En förunderlig dröm! — Jag är ledsen att icke veta, huru det står till med min far. — Men apropos — skall den drömmen blifva verklighet? Icke omöjligt, men när? Jag tror det vore roligt, att så vore och blefve. Men hvad betydde den drömmen? Ack, att jag visste det, ack, att jag visste det!!!

3. Kl. 8 gick jag till Wallin med en räkning, för att af skolstyrelsen få pengar. Jag hade skrivit på ett fjerdedels ark nu som sist, men det tyckte han ej gå an, utan jag måste gå hem och skriva om räkningen. Han lemnade den då till vaktmästare Malmgren. Kl. nära 9 gick jag till doktor Evert för att förhöra mig angående min bröstsjukdom. Så fort jag kom in frågade han, om jag var seminarist. Jag sade då, att jag var skoll.candidat. Sedan frågade han några ord angående min bröstsjukdom under det han kände på pulsen. Sedan skref han ett recept och tog ingen betalning. Detta var första gången, för så vidt jag vet och minnes, som jag varit hos någon läkare. Dropparna jag fick, skall jag taga in 20 i sänder 4 gr om dagen i ett vinglas vatten, uti hvilket jag skall ha upplöst en mängd socker. — Då jag kom hem kom S-n (Södergren), han

var hemma länge. Efter en stund kom Malmgren med pengarna, 107 Rdr 50 öre.¹ Detta var första gången jag haft en 100 Rdr i min ego. Sedan var jag inne tills jag gick på Solennitetsalen, hvarest en minnesfest efter Fredrika Bremer skulle hållas. Detta började kl. 6 med en sång, afsjungen af skolungdomen. Sedan hölls fest- och minnetalet från en med grönskande (gröna) växter beprydd talarestol af postexpeditören Ameen. Talet var ganska bra. Sedan talet var slut, sjöngs en sång af 4 herrar, sedan två solo-sånger af fru Björklund. Sedan sjöngo 11 damer gemensamt och sist skolungdomen. Salen var uppfylld ända till förfärlig trängsel, mest med damer och dylikt tyg. En af sångerskorna, fru Abrahamsson, en judinna, var förskräcklig att åse. Sedan gick jag hem, och klockan var 8.

4. s. Kl. 10 gick jag i Domkyrkan, hvarest Wieselgren predikade om jordens "Salt och Ljus". Efter predikan gjorde han en bön med anledning af den nu upphörda sjukdomen, koleran. På aftonen kom W-g (Wennerberg) hit och var flera timmar. Han talade bland annat om hurusom Leff. vid en skål på Börsen framställt en förmaning till ungarlarne med afseende på framtiden.

5. I skolan som vanligt. Hos judarna. På aftonen var jag på biblioteket och fick der "Don Juan" af Byron.

6. En förfärlig storm rasade i natt och fortsatte med förökad kraft på f. m. Man såg icke många fruntimmer ute på f. m. Hade mamsell Larsson i sällskap till skolan. Kl. ½ 10 kom skolstyrelsens vice ordförande till skolan. Det är Ch. Dickson. Han var omkring ½ timma. Han är grufligt fin och förnäm. Tänk, hvilken ära för oss uslingar, att en så förnäm man stiger in under det tak, hvarest vi bor med våra barn. Jag får dock erkänna, att jag lika gerna såge djefvulen komma. Då jag gick hem, fick jag från Nyfikenliden till Fattighusbron åka med Lindborg. Det var angenämt. Jag skulle ock anmärkt att von H. (Holten) var i skolan i dag ha, ha, ha! — Då jag gick från judarna, gick jag öfver G. A. torg. Der var illuminerat som vanligt. Torget var fullt af menniskor af alla klasser.

¹ Kinberg lyfte lön för september och oktober månad. Den förra omfattade 20 och den senare 23 läsdagar. Efter 2,50 Rdr per läsdag blev lönen för dessa två månader 107 Rdr och 50 öre.

7. Storm, då jag gick till skolan, och regn, då jag gick derifrån. "Nu är det höst. Stormande häfver sig hafvets bröst." Men tänk om jag vore der och der då och då!

8. Gick till skolan och var till kl. 3. På e. m. började jag att känna mig tung i hufvudet. När jag då gick hem, fick jag strax jag var utkommen ett förfärligt anfall af inre blödning. Både genom näsa och mun kom blod. Jag blef matt och fick rysligt ondt i hufvudet. Då jag kom hem skulle jag lägga mig, men var så öm att jag ej förmådde. Gick likväl till judarna.

9. Jag satt i katedern hela undervisningstiden. På e. m. kände jag tryckning i bröstet. Då jag kom ut och börjat gå, fick jag åter anfall af blödning alldeles förfärligt. Alldenstund blödningen kommer med hosta och blodet är högrödt, tror jag det var lungblödning. Jag blef ganska matt, men var dock i afton (ej) så sjuk som i går e. m. Jag får väl åter besöka läkaren.

10. Bröstet står det icke väl till med, och därför begaf jag mig kl. 2 e. m. åstad att åter besöka dödens representant, doktorn. Han kände flera gånger på pulsen. Tyckte att den var "hastig". Då jag sade, att jag nu tvenne gånger uppspottat väl ett halft vinglas blod varje gång, sade han, att han sett dem, som spottat quarters-tals i draget. Han syntes således icke hyst farhågor. Han skref nytt recept, och jag fick nu 20 pulfver att taga, ett i sänder 3 gånger om dagen. — War på boklådan och köpte en logik samt "Hafvets arbetare". S-n (Södergren) varit här. Då jag gick till doktorn, träffade jag P. (Persson) och fick af honom en biljett att afhöra en föreläsning å Börssalen på aftonen. Föreläsningen var intressant nog. Den rörde sig omkring Grekiska gudaläran. Dessa föreläsningar hållas af C. v. Bergen. — Fått bref från G-n (Gunnesson).

11. s. Hela, hela dagen har (jag) varit inne. Läst och skrifvit bref. På aftonen kom W-g (Wennerberg) hit och var här en stund. Ganska länge. Det vore gott att denna vecka blefve bättre än den förra.

12. Åter börjat en skolvecka. Warit ganska frisk i dag. Warit hos judarna. Detta är dagens alla nyheter.

13. I dag höll jag på att försofva mig. Fick derföre gå fort till skolan. Kom hem 3 e. m. Fick pengar af juden. Köpt mig snus och en dosa. Nu skall jag må.

14. I skolan är det icke just trefligt. Barnen äro oändligt tröga och olärliga. Kl. 7 var jag på Börsen och hörde på en föreläsning af Bergen. Denna rörde sig omkring Grekiska religionen och särskilt om mysterierna. Den var intressant.

15. P. (Persson) talade om, hurusom vid en examen i Haga alla testis under examen slutligen gingo sin väg, så att en af lärarne sjelfva B-r (Bonnevier) måste avsluta examen. Ändå äro ju herarne så grufligt intresserade af folkskolan. — Pastor M-n har sagt, att orsaken till koleran var dessa här kolportörssalarna. Den i Redbergslid har upphört, likaledes den i Pustervik, och detta har enligt M. gjort att koleran upphört. Det var ju ock en förklaring. — I Måndags skar H. Bjursten halsen af sig. Så gick det med den skalden. Warit vackert väder.

16. Jag stannade en stund i skolan och hörde på huru barnen sjöngo. Sedan gick jag hem. På aftonen köpte vi (jag) en boutelj punch och gjorde oss så en glad afton. — Lind skulle ha bröllop kl. 6 e. m. i dag.

17. Att jag från morgon till qväll satt inne och läste, är dagens alla erfarenheter. Ovanligt skönt väder. Frost och klart.

18. s. Man väcktes i dag af regnets och snöns smattrande på rutorna. Storm och regn gjorde att jag med möda kunde gå till St Johannis kyrka, hvarest W-n (Wieselgren) predikade. 1 ½ timma räckte predikan. — I skymningen kom W-g (Wennerberg) hit, och sedan kl. 6 gingo jag och Classon och Arvin på Mindre theatern, hvarest af Rohdeska sällskapet gafs en pjäs: "Mäster Smith eller Aristokrater äro vi alla" af Jo Jo. Det var ett ganska godt stycke, och spelade(s) i allmänhet bra. Man såg der obevekligheten och dess följder äfvensom hatet och dess, man såg den djupa ångern och sorgen och slutligt — försoningen. Huru skönt är icke detta ord, ordet försoning.

19. Då man uppsteg i dag, möttes blickarne af en hvitklädd jord. Ett tunt snötäcke hade utbredt sig. Genom en ganska skarp köld, har den lilla komna snön blifvit liggande hela dagen. I skolan var mycket kallt. Slutligen steg värmen derstädes till 9°, och detta var det högsta. Det är ju förfärligt. — Det är märkvärdigt hvad ett sådant lätt och klart väder inverkar angenämt i alla afseenden. Man blir lätt och glad till sinnes, tycker lifvet vara ljuft etc.

20. Mycket kallt. På mid. voro både jag och P. (Persson) ute

på bland pojkarne en stund. Sällskap till skolan både i går och (i) dag. Ingenting vidare att anmärka.

21. Vid tiotiden kom Wallin till skolan och var der hela f. m. Äfven H. (Holten) kom dit. Hvad nytta är det till, att de der herrarne går der? Mån man icke ändå gör hvad man kan. Det är endast förargeligt att se dem, och så äro de så morska, att de knappt (icke) helsa en gång på den stackars läraren. Det är upplyftande, det är hugneligt. Detta var 3je gången i terminen som W. besökt vår skola.

22. Just ingenting. På aftonen — madam är borta — kokte vi sjelfva thé. Det var riktigt lustigt.

23. Några dagar ha vi haft skönt väder, men på morgonen var det mildt, och så blef regn frampå dagen. Fredagen är den bästa dag på sitt sätt, ty då är arbetsveckan slut, och det är alltid godt att få hvila efter utståndna mödor.

24. Kl. 9 gick jag till Seminarium. Jag hörde på Leff. lektion kl. mellan 9—10. Sedan språkade L. vid mig. Han syntes vara vid mycket godt lynne. Helsade på en hop kamrater samt en nybörjare från Kind, som jag hade träffat en gång förut, nemligen (1862?) i Kongsäter på den tid jag vikarierade för Hansson. Det var Hanssons bror. — Sedan var jag på torget och köpte mig en undertröja, och derefter satt jag inne hela dagen och läste. Jag har understundom mycket ondt i bröstet och synes redan ha förlorat en god del af min eljest friska hy. Hvem vet om hvad man kan bli!

25. s. Kl. 10 gick jag i Hagakyrkan att höra Wieselgren. Han predikade om "den första domen och den yttersta domen". Tvert emot hvad jag hört andra prester säga, nemligen att den yttersta domen, efter hvad man kan döma af profetiorna, stundar, sade W. i dag, att vi enligt profetiorna, kunna se, att det ännu är långt till den stora dagen, emedan ännu mycket måste ske, som icke skett. I skymningen kom W-g (Wennerberg) till mig och var hos mig flera timmar. Han berättade en historia om H-'n.²

26. Snöslask, dagens väderlek. På mid. var jag med P. (Persson) och besåg, hvarest Lind bor. I afton läst ut en roman "Midlothians hjerta" af W. Scott. Den var i mitt tycke utmärkt bra.

² Här åsyftas troligen Kinbergs kamrat Hultén.

27. Wanligt enahanda. Hvad kan jag väl anteckna såsom märkvärdigt.

28. Som vanligt i skolan. På aftonen hos judarna. När jag då kom hem kl. ½ 8 såg jag, att jag haft bud hemifrån. Just som jag då stod och skulle ordna sakerna jag fått hemifrån, kom Arvin, och var då August, min bror, med. Han hade således rest hit till mig i sällskap med en bonde. Jag fick 2 par stöflar samt mycket nyheter hemifrån. Min far har ej just god helsa. Deras lin har blifvit brändt upp genom mordbrännare. J. B. tros — beklageligt. August berättade mycket om många samt om — (Johanna), till följd hvaraf jag skrifvit några rader till samma. — Det är troligen, eller blir, slut med vår närmare bekantskap. Det var må tro roligt att få nyheter hemifrån nu, och så muntligt till. Nu måste jag ovillkorligt gå till sängs, emedan kl. är nära 1.

29. Början af denna dag eller detta dygn börjades vid det jag gick till sängs med en hop tankar, besvärliga tankar. Steg sedan upp då jag sofvit någon stund. August följde mig ända ut till Stampen, der vi skildes åt. Denna dag har jag lefvat uteslutande i tankens verld. Det är förfärligt hvad det arma hjertat slites mellan tankens och fantasiens blindskär. Wårt lif kan förgå i drömmar, om vi hängifva oss åt stumma tankar och drömmier. — Jag skref i natt ett bref till — (Johanna) och slutade så:

Mot ödets lagar jag ej sträfvar,
Med lugn jag tar min lott emot.
Då jag för gudars blick ej bäfvar,
Då trotsar jag ock ödets hot.
Blott Sveket ej min barm omfamnar,
med tröst vid tidens slut jag hamnar.

Då jag kom från Gamlestaden, var jag inne i staden och såg efter min bror, men han var väl allt rest.

30. Då jag gick till skolan följde Claesson med och var der hela f. m. Sedan jag kom hem, har jag läsit ut "Hafvets arbetare". Ett märkvärdigt snillefoster. — Passionerna slita oss såsom den rasande stormen sliter den i bergspringan framstickande liljestängeln. Wi nederslås tusende gånger och stå åter upp. Wi förintas och äro dock. Wi skakas, rysa dervid, falla i vanmakt, blifva modlösa men hafva dock (lif) — kanske för att kunna åter anfallas. O! du obe-

gripliga natur! Hvarföre uppenbara dina hemligheter i oss? Hvarföre genom oss uppenbara dem för oss — hvarföre detta just genom oss? — Denna månad har nu, med många nya erfarenheter lemnade efter sig, gått till ända. — Några dagar har man haft det skönaste väder att glädja sig åt.

DECEMBER

”Menniskan är bändelsernas patient.”
(V. H.)

1. På f. m. var jag inne. Sedan gick jag jämte Cl.s. (Claesson) ut, medan han köpte sig en mössa. Då träffade jag Granqvist och gick så med honom att hjälpa att köpa en ytterrock. Derefter bjöd han på en toddy. Sedan var jag hemma, hvarefter jag var på biblioteket. Kl. något öfver 6 kom A-n (Arvin) hem, och då följde jag med honom bort till en arbetare, Christensson, och hans hustru. Arvin har bott hos dem förr i världen. Med madam var jag något bekant sedan första terminen jag var här. Hon gaf mig goda råd första dagen jag var i G. (Göteborg). Med Chr.s. var jag ej bekant. Han var dock en treflig karl. Wi bjödos först på en sup, sedan på kaffe och sist på smörgås. De bodde mycket praktigt i en arbetarebostad. Det var märkvärdigt att se huru bra en arbetare kan ha det. Det var riktigt en lust att se. Det var i sanning en af de angenämaste aftnar jag haft i G. Wi bjödos välkomna dit i jul en gång.

2. s. Wi gingo i högmessan i Domkyrkan. Wiesg. predikade. En ståtlig predikan. Han talade mycket om huru som det i alla tider varit vanligt att tvifla på Kristi Gudom. Hurusom i våra fäders dagar de foro utrikes och lärde sig att försmäda Jesus af en ”grinare”, som var den störste derföre, att han var ”det största snillet bland grinare”. — Hosianna sjöngs. Allt var storartadt. Seldener

saknades dock vid orgelverket. — Sedan gick jag med S-n (Södergren) till ångbåtsbron. Sedan var jag inne.

3. Då jag kom till skolan fick jag höra, att kl. $\frac{1}{2}$ 10 skulle von H. (Holten) komma till skolan och göra bön. Så skedde. Lärarinnorna kommo, och så läste H. en bön och så sjöngs lästes evangeliet och bön och så Hosianna. Wi fingo så den underrättelsen, att vi få examen den 19 dennes. Dåligt väder.

4. Ingenting nytt just. Persson (har begärt) att få låna pengar af mig. I Lördags fick han sin lön, såsom de andra, utom jag, omkr. 300 Rmt. Ändå frågade han, om jag kunde låna honom 50 Rmt. Det kunde jag visst, då han behöfde, fast jag icke har mer än 3je delen så stor lön som han. — W-g (Wennerberg) var här i går afton med några ”Nissar” och ”Illustrerade”.

5. Grått väder och skröpligt väglag. Fötterna bli stora som riksskulder. Spåren likna mångklöfvade djurs. Benen ända till knäna bli såsom fåren, dem Herren åt Jakob beskärde. Allt blir besynnerligt. Bättre tider äro af nöden. Kan man vara vid lustigt mod?

6. Besynnerlig dröm. Jag tyckte mig i densamma se och tala med C. J. L. A-t (Almqvist). — Sker intet nytt under solen.

7. Den som har många omsorger, han drömmer, säger Predikaren. Jag tycker mig just icke ha så många omsorger, åtminstone behöfde jag det icke, dock har jag många drömmar. Jag var på något ställe, der min far och mor — och mor! — bodde. Jag såg och talade med dem. War i en förtviflad ställning för — (Johannas) skull. Hvad skall väl det betyda? Jag förtvifla? O, nej! — Slutat denna skolveckan. Jag såsom andra lärare går nu på med repetitioner af hvad som blifvit läst och i lyckligaste fall lärdt under terminen. Wädret: regn och tö.

8. Årsdagen af representationsfrågans lyckliga lösning. — På f. m. var jag inne till följd af ett mycket svårt väder: storm och snö. På middagen gick jag att köpa ett par Almanackor, och så träffade jag Leff. i G. (Gumperts) Bokhandel. Sedan var jag hos ett par seminarister, Nyblom och Fröjer, en stund. När jag då kom hem, var W-g (Wennerberg) före mig, och så sutto vi och spelade Schack, drucko thé och språkade ända till kl. $\frac{1}{2}$ 9 på aftonen, då jag följde honom ett stycke.

9. s. Så länge låg jag, att jag på morgonstunden blott hann med

att bli färdig för att gå i kyrkan, hvarest W. (Wieselgren) predikade. Ingången var 1 M. 37: 9—12 eller Josefs dröm. Denne tydde W. så, att i den låg äfven en förutsägelse om Kristi ankomst. Tog härvid liknelsen om en blomma. Dess foder öppnar sig — Josefs dröms första uppfyllelse, d. v. s. då hans fader, moder och bröder buga sig — dess blomblad öppna sig för solstrålarna, så att då solen hinner midt på himmelen falla dess strålar ned på den herrliga blommans inre, hon står då i sin fulla fägring — Josefs dröms andra uppfyllelse, då Kristus kom i verlden. — Men det är icke nu slut med blomman. Frön gömma sig i dess inre. Dessa skola en ny sommar gifva lif åt nya blommor. Kanhända i en ny verld, på en ny jord. Detta sker efter drömmens 3je fullbordan eller då Kristus kommit i himmelens sky med stor makt och herrlighet. — Detta var förberedelsen, hvilken framställdes med en oförliknelig välta- lighet. — Han anförde, vid en förbön för ett par sjuka, de orden af en af våra skalder — jag minns ej hvem (Tegnér?), han sade sjelf, att det var en af våra skalders ord: "Hur annorlunda då än förr. Är icke lifvet med dess små bekymmer." — Predikans ämne var: "Hvar är Kristus? en fråga hvarvid vi måste betrakta: Wan- trons, Otrons och Trons svar." — Trons af de andeliga barnen, ynglingarne och de mognare. Sedan var jag inne hela e. m. och aftonen. W-g (Wennerberg) här.

10. Börjat en skolvecka igen. Ingenting nytt under solen, säger Predikaren. Läsit ut "Fanatismen" af W. Scott. Det är en af de utmärktaste romaner jag läst.

11. Gick tidigt. Mötte Lind. Stod och talade med honom. Då kom mamsell L. (Larsson) och Lind bad mig då gå, så att jag fick sällskap. Holten var i skolan och förmanade oss eller bad oss, att vi skulle repetera. Det har jag gjort länge, svarade jag.

12. Jag arbetade i skolan så, att jag blef så trött, att jag icke slutligen knappt förmådde att tala. Låt sist barnen läsa "Kung Carl den unge hjelte" samt sade dem, att det i dag var Carl XII dödsdag. Gick hem samt till Judarna, då jag gick derifrån gick (jag) till en optisk utställning, hvarest man betalar 50 öre, och så får man taga en biljett och får för den derpå, inom förseglingen nämnd, present. Jag fick en — trumma. — Förunderligt! I går afton sutto vi just och lekte dermed, att jag möjligen skulle få en trumma. — Då jag kom hem kom W-g (Wennerberg), och han hade

enligt öfverenskommelse med sig en boutelj punsch, och så firade vi minnet af Carl XII. Efter nya stilen ha vi i dag hans dödsdag. Åtskilliga tal kryddade punschen, och så gick aftonen lustigt men anständigt till ända. Det anmärktes nog, att det ej var passande att dricka, då vi firade Carls minne, alldenstund han ej drack, men detta gjorde vi, jag och W., derföre att vi hade sällskap och kunde icke rimligtvis bjuda dem på vatten, hvilken dryck eljest hade, då man firade C. minne, varit den mest passande.

13. Då jag gick till skolan mötte jag Lind, och han språkade med mig en stund. Håller på att repetera med barnen. De äro ohjälpligt okunniga och liknöjda. På middagen ute på isen. Lånte skridskor af en gosse. Troligen den kallaste dag denna vinter hitintills.

14. Då vi mamsell L. (Larsson) (och jag) gingo till skolan, fingo vi se, att bantåget hade i går afton ihjelt kört 2 hästar. L-n talade om att W-n (Wieselgren) har en oljetafla af sig från 45 års ålder. Hans far blef 88 år. — På middagen var jag ute och gick på skridskor. Alldeles förfärligt kallt. Oaktadt stark eldning fingo vi icke mer än + 8° i skolan. På aftonen bestod Claesson punsch, och Arvin höll tal för oss. Kl. var mer än 12, då vi gingo till sängs.

15. Steg upp och gick till Wallin med en räkning för att få pengar. Han satt i expeditionsrummet vid kakelugnen och frun satt vid bordet och skref. Derifrån till d:r Dickson, som skulle skriva på räkningen. Der fick jag stiga in i en förstuga, medan en betjent gick till Hans Herrlighet med räkningen. Derifrån till Olof Wijks kontor, hvarest pengarna skulle fås. Det var kl. 9. Då blef jag af en pojke der sagd, att jag skulle få komma igen kl. 10. Så skedde. Kl. 10 kom jag dit och fick jag löfte att få pengar mellan kl. 12—1. Således fick jag den äran att gå dit 3 gånger, innan jag fick min rätt! Sedan var jag hemma tills kl. 4. Då gick jag till Börjessons, hvarest jag var till kl. 7 e. m. Se'n till biblioteket och sist hemma igen.

16. s. Till kyrkan och hörde med vanlig förtjusning W. Der- efter var jag på Handelsbörsen och såg på en tafvelutställning. Sedan hem. W-g (Wennerberg) hemma en stund. Kl. 4 i afton- sången i Haga och hörde Ernst Björck, skalden. Han predikade temligt. Sökte att vara vältalig. Prunkade med blomsterspråk, upp- läste egna versar etc. Dermed denna dagen slut.

17. Till skolan som vanligt. Persson bjöd på middag. Sedan gingo vi till Ahlekärr och hälsade på lärarinnan L. (Larsson). Då jag gick från skolan följde mig P. långt. Ännu ha vi icke, oakadt detta var sista undervisningsdagen, fått veta hvilken tid på dagen vi få examen. Icke heller veta vi hvem som skall vara testis. Det är hyggligt det sker. På aftonen hos judarne. Sedan hemma. Före dagen lär elden hafva varit lös. På e. m. stor eld å Lindholmen. Vid 8ta tiden eld lös i Haga. Kl. $\frac{1}{2}$ 12 häftiga eldsignaler.

18. Kl. 9 f. m. till Willinska skolan, hvarest hölls examen. Tre lärare och 3 lärarinnor voro i samma sal och examinerade skiftesvis. Blott kristendom förevar. Det gick bra kan man säga. Lärarinnorna voro mycket "allsmäktiga", såsom man säger. Det var första gången jag afhört examen i någon folkskola. I morgon blir det min tur att göra examen. Wi fingo nu ändteligen veta, att vi få vår examen i morgon kl. 9 f. m. samt att Ekman samt en till skall blifva eller vara testis. Det var ändå artigt att vi fingo veta det dagen förut.

19. *Examensdag.* Kl. $\frac{1}{2}$ 8 gick jag hemifrån till skolan. Då jag kom dit, voro barnen samlade och samlades. Kl. något öfver 9 kom testis, herr J. J. Ekman med fru. Persson började med innanläsning, och snart fick äfven jag börja i Bäckmans läsebok. Der fick jag hålla på omkring 1 timma. Då gick testis ut, och genast började jag med ett annat ämne, bibl. historia. I detsamma kom Inspektör Wallin, och han blef då sjelf testis, emedan den andre reste derifrån. Jag blef då anmodad att examinera i Svensk historia från början. Häruti hann jag blott till Ragnar Lodbrok. Sedan fick jag geografi, allmän fysisk. Dessa två ämnen gingo mycket raskt. Jag frågade med lif, och barnen svarade ganska bra. Sedan fick jag räkning, äfven det gick raskt. Det var en hel mängd åhörare och damer. I synnerhet då jag hade historia och geografi hade jag många åhörare. Lind hade jag till åhörare hela tiden. Efter examen sjöngos ett par stycken, hvarefter Wallin beträdde talarestolen och å skolstyrelsens och egna vägnar tackade lärare och lärarinnor. Examen, sade han, hade i allmänhet gått bra och till en del "mycket bra". — Holten var icke närvarande till följd deraf att han ej var hemma. — Då talet var slut gick Wallin. Han kom då och tog afsked med mig samt tackade mig för mitt arbete med barnen och tillade dervid, att det gick mycket väl och "snällt" eller något dy-

likt, jag minnes sannerligen icke hans ord precis. Det var emellertid något upmuntrande. Nu var kl. nära 12. Barnen gingo sin väg, och vi voro ensamme. Jag var mycket, ja, mycket belåten med barnen, emedan de voro stilla under hela examen samt voro mycket villiga att svara. — Så har nu en skoltermin, den första, flytt, och en examensdag gått till ända. Hvad har man männe uträttat i sin Herras tjenst? När skall man väl sluta den sista terminen, hålla den sista examen? Kanske var det denna! Hvad veta vi? — Jag, Blomqvist, Lind och en viss Johansson bjödos sedan af Persson på ett glas öl, och så sutto vi uppe hos honom nära ett par timmar under trefligt samspåkande, hvilket i synnerhet underhölls af Lind. Jag tog afsked med Persson och (gick) sedan i sällskap med Blomqvist till staden. Inne hos judarne. Sedan kom W-g (Wennerberg). Derefter Lundblad med ett bref hemifrån, som innehöll, att August möter mig på Fredag. Nu språkades åter en stund. — Regn och storm och svårt väder. — Den 8 januari börjar skolan återigen.

20. På f. m. satt jag inne ända till kl. mellan 11 och 12. Då gick jag ut att se mig omkring samt köpa hvarjehande till julklappar etc. Först var jag i Arvidssons exposition och köpte der hvarjehanda saker och ting. Det ser riktigt ut, då man betraktar butikerna, såsom här icke vore någon handel i G. utom blott till jul. I hvarje fönster och öfverallt är då utstofferadt med all möjlig grannlåt, att det är riktigt märkvärdigt, att man kan få se så mycket granna saker för ingenting. Man får det dock. Sedan gick jag till Bazaren och köpte bl. a. en plånbok, den första jag egt. Då träffade jag Persson, och så gingo vi åstad att dricka ett glas porter. Länge och väl språkade vi om saker och ting. Slutligen vandrade jag hem. Så kom Arvin från skolans avslutningsstund, och han hade både kropp och själ uppfyllda af glädje, emedan han fått 47 Rmt i stipendium samt bra betyg. Sedan gingo vi i sällskap ut och köpte oss hvarjehanda saker. Kl. något öfver 4 kom enligt löfte W-g (Wennerberg) hit. Kl. 5 gingo vi i sällskap ut. Jag fick af honom då vi skildes i julklapp en bok, "Thalia". Sedan gick jag till judarne och läste som vanligt. Då jag skulle gå, frågade jag efter doktorn, emedan jag ville dels för höflighetens skull tagit afsked och dels ville jag haft pengar, som han nu var skyldig, men jag fick i stället för alltsammans den underrättelsen, att han

ej var hemma. Det var emellertid det otacksammaste man kunde tänka sig. Det ohederligaste folk man någonsin kunde komma i lag med. Också är det judar! Jag blef verkligen mycket förargad (på) de usla judarne. — Då jag kom hem, hade Ar. (Arvin) köpt en boutelj punsch, och så drucko vi ett glas på aftonen. Detta är, om helsan är med, sista aftonen i G. på denna termin.

21. Tidigt stego vi upp för att begifva oss på resa från Göteborg. Kl. $\frac{1}{2}$ 6 f. m. gingo vi. Arvin skulle vara i sällskap med mig. I Flabäck mötte oss August men till fots, så att vi fingo gå ännu $\frac{1}{4}$ mil till det ställe, Skäggered, der han hade legat öfver natten. Kl. 10 körde vi derifrån. Så oerhörtdt svårt väglag var det, att man icke mycket kunde åka och aldrig mer än en eller högst 2 i sänder. I Kongsbacka höllo vi en stund. Likaledes på Åsa. På Backa höllo vi också en stund. Kl. 8 e. m. körde vi derifrån. Der träffade vi ut för en halffull karl, som trodde oss vara från Amerika. Wi sade ock att vi voro derifrån och hade så af honom mycket roligt en stund. Sedan fortsatte vi vår resa och kommo hem först kl. 1 på natten. Detta var en af de besvärligaste resor jag varit ute på till följd af det svåra väglaget. En stygg tjocka hela dagen. Allt var således oangenämt. Wi drucko öl och kaffe och hvarjehanda annat, så att vi uppehöllo krafter och mod, och så gick den resan.

22. Söndrade sinnen. Bleka själar. — Wid 2 tiden gick man till sängs och sofde så en stund, men då dagen framgick mild och klar från sömnens bädd togs afsked. När det nu led en stund frampå dagen, ville Arvin gå. Detta tyckte jag icke om, emedan han förut sagt, att han skulle bli till julafton, och jag hade tilljudit mig att då följa honom med skjutsen. Han var obeveklig och skulle gå. Jag kunde, som jag sade, icke bjuda honom stanna, då jag icke hade något att bjuda honom till, som kunde motsvara hans stånd etc. Blott min välmening och vänskapen å hans sida skulle kunnat göra att han stannat, och för sådana orsaker skulle jag och mången annan mottagit en så anspråkslös bjudning. Jag sade emellertid, att jag var högst "missbelåten" med att han gick. Detta gjorde intet annan verkan, än att han uppblössade i en eller till en oanständig vrede — så kan välmening gäldas och tacksamhet visas —, som jag dock icke vidare brydde mig om. Då han gick, följde jag honom, men han började då genast med en mängd bittra utgjutelser, icke i Schartauansk men väl i rå pöbelanda, hvaraf jag fann mig så be-

svärad, att jag vände mot hemmet. Han sade, han "krusar" mig icke, han gör som han vill, han kan "betala" derfor att han varit i sällskap med mig, betala för skjuts såsom för gästgifvarskjuts — hvilken rå oförskämdhet — han har "pengar", han är icke "rädd", han behöfver icke "bo" jemte mig. Huru skulle man kunnat vänta sig sådant (af) en from Schartauan, af en studerande, af en meniska, som gör anspråk på bildning? Jag måste som sagdt strax vända om, ty huru skulle jag kunna höra på sådant. — Bedjande honom tänka på saken, då han blefve mera sansad, skildes jag från honom, ställande mina steg mot hemmet, tänkande på människans uselhet. I det lugnaste vattnet gå de största fiskarna, säger ett ordspråk. Det är så. Huru väl fårakläderna än bäras, träder dock ulfven fram i sinom tid. Detta borde icke förundrat mig, ty den som en gång gjort sig skyldig till en afskyvärd nedrighet mot (en), den borde man akta sig för såsom för hydran. — War inne hela dagen. Ingenting af vigt för resten.

23. s. Tro icke man behöfde vara frestad att gå i kyrkan, ty här är ingen messa. På f. m. kom min syster hit en stund. För öf-rigt satt jag inne och hörde icke af någonting.

24. *Julafton.* På f. m. gick jag till min syster en stund. Wi talade om hvarjehanda saker, om min äldre bror och äfven om den yngre. Ingenting roligt om någon af dem — tyvärr. Sedan talade vi om — (Johanna). Snart gick jag derifrån. Man hörde och såg sedan icke något, som gjorde särdeles nöje.

Endast den vanliga molndigra luften besløjade fästet,
Wäldiga vågor af skyar framrullade sakta der ofvan.
Ned utför bergen de kommo, de höga, Herkuliska gäster.
Bådande julfrid åt oss här nere i sjunkande dalen.
Aldrig jag förr dem skådat med sådana himmelska känslor.
Hjertat, det tinget, så underligt, röres då äfven af skyar.
Endast de dölja för verlden den smärta, som söker det sår.
Aftonen kom dock som vanligt med ljustet på dukade bordet.
Köttfat och dylikt med mera, som kroppen den stundom föräras.
Halmen på golfvet i lockar med ordning så varsamt utströddes.
Julbrasans sken se'n med fläktande blixtar upplyste det hela.
Glädjen den var dermed för den stunden för alla fulländad.
Ty se'n alla de kära gingo med helsa till sömnen.

(Min första hexameter.)

25. Jag gick ej i kyrkan. Ett alldeles obeskrifligt skönt väder. Solsken och lindrig frost. Ingenting för resten.

26. Icke heller i dag gick jag i kyrkan. Wädret var heller icke just så behagligt dertill. Regn och snö och dylikt. Såg henne gå till och från kyrkan. I går var hon hemma? — Skomakaren var här, och jag beställde ett par stöflar. I går började jag på en dikt: "Ebbe". Denna har jag arbetat på både i går och i dag, och detta är arbetet.

27. På f. m. satt jag inne och skref. Wid tvåtiden gick jag till Långhult en stund. Der var jag till skymningen. Fick kaffe. Alla fruntimren voro hemma och inne. Mor sade, att hon, om hon mött mig på en väg, icke skulle känt igen mig, derföre att jag låtit skägget växa. Jag språkade vid mor litet. Wid någon annan talade jag ej. Karlarne voro ej inne. — (Johanna) satt och sydde, då jag kom, slog ned ögonen, då jag tog henne i hand. Då jag gick var det mörkt. Man ser dem, som, om de än icke mera äro, hvad de kunde varit, äro en kära, med en egen känsla. Det är vemodet, blandat med ett fordom ljuft minne.

28. På middagen kom enligt löfte mor på L-lt hit. Då det led mot den tid hon skulle gå, sutto vi i kammaren en stund och taltes vid. Talet vände sig snart på J-a, och mor berättade nu för mig, hvad jag förut visste om henne. Huru hon gått och gjort A. i L. sällskap m. m. Mor hade sagt henne, att hon — mor — skulle sända bud till mig om allt. Hon uttryckte sin ledsnad öfver förhållandet och sade, att hon varit så "väl belåten" med det förra. Hon sade äfven, att då jag i går varit der, gick Johanna ut en stund efter det jag var gången. Hon sade äfven: Du kanske vill icke tala med henne nu? Jag svarade ej. Mor hade i går afton bedt henne gå hit ett ärende. Det skulle hon gjort, men det blef upplyst att det skulle varit förgäfvets, och ingen gång blef af. Detta ärende gjorde mor för att hon skulle träffat mig. Jag sade slutligen att jag ville tala med henne och måste ha tal vid henne, för åtminstone ta farväl, om det är för alltid. Hon sade, att det sagts, att jag sänt henne — (Johanna) en ring. — Jag skall be henne gå hit i morgon qväll, sade mor, men jag tillade, att jag ser helst, att hon kommer med dagen och i morgon f. m. Får nu se. Mor sade, att jag gerna må vara sträng mot henne, derföre att hon gjort så, men jag tillade, att det skall jag visst (icke), ty hvar och en får göra

som han sjelf vill och får så svara för egna gerningar. Jag uttryckte äfven min ledsnad och förundran öfver henne derföre, att hon kunnat och velat göra så. — Hon hade en gång vid en förebråelse af mor för A. sagt, att hon ger både honom och deras pengar — — —, och den andre (mig) med, tillade jag. Nej, icke sagt. Detta må vara nog. Wid tvåtiden gick jag till Sjöryd. Berndt var icke hemma, då jag kom. Men jag blef der, och i skymningen kom han hem. Så språkades tills kl. var 6, då jag gick derifrån. Kaffe och mat m. m. fick jag der. Der är mycket trefligt. Det är roligt att gå dit. Sen plumsade jag hem i mörker och smuts.

29. På f. m. ingenting. På middagen kom Johanna. — I det samma fick jag bref från Arvin, som till en del biktade sina syndor och erbjöd försoning och glömska. Det är icke svårt att vinna, alldestund jag ej varit oförsonlig. Då J-a gick, följde jag med, och så gingo vi in i kammaren en stund, och jag talade vid henne. Frågade henne, om hon mindes de löften, hon hade (gifvit) till mig, om hon stod fast vid dem och om hon uppfyllt de pligter hon i sådant fall hade. Jag var mycket sträng. Talade om verklig kärlek, om förakt etc. sade, att jag aldrig kunde tro, att hon skulle gjort mig så många ledsamheter m. m. Hon teg för det mesta. Sade att hon icke kan hjälpa, hvad rykten kunna säga. Jag tillade: allt är således en afskyvärd lögn, och det kan du säga med sanning! Jag bad slutligen att få veta, om de förbindelser vi hade oss emellan voro från hennes sida med denna dag upplösta eller om de skulle fortfara. Hon ansåg det kunna fortfara som förut. I morgon vid tretiden sade hon, att hon skulle komma igen, om jag då vore hemma, hvilket jag sade mig skola vara. Då, sade jag, kunna vi vidare tala om denna saken. — Strax jag börjat tala med henne, kom Larsson till mig. Honom bad jag gå in tills jag kom, enär vi hade något att säga. Det är nu öfver ett år sen vi träffat(s). Emot qvällen gingo vi ut och gingo till och från upp i hagen och talade om saker, som ingen kunde få höra på, om våra kärleksaffärer m. m. Så kom Anna och bad oss gå fram till L-lt, hvilket vi äfven gjorde en stund. L-n fick då se J-a, och han sade mig sedan, att jag icke gerna bör rent för alltid taga afsked med henne. — L-n har nu en fästmö på Källandsö. Denna heter Zengerlein. Så förgick både dagen och aftonen under munterhet och glädje.

30. s. Då vi vaknade var det till en förfärlig snödag, derföre tänkte vi först på att blifvit liggande hela dagen och så icke räknat denna dag. Wi stego dock upp och betraktade himlarnes välsignelse. Dagen förgick under samtal och andra nöjen det bästa den kunde. På aftonen kom Johannes på L-lt och bad oss gå dit en stund, hvilket vi ock gjorde, hvarföre aftonen förgick derstädes. Det var dock icke vidare roligt. Jag skulle mycket hellre varit hemma. Jag hade icke tänkt att kommit dit mera än jag varit, men huru fogar icke ödet! Wid 11 tiden kommo vi hem. Då satte vi oss en stund, och sedan lade vi oss, men kl. var nog minst 3, innan vi somnade, emedan vi hade så mycket att tala om.

31. Snö och snöyra alldeles förfärligt. På f. m. kom Henrik in, då han skulle åstad och häfva snö och då tyckte han att vi skulle gå med. Wi följde med ett stycke. Då han kom tillbaka bad han oss, mig och Larsson, att följa med sig hem. Wi följde med dit och voro der till kl. 6, då vi gingo hem. Det var första gången han, sedan jag flyttade hemifrån, bad mig till sig. Börje på Slätter var der ock en stund. Han bjöd oss till sig i morgon middag. Henrik var full men ändå icke förarglig vidare. Då vi kommo hem, var August på L-lt efter Joh. och flickorna, hvilka kommo till oss och voro der till nära nog årets slut. Wi företogo hvarjehanda jullekar såsom skifta makar, gömma ringen, vända steken etc. Så förgick aftonen. Jag var så glad och yr jag kunde, höll mig mest till Thilda. Larsson fick nu tillfälle att studera dessa många (5) flickorna. Johanna sade han sig ej kunna förstå. Antingen bryr hon sig, sade han, mindre om mig eller är hon ock mycket illmarig och falsk. Detta senare vet jag att hon (är). Det förra känner jag icke. Det gör möjligen detsamma, huru det är med alltsammans.

Farväl du gamla år! Du har varit rikt på händelser för mig. Jag har tagit ett steg in i verlden. Du har stundom låtet mig vara nedslagen och vemodig, men du har ock gifvit mig glädje och många angenäma stunder. Mätte jag aldrig upplefva något (år), som gör mig mera ledsen än detta. Då är jag och skall vara väl förnöjd med de flyktande tiderna. Du har visserligen kommit med sjukdom för kroppen och något liknande för känslan på den senare tiden, men då detta icke varit af allvarligare art än (att) det, då förnöjsamheten fått blifva rådande, kunnat fördragas, har jag icke skäl till annat än att förklara mig nöjd med allt, då jag nu står

vid gränsen och blickar tillbaka på det som försvunnet är. De felsteg, som det arma förnuftsdyret människan alltid gör sig skyldig till, måtte de af mig icke hafva varit så stora, att de skola komma att outstrukna stå kvar i det svunna årets tidslängder för evigheten! Att vandra regelrätt såsom det anstår människan såsom (varande) ett ideal för tiden och ett odödligt väsen för evigheten, det är icke möjligt, och huru skulle det då för mig (kunna) vara det. Jag vill hoppas på det ordet: "människor sonas och Gudar glömma!" Farväl du flydda år, som nu lagt dig till den tid, som aldrig, aldrig mera mätes!

1867

1 jan.—31 dec.

JANUARI

1. Välkommet du nya år! Mätte du för mig och alla dem jag älskar och högaktar och värderar bära helsa, lycka och förnöjsamhet med dig! Mätte hvarochen få i lugn arbeta under sitt fikonaträd, till dess knopparna utspricka, blomstern framkomma och frukterna mogna! Mätte allt vara väl, då hösten kommer och ens frukter skola insamlas, räknas, värderas och bedömas! — Snö med snöyra äfven i dag. På f. m. voro vi inne. Gingo således icke till Ottessången. På middagen gingo vi till Börje på Slätter. Der voro vi till 4 tiden. Kaffe, punsch och toddy vankades. Samspråkandet lifligt och trefligt. Sedan gick Börje med ut, och på bjudning gingo vi till Henriks, till min syster. Kaffe och mat der. Det var, äfven der, ganska roligt. Jag nämnde ett ord till B. (Börje) om våra affärer. Han svarade, att det är icke farligt, vi skola icke befatta oss med ekonomien i Julen. — Slutligen trefvade vi hem genom snödrifvorna, som här och der äro så stora, att de gå högt öfver stenmurarne. Då vi kommo hem, satte vi oss att spela, och jag vann ett par flickor igen. Pappa var med. — Den ena af dessa var en, som L-n (Larsson) kände hemma i trakten af L-g (Lidköping) och hette E-a Å-r (Emma Ålander). Wi kommo nu att språka om att hon skall bli min fästmö. L-n ansåg det för att vara ett mycket fördelaktigt parti. Denna besynnerliga idé talade vi om så länge vi voro vakna. Jag skulle nu tro L-s beskrifningar och bedömande, och härpå skulle jag nu bygga en hop förhoppningar! Om man än intet skulle göra för att få realiserat en så besynnerlig tanke, är det dock nära nog romantiskt att ha kunnat tala så besynnerligt.

2. Äfven i dag snöyra och svårt väder. L-n blef här följaktligen. Han sysselsatte sig större delen af dagen med att skriva ett bref till E. Å. (Emma Ålander). Det var en högst märvärdig idé med det der brefvet. Hvad följer det kan ha, kan väl ingen veta, men det är dock i alla afseenden mycket eget. Wi voro inne hela dagen.

3. Denne dagen uppgick för vår syn något ljusare än de föregående. Kallt, men klart och vackert. Innan vi ännu hunnit att

stiga upp, kom mor på L-t. Hon var rädd, att jag skulle resa på morgonen och ville i så fall ha tal vid mig innan. Wi stego upp, och då hon gick, följde jag henne. Hon hviskade dock till mig, medan jag ännu låg, att J-a var sjuk. Då vi gingo, frågade hon, om vi hade gjort slut oss emellan. Härpå svarade jag ej mycket. Hon tyckte, (att) om det kunde blifva allvar, vore det ingenting att numera dölja. Hon hade sagt till J-a då hon gick hit, att kanske jag är redan rest. Det är han väl icke, blef svaret. Äfven hade hon (Johanna) sagt, det hon hade skullat gått hit till mig i Söndags. Det var det uppriktigaste, hon någonsin varit mot mig, tillade mor. Jag sade, att jag skall gå dit kl. mellan 2 och 3. Både jag och L-n blefvo dock bjudna att gå dit på f. m. Denna bjudning förnyades sedan af både Brita och Johannes. Kl. nära 12 var L-n färdig att gå, och jag följde honom då halfvägs till L-t, dit han gick. Wi togo nu, efter en sådan oförutsedd lång sammanvaro, afske(d) med helsningar och välgångsönskningar i alla afseenden. Jag gick hem och är ensam! Derefter gick jag till Slätter. Talte vid Börje, mötte Henrik och var sedan hos Anna Brita en lång stund. Wi talte om förra och om möjligen kommande tider! Det var svårt nog att ta afsked. — Då jag kom hem, gick jag till L-t, men nu var kl. nära 4. Jag satt der en stund och språkade med dem. J-a låg och var mycket sjuk, halssjukdom. Jag gick efter en stund till sängen och talte vid henne en stund om just ingenting. Hon bad mig skriva, fastän hon icke skrivit till mig, tackade för brefven hon fått. Jag lofvade skriva, hon ock. Jag sade henne, att vi få till sommaren talas vid vidare. Äfven sade jag, att jag ej kan *lita* på henne, jag kan ej *tro* henne! Detta, tillade jag, måste jag säga, emedan jag vill vara uppriktig. Detta var kanhända vid detta tillfälle, då hon var så sjuk, något hårdt sagdt, men det kan ej hjälpas. Hon vände sig vid detta tal med ansigtet mot kudden och sade intet! Sedan språkade jag med mor, drack kaffe och punsch samt tog afsked af alla, äfven då af J-a. Icke vet jag, hvad hon tyckte och kände, men nog var det svårt — icke så lätt för mig heller. Hon hade varit uppe en stund strax innan jag kom. Mor följde mig ut, och talet kom då på Johanna. Jag sade, att jag tänkt, då jag fick de der underrättelserna om J-a, att jag skulle göra slut med det tal vi haft ihop, om hon icke sjelf gjorde det, emedan hon möjligen hade talat vid mig utan att ha någon mening

dermed — och jag vill aldrig ha någon, som icke är mig verkligen tillgifven, ty att ta mig för en möjlig utkomst skull vore ej att göra anspråk på, emedan jag ej egde annan förmögenhet än den jag med mitt arbete kan förtjena. Vidare: Jag har föresatt mig att aldrig se på några förmögenhetsvilkor, utan hvad jag ser på är att få en, som med mig delar lifvet, hvilken är mig verkligen tillgifven och som kan sköta sig sjelf. — Mor sade, att man behöfde ju icke hålla denna saken hemlig — jag förstod att hon syftade på en förlofning. Jag sade, att man får emellertid se, huru sakerna gestalta sig till sommaren. Det vore godt att allt kunde bli, såsom jag hade förr hoppats. Huru det blir, tillade jag, skall jag aldrig glömma *henne*. Tärarna kommo mig i ögonen, och jag måste gå. — Hvilka känslor, som nu genomkorsade min själ — det vet jag ej. Hvarföre skall man vara så känslig, så svag! Det är dock icke underligt, kanhända återser jag henne aldrig mera, och hon har åtminstone varit mig kär. — J-a sade, att hon aldrig legat sjuk förr. Syntes vara mycket ledsen. Ej att undra på. Jag var något ledsen jag, ehuru lugn och kanske — kall. Tiden skall nu göra allt, och till sommaren skall det nog afgöras. Det vet dock ingen, huru förhållandena gestalta sig. Kanske är man då icke mera till! I hemmet satt jag snart, ensam och vemodig — är det att undra på? — Wid åttatiden kom Börje med ett bref till G. (Göteborg), innehållande en mängd pengar. Han blef en god stund och språkade om hvarjehanda saker och ting. — Detta är sista aftonen, jag denna gång är hemma, hvem vet om ej den sista, sista.

4. Steg upp för att resa. Kl. $\frac{1}{2}$ 5 voro vi resfärdiga. Jag tog afsked med min gamle far. Ack, att jag ännu många gånger måtte få taga afsked med honom innan den sista, som en gång måste komma! Wi reste med släde. Föret var godt i Grimmed och på norra sidan Torpa, eljest dåligt. Betade på Backa, Torpa och Kongsbacka. Hunno till Skäggered kl. $\frac{1}{2}$ 5, således efter 12 timmar. Der lågo vi om natt(en) och hade det mycket bra. Här har varit en alldeles förfärligt kall dag. Hvad följer sådana resor ha för helsan är oberäkneligt.

5. Kl. 5 på morgonen reste jag från Skäggered i sällskap med bonden Anders, som skulle till G. (Göteborg). Så fick jag åka med honom understundom. Kl. $\frac{1}{2}$ 9 var jag på mitt lilla rum igen och mottogs af madam med mat, kaffe och öl. På middagen gick jag

till Setterborgs kontor med ett (bref), innehållande 1000 Rmt åt B. O. (Börje Olsson) på Slätter. Kl. $\frac{1}{2}$ 3 reste jag med tåget till Gamlestaden för att helsa på Persson. War bjuden till denna afton. Äkte i 2ra klassen, ty 3 var upptagen. Hos P. var trefligt. Wi spelade Schack, och jag vann första spelet på året. Sedan på aftonen spelade jag och han och hans fru kort och så förgick aftonen gladt. Blef öfver natten.

6. s. Kl. 10 gingo vi till kyrkan. Jag gick med P. till Hospitalskyrkan. Predikan hölls ej i kyrkan utan i en sal å därhuset. Några dårar voro åhörare. Sethelius, en f. d. studerande, predikade. Det gick rätt bra. Då jag gick från kyrkan, fick jag ett förfärligt anfall af blodhostning. Förblef dock rätt rask. Blef hos P. till kl. 5 e. m. Han följde mig, då jag gick. På morgonen tidigt kom von Holten till oss. Han sade nu, att han var för tillfället utnämnd till ordförande i Skolstyrelsen under det att Ch. Dickson är frånvarande. — P. omtalade, att Holten en gång hade sagt, att om här i G. staden (Gamlestaden) icke blir särdeles många barn, skulle de taga mig till staden, antingen till Hagaheden eller till Hammarströms skola. Tänk, om så väl vore!

7. Satt inne ända till kl. 2. Då gick jag till posten med 3 bref och sedan att köpa mig ett par gummigaloscher. Derefter till Börjessons. Der kom mycket främmande dit, och vi hade roligt. Snart talade jag om att jag måste gå, emedan jag ej hade någon portnyckel med. Då bad mig madam gå hem efter den. Detta gjorde jag, men då jag kom ut fick jag sådan blodspottning, att jag beslöt att gå tillbaka och taga afsked. Så skedde. Annars hade jag kommit att bli der minst till kl. 12. Nu var jag hemma $\frac{1}{2}$ 10. Då jag kom hem, sade madam, att W-g (Wennerberg) varit två gånger och sökt mig. Nu ha ferierna slut. Huru fort ha icke äfven dessa dagar tilländalupit. Huru besynnerliga och till en del äfventyrliga ha de icke varit! Hvilken förädling har mån min själ vunnit af dem för lifvets stora ferietid, evigheten! Kanhända intet. Wi äro städs onyttiga tjenare, som litet tänka på det eviga. För lifvet uppgöra vi planer, utföra dem i tanken och njuta af vår sällhet, den tänkta; men evighetens sällhet träder oftast i bakgrunden och undgår alla beräkningar! Sådana äro vi svaga varelsor, vi begripande djur. Ack! om vi kunde betänka, att lifvets mål är sällheten och sällhetens verkliggörande — döden !!!

8. *Skolterminens början.* Redan tidigt gick jag till skolan. Först var jag dock på apoteket med ett recept, jag förr köpt efter, men der lemnades ej mera efter det. Strax före 9 f. m. kom jag till skolan. Nu återsåg jag de barnen, jag förra terminen lemnade. Holten kom dit för att med ett tal öppna skolterminen. Mamsellerna (fröknarna) voro då äfven inne. Mamsell Ljunggren gratulerade "till en god fortsättning på det nya året". De andra blef det ej af att jag helsade på en gång. Holten läste ett kapitel i biblen. Gjorde ett kort, men ganska lyckadt tal. Bad oss alla välkomna; Tog oss, lärare och lärarinnor, i hand o. s. v. — Sedan började vi på det gamla vanliga. War uppe hos P. (Persson) och spisade middag. — Gick från skolan något före kl. 2, emedan jag skulle gå till doktorn. Honom träffade jag. Då jag berättade om förhållandet, och att jag sökt honom 2 gånger förr, funderade han några ögonblick, liksom han ej vetat hvad han ville göra. Satte sig dock och skref. Jag anmärkte, att jag för resten icke känner mig sjuk. Han svarade: "Det är nog det, att ha blodhostning, det är icke för roligt det." Han tillsade (mig) nu, att jag icke får förtära någonting varmt samt icke kaffe eller thé. Äfven skall jag hålla mig inne och stilla, får icke gå. Huru skulle jag för tillfället, såvida jag förmår att gå, kunna uppfylla senare delen af hans föreskrifter. Sen till apoteket och så hem. Der satt W-g och väntade på mig. Snart gick han, och jag gick då ut med ett bref af von H. samt sedan till apoteket. Kl. 6 återkom W-g och var till kl. nära 9. — Haft mycket ondt i bröstet idag.

9. Steg upp och spisade rågmjölsvälling till frukost, emedan jag skall något ha, och kaffe får jag ej dricka. Gick till skolan. Der är icke just så trefligt. Hela dagen har det regnat och stormat. Bröstet varit mycket dåligt. På aftonen gick jag till Judarne för första gången i år. Der var det som vanligt. Talte ingen vid utom pojkarne. — Om jag icke snart blir bättre i bröstet, vet jag icke hvad det skall bli af. Jag får emellertid skaffa mig åt närheten af skolan.

10. Underliga drömmar. Jag var på ett ställe liknande mitt gamla hem Sl. (Slätter). Der var den der jag på något ställe kallat "Lärkan". Gick ut och talade med densamma. Då jag var ute och detta gjorde, fick jag se, hurusom — (Johanna) stod innanför och såg ut genom fönstret. Jag tycktes vara lugn och låta som

ingenting. — Ingenting nytt från skolan, utan att barnen äro mycket stygga. Hos Judarne från 5—7. Sedan hemma.

11. Snöade då jag gick både till och ifrån skolan. Intet nytt derifrån. Kom hem kl. 3. Suttit inne alltsedan. Mycket ledsen. Det är ju också ganska naturligt. Väntar på bref hemifrån samt från andra goda vänner. Får nog vänta i min bedröfvelse. Ack! hvad vi usla menniskor kunna känna oss olyckliga! Hela lifvet kan bli oss en plåga. Sent på aftonen kom W-g (Wennerberg).

12. Jag satt inne hela dagen ända till kl. 4 e. m. Lundblad kom med bref ifrån Claésson. — Jag har sysselsatt mig med att uppgöra räkenskaper för förra året. Inkomsterna öfverstiga utgifterna med mer än 100 R rmt. — Kl. 4 gick jag en timma för att hämta frisk luft. Det var väl behöfligt. Jag kände mig mycket friskare, då jag kom ut. Kl. ½ 6 kom W-g, och då skulle vi gå till Börsen, hvarest Göteborgs Witterhets etc. -samhälle (Göteborgs Wetenskaps- och Witterhetssamhälle) hade sitt årssammanträde. På vägen voro vi inne och drucko Chokolad. Wi kommo till stället. Sekreteraren redogjorde på vanligt sätt för vetenskapernas framgång etc. Tre ledamöter hade under året dött. Dessa fingo af sekrt. hvarsin minnesruna. De döda voro J. Börjesson, major Sivers samt Thunberg. I stället för dessa hade invalts: Sturzenbecker, Nyblom och en från Lund, hvars namn jag ej kunde höra. Af samhällets prisfrågor hade den vetenskapliga blifvit af en besvarad men ej vunnit priset — det lär ej vara brukligt att utdela något pris. En öfversättning hade blifvit inlemnad men ej vunnit priset. I de vittra ämnena hade inga täflingskrifter inkommit. Det är ju också förgäfvets att i det Samhället söka några lagrar. För detta året gifves ej något täflingspris för rimmare. — Doktor H. släppte sin kikare från läktaren och ned. Den kunde gjort illa vid damerna. Kl. ¾ 9 var allt slut; men jag skulle väl äfven anmärkt, (att) det förra och detta årets ordförande, Landshöfding Ehrensvärd, höll ett föredrag om Storsjöfisket i Bohusläns skärgård. Der fick man höra huru fisken "slagtas" m. m. — Jag gick hem i sällskap med Johansson, poeten.

13. s. Efter en lång sömn, med drömmar illustrerad, steg jag upp och gick i domkyrkan och hörde för första gången på året den älsklige predikanten Wieselgren. Han framhöll i dag, såsom så ofta, nödvändigheten af gerningarna för saligheten. Han sade en

gång: "Förståndet är en tusenkonstnär liksom känslan!" Från kyrkan i sällskap med W-g åt alléen en kort stund. — Der är fullt före. Man kan nu få se exempel på huru de "förfäme" sköta sina nöjen ute i det fria i den tid, då Tellus är hvittäckad. — I skymningen kom L. (Lundblad) med bref. Det var från hemmet, från August. Allt är godt hemma. Pappa som vanligt. J-a var redan frisk, då August kom hem. Ingenting vidare. — Kl. 6 gick jag till museum. Det kostar om söndagarna endast 10 öre. War i läsrummet. Läste "En statshvälfning i Rom" af Börjesson, "En sommar på Island" af Pajkull m. m. Man kan väl knappt bättre använda 10 öre än att få i tre timmar sitta och läsa snart sagdt hvad man behagar för godt för dem. Kl. ½ 10 åter hemma.

14. Börjat en vecka igen. War uppe hos P. (Persson) på f. m. och drack mjölk. Då jag gick hem, mötte jag Bonnevier och språkade med honom en stund. Ingenting vidare. 31 gossar i skolan i dag. Blott en borta.

15. P. var på begrafning på e. m., och derföre hade jag skolan ensam. War hos W. (Wallin) med och efter bref åt H. (Holten). Jag (är) hans brefbärare. P. och Lärarinnorna (ha) fått biljetter till en föreläsning. Jag ej naturligtvis. Jag måste ha ändring på förhållandena. Talt med rabbinen första gången i år. Kallt, kallt.

16. Bitter väderlek. Skulle in till Holten med ett bref. Steg in i hans mottagningsal. Han sade, att jag borde bo derute. Då anmärkte jag något om lörens otillräcklighet. Sade att det är omöjligt att lefva och kläda sig anständigt på 500 Rkmt. Han tyckte då att vi skola nog ställa om det på något sätt för K. (Kinberg), ty K. har vunnit skolstyrelsens förtroende; ej annat än jag vet — och mitt, sade han, har då K. — Men hvad nytta har jag af dess förtroende, om jag likväl skall för dess skull "förgås på vägen". — Då jag gick hem, hade jag äran att på Östra hamngatan se ett slädparti af omkring 50 st. slädar!

17. Ett rysligt yrväder hela dagen. 1 ½ timma var jag på vägen till skolan. Der hade jag icke haft att göra, ty der var icke mer än 8 gossar närvarande. — Bref från G-n (Gunnesson).

18. Om möjligt ännu förfärligare väder än i går. Det kostar på att gå mellan G. (Göteborg) och Gamlestaden. Stundom får man gå i snö, så man håller på att bli fördränkt i drifvorna. Ögo-

nen kan man ej upplyfta, ty då förgås man, öronen få frostska-
dor etc.

19. Steg upp kl. 8 och gick så genast till doktor Evert. Jag sade honom, att jag nu var bättre, men att jag hade hosta, ehuru den ej var särdeles svår. Han skref åter ett recept, och jag fick bröstpulfver att intaga, en thesked 4 ggr om dagen. Derefter gick jag till Seminarium och hörde på rektorn kl. mellan 9—10. Sedan talade han vid mig och var mycket god och vänlig. Der efter hem. Warit inne alltjemt. På (kvällen) så klart och månljust, att jag kl. 7 kunde se att läsa i månljuset. Madam suttit inne och språkat med mig länge, länge. Skrifvit bref hem. Kl. 8 kom W-g (Wennerberg). Han berättade ett äfventyr från Seminarium. Lind hade lektion, och i rummet intill skulle vara sång för S-m (Sandström). Då gick L. in och talade med S-m och sade, att det var störande. S. svarade: Hallén klagar aldrig öfver att han är störd. L. var qvick, — så vill han vara alltid — och sade: det är en annan sak med H., ty för honom läsa de psalmer, och då är det passande att psalmer sjungas bredvid. Hvad läser Hr Lind frågade S-m. Svensk historia, svarade L. Det är bra, sade S., då kunna vi ju, då mag. läser, sjunga: Kung Carl den unge hjelte eller: Hell dig du etc. och då H. läser kunna vi sjunga psalmer. L. var tillbakaslagen. Dermed var det slut.

20. s. Gick i Hagakyrkan kl. 10. W. (Wieselgren) predikade. Han stod för altaret både före och efter Gudstjensten. Det är någonting storartadt att höra honom från altaret. Han sjöng: Herren vare med eder. En ganska vacker stämman och stark. Han började predikan så efter det han läst Lucidors psalm 467: Wi lefva i hemsökelsestid, Herren hemsöker oss! Talade sedan mest om förståndet, hjertat och samvetet. Han hade en svart mössa på sig, hvilken han icke förut haft under det jag sett honom. Kl. 2 kom Hultén hit och var ända till kl. 9. Wi läste och språkade.

21. Wadade till skolan ganska tidigt i dag. Då vi började skolan var der 3 gr. köld inne. Det duger det. War uppe hos P. och drack ett glas mjölk på första rasten.

22. Kl. något öfver 10 kom inspektör till skolan, och han hade med sig den blifvande inspektorn, herr Uddgren. De gingo der och hörde på en stund, voro äfven hos mig. Jag hade innanläsning.

Der sändes nu bud till Liden,¹ att lärarinnorna skulle komma med de barn de ville ha uppexaminerat. Kommo så 3 lärarinnor, som jag aldrig förr sett. Gossarne, de hade med sig, voro 7. De voro ganska skrala. P. examinerade dem, men jag blef dock tillfrågad med afseende på uppflyttning. Jag sade, att man kan väl behöfva dem, alldenstund jag ej har mer än 24 förut. Kl. var öfver 1, då herrarne gingo. P. sade då, att han skulle spisa middag, samt tillade, att jag ingen spisar. Då upplyste jag, att jag bor i Haga. Då förundrade sig herrarne att jag kan gå så långt. W. (Wallin) frågte, om jag äfven gått de svåra dagarne. U. (Uddgren) tillade, att då man är ung, aktar man ingenting. Uddgren såg ut att vara mycket god.

23. Drömmar förunderliga! Talte vid min mor. Drömde om ett bref m. m. — Rysligt kallt. Mötte Lind i Redbergslid, och han hade fruntimmerssjal om axlarne. — Arvin kom kl. ½ 6.

24. Då jag gick till skolan, snöade och yrade det förfärligt. Då jag gick hem regnade det, så att jag blef nästan genomvåt. Fick veta att O. (Olaus) varit inne sedan i Lördags, men kört ut i dag. Förargeligt!

25. Åter slutat en arbetsvecka. Kämt mig mycket dålig i bröstet. Under natten svettades jag alldeles förfärligt. På aftonen när jag var färdig att gå till sängs, fick jag ett häftigt anfall af blodhostning.

26. Steg upp och gick ut kl. ½ 9 för att gå till Seminarium, men fick, då jag kom ut, en sådan blodhostning, att jag måste vända om och gå hem igen. Detta var 7:e gången jag haft sådana anfall. När jag då fick varit inne en stund, gick jag likväl till Seminarium och talade med Leff. Bad honom rekommendera mig någon plats på landet. Det skall jag visst göra, sade han, om du vill till landet, och du skall ha en bra plats, icke hvad för en som helst. Jag sade, att jag tänkte söka W. Det tyckte han, att jag borde. Bad mig för resten söka "oupphörligt". Sade mig sedan om en ledigvarande plats på Orust, hvilken är i Torp. Bad mig skrifva till kyrkoherde Rohdin och göra förfrågningar. Sade att jag kan påräkna de bästa rekommendationer, hvilket jag må anmärka, då

¹ Nyfikeliden.

jag skrifver till kyrkoherden. För resten sade han, att jag för tillfället kan säga till, att jag får Carlssons skola i Haga, ty Hagberg, som nu sköter den, får icke vara der mer än högst en vecka. Leff, skall då rekommendera en seminarist till Gamlestaden. Detta skall jag tala med von Holten om. — Hörde på en lektion af Neovius. Gick sedan hem och hade på e. m. åter ett lätt anfall af blodhostning. Haft särdeles många besök i dag, Blomqvist, Fröjer, Södergren, Wennerberg och Hultén. Så har då äfven denna bedröfliga dagen gått. Arv. var på apoteket och köpte pulfver till mig.

27. s. Gick i Domkyrk. ehuru jag var ganska skral. Det var också mycket svårt att stå. W. (Wieselgren) talade om i sin predikan Platon, Stoiker, Epikureer etc. Kristensson kom hit med bud från Leff. angående ett par skollärareplatser i Wenersborgs landsförsamlingar. Jag skulle naturligtvis få någon af dem, om jag ville, men tror ej det.

28. Då jag gick till skolan, talade jag vid Holten om skolan, huruvida jag borde flytta till Gaml. (Gamlestaden) eller jag kunde få plats i staden. Han sade, att han redan talt vid Wallin om saken, och att jag skulle snart få antingen vikariat eller egen plats i Haga, att jag kunde få bo, der jag bor. Jag begärde emellertid få reda på saken så fort (som) möjligt. Han sade äfven, att min flyttning blir en förlust för skolan derute! (Jag bedrages ej lätt af smicker.)

29. Från skolan intet nytt. Kl. $\frac{1}{2}$ 4 gick jag till seminaristen Thedén och frågade efter skolan i Torp, hvarest han vikarierat i 4 månader. Hans omdöme var icke så oäfvat. Skolan är fast utom 2 månader. — Kl. 4 talte jag vid Leffler och sade, att jag ej kan, till följd deraf att jag ej kan sjunga, taga någon af platserna. Men jag sade ock, att von Holten lofvat mig plats i staden. Leffler sade, att skolstyrelsen skall sammanträda först i nästa månad, och då skola de nog tala om mig. På aftonen var W-g (Wennerberg) här en stund.

30. Inne hos G-n på morgon(en). Han sände ett bref till G. I skolan det gamla enahanda. Ej hört af Holten. Skrifvit till Samuelsson på aftonen. War hos Judarne. Då man vid 8ta tiden är ute och går, får man knappt gå i fred för stygga fruntimmer. De helsa, gå och titta en i ansigtet och dyligt. Sådant händer ganska

ofta. Det är rysligt hvad menniskan kan falla djupt. Ingen kan väl dock falla djupare än qvinnan. Wädret är mildt och godt, ganska godt.

31. Till och från skolan och dermed intet vidare. På aftonen hos Judarne, och der slutade jag med denna dagen. Dock skall jag läsa der om onsdagarne. — Denna månad har således slut. Den har varit lång och händelserik. Hemma började den och (det) under rätt egna omständigheter. Här har den fortsatt under sorgliga omständigheter kunde jag kanhända säga, men dock icke så, (att) det (icke) kunde varit sämre än det har (varit). Helsan har varit klen, och det är just icke att undra på. På morgonen spisar jag litet bröd med mjölk. Går sedan, ofta i det mest svåra väder, till skolan. Dit hinner jag icke på mindre än $1\frac{1}{2}$ timma, sedan läses der i 3 timmar. Då är kl. 12. Nu kunde en skollärare behöfva få gå ut från skolbullret och i sitt lugna rum få vederqvicka sig. Men jag får då sitta i skolsalen, hörande på barnens nu oerhörda buller, hvilket icke rimligtvis kan fullkomligen förbjudas. När denna timman, som ofta är ganska lång, ändteligen får slut, skall man åter arbeta med barnen 2 timmar. Sedan åter gå 1 à $1\frac{1}{2}$ timmas väg, och då får man sin middag. Hårtill kommer då, att man understundom är så sjuk, att det man ser närmast för sig är — jag vill det icke uttala. Sådant allt har man för skolstyrelsens skull, hvilken icke kan aflöna sina lärare så, att de kunna lefva anständigt. Men jag vill icke vidare tala härom. Det är ju endast att uppskrifva sitt lidandes historia! — Kanske är det endast oförnöjsamheten, som utgjuter sig. Man kunde ju ha det sämre! eller hur? — Farväl du svåra månad.

FEBRUARI

*"Förakten plågan; den skall upphöra,
eller ni skolen upphöra!"*

F. B. (Seneca.)

1. Med blid och stilla väderlek mötte oss denna månad. — Drömmar! Jag såg min mor och — (Johanna). — Någon sade mig, att jag icke får eller kommer att få platsen i Torp. Detta kanske slår in, ty det är icke en gång säkert, att jag söker den-samma.

2. Till kl. 9 gick jag till Seminarium och hörde på Leff. mellan 9—10. Kl. 10 kom Persson dit. Han sade mig, att vi, stadens skol-lärare, voro till i afton bjudna till Wallin. Holten hade fått bref derom. Läsit det för P. Det innehöll att P. och hans kamrat (jag) skulle komma. — Kl. 10—11 hörde vi på Lind i Geografi. När timman var slut, bjöd Lind Mig, Persson och Blomqvist på ett glas öl. Detta vankades vid Gamla teatern.¹ Det var således på f. d. teaterkällaren fastän i andra våningen. Sedan var jag med B-t (Blomqvist) på Stampen. Vid 5 tiden kom Persson till mig och var till kl. 6, då vi gingo till Wallin. Samlingsstunden var just kl. 6, så att endast två voro före oss, och vi kommo på en gång tre. Små-ningom kommo de, så att vi slutligen voro 10 skollärare. Af W. (Wallin) hälsades vi alla välkomna. Efter en stund, då alla voro samlade, vankades thé. Strax efter att det var intaget bjöds på punsch. Nu var kl. emellan 7 och 8. Då kom den blifvande inspektorn, Uddgren, dit. — Nu språkades der om hvarjehanda, och

¹ Kinberg menar här "Mindre teatern", som låg snett bakom Göta källare vid Södra Hamngatan. Någon gång kallades den kanske också "Gamla teatern" till skillnad från "Nya teatern", som numera kallas "Stora teatern" och ligger vid Kungsportsavenyen strax söder om Kungsportsbron. Teatern vid Södra Hamngatan tillkom 1816 och ödelades genom en eldsvåda natten till den 21 dec. 1892. Då Lind ville bjuda på ett glas öl var ju vägen från Seminariet vid Drottninggatan till "Mindre teatern" inte lång.

U. var den, som i synnerhet gaf lif åt samtalet. Han talade om kristeliga förrättningar. Många märkvärdiga äfventyr. Berättade om hurusom Upplands allmoge är den mest snuskiga. Samtalet var lifligt och trefligt en stund, men snart kom vi fram med saker angående skolorna och dess årsuppgifter. Då blef det mera enformigt. Skolläraryn skola hjälpa honom med detta arbete, hvilket eljest blott tillhör inspektorn. — De kommo att tala om dålig stil, derföre att W. (Wallin) har det. Wieselgren och biskopen voro båda utmärkta för sin dåliga stil, men de kunde ändå icke jemföras med erkebiskopen Reuter Dahl. — Kl. gick till 10, och vi manades att spisa qvällsmat. Stego så in i ett annat rum. Här gick man först till smörgåsbordet och fick sig en bit. Der fanns bröd, smör, ost, sill och ett slags köträtt samt äfven en sup för den, som behagade. Derifrån gick man till stora bordet, tog i handen en tallrik, försåg sig med lutfisk, potatis och sås. Sedan gick man bort åt en vrå och fogade detta i sig. Till fisken vankades också en sup för dem, som älskade glaset. Efter hand kom varochen fram ur sin vrå med en tom tallrik, och bordet fylldes med sådana. En kort paus uppstod. Men snart fortsattes det goda verket såsom förut, endast med den skillnad, att allas ögon sågo till grötfatet, mjölkkanan och sockerfatet. Denna gång utdelades tallrikarna af hennes finhet kyrkoherdinnan till hvarochen av oss. En vråkrypning uppstod, och gröten försvann. Tallrikar och mustascher slickades, och åter gick man och tog sig en tallrik och försåg sig med bakelse med hvad dertill hörde. Dessa voro snart icke mer. Af begagnade käril voro nu borden fullsatta, och de 10 skolläraryn, de båda presterna samt frun, värdinnan, borde vara mätta. Också klappade värden händerna, och en hvar stod upp från sitt rum, knäppte händerna och tänkte någonting några sekunder. Alla bugade sig djupt, och följande den nye inspektorns exempel gingo alla, dock en och en i sänder, till värdinnan och togo henne i hand, "bugande sig ned mot jorden", dock endast en eller två gånger allt efter mjukheten, och hon neg allt efter behof. Matborden lemnades nu bakefter och till förra rummet styrdes kursen. Dörren stängdes och det goda var icke mer. — En stund ännu fortsattes med tal om skolorna, hvarefter bugningen återigen började, men för hans herrlighet värden. Sedan var det rad i rad ut. Här blef nu till en början ett väsen angående ytterrockar, hattar och galoscher. Snart var en

hvar nöjd, och så gick det nedföre, tills man åter var i det fria. Detta var väl hvad man kallar en supé, kan jag tänka. Kl. var $\frac{1}{2}$ 11, då vi gingo derifrån.

3. s. I domkyrkan kl. 10. Alltid skall man stå i kyrkan.² Det är någonting grymt deruti, att stolarna icke äro fria för hvaroch-en. Det är således endast den rike, som skall få vara i kyrkan eller kunna vara oaktadt det heter, att dem fattigom varder evangelium predikadt. Alla kyrkor med alla dess stolar, och hvad namn dessa rum kunna ha, skola vara fria för hvem som (helst). Det som utslutande tillhör det andliga skall icke vara underkastadt penningen, så att icke alla ha samma rättigheter och samma fördelar. — På e. m. var W-g (Wennerberg) här samt S-n (Södergren).

4. Åter börjat en vecka. Barnen äro mycket stygga. Holten var i skolan på f. m. Då jag gick hem, hade jag i sällskap mamsell (fröken) Wickstrand. Hon har ett ord att säga, må tro.

5. Kunde ej somna på flera timmar i går afton, och höll derföre på att försofva mig. — Blev af P-n (Persson) bjuden på middag, derföre att det var hans födelsedag. På f. m. var jag inne i Mamsell Ljunggrens (lärarinna i handarbete i samma skolhus) skolrum med en bok till henne. En kort stund språkade jag med henne. Detta var första gången jag var i hennes skola, äfvensom, att jag talade vid henne. Kl. 2 gick jag från skolan och var så på hemvägen inne i mamsell Wickstrands skola och hörde på ljudmetoden. Denna metod är troligen bättre än stafningsmetoden. Den är mera naturlig. Sedan gick jag till Seminarium och hörde på Hallén mellan 4—5. Det var katekes och 4:e hufvudst. Han var sig lik. Då det var slut, helsade han på mig och frågade, hvar jag är. Då jag sade detta, undrade han på, att han icke sett mig någon gång. Han var mycket artig. Sist hem.

6. På middagen gick jag till Alekärr, för att ta reda på några uppgifter för skolan. Derifrån till Liden till mamsell W., och hon åtog sig att taga reda på sakerna deruppe. En stund stannade jag

² Kinberg låter sin förargelse över att kyrkbänkarna var förbehållna betalande personer vid flera tillfällen skymta fram i dagboken. En person kunde ha betald kyrkplats i mer än en kyrka. Detta system avskaffades så småningom och början gjordes med Johanneskyrkan vid Stigbergsliden. I våra dagar är det ju endast i undantagsfall trängsel i kyrkorna.

der, och hon, den pratsamma människan, talade om skollärare och lärarinnor, deras giftermålsaffärer etc. — På aftonen hos Judarne. Sent var W-g (Wennerberg) här en stund. Eländigt väder.

7. I skolan som vanligt. På (e. m.) gick (jag) till L. (Liden.). Barnen svåra. Då jag kom hem spisade jag middag, och i skymningen lade jag mig att sofva och sofde så ända till kl. 9. Det var ovanligt det.

8. Från skolan gick jag till fru Tengström i Liden i och för skolornas räkning. Sedan hem. På aftonen kom Hultén med 2 bref till mig, ett från S-n (Södergren) och ett från Larsson, och uti det var ett från E. Å. (Emma Ålander) till honom. Det brefvet vi skrefvo, innehållande våra framtidsplaner, har alltså kommit fram och blifvit till honom besvarat. Dess innehåll var godt, om man så vill. Det bref L. (Larsson) hade skrifvit var taget för "allvar". Det vore roligt att få hans porträtt. Hennes skulle komma tillbaka. "Huru vi skulle bli bekanta synes för mig främmande, men ingenting är omöjligt." Sådana uttryck såg man i det brefvet. L. (Larsson) ber mig skrifva genast till henne och säger bland annat: "Hon är älsklig till hela sin varelse — om jag ej säger sant, och du ej skall i hela din tid komma att tycka detsamma — låt det bli min skuld." — Det är mycket sagdt.

9. Gick till Seminarium kl. 9. Hörde på Leff. en timma. Han frågade mig sedermera, om jag ej får flytta till staden. Bad mig tala vid Holten och Wallin derom. Sade att Holten sagt till honom, att jag skulle få flytta. — Fick bref från Samuelsson. Platsen i Torp söker han. Min dröm gick således i fullbordan. Leff. hade således ingen reda på sakerna. Det duger ej att lita på andra för mycket. Kl. 10 gick jag hem, satte mig att skrifva till E. Å. (Emma Ålander). På e. m. kommo Hultén och Fröjer hit och senare W-g (Wennerberg). Så har denna dagen gått. Är mycket lugn och beqväm af mig nu för tillfället.

10. s. I Hagakyrkan kl. 10. Wieselgren tolkade dagens text med en alldeles hänförande värtalighet. Tänk, hvad äro icke Jesu liknelser herrliga, då de af en W. tydas och förklaras. Dessa liknelser enkla djuphet är beundransvärd. — W. visade hurusom kornet, sedan det är nedlagt i jorden, icke får af såningsmannen oroas, innan det fullmogna axet är färdigt att falla för lien; det är: tron skall då visas genom gerningar, men allt hitintill är det Gud

som verkar och gör allt utom det, att såningsmannen nedlade kornet i åkern, som han förut tillredt hade. På slutet af predikan kom han till moralläran och var dervid mycket sträng. Sade att det är icke blott ur presternas händer, som Gud kommer att fordra den eller den förlorade, utan det kan blifva ur hvars och ens hand, hvilken icke sagt ett ord i sinom tid. Wi äro alla i detta afseende prester. Kan man icke, sade han, säga till drinkaren, att han icke skall gå in der han förderfvar både kropp och själ. Han beklagade, hurusom här i denna staden, som i kyrkans historia är bekant för sin goda kristendom sedan förra tider både med afseende på dem som lära och höra, nu i denna tiden herrskar sådana laster och brott, som icke hedningar kände, som der icke bland dem kan nämnas. Det står icke, sade han, väl till med kristendomen, så länge de fattigas döttrar öfverfallas på gatorna och måste genom "rop och skrik" söka räddning från förföraren, så länge som den der "fint klädde herrn", som gör sådant, ännu icke är sedd illa på af någon derföre, att han så gjort hafver. — Efter Gudstjensten pålystes, att här kommer att upprättas aftonskolor för de barns undervisning, hvilka lemnat folkskolan. Behovvet häraf visade W. särskilt derigenom att bland de barn, som detta år anmälde sig till nattvardsundervisning, var det icke mindre än 80, som ej kunde inskrifvas, derföre att de icke kunde läsa innantill. De flesta af dessa gå så bort och höras icke mer af, förrän de åter en gång efter längre eller kortare tid träffas i fängelserna. På e. m. gick jag till skoll. Johansson en stund. Der bjöds på thé. En skollärlarinna Olsson kom dit. — Då jag kom hem, väntade W-g (Wennerberg) på mig. Dermed allt för idag.

11. Då jag gick till skolan, talade jag vid Holten. Han bad mig vara så maklig vid barnen som möjligt, söka att undgå all bestraffning. Härvid gjorde jag många frågor och anmärkningar. Hvad skall man göra med dem? Hvarföre nödgas alla skollärare bestraffa? etc. Det var ej mera dermed. Han sade med afseende på mina utsigter, att här till hösten eller kanske till våren blir 2 nya gosseskolor, och att jag då har utsigt att få ordinarie plats. Jag sade honom, att jag på den lön jag nu har ej kan lefva. Han frågade nemligen om jag betalar i ett för allt. Då sade jag, att jag detta icke kan, emedan det vanligtvis beräknas 40 pr månad, och då hade jag 20 öfver! — På aftonen bref från pastor Asklund

med prestbevis. På middagen fick jag bref från Fagander, det första sedan han i Juni reste härifrån.

12. Då jag gick från skolan, gick jag af en händelse genom staden och träffade så Olaus. Fick helsningar hemifrån. Skref sedan bref hem och till L-n (Larsson) och var inne med dem på qvällen. W-g (Wennerberg) har varit här en stund.

13. I skolan var Holten en stund. Jag skulle hellre dock se Kerberos der, fastän Eurystheus ej kunde fördraga honom. Kanhända jag hade mera fördrag, som ser så mycket elände d. v. s. onda väktare. På e. m. var Sven H. (Höglund) här en stund. Warit hos Judarne. Morgonen var mycket skön. Jag var hos Wallin med uppgifter från skolorna. Han var mycket god i dag.

14. Från skolan intet. P. (Persson) var i går afton och blef intagen i "Götiska förbundet". Jag fick veta ej så litet, såg hans orden. På aftonen var jag på Prins Oskars skola och läste i stället för Törngren från 6—8. Det gick bra.

15. Skolan börjar från och med denna dag kl. 8. Derföre gick jag innan det ännu var dag. Kom hem kl. 3. War så hos Hultén. Sedan hos en skomakare. Kl. $\frac{1}{2}$ 9 gafs eldsignaler. Då elden var på den närbelägna Skolgatan gick jag ut att se derpå. Släckningen försiggick i ett ögonblick nära nog. En mängd af folk får man se, och är det derföre icke utan sin nytta att vara ute en stund vid sådana tillfällen.

16. Suttit inne hela dagen utom det att jag följde W-g (Wennerberg) vid 8 tiden utåt Alléen. Södergren varit här, likaledes W-g o. H-'n (Hultén). Skrifvit till prosten Sjögren i Ö. Eneby angående en skollärareplats derstädes.

17. s. Gick i Haga och hörde Sjöblom i högmessan. Jag tycker ej om sådana der prester. Efter högmessan höll Wieselgren ett tal öfver Davids 37: 25. Wisade här huru den rättfärdiges barn ej behöfva gå efter bröd. Sade hurusom här i denna stad är 6000 människor, som behöfva anlita fattigvården. Det beror på det moraliska förderfvet bland människorna. De spara ej från sommaren, då de kunna förtjena sig något, då de ofta förtjena sig så mycket eller mer på en vecka, än deras gamle fader såsom torpare kunde förtjena sig på ett helt år. Han visade origtigheten uti att låta barnen efter bröd gå, om än nöd skulle vara för handen. De böra icke göra det, för det förer till deras moraliska förderf. Se uppå fog-

larna, sade han, hvad lära vi af dem? Jo, att de först med möda bygga sitt bo och sedan börja att lägga ägg och uppföda ungar. Hvad lära vi deraf? Att vi först skola skaffa oss ett hem, bygga en boning, innan vi tänka på att föröka vårt slägte, på det att detta må ske under eget tak. — 55 minuter räckte hans sköna tal. — Gick sedan hem jemte S-n (Södergren), som gick till Joh. kyrka, der W-n skulle hålla tal öfver samma text. På e. m. fick jag bref från Fagander, som är i Wärö. Skref till honom.

18. Efter många mulna dagar möttes vi i dag af en klar. Då jag gick från skolan hade jag P. (Persson) och Lind i sällskap. Lind språkade om många saker och i synnerhet om kristendomsundervisningen i folkskolan. Att denna för närvarande bedrifves på ett barbariskt sätt kan ej nekas.

19. Det vanliga enahanda är dagens lösen.

20. War riktigt trött då skolan var slut. Gick så hem. W-g (Wennerberg) kom. Gick till Judarne. Sade doktorn, att jag läser ej för mindre än 50 öre per timma. Dagen slut!

21. War mycket sömnig då jag steg upp och blef ej riktigt vaken (på) hela f. m. Undervisade muntligt hela 6 timmar. Hade mamsell W. (Wickstrand) i sällskap ett stycke. På aftonen kom Fröcklén upp till mig en stund.

22. Weckans arbetsdagar ha slut, och mer vet jag icke.

23. På morgonen då jag stigit upp, kom E. Larsson till mig. Han hade bud från mitt hem. Jag fick 2 par stöflar. En stund stannade han, och vi talade om saker och ting, i synnerhet derhemma. Om J-a (Johanna) o. s. v. — Klockan 9 gick jag till Seminarium och hörde på Leff. en timma. Talade vid honom och Lind. Fick så bref från Sjögren angående skollplatsen i Eneby. Han säger många sökande sig redan anmält. Det var en ordentlig man att besvara bref, den der prosten S. — Sedan skrifvit bref hem samt till G. en "qvinnohistoria". På aftonen kom L-n (Larsson) hit och blef här så öfver natten. W-g (Wennerberg) var här en stund. Woro länge uppe.

24. s. Gingo alla 3 åt Domkyrkan att höra W. Han predikade i dag ovanligt fort, emedan han efter hvad man kunde förstå hade mycket att säga. Texten analyserades. Han berättade om alla apostlarnas historia. Från kyrkan gingo vi hem, och sedan sutto

vi inne alltjemt. Så förgick dagen under muntert samtal. Wi språkade bort den mesta tiden.

25. Steg upp och gick till skolan kl. $\frac{1}{2}$ 7. Larsson var då med mig till Fattighusbryggan. Om en vecka ungefär kommer han igen och skall då ha med sig en bok till mig. — Wi slutade skolan, och P. (Persson) gick med till staden, emedan han skulle tala med Wieselgren. Wi fingo båda åka med Lindborg. Sedan voro vi inne hos några seminarister. Se'n inne. Regn och tråkigt väder.

26. Natten var märkvärdig genom besynnerliga drömmar. Oupphörligt drömde jag om — (Johanna). Kom till skolan. H-n (Holten) var der en stund. Persson var hos W-n (Wieselgren) en timma i går. P. (Persson) hade sagt till honom, att jag ville tala med honom en gång. Då hade han frågat, om jag tänkte mig till Amerika. Sedan hade han sagt, att han träffas hvarje dag kl. 9—10. — Då jag gick från skolan var här sträng vinter, frost och nordanvind.

27. Kl. 5 vaknade jag och steg upp, emedan rummet var så upplyst. Det befanns då, att elden var lös. Hela natten ända sedan kl. $\frac{1}{2}$ 12 hade branden pågått. Vid 6 tiden gingo vi ut att se, och elden var i kvarteret mellan Skol- och Husargatan. 18 hus skola hafva nedbränt. Till följd af det starka frostet hade sprutorna kommit i oordning, och derföre gick det dåligt med släckningen. Då jag kom till skolan, kom bud från än den ene och än den andre för att få reda på hvar elden varit. — Kom hem och var sedan hos Judarne. W-g (Wennerberg) här på aftonen.

28. Drömde under natten bland annat att jag af en liten söt flicka fick en — kyss! — Arbetat i skolan som vanligt. Persson följde med till staden. — I skymningen kom H-'n (Hultén) med ett bref, och detta var från E-a Å (Emma Ålander). Det innehöll ett porträtt af henne. Hon tackade för mitt samt önskade, att hennes måtte hos mig vara lika välkommet. Porträttet såg ganska bra ut. — Detta var någonting märkvärdigt. — W-g (Wennerberg) här, han hade fått bref från Småland från en prest. Han bjöd mig på teatern tills i morgon afton. — Denna månad har gått till ända ganska fort. Så går all vår tid, då vi ha helsan.

M A R S

"La santé avant tout."
(Hälsan framför allt.)

1. Från skolan intet nytt. Jag blef av P. (Persson) bjuden på middag. Språkade så med hans fru. Fick åter de 50 Rkmt, som han lånte förlidet år. — Kom hem. Gick till W-g (Wennerberg) kl. 6 e. m. Han bjöd på kaffe. Bjöd sedan på 3je raden på Mindre teatern. Der gafs af Rohdeska sällskapet en "extra-Representation till förmån för de brandskadade i Haga". Först gafs "Richelieus Memoirer" godt, sedan "The Sailor Boy", solodans af mamsell Carlsson såsom skeppsgosse. Utmärkt. Derefter "Slätterölet eller kronofogdarne" af Envallsson. Alldeles utmärkt. Sist "In the strand", Amerikansk Show-sång med dans. Ullberg hade hufvudrollen, och allt var bra. — Första raden och galleriet glesa. Eljest godt hus. Kom hem strax efter 10 och hade då bref fr. G-n (Gunnesson).

2. Kl. 8 f. m. gick jag till Wallin med räkning på 95 Rmt för de gångna 2 månaderna. Jag begärde af honom ett tjenstgöringsbetyg. Han frågade då, om jag tänker söka plats. Jag sade, att om jag ej får mera lön, nödgas jag till detta. Då sade han, att det är fråga om att flytta Törngrens ena klass till Masthuggsbergen, och då skola de ha en "karl" dit, och K. kommer då i fråga, hvarföre det icke är skäl uti att förhasta sig. Med detta besked lät jag det vara. Lemnade räkningen till vaktmästaren och var så och fick pengar vid 11-tiden. Gick så och köpte tyg till en klädning hos Wettergren.

3. s. Gick till Domkyrkan kl. 10 f. m. Wieselgren predikade. War i förra delen af predikan mycket sträng. Talade om "mordbrännarne, qvinnoförtramparne, drinkarne" etc. Hans väldiga stämma höjes kraftigt mot ett pågående sedeförderf. — Derifrån och ut i alléen en liten stund. Vädret mycket vackert och derföre en mängd folk ute och hvimlade. Sedan hemma till kl. 6, då jag gick till missionsbönen, som hölls af W. — Den fattige predikas evangelium, heter det, men detta ord kan icke här tillämpas så

länge bänkplatserna säljas och således endast tillkomma dem, som ha pengar. Detta visar huru litet Kristi lära aktas. Det är en skamfläck för kristna. — Från bönen följde jag med S-n (Södergren) och följde med honom ända till Karl Johans kyrka, och der ute stodo vi länge och språkade om allehanda saker och ingenting. Han talade om sitt beroende lif. Kunde ej somna på länge för sväriska tankar.

4. Börjat en arbetsvecka. Persson sade, (att) Holten talat om den blifvande skoll.platsen i Masthuggsbergen. Det blir nu roligt att se, om man får den. — En skraddare kom till mig på f. m. — Då jag gick hem, mötte jag Hultén, och han hade bref från Kjellberg, som deri säger sig söka Ö. Eneby, hvarföre jag tror, att jag ej bryr mig derom.

5. Kom hem kl. 3. W-g kom vid 4 tiden. Hade med "Förnuftets tidehvarf" m. fl. Läst träget. Intet nytt. "Förnuftets tidehvarf" af Thomas Paine var en ärlig bok. Uppriktig öfverallt. Den är en sjelfbekännelse, värdig en tänkande menniska.

6. Har var(it) förmörkelse i solen i dag, men oaktadt den sträckte sig till 5/6 af solskifvan, var den dock knappt synlig. På middagen var jag i Alekärr hos lärarinnan Larsson med en bok, som jag lånt af henne. Holten var i skolan. Sade intet till mig. Fick ett bref att lemna till Wallin. War hos Judarne på aftonen. Wäntat på L-n (Larsson) men förgäfves. Min faders 58de födelsedag. Firade den på aftonen med att vi drucko thé. Rustande väder.

7. Oroande drömmar. På aftonen en studerande, Söhrman, här. — Dagarne gå. Hvad nytta drager man af hvarje af dem? Man skulle hvarje afton vara visare än om morgonen. Huru står det till med visheten? Sjelfva kunna vi ej svara. Wi blygas.

8. Vid 11 tiden kom Holten till skolan. Jag talade vid honom om att bli af med en orimligt stygg gosse jag har i skolan. Detta beviljades. Holten höll sedan andaktsstund i det han läste en predikan. Före och efter sjöngos några versar. Lärarinnorna voro ock inne. Här är kallt. Jag har en svår hosta.

9. Gick till Seminarium på f. m. Talade vid Leff. Han sade, att här snart blir en skola och frågade, om jag söker den. Det vet jag icke, svarade jag, får jag den ej ändå, vet jag ej om det är skäl att söka den. Jag kan få förordnande att ha densamma till en början, tyckte han. Han sade, att man får ju nöjas med att vikariera

5 à 6 år, innan man får egen plats! Jo, vackert, vikariera här 5 à 6 år på 500 Rdr lön, det vore just skönt. En herrlig utkomst vore det. En stor framtid. Usch! jag förargas af att höra dessa herrar tala. — Talade vid en Seminarist angående en skollplats i Årstad. Han sade, att der är "styggt" folk. — På boklåda och apotek och så hemma. På aftonen W-g (Wennerberg) här. Wi voro ute och spatserade några minuter. Bref till G-n (Gunnesson).

10. s. I högmessan i Domk. och hörde Wieselgren. Der var en sådan trängsel, att man var öm i hvarje lem, då man kom hem. Det är högst oangenäma kollisioner man stundom kan vid sådana tillfällen komma ut för. Det har många fördelar med sig att gå i kyrkan. Man får se och höra så mycket. Will man se ungdom, det får man. Tycker man om att betrakta flickor, kan man det ock. Flården ligger der för öppen dag. Jemförelser mellan fult och skönt kunna der göras. Will man se, huru modedockorna och sprättarne komma att se ut, då de bli gamla, kan man få se det aldra bäst i kyrkan. Will man höra predikan och sången m. m., kan man det. Jag går i kyrkan för att höra Wieselgren. — På aftonen voro vi på museum ett par timmar och läste. Man kan alltid lära något, hvarhelst man söker vetande.

11. Redan innan jag gick till skolan, kom H-'n (Hultén) upp med ett bref hemifrån. Så till skolan. P. (Persson) bjöd på middag och sedan på kaffe. Derefter gingo vi, P. och hans fru, till Lindborgs, hvarest i morgon hålles auktion. Wi skulle bese sakerna, i synnerhet böcker, men sådana funnos der inga af värde. Lindborg och hans syster, Lydia, visade oss sakerna. Derifrån hemåt, men var så inne hos Blomqvist en stund. Yrat hela dagen. — Från hemmet icke annat än godt. Pappa bra. — (Johanna) sjuklig, såsom August säger.

12. Allting sig likt. Hvad skall man väl då ha att säga!

13. ———. Warit hos judarne. Läst en bok, "Göteborgs Grädda" på aftonen.

14. War i skolan. Kom hem hungrig och trött. Söhrman här på aftonen. Sutto och berättade spökhistorier.

15. Från skolan ingenting annat än allt hvad tråkigt och besvärligt är. Kom hem 3. Är icke riktigt liflig eller glad. Dåsigt i hela "legemet". Sitter derföre och gör ingenting. — Af tidningarne ser man, att såväl lagutskottet som andra kammaren bifallit försla-

get om att mö skall efter fyllda 25 år vara sin egen giftoman. — Man ser således att kamrarna ha något sundt förnuft i sig och kunna händelsevis använda någon stund väl, fastän de använda sin mesta tid till tal.

16. Blef inne hela dagen utom då jag på midd. var ute en timma och såg mig omkring. På e. m. kom bud från Larsson med bref. Der medföljde ett bref från E-a (Emma Ålander) till honom, hvilket var skrifvet sedan mitt porträtt anländt. Det visade en "hygglig person" skrefs. Jo, jo! Sedan skref jag till Larsson samt skref "Småsqvaller till tant Gunla", och dermed var dagen tillända.

17. s. Wänligt blickade solen in på oss dödliga. Wid klockors ljud klädde vi oss i helgdagskläder och gingo så i templet. W-n predikade värdeligt och icke såsom de skriftlärde. — Så gick jag till torget att höra musiken, men den var tråkig, och genast gick jag derifrån. Fick dock betrakta msk (menniskor). De flesta, om icke alla, ha sneda näsor. Och dessa äro sneda oftare åt venstra än åt högra sidan. Hvad är orsaken härtill?

— När jag gick hem mötte jag Kjellberg. Så gick jag i sällskap med honom en stund i alléen. Kom hem. Der var H-'n (Hultén) med ett bref från G-n (Gunnesson). På aftonen med L-n (Larssons) bror på museum en kort stund. Sedan i ro ändtligen.

18. Ganska kallt ehuru vackert väder. Sämt bref hem och till Em. Larsson. Ingenting för resten utom det vanliga enahanda.

19. I skolan. Hos Hultén på e. m. Läst Brauns "Caroline" på aftonen. Tid att lägga sig. Kl. ½ 12.

20. På middagen kom skraddaren Andersson med mina kläder. Fru Persson bjöd på middag, och då jag gick på e. m. på kaffe. Kom hem. War hos Judarne. De ha "Purim" — högtiden i morgon och höllo det i Synagogan i afton. — Snöyra och bedröfligt. — Jag har nu låtit sy åt mig en klädning, och den kostar mig 54 Rkmt.

21. I skolan är det vanliga enahanda. P:s (Perssons) lilla dotter, omkring 6 år, är ofta med i skolan, och hon står då gerna jemte mig i katedern. Det är en riktig familjescen det. Måtro vore hon ett decennium af år till skulle hon icke det. Jag skulle också vara generad af något sådant, men barn är barn. — Jag har gjort en stor, mycket stor upptäckt. Då jag i afton satt och undersökte mina tänder, trodde jag mig finna, att vid högra sidan ned i mun-

nen börjar en s. k. visdomstand att framsticka. Jo, så är jag då nu i visdomens ålder. Är nu visheten i sin högsta utveckling kånhända? Jag förmodar icke det så vara. Nog kan man lära någon vishet under den tid visdomständerna framskjuta och ännu mera medan de utslitas.

22. Då jag kom till skolan, sade P. (Persson), att Holten sagt till honom i dag, det han blir ensam till nästa månad. Jag vet dock icke ännu något om min flyttning. Då jag gick från skolan, mötte jag Leff. Han frågade mig, om jag skall flytta. Jag svarade, att jag vet intet derom, men andra säga, att jag skall det. Hvar få de veta det? frågade han. Jag vet ej. Tag nu den, om du tillbjudes den, sade han. — På aftonen hos H-'n (Hultén) och språkade med honom samt hans värd Carls. (Carlsson). — Det är godt varje vecka som går.

23. På f. m. gick jag till Seminarium. Helsade på Lind, Leffler, Petters., Bon. (Bonnevier) o. s. v. Talte vid Törngren. War sedan inne hela dagen. Kjellberg och W-g (Wennerberg) här på aftonen.

24. s. Gick i högm. i Domk. W. predikade. Hans predikan kunde man hellre kalla ett filosofiskt kristligt föredrag eller en föreläsning än en predikan. Han talade om Sadducéer, Fariséer, Nazaréer, om Epikuréer och Stoiker. Om dessa å den tiden dessa sekter voro (och) om dessa i våra dagar. Epikuréen, sade han dock, skulle blygas för våra dagars Epikuréer. — Han berättade om huru läran om en dygd på jorden utan tron på belöning eller straff efter döden uppkommit. Berättelsen löd: En gumma gick en dag på en gata i Paris med en fackla i ena handen och med ett vattenämbar i den andra. De frågade henne hvad hon skulle dermed. Hon svarade, att hon med facklan ville tända eld på himmelen och med vattnet släcka helvetet — och då skulle man få se, om här fanns någon dygd (på) jorden. Detta gaf anledningen till en dygdelära för jorden utan både himmel och helvete. En lärd man kom att tänka på denna saken, satte sig på sin vindskammare att fundera och uttänkte och hopsatte så ett dygdesystem, lärde att vara dygdig utan himmel och helvete. — Gick sedan hem. S-n (Södergren) och W-g (Wennerberg) här. Warit inne. — Ett minne, ett förfärligt minne, är fästadt vid denna dagen! Det sorgligaste jag eger. Hvad då? Hvad ega vi väl mera dyrt och kärt

än en moder? Hvilken förlust är väl större än den att förlora det dyrbaraste, det käraste man eger? Det var den 24 mars 1864 som . . . som . . . Men Guds vilja är oss obegriplig. Wi följa snart efter!

25. I kyrkan 10 och hörde W. Han hade till ämne: "Högfärden och ödmjukheten." War väldigt sträng i förra delen. Talade om hurusom vällusten är den last, som behärskar det råa, "djuriska" folket, den klass, som fyller våra fångelser och fattighus; girigheten den andra, de som börjat blifva menniskor; men den tredje klassen, de som kalla sig civiliserade, behärskas af högmodet. Detta är vår tids last. — Så har det äfven varit med folkslagen, att njutningen utgjort deras förnämsta begär under den mest råa perioden. Sedan har girigheten kommit. Wärs lands historia börjar först der som girigheten härskar. Ex. vikingarne. Nu är det högmodet, sade han. Man vill ha det så, att man bär allt sitt på sig. Men det är icke nog dermed, ty så långt andras godtrogenhet räcker, gör man anspråk på densamma för att kunna vara fin och ypperlig. Se vi icke dessa arbetar(e)s hustrur och döttrar kläda sig så, att man icke kan se skillnad på arbetsgifvaren och arbetstägaren. Jemlikheten drifva de så långt men också utöfver sina tillgångar. Nu begagnas mera siden i en enda stad än det för 30 eller åtminstone 40 år sedan begagnades i hela landet. Då klädde de sig i den ull, som växte på deras får, och som (de) arbetade med sina egna händer. Fröso de ihjäl, lefde de icke de lika länge som du? — Mannen kommer hem med en klädning till sin hustru. Hon trampar den under fötterna, ty den är icke lika fin som den, den eller den bär. Mannen förtviflar. Skall det likaväl gå till undergång, kan jag gerna hjälpa till. Han går till krogen. — Så klagas på konungen, på lagarna, det är deras skuld. Wiljen i då hafva igen de gamla lagarna, som gjorde hela kustens befolkning till tjuvar och mördare? Bryn eder mindre om huru den kejsaren, den konungen och den ministern styrer. Hvad i sägen derom på krogarna gör ingenting. Styren i edert eget hus, sköten i den styrelse, som slutar vid eder egen tröskel, och akten i på de ord, som gå genom er egen mun, de andra få nog akta på sitt. — Jag vet, i tycken icke om detta talet och det förundrar mig, att i icke löpen ut ur kyrkan. Höra sådant tal der, säger (du). Der skall man intet höra annat än ett svammel, som man antingen icke förstår sig på eller som

söfver en och lägger ett hyende under en. Sådan är ju vår tids mening. Men då den H. S. (Heliga Skrift) gifver råd och lärdomar under alla möjliga i lifvet förekommande förhållanden, må det icke vara för mycket, att det äfven någon gång framhålles sådana lärdomar äfven i templet. Vårt förhållande och våra omständigheter i det yttre, det ekonomiska, stå i mycket nära förhållande till vårt andliga lif. Skakas det yttre, faller ofta äfven det inre, det andliga, såsom ett Sodom och Gomorra, och saltvågorna svämma deröfver. — Wid talet om ödmjukheten visade han i synnerhet till Jesus. — Så gick jag hem. Hade mycket ondt i hufvudet. Gick derföre ut en timma mellan 3—4. W-g (Wennerberg) här på aftonen. Ensam eljest.

26. Det var riktigt godt att få börja sitt arbete igen. P. (Persson) berättade, hurusom hos honom i går varit på besök en skollärarinna, Almegren, vid härvarande Elementarläroverk för flickor. Under ett skrattfullt samtals gång komo de att tala om spel och bland annat kortspel. Det var skada att icke ha en kortlek, yttrade dervid P. Då drar nämnda dam ur sin ficka upp — tvenne kortlekar. Så blef der spel af. Detta var första gången hon var på stället, och objuden hade hon i sällskap med en annan kommit. — Kl. $\frac{1}{2}$ 10 på aftonen öfverraskades man af blix och åska.

27. Gick till skolan i vanlig tid. Då jag kom ut emot Gullbergsbro, mötte jag en skolgosse med ett bref från Persson. Det innehöll, att jag enligt anmodan af Holten skulle gå till Hagaheden och sköta Peterssons skola, emedan han var sjuk. Då måste jag naturligtvis vända om och gå till Hagaheden. Kom dit. P. (Persson) var, som han sade, sjuk. Jag tror dock, att det icke var just så farligt med honom. Blef der. Han var sjelf inne för det mesta. Jag undervisade dock alltjemt. Från 8—12 o. 2—5. Det var en äkta trög och tråkig menniska. På middagen talade jag vid Lindeqvist, som sade, att vi på Lördag skola sammanträda för att öfverlägga om, hvad vi skola göra för inspektorn, innan han flyttar. På e. m. till skolan igen. Språkade med ett par fula lärarinnor o. s. v. — Det är en ljuf lott att skola sändas så hvart vederbörande behaga och ändå icke vara aflönt utan till $\frac{1}{2}$ eller $\frac{1}{3}$ af hvad de andra äro. Dock skall man kunna sköta hvilken skola som helst! — Hos Judarne och sist hemma.

28. Äfven i dag på Hagaheden. På f. m. kom Wallin dit och

talade med P. (Persson). Då han gick, var han inne i skolan och frågade om jag till nästa vecka vill taga en egen skola här, men dock som vikariat. Jag gaf just icke något svar. Tyckte det väl vore bra, om jag finge lön, att jag kunde lefva. Sade mig ej kunna vara belåten med 500 om året. Han sade, skall väl framställa om styrelsen vill gifva mig 3 Rdr om dagen. Frågade om jag begärt något, som jag ej (fått), eller hvilka fordringar jag hade. Svarade: jag har inga fordringar. Svaret jag sist gaf var, att jag får tala med Holten. Jag kanske var något för djerf emot W. (Wallin). Låt det vara. Jag kan bli afskedad, det är ju allt. — Då jag arbetat 7 timmar, fick jag ändtligen gå, och genom att förebära en mängd af saker fick jag ändtligen lof att i morgon gå till Gamlestaden. Jag är och blir alltid ledsen och förargad, då någon af "Herrarne" varit i skolan. — Strax efter kl. 6 kom Larsson. Han var alldeles oväntad. Nästa Thorsdag kommer han igen. Han söker en plats vid polisen härstädes.

29. Gick till Gamlestaden. Träffade Holten utanför. Han sade, att vi ej behöfva vända bänkarna, emedan vi skulle få passionspredikan. I fonden af skolan sattes bänkar och stolar till barnen från de andra skolorna. Kl. 10 kommo de, lärarinnorna med sina barn. Kl. nära 11 kommo Wallin och Uddgren. Den sistnämnde höll nu predikan. Den räckte en timma. Då var kl. 12. Herrarne sade nu mig, att jag till Tisdag skall till andra ändan af Breda vägen. Holten sade mig det redan på morgonen. Han sade nu till mig, att jag må söka till att det blir en mönsterskola. Jag svarade: man får göra så godt man kan. De gingo. Det roligaste af allt. Sedan spisade jag middag hos P. (Persson). Sedan läste vi i två timmar med barnen, dock utan att vi gjorde någonting. Sedan tog jag afsked med mina barn, afsked för alltid. Sedan var jag uppe hos P. och drack kaffe. — Nu skulle P. och hans fru gå till Redbergs-lid till Lärarinnan Olsson, och jag skulle följa med. Dit kommo vi kl. 4 $\frac{1}{4}$. Hos henne bor en mamsell (Fröken) Almegren, Lärarinna vid härvarande Elementarläroverk för flickor. Lärarinnan Hallberg var ock ditbjuden, och så kom Törngren dit. P-s (Perssons) gingo vid 8ta tiden, men jag och Törngren stannade till kl. $\frac{1}{2}$ 11. Der bjöds på kaffe, Thé, punsch och qvällsmat. Tiden förnöttes med dumt prat, kortspel och dylikt. Mamsell Olsson var en hygglig menniska. Likaså Hallberg. Almegren deremot var den mest

oförskämda människa man skulle kunna se i krinolin. Hon var till den grad oförskämd, att jag ej kan nämna det vidare. Detta gjorde, att jag ansåg denna visit såsom någonting tråkigt. Det var en af de tråkigaste aftnar jag upplefvat i G. tror jag. Första gången var detta, som jag var i sällskap med lärarinnor. Det skall icke hända mig ofta. Jag har alltid haft en mindre fördelaktig tanke om Gs (Göteborgs) Lärarinnor, och den förbättras ingalunda derigenom, att man kommer i deras sällskap och lärar närmare känna dem. Slutligen gingo jag och T. (Törngren). Bådos att icke göra för långt tills vi åter komma dit. Jag skall nog dröja en tid. — Då jag kom hem, var porten stängd, och jag kom således icke in. Då gick jag till Törngren och låg hos honom öfver natten. Detta var första gången jag legat borta i G., utom det att jag i Julen var hos P. (Persson). Ett ord om skolan ännu. Detta var första gången jag flyttar, första gången jag tog afsked med en barnahop för att aldrig mera träffa den! Hvem känner ens förestående öden! — Jag tyckte nu ganska bra om det i Gamlestaden. Både Persson och hans fru hafva varit mot mig icke allenast beskedliga, utan artiga. Har ej orsak att säga annat än godt om dem.

30. Waknade således hos T. (Törngren) i dag. Kom hem kl. 7 och har sedan dess suttit inne hela dagen. W-g (Wennerberg) här o. T. (Törngren). På e. m. kom Claësson hit.

31. s. Gick i kyrkan kl. 11. St. Johannis. W. predikade om nattvarden. Han stod äfven för altaret så före som efter predikan samt sjöng ganska bra. Sedan varit inne hela dagen. Nu är denna månad tilländalupen. Hvad godt har man gjort för sig eller andra derunder? Har man gjort mera godt eller ondt? Hvem skall väl kunna svara derpå? Huru mycket har ens själ blifvit förbättrad? Kanske intet. Kanhända vi förlora oss i verldsbullret och förintas sålunda. Vår lifsgnista utlocknar snart och då: hvad hafva vi för vi lefvat? En människas lif är icke så mycket som noll emot alla verkliga och tänkbara storheter, och ändå kunna vi förhäfva oss? O, huru dåraktigt! Förakta verlden, ty det förnämsta — lifvet — hvad är det?

APRIL

*”Hvad äro vi?
Hvar tände lifvet sig?
Hvad ha vi bär att göra,
och hvart gå vi?
Så fråga vi oss jemt,
och fråga få vi.”*

(L. B.)

1. Lof i skolorna i dag till följd af flyttningsdag. På förmiddagen var jag ute och köpte ett par böcker och så hos H-'n (Hultén) och lånte romaner och så inne till vid 6 tiden. Då begaf jag mig till Masthuggsbergen för att se var min skola skall vara eller är. Jag fann huset. Vaktmästarne höllo just på att sätta in bänkar der. Wid annat tillfälle får jag närmare tala derom.

2. På morgonen var jag i T-s (Törngrens) skola en timma, och sedan satt jag inne hela dagen.

3. Gick till Törngrens skola kl. 8 f. m. och derifrån fick jag med mig öfver 40 eländiga skolbarn. Med dem marscherade jag till skolhuset, beläget vid andra ändan af Breda vägen.¹ Hvad

¹ Breda vägen gick fram i trakten av Tredje Långgatan. Det skolhus Kinberg nu flyttade till gick sedan under benämningen ”Skolhuset å Vite Knut” och var beläget strax ovanför de stentrappor, som nu leder från Tredje Långgatan upp till Masthuggsbergen. Byggnaden, som från början var ett boningshus, förhyrdes i etapper av folkskolestyrelsen. Början gjordes år 1862 med två småskolesalar. Hela fastigheten inköptes 1864 för 12.000 rdr. Angående Kinbergs förflyttning till skolhuset i Masthugget kan följande läsas i folkskolestyrelsens protokoll för den 30 mars 1867: ”§ 5. Efter anmälan af inspektör att den beslutade förflyttningen af den ena afdelningen utaf läraren Törngrens skola nu vore förberedd att med nästa månads början träda i verket, beslutades, på inspektors förslag, att till vikarierande lärare vid denna skola för återstående delen af terminen antaga biträdande läraren vid skolan i Gamlestaden, seminarieeleven Kinberg, emot ett arvode af Två Riksdaler 50 öre för varje läsdag.”

Det verkar förbryllande att Kinberg i protokollet kallas seminarieelev,

stället heter vete gudarna. Något hemskt skulle man tro det vara, alldenstund dess läge är så märkligt. Skolsalen är belägen i andra våningen och är inredd af tvenne boningsrum. Utsigten är skön. Från 11—12 var Wallin hos mig. Han sade intet ondt till mig. Hade honom i sällskap till staden. Talade vid en af de 3 der förut varande lärarinnorna. Hon bad mig vara välkommen — jag tackar. — Barnen äro stygga och okunniga i högsta grad. Detta var första dagen på det stället. Hvilken är den sista? Den ligger väl icke så långt borta.

4. En mängd af snö "hedrade oss med sin närvaro", och detta är dagens nyheter.

5. I skolan. Kl. 3 kom dit en herre, som presenterade sig vara A. Jonson, ledamot af skolstyrelsen. Han bad mig, om något fattas att vända sig till honom. Frågade hvem som har min förra plats. P. (Persson), svarade jag. Jaså, då sköter han den med tillhjälp af "montör",² sade han! Denne man är en vanlig bonde, men som till följd af sin rikedom har stort anseende (och) kanske äfven inflytande. Så ser man hur härstädes penningen reglerar allt. Han var emellertid oförargelig nog. Han gick, och jag slutade. Kl. ½ 6 gick jag in i staden och fick bud och bref hemifrån. Kl. 6 hade stadens skollärare och (lärarinnor) möte som vanligt. Nu var det tal endast om skoldisciplinen. Endast 2 lärare talade. Lindeq. (Lindeqvist) hade öst i sig några ord (tankar säger jag ej), som han ville säga, och Rodhe ville, som alltid, vara rolig. Många ord spilldes under sakta skridande tid. Widt och bredt ordades om ordningen i skolan. Resultatet skulle ej Rousseau förmått att uppfatta. Emellertid tog det slut, och jag är glad att kunna säga, det jag ej visste mindre då jag gick än då jag kom. Lärarinnorna voro samlade till ett oerhört antal med och i de mest skiftande färger. Röda och blå voro dock de fleste. — Så kom jag hem kl. ½ 10 och

ehuru hann våren 1866 avlagt avgångsexamen från seminariet. Han likställdes synbarligen med de elever rektor Leffler ibland lät uppehålla vikariat någon kortare tid vid en skola. Detta är kanske förklaringen till den dåliga avlöning, varöver Kinberg så ofta klagar. Folkskolestyrelsen var vid denna tid så sparsam, att det knappast kan försvaras.

² Skolstyrelseledamoten Jonsson sade "montör" men menade monitör, som var namnet på de äldre elever, vilka vid växelundervisningen biträdde läraren med att undervisa de yngre barnen.

läste brefven hemifrån. Friska och raska alla. Det gör mig glädje. — Nu är arbetsveckan slut.

6. Suttit inne hela dagen. Hvad nytt skall man väl då ha att anteckna? H-'n (Hultén) varit här. L-n (Larsson) kom också. — Det är så godt att ha lof från sitt arbete, att jag vill sitta inne för att kunna riktigt njuta af godheten.

7. s. Alldenstund W. icke predikade, har jag (ej) varit i kyrkan utan inne hela dagen oaktadt skönt väder. L-n (Larsson) här från 10 till 4. Hultgren var här en stund.

8. Börjat en vecka i den (nya) skolan. Dagen har väl aflupit. Finner mig icke just illa. Bref från Fagander.

9. Ifrån skolan intet annat än vanligt utom det, att på f. m. de 2 lärarinnorna, som äro i nedra våningen, kommo upp till mig och klagade på mina gossar, derföre, att de på rasten varit nere och lyftadt en dörr af krokarne för dem. Jag lofvade, att jag skall så godt som möjligt se till mina pojkar, men kunde dock icke lofva att stå och vakta deras (damernas) dörrar. Så afträdde beskickningen. — Läsit ut "Konungens egen" af Marryat. Den tyckte jag icke särdeles väl om. Sjöhistorierna voro för många. Hjelten fick man knappt lära känna. Slutet och upplösningen voro otillfredsställande, men torde kunna ursäktas, ty det var icke godt att bli af med en dålig karakter utan som här skedde. Kunde väl ändå tagit en annan vänning alldenstund allt var en "dikt", så som författaren behagade upplysa om.

10. Ingenting af vigt. Hos judarne på e. m. På e. m. kom H-'n (Hultén) åt skolan med ett bref från G-n (Gunnesson).

11. På f. m. nödgades jag begagna rottingen på en pojck. När jag nu på e. m. började, kom hans mor och skulle betala mig, d. v. s. med munnen. Jag bemötte henne lugnt men dock allt för artigt, såsom jag sedan tyckt, men detta var första gången jag haft äran af käringdeputation, och derföre kan man icke just ställa sig så som man borde. Det är emellertid tacksamt och uppmuntrande. Jag visade henne till inspektör eller ordföranden eller till hvem hon kunde behaga. Bad henne för öfrigt att endast gå sin väg, emedan jag skulle undervisa. — Snöslask hela dagen. Det duger derföre att ta sig fram mellan Haga och Masthuggsbergen. Det är herrligt — bedräfligt, men icke för ty går det dock. Jag tänker

ofta på hvad Wallenberg (humoristen) sjunger om vägen jag har äran att 4 gånger om dagen gå.

12. Så har då äfven denna arbetsvecka slut. Det är icke möjligt att kunna vara skoll. i G. och länge blifva vid lif. Arbetet är gränslöst. Hvarje tanke och ord, som man vill barnen skola kunna, måste icke läras dem, detta vore tacksamt, utan pluggas i dem, och härvid kunde man utslita(s), om man ock vore af stål. — Den oförskämda kärningen kom i dag igen med sin gosse och ville åter börja sin visa. Jag visade då ut henne, men fruktlöst. Då gick jag ut och lät henne blifva ensam inne till dess jag skulle börja. Då jag nu kom bad jag henne, att hon på ögonblicket skulle tiga och gå. Hon nödgades lyda, och jag stängde dörren, som hon ej vågade att åter öppna. Om hon sprack derföre, att hon ej fick skälla ned mig, bekymrar mig föga. — Sedan var jag och talade vid T-n (Törngren).

13. På f. m. 8—9 gick jag till Doctor Forssenius för mitt dåliga bröst. Han var utmärkt beskedlig. Jag klädde af mig, och han undersökte noga bröstet. Kände sedan på pulsen vid det han såg på klockan. Frågade sedan, om jag hade god sömn och matlust, om någon af mina förfäder hade svagt bröst, hvar och hvad jag är m. m. Sade att jag ej ännu hade lungсот, men det kunde snart bli. Skref recept. Jag fick en mixtur att taga, en matsked hvarannan timma, samt lefvertran att taga en matsked hvarje qväll i porter. Bad mig komma igen om några dagar. Han tar emot besök äfven om Söndag. Han hade mycket fint såväl i väntrummet som motagningsrummet. — Gick så till apoteket, boklådan och Seminarium. Der träffade jag Leff. Fick då underrättelse om att jag ej får mera lön än förut. Tack! Han frågade, om jag ville på landet. Jag sade, att det torde vara bäst. Då sade han, att han skulle kanske kunna skaffa mig en plats på Rydboholms fabrik. Egaren, Hallin, hade varit här och sagt sig vilja hafva en. Han lofvade skrifva till honom derom. — Träffade så Carlsson, och han sade, att vi i slutet af månaden skola ha en sexa för Wallin m. fl. Om jag ville vara med. Ja, naturligtvis. På e. m. var jag hos Hultén och presenterades då för en m:ll Sofia Eriksson och så hemma. Druckit droppar och föga spiset.

14. s. Warit inne och gick icke i kyrkan. L-n (Larsson) här. Kl. 4 e. m. gick jag till H-'n (Hultén) för att spela Schack. Sedan

spådde jag i kort om H-'n och Sofi Eriksson m. m. Och jag tror, att de trodde, hvad jag sade! — Ruskigt väder med regn. Wid ovanligt godt lynne. Dricker droppar, men har ingen matlust.

15. I dag har det icke varit så tråkigt i skolan. På midd. var W-g (Wennerberg) hemma, och vi läta vidimera afskrifter af våra betyg för sökandet af skollärareplatser. Jag sände brevet i dag. Platsen, som jag söker, är i Årstad i Halland. Detta är första gången jag sökt någon plats. Får nu se huru det går. — L-n (Larsson) är inskrifven vid polisen härstädes. — Läsit ut "Peter Simple" af Marryat. Den var i det hela ganska bra. Mycket bättre än Konungens egen. Fick ett ganska tillfredsställande slut. Det är dock besynnerligt, att nästan alla romaner för att göra sina hjeltar lyckliga skola göra dem rika. Finns då ingen jordisk lycka utan rike-dom?!

16. På f. m. kl. 11—12 kom hans vänlighet von Holten åt min skola. Jag blef ej just illa sjuk af besöket men kände mig dock mindre välmående. Han hade hvarken ondt eller godt att säga. På midd. kom H-'n (Hultén) och tog afsked för påskhemresan. På eftermiddagsrasten inne hos jungfru Bergström. Hon visste ej hvaraf beck gjordes. En fråga till barnen gaf detta talämne. På aftonen bref från Selvén. Då jag gick ifrån skolan såg jag en karl, som fått slag eller någon dylik sjukdom.

17. I skolan. Nu är det lof till och med nästa Tisdag. Sedan hos judarne. D:r frågade mig, om jag skulle vilja läsa en timma om dagen för (med) en flicka. En herre, Vallentin, kom sedan och talade med mig. Jag skall gå dit till att börja med. Begärde 75 öre per timma. Ruskigt väder. Skral helsa.

18. War inne till kl. 4 e. m. Då gick jag till Vallentin att läsa med den flicka, som jag i går vidtalades att läsa med. En fru (hennes mor) och hon kommo och följde mig till rummet, der jag skall läsa med flickan, som är omkring 10 år. Det är judar naturligtvis. Der var mycket fint, så att jag ej förr sett maken. — Läste från 5 till 6. — Gick sedan in till Sillgatan till några seminarister att hos en viss af dem höra efter bref. Då jag skulle stöta till S. H.gatan (Södra Hamngatan) kommande från Larmgatan, midt emot Göta Källare, höll jag på att komma midt ibland 3 förnäma damer, som i detsamma gingo H.gatan rätt ut. Genom att hastigt taga ett språng till höger kom jag lyckligen undan. Skär-

thorsdag har med sig ett minne!³ Läsit ut en roman "Francesco Spina" af W. Weiblinger. Den var ganska bra. Händelserna slående och underhållande. Begagnades dock mycket djefvul och helvete, kanske dock ej för mycket till följd af personerna. Läsningen ganska god.

19. *Långfredag*. I Domkyrkan kl. 10, och W. predikade, men ganska egen var hans predikan, mindre underhållande än vanligt. Mycket folk. Ens ögons begärelse har ämne i kyrkan, om ej presten förmår att helt och hållet fångsla ens uppmärksamhet. Mycket regn, så att man skyndade sig hem. L-n (Larsson) här på e. m. För resten varit inne. Gjort hvad man har kunnat hitta på.

20. Suttit inne hela dagen, hvad skall man väl ha att berätta. W-g (Wennerberg) varit här. Regn hela dan. Det lär finnas Påskeldar utanför staden. Jag ser dock inga på mitt rum. Skott höras. Påskäggen spisade. Läser hvarjehanda och gör dessemellan ingenting. Snart har detta Påsklof nått sitt slut.

21. s. *Påskdag*. Kl. 8—9 var jag hos Doctor Forssenius. Han hade icke så mycket att säga i dag. Frågade, om jag var gift. Sade att jag till sommaren bör uppehålla mig vid kusten om möjligt. Sade att jag får hålla på med att taga tran tills sommaren kommer. Gaf mig en ny dosis af samma mixtur, som jag fick för åtta dagar sedan. Då jag sade, att den helt och hållet förto all matlust, bad han mig taga mindre i sänder. Bad mig vara välkommen åter när jag vill.

— Kl. 10 i Hagakyrkan. Wieselgren predikade utmärkt i dag. Mycket folk. Påkostande att stå 2 à 3 timmar i kyrkan. — Kl. 4 e. m. gick jag till Törngren, och vi gingo så att besöka en lärarinna, "miss" Malmgren, boende jemte sin bror på Otterhällan. Der voro vi blott ett par timmar, emedan de skulle gå bort. Bjödos på öl och spelade kort. Der var ganska trefligt hos dem. Kl. 6 var jag åter hemma och hade säkert varit lika glad, om jag ej varit ute.

22. Ej i kyrkan. Fick genom L-n (Larsson) bref hemifrån. Skref så hem. På e. m. skulle jag gått till Gamlestaden, men vände om. Kl. 6 tänkte jag att gå till Theatern, men mötte så Arvin och

³ Kinberg syftar på moderns död.

vände om, och vi gingo till Kristenssons och voro der till kl. 9 på aftonen. Der var trefligt.

23. War inne på f. m. Gick sedan med T-n (Törngren) ut en stund och var så hos honom en stund. Sedan hem och var hemma till kl. 5, då jag gick till Judinnan, Evelina, att undervisa henne. Så hemma föröfrigt. Nu ha dessa sötebrödsdagar ända. Lofvet går alltid fort sin kos.

24. Börjat i skolan. War på rasten nere och talade med mamsell Patersson. Gick kl. $\frac{1}{2}$ 5 till Judinnan och sedan till Judarne. Mycket regn på aftonen.

25. Från skolan intet nytt. Då jag gick från Judinnan träffade jag T-n (Törngren), och han sade mig, att vi Lördagen på morgonen skola vara hos Inspektor med betyg och prestbetyg för pensionsfrågans räkning. — Hos H-'n (Hultén). Warit mycket lätt och bra i bröstet i dag. Wären tör väl medföra helsa äfven till mig.

26. Wi fundera, vi tänka, vi ana, men sjelfva tanken och aningen förmå icke skapa sällheten, lyckan fullkomlig. Då de hinna till spetsen af sina utvecklade föremåls betraktande, skulle ju allt vara bra, men så är det dock icke. Om ingenting annat fattas, så fattas det, att aningen icke är ren. Wi hinna således inget mål med våra tankar. Wi kunna icke uttänka, hvar den finnes, som är oss dyrbarast, vi kunna ej uttänka dess namn. Men drömmen! Den är fullkomligare än alla tankar och aningar. Den låter oss blicka i de ögon, som vi ej förr sett, den låter oss höra en stämma, som vi kanske aldrig få höra, den säger oss namn, som vi aldrig kunna tänka ut, men som kanske äro lika litet verkliga som sjelfva drömmen. — Jag såg i drömmen den person, som jag i ett o. annat poem kallat Hertha. H. är således ingen diktad utan en verklig person, men en person, som af mig är så litet känd, att jag icke ens känner dess namn. Drömmen sade mig dock namnet. Det första namnet har jag glömt, men det andra var "Sofi", och tillnamnet "Sjöblom", men hon skulle också ha kunnt kalla sig "Gullbrandson". O! du ljuva dröm. Drömmen förmår att lyckliggöra, men då vi vakna så säga vi: lyckan var en dröm; villan förmår ock att lyckliggöra, men då vi vakna till medvetande, säga vi: det var en villa. Den förra bereder njutning och lycksalighet utan verklighet, den senare i verklighet. Den förra är ren och oskadlig, den senare är ofta oren och skadlig! Den förra beströr morgon-

stunden med minnets rosor, den senare beströr den med minnets törnen. Den förra är Gudomlig, den senare rent mensklig. O! du ljufva dröm! — Sen ingenting just. Wäl nöjd med denna skolveckan. Bref fr. Fagander.

27. Kl. $\frac{1}{2}$ 9 skulle stadens skollärare och lärarinnor infinna sig hos Inspektor med prestbevis för pensionsfrågans räkning. Det är tydligt att man infann sig, men vi fingo nog vänta på Hans Höghet. Kl. blef 9 och 10 och 11, och han kom icke. Då kom vaktmästaren med de(n) underrättelsen, att Wallin ej kommer, utan skulle betygen lemnas till vaktmästaren. Utmärkt ordning! — I går lemnade jag räkning på skolstyrelsen till vaktmästaren. Då W. (Wallin) skulle skriva på den, afräknade han för de 2 dagar, som vi om Påsk haft lof. Eljest bruka vi få äfven för lofdagar. Han skulle nu således frångå mig 5 Rdr. Det är väl derföre, att jag icke har mera än hälften lön mot dem, som ha minst. Mig gör det ingenting. De mäktige behöfva det. Jag får nog hvad jag behöfver, om jag lefver, och när man icke mera det gör, kanske man får mera än man behöfver. Tänk då hvad mycket de mäktige få! — Sedan gick jag ute och stökade till på e. m. Kl. $\frac{1}{2}$ 5 till Judinnan. — Wi stadens skollärare skulle på aftonen gifva en sexa för inspektor Wallin. Kl. 7 e. m. skulle vi samlas å Nya teatern. Det var således på operakällaren i — 4de våningen. Wi voro 13 skollärare samt skolornas gymnastiklärare, Westholm, som bjödo. Inbjudna voro följande: afgående inspektor Wallin, blifvande dito Uddgren, Skolstyrelsens v. ordf. von Holten, Rektor Leffler och Rektor Schiller. Rummen vi hade för aftonen voro 3, väl möblerade och upplysta. Kl. 8 voro alla samlade, och vi kallades till bålen. Punsch och bischoff i mängd. Nu föreslog skoll. Lindqvist en skål för Wallin. Höll ett tal, som räckte en qvart och som var rysligt tråkigt och rysligt på många sätt. ”Det är ledsamt att höra lössen hosta, ty de ha inga bröst”, säger ett gammalt ordspråk. Om det talet är ej mer att säga, ty det var så tråkigt, att man ej gerna kunde höra på. Skålen dracks, och Wallin svarade med ett 12 minuters långt, ganska lyckadt tal. — Sedan språkades en stund. Nu blef en skål utbragt af Svensson för Holten. Svensson tackade honom för hans ömhet om skolan och dess lärare och för allt hvad han gjort för dem och i synnerhet för deras ekonomi (en skarp pik). Skålen besvarades. Tredje skålen föreslogs af Berg

för Uddgren. Dåligt tal, men den besvarades bra. Fjerde skålen för Leffler af Carlsson. Betydelselös med afseende på både tal och svar. Femte skålen af Svensson för Schiller. Denna var mycket löjlig. Så kallade Svensson Schiller för en ”lysande sol” och oss skollärare för ”dankar” (högt skratt). Bad ursäkta, ty liksom hans ben äro stapplande (halt), så är ock hans tunga. Schiller svarade och ansåg skålen ej vara befogad. Wille ej erkänna sig för ”sol”, icke skollärarna som ”dankar”. S-n svarade då, att vi äro väl ändå intet annat än ”dankar” (skratt). Sjette skålen af Hammarström för Allmänna Folkskolestyrelsen i G. Nu var det slut med skålarne och följakteligen med punschen, ”ty att lemna bålen innan den blir slut, — Nej, madam får vänta tills man druckit ut!” Mellan skålarne språkade man. Jag talade vi(d) Rektor Leffler om skolmetoder etc. Om Bell-Lancastermetoden m. m. Han var mycket trefflig. Talte vid oss som bröder och kamrater. Talade om sina resor i Tyskland m. m. Jag presenterades för Westholm. Nu vardt sexan inburen, och vi gingo till bordet. Jag tror att bordet företedde omkring 30 olika slag af mat. Man tog sig till bästa och kunde ganska väl äta sig mätt, om man behagade. Upppassningen var förträfflig. Sexan var slut, och nu blef det åter en bål, Carolinabål, som jag förmodar. Tvenne glas endast druckos, och några skålar med korta tal utbringades. En skål för folkskolorna i allmänhet. Inspektor W. tackade för nöjet samt utbragte en skål för stadens alla lärarinnor ”från mamsell Godberson (den äldsta) till, jag vet icke hvilken, kanske någon af ungherrarna vet det, för både de fule och de vackre — en skål för lärarinnorna!” I sådana ordalag föreslogs skålen. Nu var allt slut. De inbjudne tackade och gingo. Sedan rustade vi ock oss att dädanfara, och då var kl. $\frac{1}{2}$ 1. Wi gingo mot Haga de flesta af oss. — Jag var hvarken hungrig eller törstig, då jag kom hem, och det var ju då icke ett så oäfvat kalas. Muntert och treffligt i det hela. — Den första sexa jag varit på. — Det var ock en erfarenhet.

28. s. Steg frisk och sund upp. Gick i kyrkan kl. 10 f. m. Wieselgren predikade ovanligt bra, ty han predikade mycket sakta hela tiden, och då han så gör, är han alltid oöfverträfflig. Så frisk jag än kan tycka mig vara annars, mår jag dock illa af att stå i kyrkan 2 $\frac{1}{2}$ timma. — Sedan var jag inne till kl. 7. Då tänkte jag att gå till Hultén, men mötte så mamsell E-n (Eriksson) och

fick veta, att han ej var inne. Då tog jag mitt parti och gick tillbaka. Hade henne i sällskap ett stycke. Träffade sedan Gustafsson och följde med honom hem. Der spelades och musicerades. Af honom bjöds jag på qvällsmat och gick sedan hem kl. $\frac{1}{2}$ 10. Har således varit öfver mycket äfven i dag. Nu är det tid att sofva. Bref till F-r (Fagander).

29. Börjat en vecka. Arbetsam synes den blifva. Paterson var uppe hos mig på rasten. Hos Judinnan på e. m. Ganska rask. Mycket, något för mycket kanske, fantastisk. Det är dumt men får gå. Kan ingen hjelpat. Bloden kallnar nog med tiden. Drömmarna ha sin tid. Tids nog kan man ej mer drömma och fantisera.

30. På f. m. vid 10 tiden kom Wallin till skolan för att taga afsked. Han stannade ej mer än omkring ett par minuter. Frågade om barnen göra framsteg. Tackade mig för mitt "arbete och nit i skolans tjänst". Så gick han. Detta var således sista gången man såg honom i skolan. Jag kan visst icke säga, att jag kände den minsta saknad. Hvad har väl jag att sakna med afseende på honom? På e. m. fick man underrättelse om att W. (Wallin) skall resa i morgon f. m. 7 och 40. Meningen härmed var, att vi skulle uppvakta honom vid jernvägen, då han reste. Det bryr jag mig icke om. Det kan vara bra som det är. — Ana och önska — är smärtsamt och ljuft! Wi äro dock lyckliga, som kunna ana, och ännu lyckligare som kunna önska. Wisserligen gå sällan aningarna i fullbordan och ännu sällsyntare önskningsarna, men det är härigenom det kan vara så ljuft just på samma gång det är smärtsamt. — Denna månaden har gått både fort och väl. Det vore godt att icke få någon värre. Jag kan knappt önska mig bättre i det hela. Farväll!

MAJ

*"Det bröst som sjuder här,
det längtar, svalkas der."*

(F. B.)

1. Gick till skolan. Till följd af väderleken voro många barn borta. På e. m. lof. Sedan på mina lektioner. Regn med snö och stark köld hela dagen. Min enda systers födelsedag.¹

2. Äfven i dag mycket kallt. Arbetat med mod i skolan. Tvenne listor voro hos mig. En från Berg, en inbjudning att gratis åhöra 6 föreläsningar af honom i "Geologi". En annan, som fordrade betalning för sexan med 5 Rkmt. Det var en dyr qvällmat. — På lektioner 5—6. På skoll. Bergs första föreläsning från $\frac{1}{2}$ 7 — $\frac{1}{2}$ 8. Om han varit något mindre konstlad, hade föredraget varit rätt angenämt. Öfverallt, i lifvets alla förhållanden, förlorar man genom att icke vara sig sjelf trogen. Man skall aldrig söka en annans jag så, att man derunder förgäter sitt eget. Några skol-lärare och en mängd lärarinnor voro åhörare. — Läst ut en roman, "Zokrab" af Morrier. Den var väl värd att läsa. Wisade flera skarpt tecknade karakterer. Fick ett tillfredsställande slut på alla sätt, och hvad mera har man då väl rätt att fordra af en roman?

3. Kl. omkring $\frac{1}{2}$ 10 kom den nye Inspektorn Uddgren till skolan. Han efterfrågade hvarjehanda saker, och så blef kl. 10, och då var rast. Strax gossarne voro utkomna, hörde vi gråt i förstugan, och vi skyndade ut. Fingo då höra, att Masthuggspojkarne som vanligt voro framme och hade slagit några af mina skolbarn. U. skyndade, barhufvad som han var, utför trappan och träffade då genast en hel skara. Då jag hann ned på gården, var han redan ute vid grinden, och der hade han med båda händerna fattat tag och stod spejande efter de okynniga pojkarne. Härunder fladdrade den uppknäppta öfverrocken långt bakefter honom, och öfverhalsduken flög bakåt ryggen som en flagga på en tredäckare. Nu

¹ Enl. kyrkboken var systemen född den 3 maj.

vände han åter. Då stod der på skolgården en stor pojklummel. Den låtsade som ingenting, men U. angrep honom. Han sade då, att han icke hade med pojkarne att göra, ty han hade varit inne hos lärarinnorna ett ärende. U. grep honom dock i kragen och skulle föra honom af gården. Härunder tilldrog sig det lustigaste i hela saken. Gossen, som troligen ej kunde tillräckligt emotstå U-s krafter, föll baklänges ned på gården, och U. hade dervid ej bättre fotfäste, än att han föll öfver honom. Och nu lågo de der: gatpojken under och den med glasögon försedde och barhufvade och tillika skallige Inspektorn på fyra fötter öfver. — Jag greps härunder af en sådan förvåning, att jag ej vet, om jag tänkte någonting. Det hade dock varit ett kasus att skratta åt. De kommo snart upp och pojken kom hastigt utom skolgårdens gebit. — Aldrig i min tid har jag varit vittne till en sådan händelse, och få torde det. — Wi gingo nu båda in, och jag berättade närmare, hurusom jag var utsatt för dessa okynniga pojkar, men tillade jag, jag törs icke slås med dem, ty då är jag rädd, att de snart stena mig. Det (nemligen att slås med dem) frågar jag icke efter, svarade U. Sedan under rasten var U. ute och talte vid polisen, och bad honom att ha tillsyn med dessa pojkar. — Emellertid skratade jag åt händelsen sedermera rätt hjertligt och hade deraf en rolig dag. U. var sedan i skolan till kl. $\frac{1}{2}$ 12. Der lästes innantill i naturlära. Jag tog i allmänhet icke de bästa till att läsa. — Allt hvad som ej var som sig borde uppgafs och likaledes allt hvad som fattades. Han antecknade allt, och troligen blifva sakerna bättre. Han nämnde, att Wallin sagt honom, att min skola behöfde mycket arbete, emedan det var ett afskrap uti den. Jag framhöll också att så var. Blir roligt att se hvad verkan det har. Som sagdt gick han kl. $\frac{1}{2}$ 12, och hade då, som jag sedan fick höra, gått in till jungfru Bergström. Under denna tid var jag åt och rappade en pojke. Då hade han gått till dörren och lyss. Till henne hade han sagt, att det går an att vara lärare för sådana der små snälla barn, men Kinberg är det synd om, ty han har många svåra. Emellertid var detta hans första besök i min skola, och torde han såväl som jag icke ha skäl att glömma det så snart. — På e. m. var allt lugnt. Jag låt barnen i går och i dag sjunga en psalmvers, då vi slutade. Det gick temligt bra. — På e. m. hos judinnan och så hos H-'n (Hultén). Der var ställets "vishet" för tillfället närvarande, och har jag sett

mycket sämre "vishet" än denna, till utseendet nämligen. L-n (Larsson) och W-g (Wennerberg) här på aftonen. Tid att sofva.

4. Fick ej sofva mer än 2 timmar till följd af tandvärk. War derföre drömmande på morgonen. Lade mig då mellan 7 och 8 och sofde till 12. Satt inne till $\frac{1}{2}$ 5, då jag gick till Judin(nan). Sedan till Otterhällan, hvarest Uddgren, den nye Inspektorn, hade stämt möte med oss kl. 6. Alla lärare och lärarinnor voro samlade. Han höll ett långt tal om vårt svåra kall, om våra pligter och vårt mål m. m. Framlade grundsatserna hvarefter han vill handla såsom en vår medarbetare. Sade att gudsfruktan är det nödvändigaste hos oss. Med kärlek skola vi vinna barnen, och der detta ej hjälper med förmaningar och kraft och med ännu hårdare medel, då ej annat kan hjälpa. Sade hurusom han skulle ha den mesta omvårdnaden om de skolor, der de mest usla och fallna barnen voro m. m. — Lindeqvist höll sedan ett tal och helsade Uddgren välkommen å lärare och lärarinnors vägnar. Sedan hem. Den första vackra dagen i maj. Jag såg i H. Tidningen (Handelstidningen), en f. d. possessionat, som var död, med namnet Kinber(g), Gustaf. Det var i Wårgårda. Kunde vi vara slägt?

5. s. Tidigt kom L-n (Larsson). Gick i Haga och hörde missionären Ouchterlony. Det gick väl an att höra honom. Jag såg under det jag var i kyrkan en af de 18 i Svenska Akademien. Detta var den förste² af de utvalde, som jag vet mig hafva sett. Det var Gunnar Wennerberg. Han var som en annan menniska. Sedan gick jag till L-n (Larsson) för att se, hvar han bodde. Gick så hem, och kl. $\frac{1}{2}$ 3 till skoll. Berg. Han språkade, skräftade, och jag såg hans bibliotek. Det var ganska stort, men till större delen alldeles värdelöst. Kl. $\frac{1}{2}$ 5 till H-'n (Hultén). Der språkade(s) och jag bjöds på kaffe m. m. Af H-'n fick jag bref från Årstad angående skol-lärareplatsen, som jag sökt derstädes. Det lydde så:

”Till Folkskolläraren Herr S. A. Kinberg.

Härmed får jag vänligen underrätta om att, enligt beslut af Årstads församlings skoloråd, läseprof för skolläretjensten kommer att afläggas härstädes Thorsdagen den 16 innevarande Maj med början kl. 9 f. m.; öfverlemnande åt Edert

² Statsrådet Carlsson förut.

eget bepröfvande huruvida det är värdt att företaga resan hit från Göteborg för profs afläggande. Upplysningsvis får jag nämna, att af 12 sökande äro Edra betyg de högsta, men skolrådet önskar att få en lärare, som kan undervisa äfven i sång, hvilket är det enda, som saknas uti Edra betyg.

Skulle Ni sjelf önska att komma hit till förutnämnda profs afläggande, så får jag nämna, att nattlogi kan fås här i prestgl.

Falkenberg o. Årstad, d. 3 Maj 1867.

Fredr. Th. Carlsson
Kyrkoherde.”

Det är tydligt att jag ej reser dit. Jag hade ej gjort (det) i något som (helst) afseende under äfven bättre vilkor. Nu är jag icke ovilkorligen kallad, och därför är jag glad, ty kan nu med allt skäl lemna allt afsides. Brevet var artigt och till min fulla belåtenhet. Jag såg här — och det var ändå en nytta — huru starka mina betyg äro i förhållande till andras. — Sist var jag i alléen helt kort jemte H-'n.

6. I skolan. Inne hos L-n (Larsson), som ville tala med mig om en sak.

7. Drömde om min Far. — Der är icke städat i skolan nu sedan den 30 April. Jag skref i går till Hr Jonsson derom, och han kom i dag på f. m. och lofvade bättring. Hos Judinnan. Kl. 6 höll Törngren lektion i katekes på Otterhällan. Detta jemte diskussionen räckte till kl. 9. Uddgren var mycket foglig. Sedan kom jag och G-n att spatsera i sällskap med 3 lärarinnor omkring en timma. Detta var första gången jag varit ute och spatserat i sällskap med damer, Lärarinnor.

8. Wanliga arbetet i skolan. Sedan hos Judarne. Arvins 22 födelsedag. Skönt väder.

9. Från skolan ingenting. Kl. $\frac{1}{2}$ 7 föreläsning af B-g (Berg), och der blef jag presenterad för en Herr Boije. Sedan ute och spatserade en liten stund och dermed slut. Såg ett brev till H-'n (Hultén).

10. Skolveckan är slutad. Dagarne gå fort sin väg fram i arbete, genom mödor. Talade vid L-n (Larsson) och då träffades O.

(Olaus), och han hade bref hemifrån. Der ha de helsan, och det gläder mig innerligen.

11. På f. m. var jag i L-t (Lindeqvists) skola, hvarest lärarne hade möte angående Skoll. Enke- och Pupillkassa. Sedan in i staden. Så hemma. Derefter var H-'n med mig i staden, och jag köpte en rock och ett par byxor.

12. s. Waknade kl. 4 till följd af tandvärk. Gick kl. 10 i kyrkan. W. hänförde med sin alltmera och mera ljufva stämma en af åhörare fullpackad kyrka. Han förklarade texten analytiskt. Det ordet ”I min Faders hus äro många boningar” tydde han, enligt min uppfattning, på de otaliga stjernehärrar, som blott till en del skådas af de dödliges ögon. Hvilken herrlig förklaring! Hvilken annan prest skulle så förklara dessa (ord)? Ingen utom W. Hans i alla tonfall behagliga stämma vexlar i oräkneliga variationer: än ledigt talande, än dundrande och sträng, än mild och bedjande o. s. v. Den är dock alltid naturlig, och det kan därför icke hända, att den icke gör — sjelfva stämman — outplånliga intryck. Men tänk då hvilka ord, hvilka tankar denna röst omkläder och fram-bär till en lyssnande skara! — På e. m. S-n (Södergren) och B-t (Blomqvist) här. War ute och spatserade en stund.

13. Hela dagen en svår tandvärk. Den känner på tålmod och jag må säga äfven krafter. På f. m. fick jag ett väggur i min skola. På e. m. hos Judin. och L-n (Larsson). W-g (Wennerberg) här och han hade med sig ”Dagens nyheter” för i — dag. Det är raskt att kunna läsa Stockholmstidningar från samma dag de utgifvas. Storm och kallt, kallt.

14. Det nya är gammalt och det gamla är nytt.

15. Steg upp kl. $\frac{1}{2}$ 3 och hade redan då länge varit vaken till följd af tandvärk. I skolan. Hos Judinnan och Judarne. L-n (Larsson) här. Läsit ut ”En Natt vid Bullar-sjön” af Emilie Carlén. Detta var den första af hennes många romaner, som jag läsit. Jag beundrar denna författarinna. Hon är underhållande i samtalen och (upp)läggningen är fin och ovanligt jemn. Karaktererna förlora sig aldrig. Konsuln och hans fru äro väl tecknade. Evelyn kanske den mest tillgjorda. Constance en karakter, full af öfverraskande sanningar, en af de mest naturtrogna personerna. Justus besynnerlig: endast ett snille kunde skapa honom. Grave svart, men hvit nog: ty läseriet är det ”rytande lejon”. som skriften om-

talar. Leonard, fru Carleborg m. fl. äro mycket enkelt och väl tecknade. Slutet var förfärligt: det var rysligt! — Den förfärlige Grave lär vara pastor Kindberg i en hemska sanning!

16. Judinnan var sjuk. Då gick jag till Seminarium kl. 5—6 och hörde på innanläsning af Rektorn. Talade sedan vid honom ett par ord. Kl. ½ 7 föreläsning af Berg. Den tyckte jag ej mycket om. Sedan ute på Smala vägen i sällskap med T-n (Törngren). Det var i dag som jag skulle varit i Årstad och aflagt läseprof för skolläraretjensten. Riksdagen har slutat. Den förste efter den nya ordningen. Wi skollärare ha ingenting vunnit genom den, så mycket man än talar om folkskolan och dess värde m. m.

17. Med möda och arbete förgår vecka efter vecka. På e. m. var jag och sökte H-'n (Hultén), men då han ej var inne, satt jag en stund och talade vid Carlsson.³ Bland annat talade han om vigten att få sig en bra hustru. Goda råd duga icke, sade han. Man skall tänka sjelf, och det viktigaste är: "En liten bön till Gud, ty det är ta mig fan det bästa för ens salighet." Så slutade gubben talet om valet af hustru. Det var icke så dumt, fast det låter plumpt.

18. Satt inne hela dagen ända till kl. ½ 5 e. m. Då gick jag att läsa för Judinnan. Sedan till biblioteket och läste tidningar. — På f. m. helt tidigt överraskades jag af min äldre brors⁴ ankomst. Han har kommit hit för att söka arbete. Det var med en egen känsla jag såg honom. Jag blef visst icke glad, tvertom. Det är också ej att undra på. Jag älskar honom derföre, att han är min Fars och mors son, och för annat kan jag aldrig älska honom: jag skulle eljest icke vilja se honom. Har jag icke stor orsak att så säga? Jo! Det är godt att min mor icke nu lefver att se det barn, som hon först tryckte till sitt hjerta. Jag gav honom ett par Rmt m. m.

19. s. Wieselgren predikade 1 ¼ timma. Han kom nu något in på moralen, och då är han väldig. Jag knappt uthärdade att stå. Kl. 1 gick jag till doktor Forssenius. Då jag väntat nära ½ timma kom han, och jag talade vid honom ganska länge. Han bad mig besöka hafskusten, men sade att jag vågar ej bada kallbad, ty det

³ Hulténs värd.

⁴ Johan Berndt.

skulle kunna förorsaka blodspottning. Deremot vore det högst helsosamt att tvätta mig hvarje afton i salt- och i brist derpå söt-vatten innan jag ginge till sängs. Detta för att förekomma förkylning. Att dricka vatten i små portioner vore ock godt. Han gaf mig ett nytt recept och bad mig fortsätta med trandrickningen. — På e. m. var H-'n (Hultén) här, och sedan voro vi ute en stund på en promenad. Nu först börja backarna att grönska.

20. Många barn skolkade. På förmiddagen gick jag derföre åt Albostaden⁵ att der besöka föräldrarna till några af skolbarnen. Träffade endast modren till en. Hon visste ej, att gossen ej var i skolan. Der var ett eländigt kyffe jag var inne uti. Då jag kl. 2 kom till skolan, voro der några tjuftpojkar, som kastade sten på skolbarnen, och detta innan jag hann väl in. Då vände jag om och dref en af dem utom gården, men det gick ej lätt. Han både trätte och lyftade ett stort trästycke han hade i handen emot mig. Det är hugneligt. På vägen till Haga råkade barnen i kollision med hagabarnen, och åter måste jag vara med. Det är ej afundsvärdt att här vara lärare på indragningsstat. Fått bref till Larsson, och det bröt jag. Min bror B. (Johan Berndt) varit här igen. Det blef åter fråga om pengar.

21. L-n (Larsson) kom på middagen. War med i skolan.

22. Hela dagen så kall att icke en Februaridag varit svårare. Äfven i går var det kallt, men i dag har det dertill stormat. Fru Valentin talte vid mig. Alla fruntimmer äro mångordiga. Uj! Hos Wolffarne, och nu, kl. 9, sitter jag och skulle läsa "Helvetesläran", men fryser alldeles förfärligt. Klädd i 2 rockar inne i rummet.

23. J. B. (Johan Berndt) här på morgonen. W-g (Wennerberg) med tidn.

24. Så går den ena arbetsveckan till ända efter den andra. På e. m. voro jag och H-'n (Hultén) åstad och köpte hvarsin hatt för 11 Rmt stycket. Detta var den förste. Alldeles otroligt kallt.

25. Satt inne till kl. ½ 5, då jag gick att läsa för Judinnan. Sedan talade jag med L-n (Larsson). Derefter åter hem. — Läst: "Tankar om ståndscirkulationen" af Th. Rudenschöld. Den innehåller många sunda och sanna tankar men också många, som äro

⁵ Så kallades en del av stadsdelen Annedal.

alldeles utförbara. Sådana äro de om kolonierna och hvad med dem står närmast i sammanhang.

26. s. Gick i Johanniskyrka kl. 11. Wieselg. predikade och det i 1 t. 35 m. Han förklarade "Fader vår". Hade till ingång det om stenen, ormen och skorpionen. Detta häntyddes på dryckenskapen. Man tager ett glas: det hvarken gagnar eller skadar: det är stenen. Men snart blifver det ett och annat rus: det är ormen, som stinger. Slutligen är det en vana: det är skorpionen, som ej med menniskokraft kan ryckas från den olycklige. Jag kom så tidigt att jag fick sitta. Derifrån och hem. På e. m. var jag ute en stund och talade vid L-n (Larsson).

27. I dag har man ändteligen sluppit att frysa. På middagen längst upp i Masthuggsbergen och hörde efter en skolkare. Min klocka hade stannat i natt, och dagen har varit mig ödslig blott derföre. Fjedern var af, sades hos Malmsjö. Förresten ingenting att tala om. Vid sängdags började det att regna.

28. I skolan. På lektionen. Talat med L-n (Larsson). Hos T-n (Törngren).

29. 11 pojkar skolkade i dag hela dagen. War hos Malmsjö efter min klocka. Det kostade ingenting att den blifvit lagad. På lektionerna 3 timmar.

30. *Kristibimmelsfärdsdag*. På morgonen gingo vi till Ångfartygsbron. Der var "lif och rörelse". Najaden och Mary afdingo i vår åsyn. Sedan hemma till kl. 7, då jag gick åt Trädgårdsföreningen till kl. ½ 10. Der var Concert och en mängd menniskor af alla klasser, men i synnerhet bättre klädda. Der är tillfälle att göra många iakttagelser ur folklivet.

31. Mer än en fjerdedel af barnen skolkade från skolan. Flera af dem jag hade der fingo aga för hvarjehanda oarter. På lektionen. Talte vid L-n (Larsson). Fått bref hemifrån. Der är det som vanligt. — Så gå våra dagar och veckor och månader. Undrar hvad man farit öfver nästa år den 31 Maj, om man lever!

JUNI

*"Wanskligt är allt hvad mannen eger
i andras bröst."*

Havamal.

1. Kl. 9 på f. m. gick jag till Seminarium. Der var praktisk examen för de afgående eleverna. De voro 29 tror jag. Der praktiserades i katekes och räkning. Det gick i allmänhet ganska bra. Der var icke många åhörare. Thorsson från Tölö var der. Honom fick jag straffat derföre, att han förtalat mig förlidet år. Jag var mycket svår emot honom. Han höll på att gråta. Det gjorde honom godt tror jag. "Sådant läder skall sådan smörja ha." Törngren sade mig, att Rektor hade i går sagt till honom, att skolstyrelsen i onsdags beslutat att jag från och med nästa termin skall ha full lön.¹ Efter en stund sade Rektor detsamma till mig. Det är väl således sanning. Snart får jag nog närmare reda derpå. — För resten varit inne och gjort ingenting. Godt och vackert väder. — Jag borde väl icke glömma, att jag talte med von Holten, och han var så förständig, att han bad mig repetera med barnen den återstående tiden. Jag svarade: det har jag för länge sedan börjat göra.

2. s. Ehuru ganska godt och vackert ute satt jag dock inne till kl. 4 e. m., då jag gick i Domkyrkan. Wieselgren predikade aftonsången. Texten var 1 Petri 3: 15—22. Analytisk förklaring. Talade om Voltaire dock ej så att han nämnde hans namn. Sade att han på sin ålderdom lät ur sin kyrka borttaga helgonbilderna, men Kristusbilderna stod kvar. Talade om hurusom en Svensk man be-

¹ I folkskolestyrelsens protokoll för onsdagen den 29 maj 1867 har § 11 följande lydelse: "Rörande lärarebefattningen vid lägre goss-skolan i Masthugget, vilken extra läraren Kinberg hittills skött, beslutades att åt bemälda Kinberg tills vidare från nästa termins början uppdraga densamma med rättighet för Kinberg att härför såsom arfvode åtnjuta ett belopp, motsvarande den för yngste lärare vid sådan skola bestämda aflöning jämte rätt för honom till begagnande af den vid skolan belägna boningslägenhet, så snart densamma blifver ledig."

sökte honom, och han blef då visad åt hans kyrka m. m. — Talade vid L-n (Larsson). Ett herrligt väder. Alléerna äro fulla af menniskor. Husen nästan tomma. Sommardräkterna visas. Parasollerna stekes. Det är "gudomliga eftermiddagar".

3. Talat med alla 3 lärarinnorna i dag. Nilsson sade, att om mig var sagdt, att jag var "förbehållsam". Ingen af dem kände mig, innan jag kom dit. De ansågo, att jag blott var en "pojke", ty jag såg så ung ut. Hon blef "rädd" för mig, då de en gång voro uppe och klagade på mina pojkar, och jag då strängt tilltalade pojkar i damernas närvaro. Bref från F-r (Fagander).

4. Först på morgonen kom en madam och bad om lof för en pojke. Sedan kom en annan dit med sin son, som skolkat en längre tid. På e. m. kom en skolkare och hade sin syster med att be för sig. Språkat med lärarinnorna. På lektionen. Talt (vid) L-n (Larsson). Arvin var med i skolan ett par timmar på f. m. Mulet och kyligt.

5. Som vanligt i skolan. Jungfru Nilsson, den enda af de 3, som är examinerad, var uppe och fick pennor. Då tog hon sig anledning att examinera mig i geografi. Men snart vände jag på saken och frågade henne, och hon kunde — ingenting. Hos judinnan och Wolffarne. T-n (Törngren) här. Wille låna pengar af mig fast han den 1 fick 250 i aflöning. Dålig hushållning.

6. Arbetat strängt i skolan. Bröstet varit svårt.

7. Den sista hela arbetsveckan slut. Gick ej till lektionen å Otterhällan. Fick ett bref, men så var det till Larsson. Jag läste det dock. Från E-a Å. (Emma Ålander). Wanligt enahanda för resten.

8. Kl. 8 f. m. gick jag till Skolinspektören Uddgren. Det första märkvärdiga häruti var, att han bebodde samma rum som förre seminarieföreståndaren Hagstedt.² Jag var således i samma expeditjonsrum, då jag till honom lemnade mitt prestbevis för inträde vid Seminarium. Nu kom jag dit med räkning för arbete i stadens skolor. Så förändra sig tider och förhållanden! War hos U. öfver en half timma. Han var mycket beskedlig. Jag har examen lördagen den 15 Juni kl. 9 f. m. På samma gång är examen i Hagskolorna. — Han sade mig, att styrelsen beslutat, att jag från och med nästa termins början skall ha (full) lön. Men jag är derföre

² Carl Edvard Hagstedt var föreståndare för seminariet 1860—64.

icke tillsatt såsom ordinarie lärare, ty ingen i styrelsen kunde säga något om min förmåga att undervisa. Det är bra besynnerligt, att ingen i styrelsen har på ett helt år gjort sig underrättad om en ny lärare, om han är duglig eller oduglig. Till hösten, sade han, att han skulle kunna gifva något svar härå. Han tviflade dock icke på att jag "är skicklig" och att jag får platsen. Så hade styrelsen beslutat, att jag skulle bo i skolhuset. Det sade jag, att jag ej kunde och anförde skäl. Detta så mycket mer som jag ej var tillsatt. Sedan anmälde jag, att jag reser härifrån på ferierna för att vårda min helsa och särskilt mitt bröst. Han U. sade mig, att jag bör dricka punsch samt ta mig en sup och äta stark mat samt dricka öl och porter, detta "gör godt vid sådana karlar". Han sade, att många varit döds kandidater och genom punschkurer blifvit friska, och han hade t. o. m. sjelf försökt det. Blefve jag fet, skulle jag genast förlora allt anlag för lungshot o. s. v. o. s. v. — Sist gick jag hem. Då var kl. nära 9. På middagen hos L-n (Larsson) med bref. Kl. 12 kom vaktmästaren med penningar. Kl. 3 voro vi bjudna till T-n (Törngren) på punsch, men så hade der till honom kommit främmande. På lektionen och hos L-n (Larsson).

9. s. *Pingstdag*. Gick i Domk. kl. 10 och hörde Wieselgren. Spisade middag och begaf mig så kl. ½ 2 på väg till Gamlestaden. Dit kom jag efter en timma. Satt ute i grottan en stund. Gick sedan in. Drack kaffe. Dit kom Skoll. Carlsson med hustru, dotter och svärmor. De gingo strax till — — — utom gumman Bredberg. Wi språkade. Jag och Persson voro sedan vid "Bellevue" och sågo på en "eremithydd". Den var uppförd af oskalade gran-kafkor (?). Såg eget nog ut. Det var dock ett ironiskt namn på en lyxsak. Sedan hem (till Persson). Språkade och drucko toddy och spelade schack och spisade qvällsmat, och kl. ½ 10 gick jag derifrån. Det var mycket tråkigt att gå genom Redbergslid. Der är riktigt vederstyggligt. Jag ville icke för något pris bortbyta min nuvarande plats mot Gamlestaden. Hemma ½ 11.

10. Annandag naturligtvis. Hela dagens händelser bestå deruti, att jag kl. ½ 3 var hos Doktor Forssenius, icke för att klaga utan för att säga mig vara bättre. Han satt ensam och rökade ur en snugga. Talade vänligt som vanligt. — Sade att man om vintern bör ha ylleskjorta närmast kroppen, ty det är alldeles nödvändigt på "sådana sumpiga ställen som här". Man kan dock aflägga den

till sommaren. Jag frågade honom nu, hvad jag var skyldig: ingenting, blef svaret. Förresten varit inne hela dagen. Likaså Arvin.

11. Traskade till skolan igen. W-g (Wennerberg) kom dit en stund. Strax före 12 kommo trenne, A. Jonsson, O. Wijk, härads-höfding Gabrielsson, af skolstyrelsens ekonomiska afdelning. Jag sade dem, att ingenting fattades och blef så genast af med dem. Jonsson frågade, om jag ville hyra rummet i skolhuset. Detta sade jag mig icke vilja. — På e. m. på lektionen. Sent på aftonen kom vaktmästaren med examenskatalog samt anmodade mig att vara testis i 2:ne småskolor. Till testis i min skola var bestämd sjökaptén Roempke.

12. Kl. 4 var skolarbetet för detta år slut. Huru går ändå icke tiden, fast den är förenad med möda och arbete. — Gick sedan till Valentins. Underrättade om att jag reser härifrån. Likaledes hos D:r Wolff. Honom språkade jag vid om hvarjehanda. Han förmanade mig att genast börja att begagna flanell. Träffade Leff, då jag gick till W. kl. $\frac{1}{2}$ 5. Han var förargad på Lundblad, en seminarist som slutat och hvilken nu vid det han träffat Leff, varit, såsom L. uttryckte sig, ganska oförskämd. Sagt att vid Seminarium skett mycken oförrätt o. s. v. — Det var dock icke så dumt sagdt. Läst ut "Klostret" af Walter Scott. Den var ganska intressant att läsa, dock var man icke fullkomligt belåten, när man slutat sista sidan, emedan man ej fått upplysning om några ganska viktiga omständigheter. Den så ofta uppträdande anden, man of Avenel, fick man ingenting närmare veta om. Skildringen af tillståndet under striden mellan katoliker och protestanter var förträfflig. Men hemligheten angående den svarta boken, skulle man gerna velat ha afslöjad. Hofmannen var förträffligt skildrad såväl som flera andra karakterer.

13. Kl. 9 f. m. gick jag till skolhuset i Haga. Jag skulle vara testis i Demoiselle Janssons skola. Af G. Svensson presenterades jag för henne. Examen började, och jag var nu åhörare och tillika domare. Innanläsning och katekes först. Sedan gaf jag rast, och derunder besökte jag och Svensson några af de andras skolor såsom fru Banks och mam. Blomgrens och Blomströms. — Fru Bank bjöd på ett glas porter. Mamsell Blomgren är den skönaste af stadens 57 lärarinnor för så vidt jag vet. Det syntes dock ej gå så bra i hennes skola. — Sedan fortsattes med stafning och dito reglor,

Biblisk historia samt hufvudräkning. Kl. 11 var allt slut, och det tillhörde då mig att å skolstyrelsens vägnar afgifva en dom. Jag steg upp i katedern och talade några ord. Berömde lärarinnan måttligt. Många åhörare voro der. Det var icke så godt att uppträda som talare. Sist tackade jag lärarinnan för hennes arbete och nit. Hon syntes vara mycket tacksam och nöjd med mig såsom testis. — Kristendomsexamen tyckte jag minst om och skulle dervid både velat och behöft göra några anmärkningar och rättelser. När det i alla skolor var slut, kom inspektör. Wi talade med honom. Holten var der. Uddgren tyckte, att vi slutat bra tidigt. — På mid-dagen skref jag min examenskatalog färdig. — Kl. 4 e. m. gick jag till nya Baracken, hvarest jag skulle vara testis i mamsell Vedelins skola. Examen började, och jag hörde på. Både barn och lärarinna voro här mycket skickligare än i den skola jag var uti på f. m. Lärarinnan var ganska gammal. Hon tyckte nog, att det var något hårdt att ha en sådan ung pojke till testis. Men hon fick väl nöjas dermed. Kl. 6 slutade examen på min tillsägelse. Jag skulle nu åter framträda såsom talare. Detta gjorde jag. Talade först några ord till barnen och likaledes till närvarande föräldrar, hvilka icke torde ha varit få, alldenstund der fanns 30 à 40 åhörare. Bland dessa var dock en del barn. Sist talade jag till Lärarinnan, hvilken jag berömde för hennes nit och skicklighet. Mitt tal måtte ha imponerat, alldenstund en stor del af åhörarne syntes gråta, hvilket W-g (Wennerberg) anmärkte. Detsamma förmärkte jag äfven i skolan på f. m. Denna lärarinna var Schartauan, såsom man tydligt kunde höra af hennes undervisning i katekes. Carlsson var testis i skolan intill, och vi begåfvo oss då allt var slut hem. — W-g (Wennerberg) sade att jag var lycklig såsom talare. O, du mäktiga egenkärlek! — Det vore godt att ha väl undangjort sin egen examen.

14. Kl. 9 gick jag till Otterhällan och hörde på Hammarströms, Bergs och mamsell Hedbergs examen. I gosseskolorna var pastor Kindberg testis och i flickskolan S. A. Hedlund. Jag fick nu för första gången höra Hedlund såsom talare. Han är nog dugtig talare men dock icke öfverträfflig. Hammarström har en högsta klass och man hade derföre skäl att der fordra en bra examen. Så sjuk som han hela året varit torde man icke ha något mera att önska med afseende på hans examen. Berg hörde jag för första

gången. Tyckte skäligt om hans examen. Icke god ordning, om ens någon, i examinationen. Mycket tal och skräfvel, som ej, såsom alltid är förhållandet med dylika saker, passade på en examen. Då allt var slut höll Kindberg tal och berömde på det högsta såväl den ene som den andre läraren. Talade granna ord till barnen, ord som de ej förstodo. Då jag nu hade tillfälle att noga betrakta denne K., kunde jag icke annat än ihågkomma pastor Grave i "En natt vid Bullarsjön". Den blicken var mycket väl tecknad af den stora författarinnan. — En mängd lärare och lärarinnor voro såsom åhörare närvarande. Också var många andra åhörare. Då examen med tal och dylikt var slut, var jag uppe hos vaktmästaren och fick ett glas punsch, och detta var det bästa jag fått på f. m. — Sedan var jag hemma till kl. $\frac{1}{2}$ 4, då jag gick till Hagaheden att der höra på examen. Der hade jag icke tid att vara mer än en timma. Fick dock höra på Petterssons examen i biblisk historia, katekes och något Svenska språket. Det gick mycket skralt kunde man säga, emedan läraren syntes sakna all förmåga. Hörde äfven något på lärarinnorna. Gick så till lektionen hos Judinnan. Derefter till L-n (Larsson). Han sade, att han följer med (på en planerad resa), men fick i detsamma underrättelse om att han icke lär få permission. — War hos vaktmästaren och fick reda på att jag till testis skall ha adjunkten Wählstedt. Derföre är jag nu mycket, mycket ledsen. Nu är jag ledsen och trött vid att höra på examina.

15. Examensdag. Sofde till kl. 7. Gick kl. 8 till skolan. Der var mycket snyggt. Barnen hade varit der med buketter. 44 barn voro närvarande. Alla mycket snyggt klädda. Kl. $\frac{1}{2}$ 10 kom testis, d:r Wählstedt. Jag hade då redan gjort bön. Han bestämde nu undervisningsämnen. Katekes första artiklen, innanläsning: Luc. 1ta kap., Svensk hist. Folkungaätten, Geografi: Mathem. och Fysisk öfv. Afrika, uti något Europa, Naturlära: människan, Räkning; Multiplikation. Inspektor U. var der en god stund. Då allt var slut, höll testis ett ganska vackert tal och berömde mig icke så litet. Ganska få åhörare. Föräldrarna äro icke mycket intresserade för sina barns undervisning. Jag fick bud från U. (Uddgren), att jag skulle sluta $\frac{1}{2}$ 12 och då gå med barnen till Hagakyrkan. Detta skedde. Der höll Wieselgren tal öfver profeten Malackie sista kapitel sista vers. Talade bl. a. om Carl Johan, huru han afstått halfva sitt bröd för att få lära skriva. U. uppläste en berättelse

om folkskolorna i hela riket o. s. v., hvarefter W. åter tog till ordet. Kyrkan var proppfull med barn och öfriga åhörare. Då man kom ur kyrkan möttes man af ett hällregn. — I det hela tror jag att examen gick bra. Jag hade ej låtit barnen skriva några särskilta sidor för examen utan viste dess vanliga böcker och fick mycket beröm derföre. — Då jag kom från kyrkan, spisade jag middag och gick sedan ut att göra hvarjehanda uppköp för resan. Talte vid L-n (Larsson). War på lektionen. Gick till Ångbåtsbron och hörde om ångfartygets afgang. Det kommer till W. (Wenersborg) kl. $\frac{1}{2}$ 4. Sedan hem och såg om hvarjehanda saker för morgondagens resa. På biblioteket o. s. v.

16. s. Kl. $\frac{1}{2}$ 3 vaknade jag. Steg då icke upp men tordes icke somna. Jag låg då och tänkte på mina skolbarn och tyckte mig riktigt längta efter dem. Steg upp kl. 4. Gjorde mig färdig för resan. Kl. $\frac{1}{4}$ 6 kom L-n. Han följde nu med till Ångfartygsbron. Kl. 6 skulle ångfartyget Mariestad afgå, och med det följde jag. Det regnade ganska bra. Wi seglade från G. uppåt elfven, och med uppmärksamhet betraktade jag omgifningen. Kl. 7 vid Agnesberg. Så förbi Surte glas- och tegelbruk. Snart såg man till venster de herrliga ruinerna af Elfsborg.³ Praktfullt höjde de sig mot det blå på en kringfluten udde. "Fars hatt" är högsta spetsen. Ombord träffade jag en bryggmästare Eriksson från Trollhättan, hvilken i Kongelf skall anlägga ett ölbryggeri, och förlagskällaren skall han ha på Elfsborg. Denna källare är belägen 30 fot under jorden, är 117 fot lång samt 16 fot bred. Förr har den troligen varit ett förvaringsrum för ammunition, nu för ölbouteljer. Detta sednare bättre, men det förra ärofullare från ärofulla tider. Strax vid fästningen ligger staden Kongelf. Men är den dock icke vid seglingen uppåt elfven så nära, att man kan taga den i betraktande. Kl. $\frac{3}{4}$ 8 passerades stället. Strax derefter såg man till höger Nödinge kyrka och derefter Skepplanda. Utsigten här var ganska vexlande och tillfredsställande. Så seglades förbi elfvens största ö, Tjurholmen. I södra ändan låg ett berg och den öfriga delen af ön var väl odlad. Den är bebyggd. Strax derefter såg man Gamla Lödöse kyrka och by. Det är här den urgamla och betydliga staden Lödöse legat. Att här någonsin varit stad kan ej af utseendet ans. Der-

³ Den fästning Kinberg här ser är Bohus fäste.

efter kom man till Foxerna. Det var här Magnus Barfot och Inge stridde. Hvem kan nu ana att dessa kullar druckit nordiskt blod? Der bredvid ligger köpingen Lilla Edet. Den är icke obetydlig. Husen ligga strödda huller om buller. Här hade man de första slussarne att passera. Det var 2 små. Sedan hade man på ömse sidor den aldra herrligaste natur att betrakta. Ängar och skogbeväxta kullar omvexlande med hvarandra erbjödo en tafla, som väl kunde ega magten att hänföra om någon naturskön utsigt kan detta. Till venster ligger den stora herregården Ström. Nu hade man ingenting mera af särdeles märkvärdighet förrän man kom till Trollhättan, hvarföre jag gick ned i salongen en stund. — Jag tog Salongsplats, emedan vädret var så svårt. — Nu torde det vara skäl i att säga några ord om det sällskap jag hade den lyckan att ha. Detta var allt utom trefligt. Hummerhandlanden Holmgren med familj från Göteborg gick af vid Edet, och derom var icke mer att säga. Bryggmästaren, som skall ha sina bouteljer i vårt lands minnesrikaste fästning, har jag redan nämnt. Ett par upplåsta studenter i vita mössor voro mindre intressanta än de nakna kullarne på Hisingen. En mosig herre med ett par skräflande damer var ingenting att fröjda sig öfver. En piga, resande till Lidköping, var ej något att förgäpa sig på. En sidenhandlare, Duvant, från Frankfurt am Main och hans släkting, en postexpeditor Ryding från Malmö, voro hyggligt klädda, men deras tal vittnade om en råhet, som det är mig en glädje att slippa kalla Svensk. En åldrig man från Wenersborg var den enda rätt menliga människa, jag hann att göra bekantskap med. — Jag har ju icke sagt att jag gjort bekantskap med alla dem jag nämnt. — Nu var man framme vid Trollhättan. Man öfvergaf elfven och seglade till höger uppför bergen. Det blef snart för enformig(t) att vara ombord medan fartyget genomgick slussarne, hvarföre jag, jemte andra, gick till fots uppför Trollhättan och besåg derunder: Gullö och Toppö samt de väldiga vattenfallen. Helvetesfallen voro sköna. I vackert väder skulle man väl icke kunnat se skönare syn än huru dessa väldiga vattenmassor, vildt störta sig utför ättestupor ned i afgrunder. Men nu hållregnade det och tillika blåste så att knappt hufvudet mycket mindre hatten satt fast. Jag besåg Polhems sluss samt Kungsgrottan med en flyktig blick. Kom så fram till d. s. (k.) Hotellet, dit fartyget genast anlände. — Ångfartyget

”Vadstena” gick före ”Mariestad” genom slussarne. Det var högst egendomligt att se hurusom detta med sin köl låg högt öfver det senares däck och det blott några fot frammanför. Det ena ögonblicket såg (man) ofantligt höga murar på ömse sidor; det andra voro de liksom försvundna, och man låg så högt, att man icke vågade hoppa ned på dessa kajer. — Emellertid var man förbi Trollhättan och nu vidgade sig elfven till en sjö. Här såg man en holme, på hvilken skall finnas ruiner efter Edsborg, der Angantyr bodde. Stallbacka ligger nära, der skall han ha haft sina hästar. Sedan såg man ruiner — efter Edsborg syntes inga — (af) en kyrka. Ännu hade man 2 slussar, nemligen dem vid Brinkebergskulle. Derefter låg vägen öppen fram till W. (Wenersborg). Wenersns vågor slogo rytande öfver Dalbobron. Så snart jag kom i land skyndade jag till ”Hotell Viktoria”, det samma som gästgifvaregården. Här träffade jag ett fruntimmer och frågade efter vaktmästaren. Då blef jag visad åt andra våning(en), ringde der på en klocka, och så kom ett fruntimmer. Jag fick då inträda i ett rum, hvarest en herre bodde, men han skulle flytta i samma ögonblick. Det sades dock, att jag icke fick ha det rummet för natten. Nu var kl. $\frac{1}{4}$ 5. Jag såg mig omkring i rummet. Utanför detsamma voro 2 stora salar. Den största, som syntes vara afsedd för något embetsverk, var alldeles tom utom 2 speglar och några taflor på väggarne. Wid undersökning fanns att dessa taflor voro på väggen målade. Ingen människa hörde jag sedan af, och jag frestades tro att jag på segern(s) Hotell var ensam. Jag tog då och satte mig att skrifva. Derunder fick jag dock förstå att jag ej var ensam heller, ty rätt under mig var krog, och der fördes ett gladt lif. Jag fick dock vara ensam. Stundom gick jag ut genom de två stora salarne — den största och vackraste hade utslagna fönsterrutor, så att jag måste hålla i hatten om den vid genomgåendet icke skulle blåsa af — för att se efter någon, men ingen hörde jag af. Tålmod öfvervinner dock allt, ty just i detta ögonblick — nu slår klockan 7 — kom mottagningsjungfrun och tittade i dörren. Då språng jag efter henne och fick frågat om några saker, bland annat om jag får vara här tills i morgon. Det lär jag få, men det rum, hvaruti jag detta skrifver, skall under natten beläggas af en herre och en dam. Den surgriniga jungfrun yttrade sig om paret så: ”de äro ännu icke gifta men...” Det gör mig detsamma, inföll jag, blott jag får

ett rum och en biffstek till qvällsmat. — Öfver mig hänger en glaskrona, regn och storm skakar på husets sidor och fönstren, och under mig är fullt af fyllhundar, som träta och slås — åtminstone låter det så. (Det följande skrives på Håkantorps gästgivarvärdgård den 17 kl. 11—12). Nu blef jag ändtligen anvisad ett rum, der jag skulle få vara öfver natten. Så gick jag ned i restaurationen att få qvällsmat, men sådan serverades icke förrän kl. 8. Då gick jag ut att bese staden. Dess läge är obeskrifligt skönt. I norr ser man Wenern, förlorande sig vid horisonten. Dess vågor voro oroliga nu, och därför var anblicken om icke den skönaste dock den mest storartade. Gatorna voro bred(a). Ganska många vackra byggnader. Kyrkan midt i staden, omgifven af större träd och spatsergångar. En af de störste byggnader(na) var Cellfängelset. Regnet dref mig snart in, men ännu en gång var jag ute. Jag kan med ett ord säga, att jag tyckte Wenersborg vara mycket trefflig i det för ögonen var. Den enda likhet med Göteborg jag fann den ha var, att dels så gingo på gatorna och dels stodo i portarne en hop fruntimmer. Den var för öfrigt mycket tom på folk. Snart satt jag i eller på, hvilket jag skall säga, "Viktoria" igen. Det var i spisrummet. Matsedlen kom, och den erbjöd 13 slags spis till qvällen. Jag begärde gödkalfstek. Den kom, och jag åt. När det var gjort ansåg jag, att jag mycket väl kunde förmått att ätit upp en portion af hvarje slag af allt hvad matsedlen hade att bjuda. Men det hade kostat 7 ½ riksdaler, och därför kan jag icke säga att jag frestades att på detta ställe tänka äta mig mätt, ty aldri minst taget skulle en för magen tillfredsställande qvällsmat kostat 4 à 5 Rdr. Jag kom ihåg "Salig Dumboms" (ord) om gästgivarvärdgårdarna i Småland. — Då jag nu kom upp på mitt rum fick jag den äran att flytta åt ett annat. Således flyttade jag tre gånger på några timmar. Men det kanske var bra, ty tretalet är heligt. Nu var jag i ett stort rum med 2 sängar. Jag lade mig. Då jag var somnad hördes ett buller, som väckte mig. Jag fann då, att de voro inne och borttogo den tomma sängen. Genast slöt jag åter mina ögon till sömn, glad att det icke var mig de buro bort. Jag sofde således och vet intet om hvad som passerade. Kl. omkring 2 blef jag dock väckt af buller och sorl, hvilket jag dock icke besvärade mig med att taga närmare kännedom om orsaken till.

17. Waknade kl. ½ 5 på Wenersborgs gästgivarvärdgård eller

hotell Viktoria. Steg upp. Sände bud efter den treffliga! jungfrun och betalade. Gick så derifrån. Skulle passera ett rum. Då jag lade mig ½ 10 var der ingen, och nu lågo der två herrar utsträckta på hvar sin säng. Glad att jag fick gå derifrån, skyndade jag ut burdus och så bar det af till Jernvägsstationen. — Jag bör dock anmärka att nattlogi kostade icke mera än 1,25, men då bestods icke annat än en smutsig handduk samt ingen hyfsning på stöflar eller dylikt. Man fick gå derifrån sådan man kom, kassan oräknad. — Kl. 5.41 skulle "tåget" gå. Bland de resande såg jag flera af gårdagens. Man steg upp och det bar af till Rånun. Der stannade det 2', och sedan reste man till Lilleskog. Nästa station var Sahlstad. Emellan dessa stationer hade man tillfälle att betrakta de gigantiska Halle- och Hunnebergen. De sluta med lodräta pelare mot dalarne. Äro skogbeväxta och obeskrifligt sköna. Stationerna Grästorp och Ulfs-torp passerades. Vid den senare träffade jag en seminariekamrat A. Lindgren, den första bekanta person, jag sett under resan. Kl. 7 var man vid Håkantorp, och der skulle min resa för dagen ändas, men den var icke så slut heller. Från stationen fick jag gå omkring ¼ mil, innan jag kom till gästgivarvärdgården. Dit kom jag och fick lof på ett rum. Fick sätta mig i ett i undre våningen, huset är icke mer än en våning men har två vindsrum. Beväringssynglingarne hade der varit inqvarterade, så att allting var i oordning. Jag satte mig vid ett bord att skriva bref till E. Å. (Emma Ålander) o. O. Z. (Olivia Zengerlein). — Kl. var 10, då de voro färdiga. Då fick jag flytta till ett av vindsrummen, och här har jag det ganska bra. Jag var bort i ett torp och fick en pojke att gå till Smedtofta med brefven. Sedan sitter jag inne och skrifer. Till frukost drack jag 8 à 10 glas nymjölkad mjölk. Här kan man få det som godt är, och därför tycker jag ganska bra om mig på stället. (Det följande skrives i Göteborg den 19.)

Just då jag satt och spisade middag kom pojken tillbaka, och han hade bref från E-a (Emma), deri hon bad mig komma till sitt hem, emedan hon icke ville gå till gästgivarvärdgården. Då jag spisat, gick jag der bort åt. Det var nära, blott genom en liten skog, d. s. (k). Leveneskogen. Då fick jag snart se ett ställe, och der såg jag någon utanför. Då vände jag om genast. Snart kom efter mig en ung herre eller pojke, hvilket man vill. Då han kom midt för språkade han mig an och sade sig vara Ålanders son och att hans

systrar voro strax efter. Då vände jag med om och helsade på hans systrar. Jag kunde dock icke känna E-a (Emma) på porträttet och icke heller från sin syster. — Jag följde icke nu med in, utan gick jemte Wilhelm in i den intill belägna skolan, hvars lärare hette Björklund. Man bjöd oss genast in i sina rum, och då jag invände, att jag hellre ville stanna i skolan, sade han, att der var intet att höra på. Wi bjödos dit på e. m. Nu gick jag in till Ålanders. Der helsade jag på alla, såsom jag varit en gammal bekant. Språkade något med hvar och en, ingen särskilt. Mest med fader(n), klockaren. Drack kaffe. War med i trädgården o. s. v. Snart bjödos vi till skull. B. (Björklund) på öl. Sedan sutto jag och "Wille" på ett litet vindsrum och språkade om hvarjehanda. Då fingo vi bud att Olivia var kommen och med detsamma, att vi voro bjudna till B. (Björklunds) på thé. Då gingo vi dit, och jag presenterades för Olivia. Efter att ha varit der en stund voro vi inne hos Å. (Ålanders) och spisade qvällsmat och följde sedan Olivia på hemvägen ett godt stycke. Kl. var 12, då vi hunno hem. Oliv(ia) var en mycket stor och dertill ganska hygglig flicka. — Jag och "Wille" lågo på vindsrummet, och härmed var dagen slut. Jag må dock anmärka, att då jag först fick se E-a (Emma), tyckte jag mig icke vara riktigt belåten med Larssons beskrifning. Tänkte på orimligheten i att välja älskarinna med andras ögon. — Amen.

18. Wi vaknade vid att E-a kom till oss med kaffe. Stego upp och spisade frukost. Språkade sedan bort tiden till middagen. Mest talade jag vid Ålander, emedan hvart jag än ville gå, kom han efter och ville språka med mig. Då vi spiset middag, gingo jag och "Wille" ned att fiska, "men i den natten fingo de intet". Så hem och drucko kaffe. På e. m. vid 7 tiden frågade jag E-a, om jag ej kunde få språka med henne litet. Då gingo vi upp på det nämnda rummet och voro der ensamma en stund, men snart kom både "Wille" och Selma. Jag frågade nu E-a hvad hon hade trott om både mig och L-n (Larsson). Hon sade, att hon icke trott det var skoj utan allvar, dock kunde hon väl icke riktigt veta, hvad vi mente. Hon sade, att hon dock icke trodde, att jag kom dit, utan att L. (Larsson) kom ensam. Nu deremot kom jag ensam. Hon sade sig för resten vara mycket väl belåten och icke i något afseende bedragen, ty hvad L. hade om mig sagt var öfverträffadt genom mig sjelf, då jag kom dit. Jag sade henne dock, att ens ford-

ringar kunna väl dock vara så höga, att man genom ett sådant äfventyr, icke säkert kan bli belåten. Hon svarade, att om hon än kunde ha sådana, voro de dock mer än uppfyllda. Hon syntes tala mycket upprigt(igt) och i hennes blick låg ännu den barnsliga oskulden. Hon kunde under ett samtal se mig rakt i ögonen icke med en djerf utan med en barnsligt förtrolig blick. Detta med mycket annat tyckte jag om, men utseendet tyckte jag icke var riktigt tillfredsställande, ehuru hon genom vanan och umgänget steg betydligt i detta afseende. Jag kan emellertid icke mer säga om henne denna gång. Hon syntes dock nu taga saken på fullt allvar och talade så om den, ehuru jag sökte vara mycket försigtig. Framdrog hurusom framtiden kan allt förändra m. m. Sade äfven att L. (Larsson) hade i alla afseenden all skuld, emedan han inlett oss i affären. Hon sade dock, att han å hennes sida visst icke gjort något, som hon skulle anklaga honom för. — Emellertid må jag sluta om dessa obetydligheter, som framtiden väl skall säga mer om. — Wi sågo oss omkring. Woro i Levene kyrka. Man kunde på afstånd se Kinnekulle. Sparlösa låg nära. På aftonen var jag på Håkantorps efter min nattsäck. Sedan satt jag ute en stund och språkade med dem, och slutligen ensam med E-a. Gick sedan till sängs på samma ställe som förra aftonen. — Jag ville i natt legat i Håkantorps, men det ville de icke. Jag frågade E-a hvad hennes föräldrar skulle kunna tycka om att en obekant person kom så der och blef så länge. Hon sade, att de tyckte icke annat än väl derom, ty de voro båda två alldeles förtjusta i mig. Emellertid voro de mycket artiga på alla sätt, och jag kan icke säga annat än godt om dem. Der var mycket skönt i Levene, ja, alldeles hänförande skönt. — Med skull. B. (Björklund) drack jag brorskål på hans proposition o. s. v. Hade mycket, mycket trefligt der. Kunde knappt önska mig trefligare. "Wille" har genomgått 4 ½ klasser i Lidköping. Ganska treflig pojke. — Jag tänkte på att min Far hade varit på Håkantorps, Levene o. s. v. Under hvilka vilkor var icke han der — och under hvilka jag! !

19. Wäcktes på samma sätt i dag som i går. Steg så upp. Kom ned kl. 6 och skulle då spisa frukost, men det kunde naturligtvis ej bli mycket af. Strax var man färdig att gå. Jag tog afsked, låtsande som ingenting. "Wille" och Emma följde med till stationen, då jag reste. Kl. 7 f. m. från Håkantorps och kl. 8.10 från Herr-

ljunga. I Herrlj. träffade jag mamsell Freding och gick då i samma kupé som hon, der blef då språkat af må man tro. Då jag kom till nästa station, Wårgårda, träffade jag skoll. Persson och hade således honom i sällskap till G. (Göteborg). Nu gick tiden ganska fort, så att vi snart voro i G. Båda voro vi nu hungriga och gingo derföre till Hotell Svea⁴ och tog oss en dugtig middag för 1 Rdr. Sedan gick jag väl belåten hem. Kom hem och träffade A. (Arvin). Satte mig att skrifva. Gick kl. 4 till L. (Larsson) och berättade honom min historia. Så var jag borta och skulle lemna ett bref, som jag fått från Levene till deras släktingar, men jag kunde ej finna rätt på stället. Så hem att skrifva igen. Kl. 7 kommo upp till mig ett par studenter och frågade efter Arvin. — Nu är allt öfver och jag är glad att qvällen stundar, att jag må i min egen säng lägga mig till ro. — Hvad följder min resa kan ha får framtiden utvisa. Att den varit mycket angenäm, det vet jag, och det är icke litet det.

20. Skulle gått till Gamlestaden i dag men hindrades af regn. War så inne till kl. 4. Gick då till Qvarnbergsgatan med bref från Levene. Träffade nu stället och madam S. (Södergren). Blef bjuden att gå dit en Söndags e. m. någon gång. Talade vid L-n (Larsson). War ute på Heden och såg på bevärigen. De ha bland sig en figur, som de kalla "Sven Dufva". Han är mycket lustig. — I Stockholm uppträder professor Rudegier's (Ben Mohobit al Harun) och visar prof på ovanligt minne. Den 12 dennes upprepade han följande tal ur minnet efter att det var sagt en gång och den 14 uppskref han det, likaledes ur minnet, på begäran för "Dagens Nyheter". Talet lydde: 919.275 quatuorvigintillioner, 540.120 trevigintillioner, 761.937 duovigintillioner, 006.999 unvigintillioner, 467.101 vigintillioner, 555.527 nondecillioner, 372.160 octdecillioner, 152.160 septdecillioner, 123 234 sextdecillioner, 777.888 quindecillioner, 331.712 quatuordecillioner, 314.592 tredecillioner, 637.791 doudecillioner, 477.112 untedecillioner, 371.512 decillioner, 497.761 nonillioner, 656.937 octillioner, 999.888 septillioner, 230.268 sextillioner, 456.711 quinquillioner, 213.789 qvadrillioner, 067.666 trillioner, 514.919 billioner,

⁴ Korsgatan 10.

115.319 millioner, 940.500. — Siffrorna äro 150. ("Dagens Nyheter" Nr 745 för Lörd. d. 15 Juni 1867.)

21. Satt inne ensam hela dagen i ända till kl. 6 e. m. Då gick jag till Johansson. Han var ej hemma. Gick så in till Börjessons en stund. Der berättade de, hurusom en studerande, Lindén, försökt att genom skärning i halsen taga lifvet af sig. Det är ju förfärligt. Jag kände honom. Han var alltid mycket lugn. — Gick så till Ångbåtsbron att se några hundra emigranter lemna sitt fädernesland. Det var en märkvärdig syn. Mån lyckan finnes på andra sidan oceanen lättare åtkomlig än på denna? Jag vill knappt tro det. Talade vid L-n (Larsson).

22. På f. m. kom Persson hit och var här en god stund. W-g (Wennerberg) likaledes. Warit på biblioteket. Förresten icke varit ute i dag. Mycket qualmigt. Det är årets stora löfdag i dag. P. hade bref till mig från G-n. Det hade af Leff. varit brutet. Det hade väl skett af slarf. Kl. är nu 5 e. m. Jag packar ned mina saker för morgondagens resa. Läst ut W. Scotts roman "Grefve Robert af Paris". Såsom andra hans romaner var den trög och torr i början, men god sedermera. Den skildrade ganska lifligt förhållandena i Grekiska riket vid Korstågens början. Robert var en äkta riddare. Hans hustru ännu mer än han sjelf beundransvärd. Herbert mycket stor och ädel o. s. v. Slutintrycket godt. War så hos L-n (Larsson) och tog afsked. Hos Fröjer efter en bok. Blef så sängdags.

23. s. Arvin väckte mig och tog afsked, då han kl. 5 gick. Men jag somnade ännu en stund och vaknade ej innan klockan var nära 7. Då var tid att skynda sig. Det gjorde jag ock, så att jag var färdig att gå innan $\frac{1}{2}$ 8. Kom i god tid till ångbåten "Ellida". Kl. 8 vände man G. ryggen. En ofantlig mängd passagerare. Wid ångbåtsbron lågo många fartyg, som skulle ut på lustresor. Några gingo på samma gång som vi. — Ombord fanns ingen, som jag var bekant med. Språkade dock med några personer emellanåt. War mycket tråkigt såsom det alltid är att resa mellan G. och Warberg. Då jag kom nära W., kom jag att bli bekant med en gosse, Joh s Nilsson, från Carl Gustaf. Wi sågo snart W. Ingen glädjande syn. Min bror August var mig till mötes. Men jag åkade ej, emedan han hade ett så rysligt uselt hästkreatur. August tog mina saker med sig, och så gingo jag och den träffade gossen från

Warberg till Slätter genom Lindberg etc. Det var mycket skönt och roligt att gå, men som här var en af årets varmaste dagar, blef man mycket varm. Kl. var $\frac{3}{4}$ 1, då vi gingo från Warberg. I Lindberg, till "Clasa", voro vi inne och drucko mjölk. I Stam-mared kunde vi ej få någon mjölk, emedan de ingen hade, men der fingo vi surt dricka. På hvarje ställe hvilade vi $\frac{1}{2}$ timma. Kommo så ändteligen åt Grimmared men vi voro då så trötta, att vi måste tvenne gånger taga oss en liten hvila. Till Slätter kommo vi $\frac{1}{2}$ 7. Det var ju raskt gått. Öfver 2 mil. Wi voro inne hos min syster och togo en smörgås och drucko mjölk. När vi kommo hem var August kommen, men vi hade varit före honom på Slätter. Min pappa och andra kära voro ganska rask(a). På aftonen var jag med ute i gärdet. Språkade då med min bror om saker och ting. Han hade intet nytt af vigt att berätta. Johannes på Långhult var nere en stund på e. m. För resten sågs syner och hördes tungomål.

24. *Midsommardagen*. Skog skulle kl. 8 göra ett skriftermål och sedan predikan. Han var på L-t (Långhult) öfver natten. Jag steg upp och gick i kyrkan till kl. 8. Skog gick, och så tog jag i fatt honom. Han gick då och språkade vid min far. Nu talade han vid mig om G-s (Göteborgs) läkare m. m. War mycket artig och hyflig såsom det kunde anstå en menniska. Gick så och tog mig plats på läktaren och satt der till kl. $\frac{1}{2}$ 12, då allt var slut. Nu hade jag icke på 1 $\frac{1}{2}$ år varit i Gr. (Grimmared) kyrka. Den var målad, öfverklabbad med färg, sedan jag sist var der. Jag känner redan icke en stor del af folket. Gick så hem. Träffade då mor på L-lt. Hon bad mig dit i e. m., men jag sade mig ej ha tid. Bad henne gå till mig. War inne till sent på e. m., då jag och August voro ute, och så kommo J. (Johanna) och B. (Brita) der nedåt. Så voro vi i krokavråa omkring $\frac{1}{2}$ timma. Jag frågade J., om jag kunde få tala med henne härnäst jag kommer hem. Det gick nog an förstås. Der kom en hop folk gående, och detta gjorde, att jag gick in. J. hade sedan bett Aug., att vi skulle gå ut på aftonen. — Mor på L-t kom nu till mig, fast sent. Wi språkade om saker och ting, och jag lät så der förstå, att jag tänkte annorlunda än förr om den der saken. Följde mor nästan hem. Spisade så qvällsmat. Gick med Aug. ut. Snart kom J. Wi följde henne en liten bit, men voro ej länge ute. Jag visade mig mycket kall och liknöjd för allt, och hvad var naturligare. Skalden har rätt då han säger: "Yng-

ling, älska, brinn och låga. Och med köld skall du belönas. Men ett liknöjdt steg blott våga. Och ditt qual skall bli den skönas." — Gick in och lade mig sofva.

25. Wäcktes af August innan kl. 3. Steg upp och blef färdig till afresa kl. 4. Woro så hos min syster och spisade frukost. Der till kl. 6. Reste så vår väg. Togo vägen genom Weddige i stället för Ås. Denna väg var mycket skönare. Då vi komma till Norvåra skolhus, var Fagander der utanför. Han följde nu med dit han bodde, ett stycke längre i norr. Der stannade nu jag och skall vara der en tid. Fick lof att bo på samma ställe der F. (Fagander) bor, hos barnmorskan. — På e. m. gingo vi ut till hafvet, som är nära. Der på en kulle stå ej mindre än 16 stenar från forntiden. Ättehögar finnas ock. Senare på e. m. voro vi och besågo Wärö kyrka. Den är stor och nyligen bygd. Dermed var denna dagen till ända och det utan alla äfventyr.

26. Sofde länge. Sedan vi spiset frukost, gingo vi ut till hafvet. Språkat bort tiden för resten. Promenerade en stund då "dagen svalkades". Här är temligen trefligt, och jag mår godt, men äfventyren synas blifva få, om ens några.

27. På f. m. läste jag "Midsommarsbruden" af Pehr Thomason. En liten nätt berättelse ur folklivet. Torde icke böra räknas till de sämre af hans många noveller. För övrigt ingenting att säga om den. På e. m. kom Wärö andre skollärare, C. Pettersson, en seminariikamrat, hit. Han var en stund och då språkades om hvar-jehanda, dracks och rökades. Då han gick, följde vi honom ända till Backa.

28. War inne hela dagen och ensam under det Fagander var i skolan. Läsit "Kärleken" af Michelet. I sitt slag en ganska läsvärd bok. Hans qvinna är dock, åtminstone här och der, diktad, och i allmänhet torde det vara ganska svårt att finna någon sådan qvinna, som Michelet tänkt sig. Boken innehåller många goda saker och kan vara mycket lärorik, om man så vill.

29. Hemma och inne hela f. m. Fagander var i Stråvalla. Kl. 12 gingo vi för att i sällskap med Petersson gå till skoll. Broström i Ås. Hos P. voro vi en stund, hvarefter vi anträdde den öfver en mil långa resan. B. (Broström) var hemma, och vi voro der öfver tre timmar. Drucko soda, punsch och kaffe. Besågo Ås kyrka

innan och utan. Den är i hög grad gammalmodig. Gingo sedan hem och kommo hem till qvällen, men voro då mycket trötta.

30. s. Till följd af tröttheten sofdes så länge, att det var för sent att gå till gudstjensten, som var tidig. War inne hela dagen. En alldeles förfärlig storm. — Tiden går.

JULI

”Kärleken är världens medlare och alla människoracers återlösare.”

Michelet.

1. Warit inne hela dagen. Fick på e. m. se O. (Olaus) komma från Göteborg och fick så bud hem. Språkat med barnmorskan om en hop saker. Fått veta att äfven här i orten gifves högst få lyckliga äktenskap m. m. — Läsit ut ”Qvinnan” af Michelet. Den är intressant. Huruvida den öfverensstämmer med verkligheten eller ej — torde författaren veta bättre än jag. Jag vill gerna tro, men det (är) icke så godt der erfarenheten och livets alla förevarande förhållane(n) vittna emot. Den blir mot slutet halft vämjelig genom ett oupphörligt upprepande af qvinnans godhet, ljufhet, kärlek och öfversvinneliga gudomlighet. — Det vore bra om författarens idéer voro en *allmän* verklighet. Den dag(en) skulle jag fira högtid.

2. Sofde länge. Gick på f. m. ända ut till hafvet och sedan till Fagander i skolan. Der gjorde han ingenting. Endast 8 barn voro der. Skoldistriktet har dock ej mindre än 192 barn i skolåldern. Det står således icke särdeles väl till. På e. m. låg jag och läste, till dess jag somnade dervid. Då drömde jag en mängd saker och bland annat, att jag spatserade i L-lts (Långhults) hage arm i arm med min — mor. O, du ljufva dröm. För resten har jag varit halft drömmande hela dagen.

3. Inne på f. m. Då F-r (Fagander) slutat skolan gingo vi till Backa till C. M. Pettersson. Dit kom äfven B-m (Broström). Vi

voro i skolhuset, och der dracks toddy och té med smörgås och doppe. Jag hade kort med och spådde så om de värda skollärarne. Hade mycket trefligt. Till qvällen gingo vi hem.

4. Suttit inne och läst hela dagen. På e. m. kom Pettersson hit. Då språkades. Sedan följde vi honom till Backa. Till långt på natten (kl. 1) sutto vi och språkade. Det var jag, F. (Fagander) och barnmorskan.

5. I dag sett igenom ”Qvinnans historia” af Fullom. Den är ganska intressant. För resten drömt bort tiden. Lifvet här har egentligen varit ett drömlif med undantag af några stunder då och då, på hvilka jag språkat med F. eller barnmorskan, värdinnan. Hon är en nära 30-årig flicka. Ganska förständig. Icke mycket sqvalleraktig. Ogift, men ej af grundsats. Hennes mor är en ganska treflig gumma, och hennes morfar (86 år) talar ingen till, alldenstund han är stendöf. — Jag har haft mycket trefligt här, så att jag ej kunde välja lyckligare ställe att tillbringa mina lediga dagar på.

6. Steg upp och började att vänta på August, han skulle komma kl. 9 och kom ej förrän öfver 11. Nu gjorde man sig färdig till afresa och reste kl. 1 ¼. F. följde ett stycke. Wi reste genom Weddige, ty jag hade tänkt att besökt Skoll. der, men så syntes der vara främmande, hvarföre min väg fortsattes hem. I skymningen kom A. B. (Anna Britta). Talade vid mor på L-t. A. B. satt och språkade med mig tills klockan var öfver 1 på natten. Talade mest om — (Johanna). Talade till dess fördel, men sade sig dock icke vilja gifva råd, så att hon skulle ha någon skuld. ”Kunde ju, om så varit, tagit henne dit ned.” — Välment.

7. Steg upp när jag tyckte men sökte ej kyrkan. Satt inne och funderade. Kl. 3 kom — (Johanna) till mig. Hade varit borta sedan kyrkotiden. War en ganska god stund och språkade, men ingenting sades. Jag var så glad jag kunde, men kanske kall. — Jag var af mor bjuden att gå till L-t och gick så dit kl. 6 e. m. Som det regnade satt jag inne och språkade med Sven och hvem som helst. Efter omkring 2 timmar och sedan jag var bjuden på kaffe gick jag derifrån jemte A. (Anna) och J-a (Johanna), som voro hemma en stund och väntade på min syster.

8. Inne på morgonen. Kl. ½ 11 gick jag till Slätter till B. Ols-son. Fick strax tala med honom och sade då, att jag ville uppgröa

något af mina skulder. Detta hörde han med välbehag och bestod derföre ett glas vin. Gingo så åt kammaren, och han framtog 3 af mina reverser. Jag hade nu fått 2 reverser af min bror på Olsson, hvarmed jag kunde betala ej obetydligt. Detta var han nöjd med, och som jag förut beräknat räntorna å ömse sidor och han tog detta för godt utan beräkning, var saken uppgjord på 2 minuter. Han fick af mig 211 Rdr, 183 genom reverser och resten kontant. Jag läste nu tidningar en stund, hvarefter jag gick hem. För de reverser jag fått af August, skall jag åt honom insätta penningar i Gborgs o. Bhs (Göteborgs och Bohus läns) sparbank, då jag kan. — Sedan varit inne. Läsit och språkat med min pappa. Han var på Slätter i e. m., och han sade mig nu vid ett tillfälle, att min syster bedt honom att bedja mig, det jag ej gör slut med J-a (Johanna), ty det skulle kanske taga henne för hårdt. Pappa hade då sagt, att han icke visste, om vi haft några affärer ihop. Emellertid sade han ärendet, som han fått. Det var för märkvärdigt, hvad jag synes komma svårt ut.

9. På f. m. skulle jag gå Joh s i Tolycke till mötes. Detta gjorde jag ock, fast något sent. Mötte honom strax. Han var nu hemma hos mig en god stund. Wi ha icke träffats på två år. Han tänker på sjön för att finna äfventyr o. s. v. Då han gick, följde jag honom ett stycke. War sedan hemma till kl. 5 e. m., då jag gick till Sjöryd. Träffade dem hemma der. Satt der en stund och språkade. War sedan ute i gårdet. Kom hem vid 8ta tiden. Då var ett bref ankommit till mig från Larsson, och der inuti var ett till honom från E-a (Emma). Det innehöll många goda saker. — — — ”var i sanning en utmärkt hygglig och snäll gosse, som var värd att tycka om” — — — o. s. v. Det är mycket smickrande. Larssons bref innehöll om O. Z-ns (Olivia Zengerleins) bedömande, och det var nästan lika fördelaktigt. Emellertid kom detta L-ns bref i ”grefvens tid”, ty jag står nu på en svår ståndpunkt med mina kärleksaffärer. Jag omgifves från alla sidor med svårigheter. — Medan jag var borta, hade mor på Långhult varit hemma. Hon kom nu snart igen för att taga afsked med mig, alldenstund hon i morgon tidigt skall resa till Kongsbacka till sin släkting. Jag språkade något med henne och följde henne nästan hem. Wi talade då några ord om J-a (Johanna), och jag sade henne, att jag troligen aldrig kunnat förstå henne. Bad mor att be J-a komma till mig i mor-

gon, ty jag skulle tala vid henne en gång till. Hon kunde komma i morgon kl. 6 e. m. Icke förr? sade mor. Det är tidigt nog. — Jag var emellertid uppe till sent, emedan jag väntade på Joh s på L-t, som skulle till staden, och jag ville ha bud med honom. Då jag nu en gång gick ut att se efter honom, kom J-a, och det var tydligen i afsigt att träffa mig. Hon gick med in i min kammare. Detta var kl. 11. Jag frågade nu, om hennes mor sagt till, att jag sänt bud med henne till — (Johanna), att hon — (Johanna) skulle gå hit i morgon. Ja. Frågade, om hon hade brått nu, i annat fall kunde jag språka med henne om några viktiga saker. Jag började nu att tala vid henne och sade, att jag aldrig riktigt förstått mig på henne och att hon troligen aldrig förstått mig. Mycket annat sade jag. Hon teg för det mesta, men med det första hon sade var: att om jag icke skulle vara belåten med henne, der jag komme att slå mig ned, eller om jag skulle ha andra tankar, så ville hon visst icke vara mig till hinder. Jag besvarade detta tal och framställde sedan en mängd af viktiga frågor, men nu som alltid fick jag icke svar. Jag sade mig dock alltid hafva tänkt ärligt mot henne och uppfyllt de pligter, som jag ansett mig ha till henne, men att min goda tanke om henne fått en svår stöt vid slutet af förra året, och att jag då fattat det beslutet att, om icke hon gaf mig afslag, hvilket jag säkert väntade, jag skulle gifva henne ett dylikt på grund af det tal, som jag hört om henne. Jag frågade hvad grund detta tal (eller förtal, ty det kunde ju vara ett sådant) kunde ha, och hvarifrån det kunde härleda sig. Några orsaker måste förefinnas. Ej svar. Sade äfven att jag ej skulle undra så mycket på om hon någon gång kunde ha haft tankarna från mig och egnat dem åt en anna(n), då man betänker, att jag mesta tiden varit borta och tillade, att det är ju menskligt att fela. Detta erkändes. Hon tyckte dock, att hon kunde få närmare förklaring på hvad jag åsyftade. Detta sade jag mig ej behöfva, ty hon måste ovilkorligt veta mer än jag och ville om möjligt undgå att nämna några personer och derigenom nödgas tala om dem. Jag erkände allas värde och i synnerhet dens, som här åsyftades. Erkände ock hans stora företräde framför mig i flera afseenden. — Sade hurusom det icke vore möjligt att få en lycklig framtid tillsammans med en person, som kanske i grunden tyckt mera om en annan, och detta måste tagas i öfvervägande, ty derpå kan icke allenast ens

utan tvennes lycka eller olycka bero. Det hade också varit den tanken jag öfvervägt, och genom hvilken jag kommit till den slutsats, att man borde vända i tid, ty jag hade ingalunda för afsigt att hvarken här eller någonsin strida med rivaler; ty om man än af en eller annan omständighet skulle vinna seger, kunde man dock icke derigenom vinna lycka och tillfredsställelse, och detta var det enda jag i sådana afseenden kunde söka. Det var emellertid jag som talade, och fick få svar, hvarföre jag sade, att det torde vara bäst att uppskjuta detta ämnet till en annan gång, ty jag hade ännu mera att säga. — Jag frågade henne ock, om hon trodde, att man skulle kunna blifva lycklig, om man vore mycket förbehållsam, och om man det icke trodde sig kunna bli, hvarföre man då någonsin skulle vara det, man kunde ju icke tro, att ett sådant förhållande kunde ändra sig och blifva bättre för framtiden. — Emellertid slutade detta talet, och jag erkände att det varit hårdt, men det var nödvändigheten, som dref mig att vara sådan. Hon stannade ännu ganska länge, och klockan var öfver 2 samt ljusa dagen, då hon gick hem. Hon bad mig gå till sig i morgon. Lofvade ej det.

10. Till följd deraf att jag var länge uppe, sofde jag länge i dag. Kl. var 11, då jag steg upp. Warit inne och läsit och gjort ingenting sedan, och nu är kl. 9 på aftonen. — Läsit ut "Redgauntlet" af Walter Scott. Den är egen först derigenom, att den börjar med en lång brevexling. Den är mycket tillfredsställande alltigenom. Rik på vexlande äfventyr. Personers och händelsers förhållanden till hvarandra förundransvärdt väl sammanfogade. Flera starkt utpreglade karakterer. Några originella, såsom "Trumdeuts" m. fl. Kärleken så ringa att den kunde nedskrifvas på några rader, och der skulle dock i dessa finnas mera förstånd än kärlek. ("Kärlek är en dårskap, köpt med vett" o. s. v., Shakespeare.) Man kan således säga, att den saknar kärlek. Den visar de Stuartska huset tillgifnas bemödanden att åt detta hus förskaffa kronan. Redgauntlet är hufvudpersonen för "jakobiterna". — Med afseende på min helsa kan jag säga, att jag ej vet när jag känt mig så frisk som just i dag. Och ändå kan jag icke älska, derföre att jag står mellan tvenne eldar och vill visst icke gerna blifva bränd. Huru här reda sig? — På aftonen kom J-a, och vi gingo ute lite grand. Hon ville jag skulle gått med in i hennes hem, men detta gjorde jag ej. Alldenstund jag aldrig förr gjort (det vid denna tiden)

ville jag icke nu. Hon gick då med mig in. Språkade om ingenting, emedan det egentliga samtalet skulle uppskjutas till i morgon. Kl. var $\frac{1}{2}$ 3, då hon gick.

11. Blef väckt af August kl. $\frac{1}{2}$ 7, emedan klockarens hustru ville tala med mig. Hvad menar man hon ville mig? Hon bjöd ut sin vigselring till salu för att få något att stilla hungren med. Att nöden är stor, kan man väl föreställa sig. Också är här verkligen obeskrifligt svårt. Dyrt på allting och ingen arbetsförtjenst. Hvar skall väl då den fattige få det, hvarmed han kan stilla sin hunger? Det gjorde mig mycket ondt att se en sådan persedel utbjudas för bröd. Tänk, hvilka stora förhoppningar på framtiden finnas icke, då den först begagnas! Wi veta litet om våra öden alla. — Jag såg på den, lemnade den åter och gaf henne en riksdaler. — Kl. 9 gick jag till Tolycke. Kom dit och var der ett par timmar och språkade med Joh s. Gick så och han följde mig ett stycke. Wädret vackert och ganska varmt. Skönt öfverallt. Naturen gläder sig. Det är endast de fattige, som sörja och blekna. Deras lott är hård nu. Jag kan säga med Wergeland: "Då jag ser så mycken nöd omkring mig, vet jag knappt, om jag har rätt att äta mig mätt." Här lär i min tid icke varit så svårt som i sommar med afseende på lifsuppehållet. — Kl. 5 gick jag enligt löfte till L-lt. Der språkade jag vid dem något hvar. Mest med Joh s, som sände bref med mig till L-n (Larsson). War ute i kammaren och fick vin och kaffe af Joh s och J-a. En timma var jag der. Gick sedan till Slätter. Tänkte att gå till B. O. (Börje Olsson), men kom då att gå in hos min syster och der stannade jag en stund, hvarföre jag ej gick längre utan vände om hem. — J-a skulle komma och kom äfven kl. 9. Strax derefter kom min syster. Henne talade jag vid en stund, hvarefter hon gick, och sedan skulle jag nu sluta mitt började tal med henne (Johanna). Det hade dock icke godt vid att bli, ty en absolut tystnad ville upptaga tiden. Jag började flera gånger att tala vid henne, men kom alltid illa ut, eller väl kanhända, med mitt tal, så att hon blef så ledsen, ja, jag tror till och med förargad. Hon ville tyda mitt tal, såsom hade jag för avsigt att ge henne ett afslag, och detta var kanhända min mening, om jag blott vågat för hennes skull. Hon tyckte att mitt tal var hårdt och just syftade deråt, och då hon framlade denna sin mening på ett eller annat sätt, svarade jag intet. Hon blef liksom för-

tvivlad, och föll flera gånger i häftig gråt. Jag sade då intet. Hon sade, att hon visst icke ville vara mig till hindern, om jag så illa misstrodde henne. — Slutligen sade jag, att hon kastar stridshandsken lätt, jag skulle icke kunna göra det lika lätt. Hon sade då, hvad ville väl hon göra i denna saken. Emellertid, då vi en längre stund stått i en svår kris, tog jag ordet och talade något mera tröstlig(t), ty jag såg, att jag i annat fall skulle djupt bedröfvat henne, och det orkade jag icke. Dock lät jag henne förstå, att jag dels ville ha en tydlig förklaring på det der kinkiga förhållandet, som hon icke kunde neka, men som hon dock icke ville höra talas om och ännu mindre förklara närmare, hvilket var min önskan. Äfven vidrörde jag mitt helstillstånd och sade, att jag ingalunda kunde tänka på sådana saker, om jag icke blir fullkomligt frisk, ty om jag skulle ha början till en sjukdom, som lägger mig i en tidig graf, så ville (jag) ingalunda, att någon derigenom skulle blifva olycklig. Emellertid nödgades jag säga, att det icke var min mening att nu göra slut på saken, och detta tröstade henne så mycket, att hon blef lugn och gråten upphörde. War sedan mycket eftergifven och hade mycket svårt vid att gå från mig, oaktadt hon flera gånger under den svåra krisen sagt sig skola gå, emedan jag väl helst såge det. Detta sades naturligtvis för att få höra mitt svar, och att här alltid svar uteblef var orsaken att hon blef alldeles förtvivilad. Hon gick emellertid kl. 2, och så var jag ändteligen ensam. — Fruntimren äro farliga, rysligt farliga för oss karlar, och vi äro, eller kunna vara det om vi vilja, tusende gånger farligare för dem. Deras svaghet har ingen gräns, deras svaghet för den de älska eller vilja älska. Han kan genom ett ord eller blott genom tystnad bringa dem i den djupaste förtviflan, och han kan genom sitt ord, några ord åter göra dem hoppfulla inom en tid af några minuter. De kunna låtsas vilja fly från honom, och efter några minuter äro de hans slafvar, och han måste visa sitt ädelmod mot dem, ty de äro villiga att uppoffra allt, ja, allt! Men nog om denna sak nu. Jag lofvade på begäran att skriva och fick lof på bref. Tvenne voro under denna termin skrifna men ej afsända, sades. Jo, jo' — Lade mig att sofva.

12. Efter att ha sofvit en timma väcktes jag af August. Nu var det att skynda sig blifva färdig till resan, som också anträdde kl. 4 f. m. Jag tog nu afsked med min gamle far, och den hemska

tanken föresväfvade mig, att jag troligen aldrig får se honom mer. Han har haft svår hosta i sommar, men var nu dessa sednare dagarne något bättre. De må för resten temligen bra, men nödgas dock köpa säd i denna dyra tiden. Han fick af mig 20 Rdr till detta ändamål. Emellertid for jag från hemmet och min far, kända för sista gången! Sedan åkte vi till Torpa, der vi höllo en stund och språkade med en bonde, hans far och hans son. Derefter till W. (Warberg). Wi fingo se Ångfartyget Ellida komma, innan vi hunno till staden. Fingo så bråttom men hade dock god tid att reda oss på. Jag gick ombord, och kl. ½ 10 afgick fartyget. Mycket skönt väder. Träffade en bonde från Tvååker, hvilken jag nu i 3 år å rad träffat. Det är eget. Han reser en gång om året och jag en och just på samma dag. På fartyget satte jag mig i förn, sofde nära ett par timmar. Snart sågo vi Göteborg. Då började solen skina hett. Gick i land sedan tullbetjenter genomsnokat min nattsäck. Kom på mitt lilla rum, der allt var såsom då jag lemnade det. Madam hemma. Plockade i ordning mina saker. Drack kaffe. Satte mig att skriva detta. — Kl. 5 gick jag ut att se mig omkring. War hos Judinnan. Skall der börja på Måndag. Talade så vid polisen Ström för att få reda på L-n (Larsson), som nu är i Galgkrogarne. Jag orkade ej gå till honom. Fick af en Seminarist veta, att jag har ett bref hos en annan dylik. Träffade den ej hemma. Gick så hem. Lade mig att sofva och vaknade först, då madam kom och skulle bädda. Jag hade således sofvit 3 hela timmar. Nu är kl. 10. Warmt. Termom. 28 grader inne i rummet. Det är godt att vara här igen. Allt synes här sig vara likt. Jag tittar i det ena och det andra fönstret. Allt sig likt som för 3 år sen. Om jag får lefva, tänker jag nu stanna här hela året. Det vore godt att få ha helsan, och att inga sorger eller ledsamheter måtte öfverkomma en! Mätte man blifva och vara lycklig! — Detta har varit en ödesdiger dag. Öfverfarit mycket och gjort mången erfarenhet. Erfarenheter af de största kontraster. — Nu skall jag lägga mig ordentligt.

13. På f. m. skref jag bref till Gunnesson, Arvin och Fagander. Gick så till staden med dem kl. 4. Derefter till L-n, som är i Galgkrogarne. Jag träffade honom och vi språkade. Då jag kom ned åt alléen mötte jag Persson med fru samt Fru Carlsson och hennes mor (fru) Bredberg. Med dem följde jag till ändan af alléen. Då vände vi. Jag hade de två damerna i sällskap ända ned

till Haga. Jag hade en på hvar sida om mig. Jag har så knappt haft en sådan promenad. Men hvem kunde hjelpt. Warit på biblioteket och bytt om böcker.

14. s. Wid 8ta tiden kom L-n och var till $\frac{1}{2}$ 10. Till kl. 11 gick jag i Johannis Kyrka att höra teologie professorn vid Lunds universitet D:r Skarstedt predika. Det första märkvärdiga var att han sjöng "tron", hvilket jag aldrig för hört. Sedan predikade han om den "Kristeliga försigtigheten". Han var ganska god. Icke såsom schartauanerna. Extemporerade. Hade dock ingenting att säga i förhållande till Wieselgren. War en liten, obetydligt person. En mängd af åhörare. — Han hade just ingenting nytt att säga. Han sade att en skrymtare egentligen betyder en, *som ser under*, och detta var det enda jag lärde af honom. Märkligt var det, att han, uppkommen på predikstolen, afkastade sig kappan. — Förresten har jag varit inne hela dagen. Läsit och grubblat och vakande drömt. Det är så ljuft att drömma, men att göra det i vakande tillstånd förslöar själen, tärer och utmattar, och ändå gifva dessa kostbara drömmar lika litet resultat som de under sömnen. Wid 8ta tiden gick jag ut i alléen en liten stund. Träffade Törngren. Han sade, att jag får 50 Rdr af Jonsson i vedpengar, när jag dem vill hemta.

15. Wid 9 tiden gick jag att få rätt på A. Jonsson. Jag träffade honom på hans kontor, men fick ej pengar innan han fick talat med Uddgren. Återigen deras förträffliga ordning! — På morgonen sökte mig en madam och vaktmästaren. — War hos W-g (Wennerberg), och han gick med hem. Talade vid L-n. War så inne till kl. $\frac{1}{2}$ 5. Då gick jag till Malmsjö efter min klocka, som var litet i olag, och så till judinnan. Hon hade ej läsit något medan jag var borta, men glömt af allt hon visste, då jag slutade. Detta är naturligtvis det vanliga och blir så det rätta. — I bokhandlen och köpte Grönlunds tyska språklära m. m. Så hem igen. Jag träffade på min utefärd en gosse, som hade perlor att sälja. En herre hos Malmsjö sade, att i vårt land fiskas många perlor. En från Norrland hade förra året sålt perlor härstädes för 2000 Rdr. — Wårt land rikt på lyx! — Åska och regn.

16. Steg upp och gick till skolan för första gången på detta läsår. Skall man lefva manne till den sista. Huru mycket får man icke då utstå! Hvad mödor, besvär, förargelse och arbete! — 40

barn hade infunnit sig. Det var icke just hvarken roligt eller ledamt. På rasten var jag inne i närmaste lokal med en journal. Der är nu en vikarierande lärarinna Reuter (?). Fick bref från T-n (Törngren) att vi skola bada med barnen kl. $\frac{1}{2}$ 3—3. Början i dag. Således ingen läsning på e. m. Wi voro vid badet i sagd tid. War på A. Jonssons kontor, men han träffades ej. H-n (Hultén) hos mig en god stund. Talade om sina sommaräfventyr med mera. Börjat att läsa tyska efter Ollendofs metod.

17. I skolan på f. m. War inne och språkade med mamsell Patersson. Hade i dag icke bad förrän 3—4. Regnade förfärligt. Gingo dock till badet fast blott några få barn infunnit sig. Jag låter dem nu samlas på Hagaskolgården. Uddgren kom till badet. Språkade med honom. Han är grufligt beskedlig, men jag tror, att han kan vara förargelig nog. Detta tyckte jag mig märka ett drag af vid ett samtal han hade med T-n (Törngren). Få nu se. Gick till lektionen (med judinnan). Så hem. Carl Levijn kom hit en stund. Han är lika dum nu som förr tycktes mig.

18. Wi fingo underrättelse om, att vi skulle kl. 2 gå till Otterhällan med barnen, som der skulle undervisas i eller begagna sig af gymnastik. På e. m. inne utom på lektionen (med judinnan).

19. Läst ut "Abboten" af W. Scott. Denna roman är en af de utmärktare. Utgör en fortsättning af "Klostret". Abboten spelar ingen hufvudrol, d. v. s. den egentliga hufvudrolen. Roland Græme (= Avenel) är hjälten. Händelserna röra sig omkring Maria Stuart vid det hon sitter fången på Lochlevens slott, hennes befrielse och hennes flykt till England, der berättelsen slutar. På samma gång får man upplysning om en hemlighet från Marieklostret, hvilken man frågar efter redan då man läst några sidor icke af "Abboten" utan af "Klostret". Det är om ett hjerta. Man måste förundra sig öfver Maria Stuart. En så viktig person, (och dock) är hennes karakter icke så mycket beskrifven som man skulle önska. Men kanske *detta* är författarens storhet, som visas deruti, att han talar lagom om denna person, som väl icke var så fläckfri. Förresten inga utomordentliga karakterer. — War vid badet fast det hällregnade. Jag och T-n (Törngren) hade ej mer än ett halft tjog gossar med oss. Detta är således första arbetsveckan på läsåret, hvilken tilländalupit. Den har icke varit tråkig. Blefve ingen svårare skulle allt vara väl. Ödet kan dock ha mycket i sitt sköte att

lägga för oss under tiden. Wi äro deraf beroende. Wåra handlingar bestämmas icke af oss sjelfva.

20. Sofde till kl. 7. Hade många besynnerliga drömmar. Måste anteckna något om dem. Jag tyckte mig vara sjuk, så att hjertat och lungorna blefvo tagna ur mig (otyddlig och förvirrande var drömmen här). Jag såg huru hjertat låg ituskuret. Allt blef åter inlagdt. Jag tyckte mig fundera på hur blodet åter skulle komma i rörelse och i sitt gamla lopp. Hade ej aning om någon förblödning. — Drömde om min mor och vid uppvaknandet om — (Johanna). Det är förunderligt. — War på lektionen. W-g (Wennerberg) och H-'n (Hultén) här under dagens lopp. Warit på biblioteket och bytt om böcker. Eljest inne och läsit hela dagen. Det är angenämt att ha en fridag understundom.

21. s. Satt inne ensam och läste ända till Kl. 4 e. m. Då gick jag till Börjessons och der var jag till kl. ½ 10. Drack kaffe och té. Hade mycket roligt. Språkade med Börjesson om en mängd saker och ting.

22. På f. m. kom vaktmästaren med en lista för badning och gymnastik. Språkade på rasten med den nya lärarinnan. Många barn skolkade, ty det var mulet. Badning kl. 3—½ 4 och gymnastik 4—5. Således en vacker tid upptagen. Från detta och hem. Så till lektionen i staden. Då jag gick dit talade jag med Larsson, och han sade, att alla skollärarna i staden äro missbelättna med klassdelningen i skolorna och anse det vara bäst, att en lärare har barnen hela tiden. Detta har jag länge tänkt. Man kan således hoppas på bättre förhållanden.¹ Så var jag och sökte A. Jonsson igen, men äfven nu förgäfves.

23. Som vi ej blifvit anmodade till bad eller gymnastik i e. m., gafs lof. Läst ut en roman "Zigenarnes Konung" af Ponson de Terrail. Detta tror jag vara den mest fantastiska roman, som

¹ När Kinberg säger, att han träffade Larsson, är det säkerligen skollärare Olof Larsson, som åsyftas. Den fråga som kom på tal, rörde det förhållandet, att på Kinbergs tid och dessförinnan lärarna i folkskolan undervisade samma årsklass år efter år, och barnen således fingo byta lärare vid varje läsars slut. Någon ändring kom ej till stånd förrän då folkskoleinspektör Ambrosius år 1882 tillträtt sitt ämbete. Han ordnade det snart så, att läraren, i den mån det lät sig göra, fick följa sina elever genom årsklasserna.

jag läsit. Händelserna försiggå i Indien, England och Amerika. Allt är en dikt. Aldrig lugna berättelser. Ständigt de förunderligaste händelser. 500 sidor och allt lögn. Den är dock väl skrifven och kan läsas med stort intresse. Författarens uppfinningsförmåga är stor. — War hos H-'n (Hultén). Såg en hop af hans brefsamling. Han har ej gjort sig samvete öfver att gyckla med flickor. Det är dock ett äfventyrligt gyckel, men hvem utsättes icke därför?

24. Drömde under natten om — (Johanna). Det är för besynnerligt. — Waktmästaren kom och sade mig, att jag skulle läsa med barnen på e. m. Detta skedde således, men e. m. rasten blef mycket lång. På lektionen. Judinnan, 10-årig, är ganska djerf af sig. — Läsit tyska både på morgonen, middagen och e. m. Jag har icke varit riktigt frisk i dag. — Lugn och vid godt humör. Madam är borta sen i går.

25. Läste på f. m. i skolan. På e. m. bad m. m. Jag var inne och tog mig ett varmt bad. Det var det första. Mycket godt. War sedan och såg på gymnastiken. Derifrån till lektionen. Så hemma utan att ha någon arbetslust för denna e. m. — På morgonen var L-n (Larsson) här. — Jag lefver här ensam. Tänker, funderar och läser. Det hvilar en slöja öfver mig. Jag vet knappt reda på hvilken dag i veckan man har. Wet ingenting om någon. Bryr mig ej om den yttre verlden.

26. Skola på f. m. Språkade med Reuter. Romanläsare. På mid. kom vaktm. angående skrifböcker till skolan. — Skrifvit ut första månadens lektioner i Grönlund. — Gick till H-'n (Hultén) vid 4 tiden, då gingo vi efter en stund ut i staden. Woro på "Rättvisan" och spelade ett parti Billard. Det var första gången jag spelat. Förlorade naturligtvis, men gick dock till 47, och spelet går endast till 48. De tyckte, att jag såsom nybörjare var säker. — Sedan gingo vi till teatern. Der spelades "Hamlet". Allt sedan jag första gången läste detta stycke, har jag åstundat att se det uppföras. Fick nu se det. Det var mycket intressant. Jag må dock säga, att stycket gjorde lika stort om ej större intryck på mig då jag läste det, än hvad det nu gjorde. Hamlet, eller rättare herr Ahlström, tycktes ej vara tillräckligt vuxen sin rol. Blef dock inropad 2ne gånger. De öfrigas roller äro obetydligare, och de tycktes bättre utföras. Ophelia förmådde ej röra känslan. Kl. 11 var allt slut.

27. Gick till Jonssons kontor kl. 9 f. m. Fick nu reda på att jag icke får några "vedpengar" innan framdeles. Detta är då rent den onde till ordning. Det vore godt jag finge tala med U. (Uddgren). Denna skolstyrelse kan mäta sig med hvilken som helst uti oordningar, försumligheter etc. etc. Något gör den, men det mesta är blott ett stort rop i tidningarna. Den är både snål och skamlös. Kan någon sämre definieras? Får jag icke snart sakerna på rena händer, är det jag, som vid första möjliga tillfälle, som erbjuder sig, skall laga mig härifrån, ty man kan bli retad ända till förtviflan. — Satt så inne, läste och funderade, tills jag skulle gå till Judinnan. Då mötte jag i alléen madam Södergren. Jag gick henne förbi, emedan jag (icke) igenkände henne. Hon kallade då på mig. Hade två bref till mig. Ett från "Wille" och ett från E-a (Emma). Det var i måndags jag sände bref till E-a. Det var qvickt fått svar. Efter lektionen gick jag ut till L-n (Larsson) i Galgkrogarne. Kom så hem kl. 8.

28. s. Warit inne alldeles hela dagen. Ensam till kl. 5. Då kom W-g (Wennerberg) hit. Läsit tyska. Hällregnat nära nog oupphörligt. Tillståndet på landet är troligen icke det bästa till följd af det myckna regnandet.

29. Gick till skolan och väntade hela f. m. förgäfves på Inspekt. På rasten kom en Lärarinna från Örgryte in och språkade. Sandberg hette hon. Äfven två af de mina voro uppe. Hon var hos R. (Reuter). — Badat och gym. med barnen. Så på lektionen. Så arbetat med tyska m. m.

30. Wid tiotiden kom inspektör. Han hörde på en stund. Jag lät de uslaste läsa. Läste i kor. Det tyckte han gick och var bra. Talade så vid honom om min lön m. m. Jag lär icke enligt hans förmenande ha mer än 800 Rdr. Hyggligt! Wärdigt G:s nedriga Skolstyrelse. Jag skall således ej hafva för hyra eller ved. Han ansåg dock, att det endast blir ett qvartal. Han sade, att han snart nog kan ge sitt bedömande om min förmåga. Jag tackar!? Sade mig, att han tyckte mig (hade vid examen och eljest märkt det) vara "spetsig" i mitt sätt. D. v. s. han ansåg mig vara för skarp. Detta sade jag att jag vet, men det går icke så fort att övervinna ens naturliga sätt. — Emellertid är det så, att jag alltid skall genom vederbörandes besök i skolan bli förargad. — Han sade, att icke alla i styrelsen velat, att jag skulle ha så mycken lön ens. (!). Jag

saknar mod och . . . Nu blef det uppexaminering ur småskolorna. Af 10 gossar blefvo 8 flyttade. 7 fick jag. Några hade blifvit kuggade för tals uppskrifnings skull, men det tog jag på mig och fick dem således. När detta var slut, gick jag in till mina barn, som skrefvo, och såg sedan icke hans "Herrlighet". — På mid. kom Thedén till mig med bref från Arvin. T. var här några timmar. Har sedan sökt att läsa och skriva, men saknar helt och hållet kraft dertill, vilja också. Jag är sjuk, ty jag har sett en af "vederbörande".

31. Lifvet är ungefär sig likt, den ena dagen är som den andra. Wi tänka, vi grubbla, vi forska — och finna intet. Allt är en dimma, en skugga. Hvar finns då sanningen? — Den finna vi ej, medan vi kallas menniskor. Men vi ha äfven annat att söka än sanning. Lika viktigt är det. — Hvar finna oss sjelfva? Hvar började lifvet? Hvar äro vi och hvad äro vi, och hvart skall vi komma eller hvad skola vi blifva? Detta är frågor, som vi behöfva göra oss och söka svar på. Förgäfves skola vi kanhända fråga? Men vi nödgas dock göra det, ty sakerna äro oss icke bekanta, och om de intressera oss — och hvad skulle mera intressera oss — så måste vi fråga, till dess vi få svar. Kanhända skall evigheten gifva det, eller kanske evigheten är armare, är tystare, dunklare än tiden. — Tre år har jag nu skrivit dagbok.

AUGUSTI

1. På eftermiddagen efter badet var jag på Otterhällan hos vaktmästaren för att se ut kartor m. m. till skolan. Han var ej hemma. Mötte honom då jag gick derifrån. Han var då full. — Madam har i dag återkommit från landet. Jag har nu i öfver en vecka lefvat på bröd och mjölk.

2. Då jag gick till skolan, mötte jag Jonsson. Han sade mig, att der inlades nu ved för skolan, och att jag till vintern skall ha gossarne att efter behof bära upp. Således skall väl jag elda. Sade vi-

dare, att från och med October skall jag uppbära hyran för rummet, och till April skall jag själf bebo det. Eljest, tillade han, få de sända mig någon annanstädes och ha en annan lärare här, som bor på stället. Angenäma underrättelser! Kl. 3 e. m. W-g (Wennerberg) här, och vi gjorde färdiga våra betyg för att söka skollplats i Mölndal för Samuelssons räkning. Der saknades sökande, och han, som troligen (får) platsen, ville ej ha ny ansökningstid. — Kl. 6 skulle det vara föredrag å Otterhällan. Blef ej af emedan Uddgren icke kom. Således fingo lärare och lärarinnor gå förgäfves och vänta, emedan U. ej ens behagat skicka bud om att han ej kunde eller ville komma. Gick så med skollärare (Olof) Larsson hem för att se på en bok. Han hade det mycket präktigt hemma. Kom hem. H-'n (Hultén) här. Han ville jag skulle spå för honom och se, om han icke snart fick bref. Han var så ledsen. Jag spådde och lofvade honom bref snart. Omkring en timma derefter fick han ett och trodde så på min spådom. Jag ser dock ingenting i korten utan säger blott hvad jag af de förhållanden jag känner kan döma och sluta till. På aftonen kommo W-g (Wennerberg) och Samuelsson hit. Nu språkades. Följde dem ute en stund. Det var roligt att se en af sina kamrater. S-n (Samuelsson) var en af de treffligaste af dem.

3. Steg upp kl. $\frac{1}{2}$ 5 och började att arbeta. Gjorde upp räkenskaper för den gångna månaden. Kl. 9 gick jag jemte H-'n (Hultén) ut en stund. Woro vid Skeppsbron, dit jag hade ärende. Sedan på torget. För resten varit inne utom det jag var till Walentins. Läsit tyska. Skrifvit in barnen i journalen. Skrifvit 2 bref m. m. Herrligt väder. Nu är det qväll.

4. s. War inne till kl. 3 e. m. Kl. 2 kom L-n (Larsson), och vi gingo, då jag blef färdig, till Qvarnberget till Södergrens.¹ Wi voro bjudna dit. Madam är syster till fru Ålander, och det var denna slägtskap som gjorde att vi, egentligen jag, blefvo bjudna

¹ Kinberg har nu blivit bekant med två personer med namnet Södergren. Hans gamle vän Södergren, som är lärare i dövstumsskolan på Nya Varvet är den ene, och hans namn förkortas i regel av Kinberg till S-n. Den andre är skraddaren Södergren, som bor på Kvarnbergsgatan och vars fru är syster till fru Ålander i Levene. Denne Södergrens namn förkortar Kinberg till S-dn.

dit. Wi hade treffligt der. Drucko kaffe och toddy. Larsson gick $\frac{1}{2}$ 6. Wi språkade ännu en stund vid punschglaset, och sedan gingo vi ut. Woro vid Lorentsberg. Der är riktigt treffligt nu. Jag har icke varit der på några år. Gingo så nedåt alléen och sutto der en stund till kl. $\frac{1}{2}$ 10.

5. Som vanligt i skolan på f. m. På middagen kom L-n samt Skoll. Pettersson fr. Wärö. Kl. $\frac{1}{2}$ 3 till badet. Jag tog varmt bad. Det tror jag gör godt. Mina kommande dagars filosofi skall blifva: äta, dricka med ett ord njuta på alla sätt. Detta är i alla hänseenden det bästa. Sedan på lektionen. Hos H-'n (Hultén), men han var icke inne. — Läst ut en Roman: "Kapten Roquevert" af Molé-Gentilhamme och C. Guérault. Den afhandlar ställningen i Frankrike och särskilt i Paris under den tid, då Henrik IV av Navarra kämpade sig till thronen. Har många treffliga situationer mot slutet. Första delen deremot är mycket tråkig. Liknade något "Zigenarnes Konung" i det nemligen att några af de viktigaste personerna äro Zigenare. Den är icke särdeles bra, men någorlunda. Skönt väder allt sedan den 31. Warmt, ganska varmt.

6. I skolan var ett par madamer och talade vid mig om sina söner. På rasten språkade jag med Reuter. Hade drömt om mig. Sade sin födelsedag. Sade sig till Söndag skola göra en utflykt. Bad få lektioner af mig i Sv. språket. Jag sade, att jag kan icke så mycket.

7. Läst i skolan 6 timmar. Ganska roligt. Språkat med alla lärarinnorna. På e. m. rasten kom S-n (Södergren) till mig och var tills jag slutade. Gick blott för att söka mig? Gick till Judinnan, men hon var ej hemma. Besåg mig på torget, hvarest tillrustas marknad. Såg flera från hemtrakten. W-g (Wennerberg) här på e. m. Bref från Millberg, pastor i Fässberg, med kallelse till läseprof den 26 aug. kl. 9 f. m. för skolan i Mölndal.

8. Måste stiga upp kl. 3 f. m. emedan jag var så illamående, att jag ej kunde sofva. Besvärades af ett slags magkramp. Detta har plågat mig hela dagen, hvarföre jag varit vid dåligt lynne och ganska mycket sjuk. På f. m. fingo 8 gossar straff, derföre att de skolkat från badet. Detta hjälpte. De fingo på högra handen tvenne slag af en rotting hvardera. — Sedan gått ute på torget en stund. Talade ej vid någon från hemorten. F. n. är jag riktigt illa sjuk, men har nu skickat efter brännvin, hvilket jag tror skall hjelpa.

9. Warit ganska skral i dag också. Warit inne utom det jag varit på lektionen. Talat vid Lagerlund. — På aftonen var en tysk, katolsk, flicka inne och sålde stycken. — Åter en skolvecka slut. Den ena löper fortare än den andra.

10. War inne hela dagen utom den timman hos judinnan. Läsit tyska m. m. Ingen hos mig.

11. s. Gick i Domkyrkan kl. 10 att höra Björck. Jag var på orgelläktaren för att få se organistinnan.² Det var första gången jag varit på den läktaren. Jag hörde icke riktigt väl der. Björck predikade 3/4 timma. Mycket folk. Så hem o. arbetade. Kl. 1/2 5 kom W-g (Wennerberg) och var till 6, då vi gingo till salen No 1 Pustervik, hvarest predikades af en, som sades heta Lars Jan. Det skall vara Methodister. Det kunde man just ej märka, utan talet var ungefär som våra kolportörers utom det, att det kanske var något redigare o. äfven sundare. — Spatserade sen en stund.

12. I skolan. Wid badet. Kl. 1/2 5 gick jag till Otterhällan att se huru många pojkar, som voro vid gymnastiken. Då jag gick derifrån mötte jag Uddgren. Han hade saker af vigtt att meddela. En gosse, Dahlqvist, med sin mor hade varit hos honom på morgonen och begärt att gossen skulle få komma till hagaskolan. Såsom skäl hade hon anfört, att han hos mig ingenting får lära! Han hade då icke fått lof att flytta. Jag sade, hvad han var för en. — Hvad man kan bli retad!

13. På morgonen kom en madam och sade, att det var hennes skull att hennes gosse ej badade. Hon ansåg det onödigt äfvensom ej behöfligt att de dertill skulle tvingas. — En annan gosse var borta, och barnen sade, att skälet var, att han ej ville bada eller gymnastisera och skulle derföre sluta. Denne är baptist, och modren har varit hos mig och sagt, att hon ej vill att han skall vara med om sådant, ty det länder ej till hans välfärd o. s. v. — Det är angenämt. Man kan bli halft galen, när man tänker på huru otacksamma dessa föräldrarna äro. — Bref från A-n (Arvin). L-n (Larsson) här.

² Kinberg syftar här på den nyutnämnde domkyrkoorganisten Elfrida André, Sveriges första kvinnliga organist. Hon efterträdde den berömde domkyrkoorganisten H. J. F. Seldener. Båda betydde mycket för musiklivet i Göteborg.

14. Från skolan intet nytt. På e. m. hos Judinnan för sista gången. Hon skall åt skola till hösten, och den återstående delen af månaden skall hon använda till Engelskan o. Franskan. Mycket varmt om dagarne. — Tänt ljus för första gången.

15. Ingenting af vigtt passerat.

16. I skolan på f. m. som vanligt. Jungfru N. (Nilsson) förmanade mig att spara mitt bröst. Kom hem och gick till biblioteket. Der satt en ung man och talade med biblioteksfru (?) Berg, och jag hörde med nöje, att båda voro republikanskt sinnade. De talade just om sådana saker, som gånge vid handen att yttra sina meningar med afseende härpå. Läsit med flit på e. m. — Kl. 1/2 8 kom min bror August hit. Han hade gått hela vägen. Min far säger han vara temligen rask. Öfriga bekanta står det ej illa till med utom — (Johanna), som ej är frisk. Det rör mig dock mindre. Det är godt att de mina äro någorlunda. På aftonen suttit och skrifvit bref till — (Johanna) vid ljus. Nu är kl. snart 11, och torde det derföre vara tid att sofva.

17. På f. m. inne, utom en stund ute och flanerade. Efter att ha spisat middag gick jag med ångbåt till Nya Warfvvet att besöka S-n (Södergren). En mängd af passagerare var der med. De flesta skulle till Långedrag och hade troligen för afsigt att stanna öfver morgondagen, alldenstund de hade så mycket gudsgåfvor med sig. De mesta af detta slag bestod dock uti dryckesvarar såsom soda, öl m. m. och i all synnerhet punsch. Båten var nog till en fjerdedel lastad med punsch. Wid sådana tillfällen ha våra ärade (!) Gborgare pengar och då är ingen nöd, fastän många hundrade och kanske tusende icke ha en bit bröd att stilla sin hunger med. — S-n (Södergren) var sjuk, men var dock uppe. Wi voro ute en stund, men så gick jag till fots derifrån kl. 1/2 5. Efter en timma var jag hemma. Warit mulet med storm i dag.

18. s. Satt inne hela dagen ända till kl. 6 e. m. Då följde jag min bror till Museum, och efter att ha varit der en timma voro vi åter hemma igen. W-g, H-'n och L-n här. Ingenting uträttat till följd deraf att jag språkade med August.

19. L-n hit, innan jag steg upp. 1/2 8 gick jag till skolan och tog då afsked af min bror, som skulle begifva sig hem i dag. Från skolan ingenting annat än vanligt. — Reuter tyckte, att jag kunde

hyra ett rum i samma hus som de bo. Fick ett bref till L-n (Larsson) från O. Z-n (Olivia Zengerlein), och det innehöll viktiga saker för honom.

20. F. m. i skolan. Tråkiga samtal med madamer om deras skolkande barn. På e. m. i Galgkrogarne hos L-n. — Läsit ut "Egoismen", en roman af Herman Bjursten. Det är i sanning en märkvärdig roman. Författaren saknar ingalunda inbillning och har en (djerf fantasi). Liljenstammarne äro hemska karakterer. Patrik svartast. Carlo är deremot en af de mest ädla karakterer, som kunna diktas. Boken beskriver förträffligt vissa förhållanden i Gborg och Stholm och i lifvet i allmänhet. — Grossörskan(s) kärleksäfventyr var ej illa tecknad. — Bysättningslagen m. m. tadlas temligen oförställt. Billman är en oförklarlig figur, men mycket intressant och lika egostisk som någon. Hjelten — Alarik — är med genom hela berättelsen, men dock alltid passivt. — Man är ganska väl belåten, då man läst till slut.

21. På e. m. voro två lärarinnor uppe och ville höra på hufvudräkning. Det fingo de. Sedan jag lagt mig kom W-g (Wennerberg). Jag måste stå upp och skriva ett bref till Sam-son (Samuelsson) o. s. v. W. skall i morgon resa till Orust.

22. Då vi gingo från badet, jag och H-'n (Hultén), gingo vi upp i Domkyrkans torn. Der hade jag ej förr varit. En härlig utsikt derifrån öfver staden och dess omgifningar. I tornet 4 ringklockor. Stora och plumpa. Seden att ha klockor i kyrkorna är ej kristlig, men dessmera dum. Besågo uret, hvarefter vi alla rätta oss etc. etc. — Läsit O. F. Dahlgrens samlade skrifter, 4:e delen och den första delen för en vecka sedan. Första delen innehåller stycken på vers, mest i glad stil. En del stycken qvicka, andra åter mindre intressanta. Fjerde delen prosaiska stycken. De kortare fulla af qvickheter, men de längre, ehuru här och der innehållande träffande sanningar och en viss originalitet, kan man utan förlust låta bli att läsa, så mycket mer som de icke äro fängslande, utan säkert, som författaren på ett ställe säger, innehålla minst 5/3 af sömn, d. v. s. så stor del af innehållet är ett förträffligt medel för dem, som icke eger opium eller morphin. Deremot, om det längre af hans i denna del förekommande stycket hade varit blott hälften så långt, är det säkert att det skulle varit förträffligt. Han är emellertid alltid glad, och att han på var sida, då dessa uppgå till

hundratal, skulle vara qvick, är kanhända, ja, säkert, för mycket önskad.

23. Kl. omkring 1/2 10 kom von Holten till skolan och var der till rast. Ingenting nytt. Nu som alltid svårt att se honom. — Sedan skoltiden inne. L-n (Larsson) här.

24. Satt inne ända till kl. 4 e. m. Då gick jag till Willinska skolan att besöka K-rg (Kjellberg) och B-t (Blomqvist). De voro hemma. Det var just icke vidare intressant. Derifrån och hem, och så var det morgon och afton denna dagen.

25. s. Satt inne till kl. 4 e. m. L-n (Larsson) och H-'n (Hultén) voro hos mig på f. m. Kl. 4 gick jag jemte H-'n ut att spatsera och voro ute till kl. 1/2 8. På Kristiania. H-'ns födelsedag.

26. Just ingenting af vikt. — — —

27. Tidigt kom L-n (Larsson) med den underrättelsen att S-grens (Södergrens) i Söndags hade, efter att de förgäfves sökt mig, varit hos honom och underrättat om att Ålandarne komma nästa Fredag, och så skulle vi gå till S-s (Södergrens) på Söndag. Det var i det hela en underrättelse, som hvarken gjorde mig glad eller ledsen. Slutade på middagen. E. m. som vanligt lof. Språkat med Reuter. Odrägligt varmt på middagen.

28. Gick tidigt till skolan. War inne med ett bref till R. (Reuter). Erkände ej, då det kom i fråga, att jag skrivit det. Claésson här länge. Derigenom blott hindrad från mitt arbete. Nichts Neues.

29. *Min 23 födelsedag.* Gratulerades af R. (Reuter). Intet mera dermed. Språkade med Pateresson på rasten. Låt barnen ensamma gå till badet. Talade vid T-n (Törngren) och G-n. Warit inne. — Huru många födelsedagar skall jag mån upplefva? Kanske ingen mer. Nu ser det icke ut som det skulle bli många, om icke bröstet blir bättre än det är. — Gör dock detsamma huru länge man lefver. Wore blott godt att få vara vid någorlunda helsa den tid man lefver. O! Gud! bevara mig från sjuklägret!

30. War i skolan. Sade ifrån till den ena, Nilsson, af lärarinnorna, att hon är "halft galen". Tog afsked med R. (Reuter). Bad Bergström välkommen hem, ehuru jag hellre skulle velat ha det som det var. — Gick kl. 1 till Ångbåtsbron att möta Arvin. Der voro vi, Claésson (och jag), och väntade till 3. Det är lif och rörelse vid bron vid sådana tillfällen. Jag träffade och talade med U. (Uddgren), under det jag var ute. Han är alltid lika vänlig, lika artig.

Det är en djefvulsk vänlighet der, för såvidt jag kan förstå. Glada på aftonen.

31. Dagens första omsorg bestod i väntan på att kl. skulle bli 10. Då skulle alla stadens folkskoll. och lärarinnor samlas i Nya skolhuset i Haga att uppbära första kvartalet af sina löner. Jag var med för första gången. Till kl. 11 fingo vi vänta på hans vänlighet Uddgren. Då kom han, bärande i handen en näsduk, hvari pengarne voro inneslutna. Utdelningen började, efter att Uddgren från katedern hållit ett 3 à 4 meningar långt tal till oss. Först fingo lärarne. Jag sist af dem. Endast 200 Rdr fick jag. De stjäla således 50 i kvartalet ifrån mig. Det gör mig detsamma. De behöfva det. Så snart jag fått mitt, språng jag derifrån. Allas ansigten buro i dag en ganska ljus pregel oaktadt bekymrens djupa fåror, som trots årets 4 kvartalsdagar icke helt och hållet någonsin kunna döljas, mycket mindre försvinna. — Hvad som mest talades om var, hurusom hvaroch en skulle till sina björnar. En af lärarne kunde på morgonen innan aflöningen icke betala en skuld af mindre än 2 Rdr. Wi gingo några stycken med T-n (Törngren) och drucko ett glas punsch. Sedan gick jag till sparbanken och satte der 100 Rdr såsom afbetalning på skulderna till min bror August. Sedan var jag hemma. L-n (Larsson) här på morgonen med den underrättelsen, att jag icke hade bref hemifrån. Claésson här länge. H-'n (Hultén) här och Persson likaledes. På aftonen kom W-g (Wennerberg) som resande från Orust. På aftonen gingo vi, Ar. (Arvin), och köpte punsch och brännvin, och så gjorde vi oss en glad afton, sedan vi stängt fönster och dörr samt tänt ljus. — Nu är hela månaden slut och dermed snart nog sommaren. Det vore godt här vore Augusti nästa år, om man skall lefva så länge, och skall man icke det, så godt ändå.

SEPTEMBER

1. s. Gick i kyrkan kl. 10 och hörde Wieselgren. Då jag gick dit mötte jag L-n (Larsson), som underrättade om att flickorna från L-e (Levene) voro i Fredags ankomna. Men Wille var ej med. — På e. m. var jag inne till kl. $\frac{1}{2}$ 8, då L-n kom och vi gingo för att besöka dem från L-e, men de voro då ej inne. Då gingo vi hvar till sitt.

2. Läste i skolan hela dagen, oaktadt Inspekt. sagt att vi skulle fortsätta med badningen. På 10 rasten var R. (Reuter) uppe en stund. — Kl. 6 e. m. gick jag till staden för att besöka dem från landet. L-n var der före mig. Till kl. 9 voro vi der, men dit kom under tiden en hel hop främmande, och derigenom blef det ganska tråkigt. Flickorna voro nu sådana som för halfannan månad sedan.

3. Under 10 rasten satt jag ned i farstun. Då kom U. (Uddgren). Jag talade något med honom. Han var i två af lär. (lärarinnornas) skolor. Ej hos mig. Tråkigt på e. m. L-n här. Kl. 6 kommo flickorna Å. (Ålander) och madam S-n (Södergren). Woro ett par timmar. Dermed halt. Det var hvarken roligt eller ledsamt.

4. Kl. $\frac{3}{4}$ till 9 kom R. (Reuter) att höra på min undervisning. War till 10 och så till rasten var slut naturligtvis.

5. På 10 rasten kom R. (Reuter) med en bok och var så hela rasten. Till gymnastiken kl. 4 e. m. Talade en stund med Sergeant Westholm o. s. v. Kom hem. H-'n (Hultén) kom. Wi voro ute $\frac{1}{4}$ timma. Han sade sig nu ha öfvergifvit sin nyaste fästmö. Kl. $\frac{1}{4}$ 7 kommo "vorgesterns" damer. L-n kom ock. De voro till kl. 8 $\frac{1}{2}$. Då följde jag och L-n dem, och vi gingo ute till kl. 10. Jag språkade nu med E-a (Emma). Jag kan just icke anföra något af hvad som till betraktelse förevar, men jag gjorde dock flera nyttiga upptäckter. Hon är ganska uppriktig. Icke så svår att begripa, om man hade den minsta tid, men nu har man ju i det hela intet. Tyckte jag kunde fara dit till Jul. — Jag kan visst icke säga, att jag är det minsta förtjust i henne. — Jag vågar knappt hoppas, att jag kan älska någon (med passion) mera än jag har gjort, eller hur?

6. Kl. mellan 11 och 12 kom U. (Uddgren) till skolan. Der-

med var det icke vidare. Han tyckte ej, att mina barn skrefvo så dåligt. Kl. 6 till Otterhällan, der Svensson höll föredrag om luf-ten. Det var icke något nytt. Efter en timma, således innan det var slut, gick jag. Kom hem. Der var bref och bud hemifrån dit-komna, jag vet ej genom hvem. Ett bref från J-a (Johanna). Det var märkvärdigt och det i synnerhet i dessa dagar.

7. Vid 9 tiden gick jag jemte H-'n (Hultén) ut, och omkring 10 gick jag till S-n (Södergrens). Endast E-a (Emma) var hemma till en början. Jag var ett par timmar. Gick så hem. War hemma till emot aftonen, då jag åter med H-'n gick ut, och vi drucko något. Han var drucken redan förut och blef till slut full. Han var mycket galen. Slutligen fick jag honom med mig hem.

8. s. Satt inne till kl. 4 e. m. Då gick jag till Sdns (Södergrens) igen. Alla voro hemma och dertill en seminarist B-lund. S-n och madam gingo snart ut till en bjudning, hvartill äfven flickorna skulle gå. Seminaristen gick. Kl. 6 gick Selma till museum. Då voro jag och E-a (Emma) ensamma. Selma kom igen men gick så till bjudningen. E-a gick ej med. Wi voro nu således ensamma. Jag tyckte, att hon väl borde gått med till bjudningen, men hon sade, att hon väl måtte uppoffra en stund åt oss, då vi så sällan träffas. Wi sutto der och språkade om hvarjehanda. Hon är ganska upp-riktig eller synes att vara det åtminstone. Bland allting annat som sades berättade hon, att hennes far sagt, då jag varit der, att om hon finge en sådan man som mig, kunde hon vara nöjd. Selma är mycket för samt alla andra med ett ord. L-n talade vid mig på morgonen och sade, att jag skulle ha rivaler. Detsamma berättade E-a sjelf nu. Men det synes icke vara något farligt dermed. — Under tiden sade jag henne några af de fordringar, som jag har på den qvinna som jag skall kunna tycka om. Dessa tyckte hon ej kunna vara så svåra att uppfylla och alls icke öfverdrifna. — Det var emellertid ett oförutsedt tillfälle att vara ensamma, vi hade denna afton. Kl. omkring 11 kommo de bortavarande, och då spisade vi qvällsmat, hvarefter jag gick hem och Sdn följde mig nästan hela vägen. Kl. var $\frac{1}{2}$ 1, då jag kom hem.

9. Steg upp kl. 6. Gick så i sin tid till skolan. War så der tank-full i dag. Talade med Pateresson på rasten. På middagen besökte jag ett av de skolkande barnens hem. Föräldrarna visste ej att han skolkade. De voro båda hyggliga, i synnerhet fadren. Gossen kom

på e. m. Till gymnastiken på e. m. — Kl. 6 gick jag till Sdns (Södergrens). Selma var ensam. De 2 andra kommo snart. Så äfven Sdn. Wi gingo nu ut. Sdn med. Han och Selma kommo från oss, hvarföre jag följde E-a hem och gick så hem. Ingenting just vidare dermed. Jag bjöds att komma till dem till Jul. Det kan ock hända att jag gör. Kom hem kl. 10. E-a sade, att hon varit vid dåligt hu-mör i dag, varit något ledsen!

10. Warit drömmande hela dagen. War hos en gosses föräld-rar. Icke heller de visste, att han varit från skolan. Det blev qväll, och jag gjorde mig glad.

11. På rasten kom R. (Reuter). På middagen L-n (Larsson). Talade om dem som vi dessa dagar haft så mycket med att göra. Inne sedan. — Läsit ut andra delen af "Korsfararnes berättelser". Den första förut. Den skildrade tillståndet i England under kors-tågens period och var mycket intressant. Kallas "Den trolofvade". Eger flera redliga och stora karakterer. Den andra delen, "Talis-manen", är mer än intressant. Skildrar 3je korståget. Händelser-na alla i Palestina. Richard Lejonhjerta är hufvudpersonen. Saladin skildras såsom en alldeles utmärkt personlighet. Mycket mera värd än de flesta kristna furstar. Tempelherrarne uslingar. Denna är den mest underhållande af Sir Walters romaner, som jag hittills läst.

12. Bedröfligt i skolan. På middagen hos Inspektör (= — —) angående en tjufpojke jag har. På gymnastiken träffade jag U. (Uddgren) igen, och nu gick jag hem, sjuk till kropp och själ. Jag kan icke fördraga att se höga vederbörande. Hela min varelse kommer i uppror. Jag måste härifrån! Jag måste härifrån!

13. Warit drömmande hela dagen. Talat med R. (Reuter) 3 gånger. War glad då arbetsdagen och dermed veckan tog slut. Satt sedan inne och läste. — Jag längtar, längtar hän till en stilla vrå på landet. Ack att jag en sådan hade!

14. Kl. 9 f. m. gick jag till Seminarium. Talade vid Lind. Han var vänlig och förtrogen som vanligt. Några ord med Leff., men utan vikt. Sedan hemma hela dagen. L-n här.

15. s. Kl. 11 i Joh. kyrka. Wieselgren predikade. Derifrån och hem och ej mer dermed. — Kl. $\frac{1}{2}$ 7 till theatern. Der spelades en komedi: "Fruarna Montanbriche". Stycket var ganska underhål-lande. Mycket fullt hus öfverallt. På theatern får man se den mest brokiga blandning af menniskor. Uti att betrakta dem har man

det största skådespel för sig. Man ser maskerade och naturliga figurer af alla slag. Man ser lättsinnet och allvaret, prakten, fåfängan och högmodet. Hvad vill man mer begära i en fallen eller rätteligen i en ännu ej uppstånden och till förstånd kommen verld!

16. Åter börjat en vecka. Denna dagen har gått till ända i lugn, och då må jag väl anse mig nöjd.

17. Dagen har förgått i allt lugn. Skoltimmarna gå ganska fort och de öfriga dagens timmar ännu fortare. Barnen göra mig väl stundom ledsen, men det går ändå. Godt väder.

18. I skolan ingenting ovanligt. Språkat med Lärarinnorna och R. (Reuter). På e. m. kom L-n (Larsson) i uniform,¹ och så gick han med hem och var en stund. Känner mig icke frisk i bröstet. Barnen äro gränslöst svåra. De vilja ej lära något. Det fordras ett mer än menskligt tålamod att ha med dem att göra. Men kan det vara rätt, kan det vara menskligt och förnuftigt att truga dessa barn till att lära något, då de ej vilja? Jag tror det icke. De skulle gå i skola men ej påtrugas en hop af lysande! vetande, som ej det minsta förbättrar deras själar. Det skulle vara mera frihet. Den som ej vill lära borde ej tvingas, ty det är naturstridigt och bär inga goda frukter. Ett trefligt umgänge, vexlande med samtal och undervisning, mellan barn och lärare skulle vara mera fruktbarande och på samma gång göra skolan till en angenäm mötesplats för barn och lärare och ej såsom nu — till ett korrektionshus. Men det är tydligt, att man då icke skulle kunna göra så lysande examina med det inpluggade tomma vetandet såsom nu förhållandet är. De kanske kunde icke, åtminstone ej så många, ehuru några, de mer läraktiga, som lärde det under lek så att säga, uppräknade en hop döda konungar, tändernas antal i hästens mun eller Guds egenskaper och den H. A. (Heliga Andes) nådeverkningar, men de skulle dock vara mera menniskor detta förutan, än de äro med detsamma, ty de skulle känna sig fria, och att känna sig fri är just högsta grad af mensklighet. Skolan är ett vederstyggligt ondt, så länge den icke kan med nöje besökas af både barn och lärare. Men när skall den blifva, hvad den borde vara? Aldrig. Detta är vår sköna tröst!

¹ Larsson var, såsom tidigare nämnts, anställd vid polisen i Göteborg.

19. På e. m. kom till mig den snällaste gossen jag haft i skolan och tog afsked, emedan han såsom fader- och moderlös skulle flytta till sina släktingar i Wermland. Jag tyckte riktigt att det var ledsamt, då jag såg honom gå. Jag får troligen aldrig mer se honom. Mycket som sker nu sker för sista gången. Sist till gymnastiken och så hem.

20. Plågades, jag kan säga plågades, af en mängd drömmar. Tyckte mig hålla på att blifva mördad m. m. Allt oangenämt. — I skolan som vanligt. — Kl. 7 gick jag till theatern, hvarest uppfördes "Konung Lear". Såsom alla Shakespeares stycken var äfven det märkvärdigt. Fullt af naturliga sanningar för alla menniskor. Han låter här Lear dela sitt land mellan sina döttrar och mågar och ser sig derigenom snart sjelf (som) tiggare. Huru ofta besannas icke detta förhållande i verkliga lifvet. Jag har sjelf betraktadt ett sådant förhållande på mycket nära håll. Döttrarna fingo ett slut efter sina gerningar. Huru stor och aktningvärd är icke Jarlen af Kent! Huru efter naturen sann Hertigen af Burgund! Huru vis och förnuftig hofnarren! — Hela stycket är något utomordentligt. Qvinnorna äro mörka, men Shakespeare är opartisk mot både män och qvinnor. Dekorationer och dräkter utmärkta, utförandet temligt. Från $\frac{1}{2}$ 8—11.

21. På f. m. kom Persson hit en stund, och vi togo ett parti Schack, deri jag med alla en oerfaren men dock modig fältherres ansträngningar vann segren. War med honom ute en stund. Sedan inne till kl. 4, då jag gick till posten samt med detsamma till S-n (Södergrens). Der hade jag bref från E-a (Emma). I tre timmar satt jag der och talade med madam, som var ensam. Talade om många saker och äfven om Emma naturligtvis. Så gick jag hem. Höstvinden tjuiter redan högljudt. — Läsit ut I delen af Geijers "Svenska Folkets historia". Den är utmärkt treflig. Åberopar ständigt fakta. Särdeles omständlig med afseende på de allmänna öfversigterna af land och folk. Sträcker sig till Gustaf I.

22. s. Som det var mycket ruskigt väder på f. m. gick jag ej ut förrän kl. 6, då jag gick till museum, hvarest jag satt och läste till kl. $\frac{1}{2}$ 9. På f. m. skref jag bref till E-a (Emma) och äfven ett — det sista troligen — till J-a (Johanna).

23. Mycket få barn i skolan, endast 30. En del sjuka, en del skolka. Storm och oväsen i de högre regionerna. — Läst "Erik

Menveds barndom” af B. S. Ingemann. Historisk. Hufvudpersoner: Erik Glipping, Marsk Stig, E. Menved, Drots Peder m. fl. Skildrar utmärkt förhållandena i Danmark vid tiden 1280—90. Marsk Stig: den obeveklige hämnaren af en kränkt ära är storartad. Drots Peder, den statskloke och konungamakten tillgifne hofmannen. Skildringen skiftande, öfvergående från det ena till det andra utan märkbara afbrytningar. Konungsk utan att låta märka det. Allvarsam alltigenom (utom Gr. Gerhard af Holstein). Uppläggnings på händelserna tillfredsställande. I sin helhet bättre än 700 fruntimmers noveller från våra dagar.

24. Den ena dagen lik den andra i afseende på mina lifshändelser. Hvad skall man väl då anteckna? På e. m. L-n här en god stund. Han berättade visserligen några drag ur människans skugg-historia, men icke vill eller behöfver jag göra honom efter deruti.

25. Stiga upp, dricka, gå till skolan, hem och äta, till skolan igen, hem, äta kanhända, studera, fundera, förargas öfver ett uselt slägte m. m., gå till sängs. Se den dagens stora händelser, af mig upplefvade. Thedén här med bref från K. G. G. (Gunnesson). — En kall dag.

26. Warit hemma och inne utom i skolan. Det är godt att allting är lugnt, och bäst att jag själf är det. — Jag saknar dock en ganska oundgänglig sak och kan icke gärna vara nöjd innan jag finner den — jag saknar en stadgad tro, uti hvilken jag kan med sällhet lefva och med lugn dö. Det är icke godt att finna en sådan. Wår och äfven andra af mig kända religioners tro i de viktigaste saker rörande Gud och vår själ och evigheten, den förkastar jag helt och hållet. Den kan icke af mig tros, och den kan icke af någon, som har den minsta eftertanka, tros. Men hvad skall man då tro? Ingenting? Ja, väl, men detta är *för* litet, och vår oroliga själ nöjer sig icke dermed. Derföre måste man söka, till dess man finner något, hvilket man rimligtvis kan antaga såsom *sin* tro. Detta sökande kan komma att räcka länge, ja, så länge, att man derunder förintar, men då blefve resultatet att man ingen tro hade. — I grunden betraktadt har man dock alltid någon tro, om än den icke kan vara stadgad. Hvad man således behöfver är en tro, hvar på inga tillfälligheter kunna inverka — en bestämd tro — en tro, som gör individen säll: det är en saliggörande tro. Den tro, den

må nu vara hvilken som helst, som förmår att göra menniskan säll, den är just den saliggörande.

27. På f. m. frös jag i skolan så att jag skälfdde. På e. m. hade jag feber, att jag var varm så att jag svettades. Pulsen mycket öfver 100 slag i min. Lifvet är, från alla sidor betraktadt, en strid.

28. *I Tisdags den 24 blef Garibaldi häktad!* — War inne till kl. 5 e. m. Då till posten och S-ns (Södergrens). L-n här. — Bättre med helsan.

29. s. På f. m. var jag i katolska kyrkan. Dess, nemligen kat., messa är löjlig. — En predikant var på stolen $\frac{1}{4}$ timma. Det var bra, ty det tog slut. Predikade på norska. Kyrkosången är herrlig. — Jag har ungefär samma nytta af att gå åt denna kyrka som någon annan. — På e. m. kom S-n (skräddaren) hit, och så följde jag honom hem. War der till kl. 2 på natten. Der var äfven en jernbärare Svensson med hustru. Wi drucko Thé, kaffe, Toddy, Bischoff och spelade mariage, kassino och knack. Knack spelades om pengar, och jag nödgades vara med, oaktadt jag ej ville spela om pengar. Förlorade ej i det hela, och lät vinsten ligga på bordet, då jag gick.

30. Tråkigt i skolan, ty helsan är klen. Gick till gymnastiken kl. 4, men så blef det ingen för mina barn. Då gick jag hem. — Jag längtar obeskrifligt att komma härifrån. Och hvart längtar jag? Till landet, till landet, hvart som helst blott jag kommer härifrån, så tror jag att jag skulle blifva nöjd. Om jag ännu komme åt en verdens vrå, omgifven endast af råa bönder, mån jag icke skulle ändå känna mig lyckligare än jag här gör! Jag förmodar, jag skulle det. Min förlossningstid kan väl ock en gång nalkas, men — ”kanske att döden, först döden mig ger Den sällhet, som lifvet ej gaf!” — Wäl allt, ty vi äro ju — intet!

OCTOBER

”Förakta döden; den är blott ett slut eller en genomgång.”

Seneka (B-r).

1. Skollof derföre att det är flyttningsdag. På f. m. inne. Kl. 12 gick jag till Sdn (Södergren) på Josephis skraddareverkstad. Der voro ej mindre än 15 skraddare. Det var en syn på en gång att se. Sdn var med mig och köpte tyg till en öfverrock hos Wettergren. Sedan gick jag till Doctor Forssenius, derföre att hostan börjat bli odräglig. F. var nu som alltid vänlig och beskedlig. Gaf mig en mixtur, som han tvenne gånger förr ordinerat åt mig. Bad mig komma igen om det ej hjälper. Så på apoteket och posten och sist i ro, men orolig dock, hemma. Warit mycket skralt med hel-san i dag.

2. Endast 24 barn i skolan. På f. m. var jag riktigt rask, men deremot så skral på e. m. att jag lät barnen skrifva hela tiden och satt sjelf stilla i katedern. Jag knappt orkade sitta uppe, så matt och usel var jag. Jag har på 2 hela dagar nästan intet ätit. Gårdagens middag står ännu, kl. 5 e. m., på bordet. Ack, att jag blott vore härifrån! Jag tror mig då skola bli bra på alla sätt.

3. I dag ganska rask hela dagen. Kl. 4 skulle det vara uppvisning i gymnastik, och jag trafvade med ett tjog barn genom smutsen från Masthuggsbergen till Otterhällan, och så fick man snart der den underrättelsen, att våra barn fingo gå hem, ty der var icke (gymnastikuppvisning för dem). Hvad var det nu för nytta till att vi gått dit? Usel ordning! Nu är det som bättre är slut med gymnastiken för i år. Genast gick äfven jag derifrån. Man fick der se inspektor samt alla skolläroarne. O! hvilken herrlig syn var icke det! Då jag tänker derpå, är jag färdig att gråta. Hvarför det? Jo, ty alla äro ”trashankar”, men ingen vet det. Sent på aftonen kl. 9 kom Sdn hit. Tog mått af mig till öfverrock samt hade bref från E. (Emma).

4. Dagen har gått raskt och det är att vara glad för. Då jag

på e. m. kom hem, hade jag före mig ett qvitto å ett recommende-radt bref. Det är från W-g (Wennerberg) kan jag tro. Kl. nära 6 kom L-n (Larsson) och var en god stund. Wi talade om våra intressantaste förhållanden m. m. Kl. 6 var der möte å Otterhällan såsom vanligt är den förste Fredag hvarje månad, men jag gjorde mig icke besvär med att gå dit. Det angår mig så litet hvad de der skräfta om. — Helsan någorlunda.

5. War på Sem. 9—10. Hörde på Leff. i läsebok. ”Ett bi föll etc.” Nu som vanligt. Jag kände, hvad det var godt att vara derifrån. Gick till posten efter mitt första ”Rec.”. För resten hemma i all enslighet. Tiden lång.

6. s. *Böndag*. På morgonen kom L-n (Larsson). War till 12. Gick med honom ut, men det var kallt, hvarföre jag efter en timma gick in igen. Då kom A. och B. Börjesson och bådo mig gå dit kl. 3. Deras pappa ville med mig tala något. Ej i kyrkan naturligtvis. — Kl. 3—½ 5 var jag till Börjessons. Skulle skrifva något åt B. — Kl. 5 kom Sdn (Södergren) med madam och son. De voro till kl. ½ 10. Jag kan icke säga, att det var roligt, ty de kunde icke intressera mig och icke jag dem. Man fick göra så godt man kunde. — S-n (Södergren), hvilken jag till och med trott vara död, kom ock så oförmodat och var omkring 3 timmar. Då han var här, sysselsatte jag mig mest med honom. Emellertid tog allt slut, och det var det bästa af alltsammans.

7. I skolan som vanligt. Fick kallelse att infinna mig kl. 3 e. m. i T-ns (Törngrens) lokal med mina gossar för att pröfva dem i sång. Bohm¹ är lärare. Af 33 blefvo 23 aproberade. Den förste som kasserades var min bäste pojke. Naturen hushållar med sina gåfvor. — Hostan svår. Wädret skönt. Sdn här kl. 9 för att passa öfverrocken.

8. Redan innan kl. 9 kom inspektor till skolan. Jag höll på med Simsons historia och fortsatte dermed till timmens slut. Sedan var det innanläsning i naturlära. Han sade att barnen läste ”ganska jemt” innantill. ½ 10—11 geografi. Jag sade, att vi för närvarande läste Sveriges men förut läst allmän fysisk geografi. Han begärde att få höra på hvad vi förut läst. Detta skedde. Frågade

¹ Gabriel Bohm var sångl. vid Gbgs folkskolor från nyåret 1859 t. o. m. 1905. Var vid avskedet 83 år. Dog 1912.

något på Europa men mest på Amerika. — Allt var godt och väl. Ingen den minsta anmärkning mot någonting. — På e. m. då jag ringde in barnen, hade en gosse fått näsblod. Jag skickade efter honom och han kom, blodig nästan hela menniskan. Sedan jag med baddning af vatten fick blodet att stanna och så fick tvättat honom, sändes han hem. Man behöfde vara något läkare ock. Till B-n och på bibl. Ganska rask.

9. Ingenting av vigt från skolan. På middagen kom H-'n (Hultén). På e. m. låt jag barnen gå ensamma till sången och blef kvar till 4 med 11. Bref till Ud. (Uddgren) och E. (Emma).

10. Hvad vet jag?

11. I dag ha tvenne gossar, boende i Haga, blifvit förpassade till skolor derstädes. — Diderots lösen var: "Den siste kungen strypt med sista prestens tarmar" och Voltaires "Krossa den Infame". Den första herrlig! — Glad jag är för hvarje arbetsvecka, som till ända går. Kan man väl ock annat vara under sådana förhållanden, som man här är beroende af.

12. Warit inne hela dagen. L-n och S-n här på e. m.

13. s. Kl. $\frac{1}{2}$ 9 gick jag till doktorn. Han var ensam. Fick den vanliga mixturen för hosta, nu för 4de gången. Fick även en annan att taga morgon och afton. Derifrån till Sdn. Han kom ej hem förrän $\frac{1}{2}$ 2. Då jag fick min öfverrock färdig. Den kostar mig 56,50 Rdr. Det är ju oerhördt att en enda klädespersedel skall kosta så mycket pengar. Huru skall (man) härstädes någonsin kunna ha något till godo. Bjöds på middag och kaffe och gick $\frac{1}{2}$ 4 hem. Sedan varit inne. Claesson här en stund.

14. Wanliga saker. Frös på f. m., hade feber på e. m. Gick kl. $\frac{1}{2}$ 5 till apoteket. Medan jag väntade, gick jag till Domkyrkan och hörde på Kristendomsförhöret af Lindegren, stadskateketen. Det första jag hört på. Gick väl an, ty det var varmt och godt i kyrkan. Kom hem. Hade nu utom den vanliga mixturen fått en annan, som tyckes vara sammansatt af allt hvad surt och beskt, som möjligen kan finnas.

15. Nichts Neues! Warit i Landalabergen efter ett par stöflar. Släpat mig igenom skoltimmarna.

16. Bref från F-r (Fagander). På e. m. med H-'n (Hultén) hos jungfrurna Petersson för att få veta huru långt det var till Wallda m. fl. ställen.

17. Ingenting, utom att det varit tråkigt väder med regn.

18. Fick bud på f. m. att jag på Söndag skulle gå i Kristine kyrka med 25 af mina gossar, men på e. m. fick jag bud att jag icke skulle gå. Detta senare var jag väl nöjd med. På e. m. var L-n här och bestod punsch, alldenstund det var hans födelsedag. — Läsit ut 3:dje och sista delen af Geijers "Svenska Folkets historia". Den går t. o. m. Kristina. Egendomlig. Håller sig litet till de yttre händelserna, mycket deremot till politiken och landets inre tillstånd, lagstiftningen o. s. v.

19. Warit inne hela dagen. På aftonen var en seminarist Erlandsson här och musicerade på viol för oss. — Rask.

20. s. War inne hela dagen till kl. 6 e. m. Då gick jag till museum och var der till kl. $\frac{1}{2}$ 9. Sdn var uppe med bref från W. Å. (Wille Ålander). S-n här en liten stund.

21. Gick med gossarne till sången och så hem och skref ansökan till Skollärareplatsen i Släp. Får se om jag får den. Jag tror det.

22. Då jag om middag, kl. 2, kom till skolan, mötte mig en syn. Skolgården var nära full med menniskor. Närmast ingången af skolhuset stodo lärarinnorna och en herre, derutomkring alla 4 skolornas barn och en hop andra menniskor. Omkring i de närliggande husen voro fönstren fulla af betraktande ansigten. Att alla väntade på mig var mer än tydligt, och redan då jag på långt afstand hade börjat synas, sägas barnen alla i korus ropat: "Nu kommer magistern." Mig gällde det. Hvarom kunde vara fråga? Jag gick oförskräckt min väg fram, och massan gaf artigt rum för mig. Men vid ingången stötte jag på herrn. Denne var anklagare, det kunde jag genast förstå, och fick snart reda på att klagomålen rörde mina barn, men hvad mån de ansågo mig vara? Polismästare — allt för ringa, assessor — knappt nog. En som skulle veta bot för och kunna hjälpa allt — något i den vägen. Men hvad var det nu? Jo, 4 af mina skolgossar hade, då de Mellanvägen² gingo till skolan, tagit sig för att på den smutsiga — smutsen går högt öfver fötterna — vägen kasta stenar och dermed stänka på hvar-

² Med Mellanvägen menar Kinberg troligen Mellangatan i Haga. Några hans elever från Haga passerade möjligen denna gata och sedan Bergsgatan och Breda vägen på sin vandring till skolan.

andra. Nu hade de passerat förbi ett nytt stenhus, och dervid skulle (det) ha blifvit stänkt smuts på detsamma, hvarföre egaren nu stod inför mig såsom anklagare. Kunde då jag hålla smutsen af hans hus? Nej, och han bad mig ej derom. Jag må till hans fördel säga, att han var höflig såsom sig borde, men jag vet dock icke, hvad han skulle hos mig. Emellertid svarade jag honom höfligt och sade, att om jag kan hjälpat, skola icke mina barn mer stänka på hans väggar. Så upplöstes sammankomsten ute, afhörd af hundratal. Jag ringde in och började polisförhör med dem, som anklagades för (att) husets väggar voro (nedstänkta). Dervid framgick, att inga upplysningar om huru huset blifvit smutsigt kunde af svarandena inhämtas, hvarföre de blefvo dömda att gå och sätta sig på sina platser samt ihågkomma att akta sig för det nya huset, om de i dess närhet kommo. Efter $\frac{1}{4}$ timma upplöstes rätten och undervisningen började. Man har ändå roligt!

23. Ingenting. Cl-'n (Claésson) på e. m. här. Br. (bref) till F-r (Fagander).

24. Jag vet om ingenting. Har ej förmärkt att här varit flyttningsdag. Mycket skral i bröstet.

25. Då jag kl. 2 kom till skolan märkte jag, att jag genom att byta om rockar hade glömt nyckeln till skolsalen hemma. "Bättre brödlös än rådlös." Jag gick till lärarinnan i samma våning, och gossarne fingo lof att gå in genom hennes sal. Min och hennes sal skiljas blott af en dörr. Sände en gosse hem. 20 minuter öfver 2 hade jag nycklen. H-'n (Hultén) på e. m.

26. På f. m. gick jag jemte H-'n ute ett par timmar, betraktande folket och lifvet. På e. m. L-n här. Gick 5 till Sdns och var till 9. Spisade qvällsmat. Gick så hem.

27. s. Kl. 10 i Domk. att höra Wieselgren. Han predikade öfver den frågan: "Må man göra väl på sabbaten eller illa?" En ganska underhållande predikan. Fick sitta hela tiden. Vid 4 tiden gick jag till Sdns och var till $\frac{1}{2}$ 12. Klockan var öfver 12, då jag ändtligen gick till sängs.

28. Oroadas under natten oupphörligt af hosta. Skulle på aftonen gått att höra "nationalsångarne", men fick då veta att inga biljetter voro att få mera. — "Granadas belägring" af Bulver. Ganska bra. Karaktererna tydliga och bestämda. Berättelsen under-

hållande och sammanhängande. Aldrig långträdig eller tråkig. — Börjat blåsa frisk vind.

29. På aftonen har jag suttit och sett i min dagbok från förra året och såg der bland annat, att det i dag är ett år sedan jag första gången hade blodspottning. Nu är jag temligen rask. — Läst en berättelse "Missenimus". Den visade många grymma och hemska drag af hurudan människan är. Mycken sanning för människan i allmänhet framlyste här och der. Det var en sjelfbekännelse. Dessa blifva sällan vackra, om de skola vara sanna. — Sedan "Likmaskeraden" af M. Axelsson. En novell af vanligt slag. Hade ingenting nytt. Nästan alla noveller äro lika. Några personer framställas. Bland dem en vacker flicka och en däre till en karl, som är kär i henne, så en eller flera rivaler samt några trög-tänkta intriger. Dernäst förargelse att den så kallade kärleken håller på att upplösas. Några skildringar af förhållanden och personer, som oftast äro dessa icke karakteriserade, och derefter kommer upplösningen så oförmodat i ett kritiskt ögonblick men i en lycklig stund. Jäntan med de mångbeskrifna ögonen och dåren bli ett äkta par, och så får läsaren lägga ihop boken, ty det står: "Slut." Detta är vanligen det bäst lyckade uttryck(et) i våra många noveller. Den ifrågavarande saknar dock icke helt och hållet intresse. Författaren synes vara republikan eller åtminstone kunghatare. — — — Titeln synes ej vara den rätta.

30. Dagen har förgått utan äfventyr. På e. m. kom H-'n (Hultén) till skolan en stund.

31. Denna dagen har jag för mer än en orsaks skull väntat på. Äntligen blef kl. 4 och så 6, då jag skulle vara på Otterhällan, der föreläsning i "Helsolära" för lärare och lärarinnor hållas skulle af professor Hjort. Så skedde. Han talade om människokroppens beståndsdelar, "väfnader". Ben-, brosk-, sen-, muskel-, nerv- och hudväfnader omtalades. Han hade med sig tvenne menniskoarmar, en blott ben och en med konstgjorda muskler. Sade att der är utbredt muskler inuti tarmarna på sughinnan. Dessa göra att tarmarna dra sig ihop och derigenom föras födoämnen framåt. Detta var det enda nya jag hörde af i hans föredrag. War ej talare. Få äro det. Efter 3 qvart fick man gå. Jag skyndade då till Sdns der jag väntade mig träffa L-n och hans Olivia. Så skedde. Af henne fick jag många helsningar samt bref från L-e (Levene). Det se-

nare innehöll just ingenting. War dock angenämt nog. Olivia var längre än jag, hvilket vi mätte. Gingo derifrån kl. $\frac{1}{2}$ 12. — Månaden är nu till min belåtenhet slut. Helsan har ej varit just så god. Denna vecka har jag dock varit raskare än vanligt, i synnerhet de 3 sista dagarne. Ej hostat. Låtit bli att snusa och begagna tobak. Det är som detta lättade bröstet.

NOVEMBER

1. I dag skulle icke skolan börja förrän kl. 9, derföre sofde jag till hon var öfver 8. Nu har jag således endast 5 arbetstimmar om dagen. Det vore godt, jag vore härifrån, innan det börjar att blifva 6 igen! Läste från $\frac{1}{2}$ 2— $\frac{1}{2}$ 4. Satt sedan inne och gick ej att höra på föredraget, som af mamsell Hero skulle hållas på Otterhällan.

2. Satt inne till kl. 4. Då gick jag in med bref hem och så till Sdns en stund. — "En sjelfständig man" af Anders R-n. En roman af det vanliga slaget. Berättelser och händelser m. m. alldagliga. Hjelten var väl sjelfständig vid några tillfällen, såsom i förhållande till sina kärleksaffärer, men borde i det hela hellre kallats "lugn" än "sjelfständig". Författaren saknar ej fantasi och meniskokänedom men båda synes var omogna och behöfde väl några års utvidgning förrän de utgingo till allmänheten i form af 600 sidiga berättelser.

3. s. War i Domkyrkan och hörde Wieselgren. Så hemma. Blomqvist hos mig nästan hela aftonen. Just ingenting vidare af vigt.

4. En vanlig skoldag. Mamsell P. (Patersson) var uppe på rasten, och hon sade, att inspekt. var hos Nilsson. Jag hörde ej af honom. Till sången 3. Då var den redan slut. Då fick hvarochen gå till sitt. War på biblioteket. K-berg (Kjellberg) och Blomq. här en stund. Satt så och läste tills jag blef sömnig. Då gingo vi till sångs. Dermed slut på dagens äfventyr.

5. Ganska starkt frost med storm. Den första vinterdag.

6. Ganska trefligt i skolan. Icke många barn. Har i 2 dagar haft endast 1 timmas rast på middagen. L-n här på e. m. Han har redan haft bref från sin O. (Olivia). — Läst ut "Don Quijote". Ett sammandrag. Mycket egendomlig. Då man betänker att den är skriven omkring år 1500, så måste man förundra sig. Den är ju en roman bättre än de aldra flesta, som skrivas i våra dagar. Den tokige riddaren är väl med sina galenskaper, sin "Rozinante" och sin trogne vapendragare, Sancho Panza, hufvudpersonen. Hvilka korta och präktiga kärleksäfventyr skildras icke, då författaren låter "Riddaren af den sorgliga skepnaden" sammanträffa med Fernando, Dorothea, Lucinda och Cardenio. Kunna våra dagars författare tänka ut något bättre? Säg de icke om detsamma, som är sagdt för 350 år sedan. Är icke deras försök ett "Don Quijoteri"? Huru herrligt målas icke äregirigheten, då Sancho ändtligen blir ståthållare öfver en ö! Huru förståndigt talar icke den galne riddaren till sin ännu galnare vapendragare, då denne senare skall taga sin ö i besittning! — Då man betraktar berättelsen i sin helhet, synes det som författaren velat gissla någon missrigtning i den dåvarande tidsandan — hvilken, kan jag verkligen ej uttänka. "Don Quijote" är ej framställd för att skratta åt. Han har ett större mål.

7. Föreläsning kl. 6. Hjort hade med sig en konstgjord meniskofigur. Talade om blodomloppet samt de tre vävnaderna: Blod-, cell- och fettvävnaden. Mycket intressant. Och så fick man på köpet se alla lärare och lärarinnor.

8. Weckan har gått raskt. På e. m. rasten var jag ute och lekte med barnen: "hundarna tjuta". De voro mycket lifvade af att jag var med. Jag har nu icke på öfver ett år orkat vara i deras lek. Jag blef snart trött och måste hvila. — På aftonen var jag på bibliot. Lånte en bok och språkade länge och väl med frun, i synnerhet om romaner. — War så ovanligt glad på aftonen, att jag riktigt kunde flugit, om jag blott haft vingar, men så hade jag icke det, och derföre tog jag mitt parti och gick till sångs.

9. Drömde mycket. Bland annat att de hemma bytt om pigor. J-a och att den andra var flyttad. — Warit inne hela dagen utom på bibliot. På e. m. kom L-n, och han hade med sig bref hemifrån. Min dröm besannades der, uppfylldes bokstafligen. Jag föll i för-

undran. Jag och L-n talade om vårt eviga samma. Ett herrligt väder. Månken på qvällen liksom i Augusti. W-g (Wennerberg) var här på f. m. Blott inne i dag såsom resande.

10. I Domk. kl. 10. Wieselgren predikade om "ett oklart och ett klart seende i det andliga". War alldeles ovanligt lyckad i sin predikan. Talade om människans frihet. Sade att hon icke är just till följd af sin fria vilja, underkastad naturlagarna såsom t. ex. vatten, som förlidet år sköljde våra åkrar, sedan häfde sig såsom en bölja i hafvet och i år nedfaller från molnen såsom regn. Hennes vilja kan sätta sig mot Guds vilja och kan lägga naturkrafterna under sig. Hon får således med avseende på sitt lefverne icke skylla på naturkrafterna, ty hon kan gå öfver dessa, ty hon är mera än ett djur. Detta blott såsom exempel, många andra skönheter att förtiga. — "Kyrkan Notre-Dame i Paris" i fyra delar af V. Hugo. En historisk roman af märkvärdigt och sällsynt innehåll med afseende på både det historiska och romantiska. Händelserna äro förlagda omkring 1482. Hufvudändamålet synes vara att skildra medeltidens förhållanden i allmänhet och dess byggnadskonst i synnerhet. Se här dess innehåll i några ord. Hufvudpersonerna: Esmeralda, Quasimodo, Claude Frollo, Pheabus de Chateaupers, Gringoire och Ludvig XI, hvilken sista kanske icke bör räknas såsom hufvudperson. C. Frollo är en af dessa kunskapens eller rättare vetenskapens drinkare, som tömmer hvarje uppfunnen brunn men ändå känner en sveda i halsen och för att stilla den söker i smutsen efter nya ådror, dem ingen än funnit. Han blir alkemist. Han är erkedjekne i Notre-Dame. Quasimodo är en typ af det fula: enög, halt, krokig, döf m. m. Han är klockringare i Notre-Dame. Är vid 4 års ålder funnen utsatt till Hittebarnshuset. Är upptagen och fostrad af Frollo, hvilken han derföre älskar och blindt lyder. Esmeralda är en från en glädjeflicka af Zigenare stulen flicka, som 16-årig, då hon framträder på torgen som Zigenisk danserska och görande konster med en dresserad get, är en typ af det kvinnligt sköna, älskvärda och älskade. Febus är en officer, den Esmeralda lidelsefullt älskar och som söker att bedraga henne men lemnar henne sedan och gifter sig med en annan. Denna person visar en rå ytmänniskas innersta om jag så må säga. Gringoire är helt enkelt en hvad vi skulle kalla namnsdagspoet. Dertill filosof m. m. och kommer slutligen in bland Zigenarne, der han håller

på att bli hängd men frälsas af Esmeralda, som blir hans hustru för 4 år och han blir Druand. Finner sig väl i allt. "Älskar först qvinnor, så djur, sist stenar", som han säger. Tänker mer på Esmeraldas get än på Esmeralda. Denna Esmeralda blir bemärkt af Erkedjeknen, den obeskrifligt lärde Frollo, som kommer att med den tygellösaste passion älska henne. Hon hatar honom lika dödligt och älskar blott sin Febus, som nu ej bryr sig om henne. Frollo vill enlevera henne: misslyckas. Anfaller henne med böner, men bortskjutes såsom vore han den onde sjelf. Hon blir nu anklagad för trolleri. Dömd till döden. Skall hängas på Greve platsen. Då nedstörtar från Notre-Dame Quasimodo, gäckar bödlarne, för den dömda till kyrkan; der är "fristad". Är der någon tid, anfalles åter af Frollo, men förgäfves. Ett parlamentsbeslut dömer henne åter till döden. Zigenarne storma Notre-Dame för att taga henne. Quasimodo försvarar ensam templet, tills krigsfolk anländer. Hon räddas från kyrkan och döden af Frollo, som bortför henne. Han för henne till Grèveplatsen. Beder henne välja mellan sig och galgen. Hon omfattar konvulsiviskt den senare. Frollo hämnas. Han för henne till gumman Gudule, som många år vistats i en botcell, sedan går han bort och anmäler för vederbörande att hon är lemnad hos Gudule. Detta är hennes mor. Hon söker att dölja henne. Detta lyckas ej. Den ena, Esmeralda, dör i galgen, den andra vid den. På ett torn af Notre-Dame står Quasimodo och Frollo. Den ene ryser vid hvad han ser, den andre njuter deraf, ty han var ju förskjuten. Quasimodo störtar Frollo ut för tornet, och är sjelf med den dagen försvunnen. Han har i bårhuset dött med Esmeralda i sina armar. — I döden förenas det sköna och det fula. — Om man nu kastar en blick på dessa personer, huru pass verkligare äro de? Frollo, presten, den lärde, den djupsinnige — skulle han kunnat så förtvifladt älska och hata? Skall då vetenskapen icke det minsta kunna tygla människans drifter? Hvad nytta är den då till? Esmeralda älskade Febus och skydde Frollo, omfamnade galgen och föraktade Frollo, som så bedjande, innerligt bedjande, sökte att få henne. Finns det då så dåraktiga fruntimmer, ty visst var det en dårskap? Äro de så för *en* blott? Kanske någon, men det är väl då blott en på hvarje tiotusende. — Romanen skildrar för öfrigt många förhållanden från 15 seklet såsom lagarne, vidskepelsen, tron på alkemien, Zigenarne, Ludvig XI m. m.

11. Hela rasten vid 10 hade jag besök af mamsell R. (Reuter). På biblioteket och så inne. Mer vet jag icke.

12. Detta är en dag, då man fått något att gömma för framtiden. — Kl. 6 gick jag till Otterhällan, der direktör Schar (?) höll föreläsning i fysik, och särskilt i den del deraf, som kallas mekanik. Talade om kropparne i allmänhet med afseende på deras *Statik* och *Dynamik*. Började och genomgick om den tvåarmiga häfstäng. War ganska intressant i föredraget. Något filosof. Talade väl. — Så kom Hjort kl. 7. Han genomgick matsmältningen. War ock bra. Skickade omkring två halfvor af hjertat samt en lunga utaf den menniska, som han har der framme, stående på en fot. Den ena hälften af hjertat fingo vi "herrar", ty så kallas vi tillhopatagna, se, men den större och friskare hälften, den venstra, den behöllo damerna. Detta hade vi förespätt, ty det är minsann icke så godt att få hela hjertat från damerna. Tacke Amor och Frej den, som får den ena hälften, den torrare, såsom vi. Allting var bakvänt denna afton. Rätt bakom mig sutto 3 vackra damer och bland dem skönhetsgudinnan sjelf, mamsell Bl-n (Blomgren). Nu kände jag hvad det var obehagligt att icke kunna se med ryggen. Att de, som hade godt tillfälle dertill, sågo på mig, det kände jag på blodomloppet i samma stund som Hjort förklarade om gallans verkningar. Usch, hvad här finns många slags galla. Det är äfven en galla att bli förnekad en njutning, en sådan, som jag denna afton kunde haft, om jag i likhet med en viss "riddare" kunde vänt hufvudet en half cirkel. Men så är det. Öfverallt är det svarta ödet med. Stundom gör det allting bakvänt, men i afton så var det dess rättvända sida, som var så förargelig, ty hade jag blott varit vänd tvertom — tänk, hvilka intryck! O! jag svindlar vid tanken derpå!

13. I skymningen gick jag till Sdns. Endast madam var hemma. Språkade till kl. 8 om många saker. Hon berättade mig till en del sitt hjertas historia. Det var en ny upptäckt för mig ur verkligheten. Den har många rätt besynnerliga egenheter att framvisa.

14. Ganska trefligt i skolan. Talade med de större gossarne på e. m. rasten om statsförfattning. Framhöll monarkiens vederstygglighet och republikens fördelar så godt jag kunde. De voro mycket belättna med att höra på detta.

15. Icke vet jag om någonting anmärkningsvärdt med afseende

på mig har inträffat, och då jag icke vet något, kan väl icke gerna någon annan veta det. På aftonen regnar det "anokratos".

16. Ruskigt hela dagen, derföre har ej gått ut. Något litet snö, den första. — En roman "Pensionsvännerna" af D. D. Ganska hjertlig och välment. Kan gerna läsas då man icke har något bättre att tillgå. Ahnstedt och hans dotter voro de personer, som egentligen mest intresserade. Hos dem framlyste kärleken, den oföränderliga kärleken. För öfrigt icke af någon särdeles vigt.

17. s. I Haga och hörde W-n. Talade om "hjertats tro och munnens bekännelse". En herrlig predikan. Tänk om Sverige egde 100 sådana prester som W. Tänk om det egde två, men nu har det icke mer än en! På e. m. gick jag till Sdns och var der till kl. ½ 11 och språkade om saker och ting.

18. Kl. mellan 2—3 voro, som vanligt, barnen på sånglektionen i Haga. De, som icke äro med, fingo nu läsa geografi. Josef, mitt hopp, läste med dem. Jag satt och hörde på, och det var rätt löjligt. De voro på Amerika, och han kunde icke få dem att ordentligt utsäga namnen på vikar och floder, som han frågade efter. Rätt som jag ej visste ordet af lågo de alla (tio) på knä på golfvet. Hvad är det nu? frågade jag. Han, Josef, skrifver upp namnet, svarade allesamman i korus. Det var nemligen fråga om Amazonfloden, hvilken de kallade Amazonsfloden, och nu för att göra saken rätt tydlig och visa att den icke hette Ama-sons-floden, skref han ordet för dem och gjorde detta på golfvet. Så ock med St Lawrencefloden, som de kallade florensfloden. Det var mycket roligt att sitta och höra på denna undervisning, deruti de fingo sköta sig sjelfva. Kalifornien viken — då det af barnen uttalades — låt som Karli-forniska-viken. Skall du nu inte peka på Magdalena? frågade en gång en gosse etc. etc. — På aftonen talade madam om hurusom hon en gång (för) många år sedan sett en "Tomtebisse". Det var på ett ställe vid Smala vägen. En piga satt och mjölkade, och madam stod och talade vid henne och såg då den lille mannen, "bissen", gå omkring och under kon. Han var gråklädd med jacka och mössa!

19. Till föreläsningarne kl. 6. Den förra, 6—7, afhandlade *blocket*, enkla och sammansatta (taljor och potensblock) samt om *lutande planet*. Den andra, 7—8, i synnerhet repetition af det föregående. Några allmänna saker om verktygen. Börjades sedan med

näringsmedlen. Dess trenne hufvudsaker äro: ägg-hvita, fett och salter. Talades ock om nervkörtlarne m. m.

20. Ingenting.

21. Skolan vanligt. På aftonen på biblioteket. Hörde der af bibliotekarien fru Berg hvarjehanda historier ur Gborgslifvet. Som vanligt ej särdeles vackra. Mera derom på annat ställe.

22. Kl. $\frac{1}{2}$ 7 gick jag till Mindre teatern, hvarest Rodhe nu presiderar med sin och de sinas förmågor. Der spelades "Den vackra Arendatorskan eller Qvarnen vid Marly", Komedi i en akt. Ett litet, mycket nätt stycke. "På vift", Farce i 3 akter. Hela stycket fullt af befängdheter. Wisade Pariserlifvet. Jag tyckte dock mycket bättre om det förra. Till slut "Polka Militaire". Fullt hus. Mellan akterna såg man sig omkring. Såg nu som alltid herrar och damer. Man bereder sig en liten omvexling i sitt hvardagliga lif genom att gå på teater, och det är också i det hela allt hvad man får för besväret, då man ser komedier; man får ock skratta, det är sannt, och skratt befordrar matsmältningen. Bref från E. (Emma).

23. En grufligt kall dag, och derföre har jag hållit mig till kakelugnen. Skulle rest till Gamlestaden på e. m., men kom så 5 minuter efter att tåget var gånget. Då gick jag hem igen och drack mitt kaffe och fann mig förträffligt dervid. H-'n (Hultén) har varit inne. Skrifvit till "Wille".

24. s. Högmessa i Domk. af W. Predikade om domen och yttersta domen. Mycket folk. Många ljuva syner eller hur? Jag vet icke. Bref från G-n (Gunnesson). — Wårt lif består ju af strider? Ja. Det finns ingenting, tror jag, hvaremot vi icke få strida. Wi strida emot sjelfva striden. Om jag nu skulle tala om någonting enskilt, som förorsakar oss mycket ondt och hvaremot vi ständigt få strida, så är det vanan. Denna är en demon. Den gör oss allt möjligt ondt. Den är vår dödsfiende. Stark är den. Ingenting vinner oftare seger öfver vårt eget bättre jag än just vanan. Den (är) obestridlig, outrotlig. Wi må göra de vackraste föresatser — raskt kommer vanan, och vi äro överbunna utan att veta det, ja, t. o. m. under det aldra klaraste medvetande af att vi just i det eller det ögonblicket behöfva bemanna (oss) för att stå emot den. Den är oemotståndlig. Den visar oss, att vi äro svaga. Wi stå emot den i

ett visst afseende nio gånger, men den kommer igen, och vi slås till marken såsom gräs för lien. O! du hemska vana!

25. En helt och hållet händelselös dag, utom det vanliga.

26. Kl. 5 e. m. gick jag i Domk. och hörde på Kristendomsföreläset. Det var icke mycket uppbyggelse dermed. Kl. 6—7 föreläsning af Schar om luften och 7—8 af Hjort om födoämnen. Det var ganska intressanta föreläsningar. Det är dock bedröfligt att se de fula lärarinnorna sitta der och glo.

27. War på bibl. på afton och läste tidn. m. m. Läst ut "Dombey och Son" af Charles Dickens. Det var 3 delar, innehållande af tillsammans omkring 1300 sidor. Det känner på tålmodet att läsa så mycket och på minnet sedan att hålla reda på så många personer, som Hr D. behagar föra fram på Scenen. Godt är dock att författaren klart och tydligt och oupphörligt, således icke en utan oräkneliga gånger, beskriver sina figurer. Så kan han aldrig komma ifrån Dombey's stolthet, hans dotters kärleksfullhet, Mr Carvers hvita, många och stora tänder, Mrs Schewtons eviga ungdom, som räckte ända ned i grafven, Mr Baystorks seghet, kapten Cuttles blankhatt och jernkrok, Mr Gills förmodanden att vara efter sin tid, Mr Toots: "det betyder ingenting", Mr Feenex långa tal om parlamentet m. m., alla slutande "med ett ord", Dr Blimbergs Lärdom och Feedlers dito, Mrs Blimbergs önskan efter att kunna hafva fått se Cicero, Mrs Piplez sorg öfver de Peruvianska grufvorna, som förstört hennes man, Mrs Shicks "ansträngar" och Miss Nippers liknelser etc. etc. Han är troligen öofverträfflig i karaktersskildringar, helst i de löjliga personerna, af hvilket slag han har godt förråd. Omkring 40 à 50 personer äro med i den nämnda romanen. Alla äro dock så bestämde och så tydliga hvar för sig, att de icke kunna sammanblandas, på samma gång som de äro mycket lätta att minnas.

28. Hvad vet jag? Ingenting.

29. War i skolan hela dagen ända till kl. $\frac{1}{2}$ 4. Då gick jag hem att höra efter min middag. Dagarne gå fort i skolan nu för tiden. De äro ingalunda ledsamma. War på bibliot. Der såg jag, att en af mina Seminariikamrater, E. P. Tholander, är död den 22 dennes.

30. Steg upp tidigt, men sofde så en stund 7—9. Kl. 12 kom Persson. Wi gingo nu till Nya skolhuset (i Haga), der vår aflö-

ning vankades. Alla lärare och en mängd lärarinnor voro der samlade. 200 Rdr fick jag. Nu gingo vi. En skollärare "Andreas" (Carlsson) bjöd oss till Operakällaren på porter, alldenstund det var hans dag i dag. Der drucko vi först 2 bout. porter och sedan en dito punsch (bestädd) af Pettersson. Dertill var det Larsson och Lindeq. (Lindeqvist) som voro med. Woro der till kl. 2. Mycket roligt att vara i lag med herrar lärare, hvilket i allmänhet är mycket litet. Så hem. Derefter till T-n (Törngren) en stund på punsch. Han berättade mig sina kärleksäfventyr, som icke just voro så intressanta. Gick hem. Mötte så i porten J. B. (Johan Berndt), som hade sökt mig, innan han nu skall ge sig hem. Han gick med upp, och jag skref brev hem. Dagen och månaden äro således slut.

DECEMBER

*"Förmånsrätten till fri handling
tillkommer ingen dödlig."*

W. Scott.

1. s. Högmessan i Domk. W. höll en ståtlig predikan. Talade om Ceasar och Napoleon I. Sade om den senare, att han var "en stor tänkare, då han fick tid att tänka". Mycket folk. Skön musik och sång. På e. m. till Sdns. War der ända till kl. 12. Nu är jag ledsen af att gå dit.

2. War icke hemma på middagen, ty här var i dag som i går ett riktigt vargväder. Gjort upp räkenskaperna för den gångna månaden o. s. v.

3. Förfärligt kallt. Wågade ej gå hem på middagen. På f. m. kom Uddgren och vaktmästaren till skolan och levererade en skjorta, som skänktes till den läraren utsåg. Gick genast. På föreläsning kl. 6— $\frac{1}{2}$ 8. Hjort kom ej. På apoteket efter tran m. m. L-n (Larsson) här.

4. Kom hem fr. skolan och skref ett brev till E. (Emma) samt gick så till Blomqvist. War der en god stund. R. (Reuter) uppe. L-n dito.

5. På middagsrasten språkade jag med Pateresson om saker och ting. Hem kl. 3. Mycket ondt i bröstet.

6. Kl. 6 e. m. till Otterhällan, der skolläraryne diskuterade frågan: "I hvad mån kan skolläraren verka på barnens uppförande utom skolan?" Man fick höra en mängd vackra saker af Lindeqvist, Rodhe och Kjellberg samt några förståndiga ord af Svensson och Pettersson. Rätt intressant att höra på alltsammans.

7. Sofde till kl. 9. Warit inne hela dagen. L-n här på e. m. Läsit "Populära föredraget" af Lilja. Detta var III häftet. Han skrifver mycket vackert språk, äfven är det enkelt och således populärt. Egentligen äro dessa föredrag ingenting annat än sammandrag af en eller annan lärd mans tankar eller skrifter. L. (Lilja) bearbetar blott. Många sunda tankar framläggas.

8. s. Gick i Domk. att höra Wieselgren, men så predikade d:r Skarstedt i hans ställe. S. kan ingalunda jämföras med Wieselgren. Till Sdns kl. $\frac{1}{2}$ 4. War der till 11. Der var äfven ett par deras bekanta. Med en af dem hade jag sällskap ett godt stycke på hemvägen. Ett ovanligt skönt väder. Månjust och klart och kallt. I dag ha skridskogångarne gjort ordentligt inträde på isen.

9. Stökade af till skolan och var der till 1. Wid 10 rasten var R. (Reuter) der länge, ha, ha, ha. Kom hem. Gick till Seminarium till kl. 4. War der en timma och hörde på Lind i Sv. hist. Seminaristerna läste upp lexan utantill, och dervid blef det. L. upplyste om ingenting. Talade vid honom. Han sade mig, att jag skall må godt för mitt bröst skull. Det visste jag förut. Leff. kom virrandes. Han är halfgalen. Det visste jag förut. Så till bokhandlen och så hem. Vår verld är den bästa vi ha, men jag tycker dock, att den är fan så usel.

10. Från skolan ingenting nytt. Kl. 6—8 föreläsningar. De sista före Jul. Schar genomgick nu Dynamiken, fallagar. Hjort talade om drycker såsom öl, kaffe, thé o. s. v. Sade dem ej vara absolut skadliga men icke heller just så särdeles nyttiga. Talade i förbigående om skabben, ty sade han, läkarne hafva anmärkt, att den för närvarande härstädes håller på att blifva en farsot.

11. Kom hem 2. Det har varit en fest i Willinska skolan till följd af dess 100 åriga tillvaro.

12. I går var jag riktigt vemodig, ty barnen voro så tråkiga. I dag har det varit bättre. Skönt väder.

13. Tänkte att gå på teatern, men här var för kallt. Blef derföre inne.

14. Beredde mig på att bli inne hela dagen, men så kommo T-n (Törngren) och Carlsson kl. 10, och de blefvo hos mig till kl. 12, och så gick jag med Carlsson till Gamlestaden. Wi träffade icke Persson hemma men hans fru, och mädde vi således godt. Kl. $\frac{1}{2}$ 5 gingo vi hem, och då gick jag till Sdns med detsamma. På aftonen blef det snöyra "anakratos".

15. s. Satt inne hela dagen, som var ruskig och snöig.

16. Gick till skolan. Waktmästaren kom och underrättade om att Fredagen 9—12 är det examen. Icke lof förut det minsta. Bl-qvist här på aftonen. Jag i Landalabergen med stöflar, kallt.

17. Ett förskräckligt yrväder hela dagen. Kom ej mer än 18 barn i skolan och på e. m. endast 8.

18. Temligen stilla men mycket snö. Bref från H-'n (Hultén). Bexell kom hit på aftonen.

19. Innan jag steg upp kom Sdn med bref från E. (Emma). Han bad mig till sig Julafton. Lofvade komma Juldagen. Sedan varit i skolan hela dagen. Nu anser jag det vara slut, ty examen i morgon det är icke att räkna. Börjesson sade i går afton att jag får A. Jonsson till Testis. Jag talade sjelf med Jonsson i går morse, men han sade icke att han skulle bli testis, ehuru han sade sig komma till mig. Han talade om rummet vid skolan nu som alltid. — Madam har redan städat till Julen. I dag ha vi fått gardiner.

20. Examensdag. Kl. 9 skulle den (börja), hvarföre jag jemte A. (Arvin) redan kl. $\frac{1}{2}$ 9, som vanligt, begaf mig till skolan. Redan innan 9 kom, hvilket jag ej väntat, Uddgren. Som icke testis kom precis, befallte U. att jag skulle börja. Gjorde så bön. Började på befallning med katekes. Fick taga hvar jag ville. Började så med andra artiklen. Snart kom testis, Andreas Jonsson. Efter $\frac{1}{2}$ timma omkr. gick U. Jag höll på med katekes till kl. 10. Sedan Sv. hist., Naturlära, räkning, allt efter eget val. Kl. var nu 11 $\frac{1}{4}$. Testis hade ej tid att vara längre. Jag slutade då. Han hemförlofvade barnen med ett innehållslöst tal, fullt af "såsom att". Af

allt han sade vet jag intet, ty det var inte svenska utan gallimatias han talade. — Skilde mig från barnen. Tog afsked af lärarinnorna och gick så hem. Nu är det således lof. Wäl behöfligt men alltför kort. Det vore godt få ha helsa!

21. Rysligt kallt. Innanfönstren frusna, hvilket jag icke vet hafva förr inträffat. Jag har icke vågat mig ut. Suttit och betraktat verlden genom fönstret. Ur hvarje skorsten har hela dagen tjocka rökmoln uppstigit, hvars likar knappast förut sedda varit. På gatorna ha människorna sprungit om hvarandra, jagade af Bore. Läsit (i går) "Det förlorade paradiset" och "Det återvunna paradiset" af John Milton. Ett storartat poetiskt arbete. De första böckerna af "Förlorade paradiset" torde vara bäst. De äro fulla af bevis på en högtsväfvande fantasi och ett djerft snille. Djefvularnes rådslag i helvetet, striden mellan dem och englarne, Adam och Eva före fallet — hvilka sköna, storartade målningar! Endast en blind kunde vara mächtig att i sammanhang framställa en sådan åskådning.

22. s. Gick i Domkyrkan och hörde W. Fick sitta. Han talade om Påfveväldet och dess otillbörlighet m. m. Träffade W-g (Wennerberg). På aftonen kom han hem till mig. Jag bjöd honom på Teatern. Wi gingo dit. Han bjöd först på ett kafé. På teatern gafs "Sista natten", en ganska skral enaktskomedi. Derefter en Polka och till slut "Slätterölet eller Kronofogdarne" af Envallson. Ullberg och Deland voro utmärkta såsom fogdar. Båda blefvo inropade efter styckets slut. För öppen ridå inropades Ullberg och Engström.

23. Gått ute för det mesta. Warit till Arfvidsson 2 gr. och hört efter böcker, som jag reqvirerat. Fick dem ej, ty der var så brådtom. Expositionen liknade mer en exposition af öppande menniskor, i synnerhet damer och barn, än af leksaker. Jag kom icke in der och gick derföre hem. L-n (Larsson) här.

24. *Julafton*. Skulle gått ut på f. m. men var så skral i bröstet att jag icke orkade. På middagen kom en paket med böcker från Arfvidssons. Då fick man litet förströelse. Kl. 3 e. m. gick jag ändtligt ut, men gick blott och såg mig litet omkring och så hem igen. En gruflig rörelse bland människorna. Kl. 5 gick jag i bönen i Domk. Den hölls af D:r Fjellstedt. En tarfligare predikant kan man knappt tänka sig. Han "åbäkar" sig som vore han halft ga-

len, och allt det han på en timma säger kunde sägas på 5 minuter, ty det är ordsvall blott. Det är beklagligt att en lärd man skall vara en sådan ljudande malm blott. Emellertid är det en pina att höra honom, i synnerhet äro hans långa böner förskräckande. Cantor Troili sjöng en Cantat. För att höra den var jag i Domk. War sedan hemma till kl. 8. Då gick jag ut att se maskerna. War på Södra hamngatan. Den timman jag var ute såg jag väl omkring ett par tjog masker, således voro de få. Andra menniskor såg man en mängd, som gick ute och dref hit och dit kl. 9 och 10 på aftonen. Kl. 9 voro ännu alla bodar öppna och ingen stillhet rådde i något afseende. Gick hem. — Detta är den första Julafton, som jag icke tillbringa i mitt hem. 23 Julaftnar har jag varit i mitt föräldrahem. Nu är jag här! Äfven här känner jag mig nöjd och lycklig efter omständigheter. Kan icke säga att jag önskar varit hemma, ehuru det nog också varit roligt att varit hos sin far. Skall jag komma att tillbringa någon mer (jul) i mitt hem? — Arvin varit borta och jag derföre — ensam. Warit sämre i bröstet i dag än någon gång, åtminstone under det senare halfåret.

25. Steg temligt tidigt upp. Då jag stod färdig att gå i Högm., kom Gustafsson och bjöd mig till sig att spela Schack, men jag gick i Domkyrk. och hörde W-n. Derifrån till Sdns. Der var ingen främmande mer än jag, hvarföre det var ganska enformigt. Spisade middag, drack kaffe, spisade qväll och så gick jag vid 11 tiden hem. Warit bättre med bröstet i dag.

26. Gick i Haga kyrka och hörde W-n, som var väldig i sitt tal. Talade om dem, som gå på den breda vägen. De vid venstra sidan = köttets begärelse; de i midten = ögonens begärelse (girighet) och de vid högra sidan = ett högfärdigt lefverne. Då jag kom hem, hade Gfn (Gustafsson) åter varit hemma för att bjuda på middag. Gick till honom 3—5 och spelade Schack. Han är svagare än jag. War sedan inne. Läsit "En blaserad man" af E. Fl.-Carlén. Ganska bra berättelse. Innehöll dock just icke så mycket, som man kan kalla nytt.

27. Warit inne nästan hela dagen och läsit etc. W-g och L-n här.

28. Steg upp och gjorde mig färdig till resan. Nu är kl. 10, och jag är färdig strax att gå till Sdns. — Kl. 12 reste jag och Sdn fr. Gborg med Malmö snälltåg. Det var tö och således godt res-

väder. Under resan språkade jag med en bonde. Kommo till Herrljunga och efter att der ha väntat nära en timma, afgick Wenersborgståget, som ankom till Håkantorpl. kl. 5 e. m. Under tiden språkade jag med en person från Degeborg. Han var hemma i många saker. Kände flera af våra skaldar o. s. v. Derföre var resan mellan Herrl. och Håkantorpl rätt angenäm. Wid stationen sågo vi ingen oss till möte och gingo derföre framåt vidare men träffade då genast Ålander och Wille, som mötte oss med häst och släda. Å. bjöd oss till en handlande derinvid, men jag följde icke med, ty jag kunde nog veta att det skulle vara till att dricka. Emellertid kommo vi fram till L-e (Levene) kl. omkring 6. De voro hemma och inne, de som icke voro med oss. Herr Å. var full, då han mötte oss och förblef det genom tjenliga medel hela aftonen. Jag kunde derföre icke vara mycket lifvad. Det blef kl. 10, och vi gingo till sängs. Märkvärdigare blef icke aftonen.

29. s. Sofde icke godt. Waknade och trodde det var dag. Steg upp och kl. var $\frac{1}{2}$ 2. Sof så en stund igen. Wid 5 tiden kom Å. med flaskan och de togo sig ett par tre supar (Sdn på sängen). Wid 8 tiden kaffe, och så steg man upp och gick in att spisa frukost, hvarefter de skulle till kyrkan. Å. var redan då drucken samt hela dagen. Jag blef hemma, och dermed var det icke vidare. I skymningen sutto vi länge och språkade med varandra. Drucko så te, hvarefter Wille spelade monologen "Skomakaren" för att roa oss. Kl. omkring 7 gick jag upp på det lilla vindsrummet, der E. (Emma) var och eldade, och så sutto vi der och språkade till kl. var nära 10. Hvad sade vi? Ingenting? Åhjo. Älskar jag? Det skall jag säga en annan gång. Emellertid spisades qvällsmat, och så gick man till sängs kl. $\frac{1}{2}$ 12. Båda karlarne voro rusiga. Sdn förolämpade mig, men syntes ångra sig. Jag var den jag är och kan egentligen icke förolämpas, i synnerhet sedan jag gått till sängs. P. S. E. (Emma) yttrade vid ett tillfälle, att hon många gånger önskat sig att få se min — Far. Jag delar denna önskan.

30. Sofde godt, men kl. 5 kom Å. med flaskan, och detta räckte sedan hela dagen, hvarföre man just icke kunde ha roligt, då man icke kan deltaga i sådana nöjen, som brännvinet skänker. Barnen och hustrun mycket ledsna deröfver, att han skulle vara sådan nu, medan vi voro der; ej att undra på, ty icke var det något roligt. Han pratade en mängd dumheter, eljest var han mycket

oförargelig såsom drucken. — På aftonen gingo jag och E. (Emma) upp på det lilla rummet, men strax kom Sdn dit, och då gingo vi genast ned, då vi icke kunde få vara i fred. Ändteligen fingo vi i lugn språka en stund senare på aftonen. Hvad sade vi då? Hvad tro man säger? Älskar denna flicka mig? Nej, hon sade, att hon *icke* "älskar" mig, men hon tror att hon skall kunna göra det och att hon skall bli lycklig med mig. Hon högaktar mig och litar på mig, och jag kan icke upphöra att ständigt vara ett föremål för hennes tankar. Detta är något af hvad hon sade till mig. Har manne en "älskare" (!) hört maken till bekännelse af sin "älskarinna" (!). Men då sade väl jag, att jag älskar henne med en evig kärlek och därför måste hon höra en hänförd älskares bön? Tvertom! Äfven jag kunde uppriktigt bekänna, att jag icke för henne känner denna känsla och hänförelse, som man kallar passionerad kärlek, och jag varnade henne för att lita på blott den aktning, som hon nu tycker sig ha för mig. Bad henne att icke vara ledsen för att gifva mig ett afslag, om hon skulle finna sig sinnad dertill, ty jag skulle icke dermed blifva bedragen, alldenstund jag vore säker, att hon, om ett sådant komme i fråga, skulle gifva det för vår gemensamma lycka — o. s. v. Emellertid voro vi nu ganska bekanta, men det är dock tydligt att vårt förhållande till hvarandra måste lida af en viss besynnerlig stelhet. Emellertid måste jag ned att taga "godnatt", och så var det att gå till sängs, fast kl. ej var mer än $\frac{1}{2}$ 10. Förut på qvällen sutto vi och berättade spökhistorier etc. — Under natten drömde jag om E. (Emma). Det berättade jag, och hon hade förut berättat, att hon en gång drömt om mig.

31. Kl. 5 kom Å. (Ålander) och väckte oss. Wi stego då upp, och Sdn gick ned, men jag förblef uppe en stund, till frukost, alldenstund E. kom upp till mig. Hon hade icke sofvit sedan kl. 2. Vi språkade om ingenting. Snart kom Å. och bad oss att spisa frukost. Nu gjorde man detta, och så var det att bereda sig för afresan, som skedde kl. 8. Jag tog afsked. E. syntes mycket fundersam. Emellertid följde oss Å. och Wille med häst och släda. Kl. 9 från Håkantorps och kl. 1 i Gborg. Till Sdns och drack kaffe och så hemma kl. 2. — "Borta är bra, men hemma är bäst." Resa(n) var dock i det hela ganska trefflig, och min hosta har under densamma varit rimlig. Det skulle varit mycket roligare, om jag icke haft det

ressällskap, som jag hade. Det var roligt att träffa E. Hon är en i många afseenden märkvärdig flicka. Man får se hvad det blifver af vår affär. — Då jag varit hemma en stund kom W-g (Wennerberg), och vi togo ett parti Schack, det sista på året, hvarefter vi gingo i bönen kl. 5 och hörde Bispen. Kyrkan var öfverfull af menniskor — det märkliga med den resan. — Jag sitter ensam nu på aftonen. Mitt hufvud är fullt, ja, öfverfullt af funderingar. Nu är detta år till ända. Det har i det hela varit föga händelse-rikt för mig, efter hvad jag i denna stund kan döma, men kanhända att framtiden skall visa, det hafva varit märkvärdigare, än jag nu ens kan ana. Det har varit för mig helt och hållet olik andra, alla andra af mig upplefvade år deruti, att jag hela året varit sjuk i mitt bröst och är det ännu i denna stund ungefär till samma grad som just för ett år sedan; dock har jag icke skäl att klaga, ty jag har vid många tillfällen varit sämre än jag är nu, och därför har icke all fastän en stor del af förhoppning om helsa öfvergifvit mig. Jag har äfven hela året kunnat sköta mitt kall, om det än mången gång skett med möda, och jag har således icke i det hela skäl att var annat än belåten med dig — du flydda år! — Felsteg, många felsteg, måste jag, svaga menniska, hafva begått, men måtte nu dessa icke följa mig det kommande året. Mätte jag kunna lefva långt mera vist än jag hittills gjort.

Farväl du gamla år — en af dina bröder skall gifva mig friheten — döden!

1868

1 jan.—dagbokens slut 5 juni.

JANUARI

En bufvudsak: Lär att rätt känna dig sjelf!

En bisak: Lär att rätt känna andra!

1. Välkommet du nya år! Mätte den tidens dörr, som öppnat sig för ditt inträde, utesluta alla de segrar, som materien vunnit öfver anden under det flydda året, så att de icke följa med under detta nya! Mätte detta år bära helsa och lycka och frid och sällhet i sitt sköte! Det gör så, det skall så göra, blott vi kunna ha tillräckligt stark vilja att försaka det låga, det råa, det orätta och fatta det höga, ädla och sälla. Detta är mitt hopp! — Dagen har sålunda tillbragts: Gick i Domk. 10 och hörde W-n, som var alldeles förunderlig i sin predikan. Han talade om Mohammed och hans religions segrar genom svärdet. Wisade hurusom kristendomen är en fri religion, der intet tvång får begagnas. Talade om reformationen, Voltaire m. m. Sade en gång att man ej skall prisa obrukadt svärd och ej "nattgammal is" förrän man är öfver. Det var en obeskriflig njutning att höra honom. Sedan har jag suttit inne hela tiden och det ensam till. Jag har varit fundersam och känt mig ganska besynnerlig. Oupphörligt tänkt på E. (Emma). Om jag ändå ännu en gång, eller kanske rättare för första gången, greps af en ren kärlek, då skulle jag åter blifva lycklig och mitt lif blifva mycket bättre än det hittills varit.

2. Dagen har varit kall, och därför har jag varit inne och drömt, en dröm alltjemt. På aftonen gick jag till biblioteket och sedan till "Mindre teatern" i sällskap med W-g (Wennerberg). Alldenstund der var utsåldt fingo vi nöja oss med att stå. Det var ansträngande och mycket varmt. Der gafs "Wolontären" samt "I Brunnsparken". Det senare ett nyårsstycke med värde endast här på platsen. Fr. Deland uppträdde i båda styckena. Gick så hem, och gick då så fort för att icke bli kall, att jag icke gått så fort på mer än ett år. Lade mig, men kunde icke somna förrän kl. omkring 1.

3. På f. m. var W-g (Wennerberg) här en stund. Kl. 4 gick jag till Börjessons; endast madam var hemma, och därför gick jag genast hem. — Huru olik är icke den ena årsdagen den andra! Den 3 förra året var jag hemma och tog då på aftonen afsked från min syster, — (Johanna) m. fl. "Hur annorlunda nu än förr!" och dock är jag det jag är, blott ett år äldre, ett år närmare döden nu än då.

4. Kl. 10 gick jag i Domk. och hörde den första dompredikan, som hölls af adj. Björck.¹ Fick på aftonen genom O. (Olaus) helsingar hemifrån. Min far har varit sjuk. Skrifvit bref hem och till J-a (Johanna), det sista, slut med det nöjet. Så går det. Helsan skral i dag.

5. s. Oaktadt Bispen predikade i dag, gick jag icke i högmessan. L-n (Larsson) här på f. m. — Kl. 4 i Haga och hörde Hallén, som (jag) hört på i öfver 2 år, om jag minns rätt. Han var den samme nu som förr. Han slet själarne och hudflängde dem på korset, i tron o. s. v., smorde några med nåd men kastade dock de flesta åt helvetet och den brinnande sjön. Predikan var för öfrigt ett sammelsurium utan sammanhang, men dock slukades, jag tyckte så, med förnöjelse af fruntimren, jag säger fruntimren, ty ungefär 90 procent af åhörarne voro sådane. — Menniskan är ett under i alla afseenden, ett under äfven deruti att hon kan finna njutning i ett sådant tal, som denna art af prester framställer. Är detta tal rimligt? Tänka dessa prester och dessa åhörare någonsin på Gud, Skaparen; tänka de på oändligheten af Gud och på oändligheten af sin egen litenhet såsom materia? Nej — denna tanke skulle säkert igenstoppa mångens mun, som nu vidt och bredt talar med en oförsynt tillförsigt om saker, dem han i grunden icke känner — ty hvem känner Gud — hvem hafver någonsin mött hans hjertelag — hvem hafver någonsin utforskat hvad i en menniska är — hvem hafver lärt känna sig sjelf — hvarifrån han kom, hvad han är, hvart han går, hvad han blir? ? ? Ingen — detta tillhör den evige Anden att veta, men icke människor, hvarföre skola de då tala så mycket derom? — Söka efter det sanna och rätta —

¹ Domkyrkoadjunkten och skalden Ernst Björck, son till biskop G. D. Björck. Ernst Björck blev 1868 komminister i Christine församling men gick ur tiden den 26 september samma år. Han var då 30 år gammal.

det är hvad menniskan skall och kan, men endast med tillhjälp af förnuftet, icke på grund af någon auktoritetstro, den må nu vara hvilken som helst.

6. *Trettondedag*. War 10 i kyrkan och hörde W-n, oaktadt jag låg till $\frac{3}{4}$ 10. Så hem och sedan varit inne alltjemt. S-n här.

7. Warit inne och gjort för det mesta ingenting. Gick 4 till Sdns. Han kom hem. Warit ovanligt rask i dag. Börjat att hosta upp en mängd slem.

8. Warit inne till kl. 6, då vi gingo till Christenssons. Der voro vi till kl. $\frac{1}{2}$ 9 och bjödos på thé och qvällsmat. — Skral. Nu ha dessa julferier slut, och det är godt, ty ingen nytta att ha lof, då man under tiden skall dväljas här.

9. Nu var det att begifva sig till skolan kl. $\frac{1}{2}$ 9. Dit kom jag och några och 30 barn likaledes. Så började det gamla. Jag var och är så hes, att jag icke orkade läsa bönen utan måste sluta i förtid. Sträfvade så med f. m. under hvilken tid vaktm. kom med en lista, underrättande om att barnen skola gymnastisera 2 timmar i veckan, och detta ljuftva började i dag. På middagen var jag nere och språkade med lärarinnorna. Läste så till $\frac{1}{2}$ 3, då vi gingo till gymn. Nu var det att drifva af ända ut till Heden, till det nya för ändamålet byggda huset,² hvilket Lindström skänkt pengar till och därför fått Nordstjernan. Det är ett präktigt hus naturligtvis, men dock mindre behöfligt och för vår tid ändamålslost. Jag lemnade barnen och gick hem och fick så middag kl. inemot 4 e. m. Man kan icke annat än vara usel. — Af herrar lärare fick jag veta, att styrelsen bifallit deras begäran om lönernas utbetalande månadsvis. — På aftonen var W-g (Wennerberg) här och tog afsked. Han skall i morgon resa ut till sin ö. Nu är första arbets-

² Handlanden Julius Lindström, 1858—61 medlem av Göteborgs allmänna folkskolestyrelse, skänkte 1865 till minne av representationsreformens genomförande 30.000 rdr till uppförandet av ett gymnastik- och exercishus beläget på Hedens norra sida i Göteborg. Huset togs i bruk för folkskolebarnens gymnastik i slutet av 1867, och begagnades under åtskilliga år framåt av skolklasserna i stora delar av staden. Kinbergs något sura kommentar får nog ses mot bakgrunden av hans dåliga hälsa. Efter hand som nya skolhus tillkom fick dessa egna gymnastiksalar, men ända till 1906, då Göteborgsskolan tillkom, fick barnen i Landalaskolan gå till Exercishuset för att gymnastisera.

dagen för året tillända. Skall jag mån upplefva äfven den sista och här och såsom skollärare? Efter denna att döma ser det knappt så ut, ty jag har verkligen varit mycket skral i dag. Bröstat är min herre.

10. Dagen har börjat och tagit slut. Då jag kom hem från skolan, var jag trött och usel.

11. Förmiddagen inne. Kl. $\frac{1}{2}$ 1 till Uddgren att tala med honom om gymnastiken. Fick ingen ljuf tröst angående den. — U-n sade, att han tänkt sända bud efter mig. Han bad mig att före Onsdagen lemna honom en afskrift af mina betyg jemte prestbetyg och ansökan, emedan han på Onsdag, då styrelsen har sammanträde, tänker föreslå mig att blifva ordinarie lärare. Ja, jo, sade jag. Får nu se hvad med den saken blir. På aftonen gingo vi att spatsera och gingo ända till Galgkrogarne. Det gjorde godt.

12. s. I Domk. 10 och hörde W. Spatserade så en stund. T-n (Törngren) hos mig och vidimerade mitt betyg. Han sade, att Uddgren i styrelsen varit (emot) att lärarnes löner skulle hvar månad utbetalas, oaktadt han till lärarne förut sagt, att (han) skulle göra hvad han kunde för saken. Wackert! — På e. m. var jag ute på Stampen och sökte L-n (Larsson), men han var i "vakten".

13. Nu har jag börjat en ordentlig skolvecka, och den första dagen var åtminstone ingen Sötebrödsdag. — Kl. 12 var jag hos jungfru Nilsson och drack ett halfstop mjölk. Det gjorde godt. Från 1— $\frac{3}{4}$ 2 läste jag med barnen. Så var det att marschera till Haga till sången. Så satt jag der till nära 3, då jag uppställde de mina i marschordning och gick till gymnastiken. Anlände dit efter en tid af 20 minuter. Stod så der vid en vägg en timma, hvarefter jag med mitt herrliga följe fick gå. Kom så hem omkring $\frac{1}{2}$ 5 hungrig, trött och matt. Skulle det vara något att undra på? L-n (Larsson) och C-n (Claesson) här en stund i skymningen.

14. På midd. gick jag till U. (Uddgren) med betygen.³ Han

³ Kinbergs ansökningshandlingar återfinnes i styrelsens protokollsbok för år 1868. Själva ansökan hade följande lydelse: Till Folkskolestyrelsen i Göteborg. Undertecknad, som i ett och ett halft år varit i skolstyrelsens tjänst såsom tillförordnad skollärare, får härmed framställa begäran om att erhålla ordinarie skollärarebefattning härstädes. Göteborg den 13

såg på dem och sade intet. Jag gick och sade detsamma. Der var 3 lärare före mig. Mycket annat folk. Warit ganska rask i dag.

15. Sjukdom, nöd, död och elände är hvad man hör omkring sig. — Mig deremot fattas intet, om jag blott vore frisk d. v. s. ej hade hosta, men det är nog att ha den skröpligheten, då man icke därför får nattro. — I afton afgöres mitt öde i Skolstyrelsen, huruvida jag anses värdig eller icke att bli ordinarie lärare, om jag är skicklig nog att lära några stygga, eländiga pojkar hela tal m. m., som 42 års stadga bjuder. — Jag är alldeles likgiltig (för) huru de anse mig, men kanske lyckligast om de anse mig ovärdig, ty i så fall söker jag snart härifrån, hvilket helt säkert vore min lycka.

16. Kl. $\frac{1}{2}$ 3 begaf man sig i marschordning af till gymn. Der var jag och C. (Carlsson) och Berggren. Det är en syn utanför huset kl. 3, då 4 skolor äro ankomna och 4 skola afgå. Antalet (barn) är omkring 400. — På aftonen L-n (Larsson) här med bref till E. (Emma) från O. (Olivia) och sig. Warit ganska rask i dag fastän jag ej fick middag förrän kl. 5 e. m.

17. I skolan har denna dag varit sådan som andra. Jag har varit något skral. Fick det första brefvet på året från G-n (Gunnesson) på middagen. Nu är den första skolveckan på året ändad. Af 45 (veckor) är *en* en liten del blott. Får man blott ha helsa, gå de dock nog så fort. — Jag vet icke, hvarföre man icke skall kunna vara frisk. Det är ju icke så påkostande att vara skollärare

Januari 1868. S. A. Kinberg. Följde så avskrift av seminariebetyget, vilken avskrift stämmer med den avskrift av betyget, som Kinberg infört i dagboken. Vidare hade Kinberg bifogat det prästbetyg han i febr. 1867 erhållit. Detta prästbetyg var av följande lydelse: 1. Att vik. Folkskolläraren Sven Andersson Kinberg från Ruds Knutsgård i Grimmares församling af Elfsborgs län 2. född derstädes den 29/8 1844 (fyrtiofyra) eger god kristendomskunskap 3. och är oförhindrad att begagna H. H. Nattvard, ogift samt 4. eger medborgerligt förtroende 5. — — — 6. var der härmed på begäran intygadt med afseende på ansökan till folkskollärarebefattning 8. — — — 9. Kongsäter i Pastors Expeditionen den 4 februari 1867. Otto Edvard Asklund v. Pastor. Något läkarbetyg ej bifogat ansökningshandlingarna och ansågs synbarligen onödigt, ehuru såväl skolinspektören som en del av styrelsens medlemmar säkerligen var väl medvetna om att Kinbergs hälsa ej var den bästa. Smittorisen för barnen synes man vid denna tid inte alls varit inställd på.

heller. Tänk hvad många tusenden, som ha mycket svårare arbete och ändå äro friska!

18. F. m. inne. Kl. 12 på biblioteket. Nu fick man se thron-talet. Innehöll föga. O, du dåraktiga mensklighet, som ännu hyllar en konung och hörer hans tal! — Kl. 2 samlades några af lärarne till öfverläggning angående journaler och kursböcker m. m. Det utgjorde ett par timmars prat, och mer var det icke med den saken. Då jag kom hem var S-n der, och så gick jag med honom ut en stund att spatsera. Ganska skönt väder. Läsit ut 4de och sista delen af K. A. Nicanders Arbeten. De innehålla ingenting originellt. Det bästa att läsa var öfversättningarna. Han synes vara mera hängifven åt beundran för södrens länder än åt sjelfva poesien. Tassos död är dock ett skönt stycke, kanske det bästa af allt. Han egnar en stor del af sin sång åt enskilta och en ännu större del åt kungligheten. Båda delarne äro en skald, en verklig skald, ovärdiga, i synnerhet i vår tid. — Jag värderar en skald t. ex. Vitalis 4 gånger mer än Nicander, fast han icke skrifvit 4dedelen så mycket.

19. s. Gick i Hagak. 10 och hörde W., som hade till ämne: "hvad kunna vi lära både om Kristus och Äktenskapet deraf, att Kristus först uppenbarade sig såsom vår frälsare på ett bröllop?" Talade så om Kristus såsom brudgummen och församlingen såsom bruden, om den "Höga visan" m. m. der som detta förhållande skildras jemte det historiska, som var att Salomo gifte sig med en "negress". Talade så om äktenskapet, hurusom det icke får vara en naturens nyck för stunden, att sedan upplösas när som helst (detta kan, sade han, icke egentl. kallas äktenskap, ehuru ett sådant förhållande ständigt finnes bland ett förderfvadt slägte), det får heller icke vara ett "bolag", som det (isynerhet förr) stundom blir, der fäderna halfrusiga bestämma, huru mycket hvardera har att lemna till deras båda barn, som med dessa gåfvor skola bygga och bo, och få så underrättelse af fadren, då det redan är bestämdt, att det skall vara så, och bruden, qvinnan, ofta icke förrän från predikstolen (får veta något). Det (äktenskapet) skall vara ingånet i och med Jesus och grundas på kärlek. Så W:s lära. Han sade, att judarnes "vigsel" bestod deruti, att hennes fader tog en vinbägare, drack deraf, gaf brud och brudgum och så de närvarande, alla af samma bägare. Våra förfäder (äfven i Katolska

tiden) gjorde så: Svärfadren (kommer af Svärd) drog svärdet, och brud och brudgum höllo så i fästet (däraf fästman och fästmö), och vittnena höllo sina händer vid eggen, och dermed var bekräftelsen gjord. Justinianii (?) handbok införde ringen, som båda skola hålla uti, betecknande, att liksom ringen icke har något slut, så skall icke detta förbund hafva det. — På e. m. kom Sdg till mig med bref från Levene. — Kl. 6 gick jag till Metodisternas församlingssal, hvarest deras pastor Witting predikade. Det var uselt såsom det är med allt andeligt i våra dagar. Den ene öfvergår den andre i dårskap, detta är egendomligt hos dem alla. Presten ropa och skoja som om hans åhörare varit döfva och åbåkade sig som han varit galen. Han var icke riktigt säker i Svenska språket, och (troligen) till följd deraf föllo hans ord så i den bön han höll efter predikans slut, att han bland annat vackert bad det *Gud ville välsigna Djefvulen*. Detta var något, som jag aldrig hört förr.

20. Första dagen på veckan har ingalunda varit inbjudande. Barnen varit stygga och tråkiga. Så till sång och gymnastik. Det ena bedröfligare än det andra. Allt uselt. Alldenstund här på platsen ligger ett helt regemente artilleri, hvars manskap ingenting har att göra, vore ingalunda ur vägen att påyrka, det artilleristerna följde våra skolbarn till gymnastiken. Det passade mycket bättre än att vi, som så helt och hållet sakna militärisk hållning, skola gå och följa dem och göra det endast till följd af tvång och med ovilja.

21. Fått 3 gossar mig tillsända från småskolorna i Haga. Med de gamla har jag lefvat som en Turk, ty då man blir det minsta eftergifven lefva de som vildar. Eljest ingenting.

22. I skolan. På e. m. på biblioteket och läste tidningar m. m. L-n här. Hade fått bref från Johs (Johannes) i Tolycke. Han är lika dum.

23. Grufligt kallt. En hel hop af barnen skolkade på e. m. och det säkert för att slippa gå till gymnastiken. Det är ej att undra på. Jag skulle gerna sjelf velat skolka, men ve oss slafvar! Mamsell Patersson bjöd på kaffe på 10 rasten. Då voro vi alla samlade i hennes rum. — På aftonen, d. v. s. då jag kom hem, fick jag bref hemifrån. Min far sjuk, min bror dito och således alla i mitt hem.

24. Tänkte att gå till U. (Uddgren) på middagen, men så blef jag inne till följd af kölden. — Lider af en envis heshet.

25. Hade tänkt att gå både till Sem. och U. i dag, men som här varit kallt med storm, så blef jag inne hela dagen. Ingen meniska har (här) varit. Ensam, ensam, och det är bäst i det hela och ej otrefligt.

26. s. Som ingen prest i mitt tycke predikade, gick jag ej i kyrkan. Satt således inne till kl. 4, då jag gick till Sdns och var till 11.

27. På 10 rasten fick jag underrättelse, att hans vänlighet U. var hos lärarinnorna. Jag gick in till honom och anhöll att få tala några ord med honom. Han kom så in innan han gick, och jag beklagade mig öfver svårigheten för barnen att i svårt väder gå till gymnastiken, och detta kanske i nog djerfva ordalag. Frågade honom så hvad styrelsen om mitt tillsättande ordinerat. "Det var bestämdt", men som sekreteraren vore sjuk, hade icke fullmakt ännu kunnat utfärdas. Om rummet och löneförmånerna m. m. kunde han icke redogöra, men om jag ville gå till honom skulle jag få reda derpå. — Jaså, jag skall noga taga reda om deras högheter vore så orediga till, som de äro. — *Jag är således ordinarie skollärare härstädes nu.* Har varit det sedan den 15 dennes⁴ och fick af nåd veta det i — dag. — Så till gymnastiken. Då jag något öfver 4 kom hem, öfverraskades jag af Fagander, som var kommen hit till mig.

28. I dag fick jag till mig 6 gossar från lärarinnorna i huset. F-r (Fagander) här i dag! Han längtar till landet och till sin

⁴ Angående Kinbergs utnämning till ord. lärare har protokollet för den 15 jan. 1868 följande att meddela: "§ 3. Efter skriftlig ansökan af t. f. folkskoleläraren S. A. Kinberg och sedan dennes lämplighet till lärare vid högre afdelning af egentliga folkskolorna härstädes för gossar numera blifvit ådagalagd, fann styrelsen skäligt att honom utnämna till ordinarie lärare vid sådan skola på 3 månaders uppsägning, kommande löneförmånerna för bemälda Kinberg att beräknas från detta års början i enlighet med den för lärare och lärarinnor senast antagna aflöningsstat." (Ett utskrifvet ex. häraf är den 27/2 68 aflemnadt till vaktmästaren för att tillställas Kinberg.) Inom parentes må anmärkas att bestämmelsen om 3 mån. uppsägning var olaglig, enär den ej stämde med folkskolestadgans bestämmelser. Detta var de ledande i styrelsen medvetna om men framhårdade ändå med att införa denna bestämmelse om uppsägning i protokollet. I praktiken kom bestämmelsen icke till användning och 1872 borttog den vid antagning av ord. lärare i folkskolan.

hjärtans vän (barnmorskan i W.). Mått temligt i dag. U. lär ha varit hos lärarinnor härute i dag ock. Ej hos mig.

29. F-r gick i dag, då jag gick till skolan, och så var det slut med det nöjet. — Molières samlade arbeten, öfversatta. Innehållande: "De löjliga småstadsmamsellerna, Georges Dardine eller den Förtviflade äkta mannen, Grevinnan Escarbagnas, De Ståtliga Älskarne, Den girige, Menniskohataren, Borgaren adelsman." Alla qvicka. Förträffliga intriger. Kritiserade en mängd af dårskaper. Kunna läsas med nöje, och jag skulle gärna vilja hafva sett (dem) från scenen.

30. Särdeles skral till helsan, och det skall ingen undra på, då man skall gå ut till Heden och vara der en timma efter skoltidens slut och så icke få middag förän $\frac{1}{2}$ 5, och då får man taga sig hvad man kan, ty icke är det för tarfligt folk middagstid då. Många skolka. Stundom är ditmarschen rolig, såsom när man händelsevis får ett par förnäma damer i tēten. Gossarne äro nog så förståndiga att gå ordentligt efter dem. Det är rätt kuriöst att vara chef för en sådan militärisk afdelning.

31. Då jag gick till skolan, mötte jag Uddgren på Mellanvägen. Han var vänlig som alltid. Hade just icke annat att säga än att han frågade, om det var sannt, att jag någon annorstädes hade förslag, hvilket någon hade sagt honom, såsom han uttryckte sig. Jag sade, att som jag icke sökt någonstädes, är det troligtvis icke sanning. Så skildes vi dermed. — På biblioteket. Gjort upp räkenskaper för den gångna månaden. Hyra, mat, dryck, ljus o. s. v. kostade endast 23 Rdr rkmt. Då man betänker huru ofantligt dyrt här är, måste det anses mycket billigt. En kanna potatis kostar 20 öre, en dito mjölk (god) 40 o. s. v. Ändå lefver jag mycket godt; dricker 2 koppar kaffe om dagen, spisar väldiga middagar (dock icke alla dagar). Frukosten utgöres af en 6-öres rågkaka, doppad i kaffe och qvällsmaten (med högst få undantag) ingenting. Dricker en $\frac{1}{4}$ k-a (kanna) mjölk i skolan 4 dar i veckan. Förresten dricker jag vatten. Så lefver jag. Hade jag blott helsa fattades mig föga. Men vi skola alltid sakna något, alltid hafva behof ouppfyllda. Wi sakna kraft och vilja, sådan sig bör.

FEBRUARI

1. Som jag sofde mycket oroligt i natt till följd af hosta och svettning, så steg jag sent upp. 11—12 kom L-n. Han berättade, att Skolläraren och Klockaren Hansson i Kongsäter är död. En supare var han. — Kl. 12 gick jag till Nya skollhuset (i Haga), hvarest vi skulle ha aflöning för Januari månad. Efter en stunds väntan kom U. (Uddgren). Han och Pettersson kommo att träta med hvarandra, och det gick mycket hett till. Att Pettersson (upp-trädde) med långt större lugn och värdighet än Uddgren var tydligt. U. var uppbrusande och arg men den andre deremot så lugn, att man icke såg en fiber förändras i hans ansigte. Det var roligt att höra. Om Göteborgs skollärare alla voro lika oförskräckta som P., skulle de icke vara så stora slafvar som de äro. — Persson talade om, att v. Holten skänkt honom ett par halmskor att ha på sig i skolan för att icke frysa om fötterna. Tänk hvilken artighet, men så är också Holten ordförande¹ i skolstyrelsen. Emellertid utdelades pengarne 66,67 Rmt. Berg, Törngren och jag få lika. — Jag presenterades för läraren i Majorna Herr Nyström. — Så gick jag till doktorn för min hosta och heshet. Han tyckte illa om att jag icke varit hos honom på så länge och sade: "Man bör aldrig anse sitt eget lidande som en småsak." Fick recept till 15 st. pulver. Kom nu hem omkring 2. Då hade jag 2 bref före mig. Det ena från August inneslöt ett från J-a (Johanna). I båda dessa bestormas (jag) helt ordentligt, men jag är bombfri. Det andra var från E. (Emma). Hvilka förunderliga sammanstötningar. — Skrifvit bref hem. På aftonen kom S-n mycket sent, och som här var svårt väder ville han ha natthärbärke, hvilket beviljades.

2. s. Gick icke i kyrkan, alldenstund ingen prest jag ville höra predikade. Kl. 6 till museum. Der tog jag i betraktande årets statskalender. Der får man se mycket uselt, som man annars hvarken känner eller tänker på. Kungen har mellan 20 och 30 utländska

¹ von Holten var vid denna tid v. ordf.

ordnar. Tänk hvad leksaker för ett barn! — Hostan, svettningen och hesheten — allt sig likt.

3. Allt går sin jemna gång. Gymnastiken tar lifvet af oss. Wi skola något slut ha.

4. Under natten angreps jag af diarré, och det har plågat mig hela dagen, så att jag knappt förmått göra någonting i skolan. Det har varit en pinsam dag. — Föreläsning kl. 6, men jag gick ej dit.

5. Nichts Gutes.

6. Som det var stormigt väder och jag var skral, skref jag på middagen till U. (Uddgren) och begärde befrielse från att gå till gymnastiken. Det beviljades genom muntligt svar. På e. m. var mamsell Reuter uppe en stund och hade med sig en bok till låns åt mig. Det var ändå ett ärende. Sedan varit inne och legat.

7. Skolan ingenting nytt att bjuda på. Kl. 6 till Otterhällan, der Kjellberg höll lektion i Rättstafning. Den var dum. Också fick han många anmärkningar. Hade jag icke haft ett "tungt mål" skulle jag ock haft litet att anmärka.

8. Kl. 10 till Seminarium för att träffa min brefbärare. Såg Lind och Pettersson. Gick genast derifrån. Så till G. o. B. läns (Göteborgs och Bohus läns) Sparbank och betalte min sista skuld till min bror. — Kl. 12 till Uddgren. Wille ha reda på det der rummet vid skolan. Kunde ej få det, emedan U. sade, att de skulle ha en ny gosseskola inne i staden, och då ansåg han, att jag borde ha den, emedan de borde ha en examinerad lärare derstädes, som är mera (säker) och mera noga, och den lärare, som eljest skulle dit, vore icke så kvalificerad, att U. ansåg, att de borde taga honom dit. Denna ändring beror dock på styrelsens beslut. — Sade att jag skall få fullmakten med det första. — Sedan gick jag till Doktor Forssenius, och efter att ha väntat öfver en half timma kom han, och jag var den andre, som fick företräde. Jag beklagade, att jag förlorat all matlust, sedan jag tagit det pulver, som sist ordinerades; icke desto mindre gaf han mig en vanlig mixtur (morphin), och den har samma verkan som pulvret, att den förtager all matlust, hvarföre jag icke ännu på någon dag kan taga densamma. Då jag från läkaren gick hem, höll jag på att uppgifvas i vägen af mattighet. Också har jag på tre dagar icke förtärt så mycket, som jag eljest förtärt på en enda gång. På aftonen någorlunda.

9. s. Warit inne hela dagen och legat för det mesta. Warit skral. Läsit en roman "Cederdalen eller Martyren" af Grace Aquilar. En skildring af hvarjehanda förhållanden i Spanien under Ferdinands första år eller 1492. Den är skriven i judiskt intresse och troligen af en jude.

10. Till följd af intagandet af en morphinmixtur var jag mycket svag, i synnerhet på aftonen, och kunde icke äta på hela dagen. På gymnastik likväl.

11. Eldsignaler i natt. Orsaken var att en af Dicksöner(na) firade sitt silfverbröllop på Öfverås och hade illuminerat. Så lefva de mäktige, de rike. Rask på f. m., men på e. m. var jag åter som förr. Ingen mat smakar eller kan förtäras.

12. Det "skalder og valter". Vaktm. i skolan med en hop requirerade böcker och papper. På e. m. i staden och köpte ett par galoscher. Talade länge med skollärare Larsson. L-n (polisen) här på morgonen. Helsan ej det bästa.

13. Sträfvade genom skoltiden och sedan till gymn. Af matthet kunde jag med möda orka att gå hem.

14. Detta är sista dagen af vår vintertermin, ty härefter skola vi börja skolan kl. 8 om morgnarna. Bröstat dåligt.

15. Steg upp och gick till doktorn kl. 8 f. m. Jag fick åter en gång samma morfinmixtur. Det är om jag minns rätt 6te gången jag får detsamma, och den gör mig säkerligen inte godt. Så sade han mig, att jag åter skall börja att taga in tran, en matsked hvar afton. — På middagen hos inspektör U. med uppgifter från förra året. Kl. (?) gick jag ut för att gå till Skoll. Larsson. Han träffades hemma, och jag var hos honom till kl. nära 10. Hade mycket trefligt. Han är mycket beläst och något berest. Har ett mycket värderikt bibliotek. Är nyligen gift med en lärarinna (Grahn), och hon tjenstgör ock. Äfven hon var stundom inne och språkade och hade deras första kärlekspar (en liten flicka) på armen. L. tror jag vara den ende af stadens Skollärare som är efter mitt sinne. Kan dock icke ännu bedöma honom, men han är intresserad af studier, och det är ett godt tecken. — Bjöds på kaffe och thé.

16. s. Som Wieselgren predikade i Domk., gick jag dit. Han var nu som vanligt intressant. På e. m. kom Sdn och ville jag skulle följa med dit, men jag blef inne. Der är bäst.

17. Nu har vår "ljusare årstid", som det heter i Reglementet,

begynt. Började således 8 i dag. War hemma på middagen. Sång 3—4 och gymn. samma timma, men som jag icke kan vara mer än på ett ställe i sänder, så gick jag till sången med dem, såsom varande det närmaste, makligaste och nyttigaste och för min del beqvämaste. Kl. ½ 4 var jag hos madam Carlsson. C. var ej inne, ehuru jag hade velat tala med honom. — Bref hemifrån.

18. Ingenting utom det vanliga. Ej varit så rask i dag som i går, ehuru någorlunda.

19. På e. m. kom vaktm. till mig med ett Inträdeskort till 3 offentliga föreläsningar å lilla Börssalen. Detta var första gången jag som skollärare fick fribiljett. Kl. 7 e. m. började föreläsningen af O. Sjögren, v. Lektor härstädes, och afhandlade Roms sociala förhållanden vid början af kejsartiden. Ganska intressant. Ringa publik.

20. War på gymn. på e. m., ehuru här var bedräfligt att gå. Skral.

21. Till min glädje är arbetsveckan slut. — Läsit (en del) af Shakespeares arbeten: Timon af Athén, Så tuktas en argbigga. Trettendedagsafton eller Hvad ni vill. Hvert och ett liksom de öfriga utmärkta på sitt sätt. Hans karaktersskildringar äro oupphinnliga.

22. War på f. m. hos U. (Uddgren). Der var mycket folk och gick mycket hett till. Jag uträttade på 2 minuter mitt ärende och gick min väg. På e. m. var L-n här en stund. — Då jag så här får vara inne och i stillhet är jag ganska bra. Det är hemskt (att) tänka, att man skall nedtryckas af arbetet redan medan man är så (ung), och icke ens i de unga dagar förmå med kraft och mod arbete i sitt kall.

23. s. Gick icke i kyrkan, emedan jag icke ansåg mig förmå att stå der i folkträngslen. Kl. 3 gick jag till Sdns. War der till 9. Icke varit der på en månad. En viss Östlund var der ock.

24. Ingenting af vikt utom att jag fick den underrättelsen, att mina barn skola gymn. Tisdag och Fredag 2—3. Detta var för mig mycket beqvämare. Bref från F-r (Fagander) och en Kyrkoherde i Nerike.

25. Följaktligen gick jag till gymnastiken kl. ½ 2, och sedan är det tydligt, att jag icke gick till skolan. Den slipper jag således helt och hållet (på em.) dessa 2 dagar i veckan. Miss R. (Reuter)

är i Bergströms skola. Kl. 10 omkring var Holten inne i skolan. Hade just ingenting att säga. Det var under rasten. Han åkade ut åt Majorna. — Något raskare i dag till helsan.

26. Fick bud att det ingen sång var i samma ögonblick som jag skulle gått till densamma. — Kl. 7— $\frac{1}{2}$ 9 föreläsning å lilla Börs-salen af O. Sjögren. Fortsatte om styrelsen vid republikens fall, om Centralstyrelsens uppkomst och utveckling under Caesarerna, karaktersskildringar af Augustus, Tiberius, Caligula (Claudius) och Nero, hvilken senare han blott med några ord vidrörde. De tre första deremot skildrade han mera fullständigt. — Kom matt och uttröttad hem kl. 9.

27. Både natten och dagen har varit något "Tusan djefla". Jag drömde, hvem bryr sig dock om drömmar, att jag befann mig i ett stort, djupt liggande rum bland flera okända personer. Helt oförmodat inträdde en polis med den förklaring, att jag nu vore af honom häkta(d). Jag sade honom, att han icke behöfde komma händer vid mig, ty jag skulle frivilligt göra min skyldighet. Tyckte mig ej vara det ringaste ledsn deröfver att jag skulle träda i fängelse, ansåg det icke vara beroende af sådana orsaker, att jag behöfde blygas därför. — På f. m. kom vaktm. upp till mig med protokollutdrag angående mitt ordinarie tillsättande såsom skollärare härstädes. Detta skall motsvara fullmakt. Dess hufvud-innehåll var, att styrelsen funnit skäligt utnämna mig till ordinarie lärare med tre månaders uppsägning (olagligt) samt att jag beräknar lön från detta års början enligt senaste aflöningsstat. Nu är jag således fästad vid G. (Göteborg), åtminstone för en tid af tre månader, men om händelsen skulle göra, att jag dör, hvilket den nog gör en gång, så får de väl öfverskrida protokollets värda utsago och ge mig licens genast, och i annat fall ha de icke makt att afskeda mig utan enligt gällande lag. — På middagen fick jag bref från Asklund, innehållande utflyttningsbevis, och der stod bland mycket annat, att jag är "till äktenskap ledig". Det var ett högst eget sammanträffande, att jag skulle just på samma dag få fullmakt och betyget till att skrivas här. — Nu är blott att knoga och sen ge hela verlden på båten. Bref från H-'n (Hultén), fullt af lättare infall. L-n här på e. m. Wore man frisk och nöjd, vore man lycklig.

28. Gick ensam till gymnastiken med mina och Törngrens

barn. Det skall vara en syn då man kommer och har omkring 100 barn framför sig.

29. Steg tidigt upp och gjorde mig färdig att gå till Doktorn. Han gaf mig en mixtur (vanlig) för svettning. Bad mig tvätta mig i kallt vatten om morgnarna och sedan åter gå till sängs en stund. Lägga alun i mjölk och ofta gurgla mig med. Tran om qvällarne. Äta stark mat. Alla dessa föreskrifter, dels nya och dels gamla, fick jag i dag. Han var visst vid godt lynne. — Derifrån och till N. Hamngatan och möbeltorget och sökte H-'n (Hultén) förgäfvos. Till Domproshuset, men expeditionen är ej öppen Lördagar. — Då jag kom hem, hade H-'n (Hultén) varit hemma med böckerna, jag skrifvit efter. — 11—12 kom Persson och beklagade sig öfver von H. (David). Kl. 12 till vanligt ställe att få aflöning för månaden. Som U. (Uddgren) ej lär vara riktigt rask, utdelade David och en viss Risberg summorna. — Kl. 4 e. m. till Berg, der jag, han och Törngren skulle rådgöra om uppsättandet af en skrift till Skolstyrelsen angående löneförhöjning till likhet med lärarne i de högre afdelningarne i de egentlige skolorna. På samma gång anmälde jag mig för inträde i Arbetareföreningen.² Kl. 5 till Larsson (skolläraren). Der var jag till Kl. $\frac{1}{2}$ 11. Der språkades och sqvallrades hela tiden med honom och hans fru och mamsell Ljunggren. — Nu är denna månad genomsträfvad. Jag har för det mesta varit mycket sjuk, men tyckes nu vara på bättringsvägen.

M A R S

1. s. Legat inne hela dagen, och det är allt.

2. Börjat veckan som vanligt. Läsit "Paris vid Dagsljus och Lyktsken" af I. Rodenberg m. fl. Ganska treflig, i synnerhet vissa stycken. — Hade frossbrytningar på f. m. Warit skral.

² Troligen härtill påverkad av Törngren. Denne var senare en del år ordf. i denna förening. Se C. R. A. Fredberg "Det gamla Göteborg", del I sid. 723.

3. Som det var T-n's (Törngrens) tur att i dag gå till gymnastiken, har jag haft ledigt sedan kl. 12. — Skrifvit en ansökan och jemte betyg afsändt (den) till Wiby i Nerike. Träffade Johansson. Han inbjöd mig att blifva medlem i en förening,¹ som några skollärare och andra bildat.

4. Ett uselt väder med snö och storm, och, troligen, till följd deraf har jag varit mycket sjuk. Gick icke till Börsen till den 3 och sista föreläsningen af Sjögren. På aftonen kom Sdn med bref från E. (Emma).

5. På f. m. gick jag som vanligt till skolan, men med stor möda. Kl. $\frac{1}{2}$ 4 skulle vi till Hagakyrkan, hvarest passionspredikan skulle hållas för alla folkskolans barn. Då jag i ett hällregn marscherade till kyrkan, körde, just då vi hunno till Haga, en likvagn, åtföljd af krigsmusik, derifrån. Det var riktigt passande att få höra dödsmusik vid detta tillfälle. Wi kommo, våta som höns, till kyrkan och fingo plats. Den var alldeles full med skolbarn. Hallén predikade öfver 2ra Akten. Pratade en hop smörja, som barnen hvarken förstodo eller hörde på. De sutto nog temligt stilla, men nog var det fruktan för våra blickar som höll dem stilla, icke prestens tal om helvete och djefvulen m. m. vackert. Hallén var ändå temligt mild i dag, ty han nämnde icke "helvetes-plågor" och "nedersta helvete" mer än 9 säger 9 gånger i sitt smorda tal, men deremot var han mycket för djefvulen och hade honom desto oftare på tungan. Utom det att hela predikan var en usel smörja, passan(de) mer för svin än menniskor, ljög han några gånger helt uppenbart. Han sade till exempel, att Jesus svettades blod så, att det trängde genom mantlen, lefrade sig och föll ned på gräset, der lärjungarne mycket väl kunde se det i den mån-ljusa natten. Kl. 5 var allt slut.

6. Till gymn. på e. m. Törngren erbjöd sig att gå äfven då det är min tur, på det jag må slippa om det faller sig svårt för mig. Jag tackade för det goda tillbudet men gick dock i dag, ehuru jag fick ångra det, ty jag var så matt och svag, att jag knappt orkade följa med barnen. Kl. 6 var det månadssammankomst på vanligt ställe. Herr Holmberg höll ett föredrag om Kristendomens förhållande till folkskolan. Framställde en allmän historik öfver folksko-

¹ Troligen föreningen "Upplysningens vänner".

lans utveckling från äldsta till närvarande tider. Kl. omkring $\frac{1}{2}$ 8 var det slut. Nu blef tal om hvad som skulle göras nästa gång. Lektion begärdes, och då föreslog Uddgren, att jag skulle hålla den. Jag svarade, att som jag f. n. var besvärad af heshet och äfven har ondt i bröstet så får (jag) undanbe mig detta uppdrag till framdeles, ty det är icke godt att uppträda här, då man icke kan tala tydligt. Jag kom sålunda undan uselheten denna gång. Mamsell Hansson fick uppdraget i stället. — Min pappas 59:de födelsedag.

7. Skulle på morgonen gått till doktorn, men så var det så kallt, att jag icke trodde mig ut. Gick kl. 1 till Sdn, och han var med mig och köpte tyg till sommarkläder, $5 \frac{1}{2}$ alnar för 37 Rdr. Så gick jag till doktorn och fick den vanliga morphinmixturen. Kom skral hem. — Kl. 5 till Larsson (skoll.) och vi spelade Schack. Kl. 8 gick jag derifrån, ehuru både han och frun både mig vänta på thé och qvällsmat, men det var jag icke för och gick således min väg. — Waktmästaren var redan på f. m. hos mig med detta halfårets vedpengar, 25 Rdr, hvarå jag i går lemnade räkning. S-n här.

8. s. Gick ej i kyrkan. Således varit inne hela dagen och sofvit minst halva tiden till följd deraf att jag intager morphin, och detta har jag i dag gjort med besked. — Snöglopp, anakratos.

9. Som det här snöat hela dan och som jag ej förmår äta, gick jag icke hem på middagen utan blef sittande i skolan. Började läsningen kl. $\frac{1}{2}$ 2 för att slippa gå dit i morgon e. m. för $\frac{1}{4}$ timmas skull. Warit mycket rask, fastän, som vanligt, litet sömnig. — "Peveril of Fjellet" af W. Scott har jag läst. Denna roman behandlar några tidens förhållanden i England under Carl II regering. Peveril är, från W. Eröfraren härstammande, med sin son en konungens tillgifne. Lider mycket. Blir upprättad. Wisar isynnerhet protestanternas (puritanernas) försök att komma till samma värde som i Cromwells tid. Deras planer härför, anlagda mot katolikerna och konungen, misslyckas. Carl skildras som en kung, den der mera sköter om sina nöjen än rikets angelägenheter, mera sina mätresser än politiken. Kärleken mellan Johan P. (Peveril) och Alice Bridgenorth spelar en viktig rol(1), mera än vanligt i Scotts romaner. Grefvinnan af Derby högst kraftfull. Fenella (Sara) märkvärdig, hennes far Christian grym, hertigen af Buc-

kingham en hofman utan all karakter, ombytande sinne efter vinden, dvergen Hudson lustigt framställd o. s. v.

10. Läste på f. m. Kl. $\frac{1}{2}$ 3 skulle vi till gymn. Hade så T-n (Törngren) fått bud om att vi skola nu gymn. från 4—5. Detta är 4de gången tiden och timmarne för detta arbete, det uslaste man har, äro ändrade; men då man har en "käring" till öfverman, hvad annat än nycker har man väl att vänta! På f. m. var jag ännu rask, men på e. m. har jag börjat känna mig svag och dålig, också intog jag det sista af mixturen på morgonen, innan jag gick till skolan.

11. På middagen kom T-n (Törngren) med den underrättelsen, att vi, jag och han, eller rättare våra skolbarn ha gymn. Tisdag och Fredag kl. 4—5 och Sång om Thursdag kl. 4—5. Således skola vi nu läsa våra 6 timmar hvarje dag och derefter, 2 dagar, gå till gymn. och vara upptagna till kl. $\frac{1}{2}$ 6 e. m. En bedröflig ordning. Mån dessa krypande lärarne skola tiga och vara undergifna äfven denna olaglighet, denna despotism. Demoiselle R-r (Reuter) i skolan på e. m. Bref från S. Höglund och H-'n (Hultén).

12. På middagen kom T-n (Törngren) och underrättade om att jag icke hade sång i e. m. Läst en biografi öfver Parker och om hans skrifter. S-n och L-n här.

13. T-n (Törngren) gick till gymnastiken i mitt ställe. Jag var således hemma till $\frac{1}{2}$ 8, då jag gick till ett sammanträde som hölls af X-förbundet, uti hvilket förbund jag blifvit invald. Det sammanträdde uti Rodhes skolsal vid Bazargatan. Det består af tillsammans, äfven med mig räknat, 11 ledamöter. Wi voro 9 närvarande. Jag presenterades för en viss Schoults, den ende af sällskapet som jag icke kände. Der valdes nu ordförande för aftonen. Det blef Johansson. Han öppnade mötet och helsade mig välkommen. Derefter upplästes dess tidning Budkafren. Den bestod mest af allvarligt innehåll. Sedan uppläste sekreteraren protokollet, hvarom blef diskussion en stund, innan det kunde godkännas. Nu kom det till frågan för aftonen. Den var angående kortspel. Rodhe pratade naturligtvis en hel hop med smörja och fördömde det från alla sidor betraktadt. Schoults var mera modifierad. Erkände att det var skadligt, då det handlade om vinst, men var eljest ett oskyldigt nöje. Rodhe fördömde med ett salvelsefullt tal i prediko-

ton. Som icke mer än dessa två talade i ämnet, begärde jag ordet och sade min mening. Den var mot Rodhes, och derföre blef det hett en stund. Två svar afgåfvos: af R. som fördömde det från alla sidor betraktadt, och ett af Sch, som fördömde det, då det missbrukas. Detta svar stannade majoriteten för. Men märkvärdigt nog antogo några, T-n (Törngren) och Olsson och Carlsson R:s svar, och jag är säker att dessa just voro de af sällskapet, som mest begagna sig af kortspel. Men så är det. Skrymteri i allt. Kom hem kl. $\frac{1}{2}$ 11.

14. Kl. 9 hos doktorn. Morphin. Till apoteket. Hem. Kl. 5 till skoll. Larsson och spelade Schack till kl. 8. Skrifvit ett par bref. Läsit.

15. s. Kl. 10 gick jag till Lillebommen för att taga ett varmt bad. Detta misslyckades, emedan pannorna reparerades. Gick då till Sdns och var der till kl. 8 e. m. Jag har således i dag varit vaken, men sömning: jag hade nemligen mixturn med mig. Tyckte jag kunde lika så gärna vara der som gå hem och ligga på en hård träsoffa med en gammal rock på kanten till hufvudgård. Denna liggplats begagnas dagligen och är alls icke för beqväm, men det heter ju: Försaka!

16. Madam Österberg hade varit hos U. (Uddgren) angående rummet derute, och då hade han sagt, att jag skall ha det och får hyra ut det om jag vill och får komma till honom och tala om saken o. s. v.

17. Kl. 12 till U. om rummet. Det var ej annat jag fick veta, än att jag skall öfvertaga det den 1 April och mister mina hyresmedel, 150 Rdr, oaktadt lärarinnorna ej betala mer än 100, och det är alldeles tillräckligt, för sina likadana rum. U. erkände att det var origt(igt) gjort, men han kan ingenting göra. Jag var stundom ganska skarp och förklarade min stora ledsnad öfver förhållandet. Han öfvertalte mig, att till i morgon aflemna en skrifvelse till styrelsen om befrielse från rummet. Detta lofvade jag slutligen, men håller ej löftet, ty de kunna handla med mig så länge, huru de vilja. — War inne hos mamsell P-n (Patersson) nästan hela sista timman. — Mycket, mycket skral. Det är som jag redan kände dödens närhet.

18. Ingenting. Gick icke ens till U. i dag. Hvad skall han tro derom? Det bryr jag mig icke om. Mycket sjuk.

19. Drömt om L-e (Levene) och E-a (Emma) m. fl. der så mycket. Jag var der och hade min mor med mig! Skall detta gå i fullbordan, då jag blir död man? Nej. Döden ger — Intet. — Kl. $\frac{1}{2}$ 4 i Hagakyrkan med barnen. Wieselgren predikade, och det var lycka, ty eljest (vet) jag icke, huru jag skulle kunnat sitta der 1 $\frac{1}{2}$ timma nära. Han förklarade först Sv. Ps No 94 och talade sedan om Barrabas och Jesus. Intressant. — War skral och lade mig tidigt.

20. Som jag af intet visste, utan satt och examinerade och underviste, kom Uddgren kl. $\frac{1}{2}$ 10. Han endast skulle eller rättare ville bestraffa en gosse, som i går slog en annan mycket illa. Jag hade ingen duglig rotting men gick på befallning åstad och lånade en. Nu fick jag tjenstgöra såsom hållare med(an) U. slog, men det var strunt till stryk, blott (2) eller 3 rapp. En sådan gosse som den ifrågavarande behöfver minst 12 à 16 rapp för att minnas straffet en timma. — Sedan hörde U. på till kl. 10 och språkade med mig hela rasten 10— $\frac{1}{2}$ 11, hvarefter han gick. War mycket meddelsam. T-n (Törngren) till gymnastiken åt mig. Gick icke till X-förbundet.

21. Läsit 1:a och 2:dra delen af "Samhällets olycksbarn" af V. Hugo. Dessa delar rörde sig omkring biskop Bienveny Myriel. En prest sådan den borde vara men som icke finnes i verlden. Widare omkring Jean Valjean, en galerslaf. Wisas huru han blef det, var det, blef medborgare, men under lånat namn. Blir upptäckt. Och om Fantine, ett qvinligt olycksbarn. Genomgår alla nödens pröfningar och dör. (Widare vid de andra delarne). — Kl. $\frac{1}{2}$ 6 till Larsson och spelade 3 parti schack. Ännu vinner jag, men han tar sig. Språkade sedan en stund till höger och venster. Kom hem. L-n der. — På förmiddagen var jag hos doktorn. Morphin för 9de gången. Större och starkare mixtur.

22. s. Mellan 10—11 gick jag till Sdns för att passa mina kläder. Der var jag till kl. $\frac{1}{2}$ 7. Jag hade mixturen med och kunde lika gerna vara der som hemma i det fallet. Sömnig förstås.

23. Som jag icke kände mig ha någon matlust på middagen, gick jag icke hem utan satt der 2 timmar och undervisade så till 4, hvarefter jag gick hem. Icke heller nu kunde jag äta mer än ett grand smörgås, högst obetydligt. Lördagens middag hade madam värmt, men hon måste taga ut den igen. Jag har icke myc-

ket krafter må tro, men känner mig ganska välmående nu medan mixturen räcker. På aftonen S-n här till följd af ett bref, jag sänt honom.

24. "Rosen på Tistelön" af E. Carlén. Roman i 2 delar. Intressant så som hennes arbeten alltid äro. Här skildras skärgårdslifvet. Äfven några andra nätta skildringar ur lifvet men blott i förbi-gående. Hufvudpersonerna äro: Haraldson, en djerf lurendrejare, hans son Birger, dito, men denne blir en hederlig karl genom giftermål med en god qvinna, Erika, hans son Anton, som är galen och har blifvit det vid ett tillfälle, då fader och broder mördade 3 tullsnokar vid Pater Noster, Gabriella, gubbens dotter, "Rosen". Hon förlofvas med en kapten Rosenberg, denne blir borta 8 månader öfver bestämd tid, och hon stryker då ringen och ingår i kärlekshandel med en jaktlöjtnant Arnman, son till den mördade. En gång då de njuta af sin kärleks ljufhet, kommer Rosenberg. Gabriella tar sitt parti och afsäger sig båda. Hon, "Rosen", dör ogift. Fader och broder bli upptäckta (och) deras brott, och de få sitt straff. — Boken är värd att läsa. — Wanligt i skolan. Kl. $\frac{1}{2}$ 4 till gymnastiken. T-n (Törngren) gick, men i stället fick jag i hans skola läsa med de judebarn han undervisar från 4 till 20 min. öfver 5. Det var ändå bättre än att gå till gymn., ty jag är så matt, att jag ej gerna kan gå. — Fått bref hemifrån. Pappa sjuklig. Det är i dag 4 år sedan min moder dog. Så går tiden. Kanske hvälfver sig snart nog tidens stora bölja äfven öfver mitt liflösa stoft!

25. *Helgdag*. Så som vanligt. L-n på f. m. Ut och promenera en half timma på middagen. Kl. 4 till Lson. Der var ett par skol-lärarynnor och således tråkigt tills de voro gångna. Hem kl. 8 e. m. Mixturen tog slut i morse, och nu hostar jag som förr.

26. Ganska skral och derföre skolan tråkig. Reuter der på e. m., ett ärende, ha!

27. Warit så ovanligt sjuk att jag icke förmått att göra någonting i skolan i dag. Ej hemma på midd. Emottog fullmakt af alla 3 lärarinnorna att i morgon taga deras lön. — Ännu uslare då jag kom hem, hvarföre jag redan kl. 7 gick till sängs.

28. Steg upp temligt mycket bättre än jag lade mig. Gick kl. 8 till doktorn. Som jag nu verkligen är betänkligt sjuk, fattade jag i går det beslut att laga mig in på sjukhuset. Detta frågade jag

doktorn, om jag icke borde göra. Han sade: "Nej, icke sjukhuset." Då jag sade, att jag icke längre orkar hålla skola, sade han, att det vore väl, att jag toge ledighet en tid. Jag fick då på begäran läkarebetyg² och fick med detsamma ändtligen veta, hvad jag lider af — "lungtuberkulos", d. ä. detsamma som lungsot. Min tid är således snart ute. Läkaren kan till äfventyrs uppehålla lifvet någon tid, kanske något år. Hvad gör det. Det är ju dess bättre, ju förr man dör. Så tycker jag. Det är godt att veta, att man slipper blifva gammal. — Kl. 12 aflönning. Jag hade fullmakt för 3 lärarinnor och fick allt på en gång. Frågade då (Uddgren), om jag på e. m. kunde få tala vid honom. ½ 6. Jaså. Tackar. Fick en fordran (på) 50 Rdr af Persson. Han lider ock säkert af lungsot. — Gick till U. ½ 6. Fick tala med honom. Sade mig ej längre orka hålla skolan och visade så mitt läkarebetyg. Han erkände, att han var skyldig att på detta betyg genast ge mig lof. Beklagade att jag så ung skall vara angripen af en sådan sjukdom.

29. s. L-n kom hit och gick till Majorna åt mig till skollärare Svensson, som kom hit kl. 6 e. m. Han kunde ej bestämma sig för skolan förrän i morgon, då han skulle tala med U. Jag skref till U., att jag i morgon skall vara i skolan. Warit inne hela dagen. Gick ut att hemta frisk luft kl. 2, men orkade icke vara ute mer än en ¼ timma. Är så svag att jag ej orkar gå. Ej förmått läsa. Suttit och legat för det mesta.

30. Satt inne i skolan hela dagen men gjorde ingenting. Hörde ingenting af från inspektor. L-n på midd. i skolan, S-n på e. m. Kom hem och lade mig genast. Dock bättre i dag än i fredags.

² Det läkarbetyg, som dr Forssenius utfärdade, bevaras i styrelsens handlingar och är av följande lydelse: Att Skolläraren Sven Andersson Kinberg lider af lungtuberculosis och, sedan hans tillstånd nu emot våren försämrats, behöfver någon tids ledighet för undvikande af ansträngning, intygas. Göteborg den 28 Mars 1868. C. Forssenius.

Den 17 april 1868 behandlades i folkskolestyrelsen Kinbergs anhållan om tjänstledighet, och § 6 av protokollet för nämnda dag har följande lydelse: "Det anmäldes af inspektor att skolläraren S. A. Kinberg på grund af sjuklighet, som af läkarbevis nu styrktes, varit och ännu är i behof af tjänstledighet, samt att insp. därför anställt annan person såsom vikarierande lärare vid skolan. På grund af det företedda läkarbeviset beslutades att Kinberg skulle med en ¼ af sin lön bidraga till vikariens aflönande under den erforderliga ledigheten."

31. Steg upp i dag som vanligt och gick till skolan, men då kl. var 8 kom Svensson, min vikarie, och då jag fick gifvit honom några underrättelser, gick jag derifrån och hem. Det var jag glad att jag fick. War så inne, låg till kl. ½ 2, då jag gick till Sdns med ett bref. Satt der och språkade med madam till kl. 6. Talade mycket om E. (Emma). Madam ansåg ej att min sjukdom bör kunna störa förhållandet i något afseende. Jag ej af den åsigten. — Månaden är således nu slut. Den svåraste jag hittills torde hafva upplefvat. Hvem vet om någon mera mars skall af mig upplefvas. Kanske är jag inom ett år icke mera till.

APRIL

*"Ack! hur lätt förmår ej sjukdom
tillskapa ålderdom!"*

(V. Hugo)

1. Läst 3 och 4 delarne eller andra afdelningen af "Samhällets olycksbarn". "Cosette". Detta barns, Fantines, första år hos en eländig krögare. Jean Valjean åter på galererna. Lyckas fly derifrån. Befriar Casette. Kommer till Paris. Bor i ett "Ruckle". Javert får åter ögonen på honom, men han lyckas få fristad i ett nunnekloster — "Petit — Pictus". Detta är den romantiska tråden i denna afdelning. Men i förbigående dels och dels i sammanhang med berättelsen finnes här mycket annat. 1a boken innehåller en intressant beskrifning om slaget vid Waterloo. 6, 7 och 8 böckerna afhandla klosterförhållanden med många goda tankar sagda om denna säregna sak. — Kl. 9—10 var jag ute för att promenera men orkade icke vara ute mer än nära ½ timma. Här blåste något. Sedan varit inne alltjemt och haft mycket ondt i bröstet; en förfärlig sveda. Skulle gått till läkaren på e. m., men trodde mig ej ut.

2. Kl. 8—9 hos doktorn. Han skref ingenting i dag. Bad mig fortsätta med tran och kina samt smörja bröstet med terpentint-

olja. Lofvade mig resa hem och bad mig förtära mycket ägg och mjölk. För resten inne hela dan och mycket dålig, kunde ej äta. Druckit litet mjölk blott. Svensson, min vikarie, här på e. m. Bref från E. (Emma).

3. Som här varit både mulet och kallt ute, har jag ej vågat mig ut, utan suttit och legat inne hela dagen. Tyckt mig vara något raskare än de föregående dagarne. Min vikarie varit här, och det är allt afbrott i ensamheten. Dagen är nog lång, men den går dock.

4. Äfven i dag har jag icke vågat mig ut. På e. m. brände jag, för första gången jag bränt upp några skrifna papper, ett bref, som jag sjelf skrifvit till — (Johanna) 1864, men sedan på begäran återfått och förvarat tills i dag. Äfven tvenne andra af mig skrifna bref, men som aldrig blifvit afsända, gingo samma väg. En hop tankar förvaras så väl i elden. På f. m. L-n hos mig länge, på e. m. Blomqvist do, och mycket sent kom S-n.

5. s. Steg upp och satt här och hängde, som man säger. L-n kom och var en stund. Så gingo vi ut att spatsera 11—12. War något mycket för mig att vara ute, och derföre snart hem. Kl. 3 e. m. enligt löfte till Sdns, men der var stängdt och jag bankade förgäfves. Måste så gå hem med oförrättadt ärende. Blef så trött på hemresan, som om jag gått flera mil. Det är ej att undra på, jag har legat inne 3 dygn. Detta skrifves kl. 6. Ensam sitter eller ligger jag. Tittar jag ut, är det mulet och grått.

6. Jag skulle uträttat åtskilliga ärenden, men som här varit stormigt, har jag icke vågat mig ut denna dag. På e. m. L-n här. Kl. strax efter 4 kommo jungfru Nilsson (Lärarynna i samma hus, som jag lärare) och mamsell Reuter att se huru det var med mig. De voro till kl. $\frac{1}{2}$ 6 och R. försummade en timmas lektion. — På aftonen dåsig och usel.

7. Kl. 11 gick jag ut till min skola och underrättade läraren om hvarjehanda saker. Det är allt bra tråkigt, att inte sjelf kunna sköta sitt arbete. Tog för en tid afsked af läraren och lärarinnor. Gick så till U. (Uddgren) att underrätta honom om att jag skall resa till landet. Sade just ingenting. Styrelsen har icke haft sammanträde, sedan jag slutade skolan, men, sade U., derom är ingenting att säga. Wid 3 tiden kom madam Sdn. Senare gick jag till skollärare Larsson en stund. Johansson en stund på aftonen här.

8. Kl. 8 gick jag till Drn. Då mötte jag U. (Uddgren). Han stannade och talade några ord vid mig. Doktorn skref två rec. med morphin i båda. Frågade huru långt det är från mitt hem och till hafvet. Jag sade det. Då tyckte han, att jag kunde se till, att jag kunde få bo der någonstädes på kusten. Gör detsamma hvar, blott jag får hafsluft. Jag frågade, om jag icke borde vara der som tilllika är skog. Den tyckte han numera är så ruinerad utefter kusten, att det finnes knappt någon. Wi läsa, sade han, hurudana herrliga bok- och ekskogar vi förr hade. Det är ruineradt. — War inne till kl. 2, då jag gick till Törngren. Han hade icke så, att han kunde betala mig 5 Rdr, som han varit skyldig nära ett år. — Gick så till apoteket, men kunde icke vänta tills jag fick alla mina medikamenter. Orkade knappt gå hem. Måste sätta mig att hvila. — Larsson kom, och han gick till apoteket åt mig. I Lördags köpte jag för 1,52 och i dag för 2,34, och sämre och sämre blir jag. Nu är kl. 7 på e. m. Jag skulle lägga ned de saker, jag skall ha med mig på resan i morgon, men vet ej huru jag skall orka. Bröstat kännes så stort och fullt. När skall jag åter sitta här och nedskrifva dagens små händelser? Kanske aldrig! Hvem vet!

9. Innan jag steg upp, kom S-n att taga afsked med mig. Han hade före kl. 5 gått $\frac{1}{2}$ mil nära. Efter en stund gick han, ty han skulle vara hemma tills skolan började. 7 kom Larsson, och då var jag färdig och vi gingo snart ned. Arvin och L-n voro med mig. Der nere var Sdn. Kl. 8 gick ångfartyget Najaden och förde mig med sig. Hela tiden var jag på däck och fann mig ganska väl. Kom så till Warberg. Der såg jag min svåger vara mig till mötes och icke min bror. Jag gick i land och frågade genast, hvarföre icke August var mig till mötes. Fick från min svågers ljuftva mun genast det svaret, att han skulle vara hemma i dag för att hjälpa till med att göra likkista till min — Far. — Han afled i går kl. 7 e. m. efter 11 dagar sängliggande. Detta var förfärligt! Efter en stund, kl. $\frac{1}{2}$ 2, körde H. (Henrik) från W. (Warberg) och kl. 4 voro vi på Slätter. Jag stannade hos min syster i öfver 2 timmar. Hon ligger i barnsäng och är mycket svag. Af henne fick jag underrättelse om att min äldre bror är ock död i vinter. Detta har jag fått skrifvelse om, men jag fattade den så, troligen till följd af otydlighet, som det varit min brors son, som var död och visste således icke, att det var min bror. Emellertid gick jag från min

syster och hem. Huru förfärligt var det icke att nu komma. Jag reste hem i det hopp att få åtminstone denna gång tala med min far, och nu var han — död. Hade jag kommit 22 timmar tidigare, hade jag fått se honom med lif. Han var redan lagd i kista, innan jag kom hem. — Så slår våra beräkningar fel! Kanske skall jag snart följa honom till de tysta boningar, der far ej frågor efter son och icke heller son efter fader.

10. Sofde icke mer än ett par timmar tror jag. På f. m. kom Johs på L-lt och Br. (Britta) ned en stund. På e. m. voro här en hel hop tråkiga personer inne. Sent (kom) Henrik och bad mig gå med ut till sig, men jag undanbad mig det, men fick af honom veta, att jag i morgon kunde få bud till G. (Göteborg) och skref så bref till L-n och E. (Emma). Det har väl varit en tråkig dag, men kunde väl varit värre. Jag är lugn och tänker icke på hur sorgligt här är omkring mig. Mor på L-lt på qvällen.

11. Satt inne till kl. 1, då jag gick till Slätter, der jag var en god stund. Svåger Henrik är så ofantligt vänlig och smekande mot mig. Om han har ondt eller godt i sinnet, vet icke jag, och det gör mig detsamma. Gick hem, men med möda, ty här var så stormigt och kallt. — Mor på L-lt nere på aftonen, och hon hade med sig så mycket goda saker, som jag skulle äta, ett helt litet knyte med ringar och bakelse. Det var visst från J-a (Johanna). — Bröstat dåligt.

12. *Påskdag*. Låg till kl. 12. Steg så upp och satt inne hela dagen. På e. m. var L-lts flickor (3) här länge. Bref från G-n (Gunnesson). Något bättre i e. m. har jag tyckt. Hostat upp en förfärlig mängd hvitt slem under natten. — De dystre dagar försvinna ock!

13. Wid middagstiden kom B. Olsson, emedan jag i går skickat bud efter honom. Han åtar sig några affärers verkställning härstädes. Under messan voro jag och August på L-lt. Der voro hemma endast An. Br. (Anna-Britta), som ligger sjuk, och Johanna. På aftonen några nere en stund.

14. War inne till middagen. Gick så till min syster ett par timmars tid. Blef mycket dålig på e. m., så att jag tidigt måste gå till sängs. War icke så bra under natten. J-a (Johanna) i skymningen. Bryggdag i dag.

15. Inne hela dagen. Ingenting utom det vanliga tråkiga, led samma. J-a (Johanna) och mor här.

16. De ha skurat och tvättat i stugan, och jag har hållit mig i vrårna bäst jag kunnat, och det har gått bra. Klockaren kom och sade, att här skulle vara auktion nästa Tisdag. Det var orimligt. Ack, så tråkigt! Helsan skral.

17. Suttit inne hela dagen. På e. m. sände jag bud efter Berndt i Sjöryd, förmyndaren, för att få talat något med honom om förhållandena här. Det är så genom besvärligt. Aug. gör mig ock mycket ledsen. Han är icke ordentlig, eller rättare, icke förständig. På qvällen när vi lagt oss, dref han ut och var icke kommen $\frac{1}{2}$ 12. Då lät jag stänga dörrarna, och så kom han icke in, ty banka hade han väl blygts för. Hvad skall man väl tro om en sådan meniska? Förmaningar äro fåfänga. Det vore godt att jag vore väl härifrån.

18. Innan jag steg upp kom Agneta med bud ifrån Berndt, att det vore för länge att vänta med auktionen till Tisdag åtta dagar och att den i stället bör hållas i slutet af nästa vecka. Nu lär det, såsom jag en stund derefter fick veta af klockaren, blifvit bestämdt, att den skall vara nästa Thursdag. Stök och förstör med en hop saker för morgondagen. Jag varit på Slätter en stund. På aftonen var mor på L. här, och vi talades vid mycket.

19. s. *Min fars begrafningsdag*. Tidigt fick jag stiga upp denna sorgliga dag. Snart, redan kl. $\frac{1}{2}$ 7, började gäster komma såsom min svåger Anders i Ljunga och sedan Berndt i Sjöryd, B. Olsson och Långhults. Dessa voro spisgäster. På morgonen tidigt var jag och såg min fars sista hvilostad. Jag har dröjt hela veckan med den sorgliga synen. Snart hade de spiset frukost, omkring 12 personer, och nu undfägnades det så k. "Båralaget", som lär ha utgjorts af 52 personer. Sedan sjungdes, och de gingo till kyrkan och medförde — min Far. Jag var icke inne på morgonen sedan allt folket kommit. Orkade ej gå med i kyrkan. Under den tiden låg jag. War sedan uppe och inne på e. m., utom då de åto, ända till kl. $\frac{1}{2}$ 7 e. m. Det ser må (tro) icke sorgligt ut bland gästerna. De äta, dricka, suppa, prata och skratta. Det är oerhördt att fördraga. Men för någras skull hade jag icke godt vid att draga mig undan. Gick, som sagt, kl. $\frac{1}{2}$ 7 till Anna Brita (systemen) för att komma i lugn och få lägga mig. Gästerna lär icke ha gått förrän kl. omkring 1

på natten. Huru skulle jag kunnat fördraga att vara bland dem? — För 4 år sedan, första Söndagen efter Påsk, begrofs min mor; i dag, äfven första Söndagen efter Påsk, är min fars stoft gömt bredvid hennes! — Nu är allt ute. Jag är fader- och moderlös. Jag är snart lik Melchisedek. — Men hvarföre skall man klaga? Jag synes följa dem mycket snart. Fått bref från O. W-g (Wennerberg) och E. Å. (Emma Ålander).

20. I natt sofde jag i mitt gamla hem, hvilket jag icke gjort på många år. Steg upp kl. $\frac{1}{2}$ 9 och var der till kl. 12, då jag åter stökade hem. Henrik är så "gruffligt god". Hade bud till Slätter efter tidningar för att få veta när ångfartygen afgå från W. (Warberg). — Kan resa på Fredag, men H. (Henrik) bad mig stanna till Tisdag, tills han återkommer från Gbg, dit han Thorsdag tänker resa. Wet icke huru jag skall. — På e. m. voro Ls (Långhults) flickor och mor nere och drucko kaffe. Sedan begaf jag mig till sängs.

21. Steg upp tidigt, emedan vi skulle ha bouppteckning kl. 7. Börje kom $\frac{1}{2}$ 8 och sedan snart Berndt och klockaren, som var B. Olssons biträde. Det gick snart, ty (de) skrefvo till större delen af den förra. Sedan hade vi bud efter Henrik för att dels (få) förnyat en gammal revers och dels få nya af honom. Han skulle nemligen, då undantaget faller till hemmanet, betala till oss hvardera 125 Rdr. Äfven hade jag att af honom bekomma 2 t:r spannmål. Nu hade de varit värda 40 à 42 Rdr, och han fick dem för 30. Jag vill vara billig och eftergifven i allt. Emellertid har jag nu reverser på Henrik till ett värde af 715 Rdr. Tiden fördröjdes, så att kl. var emot 12, innan de gingo. Berndt blef mycket längre. War inne hela dagen.

22. På middagen på Långhult en stund, emedan der voro 2 nya kistor våra, och jag skulle ha den ena. Tog afsked derifrån, kanske för sista gången. Sade 2, 3 ord till J-a (Johanna). Mor följde mig. Med Aug. på Sl (Slätter) ett ögonblick. — På aftonen J-a nere en god stund. Talade om gamla förhållanden, huru de blifvit till intet och om orsakerna dertill. Hon var förfärligt ledsen. Gråt jemt. Erkände att det var sig sjelf hon hade att skylla o. s. v.

23. *Auktionsdag.* Allt skulle nu försäljas efter min far. Wid midd.tiden började folk samlas, och kl. 1 började auktionen. En

mängd af folk kom. Jag satt inne ungefär $\frac{1}{2}$ timma efter det att auktionen börjat, men så gick jag till Slätter, ty jag hade icke hemma att göra. Der satt jag på e. m., och sedan gick jag till sängs.

24. Steg upp kl. 9. Gick kl. 12 hem för att se huru der såg ut. Tomt var der i alla vrår och öfverallt utom inne i stugan, der var ganska bra, alldenstund de flesta möbler der voro köpta af personer, som icke afhämta så hastigt. — War emellertid der till kl. 7. Drack e. m.kaffe. Det sista i mitt sista hem. Nu eger jag icke mera ett sådant, och troligen är det mitt öde att aldrig få något mera. Mycket dålig i bröstet.

25. Skulle gått till kroken för att förfogat min kista med några saker till L-lt, men orkade icke. Det fick Aug. göra. Jag har nemligen dessa senare dagarne kommit att tänka på att det vore dumt att taga kistan med sig nu. Fick afskrift af auktionsprotokollet från klockaren. Tidigt till sängs. Mycket dålig.

26. s. Hade en förfärligt svår natt med hosta och svettning. Märkte för första gången något blod i det upphostade slemmet. Sent på e. m. voro Brita och Johanna här och togo afsked. Mycket dålig äfven i dag. Längre och sämre.

(Här fattas ett blad i dagboken. Huruvida för den 26 ytterligare anteckningar gjorts kan således ej avgöras. Det verkar emellertid, som om anteckningarna för denna dag voro avslutade. Anteckningarna för den 27 saknas helt, och först de sista raderna för den 28 äro i behåll, enär de stå på nästa blad i dagboken. Av sammanhanget framgår emellertid att Kinberg stannade i hembygden måndagen den 27, och tisdagen den 28 båtledes tog sig till Göteborg från Warberg. Troligen var några vänner nere och mötte honom vid ankomsten till Göteborg.)

28. — — — ha goda vänner. — Min vikarie har varit här en stund. — Jag känner mig ganska liflig och rask efter resan. Det är godt att vara här igen för allt det jag väntat derpå. Gick ganska sent till sängs.

29. Drömde i natt om min Far. Jag tyckte mig vara på Slätter och var der uppe under natten och ute i köket tillsammans med en person till, som jag icke vet hvem det var, och så i detsamma kom pappa i nattdrägt och tittade i köksdörren, och jag tyckte det var mycket besynnerligt, ty han är ju död, tänkte jag. — Hvad äro drömmar? — Warit ovanligt rask i dag. Dock icke

varit ute, väntat hela dagen på L-n, och förgäfves. S-n här sent och tog afsked. Han skall nu resa hem till Töreboda. Eljest ingenting. A-n (Arvin) är lika fårvis. Gjorde upp räkenskaper och betalade hyran.

30. Ingenting märkvärdigt farit öfver, alldenstund jag låg till kl. 12, och sedan har jag suttit inne. Drömde äfven i natt om min far. Sent på e. m. kommo jungfru Nilsson och mamsell Reuter upp och skulle se, huru det nu stod till med mig. — Nu har denna förfärliga månad nått sitt slut. En mera svår och sorglig har jag väl aldrig upplefvat. Mistat min Far, mitt hem och allt. Warit ovanligt sjuk, så att jag med skäl ansett och anser min tid icke blifva så särdeles lång. Det vore godt slippa upplefva många sådana månader. I ett afseende slipper jag det väl, men lika svårt kan väl derföre återstå. Kanske kommer jag icke att upplefva någon mera April. Wäl huru som helst.

M A J

1. Sent på e. m. gick jag ut en stund. Träffade H-'n (Hultén) märkvärdigt nog. Gick ända till Sdns, men der var ingen hemma, då fick jag gå hem igen med samma vind. En mängd af folk drifver på gatorna, supare.

2. På morgonen kom ändtligen L-n men hade ganska brådtom. Gick innan jag steg upp. Mellan 12—1 kommo 4 skollärare (G. Svensson, Pettersson, Persson och Larsson) till mig. L. hade emottagit min lön, men Uddgren hade innehållit 16,67 Rdr till vika-rien. Det blef jag icke god för. De gingo sin väg snart. Läsit litet. Kan ännu icke äta något att nämna. Huru skall jag återfå förlorade krafter! Solen god, men som det blåst mycket, har jag icke vågat gå ut.

3. s. Wackert väder, men ändå har jag suttit inne hela dagen. Ingen varit här. Således ingenting vidare.

4. Skulle gått ut hela dagen, men det blef ej af. Läsit något.

Här har blåst så mycket. Derför har jag icke gått ut. Svensson här. Bröstat svårt. Hostar upp en förfärlig massa af slem. I dag efter att jag spisat middag märktes äfven blod, likasom under natten. Detta är dock ännu mycket ringa.

5. Steg upp kl. $\frac{1}{2}$ 9 och gjorde mig färdig att gå till min skola, och se huru der kunde stå till. War uppe hos Svensson under rasten samt en half timma, då det var geografi. Det gick ganska bra. Gick så ned till lärarinnorna och talade en stund med hvar-dera. Madam Österberg var icke hemma, fick således ingen hyra. Kom hem kl. 12. Då hade L-n varit här och sökt mig. Gick kl. 3 till posten och så med detsamma till Sdns en stund. När jag då kom hem var jag mycket trött och gick derföre till sängs, då jag fick medicinerat.

6. På morgonen äfvensom på f. m. snöade det, och hela dagen har varit riktigt kall, hvarföre jag icke varit ute det aldra minsta. Skrifvit några bref och läsit litet. Sent kom Österberg och betalade hyran för April månad. Bröstat ovanligt lindrigt i dag.

7. Hostat mycket och sofvit dåligt under natten. Suttit inne hela dagen och läsit en hop gamla Tidn., som Österberg hade med sig till mig. Dervid förmärkte jag, att ögonen ha försvagats. Skralare i dag än vanligt. Bref från S-n.

8. Ganska godt väder, hvarföre jag tänkt gå ut på e. m., men så kom Svensson och blef så länge, att det var för sent att gå ut. Skralare.

9. Steg upp mellan 9—10, och när jag då hann att bli färdig, gick jag ut och var ute $1\frac{1}{2}$ timma. Solen är mycket god, men vinden är så kall. Tror dock att det är mycket fördelaktigare för bröstet att numera vara ute emellanåt än att sitta inne jemt, hvaraf man blir dåsig och trög. Sofde middag omkring ett par timmar. Steg så upp och drack kaffe. Hvem kan ha det bättre än jag! (Den som är — frisk.) Emellertid gick jag åter ut $\frac{1}{2}$ 5 1 timma och satt då i alléen. Då jag gick hem, träffade (jag) Carlsson, Gustafsson, Svensson och slutligen Fridholm. Alla frågade naturligtvis huru det stod till o. s. v. — Ganska rask i dag, men på e. m. blef jag ganska usel. Sent kom L-n en stund, men jag hade redan lagt mig då och talade derföre föga med honom.

10. s. Steg upp kl. 10. Det är så tråkigt att icke kunna, såsom

förr, stiga upp på Söndagen och gå i kyrkan, men hvad vill man väl göra. Inne hela dan och mycket usel.

11. Steg upp $\frac{1}{2}$ 7, således tidigt. War inne på f. m. Gick på e. m. till Landalabergen med ett par skor till lagning. Termometern visar + 23. Mycket varmt.

12. Steg upp ganska tidigt och gick kl. 8 till Doktor Forsse-
nius igen. Mild och vänlig nu som alltid. Frågade huru det stod till. Gaf mig sin vanliga morphin mixtur. Jag klagade öfver dålig matlust. Sade ingenting. Sade vidare, att jag är så svag, att jag icke orkar att gå ute och att jag knappt orkar gå så långt som till honom. Svarade derpå, att om jag icke orkar gå till honom, så kan jag vara god att sända bud, så skall han gå till mig. — Tröstligt! — Satt så i alléen en god stund. Mycket varmt i går och (i) dag. I vårt rum har termometern visat + 23. — På e. m. kom min vikarie en stund samt L-n efter löfte. Bröstat allt utom bra. Börjat att intaga morphin på aftonen.

13. Natten orolig. Steg upp kl. 7 och drack kaffe, såsom jag gör hvarje morgon. Gick kl. 8 till min skola att höra (egentligen) på kristendom. Svensson har flera gånger bedt mig detta. War der inne en timma. Gick in till madam Österberg med tidn. och satt der inne en timma och hörde på Sv. hist. Hvarje ord läraren säger höres in åt rummet (f. d. mitt). Gick 10 till Patersson. Nilsson var inne. P. (Patersson) bjöd på vatten med saft. Pråktigt. Solen är god, men här är nästan storm i dag. Sand och smuts står i himmelens sky. Bäst vara inne. Larsson tog i går det der receptet jag hade från landet och skulle åter försöka få D:r Thunberg att skriva på. Det hade suttit mycket hårdt. Till slut skref han sitt namn på etiketten från förra gången, och derfore behagade han att taga ej mindre än 2 Rdr. Larsson kom kl. 8 e. m. med detsamma, får således köpa i morgon först. — I dag har jag tagit morfin, men kl. 6 e. m. slutade jag helt och hållet dermed, ty om jag hade fortsatt, tror jag, (jag) skulle dödt. Hosten qväfdes, och detta blef så svårt, att jag knappt orkade andas något. Dertill kan man ej äta något alls.

14. Steg upp på morgonen och tänkte att gå ut en stund på f. m. och med detsamma till apoteket. Detta blef blott en tanke, ty jag orkade icke gå ut. Ej kunnat äta. Druckit några glas vatten. Ej mycket att bli stark på. A-n (Arvin) gick till apot., och kl.

8 e. m. hade jag dropparne och tog genast in en thesked och märkte innan jag somnade en stor lättnad i bröstet. Warit obekrifligt usel denna dag.

15. Steg upp tidigt. Hostade upp en massa af slem på morgon natten (efternatten). Gick till D:rn kl. 8 och sade honom, att jag inte kunde taga in morfinen derfore, att den höll på att qväfva mig. Han sade ingenting derom, utan gaf mig recept till kina, för att få matlust och så styrka mig något. Ett vanligt medel från hans hand till mig. Jag skall väl köpa, när jag hinner. — Då jag gick till D:r märkte jag mig vara svagare än någonsin, det gjorde nemligen ondt i benen och ryggen förutom den vanliga, förökade mattigheten. — Larsson var här länge på midd. Hade med sig ett (par) nummer af "Sveriges Tidning", som jag skulle ha att förkorta ensamheten med. Den är frisinnad och redan n:r 4 har blifvit åtalad.

16. Hvad mån man skall anteckna, då man är en sjukling, (som) ligger och sitter inne hela dan? Dålig.

17. s. Likaledes inne. (Man kan icke gå ute bland massorna om Söndagarne). På f. m. L-n här, på midd. Blomqvist. Således lite omvexling. Gör märkbart godt. Man glömmmer sig sjelf en stund. Lite ny läsning ock. Kan dock ej mycket läsa. Ögonen och hufvudet ock äro märkbart svaga.

18. Vid 11 tiden gick jag nedåt ångbåtsbron att se mig litet omkring. Der är lif och rörelse. Rätt som det var kom Uddgren gående. Han talade till mig, frågade huru det stod till. Sedan gick jag genom staden hem. Mötte mamsell Larsson. Hon är nu flyttad till Haga. Hon talade om att W-n (Wieselgren) skall till Helsingborg i sommar. Kom slutligen hem, trött. Hostat upp särdeles mycket i dag. Köper Engelskt sötöl och dricker. Det skall vara så fördelaktigt.

19. Detta har varit en dåsig och tråkig dag för mig. War inne ända till kl. 5 e. m. Då gick jag till Landalabergen. Gick till sängs kl. $\frac{1}{2}$ 8. Märkvärdigt usel.

20. På morgonstunden såg jag om en hel hop små saker. Gick så ut i alléen ett par timmar. På midd. var Svensson (vikarien) här. Ändtligen fått bref fr. W-g (Wennerberg). Det besvarade icke mitt och var innehållslöst. Jag blef ond. Men hvem kan hjälpa det. Warit inne emellertid.

21. *Christibimmelfärdsdag*. Warit ute en liten stund ett par gånger. Det är riktigt tråkigt att gå ut om helgdagarna, ty då hvimlar hvarje vrå och hvarje ställe af menniskor.

22. Redan på morgonen gingo jag och Arvin ut och voro ute ganska länge. Jag blef ganska trött, men så styrkte vi oss med lite seltersvatten och kommo så hem i värman. Här var $+27^{\circ}$ i vårt rum. På e. m. mulnade (det), och åskan hördes för första gången. Mycket skral på e. m. Benen styfnade och fötterna somnade alldeles förfärligt. Larsson här sent.

23. Steg upp för att kl. 8 gå till D:r. Jag var så svag, att jag höll på att få vända om, men så tänkte jag: trägen vinner, jag går så sakta och kommer dit någon gång. Träffade honom så godt som ensam. Jag sade, som sant var, att jag är mycket skral. Då satt han och funderade en stund och gaf mig så en terpentin mixtur att intaga. Detta skulle minska slemafsöndringen, sade han. Gick så hemåt men träffade på torget Persson och kom så att dröja en stund. War sedan inne hela dagen. L-n här.

24. Ingenting annat än att jag varit inne hela dagen. Warit mycket usel. Jag tror att jag kastar bort alla mixturer och flaskor och medikamenter (af) hvad namn de hafva må, ty ju mer jag tar in, dess sämre blir jag.

25. Warit inne hela dagen. Icke tagit in några medikamenter med undantag af en sked kina.

26. På f. m. plockade jag i ordning sakerna i min koffert. E. m. bara funderingar verlden omkring.

27. Inne. Legat mycket. Ovanligt skral. Troligen (beroende) deraf att jag druckit för mycket, ty (jag) har druckit en massa.

28. Tänkte att gå ut på f. m. men det blef icke af. Så kom L-n kl. 11—1, och då följde jag med honom ut. Det är märkvärdigt hvad det är angenämt att vara ute att spatsera, då man har ett trefligt sällskap. Ensam är det dödligt tråkigt, då man är sjuk. Hade jag endast trefligt sällskap! Men hvar få bröd i öknen! Emelertid var jag ute en timma, och jag tror det gjorde godt. På e. m. var Svensson (vikarien) här en god stund.

29. Inne. På e. m. överraskades jag af S-ns ankomst. Han var en stund. Med honom skickade jag bud till Skoll. Larsson, att han skulle gå upp till mig på e. m. Han kom och var länge. Han tog

2 fullmakter åt mig. Det är mycket hyggligt att vara så tjänstaktig.

30. Kl. 8 var det aflöning och kl. 9 kom Larsson (skoll.) upp med mina pengar. Nu gick jag till Bron (Skeppsbron) och for med båt till Klippan. Der mötte mig min vikarie S-n (Svensson), som jag skulle helsa på under resan. Nu gingo vi så sakta till hans bostad, men det var så långt, att jag höll på att uppgifvas. Han är gift och hade blott ett litet, litet rum med dito kök, men allt var snyggt, riktigt vackert. Jag fick kaffe och smörgås och ett glas punsch. War ganska länge. For hem med omnibus, hvilket var lika dyrt, nemligen 20 öre. Då jag kom hem, var jag så trött och utmattad, att jag måste ligga hela e. m. Jag tål eller orkar icke mycket.

31. s. *Pingstdag*. Som jag suttit eller för det mesta legat inne hela dagen, så kunna anteckningarna icke bli många, icke några. L-n (här) 4— $\frac{1}{2}$ 7. Han berättade om lifvet ute. Det är nog så gladt för den friske. Utflykter och utflykter af tusental. Då de komma igen äro de flesta svin! — Jag har hela månaden varit skral. Raskast den första veckan. Sedan har jag ständigt tyckt mig bli sämre. Nu är (jag) eländig. Köpt för 8 à 10 Rdr medikamenter i månaden. Nu tar jag dock icke in, ty jag blir bara sämre. Huru vid slutet af nästa månad?

JUNI

1. Legat inne och har intet att anmärka. Larsson (varit här).

2. I dag som i går. Man kan icke utan bli usel, då man icke får sofva om natten. Hostan är icke rätt elak, men så snart man slumrar, kommer hostan; då är man vaken, och så mot morgonen svettas jag, hvarföre (natten ej) alls medför någon hvila, utan tvertom. Så är det att ligga om dagen för att få hvila, men sofva kan jag icke. Jag hoppas allt blifva bättre, då jag kommer till landet.

3. Steg upp kl. 7. Hvilade sedan på f. m. $\frac{1}{2}$ 12 kom L-n. $\frac{1}{2}$ 1 gick jag till Uddgren, och L-n var med. Jag fick genast företräde. War mycket vänlig. Han sade, att jag på grund af det betyg jag lemnat har ledigt till och med Augusti, samt tillade, att han icke tror, det jag till September kan försöka motta min skola. Han tyckte väl att jag såg dålig ut. Tog afsked. Nu följde jag med L-n ända till Bazaren, der jag köpte ett par nattofflor och en mössa. War trött då jag 3 kom hem. Lade mig att hvila. Kl. $\frac{1}{2}$ 5 kom madam S. (Sdn) och språkade med mig länge. Vikarien här på middagen. Skickade med honom efter hyran för Maj. Bad honom helsa alla lärarinnorna. — Bröstat eländigt svagt. Benen tror jag icke äro så dåliga, men bröstet!

4. (Det är den 9 jag skrifver detta). Larsson kom och vi gjorde oss resfärdiga. Kl. 11 åkade vi af i droska (till båten). Det gick sedan till Marstrand. Der var vackert. Sedan några små stationer. (Vid) Stillingsön gingo vi (av). Fingo så segla i båt till Ljungskile. Fingo nattlogi i närmaste stuga, och jag kunde tillochmed fått rum der, ganska hyggligt mot 45 i ett för allt. Det tyckte jag vara mycket.

5. L-n var ute och hörde och såg sig om hvad pris de hade på rummen. På Ljung hade han träffat ett vackert rum. Emellertid satt jag inne, och hafsluften var mig för skarp, ty det riktigt blåste in. Gumman ville gerna, jag skulle stannat der och tagit hennes vindsrum och så fått allt hvad jag behöft mot 1.50 om dagen. Det tyckte jag dels var mycket, och så var jag rädd för den skarpa hafsluften.

PERSONFÖRTECKNING

(Förteckningen gör inte anspråk på att vara fullständig. Beträffande vid Göteborgs folkskolor anställda personer hänvisas, förutom till kommentaren, till "Befattningshavarna vid Göteborgs folkskolor förr och nu", utgiven av Joh. Ohlander år 1923. Kursiverat sidnummer visar att ifrågasvarande sida ingår i kommentaren.)

- Ahlström, Johannes, sem.-elev, 120 o. 464.
Ahlström, skådespelare, 371.
Ahnfeldt, föredragshållare och sångare, 37.
Alm, familj i Haga, 29 o. 35.
Almegren, Viktoria, lärarinna, 322, 323 o. 468.
Almqvist, C. J. L., författare, 273 o. 283.
Andersson, Hans, sem.-elev, 120 o. 464.
Andrée, Elfrida, organist, 376.
Ansgarius, apostel, 84 o. 85.
Arvin, Severin Arvidsson, studerande, 16, 21, 25, 38, 45, 56—58, 65, 72, 79, 97, 104, 107, 119, 128, 137, 140, 152, 156, 162, 169, 180, 181, 183, 184, 188, 212, 214, 223, 229, 232, 234, 236, 260, 265, 267, 268, 272, 279, 281, 282, 285, 287, 288, 291, 305, 330, 338, 346, 356, 357, 367, 373, 376, 379, 380, 404, 406, 437, 442, 444, 446 o. 473.
Arvin, Johanna, 63, 156 o. 181.
Asklund, Otto Edvard, präst, 11, 63, 135, 145, 150, 155, 165, 171, 174, 180, 181, 247, 312, 426 o. 471.
Bach, Johan Magnus, sem.-elev, 97 o. 464.
Bank, Carolina Josefina, lärarinna, 346 o. 468.
Bengel, Johann Albrecht, teolog, 30.
Berg, Karl Nikolaus, överste, 127 o. 241.
Berg, Anders Henrik, lärare, 252, 255, 332, 335, 337, 338, 340, 347, 422, 427 o. 468.
Berg, fru, bibliotekarie, 377, 395 o. 400.
von Bergen, Carl, föredragshållare, 278 o. 279.
Berggren, Noach, lärare, 417.
Berglund, studerande, 117.
Bergström, Bernhardina, lärarinna, 329, 336, 379, 426 o. 468.
Bexell, Johan Gustaf, lärare, 16, 404 o. 464.

- Björck, Ernst, präst och skald, 285 o. 414.
 Björck, Gustaf Daniel, biskop, 74, 85, 88, 104, 108, 116, 117, 120, 188, 309, 376, 409, 414 o. 471.
 Björklund, fru, sängerska, 84 o. 277.
 Björklund, Axel, lärare, 229, 236 o. 464.
 Blidberg, Anders Magnus, präst, 262, 267 o. 471.
 Blomberg, lärare, 18.
 Blomgren, Vilhelmina, lärarinna, 346, 398 o. 468.
 Blomqvist, Sven August, sem.-elev, 32, 36, 83, 198, 201, 211, 212, 236, 250, 258, 263, 287, 306, 308, 318, 339, 379, 394, 403, 404, 436, 445 o. 464.
 Blomstrand, Fredrik Theodor, lektor, 36, 52, 230 o. 467.
 Blomström, Octavia, lärarinna, 346 o. 468.
 Bohm, Gabriel, sånglärare, 389 o. 468.
 Boije, Otto Edvard, grosshandlare, 338 o. 467.
 Bonnevier, Carl Patrik, lärare, 79, 115, 190, 197, 205, 206, 208, 209—212, 227, 231, 234, 258, 279, 303, 320 o. 463.
 Booth, John Wilkes, 111.
 von Braun, Vilhelm, skald, 18.
 Bremer, Fredrika, 277.
 Broström, Gustaf, lärare, 236, 359, 360 o. 464.
 Bruhn, Anders Theodor, expeditionsskreterare, 105, 106, 109, 266, 267 o. 474.
 Börjesson, familj i Haga, 20, 86, 248, 256, 285, 300, 357, 370, 389, 404 o. 414.
 Börjesson, Andreas, skräddare, 461.
 Carlson, Fredrik Ferdinand, statsråd, 109, 337 o. 474.
 Carlsson, Andreas, lärare, 242, 306, 328, 333, 345, 347, 402, 404, 417, 431, 443 o. 468.
 Christensson, familj i Haga, 282, 331 o. 415.
 Christiansson, Johannes, lantbrukare i Tolycke, 69—71, 83, 88, 135, 160, 170, 362, 365 o. 419.
 Claesson, sjöman, 276, 279, 282, 285, 302, 324, 379, 380, 390, 392 o. 416.
 Colliander, Johan August, handlande, 269.
 Dalén, Johan Adolf, lärare, 236, 237, 239, 241, 249—252, 258 o. 464.
 Dickson, Charles, läkare, 85, 231, 263, 269, 277, 285, 300 o. 467.
 Dock, Johan Severin, präst, 138 o. 471.
 Edholm, Carl Martin, gymnastiklärare vid sem., 463.
 Ehrensvärd, Albert, landshövding, 85, 112 o. 302.
 Ekman, Anders Petter, sem.-elev, 36, 39, 120 o. 464.

- Ekman, Johan Jacob, grosshandlare, 286 o. 467.
 Ekman, August Wilhelm, präst, 76, 95, 125, 273 o. 471.
 Elmén, Anders Magnus, sem.-elev, 87, 89, 112, 120, 123, 128, 140, 149 o. 464.
 Ericsson, Henric, Kinbergs sväger, 63, 152, 153, 243, 246, 248, 292, 297, 298, 437, 438 o. 440.
 Erlandson, Johannes, sem.-elev, 391 o. 464.
 Ewert, Christian Fredrik, läkare, 276, 278, 301, 304 o. 474.
 Evert, lektor, 36, 40, 45 o. 47.
 Fagander, Carl Alfred, sem.-elev, 17, 19, 20, 26, 32, 36, 39, 40, 41, 57, 64, 65, 74, 75, 86, 88, 89, 106, 107, 123, 148, 152, 161, 168, 183, 184, 185, 187, 191, 193, 196, 197, 203, 205, 211, 212, 214, 227, 229, 232, 234, 236, 248, 313, 314, 327, 332, 334, 344, 359, 360, 361, 367, 390, 392, 420, 421, 425 o. 464.
 Fagerberg, Edvard Samuel, lektor, 92, 105, 230, 236 o. 474.
 Fagerquist, Hedda, lärarinna, 249, 258 o. 468.
 Fahlström, F. J., sem.-elev, 36 o. 464.
 Fjellstedt, Peter, präst, 32, 40, 41, 44, 45, 57, 83, 86, 93, 96, 97, 193, 210, 240, 242, 251, 405 o. 471.
 Forssenius, Carl Johan Fredrik, läkare, 328, 330, 340, 345, 388, 390, 422, 423, 424, 427, 429, 431, 432, 433, 435, 437, 444, 445, 446 o. 474.
 Fridén, Anders, sem.-elev, 112 o. 464.
 Fridholm, Johan Magnus, lärare, 33, 80, 443 o. 468.
 Fredsell, Anders Romare, sem.-elev, 36, 211, 236, 259 o. 464.
 Fröjer, Alfred Alexius, sem.-elev, 268, 283, 306, 311 o. 464.
 Fröcklén, Anders, sem.-elev, 82, 99, 102, 106, 119, 187, 196, 199, 200, 203, 204, 208, 210, 211, 236, 314 o. 464.
 Gabrielsson, Peter Anders, stadsnotarie, 346 o. 467.
 Gibson, William, 101.
 Godbersson, Elisabeth, lärarinna, 333 o. 469.
 Granqvist, Carl Oscar, sem.-elev, 236, 259, 282 o. 464.
 Gunnesson, Karl Gustaf, lärare, 16, 17, 19, 26, 31, 32, 48, 55, 56, 57, 58, 65, 74, 78, 92, 93, 96, 108, 126, 134, 143, 145, 168, 188, 193, 252, 253, 254, 256, 257, 263, 278, 303, 316, 318, 319, 327, 357, 367, 386, 400, 417, 438 o. 464.
 Gustafsson, Carl August, sem.-elev, 36, 74, 236, 253, 306, 334, 338, 379, 406, 443 o. 465.
 Hagberg, Johan, sem.-elev, 306 o. 465.
 Hagstedt, Carl Edvard, sem.-förest., 344 o. 462.
 Hagstedt, Sven Edvard, sem.-elev, 112 o. 465.
 Hallberg, Paulina, 323 o. 469.

- Hallén, Martin (Mårten), präst, 17, 21, 22, 26, 28, 30, 33, 37, 40, 42, 45, 47, 49, 51, 52, 54, 55, 56, 64, 65, 75, 80—83, 86, 88—95, 97, 109, 112, 113, 115, 119, 123, 185, 187, 189, 191, 204, 226, 228, 230, 234, 273, 304, 310, 414, 428 o. 463.
- Hallin, Anders, teckningslärare vid sem., 211 o. 463.
- Hammarström, Lars Peter, lärare, 259, 300, 333, 347 o. 469.
- Hansson, C. J., lärare, 160, 170 o. 422.
- Hansson, Amanda, lärarinna, 429 o. 469.
- Hedberg, Mathilda, lärarinna, 33, 260, 347 o. 469.
- Hedlund, S. A., redaktör, 195 o. 347.
- Hegardt, Lechard Josias, präst, 106 o. 472.
- Hellberg, Alfred Julius, sem.-elev, 112 o. 465.
- Hellqvist, Johannes, studerande, 74, 88, 93, 97, 125, 183 o. 474.
- Hero, Christine, lärarinna, 394 o. 469.
- Heurlin, Anders Olof, rektor, 85 o. 467.
- Hjort, professor, 393, 395, 398, 401—403.
- Holmberg, J. J., förest., 33, 109, 176, 428 o. 469.
- von Holten, Johan David, lantbrukare, 238, 249, 250, 254, 258, 259, 261, 263—266, 268, 277, 280, 283, 284, 286, 300, 301, 303, 306, 308, 310—313, 315, 317, 320, 322, 323, 329, 332, 343, 347, 379, 422, 426 o. 467.
- Hultén, Hans Peter, sem.-elev, 99, 250, 254, 255, 257, 259, 280, 304, 306, 311, 313, 315, 317—320, 325, 327—329, 331, 333, 336—341, 369—371, 374, 375, 377—379, 381, 382, 390, 392, 393, 400, 404, 426, 427, 430, 442 o. 465.
- Hvalgren, Emanuel, lärare, 93, 133, 162, 174—179, 273 o. 474.
- Höglund, Johan, präst, 160, 161, 247 o. 472.
- Höglund, Elam Martin, studerande, 42, 74, 88, 93, 97, 125, 128, 160, 183 o. 475.
- Höglund, Sven Adolf, studerande, 128, 160, 247, 313, 430 o. 475.
- Högrel, Bengt, präst, 32 o. 472.
- Jansson, Emma, lärarinna, 346 o. 469.
- Johansson, Johannes, lärare, 20, 95, 236, 251, 258, 261, 302, 312, 357, 428, 430, 436 o. 465.
- Johansson, Johan Olof, präst, 28, 105, 108 o. 472.
- Johansson, Berndt, lantbrukare, 14, 63, 136, 137, 158, 168, 181, 222, 246, 291, 362, 439 o. 440.
- Johansson, Gustaf, sem.-elev, 236 o. 465.
- Johansson, Henrik, lärare, 10, 97, 129, 131, 162, 167, 172, 174 o. 256.
- Jonsson, Andreas, handlande, 326, 338, 346, 368, 369, 370, 372, 373, 404 o. 467.
- Jönsson, familj i Långhult, Grimmared.
Sven, 152, 153, 179, 214, 216, 217, 361 o. 460.
Mor på Långhult, 60, 131, 132, 141, 145, 147, 149, 155, 157, 158,

- 159, 161, 162, 164, 165, 166, 169, 172, 173, 181, 182, 215—217, 223—224, 244, 246, 247, 290, 298, 299, 358, 361, 362, 438—440 o. 460.
- Anna-Britta, 145, 438 o. 460.
- Christina, 460.
- Lovisa, 460.
- Britta, 136, 138, 141, 143, 148, 150, 151, 153, 156, 157, 159, 161, 162, 164—166, 168, 170—172, 174, 178, 181, 182, 244, 298, 358, 438, 441, 460 o. 461.
- Johannes, 146, 149—152, 164, 179, 216, 217, 292, 298, 358, 363, 365, 438 o. 460.
- Johanna, 60, 66, 69, 136, 140, 141, 143—145, 147—153, 155, 157, 159, 162—164, 166—174, 178—183, 215, 223, 224, 244—248, 253, 281, 283, 289, 290—292, 298, 299, 301, 303, 308, 314, 315, 318, 358, 361—366, 370, 371, 377, 382, 355, 395, 414, 422, 436, 438—441, 460 o. 461.
- Anna, 145, 153, 154, 156, 164, 166, 181, 291, 361 o. 460.
- Augusta, 217, 246 o. 460.
- Matilda (Tilda), 292 o. 460.
- Vilhelmina (Mina), 217, 223 o. 460.
- Karlén, Sven Alexander, sem.-elev, 16, 120 o. 465.
- Kindberg, Johan Magnus, präst, 97, 238, 347, 348 o. 472.
- Kjellberg, Sven Wilhelm, lärare, 210, 211, 236, 251, 317, 319, 320, 379, 394, 403, 423 o. 465.
- Kofod, L., dansk seminarielärare, 40, 52—57, 72 o. 73.
- Lamberg, Jonas Casten, präst, 117 o. 472.
- Lancaster, Joseph, 53.
- Landgren, A. G., sem.-elev, 229, 236 o. 465.
- Landin, C. P., klockare, 9, 13, 69, 145, 171, 174, 221, 439, 440 o. 441.
- Landin, fru till klockaren, 365.
- Landin, Olivia, dotter till klockaren, 221.
- Landin, Frans, son till klockaren, 12.
- Lange, C. P., lärare i trädgårdsskötsel vid sem., 228, 230, 267, 274 o. 463.
- Larsén, Frans August, sem.-elev, 73, 93, 95, 96, 120, 121, 123, 263 o. 465.
- Larsson, Anders Gustaf, sem.-elev, 227, 236 o. 465.
- Larsson, Emanuel, polis, 16, 17, 20, 24, 30, 32, 42—51, 54—57, 64, 65, 73—75, 77—80, 89, 97, 113, 126, 130, 134, 135, 137, 138, 141, 146, 149, 155, 162, 183, 184, 187, 188, 191, 192, 196, 203, 209, 263, 272, 291, 292, 297, 298, 311, 313—315, 317, 319, 323, 327—330, 337—339, 341, 342, 344, 345, 348, 349, 354—357, 362, 365, 367, 368, 371, 372, 374—384, 386, 387, 389—393, 395, 396, 402, 403, 405, 406, 414, 416, 417, 419, 422, 424—426, 430, 432, 433, 434, 436—438, 442—448 o. 475.

- Larsson, Lars Johan, 64, 80 o. 319.
 Larsson, Gustafva, lärarinna, 266, 267, 277, 284, 285, 286, 317, 445 o. 469.
 Larsson, Olof, lärare, 262, 370, 374, 402, 424, 427, 429, 431, 432, 433, 436, 442, 446, 447 o. 469.
 Larsson, Maria, lärarinna, 424.
 Leffler, Sven Abraham, seminarierector, 36, 41, 55, 73, 75, 78, 79, 80, 87, 90, 92—97, 99, 101, 106, 108, 110, 111, 113, 120, 123, 124, 128, 184, 186—188, 190, 193, 194, 196, 197, 199, 203, 206, 208, 210—212, 226, 227, 229—231, 233—235, 247, 258, 259, 263, 274, 277, 280, 283, 304—306, 308, 311, 314, 317, 320, 328, 332, 333, 340, 343, 346, 357, 383, 389, 403 o. 462.
 Levijn, C. F. L., sergent, 12, 16, 33, 35, 38, 80, 96, 148, 254 o. 264.
 Levijn, Carl, studerande, 12, 111, 148 o. 369.
 Liepe, H., lärare i trädgårdsskötsel vid sem., 22, 107, 113, 115 o. 463.
 Lincoln, Abraham, president, 107, 108, 111 o. 113.
 Lind, Johannes (Johan), adjunkt vid sem., 21, 22, 24, 35, 36, 54—56, 75, 77—79, 87, 91, 93, 94, 99, 100, 109, 111, 113, 116, 117, 187, 189, 190, 192, 196, 199, 202, 204, 205, 208, 209, 211, 212, 226—228, 230, 231, 234, 235, 249, 254, 265, 267, 268, 271—273, 279, 280, 284—287, 304, 305, 308, 314, 320, 383, 403, 423 o. 462.
 Lind, Magnus, 272 o. 273.
 Lindblom, Anders, sem.-elev, 120, 242 o. 465.
 Lindborg, familj i Gamlestaden, 277, 315 o. 318.
 Lindegren, Adolf Fredrik, präst, 390 o. 472.
 Lindeqvist, Tycho, lärare, 255, 322, 326, 332, 337, 339, 402, 403 o. 469.
 Lindgren, Anders, sem.-elev, 120, 236, 353 o. 465.
 Lindgren, Mathias, 120 o. 465.
 Lindström, Julius, handlande, 415.
 Ljunggren, Malvina, lärarinna, 301, 310, 427 o. 470.
 Lundblad, Jan Erik, sem.-elev, 212, 287, 302, 303, 346 o. 465.
 Lyberg, lärare, 242 o. 243.
 Lysell, Trina, skolföreståndarinna, 256.
 Löfman, Gustaf, sem.-elev, 75, 236 o. 465.
 Löfström, Johan Alfred, sem.-elev, 89, 120 o. 465.
- Malm, August Wilhelm, intendent vid Gbg:s museum, 226 o. 475.
 Malmgren, skolvaktmästare, 276 o. 277.
 Malmgren, Emma, lärarinna, 330 o. 470.
 Millberg, Carl Peter, präst, 375 o. 472.
 Mjöberg, Carl Georg, präst, 128 o. 472.
 Möller, Augustinus, sem.-elev, 236 o. 466.
- Nilsson, Ellika, lärarinna, 344, 377, 379, 394, 416, 436, 442, 444 o. 470.
 Nyblom, Gustaf, sem.-elev, 36, 42, 283 o. 466.

- Nyström, Per, lärare, 32.
 Nyström, Daniel, lärare, 422.
- Oehlenschläger, Adam, dansk författare, 53—56, 72 o. 73.
 Olaus, lantbrukare, 23, 97, 185, 305, 313, 339, 360 o. 414.
 Olsson, Börje, handlande, 14, 41, 54, 63, 71, 107, 136, 138, 147, 151, 159, 169, 181, 182, 221, 222, 224, 245, 246, 248, 292, 297—300, 361, 362, 365, 438, 440 o. 461.
 Olsson, Carolina Gustafva, 312, 323, 431 o. 470.
 Olsson, Sven August, präst, 261 o. 472.
- Palmstedt, Carl, professor, 96.
 Patersson, Leontina, lärarinna, 331, 334, 369, 379, 382, 394, 403, 419, 431, 444 o. 470.
 Persson, Sven, lärare, 249—255, 258, 259, 262, 264, 265, 271, 273, 275, 276, 278—280, 283, 286, 287, 300, 301, 303—305, 308, 310, 313—318, 320, 322, 323, 326, 345, 356, 357, 367, 380, 385, 401, 404, 422, 427, 434, 442, 446 o. 470.
 Petersson, Johan Victor, adjunkt vid sem., 21, 75, 76, 90, 188, 190, 209, 227, 228, 230, 235, 267, 273, 320 o. 463.
 Pettersson, Johan Petter, lärare, 322, 323, 348, 402, 403, 422, 423, 442 o. 470.
 Pettersson, Karl Magnus, sem.-elev, 75, 76, 120, 123, 359, 360, 361, 375 o. 466.
 Prehn, Christian, präst, 197, 230 o. 472.
 Psilander, Georg Erland, folkskoleinspektör, 164—167, 247 o. 476.
- Reuter, Charlotta, lärarinna, 369, 371, 372, 375, 377, 379, 381, 383, 384, 398, 403, 423, 425, 430, 433, 436, 442 o. 470.
 Rodhe, Bengt Carl, lärare, 33, 109, 255, 261, 269, 326, 403, 430, 431 o. 470.
 Rydberg, Viktor, författare, 84.
- Samuelsson, Fredrik Viktor, sem.-elev, 198, 201, 202, 204, 206, 211, 230, 232, 234, 236, 237, 306, 311, 374, 378 o. 466.
 Sandberg, Hulda, lärarinna, 372 o. 470.
 Sander, Leopold, handlande, 261, 263, 264, 266, 268 o. 272.
 Sandström, C. Israel, sångl. vid sem., 304 o. 463.
 Schar, föreläsare i fysik, 398, 401 o. 403.
 Schiller, Axel Lewton, rektor, 332, 333 o. 476.
 Schiller, Svening, präst, 152 o. 473.
 Schoults, lärare, 430 o. 431.
 Seldener, H. J. F., organist, 80, 191, 282, 376 o. 476.
 Sellman, Gustaf, präst, 20, 35, 85, 114, 115 o. 473.

- Selvén, Andreas, sem.-elev, 198, 201, 211, 234, 236, 329 o. 466.
 Simonsson, Per Olof Johan, präst, 187 o. 473.
 Sjöblom, Carl Christoffer, präst, 263, 273, 313 o. 473.
 Sjögren, Otto, vik. lektor, 425, 426, 428 o. 476.
 Skarstedt, Carl Wilhelm, professor, 368, 403 o. 473.
 Skog, Johan Bernhard, präst, 10, 132, 136, 140, 160, 164, 168, 180, 215, 217, 221, 358 o. 473.
 Svensson, Carl Gustaf, lärare, 332, 333, 346, 382, 403, 442, 443 o. 470.
 Svensson, vik. för Kinberg, 435, 436, 441, 443, 444, 445—448.
 Svensson, Johan Wilhelm, präst, 153 o. 473.
 Söderberg, Albertina, lärarinna, 133.
 Södergren, Lars August, lärare, 16, 19, 20, 32, 33, 35, 38—40, 42, 45, 46, 48—52, 55, 57, 65, 73—75, 77, 81, 82, 88, 89, 93, 95, 97, 101, 113, 114, 116, 118, 120, 128, 143, 149, 163, 187, 192, 194, 196—199, 201, 203, 205, 208—210, 212, 238, 251, 252, 255, 256, 258, 263, 268, 269, 274, 276, 278, 283, 306, 310, 311, 313, 314, 317, 320, 339, 375, 377, 389—391, 415, 418, 422, 429, 430, 433, 434, 436, 437, 442, 443, 446 o. 476.
 Södergren, skräddarfamilj vid Kvarnbergsgatan, 356, 372, 374, 379, 381, 382, 383, 385, 387, 388, 389, 390, 392—394, 398, 399, 402—404, 406—408, 414, 419, 420, 424, 425, 428, 429, 431, 432, 435, 436, 437, 442, 443 o. 448.
 Söhrman, Johannes, studerande, 317, 318 o. 476.
 Tegnér, Esaias, 17 o. 73.
 Tengström, Evelina, lärarinna, 311 o. 470.
 Thedéen, Anders Gabriel, sem.-elev, 306, 373, 386 o. 466.
 Tholander, Edvard, sem.-elev, 35, 39, 120, 401 o. 466.
 Thomander, Johan Henrik, biskop, 97 o. 147.
 Thomasson, Per, författare, 20 o. 476.
 Thorin, Johannes, sem.-elev, 197, 202, 236 o. 466.
 Thorsson, Emanuel, 56, 57, 65, 119, 238, 343 o. 466.
 Torbjörnsson, Johan, präst, 188 o. 473.
 Thorell, Johan Henrik, sem.-elev, 190, 228, 236 o. 466.
 Tobiasson, Johannes, lantbrukare, 71, 148, 168, 169, 171, 221 o. 223.
 Törngren, August, sem.-elev, 36, 75, 89, 89, 106, 112, 124, 236, 239—242, 252, 255, 275, 313, 316, 320, 323, 324, 325, 328, 330, 331, 338, 340, 342—345, 368, 369, 379, 380, 389, 402, 404, 416, 422, 426—428, 430—433, 437 o. 466.
 Uddgren, Carl August, folkskoleinspektör, 57, 304, 305, 308, 323, 332, 333, 335—338, 344, 345, 347, 348, 368, 369, 372—374, 376, 379, 380, 381, 383, 388—390, 394, 402, 404, 416, 419—425, 427, 429, 431, 432, 434, 436, 437, 442, 445, 448, 454 o. 468.

- Wallenberg, Jakob, författare, 213 o. 328.
 Wallentin, judisk familj, 329, 331, 332, 334, 336, 337—341, 344, 346, 348, 367—369, 371, 372, 374—377.
 Wallerius, Julius Edvard, präst, 133 o. 473.
 Wallin, Johan, folkskoleinspektör, 79, 106, 226, 227, 230, 253, 255, 259—262, 265, 268, 269, 272, 276, 280, 285, 286, 303—306, 308, 309, 311, 313, 316, 317, 322, 323, 326, 328, 331—334, 336 o. 467.
 Wallström, Anders, sem.-elev, 36 o. 466.
 Wedelin, Paulina, lärarinna, 347 o. 470.
 Wennerberg, Gunnar, skald, 337.
 Wennerberg, Ossian Mortimer, sem.-elev, 21, 22, 24, 35, 39, 40, 41, 55, 56, 61, 73, 76, 77, 79, 89, 93, 95—98, 104—106, 119, 184, 187, 189, 199, 204, 209—212, 227, 230, 232, 236, 237, 242, 251, 256—259, 262, 263, 267, 269—271, 273, 277—280, 283—285, 287, 300—304, 306, 310—318, 320, 322, 324, 329, 330, 337, 339, 341, 346, 347, 357, 368, 372, 374, 375—378, 380, 389, 396, 405, 406, 409, 413—415, 440, 445 o. 466.
 Westholm, Carl Erik, sergeant och gymnastiklärare, 332, 333, 381 o. 470.
 Wickstrand, Amalia, lärarinna, 272, 310, 314 o. 471.
 Wieselgren, Peter, domprost, 21, 23, 27, 29, 32, 35, 38, 44, 48, 51, 53, 54, 55, 77, 80, 84, 88, 89, 97, 99, 101, 104, 105, 106, 111, 114, 116, 117—120, 138, 149, 157, 184—187, 189—191, 193, 195, 197, 200, 203, 205, 208, 210, 231—234, 242, 264, 265, 268, 269, 271, 273, 274, 277, 279, 280, 282, 284, 285, 302, 304, 306, 309, 311, 313—316, 318—321, 324, 327, 330, 333, 339, 340, 342, 343, 345, 348, 349, 381, 383, 392, 394, 396, 399, 400, 402, 403, 405, 406, 413, 415, 416, 418, 424, 432, 445 o. 473.
 Wijk, Olof, grosshandlare, 285, 346 o. 467.
 Wikander, Gumme Olsson, lärare, 32 o. 471.
 Wikner, Pontus, författare, 17 o. 20.
 Wolff, Moritz, rabbin, 252, 255—257, 260—262, 272—274, 278, 287, 301—303, 306, 307, 311, 313—315, 317—319, 322, 327, 329, 331, 338, 339, 341, 344, 346 o. 476.
 Wählstedt, Fredrik, läroverksadjunkt, 348 o. 476.
 Ysberg, Kristoffer, sem.-elev, 112 o. 466.
 Zengerlein, Olivia, 291, 353, 354, 362, 378, 393—395, 417.
 Zackrisson, Abraham Zackarias, sem.-elev, 204 o. 466.
 Ålander, Johan, klockare, 354, 407, 408 o. 461.
 Ålander, Maria Christina, 374 o. 461.
 Ålander, Emma, 297, 311, 315, 319, 344, 353—355, 362, 372, 381—383, 385, 388, 390, 400, 403, 404, 407, 408, 409, 413, 417, 422, 428, 432, 435, 436, 438, 440, 460 o. 461.

Ålander, Selma, 354, 381—383 o. 461.

Ålander, Frans Oscar Wilhelm (Wille), studerande, 353—355, 372, 381, 391, 400, 407, 408 o. 461.

Öberg, sem.-elev, 21 o. 24.

Österberg, Carl Johan, sångl. vid sem., 143 o. 463.

KOMMENTAR

1. Sven Andersson Kinbergs familj

Sven Andersson Kinbergs far var född den 6 mars 1809. Han var son till torparen Jan Andersson på Dalen och dennes hustru Bertha Andersdotter. I dopet erhöi han namnet Anders, och enligt tidens sed blev efternamnet Jansson. Han avled den 8 april 1868.

Kinbergs mor var född den 22 april 1807. Hennes far var åbon Nils Svensson i Ruds Knutsgård och hans hustru Susanna Bengtsdotter. Hon erhöi i dopet namnet Nilla, och det fullständiga namnet blev Nilla Nilsson. Hon avled den 24 mars 1864.

Kinbergs föräldrar ingingo äktenskap den 13 april 1828 och bodde i Ruds Knutsgård, vilken gård i våra dagar går under namnet Snickaregården.

I äktenskapet föddes följande barn:

1. Johan Berndt, född den 7 oktober 1828.
2. Nils, född den 23 oktober 1832, död den 31 maj 1834.
3. Anna Britta, född den 3 maj 1835. Kinberg uppger i dagboken, att hon var född den 1 maj.
4. Anna Lena, född den 12 november 1838, död den 3 april 1839.
5. Nils Johan, född den 28 oktober 1840, död den 30 september 1844.
6. *Sven*, född den 29 augusti 1844, död den 16 juni 1868.
7. Nils August, född den 6 januari 1849.

Äldste sonen, Johan Berndt, ingick den 29 juni 1855 äktenskap med pigan Inga Cajsa Andersdotter i Sjöryd.

Dottern Anna Britta ingick den 9 oktober 1858 äktenskap med Henric Ericsson i Tolycke, son till åbon Eric Bengtsson och hans hustru Börtha Carlsdotter. Deras son Johan föddes den 25 januari 1859.

2. Familjen i Långhult

Närmaste granne till Kinbergs familj var den, som bodde i Långhult eller Grimmares dal. Kinberg använder i dagboken endast namnet Långhult. Familjefadern här var Sven Jönsson, som var född på gården Vagaryd — Liden i Grimmared den 16 februari 1807 och son till åbon Jöns Olofsson och hans hustru Brita Svensdotter. Sven Jönsson var känd för sin oerhörda styrka, och historier om denna är ännu kända i bygden. Sven Jönssons hustru, mor på Långhult, hette Kerstin Magnusdotter och var enligt uppgift född 1811. Hon har ej kunnat återfinnas bland de i Grimmares församling födda, varför det är troligt att hon var född inom annan församling. I dagboken nämnes vid flera tillfällen att hon reser till släktingar i Kungsbacka, varför man kanske vågar anta att hon härstammade från dessa trakter. Äktenskapet ingicks den 10 januari 1830, och inom detta föddes tio barn, nio flickor och en gosse. Barnen var:

Anna Britta, född den 24 sept. 1830

Christina, född den 14 mars 1833

Lovisa, född den 27 aug. 1835

Britta, född den 29 januari 1838

Johannes, född den 30 oktober 1840

Johanna Lena, född den 28 juli 1843

Anna, född den 19 febr. 1846

Augusta, född den 12 februari 1849

Matilda (Tilda), född den 18 okt. 1851

Vilhelmina (Mina), född den 20 maj 1855

Så gott som samtliga dessa barn framskyntar i dagboken, men särskilt ofta nämnes Britta, Johannes och framför allt Johanna. Den sistnämnda håller Kinberg särskilt mycket av och är nog under en tid inställd på att gifta sig med henne. Emellertid kommer det fnurror på tråden, och de båda unga glider alltmera isär. Om Kinberg fått leva är det väl möjligt att de åter funnit varandra, ty vid Johanna var han nog, vad han än sökte intala sig, i grund och botten djupt fäst. Hans förhållande till Emma Ålander i Levene torde väl knappast lett till ett äktenskap.

Om barnens vidare öden vet vi att Johannes gifte sig och övertog gården. Då han i relativt unga år gick bort, sålde hans änka

egendomen, som därmed gick ur släkten. Dottern Britta gifte sig med den betydligt äldre handlanden Börje Olsson, densamme Kinberg i sin dagbok kallar sin "björn", enär Kinberg av honom lånade pengar för sina studier. *Johanna Lena*, som Kinberg på sin tid höll mycket av och ofta nämner i dagboken, gifte sig den 18 juni 1873, således fem år efter Kinbergs död, med skraddaren Andreas Börjesson, född i Berghem den 19/12 1843. Då Johannas make var rätt begiven på sprit hade hon det ofta bekymmersamt i sitt äktenskap. Äktenskapet upplöstes genom makens död den 7 juni 1927. Johanna avled först den 10 januari 1936 över 92 år gammal. Under sina senare år var hon intagen på ålderdomshemmet Hult Nedergården i Skene, inom vilket samhälle Johanna och hennes make bosatte sig redan i början av sitt äktenskap. I äktenskapet föddes två söner. Ättlingar till den ene av dessa bor fortfarande i Skene.

Johannas syster Britta blev den 11/3 1874 änka efter handlanden Börje Olsson och flyttade 1896 till sin syster i Skene, där hon avled den 3/1 1903.

En son till Johannas yngsta syster Vilhelmina, Sven i Hult, levde ännu sommaren 1958 kvar i Grimmared, och tack vare värdefulla upplysningar av honom har en del av ovanstående data varit möjliga att få fram.

3. Familjen i Levene

Klockaren Johan Ålander och hans hustru Maria Christina.

Barn:

Emma Lavinia Christina, född den 7 juni 1843.

Selma Augusta Mathilda, född den 4 mars 1846.

Frans Oscar Wilhelm, född den 2 januari 1850.

Sonen Wilhelm kom till Göteborgs högre elementarläroverk hösten 1868 och började då i klass 6:1. Han avlade studentexamen våren 1872. Under sin gymnasietid var han ledare av Sällskapet Näcken, där medlemmarna övade körsång. Efter studentexamen idkade han teologiska studier och blev efter en del prästerliga förordnanden kyrkoherde i Mariestad.

4. Kinbergs lärare vid Folkskoleseminariet

Då S. A. Kinberg i augusti 1863 inskrevs vid seminariet var Carl Edvard Hagstedt dess föreståndare, en syssla som denne innehade från nyåret 1860 till våren 1864. Kinberg börjar sin dagbok 1 augusti 1864, och Hagstedts namn är därför vid dagboksanteckningarna inte aktuellt för honom. En gång, då han som lärare har anledning att besöka folkskolornas inspektor C. A. Uddgren, konstaterar han, att denne har sin expedition i samma rum där Hagstedt som föreståndare mottagit honom, då han avlämnade sin ansökan till seminariet. Hagstedts efterträdare S. A. Leffler figurerar ofta i dagboken, och här nedan följer några kortfattade data om såväl honom som de övriga lärare, vilka Kinberg under sin seminarietid kom i beröring med. Uppgifterna är väsentligen hämtade ur L. Gottfrid Sjöholm "Folkskoleseminariet för manliga elever i Göteborg 1843—1956", utgiven 1957.

Sven Abraham Leffler. F. i Göteborg 28/3 1821. Studentexamen i Lund 1839. Inskreven i Uppsala 1840. Dimissionsexamen inför teologiska fakulteten 1842 och praktiska prov 48. Samma år promoverad till filosofie magister. "Redan under Uppsalatiden tjänstgjorde han som lärare (i Lyceets provskola i historia och kristendom) och fortsatte att vara lärare under hela sitt liv. Han skötte ferieläsningen i Clara skola i Stockholm sommaren 48, bestred under två terminer 48—49 en kollegabefattning vid Göteborgs h. elementarläroverk, var sedan ht 49 vikarierande och från 51 ordinarie lärare vid Gtbg's handelsinstitut med undervisningskyldighet i kristendom, svenska språket, matematik samt historia och geografi till ett omfång som motsvarade fordringarna i studentexamen. Därjämte var han från 59 förste lärare vid Gtbg's hantverksskola, som hade lokaler i Drottninggatan 70, där seminariet slog sig ner 1864. Han var med om att stifta en privat elementarskola 51 och var ensam innehavare av den och föreståndare för den sedan 58. Privatskolan förberedde för inträde i läroverk, Chalmerska slöjdskolan och handelsinstitutet. I kalendrarna kallas den S. A. Lefflers privata Elementarskola med lokal Drottninggatan 24. Dessa meriter kunde Leffler åberopa när han sökte tjänsten som förste lärare och föreståndare." Leffler tillträdde sin befattning som seminariets föreståndare den 1 april 1864 och följande år ändrades titeln till rektor. Under 21 år verkade Leffler vid seminariet. Under sista året av sin levnad var Leffler sjuk och avled i Stockholm den 2 november 1886. Kinbergs seminariekamrat, sedermera överläraren Johannes Johansson, tolkade vid gravstenen i en dikt forna elevers tacksamhet för vad deras avhållne rektor betydtt för dem.

Johannes (Joban) Lind. F. i Skånings-Åsaka, Skaraborgs län, 12/6

1820. Studentexamen i Uppsala 1842. F.-ex. 54. Lärare vid Prins Oskars skola i Göteborg ht 53 och ordinarie där samma år. Då prins Oskars skola 1858 kom att lyda under Göteborgs allmänna folkskolestyrelse, blev Lind detta år ord. lärare vid Göteborgs folkskolor. Folkskoleseminariets förste föreståndare Johan Fredrik Lundgren var i egenskap av bataljonspredikant tillika lärare vid den för soldatbarnen upprättade prins Oskars skola. Då Lind nu också var anställd vid denna skola kom han att efter hand alltmer biträda Lundgren med undervisningen vid seminariet. 1861 övergick han helt till seminariet och tog avsked från Göteborgs folkskolor. 1865 blev han ordinarie adjunkt vid seminariet. Han avled den 16 december 1902. Beträffande Linds övriga verksamhet kan nämnas att han var klockare i Garnisonsförsamlingen från 57. Lärare vid Göteborgs stads barnhus vt 53, andre lärare i Hantverksföreningens skola 54 och förste lärare där 58. Då i Kinbergs dagbok också nämnes om Linds son Magnus kan meddelas att denne hette Sven Magnus, var född 1/12 59 och dog som spegelfabrikör 12/4 99. Se Sv. Lärartidn. 1902 s. 1011.

Joban Victor Petersson. Född 1837 i Göteborg. Student 1856. Avlade medicinsk-filosofisk examen 1861 och blev vikarierande adjunkt vid Gtbg's högre elementarläroverk 1862. Extra lärare vid seminariet 64 och andre adjunkt 65. Ord. adjunkt vid seminariet 1866—92. Undervisade huvudsakligen i matematik och naturkunnighet. Död i Hjo den 27 juni 1892.

Martin (Mårten) Hallén. Född 1811. Student i Lund 1833. Prästvigd 1837. Predikant vid fattighuset i Göteborg 1841 och stadskomminister 1865. Extra lärare i kristendom vid seminariet 1864—73. Död den 11 januari 1888. Beträffande Halléns kristendomsundervisning och striden kring denna hänvisas till L. G. Sjöholms historik över Göteborgs folkskoleseminarium s. 219 o. ff.

Anders Hallin. Född 1816. Lärare i teckning vid seminariet 1863—79.

Carl Joban Österberg. Född 1816. Styckjunkare och divisionstrumpetare vid Kungl. Göta Artilleriregemente. Sånglärare vid seminariet 1846—65. Död 1865.

C. Israel Sandström. Född 1824. Musikdirektör. Lärare i musik vid seminariet 1865—67. Död 1880.

Carl Martin Edholm. Född 1825. Lärare i gymnastik vid seminariet 1860—69.

H. Liepe. Trädgårdsmästare. Lärare i trädgårdsskötsel 1864—65.

C. P. Lange. Trädgårdsmästare. Lärare i trädgårdsskötsel 1866—77.

Carl Patrik Bonnevier. Född i Göteborg 23/4 1829. Studentexamen i Uppsala 1854. Folkskolläraryrkesexamen i Göteborg 1860. Antogs till folkskollärare i Göteborg hösten 1863. Avgick 1865, emedan han antogs till e. o. tredje huvudlärare vid seminariet detta år. En sådan lärare hade sin huvudsakliga tjänstgöring förlagd till övningsskolan. Han lyckades emellertid ej erhålla den ordinarie tjänsten och återvände därför till Göteborgs folkskolor 1868. Död 16/12 1869. Se den av Göteborgs skolläraryrkesförening utgivna tidningen Skolvännen 1869.

5. Av Kinberg nämnda seminaricelever

Alström, Johannes. Född i Horns förs., Västergötland, 28/7 1838. Ex. 1865. I Tådened 28 år. Pension 1902. Död 3/3 1925. Se Sv. Lärartidn. 1925 s. 233.

Andersson, Hans. Född 18/10 1825. Ex. 1865.

Back, Johan Magnus. Född 20/3 1844. Från Saleby förs., Skara stift. Avled som seminarist på Sahlgrenska sjukhuset i april 1865.

Bexell, Johan Gustaf. Född 19/8 1841. Ex. 1864. I Öxabeck, Västergötland.

Björklund, Axel. Född 9/8 1844. Ex. 1866. I Korsberga, Skaraborgs län. Pension 1907. Död 7/7 1926. Se Sv. Lärartidn. 1926 s. 576.

Blomqvist, Sven Aug. Född i Flistad 17/1 1843. Ex. 1866. I Willinska fattigfriskolan, Göteborg. Från 1886 i Göteborgs folkskolor. Pension 1908. Död 6/2 1916. Se Joh. Ohlander "Befattningshavarna vid Göteborgs folkskolor förr och nu", utgiven 1923, och Sv. Lärartidn. 1916 s. 124.

Broström, Gustaf. Född 6/6 1842. Ex. 1866. I Hångsdala, Skaraborgs län. Pension 1902. Död 5/9 1919. Se Sv. Lärartidn. 1919 s. 713.

Dalén, Johan Adolf. Född 30/1 1843. Ex. 1866.

Ekman, Anders Petter. Född i Hjo 4/3 1838. Ex. 1865. I Gökhem och sedan i Gudhem, Skaraborgs län. Pension 1898. Död oktober 1923. Se Sv. Lärartidn. 1913 s. 283 o. 1923 s. 822.

Elmén, Anders Magnus. Född 28/12 1844. Ex. 1865.

Erlandson, Johannes. Född i Gunnarstorps förs., Halland, 19/1 1847. Ex. 1870. I Abild, Halland. Sv. Lärartidn. 1907 s. 174.

Fagander, Carl Alfred. Född i Tvååker 24/8 1841. Ex. 1866. I Värö, Halland. Pension 1898. Inköpte då egendomen Bastekärr i Bohuslän. Död 18/5 1906. Se Sv. Lärartidn. 1906 s. 472.

Fahlström, F. J. Född 12/11 1844. Slutade seminariet utan examen våren 1866.

Fridén, Anders. Född i Åsbräcka nära Lilla Edet 12/10 1844. Ex. 1868. I Lilla Edet och sedan i Hjærtum, Bohuslän. Död 20/12 1926. Se Sv. Lärartidn. 1926 s. 14.

Fredsell, Anders Romare. Född 24/12 1843. Ex. 1866. I Håle — Tängs förs., Västergötland. Pension 1903. Död 31/3 1921. Se Sv. Lärartidn. 1921 s. 287.

Fröcklén, Anders. Född 25/7 1844. Ex. 1866.

Fröjer, Alfred Alexius. Född i Frideneds förs., Skaraborgs län, 7/11 1845. I Rydboholm vid Borås och sedan i Borgunda, Västergötland. Pension 1907. Död oktober 1909. Se Sv. Lärartidn. 1907 s. 799 o. 1909 s. 904.

Granqvist, Carl Oscar. Född 10/1 1846. Ex. 1866. I Väne-Ryr vid Vänersborg. Död 21 februari 1921. Se Sv. Lärartidn. 1921 s. 168.

Gunnesson, Karl Gustaf. Född i Fjärås, Halland, 8/1 1844. Ex. 1864. I Östra Karup, Halland. Från 1869 i Göteborg. Pension 1909. Död 29/4

1926. Se Sv. Lärartidn. 1899 s. 823, 1904 s. 25, 1909 s. 557, 1924 s. 45 o. 1926 s. 397. Joh. Ohlander "Befattningshavarna vid Göteborgs folkskolor förr och nu", utgiven 1923.

Gustafsson, Carl August. Född 14/9 1841. Ex. 1866.

Hagberg, Johan. Född i Magerhult, Västergötland, 14/10 1848. Ex. 1867. I Örgryte vid Göteborg. Pension 1900. Död 5/3 1909. Utgivit "Minnen ur en f. d. lärares levnadssaga". Se Sv. Lärartidn. 1909 s. 379.

Hagstedt, Sven Edvard. Född 16/1 1844. Slutade utan examen våren 1865. Var från Grimetons förs., Halland.

Hellberg, Alfred Julius. Född i Tanum, Bohuslän, 10/4 1844. Kom till seminariet från Färgelanda, Dalsland. Slutade utan examen.

Hultén, Hans Peter. Född i Nödinge, Västergötland, 25/8 1842. Ex. 1867. I Nödinge. Pension 1901. Död i september 1923. Sv. L. 1923 s. 720.

Jobansson, Gustaf. Född 14/11 1836. Ex. 1866.

Jobansson, Johannes. Född i Göteborg 17/4 1837. Ex. 1866. I Göteborg. Författare. Pension 1904. Död 18/12 1912. Se Joh. Ohlander "Befattningshavarna vid Göteborgs folkskolor förr och nu", utgiven 1923, samt Sv. Lärartidn. 1897 s. 203, 1899 s. 823, 1912 s. 359 o. 1185 och 1913 s. 10.

Karlén, Sven Alexander. Född 2/12 1837. Ex. 1865. Kom till seminariet från Sibbarps förs., Halland.

Kjellberg, Sven Wilhelm. Född i Falköping 2/6 1841. Ex. 1866. I Willinska fattigfriskolan till 1886, sedan i Göteborg. Pension 1906. Död 4/5 1911. Joh. Ohlander "Befattningshavarna vid Göteborgs folkskolor förr och nu", utgiven 1923, och Sv. Lärartidn. 1911 s. 410.

Landgren, Anders Gustaf. Född 6/2 1845. Ex. 1866.

Larsén, Frans August. Född i Göteborg 5/6 1844. Ex. 1865.

Larson, Anders Gustaf. Född 6/9 1836. Ex. 1866. Kom till seminariet från Åsarps förs., Västergötland. Tog sedan namnet Kullander.

Lindblom, Anders. Född 8/6 1838. Ex. 1865. I Lundby förs. på Hisingen. Pension 1901. Död i oktober 1921. Se Sv. Lärartidn. 1913 s. 575 o. 1921 s. 810.

Lindgren, Mathias. Född i Älvsåker 10/2 1834. Ex. 1865. I Ucklum vid Kungälv. Död 7/1 1902. Se Sv. Lärartidn. 1902 s. 91.

Lindgren, Anders. Född i Sparlösa, Västergötland, 23/2 1843. Ex. 1865, förnyad 1866. I Änimskog, Dalsland. Pension 1902. Död 17/6 1922. Sv. Lärartidn. 1922 s. 552.

Lundblad, Jan Erik. Född 21/3 1834. Kom till seminariet från Åsaka förs., Västergötland. Slutade utan examen 1867.

Löfman, Gustaf. Född i Stora Mellby, Västergötland, 3/9 1840. Ex. 1866. Först i St. Mellby och sedan i Bälinge vid Alingsås. Död 12/3 1901. Sv. Lärartidn. 1901 s. 204.

Löfström, Johan Alfred. Född i Borgunda, Västergötland, 30/7 1842.

Ex. 1865. I Forshem, Västergötland till 1885, sedan i Rölunda, Dalsland. Pension 1905. Död 26/10 1917. Se Sv. Lärartidn. 1917 s. 702.

Möller, *Augustinus*. Född i Mölltorp, Västergötland, 13/12 1846. Ex. 1866. I Mariestad från 1883. Död pingstdagen 1887. Se Sv. Lärartidn. 1887 s. 137.

Nyblom, *Gustaf*. Född 29/7 1841. Ex. 1867. I Vänersborg. Pension 1907. Se Sv. Lärartidn. 1916 s. 523.

Pettersson, *Karl Magnus*. Född 3/4 1844. Ex. 1865. I Vallda vid Kungsbacka.

Samuelsson, *Fredrik Viktor*. Född i Uddevalla 22/3 1835. Inträdde 1854 vid Flottans kanonierkår och befordrades 1856 efter avlagd under-officersexamen till överkanonier. Ex. 1866. Lärare i Mölndal, Stockholm, Hammarby och Sandviken, Gästrikland. Avgick 1894. Död 13 febr. 1916. Se Sv. Lärartidn. 1894 s. 281 o. 1916 s. 124.

Selvé, *Andréas*. Född i Otterstads förs., Västergötland, 23/12 1840. Ex. 1866. Från 1870 i Romeled, Västergötland. Pension 1902. Död 9/5 1907. Se Sv. Lärartidn. 1902 s. 349 o. 1907 s. 447.

Södergren, *Joban Petter*. Född 1845. Ex. 1867. Kom till seminariet från Wänga förs., Västergötland. I Härja, Västergötland.

Thedéen, *Anders Gabriel*. Född 16/9 1845. Ex. 1869. I Lundby i Larvs pastorat.

Tbolander, *Edvard*. Född 25/3 1839. Ex. 1865. Enligt Kinberg död 22/11 1867.

Torell, *Joban Henrik*. Född 24/1 1844. Ex. 1866. I Ellekulla, Västergötland.

Thorin, *Jobannes*. Född i Håksvik, Västergötland, 15/11 1842. Ex. 1866. I Örby, Västergötland. Pension 1897. Se Sv. Lärartidn. 1912 s. 1047 o. 1920 s. 43.

Thorsson, *Emanuel*. Född i Fjärås 16/8 1839. Ex. 1864. I Tölö, Västergötland. Pension 1897. Död i maj 1908. Se Sv. Lärartidn. 1908 s. 512.

Törngren, *August*. Född i Björkäng, Västergötland, 29/12 1844. Ex. 1866. I Göteborg. Död 2/6 1906. Sv. Lärartidn. 1906 s. 513. Joh. Ohlander "Befattningshavarna vid Göteborgs folkskolor förr och nu", utgiven 1923. C. R. A. Fredberg "Det gamla Göteborg" del I s. 723.

Wallström, *Anders*. Född 18/8 1839. Ex. 1867. I Rumsquilla, Småland.

Wennerberg, *Ossian Mortimer*. Född i Göteborg 25/11 1843. Ex. 1866. I Torp på Orust.

Ysberg, *Kristoffer*. Född 19/11 1844. Ex. 1867. Efter att tjänstgjort i Örkelljunga och Tossjö i Skåne kom Y. 1880 till Fagerhult i samma landskap. Pension 1914. Död i november 1924. Se Sv. Lärartidn. 1924 s. 921.

Zackrisson, *Abraham Zackarias*. Född 18/12 1846. Slutat utan examen 1866.

6. Ledamöter av Göteborgs allmänna folkskolestyrelse, omnämnda i dagboken

Otto Edvard Boije. Grosshandlare. Född i Göteborg 30/1 1822. Död 30/1 1889. Vald ledamot 1867—1886. Nedlade såsom medlem av styrelsens tillsyningsavdelning ett omfattande arbete för att främja en regelbunden skolgång. Donerade sammanlagt 10.000 kr till en fond, vars ränteavkastning skulle användas till fattiga barns fotbeklådning.

Fredrik Tb. Blomstrand. Fil.dr, lektor i matematik vid Göteborgs högre elementarläroverk. F. i Växjö 1824. Död 17/1 1892. Vald ledamot 1858—61. Intresserade sig även sedan han lämnat folkskolestyrelsen mycket för folkskolan och folkskoleseminariet. Blomstrand var en ivrig anhängare av växelundervisningsmetoden. Se Sv. Lärartidn. 1892 s. 27.

Charles Dickson. Med.dr. Född i Göteborg 28/1 1814. Död i Stockholm 1/4 1902. Vald ledamot 1858—71, v. ordf. 1865—66, ordf. 1867—71.

Joban Jacob Ekman. Grosshandlare. Född i Göteborg 25/10 1815. Död 14/1 1908. Vald ledamot 1860—98, ledamot av pedagogiska avdelningen 1860—96.

Peter A. Gabrielsson. Stadsnotarie, sedermera rådman. Född i Fjärås, Halland, 28/8 1807. Död 31/10 1883. Vald ledamot 1865—76.

Anders Olof Heurlin. Rektor vid Göteborgs högre latinläroverk. Född i Tolg, Kronobergs län, 23/12 1827. Död 11/8 1905. Vald ledamot 1862—98.

Joban David von Holten. Lantbrukare. Född i Göteborg 21/9 1814. Död 15/11 1906. Vald ledamot 1858—1891, v. ordf. 1867—71, ordf. 1872—91. Sv. Lärartidn. 1891 s. 583, 1904 s. 804, 1906 s. 1067.

Andreas Jonsson. Handlande. Född i Ödsmål, Bohuslän, 31/10 1811. Död 31/3 1888. Vald ledamot 1859—72, ordf. i styrelsens ekonomiska avdelning från 3/11 1862.

Olof Wijk. Grosshandlare. Född i Göteborg 21/7 1833. Död 17/9 1901. Vald ledamot 1862—71, kassaförvaltare under hela denna tid.

Sven Abraham Leffler. Seminariektor. Vald ledamot 1865 till sin död. Se s. 462.

7. Av Kinberg nämnda befattningshavare vid Göteborgs folkskolor

Joban Wallin. Inspektor vid Göteborgs folkskolor. Född i Örgryte 18/6 1816. Studentexamen i Uppsala 1835, fil.dr 42, prästvigd 45, pastoral-examen 54. Lärare vid Göteborgs stads barnhus 1842—51, vid Göteborgs hantverksskola 1848—52. Adjunkt vid Göteborgs högre elementarläroverk 1845. Lärare i kristendom och franska språket vid realgymnasium från

sala. Gjorde talrika predikoresor. Fjellstedt utgav en på sin tid mycket spridd förklaring över bibelns böcker ("Fjellstedts bibel").

Lechard Josias Hegardt. Född i Bäve 9/2 1816. Student i Uppsala 1836. Prästvigd 1842. Adjunkt i Gbg 1845. Kyrkoherde i Starrkärr, Kialanda och Nödinge 62. Kontraktsprost 65. Död 27/6 1903.

Johan Höglund. Född i Drängsered 1794. Till Lund 1820. Prästvigd 1827. Kyrkoherde i Sibbarp 1848. Kyrkoherde i Kungsäter 1850. Prost 1856. Död 1866. Prosten Höglund var gift med Johanna Schiller. I äktenskapet var gossarna Sven och Elam födda. Båda nämnes vid flera tillfällen i dagboken. Makarna hade också flickorna Amanda och Alma, den förra född 56 och den senare 59. Även dessa framskymtar på ett ställe i dagboken. Se s. 247.

Bengt Högrell. Född i Enslöv 14/7 1832. Student i Lund 56. Teol. examina 58 o. 59. Prästvigd 59. Pastorallex. 63. Förste lärare vid Gustafsbergs barnhus 66. Kyrkoherde i Angered 66. Död 9/2 1922.

Johan Olof Jobansson. Född i Göteborg 12/2 1815. Student 33. Prästvigd 38. V. pastor i Domkyrkoförs. 46. Stadskomminister 55. Kyrkoherde i Enslöv 65. Prost. Död 9/6 1887.

J. M. Kindberg. Född i Tranemo 28/12 1805. Student i Lund 1829, i Uppsala 1831. Prästvigd 1840. Regementspastor. Var medlem av skolstyrelsen i Göteborg 1861 till sin död. Död 15/9 1870. Kinberg säger i sin dagbok, att denne präst skulle varit modellen till pastor Grave i Flygare-Carléns roman "En natt vid Bullarsjön". Skarstedt säger i sin bok "Göteborgs stifts herdaminne": Anses i förtäckta ordalag angripen i "En natt vid Bullarsjön".

Jonas Casten Lamberg. Född i Varberg 16/2 1814. Student 31. Fil. dr i Lund 38. Lärare i apologistklassen i Christine skola (Tyska skolan) i Gbg 39. Prästvigd 45. Kyrkoherde i Christine svenska förs. 50, prost 55. Död 26/5 1884.

Adolf Fredrik Lindegren. Född i Blekinge 1827. Student i Lund 45. Mag. 1850. Läroverksadjunkt i Gbg 54. Prästvigd 58. Stadskateket 1863. Kyrkoherde i Örby och Kinna 1868. Död 1873.

Carl Peter Millberg. Född 1805 i Göteborg. Student i Lund 1821, i Uppsala 1826. Prästvigd 1828. Lärare i Stjerncreuzska skolan 1830—35. Komminister i Fässberg 1844. Död 1883.

Carl Georg Mjöberg. Född i Slättåkra 9/7 1824. Student i Lund 45, prästvigd 50. Lärare i Lilla Edet 54. Komminister i Veddige 71. Död 21/2 93.

Sven August Olsson. Född i Göteborg 4/8 1827. Student i Lund 50, i Uppsala 53. Teol. examina 55. Pastorallex. 67. Predikant vid Göteborgs stads fattighus 65. Komminister i Sexdrega 66. Kyrkoherde i Hunnestad 84. Död 26/3 1915.

Christian Prehn. Född i Apenrade 16/4 1815. Student i Kiel 34. Rektor vid Borgarskolan i Apenrade 42. Prästvigd 44. Komminister i Breklum 44, pastor i Tolk 49. V. pastor i Christine tyska församl. i Gbg 52, pastor 54. Prost. Död 28/4 71.

Svening Schiller. Född i Mossebo 15/4 1812. Student i Lund 36. Teologiska examina 38 och prästvigd s. å. Pastorallexamen 52. Komminister i Varberg 54, kyrkoherde i Ödsmäl 61, prost 76. Död 8/3 1901.

Gustaf Sellman. Född i Korsnäs 1824. Prästvigd i Uppsala 1853. Komministeradjunkt i Stockholm 53. Komminister i Christine svenska församling i Gbg 1861. Död 1867.

Per Olof Johan Simonsson. Född i Fulltofta 11/9 1833. Student i Lund 1852. Prästvigd 1858. Predikant vid häktet i Kungsbacka 59, i Varberg 62, på Långholmen 67. Kyrkoherde i Hjärtum 72. Död 28/12 1904.

Carl Christoffer Sjöblom. Född i Fjärås 13/9 1834. Stud. i Uppsala 52. Teologiska examina 56. Prästvigd 57. 2:e komminister i Domkyrkoförsamlingen i Gbg 68. Kyrkoherde i Stora Lundby 77. Kontraktsprost 93. Död 13/1 1897.

Carl Wilhelm Skarstedt. Född i Masthugget i Göteborg 1815. Student i Uppsala 1834. Prästvigd 41. Teologie docent i Lund 1848. Kyrkoherde i Solberga, Jörlanda och Hålda 55, i Stångberg 63. Teol. dr 60. Prost i Torna 63. Professor i praktisk och exegetisk teologi 78.

Johan Bernbard Skog. Född i Bokenäs 19/4 1822. Student i Lund 44, i Uppsala 45. Prästvigd 46. Komminister i Kungsäter 57. Kyrkoherde i Torsby 68. Död 19/7 1887.

Johan Wilhelm Svensson. Student i Lund 1809. Prästvigd 1811. V. pastor i Fjärås 1825. Kyrkoherde i Getinge och Ravinge 1831. Kontraktspastor 1849. Död 1873.

Johan Torbjörnsen. Född i Årstad 1794. Student i Lund 1809. Magister 14, prästvigd 18. Kyrkoherde i Kungsäter 40 och i St. Lundby 50. Död 65.

Julius Edvard Wallerius. Född i Hede 18/10 1821. Student i Lund 41. Fil. kand. 44. Till Uppsala 45. Prästvigd 49. Komminister 62 i Valinge, Stannared, Skällinge o. Nösslinge. Död 23/5 1891.

Peter Wieselgren. Född i Vislanda i Småland 1823. Prästvigd 1833 och pastor i Västerstad s. å. Teol. dr 45. Pastor i Hälsingborg 47. Domprost i Gbg 57. Död 10/10 1877.

9. Ett urval av övriga i dagboken omnämnda personer

Arvin, Severin Arvidsson. Född i Gunnarp, Halland 8/5 1845. Föräldrar: Lantbrukaren Arvid Bengtsson och Katrina Bengtsdotter. Inskrevs vid Gbg:s högre elementarläroverk i 3:e klassen 1859. Kinberg och Arvin synes ha varit bekanta från hembygden, och då Kinberg gått ett läsår vid seminariet hyrde han och Arvin rum gemensamt, varför Arvin ofta framskymtar i dagboken och någon gång även läroverkskamrater till honom. Av läroverksmatrikeln för 1867/68, det första läsår då elevernas

bostadsadress i Gbg infördes, framgår att Arvins adress var Haga Nygata 68, vilket således även var Kinbergs adress. I katalogen för höstterminen 1869 förtydligas adressen därhän, att den angives vara "Hörnet av Kaponnier- och Nygatorna (Haga) 67 o. 68". Det torde observeras att principerna för numreringen av fastigheterna vid en gata på denna tid var andra än nu. Arvin blev genom kvarsittning i olika klasser vid sin genomgång av läroverket åtskilligt försenad och blev student 1870. Hans levnadsbana blev liksom Kinbergs kort. Den 25 september 1871 avled han i Bredared i Västergötland.

Bruh, Anders Theodor. Född i Göteborg 20/6 1819 och son till biskopen i Gbg:s stift Anders Bruhn. Fil. dr. Adjunkt vid Göteborgs högre elementarläroverk 48, rektor 51, 54 o. 55. Han blev 58 medlem av den då nyinrättade folkskolestyrelsen i Göteborg och antogs till folkskolornas inspektor samma år, den förste innehavaren av denna syssla i Göteborg. Som inspektor vid Göteborgs folkskolor avgick han emellertid redan den 1 juli 59 för att åter vara verksam vid läroverket. Kallades 1864 genom F. F. Carlsson av Kungl. Maj:t till expeditionssekreterare och chef för den i ecklesiastikdepartementet nyupprättade folkskolebyrå. I denna egenskap besökte han Göteborgs seminarium den 20 o. 21 april 1865, en händelse som ju Kinberg berör i dagboken. Anders Th. Bruhn avled den 6/9 1890.

Carlson, Fredrik Ferdinand. Född 1811. Blev 1849 professor i historia i Uppsala. Som historiker är C. främst känd genom arbetet "Sveriges historia under konungarna av Pfalziska huset". Politiker och som sådan särskilt intresserad av undervisningsväsendet. Ecklesiastikminister i Louis De Geers första ministär 1863—70 och i hans andra 1875—78. Död 1887.

Ewert, Christian Fredrik. Född i Göteborg 20/7 1804. Student i Uppsala 21, med. kand. 26, med. lic. 27, med. dr s. å. Kir. mag. 30. Andre stadsläkare i Gbg 35 och förste stadsläkare 60. Död 6/12 1881.

Fagerberg, Edvard Samuel. Född 1814. Lektor i historia och geografi vid Gbg:s högre elementarläroverk 48—84. Seminariets inspektor 1864—70. Död 1886.

Forssenius, Carl Johan Fredrik. Född i Norra Härene, Västergötland, 30/12 1815. Student i Uppsala 38, med. kand. 47, med. lic. 49. Kir. mag. samma år. Med. dr 50. Praktiserande läkare i Gbg 53. Läkare vid Särö havsbadsanstalt, Halland, 58—78. Andre stadsläkare i Gbg 63—74. Död 6/3 1895.

Hellqvist, Johannes. Född 1847 i Öxnevala. Inskrevs vid Gbg:s högre elementarläroverk 1860. Avbröt studierna under gymnasietiden och blev sedan försäljare av böcker och tidningar. Synes efter hand blivit en dekisfigur.

Hvalgren, Emanuel. Född i Valinge, Halland, 19/11 1827. Kyrkoherden i Valinge Caspar Johnson fann den unge Emanuel begåvad och läste bl. a. tyska och latin med honom. Ville att ynglingen skulle få gå den lärda banan, men medel saknades. Hvalgren kom därför 1847 till Gbg:s seminarium och genomgick med goda betyg en tre månaders kurs.

Blev 1853 ord. skollärare i Skällinge. Ägnade sig under hela sitt liv åt omfattande språkstudier och åt filosofien. Verkade praktiskt inom många områden. Mest bekanta torde hans insatser inom skogsplantering och skarpskytterörelse vara. Att Kinberg blev så imponerad av Hvalgren, har man kanske om man endast läser K:s framställning om H. svårt att förstå. Läser man däremot tidskriften "Halland och hallänningar", årsbok 1954, där Albert Sandklef skrivit en utförlig biografi över H. och Alf Ahlberg behandlar honom som filosof, förstår man lättare det mäktiga intryck, som H. gjorde på ynglingen K. Hvalgren avled i april 1908.

Höglund, Sven Adolf. Född i Sibbarp, Halland, 29/4 1850. Föräldrar: Kyrkoherden Johan Höglund o. Johanna Schiller. Inskrevs i 3:e klassen av Gbg:s högre elementarläroverk hösten 1863. Student 72. Genomgick sedan handelsutbildning och vann anställning inom textilindustrien. Kom 1909 till Malmö och var där styrelseledamot och verkställande direktör för Skånes stadshypoteksförening. Var vidare stadsfullmäktig i denna stad samt ledamot och kassadirektör i Malmö drätselkammare.

Höglund, Elam Martin. Född i Kungsäter, Västergötland, 21/2 1852. Föräldrar: se föregående! Inskrevs i 1:a klassen av Gbg:s högre elementarläroverk hösten 1863. Student 73. Ägnade sig åt merkantil verksamhet o. blev disponent i Säffle.

Larsson, Emanuel. Född i Gunnarsjö, Västerg., 18/10 1839. Kinbergs bekantskap med Emanuel Larsson synes datera sig från den tid K. vikarierade som skollärare i Gunnarsjö, ty enl. dagboken bodde han då i Emanuel Larssons föräldrahem. Emanuel var fem år äldre än K., men detta förhållande hindrade ej att de blev mycket goda vänner. Denna vänskap visade K. inte minst prov på, då han under en rätt lång tid dagligen besökte Emanuel, när denne låg sjuk på Sahlgrenska sjukhuset i Gbg. Larssons vänskap för K. ser vi bl. a. prov på då denne följer med den dödssjuka K. till Ljungskile och där söker på bästa sätt ordna för honom. Så vitt man kan förstå är Emanuel Larsson den ende han har vid sin sida då döden nalkas och den ende vännen vid hans bår. Enl. dagboken blir Em. Larsson anställd vid Göteborgs poliskår den 15 april 1867. Kanske var det då blott fråga om en provtjänstgöring, ty enl. poliskammarens handlingar anställdes han först den 29 augusti 1867. Han erhöll på egen begäran avsked 31/10 1870, återkom 26/6 1871 och tog åter avsked 24/1 1874. Några ytterligare upplysningar om Em. Larsson har inte kunnat erhållas.

Malm, August Wilhelm. Född i Lund 23/7 1821. Student 38. Ägnade sig åt naturvetenskapliga studier och anställdes vid Riksmuseet. Gjorde med anslag av Vetenskapsakademien resor i Sverige med vetenskapligt syfte. Anställdes 48 som intendent vid Göteborgs Vetenskaps- och Vitterhetssamhälles naturhistoriska museum och i samma egenskap vid Göteborgs museum. Han nedlade här mycket arbete på att ordna museets zoologiska avdelningar. Mest bekant är hans namn genom den val han hitförskaffade och "till vilken intet museum äger motstycke". Malm avled den 5 mars 1882.

Psilander, Georg Erland. Född i Långaröd, Skåne, 1823. Student 41, fil. mag. 47, teol. examina 56, pastoralet. 73, fil. jubeldr 97. Tf. adjunkt vid Gbg:s högre elementarläroverk 48, ord. 50, kollega vid elementarläroverket i Varberg 54. Folkskoleinspektör i bl. a. Marks och Bollebygdskontrakt 64—68. Kyrkoherda i Arrie, Lunds stift 1876—1907. Död 1907.

Schiller, Axel Lewton. Född i Uddevalla 23/2 1829. Fil. dr. Rektor för Realgymnasium i Göteborg, en privat skola, som grundats 1844—45. Sedan Schiller där blivit rektor gick skolan ofta under namnet Schillerska skolan. I mitten på 1880-talet upphörde skolan, och Schiller fick av staten en större lösesumma och livstidspension. Han var ledamot av folkskolestyrelsen 1865—83. Död 22/4 1907.

Seldener, H. J. F. Född i Göteborg 1829. Organist i Domkyrkan i Gbg redan på 1850-talet. Beträktades som en av Sveriges allra främste orgelvirtuoser. Efterträddes av Elfrida Andrée, som också framskymtar i Kinbergs dagbok. Seldener dog 1880.

Sjögren, O. Var vik. lektor vid Gbg:s högre elementarläroverk hösten 1867 o. 68. Det var synbarligen under denna tid han höll de föreläsningar, om vilka Kinberg talar i dagboken.

Södergren, Lars August. Född i Hjälsstad, Västergötland, den 4 nov. 1843. Södergren var Kinbergs intima vän och hans namn möter man i dagboken mycket ofta. S. avlade folkskollärexamen 1863 och tjänstgjorde under de närmast följande åren dels i komminister Sellmans privatskola och dels i dövtumsskolan på Nya Varvet. År 1868 tillträdde han folkskollärartjänst i Alfshög i Halland, där han verkade som lärare tills han år 1910 pensionerades. Såväl under sin lärartid som under den tid han var pensionerad deltog han flitigt i arbetet med socknens angelägenheter. Död i Alfshög den 1/8 1926.

Söbrman, Johannes. Född i Krokstad 17/4 1839. Student i Lund 71. Kyrkoherde i Värö 92. Död 13/5 1902.

Thomasson, Pehr. Född i Jämshög, Blekinge, 1813. I början av 1840-talet började dikter av honom att utkomma. De blev mycket omtyckta och sjöngs flitigt. Thomassons största insats som författare utgöres av ett hundratal kortare prosaberättelser, som utkom från 1846 "och i enkel, levande stil skildrar det fattiga folkets liv från dess egen synpunkt". Dessa åtnjöt i Sverige en enastående popularitet. Utgav även en samling "Levnadsteckningar över Sveriges mest utmärkte bönder" 1851—55. Erhöll flera litterära utmärkelser. Mottog 1880—83 pension av svenska riksdagen. Död 1883.

Wolff, Moritz. Rabbinen dr M. Wolff började sin verksamhet inom den mosaiska församlingen i Gbg nyåret 1857. Han hade av församlingen kallats från Preussen och efterträdde rabbinen C. Heinemann, som under 20 år varit i församlingens tjänst. Wolff var rabbin t. o. m. 1899. Sonen Ludvig blev en ansedd och mycket anlitad läkare i Göteborg. M. Wolff avled 1904.

Wåblstedt, Fredrik. Född i Göteborg 2/12 1815. Student i Uppsala 33. Fil. dr 42. Adjunkt vid Göteborgs högre elementarläroverk 51. Död 1875.

ILLUSTRATIONER

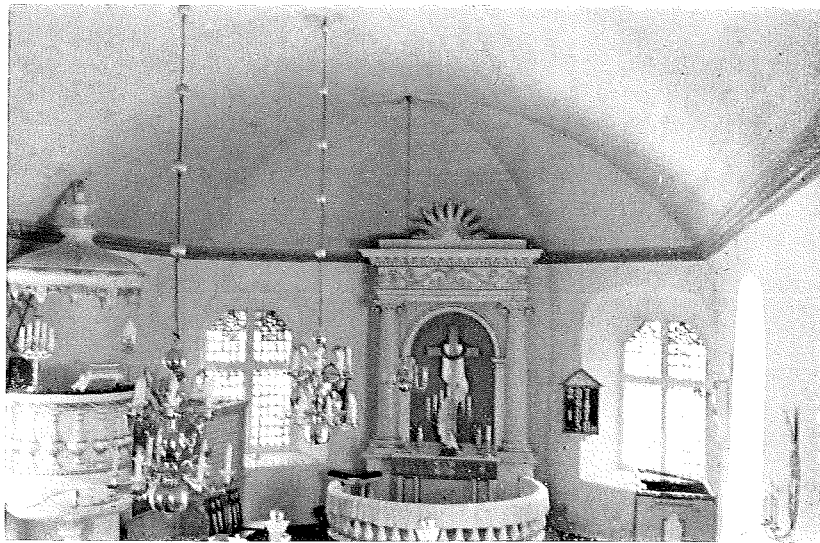
Grimmared

Kyrkan

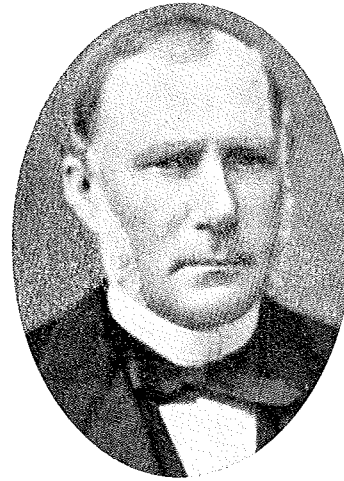

Den gamla skolan

Interiör av kyrkan

Göteborgs folkskoleseminarium

S. A. Leffler

Johan Lind

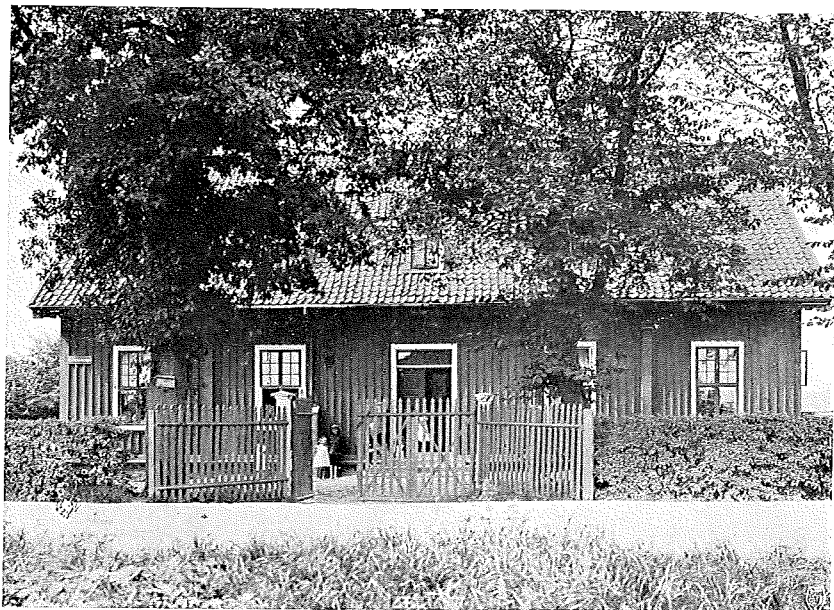

F. V. Petersson

Mårten Hallén

Göteborgs folkskolor

Skolhuset i Gamlestaden

Skolhuset å Vite Knut

Göteborgs folkskolor

G. D. Björck

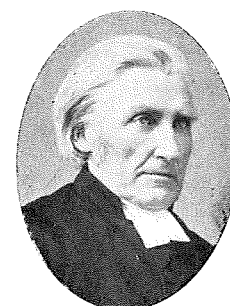
J. D. von Holten

Johan Wallin

C. A. Uddgren

Peter Wieselgren

K. G. Gunnesson

Sven Persson

L. A. Södergren

16. Nu hafva ingen läsningsplan utarbetad på skolan på eftermiddagen på Fredag.
 Jag har i afton dag, best ~~mycket~~ ^{mycket} ~~långt~~ ^{långt} ~~hög~~ ^{hög} ~~för~~ ^{för} ~~mycket~~ ^{mycket} ~~trött~~ ^{trött}
 Med 6 ökn var jag, domstolsman, och hörd på mitt förfrågande
 samt vidare på förtroendegener, som skriften varit skild. En
 dygla att det har gått ut i en gång färre. Förtiden är mycket värre
 samt äfven något besvärlig. — Det er kännas att det ibland
 är imponerande att vara i herrans hus. — Jag har idag utläst
 andra afdelningen af Prinsens roman "Hemmet", och nu för jag
 inte lid att läsa mer, utom jag måste stela tvärt på en gång.
 I afton var här ett litet i mullhugg. Det är riktigt ordligt att
 i trädhus, ty man vet inte huru länge man är utbar. I afton
 bländ det mycket, men annars varit vid. — S. S. Vi ha varit
 i brygg, och skötet. Ut den bestid deraft, att vi var på Willmans
 skolan och besöga de arbetarna, som vi utreddes som från
 förtiden varit. S. S. har skrivit för mig, att jag skulle skrivas
 ett bref till en vis person, när jag tror mig vara starkt där
 till, samt för att ha hans adress.

17. Eldsväder det här till ordningen för dagen. Detta var tredje
 dagen ända, ~~den~~ ^{den} ~~här~~ ^{här} ~~stolen~~ ^{stolen} ~~varit~~ ^{varit} ~~här~~ ^{här}. Med i stället vid
 staden väntade jag af trumpetens ljudet toner, jag steg upp,
 påled mig och gick och fiska då mest se all stäm var på
 Göteborgsleden. På ett vist afstånd sig det riktigt ut, som
 när man på landet i ståtstättarna bränner vid järn
 och upphärdig jag kända om vid tröskeln och då hade jag mig
 att tjena. — Jag har i dag fått vite att detta är

Faksimil av en sida i dagboken

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid.
Dagboken och dess författare	3
År 1864.	
I Grimmared	9— 14
I Göteborg	15— 57
Färden hem till Grimmared	58— 60
I Grimmared	60— 66
År 1865.	
I Grimmared	69— 72
I Göteborg	72—128
(Mönstringsdagen s. 112. Exercisen sid. 121—128.)	
I Grimmared	129—183
(Besöket hos Emanuel Hvalgren 174 o. ff.)	
I Göteborg	183—212
Färden hem till Grimmared	212—214
I Grimmared	214—217
År 1866.	
I Grimmared	221—224
Färden till Göteborg	224—225
I Göteborg	226—242
(Avgångsexamen från seminariet 226—236. Exercisen 237—241.)	
I Grimmared	243—248
I Göteborg	248—288
I Grimmared	288—293
År 1867.	
I Grimmared	297—299
I Göteborg	300—349
Resan till Levene och vistelsen hos klockare Ålander	349—356
I Grimmared	358—367
I Göteborg	367—406
Hos Ålanders i Levene	407—408
I Göteborg	409

År 1868.

I Göteborg	413—437
I Grimmed med anledning av faderns bortgång	437—441
I Göteborg	441—447
De sista anteckningarna	448
Personförteckning	449—458
Kommentar	459—476
Illustrationer	477—482
Innehållsförteckning	483—484

De som ingått som medlemmar i *Föreningen för svensk undervisningshistoria* (adress: Drottninggatan 108, Stockholm; postgiro 58001) med en årsavgift av 10:— kr erhåller utan kostnad Föreningens årsböcker — bokhandelspris per år uppgår ofta till mångdubbelt detta belopp.

Här lämnas en förteckning på de senaste årgångarna:

Årg. XXXI (1951)	vol. 83—84	Stockholms Storskolas Journal, utgiven av <i>Severin Solders</i> och <i>Albert Wiberg</i>	Kr 25:—
Årg. XXXII (1952)	„ 85	<i>Josef S. Gralén</i> , Folkskoleinspektionen i Gävleborgs län I: Åren 1861—1876. Ett bidrag till folkundervisningens historia	Kr 10:—
	„ 86	<i>Asta Nordgren</i> och <i>Ester Zetterlund</i> , Hågkomster från skola och undervisning X	Kr 10:—
Årg. XXXIII (1953)	„ 87	<i>Severin Solders</i> och <i>J. Romson</i> , Folkundervisning i Älvdalen och Mora	Kr 10:—
	„ 88	<i>Albert Wiberg</i> och <i>Gustaf Kaleen</i> , Allmän bildning och yrkesskolning. Två reformförslag ..	Kr 10:—
Årg. XXXIV (1954)	„ 89—90	<i>Erik Nordberg</i> , Arjeplogs lappskola. Anteckningar	Kr 20:—
Årg. XXXV (1955)	„ 91	<i>Josef S. Gralén</i> , Folkskoleinspektionen i Gävleborgs län II: Åren 1877—1914. Ett bidrag till folkundervisningens historia	Kr 10:—
	„ 92	<i>Isidor Johansson</i> , Själevads skolväsen. Från mitten av 1800-talet och dess första folkskollärare	Kr 8:—
Årg. XXXVI (1956)	„ 93	<i>Albin Warne</i> , Agardh och läroverksfrågan ..	Kr 8:—
	„ 94	<i>Albert Wiberg</i> , Akademiska läsesällskapet i Lund 1812—1830 och dess föregångare	Kr 10:—
Årg. XXXVII (1957)	„ 95—96	<i>Albert Wiberg</i> , Uppsala läsesällskap under dess första utvecklingsskede 1797—1824	Kr 20:—
Årg. XXXVIII (1958)	„ 97—98	<i>Josef S. Gralén</i> , Folkskoleinspektionen i Örebro län åren 1861—1914 jämte kortfattad översikt av folkundervisningen i länet före 1861	Kr 20:—
Årg. XXXIX (1959)	„ 99—100	<i>Albin Warne</i> , Läroverksfrågan i vårt land under 1840-talet	Kr 25:—
Årg. XL (1960)	„ 101	<i>Einar Ekman</i> , Diakonala insatser i svensk socialpedagogik åren 1852—1904 i belysning av den allmänna utvecklingen på området	Kr 20:—
	„ 102	<i>Hugo Tenerz</i> , Folkupplysningsarbetet i Norrbottens finnbygd från äldsta tid till sekelskiftet 1900	Kr 20:—
Årg. XLI (1961)	„ 103	<i>Albin Warne</i> , Om tillkomsten av vår första folkskolestadga	Kr 10:—
	„ 104	<i>Sven Grauers</i> , Anna Sandström 1854—1931. En svensk reformpedagog	Kr 25:—
	„ 105	<i>S. A. Kinbergs</i> Dagbok. Anteckningar från seminarie- och lärarår i Göteborg 1864—1868, redigerade och kommenterade av <i>Olof Em. Olsson</i>	Kr 20:—

Expedieras från
Föreningen för svensk undervisningshistoria
Drottninggatan 108, Stockholm Va